

منیم پاییم

یازار : پرینوش صنیعی

ترجمه چی: مقصومه شوکورزاده

ایران آذربایجانی الیفباسینا کؤچوره ن : فرهاد شهبازی

قیساجا یازار باره ۵ :

پرینوش صنیعی ایران اصیل لی یازی چی، سوسیولوق و پسیخولوق دور. تنهران اونیوئرسیتتینین پسیخولوگیبا فاکولته سینده تحصیل آلمیشدیر. یازار کیمی تانینماگینا سبب ایسه ۲۰۰۳-جو ایله قلمه آدیغی "منیم پاییم" (سهم من) آوتوبیوغرافیک رومانی دیر. اثر ۲۰۱۳-جو ایله سارا خلیلی طرفین دن اینگیلیس دیلینه "The book of fate" "آدی" ایله ترجمه اندیلمیش دیر. ۲۶ دیله ترجمه اولونان اثر همچینین "World Literature Today" طرفین دن ۲۰۱۳-جو ایله "ایلین ان دیرلی ۷۵ ترجمه سی" سیاهیسین دا یئر آلمیشدیر. اثرين ایتالیان دیلینه اولان ترجمه سی ۲۰۱۰-جو ایله مشهور "Covanni Bokkaçço" موکافاتینا لا بیق گؤرولموشدور.

«منیم پاییم» آوتوبیوغرافیک رومانیندا ایران قادینینین حیاتی، عایله ده، جمعیت ده او نا اولان موناسیبت ساده و دوغال بیچیمده تصویر اولونور.

https://az.wikipedia.org/wiki/Pərinus_sənii

۱ ینجی بؤلوم

بیز قومدان تئهرانا کوچهنده آتام اوخولا گئتمیمه ایجازه وئردی. حتی اونا دئیهنده کی، تئهران اوخولالاریندا هئچ کس چادرا اورتمور، باشیما چادرا یئرینه یايليق باغلاماگا ایجازه وئردی. اما بیر شرط قویدو کی، اونون آبریسینا خلل گتیرمیم. عباس عمیمه قوربان اولوم. بیر دونه انشیتدیم کی، آتاما دئیر: قارداش، قیزین ذاتی گرک یاخشی اولا. مسئله حیجادا زاددا دئیل. اگر پیس اولسا، چادرانین آلتینداندا مین دنه ایش گؤره بیلر. ایندی کی تئهرانا گلمیسن، گرک تئهران لیلار کیمی یاشایاسان. کئچدی او زامانلار کی، قیزی ائوده حبس ائدیردیلر. قوى اوخولا گئتسین. گئیمیده او بیریلر کیمی اولسون. یوخسا هامی اونو بارماقلار گؤسترر. عباس عمیم چوخ دوشونجهلى آدام ایدی. بئله ده اولمالی ایدی. اون ايله یاخین ایدی کی، تئهران دا یاشایردى. قوما آنجاق اورادا کیمسه اولنده گلردى. آتمین آناسى، رحمتليک ننهم هر دونه عباس عمی گلنده دئیردى: عباس، نییه منه بئله گئچ - گئچ باش چکیرسن؟ عباس عمی ده هوندوردن گوله رک: ننه، نئینیم، قوهوملارا دئ کی، تئز - تئز اولسونلر، من ده قوما تئز - تئز گلیم، دئیردى. ننهم الينى اوزونه ائله برک چیرپىردى کی، ایزى اوزون مودت گئتمىردى. عباس عمینین یاشایش يولداشى تئهرانلى ایدی. هميشه قوما گلنده چادرا اورتردى. هامى بیلردى کی، او، تئهران دا حجاب اورتمور. هئچ قیزلارى دا بئله شئىلەرە عمل ائله ميردیلر. اوخولا دا حجابسىز گئدیردیلر. ننهم اولندى سونرا آتام اونون بیز یاشادىغىمىز ائوينى ساتىب هامىنин پايىنى وئردى. عباس عمی آتاما دئى: قارداش، بورا یاشایاسى یئر دئیل. پايلارىمىزى قوياق بيرىرىنinin اوستونه، گئدك تئهرانا. سن ده يواش - يواش یاشايىشىنى يولونا قوى. پولو تئهران دا دا قازانماق اولار. بىرىنجى بؤيوک قارداشىم محمود اعتراض ائله دى. دئى کی، تئهران دا آدامىن ايمانى اليىندى گئدر. اما احمد قارداشىم سئوينىب دئیردى: اورا كوچسک، بیز ده آدام آراسينا چىخارىق. آتام دئیردى: قیزلارى دا فيكىرلىشىن. اونلار اورادا یاخشى ار تاپا بىلمزلر. آخى بیزى اورادا هئچ کس تانيشلارىمىز بورادادىلار. بيرى اوخولا گئدەجك. الله بىلر، تئهراندا نه يولا دوشە جك. هامى دئیر کی، تئهران دا بؤيوىيەن قیزلار مين حقوقدان چىخىر.

علی او واخت ایتیدایی مکتبین ۳ جو سینفیند او خویوردو. اونون مسئله یه موناسیبیتی بئله اولدو: مگر من اولموشهم؟ اونلارا ائله گؤز اولا جاغام کی، هئچ یانا ترپنه بیلمه یه جکلر. سونرا فاطمه یه ائله بیر تپیک ووردو کی، قیز قیشقیردی. من گئدیب اونو قوجاقلا دیم: قارداش، نییه ائله دئیرسن، مگر تئهرانین قیزلارینین هامیسی اخلاق سیزدی؟ تئهران دان اوترو اولن احمد قارداشیم دئدی: سن سسینی کس. اگر مساله معصومه دیرسه، بورادا اونو اره وئریب، سونرا تئهرانا گئدریک. بئله داها یاخشی اولا. فاطمه یه نجله علینین کورینه ووردو. بو، قیرتلى او شاقدى، آغلی باشیندادير. اورییم قوبوب دوشدو. احمد قارداشیم ائله اونجه دن منیم او خولا گئتمیمه را خى دئیلدی. اوزو درس او خویان دئیلدی، ۷ جى صینیفده نئچه دونه کسیلمیشدی. آخر کی، تحصیلی ياریمچیق قالدى. ایندی منیم درس او خوماغیمی ایسته میردی. رحمت لیک ننهم ده منیم یاخشی او خوماغیم دان ناراحات ایدی. تئز - تئز آنامین اوزونه ووروردو: قیزینین اليندن هئچ بیر ایش گلمیر. ار ائوینه گتسه، بیر آيدان سونرا بوشایا جاقلا. سونرا آتاما دئیردی: بو قیزا نییه بو قدر پول خرجلیرسن؟ قیزا پول خرجلمیمین هئچ بیر خئیری يو خدور. زحمت چکیب پول خرجلیرسن ساخلاییرسان، سونرا نه قدر پول خرجله بیب اره وئریس. او واخت احمدین آرتیق ۲۰ یاشی اولدوغونا با خمایاراق، دوز عمللى بیر ایشی يو خ ایدی. اسدوللا دایینین دوکانین دا شاگیرد اولسا دا، همیشه کوچه لرده آوارا دولانیردی. محمود قارداشیم اوندان فرق لى اولا راق، بوتون گونو ماغازادا او توروردو. موظفر بى دئیهن کیمی، دوکانین بوتون يو كونو چکیردی. آتام دئیردی کی، موظفر بیین ماغازاسینی محمود ایشله دیر. محمود احمددن هامیسی ۲ یاش بؤیوک اولسا دا، الله آدامی ایدی. ناما زی، اورو جونو اوتورمزدی. هامی دئیردی کی، محمود ائله بیل احمددن ان آزى اون یاش بؤیوک دور. آنام چوخ ایستیردی کی، خالامیز قیزی سعادتی اونا آلسین. دئیردی، سئید دی پیغمبر او ولادیدی. آما من بیلیردیم کی، قارداشیمین بییم قیزی محبوه دن خوشو گلیر. همیشه محبوه بیزه گلنده محمود قارداشیمین رنگی دیشیردی. آغاریب - قیزاریردی. دیلى توپوق ووروردو. ياواشجا بیر قیراقدا دوروب محبوه یه با خیردی. خصوصیله ده او واخت کی، قیزین چادراسی باشیندان دوشوردو. گؤزونه دئندو يوم محبوه ده ائله لا قئید ایدی کی، حاجبینی باشیندا ساخلامیردی. ائله کی ننهم داوا ائدیب، اونا ائده نامحرم اولدوغونو دئیردی، محبوه: ننهجان، بونلار منیم قارداشلاریم دیر، دئیه قەقەھە چکیب گولوردو.

گؤروردوم کی، همیشه محبوه گئدن دن سونرا محمود ایکی ساعات ناما ز باشیندا او توروب «استغفور لله، استغفور لله» دئیردی. يقین، نسه فیکرین ده گوناه ایشلتمیش اولوردو. نه واخت ایدی کی، تئهرانا گئتمک دن اوترو اتوبیمیزدہ داوا

گئدیردی. تک بیر شئى ده هامى همراي ايدى كى، منى اره وئريب، راحات گتتسينلر. ائله بيل تئهران دا هامى اوترووب منى گؤزلىيردى كى، اورا گلليم، منى يول دان چىخارتىسينلار. من هر گون حضرتى معصومه مسجىدىنە گئدېب دوعا ئىدىرىدىم كى، عايىلەم منى ده اۆزو ايلە آپارسىن، اورادا اوخولا گئدېم. آغلاباراق دئىرىدىم: كاش من ده اوغانلار اولايدىم. يا دا زرى كىمى ديفتىرى توتوب ئولىدىم. زرى اوج ياش مندن بئويك ايدى. سككىز ياشيندا ديفتىرى توتوب ئولموشدو.

شوکور تانرىيما، دوعالارىم قبول اولوندو. او مودت ده قاپيمىزى ائلچى زاد دئيمەدى. آتام يواش -يواش ايشلىرىنى يېرە ئېر ائلهدى. عباس عمى قورقان خىابانىنىن اطرافىندا بير ائو كىرايەلەدى. سونرا دا همين ائوى آلديق. هامى منه گۈرە چاشباش قالميشىدى. آنام گۈزونه ياخشى آدام دىهن كىمى دئىرىدى كى، معصومەنین ده اره گتتمك واختى دىر. من اوتاندىغىمدان و حىرىصىمدن قىزارىرىدىم. اما تانرى منىم باجاردىغىم قدر آند اىچدىم كى، تئهران دا اونون ناموسونا خلل گتىرمە يەجهىم.

تئهران دا اوخولا گتتمىيىمە بير سورون ايدى. قارداشلارىمین اىكىسى ده منىم درس اوخوماغىما اعتراض ائله يېردى. آنام درزى ليك كورسالارينا گتتمىيىمى اىستىرىدى. اما آغلاباراق آتامى راضى سالدىم او، هامىنىن جاوابىنى وئرىدى. آديمى اورتا مكتىبىن ٨ جى سينفيئه يازدىرىدى.

مكتب ائويمىزدىن بير نئچە كوچە آرالى ايدى. ١٥ - ٢٠ دقيقە پىادا يول گتتمك گرە ك اولوردو. اول - اول منى اۆزو آپارىب گتىرىدى هئچ نه دئىرىدىم.

چادرام دان مؤحىكم توتوب موغاييات اولوردوم كى، هئچ كىمه بەھانە وئرمە يىم. قارداشىم محمود منىملە دانىشمىرىدى. قارداشلارىم اۆزلىرىنه ايش تاپدى. محمود موزفەر بىين دوکانىنى دا ايشە دوزلدى. احمد ده پىچشىمەن طرفده شاگىرىدىلە باشلادى. اۆزونه چوخلو دوست تاپدى. آخشاملار اونلارلا گئدیردى. گئچەلر ائوه گئچ گلىرىدى. يواش -يواش ائودە هامى اوندان آراق اىيى گلدىينى حىسىس ائلهدى. اما هئچ كىم بونو اونون اوزونه وورمادى. آتام باشىنى آشاغىيا دىكىب اونون سالامىنى آلمىرىدى. محمود اوزونو دۇئندرىب: «استغفوروللاه!» دئىرىدى.

آنام تىز -تىز اونون سويموش يئمه يىنى قىزدىرىرىدى. دئىرىدى كى، بو نە جور درددىر آخى، هئچ دوزلمىر. آنام همىشە احمدىن ايشلىرىنىن اوستونو اورتمە يە چالىشىرىدى. او، آنامىن عزيز بالاسى ايدى. سونرا احمدىن تىزه حقوقاسى باشلادى. يوخارى اوتاغىن پنجرەسىن دن قونشو پروين خانىمین ائوينه باخىردى. پروين خانىم حىطىدە بير ايش گۈرەن ده

همیشه چادراسی باشیندان دوشوردو. احمد ده قوناق او تاغینین پنجره‌سین دن ترپه‌نمیردی. اوزوم بیر دئنه او بیری پنجره‌دن گوردم کی، بیر -بیریلری ایله ایشاره‌لرله دانیشیردیلار. بئله‌لیکله، احمد قارداشیمین باشی ائله قاریشیق ایدی کی، من یادیندان چیخمیشیدیم. حتی آتامین ایجازه‌سی ایله یا بیلیقلا مدره‌سیه گئندنه جمعی ایکی گون داوا -دالاش ائله‌دی سونرا یادیندان چیخدی. اما محمود قارداشیمین یادین دان چیخمامیش‌دی. منیمه دانیش‌میردی. داوا دا ائله‌میردی. من اونا بؤیوک بیر گوناه ائله میش کیمی گورونوردوم. حتی منه با خمیردی. بونلارین هئچ بیرینین منیم اوچون اونمی یوخ ایدی. چونکی او خولا گئدیردیم، درسلریمی یاخشی او خویوردوم. صینیف بولداشلاریملا دوستلاشمیشیدیم. داها دونیادان نه ایسته بیردیم؟ چوخ سئوینیردیم. خصوصیله پروانه ایله یاخین رفیقه او لاندان سونرا. آند ایچمیشیدیک بیر -بیریمیزدن هئچ نه بی گیزلتمه يه جکدیک. آتاسینین اونا قارا «شئورولئت» آلماسینی ایسته بیردی. من بیلمیردیم، هئچ او «شئورولئت»‌ی تانیمیردیم. اما اوزومو گورممیش کیمی گؤستریمک ده ایسته میردیم. بیر گون تزه بیر ماشین گوره‌ن ده اونا گؤستریب دئدیم؛ پروانه، سن او «شئورولئت»‌دن ایستیبرسن؟

پروانه منه با خدی و گولدو. اونلارین ائولرینده هم رادیو، هم ده تئلئیزور وار ایدی.

من تئلئیزورو عباس عمیمگیل ده گورموشدو. اما اوزوموزون بؤیوک بیر رادیوموز وار ایدی. ننه ساغ اولاندا، محمود قارداشیم اوده اولاندا موسیقییه قولاق آسا بیلمزدیک. خصوصی له او خویان قادین اولاندا و يا اویناق ماهنی سیسله‌ن دیریله‌ن ده. البته، آنام و آنام دا موسیقینین حرام اولدوغونو دوشونوردولر. چوخ ایمان‌لی آدام‌لار ایدیلر. اما هئچ بیری محمود قارداشیم کیمی چتین آدام دئیلیدی. حتی موسیقی دن خوشلاری دا گلیردی. محمود اولماياندا آنام رادیونو آچیردی، اما ائله ائله بیردی کی، قونشولار ائشیتمه‌سین. آنام شعیر ده بیلیردی. خصوصیله پورانی شاپورون شعیرلرینی مطیخ ده دوداغینین آلتین دا میزیلداییردی. بیر دئنه دئدیم؛ آنچان، سن پورانین شعیرلرینی نه گۆزل او خویورسان. آنام یئرین دن گولله کیمی سیچرادی؛ قیزیم، بو نه سؤزدۇ؟ ساکیت اول. نباده قارداشینین قولاغینا چاتا...

«گوللر» پروقارمی ائفیره گئندنه قارداشیم ایختیارسیز باشینی ترپدیردی. کیم نه دئیر -دئسین، بیلیرم کی، او، مرضیه‌نین سسینه عاشیق ایدی. او او خویان دا «استغفورولاله» دئیر و رادیونو سؤندوروردو.

ویگئن او خویاندا اونون ائرمیلیگی یادینا دوشوردو. بو دین سیز یئنه او خویور، دئیب رادیونو سؤندوروردو. حمید داییم گۆزل کیشی ایدی. او بیری باجی -قارداشلارین دان فرقله‌نیردی. اوندان همیشه اتیر -اطرافیم دا هئچ کیم دن

گلمه یەن قوخو -ایبی گلیردی. من اوشاق اولاندا منى قوجاغینا آلیب دئیردی: ساغ اول، باجى، عجب گۆزل قىز دوغموسان.

اوغلانلارين كىمى اولسا، نئيلردىن؟

آنام دئيردی: بو نه سۆزدور، قارداش، ماشالاھ، اوغلانلاريم شىمىشاد كىمى دىلر. نه اولسون كى، بىر آز قارادىرلار، قارالىغىن دا كىشىيە بىر عئىبى يوخدۇ. آتا بابادان ائشىتىمىشىك كى، كىشى ائله چىركىن اولار. حميد دايىم دا قەقەھە ايلە گولوردو. من آتاما و بىبىمە اوخشايىردىم. هامى ائله بىلىرىدى كى، محبوبە بىبىملە باجىيىق. البتە، او، مندن گۆزل ايدى. من بىر آز آريق ايدىم. اما او، دولويدۇ، ساچلارى بىر آز قىورىم ايدى. ايكمىزىن ده گۆزلىرىمىز توند -ياشىل ايدى. گولەندە ياناقلارىمىز باتىردى. اما اوونون دىشلىرى اىرى ايدى. همىشە منه دئيردی: خوشبختسن، سنين دىشلىرين دوزدو، آغاپاقدى.

آنامگىل باشقىا جورە ايدىلر. ساچلارى دالgalى ايدى. هامىسى دا كۆك ايدى. اما قمر خalam كىمى كۆك، چىركىن دئىيلدەلر.

خصوصن ده آنام قاشىنى آلاندا بوشقاپلارىمىزدا اولان گونش خانىمین رسمىنە اوخشايىردى. دوداغىنин قىراغىندا خالى وار ايدى. دئيردی، ائچىلىك گونو آتام باشىنى قالدىريپ خالىمى گۈرەن ده عاشيق اولدو. حميد دايىم گىندەنە منىم يئددى سككىز ياشىم وارايدى. ياخشى يادىمدادىر، ساغوللاشاندا منى اوپدو و آناما دئى: باجى، سن الله، بو گولو تئز اره وئرمە. حئىفدىر. قوى درس اوخوسون. بىزىم عايىلەدە بىرىنجى خارىجە گىنەن حميد دايىم اولدو. خارىجى اولكلەر بارەدە هەچ بىر تصوووروم يوخ ايدى. فيكىرلىشىردىم كى، اورا ياشىللىق و گول -چىچكدى. فيكىرلىشىردىم كى، اورالار چوخ اوزاق دىر.

دaiىm بعضەن آناما مكتوب و شكىللر گۈندەردى. شكىller چوخ گۆزل ايدى. بىلمىرم نىيە همىشە باغچادا چىكىرىرىدى. بىر دونە ده بىر شكىل گۈندەردى. او گون هەچ واخت يادىمدان چىخماز. آخشام ايدى. آنام گىلدى كى، آتام مكتوبو اونا اوخوسون.

آتام ننهمىن يانىندا موتتكە يە سۈيكتىمىش دى. آتام مكتوبو اوخودو و دئى:

بە -بە، حميد اولنib، بو دا خانىمینىن شكىللرى. آنامىن آناسى اۋۇن دن گىشتىدى. آتامىن آناسىنinin آنا نەملە آراسى يوخ ايدى. چادراسىيلا آغزىنى اورتوب گولدو. آنام ننهمى باشا سالدى كى، اورادا هامى كافىر دئىيل. آتام چىنلەرنى چىكىب دئى:

يوخ، اونلار خىristianدەرلار. كىتاب اھلىدىرلر. آنا ننەم يېنە باشىنا دؤيدۇ. آنام اوونون اللرىنى توتدۇ. آنا، سن الله، ائلهمە. نه اولوب؟ گىئت مولالادان سوروش موسىلمان كىشى كافىر قادىنلا اولەنە بىلر. باشقىا بىر دينه اعتقاد ائدن خانىملا اولەنە و اونو موسىلمان ائده بىلر. آنامىن آناسى حالسىز -حالسىز دئى: بىلىرم، ايماملارىمىز دا قئىرى موسىلمان قادىن آليپلار.

آقام گولدو و دئدی: موبارکدیر. ایندی شیرنی پایلايا بیلرسیز. اجنبی گلینین شیرنیسی ده گؤزل اولار. ننهم قاشقاباغینی سالالادی و دئدی: واه -واه! الله اوzacق ائلهسین بیردن گلین پاکلیغى- ناپاکلیغى دا باشا دوشمز. آنامین چىچە يى چىرتلامىشىدى: گلین ائوين بركتىدیر، بىز ده بغضىلىرى كىمى دئىيلىك كى، گلینين قدرىنى بىلمە يك. جاماعات گلین گتىرەن ده ائله بىلير كى، ائوه قول گلېب. اما بىز گلینى باشىمىزا تاج ائدرىك. اوزو ده اجنبى گلین اولا... آتا ننهم داها بو سۆزه دۆزمەدی: گۈردوک اسدوللا خانىن آروادىنى نىتجە قويىدوز باشىنizين اوستونه. بىر ده كى ، نه بىليرسىنiz كى، قىز موسىلمان اولوب؟ بلکه ائله حميد كافير اولوب؟ اوزو ده حميد ائله اولجەدن ده اصل موسىلمان دئىيلىدی.

يوخسا كافيرىستانا گتىرمىدى. آنا ننهم آتاما باخىب دئدی: موصطافا خان، گۈرورسەن، آنان منه نه دئىير؟

آقام اورتايىا گىرېب داوانى كىسى. آنامين آناسى بؤيوك بير قوناقلىق وئردى. اجنبى گلینين شكلينى هامىيا گۈستىردى. سونرا شكلينى چرچىوه يە سالىب تاخچايقا قويىدو كى، خانىملارىن هامىسى گۈرسۇن. اما آنا ننهم ائلهنه قدر آنامدان سوروشوردو: حميدىن آروادى موسىلمان اولدو، يوخسا حميد خريستيان اولوب؟ آنا ننهم ائلهندىن سونرا اوزون ايلىر حميد داييمىدان دقيق خبر آلا بىلمە دىك. بير دئنه داييمىن شكلينى اوخولا آپاردىم و اوشاقلارا گۈستىردىم. پروانهنىن چوخ خوشو گلدى:

دايىن نه ياراشيقلى دير؟ خوش حالينا خاريجه گىئىن. كاش بىز ده خاريجه گىنده بىليدىك. پروانه ياخشى ماھنى اوخويوردو. دىلکئشىن پرستيشكارلارين دان ايدى. مكتىين يارىسى دىلکئشىن، يارىسى دا مىزىيەنин پرستيشكار ايدى. من ده گرگ دىلکئشىن پرستيشكارى اولايدىم. يوخسا پروانه منىملە دوست اولمازدى. هله بير ايل قورتارمامىشىدى كى، من آرتىق چوخ شئى اوپىرنىمىشىدىم. همىشە پروانه دفترلىرىمى مندىن آىيردى. بعض بىرىئىرددە درس اوخويوردوق. اونا بىزىم ائويمىزه گلمك چتىن دئىيلىدى. چوخ ياخشى و راحات قىز ايدى. اوزومە وورموردۇ كى، بىزىم نه يىمىز وار، نه يىمىز يوخ. ائويمىز نىسبىتەن بالاجا ايدى. كوچەنин قاپىسىندان ۳ دنه پىللە ايلە حيطە گىرېردىك. حيطىن اورتاسىندا بير دنه اوزونسوو حوووضومۇز وار ايدى. حوووضون كانارىندا تاختادان بير اوتوراجاق واردى، حيطىن بير يانىندا ده قارانلىق مطبخ. او بىرى يانىندا ده آياقيلو و بىر دنه ده ال اوزىبيان وارىدى مجبور دئىيلدىك كى، حوووضون كانارىنداكى شىردىن اىستىفادە ئىدك. گىريش قاپىسىنин سول يانىندا دئورد دنه پىللە ايلە بير بالاجا كورىدورا گىرېردىك. آشاغى مرتبەدە بير بىرینىن يانىندا اىكى اوتاباغىن قاپىسى كورىدورا آچىلىرىدى. سونرا پىللەنلە يوخارى مرتبە يە چىخاندا اىكى اوتاباق. قاباقداكى اوتاباغىن اىكى پنجرەسى حيطە طرف ايدى. اورادان پروانه خانىمىن حيطىنин بير طرفىنى و كوچەنин بير طرفىنى گۆرمك اولادى. احمد و محمودون اوتاباغىنин

بیر پنجره‌سی آرخا حیطه آچیلیردی. ائوده بیر دنه قیرمیزی خالی، بیر گیرده ماسا، آلتی دنه ده پولشا کتی لی واریدی. بیر دنه ده سوبا. اوتابغین بیر کونجون ده موتککه قویولموش دو. اوتابغین بزی بیرجه دنه خالچا شکلی ایدی. تاخچانین اوستونو آنام اوز للری ایله ناخیشلامیش دی. اوستوندہ بیر آینا و آنامین تویون دا آلینان چیراق قویولموش دو.

بیز موتککه‌لرین اوستوندہ اوترووب پیچیلدایر و گولوردوک. آرادا دا درس اوخویوردوک. اما منیم پروانگیله گتممه‌یه ایجازه‌م یوخ ایدی. احمد قارداشیم دئیردی: سنین او قیزگیلین ائوینه آیاق باسماغا حاقین یوخدور. بیرینجی‌سی، اونا گوره کی ائوده بؤیوک قارداشی وار. ایکینجی‌سی ده، اونا گؤره کی آچیق -ساقیق قیزدیر. اوزو جهنم، آناسی دا حجاب‌سیز گزیر. من یاواشجا دوداغیمین آلتین دا دئیردیم: بو شهرده کیمین حاجابی وار کی؟ بیر دونه پروانه ایله گیزليجه قادین ژورناللاری گوتورمک اوچون اونلارین ائولرینه گتندیم. بئش دقیقه‌لیک. ائولرین ده هر یئر تمیز و گؤزل ایدی. چوخ گؤزل شئیلر وار ایدی. دیوارلاردان قادین رسلمری و منزره‌لر آسیلمیش دی. قوناق اوتابقلارین دا توند گؤئی رنگ ده بؤیوک مئبللر وار ایدی. اوتابغین بیر طرفین دن حیطه آچیلان مخمر پارچا آسیلمیش دی. بیری یانیندا ده یئمک مئبللری قوناق اوتابغین دان پرده ایله آیریلیردی. زالدا تئلئویزور قویولموش دو. مطبخ و حمام توالئتین قاپیسی اورا آچیلیردی. یوخاری مرتبه‌ده یاتاق اوتابغی ایدی. پروانه و بالاجا باجیسی فرزانه‌نین بیر اوتابقلاری واردی. اونلارا حسد آپاردیم. بیزیم یئریمیز دار ایدی. گویا دؤرد اوتابق ایدی، اما، اصلینده، بیز آشاغی‌دا بیر بؤیوک اوتابق دا یاشایرديق. شامی دا، ناهاری دا اورادا یئیردیک. قیش دا ایچین ده سوبا قوروردوق. گنجه‌لر ده علی، فاطمه و من اورادا یاتیردیق. آرخاداکی اوتابق دا تاختادان بیر یاتاق وار ایدی. اوستونه یورغان - دؤشك بیغیردیق. آنام لا آنام دا اورادا یاتیردیلار.

پالتارلاریمیزین هامیسینی بیر بؤیوک دولابا بیغیردیق. بؤیوک اوتابق دا بیر تاخچا وار ایدی. کیتابلارمیزی اونون رفلرینه بیغیردیق. منیم کیتابلاریم چوخ اولدوغون دان ایکی مرتبه‌سینی من مشغول ائله میشدیم. قادینلار قرئتینین شکیللرین دن آنا مین دا خوشو گلیردی. قزئتلرده کی ناغیللاری و بؤلوملری آناما اوخویوب اونا تعريفلیمیز دیم کی، آنام آغلایردى من ده اونونلا بیرگه آغلایردىم. قرارلاشمیشدقیق پروانه ایله کی، ژورناللاری او اوخویان دان سونرا وئرسین، بیز ده اوخویاق. پروانه‌یه دئیدیم کی، قارداشلاریم ایجازه وئرمیر سیزین ائوینیزه گله‌م. تعجبله سوروشدو کی، نییه؟ دئیدیم: آخى سین بؤیوک قارداشین وار. بیزیم داربیوش؟ اونون هاراسی بؤیوک دور؟ بیزدن بیر یاشدا بالاجادیر. اولسون، یئنه ده بؤیوک دور. دئیرلر، اولماز. من سیزین عننه‌لرینیزدهن هئچ نه آنلامیرام. پروانه چوخ وورغولامادی کی، اونلارا گلیم.

ایلین سونوندا قیمتلریم چوخ ياخشى اولموشدو. اوخولدا هامى منى تعريفلىپىرىدى. سانىرىدىم كى، قىهرمانام. آتام دئدى كى، نىيە بىرىنجى اولمادىن؟ ياي آيلارى گلنده پروانه ايله بىر -بىرىمىزىن اوزاق دوشدوك. ايلك گونلر قارداشلارىم ائوده اولماياندا پروانه ائويمىزىن قاپىسىنا گلىرىدى، دانىشىپىرىدىق. آنام چوخ دئىينىرىدى. ائله بىل قومدا اولاندا آخشامچاغى آتام گلنە قدر قونشو قادىنلاربىلا اوتوراراق توم چىرتلايىب دانىشىدىغى يادىندان چىخمىشىدى. ايندى بورادا دوست تانىشى يوخويىدو، قونشو قادىنلار دا اونو سايىمىرىدىلار. دونھىرلە قادىنلار اونا گولموش دولر. سونرا آنام يواش يواش كوچەدە قادىنلارلا دانىشماڭى ترگىتدى. بونا گۆرە گرک من ده دوستلاريملا دانىشمايايدىم. آنام، عمومىتلە، تەھرانا گلەمىمىزىن ممنون دئىيلدى. بىزىم بورالارين آدامى اولمادىغىمىزى دئىيردى: بورادا تك قالمىشام... عميمىن خانىمى دا بىزىملە چوخ مئھرىبان دئىيلدى. آنام او قدر دئىيندى كى، آخىردا آتامى راضى سالدى مكتبين تىليل گونلرینى قومداكى باجىسى ئوينە گئىجكدىك. من اعتراض ائله دىم: هامى ياي دا يايلاغا گئىر، بىز ده قوما گئىريرىك؟ آنام آجىخلا منه گۆز آغاراتدى: هارادان گلدىينى نه تئز يادىندان چىخارتدىن؟ بوتون ايلى اورادىيقيق، هئچ سىسەنiz چىخمىرىدى. ايندى منيمچون يايلاغا گئىن اولموسان؟ بىر اىلدىر، باجىمى گۈرمىشىم، قارداشلاريمدان خبرىم يوخدور. اولنلىرىميم تورپاقلارينا باش چىممىشىم. قوهومالارين هر بىرين ده بىر هفتە قالساق، ياي قورتاراجاق. محمود بىزىم قوما گەتمىيىمىزە راضى ايدى، اما اىستىيردى كى، آنچاق بىيىمین ئوينەدە قالاق. هفتە سونلارى بىزى گۈرمە يە گلنده، سادەجە، بىيىملە محبوبەنى گۈرسون. بونا گۆرە ده ھامىنин ئوينە گەتمىيىمىزىن گرە ك اولمادىغىنى دئى: تك بىيىمین ئوينەدە قالسانىز، بىسى. يوخسا آياقلارى اوزاناجاق، هر يېردىن تؤكولەجكلر ائولرىنه. آنام قەرلەنە -قەرلەنە دئى: بىيىن ئوينە گئىك، اونلار گلىسىنلە، عىسى يوخدو. اما منيم يازىق باجىلارىم گىلسە، گوناه اولار. يايى بىز قوما گەتىدىك. من چوخ اعتراض ائتمە دىم. چونكى پروانە گىل ده باباسىگىلىن باغىنا گولابدرە يە گىدىرىدىلر. شەھرىورىن اوللىرىن ده قايدا جاقدىق. چونكى على درس دن قالمىشىدى و سيناو وئرمەلى ايدى. بىلمىرم نىيە قارداشلارىم درس اوخوماق دا بو قدر تىبل ايدىلر؟ يازىق آتام اوغوللارينىن حكىم، موھنديس اولماغانى او قدر آرزو ائدىرىدى كى... هر حالدا، شەھرىوردا قايتىماغانىمىزا سئۇينىرىدىم.

داها اونون -بونون (خالا، عمى، دايى، بىسى) ائوينەدە قالماق دان بئزمىشىدىم. خصوصىلە خالامىن مسجىدە اوخشار ئوين ده. خالامىن ايشى-گوجو تئز -تئز بىزدىن: ناما زىنېزى قىلىميسىنېزىمى؟ دئىه سوروشماق ايدى. ناما زىمېز دوز اولماياندا ايراد تو توردو. آنامىن دا يانىندا دىندارلىغىنا و يولداشىنinin عايىلەسىنinin وارلى اولماغانىنا گۆرە قوررەلەنېرىدى.

بیر -ایکی هفته‌دن سونرا پروانه گیل ده قاییتدى. مكتبلر آچیلاندا دونيا گۆزومده گۆزللشدى. معلملىرىمى و دوستلارىمى گۈرمك منى چوخ هيچانلاندىرىدى. داها كىچن ايلكى كىمى قريب و نابلد دئىيلدىم. هر شئى دن تعجلەنمىرىدىم، آخماق سۈزلر دانىشمىرىدىم. اينشالارىم ياخشىلاشمىش، ادىبىلشمىشدى. تەھران قىزىلارى كىمى نظرلرى اوزرىمە چكمە بىي باجاريبدىم و بو ديرچىلىشىمى بىرىنجى معلميم پروانە يە بورجلو ايدىم. تېزلىكلە درسدن كنار كىتابلار اوخوماغىن لەتىنى كشف ائله دىم. عاشيقانە رومانلارى الدهن -اله دولاندىرىب آه و گۆز ياشىيلا اوخويور ، صۆحبت آپارىرىدىق. پروانەنин بير گۆزلى خاطره دفترى وار ايدى. مۇوضولار خالاسى اوغلۇنون گۆزلى ختىلە يازىلمىشدى. هر مۇوزۇنون قارشىسىتدا دا موناسىب شكىل واردى. سىنفيين بوتون اوشاقلارى، قوهوملار، نىچە نفر ده پروانەنин آيلوی دوستلارى بو سوالالارا جواب وئرمىشدىلر. زؤوقلە اونلارى اوخويوردۇق. سوالالارا وئريلميش جاوابلار، مثىن، هانسى رنگى سۇپىرسىنىز، يا سئۇدىيىنىز كىتاب هانسعيدير بونلار ائله ده ماراقلى دئىيلدى. اما، مثىن، عشقە موناسىبىتىنىز، ايندىيە كىمى عاشيق اولموسونۇزمۇ، گەلەجك ايدەآل ياشايىش يولداشىنىز نىچە اولمالى دى كىمى جاوابلار چوخ ماراقلى گلىرىدى. بعضىلارى اوتانمايا راق اوركلرى اىستدىيىنى يازمىشدىلار. هئچ فيكىرلشمە مىشدىلر كى، مكتب مودىرىنinin اليئە كىچە بىلر. منىم ده بىر شئىر دفترىم واردى. سئۇدىيىم شئىرلرى گۆزلى ختىلە دفترىمە يازىرىدىم، ورقىن كنارينا دا بىر رسم چكىرىدىم. يا دا پروانەنин خاريجى ژورناللارдан كىسىلىرى يابېشدىرىدىم. بير آچىق پايزىز گونو پروانە ايلە صۆحبت ائدە -ائده مكتب دن قايىدىرىدىق. پروانە منى داواخانايى يارا يابېشدىرىيەلەن لېنت آلماغا آپاردى. داواخانايىا گىرەن ده گۆردوک كى، پىشتاختانىن آرخاسىندا آدام يوخدو. پروانە كىشىدى، هامى اونو تانىسىر و حۇرمەت ئەدىرىدى. داواخانايىا گىرەن ده گۆردوک كى، پىشتاختانىن آرخاسىندا آدام يوخدو. پروانە سىسلەندى: جناب حكيم! سونرا بارماقلارىنىن اوستونە قالخىپ پىشتاختانىن آرخاسىنا باخدى. آغ خالاتلى بىر جاوان آدام آشاغى مرتبەدە درمانلارى سلىقە يە سالىرىدى. دئۇنوب بىزە باخدى و دئىدى: بىر اىستىينىز واردى؟ پروانە دئىدى: يارا چىسى اىستە بىردىم. باش اوستە. ايندى وئرەم. پروانە بؤيرومە بىر يومرۇق ووروب ياواشجادان دئىدى: نىچە گۆزلىدىر ! بۇ كىمدىر؟ گنج اوغلان چىسى پروانە يە وئرىدى. پروانە مكتب چانتاسىن دان پۇل چىخارتماق اوچون اىليلەن ده ياواشجادان دئىدى: باخ، گۇر نە ياراشيقلىدى. باشىمى قالدىرىدىم، بىر آندا باخىشلارىمىز توققۇشدو. آنى بىر حىسىس ئىشكىرىك وورمۇش كىمى بىدەنەمى بورودو. اوزوم قىزاردى. تئز باشىمى آشاغى سالدىم. بىرىنجى دفىيدى، اوئرمۇمدە بئلە حىسىس ياشايىرىدىم. پروانە يە: گئدك! دئىدىم، اوزوم اوزوم تو توب چۈلە چىخدىم.

پروانه دالیمجا قاچدی: آدام گۆرمەمیسەن؟ نییە اورکدون؟ اوتنادیم. او، تعجلە: نییە؟ سوروشدو. سینین یاد کىشى اوچون دئدیین سۆزلردن. بورادا نه وار کى؟ دوز دئییرم ده... دوز ائله مدین. منجە، ائشىتىدى. خىر، ائشىتمەدی. بىر ده کى، لاپ ائشىتىسىن. من نه دئدیم کى؟ دئدین کى، ياراشيقلىدى. رحمتلىين نوهسى، انشىدېب سە، لاپ سۈئىنېب کى. اوز آرامىزدى، ياخىندان باخدىم، او قدر ده ياراشيقلى دئىيل. گئدیم آتاما دئیيم کى، حكىم اوزونە شاگىرد گتىريپ. سحرى گون گئچىكمىشىدىم. تلسىك دواخانىن قارشىسىندان كىچىرىدىك کى، اونو گۆردوک. او دا بىزە باخىردى. قايىداندا شوشەنин آرخاسىندان باخديق. مشغول ايدى، آنجاق او دا بىزى گۆردو. اوندان سونرا هر سحر -آخشام بىر -بىرىمىزە هئچ نه دئمەدن گۆرۈشوردوک. بئلهلىكىله، مكتبە تزە مؤوضۇ يارانمىشىدى. اوغلانىن سوراغى اوخولا دە چاتمىشىدى. قىزلار گنج، ياراشيقلى آدامىن دواخانادا ايشلەمە يە باشلاماسىن دان دانىشىر و موختليف بەھانەلرلە دواخانىا گئىيردىلر. ھامىسى اونون دقتىنى اوزونە چىكمك اىستىيردى.

بىز بو گوندەلىك گۆرۈشلەرە وردىش ائتمىشىدىك. آند اىچە بىلرەم کى، او دا بو گۆرۈشلەر گۆزلىيەردى. ھمىشە چالىشىردى کى، بىزىم قارشىمizza چىخسىن. پروانە ايلە اونون ھانسى آكتىورا اوخشاماسى اوستوندە موباهىسىه ائدىرىدىك. ان سونوندا، بئله نتىجە يە گلدىك کى، او، اىستىيو ماڭكۈنە اوخشاپىر. مندە، دوغرودان، خىلى شئى اوئىرنىمىشىدىم. ايندى آرتىق خارىجى آكتىورلارى دا تانىسىردىم. آنامى دا بىر دئونە زورلا فيلمە آپاردىم. چوخ خوشونا گلمىشىدى. اوندان سونرا هر هفتە محمود قارداشىمین گۆزوندن اوغورلانىب كوچەمېزىن باشىندا يېرلەنەن كىنوتئاترا گئىيردىك. اورادا دا چوخ واخت ھىند فيلملىرى وئرىرىدىلر. گئىيردىك و فيلمە باخا باخا گۆزۈمۈزۈن ياشىنى سئل كىمى آخىديردىق. پروانە تئزلىكىله آتاسىنین دوستو اولان مۇھترەم حكىمەن معلومات توپلادى. دئىينىه گۈر، بو جاوان اوغلان سعيد بى اجزاچىلىق اونىۋەرسەتىنین طلبەسەيدىر و چوخ ياخشى اوغلان دىرى. اۇزو ده اورمىيالى دىرى. اوندان سونرا بىزىم باخىشلارىمېز توققوشدو. پروانە اونا بىر آد سەچمىشىدى و بىز اونو او آدلا چاغىريردىق نىگاران حاجى آيدول. او، ائله بىل کى، ھمىشە نىگاران -نىگاران كىميسە گۆزلىيەردى. گۆزلىلە كىميسە آختارىردى. او ايل ياشاپىشىمین ان گۆزل ايلى ايدى. هر شئى اىستىدىم كىمى كىچىرىدى. درسلرىمین ھامىسى ياخشى ايدى، پروانە ايلە دوستلوغوم هر گون مۇحڪملەنيردى. ياواش ياواش بىر روح، ايکى بىدەنە دۇنوردوک. تحصىل ياخشىدى. سنه بونو ائله يە بىلمىزلىر، حىييفىدى، مكتبينى يارىمچىق ساخلاما.

سن بیلمیرسن، اونلارا منیم درسیمین یاخشی، یا دا پیس اولماسی اوئنملى دئییل. قیزا دوققوزونجو صینیفدن او یانا درس واجیب دئییل، دئییر بیزیمکیلر. دوققوزونجو صینیف نه دیر؟ ایندی آرتیق اورتا مكتبی بیتیرمک ده آزدیر. بیزیم قوهوملارين قیزلارینین هامیسی اوپیوئرسته گیریپ. اونلار گیره بیلیسسه، سن ده سیناودان كىچرسەن. سن اونلارین هامیسیندان فراستلى سەن. آتان رحمتلىك، هله قویسونلار اورتا مكتبی بیتیریم، اوپیوئرست اونلارا پېشکش دیر. بئله اولماز آخى، سن اونلارا اعتراض ائله مەلیسەن پروانە قرييە دانیشىردى. منیم نه وضعیت ده اولدوغۇمو بیلمیردى. من آنامىن قارشىسىندا دايانا بىلر، جاواب وئرە بىلدىيم، اما قارداشلارىمین قارشىسىندا بئله بىر جورتىم يوخ ايدى. آخرینجى سیناولاрадا مكتبىن ایكىنجىسى اولدوم. ادبیات معلمىمیز منیملە یاخشى داورانىش ائدیردى.

قىمت جدوھلىمى آلاندا دئىى: آفرىن سەن! سن چوخ اىستعدادلىسان. ايندی هانسى ساحە نى سەچەجك سەن؟ دئىيم: ادبیاتى اىستيرىم. من ده اىستيرىدەم، سەن بئله بىر يول سەچەسەن. آخى اولمور، عايىلەم قويىمور. اونلار دئییر كى، قیزا دوققۇز صینیف بىس ائلدىيىنى دئیىرلر. خانىم بەرامى قاشقا باغانىنى ساللادى. باشىنى يئللىيئەللەدە مودىرىن اوتاغىنا گىردى. بىر نىچە دقىقەدن سونرا مودىرىه خانىملا گلدىلر. خانىم منیم قىمت جدوھلىمى اليەن آلدى و دئىى: گئى، آتانا دئىرسەن، صباح اوخولا گلر، ايشىم وار. قىمت كاغىزىنى دا وئرمىرم. يادىندان چىخماسىن ھا! آخشام آتاما دئىيم كى، مودىرىمەمىزىن سىنىلە ايشى وار. تعجلە منیم نه ائله دىيىمى سوروشدو. آللاها آندا اولسۇن كى، من هەچ نه ائله مە مىشەم. آتام اوزونو آناما توتوپ دئىى: خانىم، گئى گۆر نه ايشلەر وار. اولماز! دئىيلر، حؤكمەن گرک اوزونوز گلەسىز. يعنى من قادىنلار مكتبىنە گەنتمەلىيەم؟ نىيە؟ اوشاقلارين هامیسى نىن آتاسى گلىر. دئىيلر، اگر آتان گلمەسە، قىمت كاغىزىنى وئرمە يە جىيك. آتام قاشقا باغانىنى ساللادى. دىيىنى سوروشدو. ان سونوندا، آتام صباح منیملە اوخولا گلمە يە راضىلاشدى. مودىرىه خانىم آتامى گۈرهن كىمى اىستولون آرخاسىندا قالخدى و صمىمى سالام وئرىدى. اونو اۋۇز يانىندا اوتورتدو و دئىى: سىزى تېرىك ائدېرەم. نومونو قىزىنیز وار. هم درسلرى ياخشىدیر، هم ده اخلاق و داورانىشى. من باشىمى آشاغى سالىپ دايىا نمىشىدەم. سئوينجىمدەن گولوردوم، خانىم اوزونو منه توتوپ دئىى: مصصومە، زحمت اولماسا، سەن باييردا گۆزلە. من آتانلا صۈجىت ائدەجەم. مودىرىه خانىمین نه دئىيىنى بىلمىرم، اما آتام اوتقادان چىخاندا اوزو گول آچمىشىدى. گۆزلەر ايشىق ساچىردى. مئھرىيان و قورورلا منه باخدى و دئىى: گئىك موغاۋىنە خانىمین اوتاغىنا. سەن آدېنى ايندی دن يازدىرىيم، سونرا واخت اولمايا جاق. سئوينجىمدەن آز قالدى بىخىلىم.

آرخاسیبلا يول گئده گئده دئیردیم: آتاجان، چوخ ساغ اول. سنه قوربان اولوم. سوز وئریرم کی، بیرینجی اولادام. هر نه دئسنهنیز، ائدجهم، قوربان اولوم. آتام گوله گوله دئدی: بسدي داهما. کاش کی سنین بير توکون قئیرتسیز قارداشلاریندا اوЛАردی. پروانه، دئدینه گؤره، بتوون گچه یاتمامیشدی، مندن ایشاریله نه اولدوغونو سوروشوردو. چالیشیردیم اوزومو قمگین گؤستریم. چینلریمی یوخاری آتیب دئدیم: اولمادی. ائله بیل گؤزونون ياشی اووجون دا ایدی. هامیسى بيردن آخدی. پشمان اولوب اونا طرف قاچدیم و دئدیم: يوخ، يالان دئیرم. دوزلدى، آدیمی دا يازدیردیم. دليلر کیمی حيطین اورتاسیندا آشاغى يوخارى آتلانیردیق. گوله رک گؤز ياشلاریمیزی سیلیردیك. آتمین بو سوزو ائویمیزه چاخناشما سالدى. لاکین او، هامینین قارشیسیندا مؤحکم دایاندی و دئدی: مودیره‌لری دئدی کی، او، ياخشى اوخويور و گله جکدە بؤيوک آدام اولا بیلر. من سوزینجدن هئچ نیبه فيکیر وئرمیردیم. حتی احمد قارداشیمین نیفرتلە باخماگینادا. بو دونه او، همیشکین دن پیس باخیردی. پروانه ايله اوچ آیلیق آیریلینغیمیز گلن ايل يئنه بير يئرده اوخولا گئتجکدیك دئیه ياخشى كئچدی. بیز بو دونه قوما بيرجه هفتەلیبە گئتىدیك. پروانه هر هفتە بير بھانه يله تئھرانا گلیردی. منه ده باش چکىردى. اونلارلا بير نئچە گونلوک گولا بدرە يە گئتمە يىمی ايستىيردى. من ده ايستە يېردىم. لاکين قارداشلاریم ایجازە وئرمىزدى. بونا گؤره هئچ ائوده دئمیردیم ده. پروانه: آتام آتانلا دانىشسا، موطلق ایجازە آلار، دئیردی. اما من ايستەمیردىم. آتماما باش آغريسى وئرمک ايستەمیردىم. بیلیردیم کی، همده رد جاوابى وئرمک چتىن اولاداق، همده ائوده ساواش قوپاچاق. آنامین اورىيىنى الله آلماق اوچون درزى لىك كورسالارينا گئتمە يە گؤيوول وئردیم. بو اونا گؤره گرە ک ايدى کی، ار ائوينه گئندنە نسە بير باجارىغىم اولسون. درزى لىك كورسو تصادفەن داواخانىن يئرلشىدى كوچەنин قىراغىن دا ايدى. سعيد هانسى ساعاتلاردا گئدیب گلدىمى چوخ تىز اوپىرنىمىشدى، او واختىلاردا اوزۇنۇ قاپىنن آغزىنا يئتىرىرىدى. داواخانايا بير كوچە قالميش اورىيىم شىتلە دؤپۈنوردو. هر دونه چالیشیردیم کی، داواخانايا طرف باخمايىم. او زوم قىزارماسىن. اما بو، ئىمده دئىيلدى. باخىشلارىمیز قارشىلاشاندا قولاقلارىما كىمى قىزارىردىم. بئله يئرسىز قىزارماقدان چوخ اوتنىرىدىم. او دا آرزو لو باخىشلارىيلا، ايندلا باشىپلا سالام وئرىرىدى. بير دونه ده كوچەنин باشىنا دئندۇم، بىردىن قاباغىما چىخدى. ائله اوزومو ايتىرىدىم کی، درزى لىك خطكىشى ئىمدىن دوشدو. اىلىپ خطكىشى گۆتوردو، باشى آشاغى حالدا منه ياواشجا دئدی: باغيشلاپىن، قورخوتۇم. تلىسيك خطكىشى آلىپ قاچدیم. اما اوزون مودت اوزومە گله بىلدىم، هر دونه او يادىما دوشەنە دوزوم قىزارىردى. شىرىن بير تىترەمە حىس ائدیردیم، بىلمىرم نیبه، اما بىلیردیم کی، او دا بو حالا دوشوب. بيرينجى پايزىز كولكلارى ايله مئھر آيىنن گلمە

ی بیزیم اوزون اینتیظاریمیزا سون قویدو. پروانه ایله دئیه گوله مدرهسه يه طرف گئتدیک. صؤحبتیمیز قورتارمیردی. یابدا اولان هر شئی، گئردویوموز بوتون ایسلری، حتی فیکیرلریمیزی بیر -بیریمیزله بولوشوردوک. بوتون صؤحبتلرین سونو سعیدله قورتاریردی. پروانه سوروشندو: دوزونو دئ، منیم اولمادیغیم بو قدر واختدا نئچه دونه دواخانايا گئتدین؟ آللaha آند اولسون، گئتمه دیم. اوزوم گلمه دی. نییه؟ اونون بیزیم نه دانیشدیغیمیزدان خبری یوخدو آخی. نه بیلیرسن؟ مگر اونا کیمسه نسه دئیب؟ هارادان بیلیرسن؟ بلکه دئیب؟ نه دئیب؟ بیر شئی کی هئچ اوزوموز ده بیلمیریک؟ اما گئرچکلیک بو ایدی کی، بیر شئی دیشمیش دی. بو مودت ده بیزیم گئردوشلریمیز آیری بیر رنگ آلمیشدی. کئچمیشه گئرده داهه جدی اولموشدو. ایچیمده مؤحکم بیر تبدوللات وارایدی اونونلا آرامدا هئچ نه اولماسا دا، پروانه دن بونو گیزلتمیمیدن ناراحات ایدیم. مکتبین آچیلماغیندان بیر هفته کئچمه میشدی کی، بیرینجی بهانه نی پروانه تاپدی منی زورلا دواخانايا آپاردى. اوتابنجیمدان اولوردوم. ائله بیل بوتون شهر اوریمیدن نه کئچدینی بیلیر و منه باخیردی. سعید ده بیزی گئروب مات -مات یئریندە قورودو. پروانه بیر نئچه دونه آسپیرین ایسته دینی دئدی، اما او منه باخیردی. ائله بیل پروانه نین سسینی اشیتیمیردی. آخر کی، حکیم قاباغا گلیپ پروانه ایله سالاملاشدی و آتاسینین حالینی سوروشندو.

سونرا اوزونو سعیده توتوپ دئدی: جانیم، نییه مات قالمیسان؟ خانیما بیر قوتو آسپیرین وئر. دواخانادان چیخاندان سونرا هر شئی اوزه چیخمیش دی. پروانه تعجله دئدی: گئردون نئجه باخیردی؟ جواب وئرمه دیم. منه طرف دوندو و دقتله اوزومه باخیب دئدی: سینن نییه رنگین ساریکؤک کیمی سارالیب؟ آز قالیرسان کی، بیخیلاسان. من: یوخ! منه هئچ نه اولماییب! - دئدیم، اما سسیم تیتریمیردی. بیر ایکی دقیقه ساکیت گزدیک. پروانه فیکیرلی ایدی. پروانه، نه اولوب؟ یاخشیسان؟ بومبا کیمی پارتلاڈی. اوجا سسله: سن نه قدر آخماق، قیز ایمیشسان! چوخبیلمیش! گئر من نه قدر ائششک اولموشام! نییه ایندییه کیمی منه دئمه میشدین؟ نه یی؟ آخی سنه دئمه لی بیر شئی یوخ ایدی. سن دئدین، من ده ایناندیم. سیزین نسه سیررینیز وار. بونو گئرمەمک اوچون گرک کور اولاسان. دوزونو دئنهن، آرانیزدا نه وار؟ بو نه سوژدو دئیرسن؟ بسدى داهه. اوزونو تولکولویه قویما. سندن نه دئسهن چیخار. من آخماغا باخ. ایندییه قدر ائله بیلیردیم کی، هر گون منه گئرہ قاباغیمیزا چیخیر. گئر نئجه حیله گرسن کی، ایندییه قدر بونو گیزلتمیسنهن. بوش یئرە دئمیرلر کی، قوملولارین ھامیسی آخماق دی. اما من سنه هر شئی دانیشیردیم... قهر بوغازیمی توتموشدو. قولومو آعزمیا توتدوم: سن الله، بسدى، کوچه ده میللت ائشیدر. آتامین جانینا آند اولسون، هئچ نه یوخدور. آللaha - قورانا آند اولسون! اما او، هله ده یوروشده ایدی: سن خایینسان. او واخت

منیم خاطره دفتریم ده یازیردین کی، منی بئله مسئله‌لر ماراقلاندیرمیر. من آنجاق درسلریمی فیکیرلشیرم. کیشیلر منه ماراقلى دئییل، بئله شئیلری دوشونمک گوناهدی. سنی آنانین جانینا آند وئریرم، بسdi. الیمی قورانا باسaram کی، هئچ نه یوخدور. ائولرینین یاخین لیغینا چاتمیشیدیق کی، داها دوزه بیلمدیم آغلاماگا باشلادیم. گؤز یاشلاریم پروانه‌نى اوژونه گتیردی. اونون هیرسینین آلووو سؤندو. بیلیردیم کی، مئھریبان اوره بی منیم آغلاماگیما طاقت گتیرمه يەجك. آرام سسیله دئدی: نییه آغا لیبرسان کوچه‌ده؟ من اونا گوئه هیرسلندیم کی، اوژوم سنه هر شئیی دئیرم. سنسه مندن بونو گیزلتمیسн. آند ایچدیم کی، همیشه ان یاخشی رفیقهم او اولوب و من اوندان هئچ واخت هئچ نه گیزلتمیشەم. و گیزلتمە يەجم. عشقین مرحله‌لرینی پروانه ایله بیرلیکده تجو رو بدەن کئچیرتدىك. او دا منیم قدر ھیجانلاننیردی. تئز-تئز ایندی نه حیس ائتدیمی سوروشوردو. منی فیکیرلی گوئه کیمی سوروشوردو: دانیش گوروم، اونو نىچە فیکیرلشیرسن؟ من ده یوخولا ریمدان، قورخو و ھیجانلاریم دان، گله جك دن دانیشیردیم. بیردن اوندان سونرا با شقا بیر آداملا ائولەنمە يە مجبور اولماق قورخوم دان دانیشیردیم. او، گوئزلرینی یومور و دئیرمدی: نه شاعرانەدی! عاشق اولماق بئله‌دیر. اما من سنین کیمی حیسسىياتلى دئیله‌م. بعضی عاشق‌لرین ایشلرینی و یا سؤزلرینی اشیدن ده گولمیم گلیر. قیزارمیرامدا. بس من عاشق اولدوغومو هارادان بیله‌جم؟ خانلی گوئزل گونلر پاییزین کولکلری کیمی سرعتله کئچیردی. و بیز هله ده بیر - بیریمیزله بیر کلمه ده دانیشمامیشیدیق. یانیندان کئچەن ده دوداغینین آلتیندا آستادان منه سالام وئریدی. قلیم یئتیشمىش مئیوه کیمی بوداغین دان قوبور و سینه‌مین سبتيئن دوشوردو. پروانه هر گون سعید بارەدە تزه معلومات توپلایر و بیرینجى خبرلری منه گتیردی. ایندی بیلیردیم کی، سوی آدی زارعی ایدی و اورمییالی دی. آتاسى نىچە ایل بوندان قاباق وفات ائدیب. آناسى و اوچ باجىسى اورمیيادا یاشايىلار. اجزا چىلغىن اوچونجو كورسون دادىر. حؤرمەتلى و عقللى عايله دىرلر. چوخ زىرك و درس اوخوياندیر. جناب حكيمىن ده تمامىلە اونا گووهنى وار و اوندان راضى دير. اونون حاقىندا اشىتىدىم بوتون بو خصوصىتلر سئوگىمە تصديق مؤھورو ووروردو. حیس ائدیردیم کی، دوغولان دان به رى اونو تانىسیرام و آخىرا قدر ده اونونلا اولاچام، همیشه سئوگى شئىپلرینى چوخ سئومىشەم و سرعتله اونلارى ازبرلمىشەم. هفتەدە بیر اىكى دئونه پروانه موختليف بەھانەلرلە منى دواخانىا آپارىردی و نسە آلىردی. بیزىم گیزلینجە بیر - بیریمیزه باخىشلارىمیز اونون للرینین تىترمىيئە و منیم اوژومون حددن آرتىق قیزارماگىينا نه دن اولوردو. پروانه حرکتلىرىمیزى دقتلە اىزله يېردى. بیر دئونه دئدی: همیشه باخىش اوپونون نه اولدوغونو فیکیرلشیردیم، ایندی آنلا دیم، سنین فالىندا بونون چىخماقى بوش يئرە دئیل. زىرك

عاشق و نظربازام کی، آچیق دئیرم. سن بیلهسنهن کی، من نئچه هونره بورونموشەم. پروانه، بو نه سۆزلردى دئیرسن؟ سحرلر ساچلارىمى خصوصى سلىقه ايله دارايىردىم. يايلىغى ائله باغلابىرىدىم کى، قاباق دان تئللرىم پوزولماسىن، آرخادان دا ساچلارىمین قالانى گۈرۈنسۈن. نه قدر چالىشسام دا، ساچلارىمى بوروق ائله يە بىلمىردىم. آخىردا پروانه دئى: آخماق، ساچلارىن چوخ گۈزلەير. ايندى دوز ساچلار دېدەر.

گۈرمورسەن مكتىبين بوتون قىزلارى ساچلارىنinin دوز اولماغانىنى ايستە يېر. خالاتىمى تئز -تئز يوبوب اوتولىرىدىم. آناما دئيردىم، منه خالات پارچاسى آلسىن و درزىيە وئرسىن. آنامىن اوزۇ پالتارى كندچى دې ايله تىكىردى. درزىلىك كورسلارين دان آنجاق آنامىن تىكىدىكلىرىنە ايراد توتماغى اويرنەيشىدىم. پروين خانىم گۈزىل دېلى يېر خالات تىكىدى منه. من ده يواشجا دئىدىم کى، اتىيىنى بېر آز قاتلاسىن. بونونلا بئله، منيم پالتارىم مكتب ده بوتون قىزلارىن پالتارىن دان اوزون ايدى. پوللارىمى يېغىب پروانه ايله منه بېر توند ياشىل رنگ ده يايلىق آلدىق. پروانه دئيردى: بو يايلىقا گۈزلەرنىن ياشىللىغى چوخ ياراشىر. ايل قىش چوخ سوبىق ايدى. كوچەلرین قارى ارىيمە مىش يئىسى ياغىرىدى. گونش ائله رنگ سىز و گوجسوز ايدى کى، قارلارى ارىتمە يە گوجو چاتمىرىدى. سحرلر ھر يئر بوز اولوردو. كوچەلردن احتياطلا كىچىمك گەرە ك گىلىرىدى. ھر گون اوشاقلارين بېرى يئرە ده يېرىدى. او گون ده منيم نۇوبەم ايدى. پروانه گىلىن ئولرىنە چاتماغا آز قالمىش دوز بوزون اوستوندە سوروشىدۇم، برك يئرە دىدىم. چالىشدىم کى، يئردىن تئز قالخىم، اما آياغىم شدتە آغرييىرىدى. آياغىمى يئرە قويان كىمى آغرييى بئلىمە قدر اوزانىرىدى. يئنە كوچەنин اورتاسىندا يئرە سريلدىم. پروانه ده ھمين واخت ئودەن چىخدى. على اوخولا گىئىرىدى منى گۈرۈب قايتىتى. كۆمكلىشىپ منى يئردىن قالدىرىدىلار. يول گىتىمە يە گوجوم اولمادىغينا گۈرە ئوه قايتاردىلار. آنام آياغىمى باغلادى و آخشاما كىمى گۈزەلەدە. آياغىمین شىشى و آغرييى چوخالماشىدى. آخشام كىشىلر ئوه گلنده ھەرسى بېر سۆز دئىدى. احمد: اشى، بېر شئى دئىيل. آدام كىمى ئودە اوتورسايدى، بو سوبىقدا چۈلە گىتىمە سئىدى، هئچ نه اولمازدى، دئىدى و گىتىدى. يقين كى، آراق اىچمە يە.

آتام: گىك خستاخانايَا آپاراق، دئىدى. محمود: پىچشىمەن دا ايسمايل بى آدىندا ياخشى بېر سىنيقچى وار. اگر او دئسە كى، دوغرودان دا، سينىب، اوندا خستاخانايَا آپاراريق، دئىدى.

ايسمايل بى ياخناشىق آتام ياشىندا ايدى. دئيلىنە گۈرە، ياخشى سىنيقچى ايدى. آياغىمى گۈرەنە دئىدى کى، سينمايىب، اما

چیخیب، آیاغیمی ایستى سويا قوبido و دانىشا -دانىشا اوووشدوردو. من جواب وئرمك ایسته ديم کى، بىردىن آیاغیمی قفیل قاییردى. آغرينین شدتىندن ائله قىشقىردىم کى، اۆزومدن گىتىدىم. اۆزومه گلنده سينيقچىنин يومورتانيں سارىسى، سارىكۈك و جور به جور ياغلارلا آياغیمی باغلادىغىنى گۇردو. سينيقچى دئىدى کى، ايکى هفتەيە كىمى آياغا دورمايمىم. آغاليا - آغاليا اوخولا گىتمەلى اولدوغۇمو، سيناوارىن باشلادىغىنى دئىيردىم. اما اۆزوم بىلىرىدىم کى، سيناوارالارا آى يارىم واخت وار. گۆز ياشلارىمین باشقان نه دنى وارايدى. ئىچە گون، دوغروسو، ده بىرە بىلمە ديم. بوتون گونو اوتوروب سعىدى دوشۇنوردو. سحرلر اوشاقلار اوخولدا اولاندا اللرىمى باشىمین آلتىنا قوبوب اوزومو قىشىن گوجسوز گونشىنە توتوردو. شىرىن يوخولارىملا دىلكلرىمین شهرىنە گىتىرىدىم. سعىدە گلەجك، گۆزل گونلرىمىزى آنيردىم. پروين خانىم آنامى مىن بىر بەمانە ايلە گۇرمەيە گلنده منىم ساكىت سحرلىرىمى پۇزوردو. هېچ بئلە آداملارى سئۇمیرم. سىسىنى اشىىدىن كىمى اۆزومو يوخولغا ووروردو. آنلامىرىدىم کى، بو قدر دين، ايمان، نجابتىن دانىشان آنام نىيە محلەدە بارەسىن دە مىن سۆز گزەن پروين خانىملا دوست اولوب. يقىن، بىلمىرىدى کى، پروين خانىمین بو مئھرىيانلىقى احمد قارداشىما گۆرەدى.

آخشاملاр اوشاقلار مكتبىن قايداندان سونرا ائوين ساكىتلىكى پۇزولوردو. على بىر محلەنى داغىدا بىلدە. سۆزە باخمايان و اوزلو اولموشدو. احمد قارداشىمسا اوخشاماغا چالىشىردى. تقرىباً او دا اونون كىمى منىملە پىس داورانىش ائدىرىدى. خصوصىلە دە ايندى، آخى ايندى مدرەسە يە گىتمىرىدىم، آنام بوتون ايشلىرىمى گۇرور، آتام حالىمى سوروشوردو. منه پاخىللىق ائدىرىدى. ائله بىل حاقىنى يئمىشىدىم. كتىل دن آتلانىر، فاطمەيە اذىت وئرير، كىتابلارىمى آياقلاپىر، او يان-بويانا آتىردى. آغرييان آياغىما تېيك ووروردو. آخىردا آغلاياراق آنامى مجبور ائله ديم کى، منىم ياتاغىمى قوناق اوتاغينا آپارسىن. هم على نىن اذىتلەينىن جانىم قورتارسىن، هم ده درسلېيمە باخا بىلىم. هم ده كورسونون آلتىندا آياغىما ضربە دىمەسىن. آنام دئىينەرك دئىيردى کى، بو پىللەلرلى نىچە قالخىب ائنهجكىن. يوخارى سويوق دور، سوبا دا خارابدىر. بالاجا سوبانىن منه بىس اولدوغۇنو دئىدىم. آنام تسلىيم اولدو. من يوخارى مرتبەيە چىخدىم. اورادا ساكىتلىك ايدى. درس اوخويا بىلىرىدىم. فيكىرلىشىردىم، شئىر دفترىمە يازىرىدىم. يوخولارىمدا اوزاق سفرلەر گىتىرىدىم. اۆزومون اوخويا بىلە جىيم خط ايلە سعىدىن آدینى دفترلىرىمین قىراغىندا يازىرىدىم. آدینىن كۆكۈنو عرب دىلينىدە تاپمىشىدىم. موختليف قاللىلر سالىرىدىم. سعد، سعىد، مسعود، سعادت... بىر گون پروانە منى گۇرمەيە گلدى. آنامىن يانىندا اوخولدان، سيناوارداران دانىشدىق. آنام گىتنىن سونرا قالخىب قاپىنى اۋرتىو و دئىدى: بىلىرسن نه اولوب؟ بىلدەم کى، سعىدەن خېرى وار. دىكەلرک دئىدىم: سن الله، دىء، سعىد

نئجه‌دیر؟ کیمسه گلمه میش دی! سعید ندی؟ ایندی او، حاجی عبدال نیگاراندی. هر گون دواخاننین قاباغین دا پیللنهنین اوستونده دایانیب اویان -بویانا باخیر. ائله کی منی تک گؤرور، دوداغی قاچیر. بو گون جسارتە گلدى منی تک گؤرەن کیمی قاباغا گلدى. اول خئیلی قیزاردی، سونرا سالام وئردی. ان سونوندا، دیلى توتو لاراق دئدی: «ئچە گوندو کی، يولداشینیز اوخولا گلمیر. نیگارانم. نییه گلمیر؟» مندە اوزو مو بیلممزلیبیه قویوب سوروشدوم: «هانسى يولداشیم؟» «همیشه بیر یئرده گلیردیتیز اولری گولشەن کوچه‌سیندەدیر». بللى اولدو کی، اوینیزی ده تانیییر. سنی ایزله بیب. دئدیم: «معصومەنی دئیرسن؟ او بیخیلیب، آیاغی بورخولوب. ایکی هفتە اوخولا گله بیلمز». رنگی قاچدی. دئدی: «نه پیس اولوب؟!» آرخاسینی چئویردی و گئتدی. ایسته دیم چاغیریب دئدیم: «سن نه تربییه‌سیزسن!» اما ایکی آددیم گئتمە میش گئرى دونوب: «اونا منیم آدیم دان سالام یئتیرین!» دئدی و آدام بالاسى کیمی ساغوللاشیب گئتدی.

اورییم و سسیم اسیردی. دئدیم: سن اونا منیم آدیمیدا دئدین؟ قورخما. نه اولسون کی؟ اوزو بیلیردی، سوی آدینی دا بیلیردی، بوتون قوهوملارینی تانیییب ایندیبیه قدر. او کی سنه بئله عاشقی دیر، منجھ، بو گونلرده سنه ائلچى گلر. اورییمه ياخ کیمی یاپیلدی. ائله سئوینجك گولوردوم کی، آنام چایلا ایچری گیرەندە تعجلە منه باخیب دئدی: نه خبردی؟ نییه بئله سئوینجك اولموسان؟ ال -آیاغیم سوستالدی، هئچ نه اولمادیغینی دئدیم. پروانە سۆزومۇ كىسيب بو گون سینا و ورقلىنین وئریلدیبینی و منیم قیمتلاریمین ھامیسینین ياخشى اولدوغونو دئدی و منه گۈز ووردو.

آنام: فایداسى نه دیر؟ دئدی. قیز بئله شئىلرلە ماراقلانماز. بوش بئرە واخت ایتیریر. ایکی گوندن سونرا ار اوینە گئدیب، اوشاقلارین اسگىسىنى یویاجاق. يوخ، آناجان. من بئله تئزلىكلە ارە گئدن دئیلەم. هله گرک اورتا مكتبى بیتیرم. پروانە دجللىكلە دئدی: بلى، سونرا دا حكيم اولاجاق. گۆزومۇ آغارتىدیم. آنام: بىنى سونرا دا درس اوخوياجاق؟!

نه قدر چوخ درس اوخوسا، او قدر چوخ سيرتىلار. ھامىسى آتاسىنین گوناھى دیر کى، بو قدر اونون نازى ايله اویناير. دئىينە -دئىينە اوتقادان چىخدى. پروانە ايله گولمە يە باشلادىق. ياخشى کى، آنام بىلمە دى. يوخسا «ادىيات دىپلومو يلا حكيم اولماق اولامى؟» دئىه سوروشاردى. پروانەنین گولمکدن گۆزو ياشاردى. سونرا گۆزونون ياشىنى سىلېب دئدی:

آخماق، من کى دئمە دیم سن حكيم اولاجاق سان. دئدیم، حكيم بىین يولداشى اولاجاق سان. او گون شاد خرم گولمە يە هئچ بىر منطىقلى نه دن يوخ ايدى، اما من خوشبخت ايدىم. آياغىمین آغرىسىنى يادىمدان چىخارتمىشدىم. پروانە گئىدىن سونرا لزتله بالىشىمین اوستونە بیخىلدىم و دئدیم: منه گۈرە نیگاراندی، دارىخىب! من نئجه ده خوشبختەم! او گون احمدىن

پروانه‌نین بیزیم ائویمیزه گلمینه گوره هیرسلنمی ده وئجیمه دئیلیدی. بیلیردیم کی، جاسوس علی بونو بؤیوک قارداشیما چاتدیریب. سحرلر یئریمدن قالخیب آخسایا-آخسایا اوتابغی بیغیشیدیریدیم. الیمین بیرینی پیللەلرین نرده سینه دایابیب، او بیری الیمده ده ننه‌مین چلیندن یاپیشیب یاواش-یاواش پیللەلری آشاغی ائنیردیم، ال-اوژومو یویوب سحر یئمه بیئیپریدیم و زحمتلە یئنه یوخارى قالخیردیم. آنام دئینیردی کی، یا سویوق ده يه جک، یا دا بیر دئونه پیللەلردن بیخیلاجاقسان. کیمدى اونا قولاق آسان؟! خلوتیمی دونیاپلا دیشیمیردیم. ایچیمده ائله ایستیلیک وارايدی کی، هئچ سویوق حیس ائتمیردیم. ایکی گوندن سونرا پروانه یئنه گلدی. اوژومو پنجره‌یه چاتدیردیم. آنام سویوقلوقلا اونون سالامینی آلدی. پروانه هئچ نه يه فیکیر وئرمەدن دئدی: مصصومه‌یه سیناولا رین نتیجه لرینی گتیرمیشەم. سونرا سورعتله پیللەلری یوخارى قاچدی. نفس آلا-آلا اوتابغین قاپیسینی باغلادی. نئچە دئونه گۆزلرینی یوموب قاپینی دینله‌دی. اوزو ائله قیزارمیش‌دی کی، بیلمیردیم سویوق‌داندی، یا هیجان‌دان. گۆزلریمی اونا دیکمکله یاتاغیما قاییت‌دیم. اونا سوال وئرمە يه جورتیم یوخ ایدی. آخردا اوزو دیللەن دی: آتلاندیم. یاتاغیمدا اوترووب دئدیم: مكتوبو وئر، گوروم نه یازیب؟ اولجە قاپیبا باخ، هئچ کیم اولماسین، سونرا دا مؤحکم باغلا. مكتوبو آلاندا الیم تیتریمیردی. اوستوندە هئچ نه یازیلمامیشدی. آچماغا جسار‌تیم چاتمیردی . بیز بو واختا کیمی دوداقلاتی سالامدان باشقا کلمه کسمه میشdiك. پروانه ده منیم کیمی هیجان‌لی ایدی. ائله بو واخت آنام اوتابغا گیردی. تئز ظرفی بورغانیمین آلتیندا گیزلتندیم. ایکیمیز ده ساکیت‌جە سوسب بیر-بیریمیزه باخیردیق.

آنام: نه اولوب؟ یئنه نه خبردی؟ سوروشدو. ال-آیاغیم تیترەدی: هئچ نه. اما آنامین باخیشلاری شوبھەلی ایدی. همیشە کی کیمی هاوانی پروانه دوزلتى: هئچ نه اولمایip. سیزین قیزینیز چوخ حساس‌دیر. هر شئیی یئرسیز بؤیودور. ایندی اینگیلیس دیلین دن قیمتی ياخشى اولمایip. جهنمه کی. سنین آنان منیم آنام کیمی دئیل کی، یئرسیز دالاشسین. مگر ائله دئیل، خانیم؟ دالاشارسینیز؟ آنام تعجلە پروانه‌یه باخدی، دوداقلارینی بوزوب دئدی: واللاه، نه دئییم. جهنمه کی، ياخشى اولمایip. قالسا، لاپ ياخشى اولار. گئدر درزی‌لیک کورسلارینا. بو داها واجیب‌دیر. چاپی پروانه‌نین قاباغینا قویدو و گئتدی. بیز بیر آز سوسان‌دان سونرا بیر-بیریمیزه باخیب گولدوک.

پروانه دئدی: قیز، سن نه آخماق‌سان. بئله ائله‌سەن، ھامى باشا دوشە.

موغایات اول، يوخسا ھامى آنلايار. هیجان‌دان اورییم بولانیردی. احتیاطلا مكتوبو آچدیم. ائله بیل ظرفی کورلاماق ایسته‌میردیم. اورییمین سسی دمیرین اوستونه دیهن چکیچ کیمی قولاغیمدا اشیدیلیردی: تئز اول، بوغولدۇم.

مكتوب آچيلدى، كلمه لر گۆزل ختلە گۆزومون قارشىسىندا اويناييردى. ايكمىز دە سرعتله مكتوبو آخىرا قدر اوخدوق، سونرا

بىر -بىرىمىزە باخىب سوروشدوق:

اوخدون؟ نە يازىب؟ يئنه دە ساكىتجە او خوماغا باشلادىق. مكتوب بو شەعىرلە باشلامىشىدى:

بدهنىين طېبىلىرىن نازينا احتىاجى اولماسىن، اينجە وجودون دان هئچ بىر شئى ساچماسىن. سونرا سالاملاشير و حال احوال

سوروشوردو، ساغلاملىق آرزو لا يىرىدى. گۆزل و ادبە. ساوادى آدام اولماگى خىتتىن دن بللى ايدى. پروانە تىز گىتىدى، چونكى

آناسينا بىزە گله جە يىنى دئمە مىشىدى. منيم فيكريم اوندا دئىيلدى. باشقۇ دونيادا ايدى.

بدهنىمى حىس ائله مىردىم. اوزومو اوچان روح كىمى گۈرور دوم. مكتوبو سىنه مىن اوستونە سىخىردىم. دوداقلارىمدا گولوش

وار ايدى. بىرىنجى دؤنە ايدى كى، اولمك آرزو سوندان پىشمان ايدىم. ياشايىش او قدر گۆزل ايدى كى، بوتون دونيانى

اوپىك اىستە يىردىم. گونوم ائله بىل يوخودا كىچدى. بىلمە دىم، نە واخت گئتجە اولدو، أخشام نە يئدىم، كىم گىلدى و نە

دئدى. گئتجەنин يارىسى چىрагى ياندىرىپ مكتوبو دؤنەلرلە اوخدوم و باغريما باسىدىم. گۆزل يوخولارلا گئتجەنلى صباح ائله

دىم. اىچىم دن بىر شئى منه دئىيردى كى، بئلە بىر شئى ياشايىش دا، عۆموردە بىر دؤنە: او دا آنجاق اون آللى ياشدا مومكۇن

اولا بىلر. ساباحكى گون صىبىرسىزلىكىلە پروانەنى گۆزلىييردىم. پنجرە دن حيطە باخىردىم. آنام دا مطبخە گىتىپ گەلەن دە

منى گۈرور و ال حركتىلە نە اىستە دىمىمى سوروشوردو. پنجرەنى آچىب هئچ نە اولمادىغىنى، سادەجە، كوچە يە باخدىغىمى

دئىيم. بىر نىچە دقىقە دن سونرا قاپى زنگىنىن سىسى گىلدى. آنام دئىينە- دئىينە قاپىنى آچدى. پروانەنى گۈرەن كىمى منه

معنايلا باخدى. يعنى بونو اىستىيردىن؟ پروانە قاچا -قاچا پىللەلرلى چىخدى. آياقاپىلارىنى چىخارتدى، چانتاسىنى ئوين

اور تاسىنا آتدى. گل اىچرى. نئينىرسن؟ بو اىپلى آياقاپىلار... آخر كى، آياقاپىلارىنى چىخاردا بىلدى، او توردو و دئدى:

مكتوبو وئر منه، او خويوم. بعضى يئرلىرى يادىمدان چىخىپ. مكتوبو گىزلىتىدىم كىتابى اونا وئردىم و دئىيم: دى گۈرۈم، بو

گون اونو گۈردون؟ او، منى گۈردو. داواخانانين پىللەلرین ده او تورموشدو. اويانا ئاڭلە باخىردى كى، شەھرەنەنەن اونون

كىميسە گۆزلىيىنى بىلدى . داها قىزارمادى، سوروشدو: «حالى نىچە دىرى؟ مكتوبو وئردىن؟» دئىيم: «ھە، ياخشىدى، سالام

دئدى». راحت نفس آلىب دئدى: «اوندان ناراحات ايدىم». بىر آزجا او آياق-بو آياقىنин اوستوندە دوروب سوروشدو: «بس

جاواب وئرمەدى؟» «خېرىم يوخدو. مكتوبو وئرېپ گىلدىم. بئلە تىز جاواب وئرە بىلمىزدى آخى». بىر سۆزلە، ايندى او، سىنن

جاوابىنى گۆزلە بىر. يعنى من مكتوب يازىم؟ يوخ، بو، پىس دى. دئىيە ر كى، نە او زلو قىزدى. ائله هەمین واخت آنام گىردى و

سوژومون آردین توتدو: دوغرودان دا، چوخ اوزلودو. اوږیم یئریندن قوپدو. بیلمیردیم سوژلریمیزین نه قدرینی اشیدیب. آنام قابداکی مئیوه‌نی یئره قويوب اوتوردو. دئدی: آخر، اوزونده بیلدین کی، اوزلوسن. هميشكى كيمى پروانه اوزونو الله آلدی: بو کی اوزلولوک دئیيل. نه اوزلولوک دئیيل؟ من آناما دئدیم، مصصومه ایسته بیر کی، من هر گون اونا باش چكیم. مصصومه ده دئدی کی، ايندی آنان دئیه، نه اوزلو قیزدی. آنام باشینی ترپتدى بیزه اینانمامیشدی. يواشجا اوتاقدان چیخدی، قاپینیدا آرخاسینجا باغلادی. پروانه‌یه ایشاره ائله دیم کی، دانیشماسین. بیلمیردیم کی، سوژلریمیزه قولاق آسیر. اوجادان درسلردن دانیشماغا باشلاديق. سونرا پروانه عرب دیلى کيتايینی اوزوندن اوخوماغا باشلادي. آنامين عرب ديليندن چوخ خوشو گليردی، ائله بیلدی کی، قوران اوخويوروق. بیر ننچه دقيقەدن سونرا آياقلارينين سسينى اشيتديك. پىللەلرى آشاغى ائنيردى. ياخشى، گئتدى. ايندی قرار وئر. نئيلەيەجكىسن؟ يازىرسان؟ يا گرك يازاسان، يا دا دانىشاسان. عۇمرۇنۇزۇن آخىرينا كيمى ایشاره يله دانىشمايا جاقسىز كى؟ گرك اصل مقصدىنى بىلك. ائولەنمك فيكىرى وار، يا بىزى آلداتماق ایسته بیر. ماراقلی ايدى. پروانه ايله بير بيرىمیزه بئله باغلى ايدىك. سوژلریمیزدە دە جمع فئعللىرىن دن ایستىفادە ئىدىرىدىك. من ائده بیلمىرم نه يازىم. سن ياز. من؟ من باجارمیرام آخى. سىنин خىتتىن مندن داها ياخشىدی. چوخلۇ دا شئىر بىليرس. فيكىرىنه نه گلىرسە، ياز. من ده يازىم. سونرا اوتوروب ایچىن دن ياخشى بير شئى چىخارداريق. آخشام احمدىن چىغىر - باغىرى حيطى باشينا گؤتۈرمۇشدو. اشىتىدىم کى، دئىير: بو پوزغۇن قىز نىيە هر گون بورا گلىرى؟ نه معناسى وار؟ دئمە مىشەم کى، او قىزىن ادالارين دان خوشوم گلمىر؟! اونون نه ايشى وار کى، هر ساعات بورادادى؟ آنام: هئچ نه، دئىيردى. سن قانىنى قارالتما. گلىرى مصصومەنин درسلرىنى وئرير، تئز ده گئدىر. على: قلت ائله بير، دئدی. اگر بير ده اونو بورادا گۈرسەم، تېيكىلە چوئە آتاجام. على قارداشىم اليمە كئچسە يدى، اونو ياخشىجا كۈتكۈلىرىدىم. بالاجا بويوبىلا منى هدلە بىردى. دوزدو، هئچ نه ائده بىلمىزدى. بونونلا بئله، پروانه‌یه دئملىدىم کى، موغاييات اولسون، على ائوده اولاندا گلمەسىن. او گون آنجاق يازىب - پوزدوم. من قاباقجا بعضى شئىلر ده يازمىشدىم، اما اۆز خطىملە. يازدىقلارىم دا قىئرى -رسمى و حىسىاتلى ايدى. رسمى مكتوبدا بئله شئىلر يازماق اولمازدى. گرك فيكىرلىمى، ايسىتك و آرزو لارىمى كاغىذا يازىرىدىم. يالنiz بو يوللا فيكىرلىمى دوزلدىب، دقيق نه ایسته دىيىمى بىلدىم. دوغرودان، نه يازمالى اولدوغومو بىلمىرىدىم. حتى مكتوبدا اونا نئجه مراجعت ائده رسمى دى... جومعه آخشامى پروانه گون اورتا مكتبىن دوز بىزه گلدى. من بير كلمه ده يازمامىشدىم. پروانه همىشكى كىندىن

ده چوخ هیجان لى ایدى. فاطمه قاپینى آچان دا همیشکىنین عکسینه، اونون باشينا سیغال چىكمەدى. تلسیك پیللەرى يوخارى چىخىب، آتلانا - آتلانا اوزونو اوتاغا چاتدىرىدى. چانتاسىنى اوتاغىن اىچىنە آتدى، خالچانىن اوستوندە اوتوروب زورلا آياققابىلارينى چىخارتدى. تئز تئز دانىشماغا باشلادى: سىزە گلمك اىستە بىردىم. منى چاغىردى: «خانىم احمدى، آتаниن درمانى حاضىرىدى». يازيق آتام. نه دردى وار كى، بو قدر درمان اىچىر؟ ياخشى كى، مرىھم يانىمدا دئىيلدى. بىر قوتۇ درمان وئردى، چانتاما قويىدوم. تئز اول، چانتانى آج، ائلە اوستىدەدىر. اورىيىم چىرىپىنيردى. يئرده اوتوروب تلسیك چانتانى آچدىم. بالاجا بىر قوتۇنۇ آغ كاغىزلا سانمىشدى. كاغىزى تە لسىك جىردىم. بىر شئىئىر كىتابى ايدى. صحىفەلەرنىن آراسىندا بىر ظرف واردى. بوتۇن بىدەنیم ترلەدى. دىوارا سۈيكتىدىم تمام حالسىز ايدىم. پروانە آياققابىلارينى تزەجه چىخارتمىشدى ايمكلەيە يانىما گىلدى و دئىدى: ايندى سوستلىشمە. واختىم يوخدۇ اوول اوخو، سونرا. ائلە بو زامان فاطمه اوتاغا گىردى. اوزونو منه سىخىب دئىدى: آنام دئىير كى، پروانە خانىم چاي اىچىر؟ گتىرىم؟ پروانە: يوخ، يوخ، من گرک تئز ائوه گىئدەم، دئىدى. سونرا فاطمەنин الينى توتوب اوزونە طرف چىكدى، اوزون دن اوپدو و دئىدى: ايندى گئت، آنایا تشىكىور ائلە. چوخ ساغ اول، ياخشى قىز... فاطمه يئنه منه قىسىلدى. گئتمك اىستەمېرىدى. بىلدىم كى، اونا بىزى تك قويىماماق تاپشىرىلىپ. پروانە جىيىن دن بىر شوکولاد چىخاردىپ فاطمەيە وئردى: گئت، ايندى آنان پىللەلەرى چىخار، آياقلارى آغرييپار. گئت، دئەن، من چاي اىچمىرم. فاطمە گئدن كىمى پروانە مكتوبو اليم دن قاپدى: تئز اول، كىم سە گلمە مىش آج! بىرلىكىدە باشلاadic اوخوماغا. «مۇحترەم خانىم قىز!» بىر - بىرىمېزه باخىب گولدوک. «خانىم قىز؟» گولمەلى ايدى. پروانە دئىدى: اىستەيىب چوخ صمىمى اولسون. خانىم دا سنه اوينون گلمىرم. دوغرودان، منىم ده بئلە دردىم وار بىلمىرم نئجه باشلاڭىم.

«مۇحترەم خانىم قىز. هله اوزومە ايجازە وئرمىشەم كى، سىزىن آدىنىزى كاغىذا يازىم. لاكىن قلىيىم دە مىن دؤنە آدىنىزى باغىرمىشام. بئلە بىر اوز صاحبىنин آدى دا اوزونە ياراشىر. سىزىن معصوم باخىشلارىنىز، گۆزلەرنىز آدىنىزا نئجه ده اوخشاسىپر. من سىزى هر گون گۆرمەلىيەم. سىزى گۆرمدىيەم گون نه ائدە جە يىمى بىلمىرم، اورىيىم قەدىن قوبارلانمىش بىر آينادىر. سن گولوشونلە بىر آينانىن قوبارىنى سىل. بىر گونلە سنى گۆرمك دن محرومەم. اوزومە ايتىرمىشەم. منه بىر جە كلمە ياز اوزومە گلىيم. بوتۇن قلىيىمە سىنن سالاماتلىغىنى آرزو لا ييرام. الله خترىنە، اوزونوزدىن موغاييات اولون». ايكىيمىز دە سرخوش ايدىك مكتوبداكى گۆزل سۆزلەرنەن.

قفيلن علی ايچري گيردي. من سرعتله مكتوب و كيتابي آياغيمين آلتين دا گيزلتديم. علی غضبلى باخיש و خيريلتى لى سىسلە دئدى: آنام سوروشور كى، پروانه خانىم ناهارا قالاجاق؟ پروانه: يوخ، چوخ ساغ اول. من گئديرم. من ميزيلدانديم: بيز ناهار ائلهمك ايستيريدىك. چوخ عصبي و اوتنجاق اولموشدو. بىلمىردىم نه دېيىم. پروانه عايىلەمەن سويوق داورانىشىنى گۇرۇب: من بورا تئز -تئز گلېرىم، دئدى. يقين، هامىنى بئزدىرىمىشەم. سن نه واخت اوخولا گلەجكىسىن؟ بو گون اىيرمى گون دور كى، ياتىرسان. بىسى، بو اوپۇن منى يوردو. من ده دلى اولورام. چوخ يورولموشام. بىرىنجى گون گلەجەيەم اوخولا... گلە بىلە جكىسىن؟ چوخ ياخشىيام، شنبەيە كىمى ساغلارام. ياخشى، راحات نفس آلارام. داها آنانىن اوزونە باخا بىلمىرم. شنبە گونو سككىزىن يارىسى دالىنجا گلەجەم. تئز اوزومدن اوپدو و باشماقلارين باغلامادان آشاغى گئتدى. سىسينى اشىتىديم. آناما دئىيردى كى، باغيشلاين، ناراحات اشىتىديم. گرڭ معصومەيە دېيىديم كى، شنبە سيناوار وار.

آياغى ياخشىدى. شنبە گونو اوخولا گلەجك. آنام: گرە ك دئىيل، هله آياغى دوزلمەيىب، دئدى. آخى سيناويمىز وار؟ اولسون، ئىيى يوخدو، موھوم دئىيل. علی دئىير كى، سيناوارا بىر آى وار. پنجرەنى آچىب: يوخ، آنا، موطلق گىتمەلىيەم، سيناغىمىز وار، دئىيم. قىمتلر حساب لاتاچاق. آنام آجىخلا اوزونو چئورىپ گئتدى. پروانه ده منه باخىب گۆز ووردو و چىخىپ گئتدى. من آرتىق وردىش اتىمەيە باشلادىم. آياغيم آغرييان كىمى اوزانىب بالىشىن اوستونە قويوردو. بىر يومورتا سارىسى يئرىنه ايکى يومورتا سارىسى و ياغ سورتوب، تزهدن سارىيىردىم. بو آرادا هر فورصت تاپاندا مكتوبو اوخويوردو. ياشايىشىمەن ان واجيب آنلارى ايدى. اوزومە دئىيردىم كى، آخى نىيە اوونون سينەسى قىملە قوبارلانميش بىر آينا كىمىدىر؟ يقين، دردى چوخدو اوچ باجي، بىر آنانىن مسئوليتى، درس اوخويما -اوخويما ايشلەمك آغىر ايشدى. اگر ايندى بو قدر دردى اولماسايدى، ائلچى گلردى. جناب حكيم دئىيردىم كى، اونلار آبيرلى عايىلە دىرلر. من اوونونلا نىلى، روطنىتلى اوتاقدا دا ياشاماغا حاضيرام. اما اوونون «سنین آدين دا، اوزون ده، بىر -بىرىنه ياراشىر» سۆزو منى ناراحات اندىردى. منىم اوندان مكتوب آلماغىم معصوم اولماغانىم دان خبر وئرىرىدىمى؟ معصوم اولسايدىم، هئچ عاشيق اولاردىم؟ اونو فيكىرلشمەمك اوچون چوخ چالىشىشىم، اوно گۈرەننەه اورىيەم چىرىپىنماسىن، اوزوم قىزارماسىن اىستىمىشەم، آمما قارشىسىنى آلا بىلمە مىشەم. شنبە گونو تئز اوياندىم، اصليندە، هئچ ياتمامىشىديم. يئرىمىي يىغدىم، پالتارىمىي گئىيندىم كى، هامىيا ساغالدىيغىمى ثبوت ائدىم. ننهمىن چلىنى قىراغا قويدوم. نرده دن يايپىشاراق آشاغى ائندىم، سحر يئمە يىنин آرخاسىن دا اوتوردو. آنام دئدى: اوخولا گئدە بىلرسەن؟ اىستىرسن اوتور، محمود موتوصىكائتىنinin آرخاسىن دا آپارسىن سنى. محمود گۆزونون آلتىيلا آتاما باخىب دئدى: بو

نه سؤزدو، آتا؟ بيرجه بو قالميشدی کي، حجابسيز قيزى موتوسىكلىتىن آرخاسينا مين ديريم؟ حجابسيز نيءه؟ يايلىغى باشىندادى. البتە، دئىيم. من کي ايندييھ كىمىي يايلىق سىزاوخولا گىتمىشەم. آتام: سن دە كى قارداشىسان. نامحرم دېيلسەن، دئىى. استغفوروللاھ، آتا. بو تئھران ائله بىل سنى دە يولدان چىخاردىب... من آرايا گىردىم: يوخ، آتا. پروانە گلەجك دالىمجا. كۆمە كلىشىپ بير يئرده گئدرىك. آنام دوداق آلتى مىزىلداندى. نە دئىينى بىلەمە دىم. احمد قارداشىم گتجە ايچىدىن گۈزلەرى شىشمىشىدى. حىرصلى-حىرصلى منه باخاراق: كىم؟ پروانە؟ بىز دئىيرىك او قىزلا او توروب -دورما، سن دە اونو چىلينە دئۇندرمىسىن. او قىز چوخ آچىق -ساچىقدى. بوتون گونو ھىرىلدايىر، اتىي دە قىسادىر. نازلا يول گىدىر. اونون اتىينىن هاراسى قىسادى؟ مكتبەدە ھامىنин اتىين دن اوزون دور. اوزو دە ايدمانچى دىر. هئچ ناز ائل يەن دە دېيل. بىر دە کى، سن نيءه جاماعاتىن قىزينا او قدر باخىرسان كى، نازلاندىغىنى گۈرورسەن؟ سسىنى كىس! يوخسا بوتون دېشلىرىنى قارنىنا تؤكىرمە. آنا، گۈرورسەن، نىچە اوزلىپ بى؟ آتام حؤوصەدن چىخدى: بىسى! من احمدى تانىسىرام چوخ عقللى آدامدى. عباس امین ابولقاسىم سولتى ايله يانىمېزداكى ماغازىيا اونو رهبر تعىين اتدىب. اونون سؤزۈنۈن اوستوندىن هئچ كىم سؤز دانىشمىر. ھامى اونا حۋرمەت ائدىر. احمد ھىرىسىن دن قىزارمىشدى. او زونو آناما تو توب دئى: بويورون، سونرا دا دېيرلىپ بىز نيءه بئلە سىرتىلىپ؟ ھامى بونون طرفىنى ساخلاياندا نيءه دە او زون دن چىخماسىن. گئت، گئت، باجىم. اصلينىدە، او قىز نجابت ھېيكلىدى. گئت، آپيرجا گۈزلمەك عنعنه سىنى اوندان ئويەن. خوشىختلىكىدىن، ھەمىن واخت قاپىننى زنگى چالىندى. فاطمەيە دئىيم: دئەن کى، باجىم ايندى گلىر. داوايا سون قويىماق اوچون سورعتلە يايلىغىمى باشىما باغلايىپ آخسایا آخسایا قاپىدان چىخدىم. كوچەنن سرین ھاواسى او زومە دە يدى. نىچە دئۇن دايىندىم کى، تمىز ھاوا او دوم. ھاوان دەن گىزلىك، سئوگى و شادلىق اىسى گلىرىدى. آياغىم هلە دە آغريپىرىدى، اما موھوم دېيلىدى. چالىشىرىدىم، سئويندىمى مى گۈرەن كىمى ايکى پىللەنى بىردىن ائنېپ بىزە طرف گلدى. دوداغىمى دېشلە دىم. او آنلادى کى، دوز ائلەمەدى. قايدىپ بىئنە پىللەلرین اوستوندە دايىندى. اونون باخىشلارى منىم سارىقلى آياغىما و آخسماغانىما ساتاشىدى. اورە يىم سىنەمەن اىچىن دن اونا طرف اوچوردو. ائله بىل ايللەلە اونو گۈرمە مىشىدىم. اما آخرىنچى دئۇن گۈرەن دن بىر اونو او زومە ياخىن حىس ائدىرىدىم. ايندى اونو تانىسىردىم. بىلىرىدىم کى، منه قارشى حىسلەرلى وار. ھەميشكىندىن چوخ سئورىدىم اونو داواخانانىن قاباغىينا چاتاندا پروانە دئىى کى، يورو لە موسان. بىر آز دايىان. اليمى دىواردا يايىپ دوداق آلتى اونون سالامىنин

جاوایینی وئردیم. یاواشجا آیاغیمین چوخ آغريیب آغريمامدیغینی سوروشدو. ايستيرسينيز آغريڪسيجى درمان وئریم؟ تشكکور ائديره، آرتيق ياخشیدى. دوزلیب. پروانه الينى اوزاداراق دئدى: احتياطلى اول. على گلیر بىز سورعتله خوداحافظ لە شىب، مدرەسەيە طرف گىتتىك. او گون بىر ساعات ايدمانىمىز وار ايدى. بىر ساعات دا درسه گىرمدىك. نە قدر سۈرۈمۈز واردى اورىيمىزدە. موعاوينه خانىم حىطى گزەن دە بىز توالىتەدە گىزلەنيردىك. سونرا دا يئمكخانا بىناسىنин آرخاسىن دا ضعيف مارت گونشىنин آلتىن دا اوتوردوق. مكتوبو اىكى -اوج دؤنە اوخدووق. اونون مەھرىيانلىغىن دان، ياخشىلىغىن دان، ادبىن دن، خطىن دن و ساوادين دان دانىشىدق.

من: پروانه، دئىيەسەن، اورك خستلىينه توتولموشام، دئىيم. آخى قلبىمین دۇيۇنتوسو طبىعى دئىيل. ايچىمده قورخو وار. اونو گۆرەن دە بئله اولورسان، يوخسا گۈرمەيەن دە؟ اونو گۆرەن دە اورىيىم ائله تئز -تئز چىرىپىنير كى، نفسىم آز قالىر كسىلىسىن. پروانه گولدو: بو، اورك خستەلىگى دئىيل. عاشيقلىك خستەلىگى دير. او قاباغىما چىخان دا اورىيىم باشلايىر چىرىپىنماغا. واى سنىن حالىنا! منجە، توبوموزدا دا بئله اولاجاق. سن نە سفچەسەن. اوندا گئىت اورك حكىمىنە. هئچ اولماسا گرک اىكى ايل ده صبيح ائده م. او اوخوبوب قورتارانا قدر. البتە، پىس ده اولماز. او واختا قدر من ده مكتېبى بىتيرەم. اما اىكى ايل ده عسگرلىگى وار. اگر قاباقجا گىتمەيىپ سە .. يوخ، گىتمەز، منجە. نىچە ياشى وار كى اونون؟ اينانميرام عسگرلىبىه آپارسىنلار اونو. ئوين تك اوغلودو. آتاسى رحمته گئىب، او دا عايىلەنinin تك باشچىسىدىر. اما ياخشى بىر ايش ده تاپمالى دير. فيكىرلە شىرم كى، اىكى ئوين خرجىنى وئەن ايش تاپا بىلرمى؟ اجزاچىلارين نە قدر معاشى اولا بىلر كى؟ بىللمىرم. اگر گرە ك اولسا، من گىدىب آناسى و باجيالارى ايله بىر يئرده ياشايارام كى، خرجى چوخ اولماسىن. يعنى كىنده ياشاماغا حاضيرسان؟ قايىنانا و اوج بالدىزلا؟ آخى اونلار توركە دانىشىر، سن اونلارى نىچە باشا دوشەجىك سەن؟ هە، حاضيرام . من سعيدلە جەنمە دە گىتمەيە حاضيرام. تزه اورمىيا گۆزل شەھردىر. دئىرلەر، چوخ گۆزل و تمىزدىر. يعنى تەھران دان ياخشىدى؟ هئچ اولماسا، هاواسى، سوبو كى قوم دان ياخشىدى. من قوم دا بئۇمۇشەم. يادىن دان چىخىب؟

نه گۆزل آرزو لار ايدى! بوتون اون بئش -اون آلتى ياشلى، رومانتىك قىز لار كىمى اونونلا هر يئر گىتمەيە حاضير ايدىم. اونون اىستە دىي هر شئىي ائله مەيە حاضير ايدىم. مكتوبالارا يازدىغىم جوابلارى بىر يئرده گۆزدن كىچىرتىدىك. چالىشىدق كى، اونلارين ايچىن دن دوز -عقللى بىر مكتوب يازاق. اما آلينميردى. اللريم بوز لامىشدى. چانتانىن اوستوندە يازماقдан

خطیم پیس اولموشدو. قرارا آلديق کی، مكتوبو گئجه ینیدن يازاق و سحرى گونو سوده وئرك. گون ياشاييشيمدا ان ايستى و شيرين گون ايدى. حيس ائديرديم کي، دونيا اووجومون ايچيندەدیر. هر شئييم واردى: ياخشى دوست، محبت، گنجلىك، گۆزلىك، آيدىن گلهجك. او قدر خوشبخت ايدىم کي، سويوق دا اوتورماق دان آياغىمین آغرىسىنин چوخالماغىنى حيس ائتميردىم. اگر آياغىم بورخولماسايدى، من بو اوره يه ياتان مكتوبالارى آلماياباقدىم. او گون آخشام هاوا يئنيدن توپلۇدۇ. آدا بوددا قار ياغماغا باشلادى. آياغىم زوققولاماغا باشلادى. يول گئتمك ده چتىنلشىمىشدى. قايداندا بوتون آغىرلىغىمى پروانەنин اوستونە سالمىشىدىم. آرادا دايانيپ نفس آلىرىدىم. آخر كى، داواخانايا چاتدىق. سعيد منى او وضعىت ده گۈرەن ده قاباغا قاچاراق قولومدان توتوب كۈمك ائلهدى. يوخارى چىخدىق. داواخانىن ديوانىنин اوستونە دوشىدوم. داواخانا ايستى و ايشيقلى ايدى. بوخار توتىوش شوشەلردن كوچه قارانلىق و سويوق گۈرونوردو. حكيمىن خستەلرى پىشتاختانىن دئورەسىن دە يېغىشىدىقلارينا گۈرە مشغۇل ايدى. بىر چاغىرىپ درمانلارينا گۈرە اىضاح وئرىدى. اۆز ايشىنده ايدى. هئچ كىم بىزىم

ديواندا اوتوردوغۇمۇزا باخىردى. سعيد يئرده منيم قاباگىمدا اوتوروب آياغىمىي قالدىرىپ اىستولون اوستونە قويدو و احتياطلا تۈپوغومو يوخلادى. اونون اليينىن تماسى قالىن پارچانىن اوستوندىن بئله جرهيان كىمى ووروردو. بىدەنەمى تىترىتى. گۈرەسەن، بو تىترىتمە اونون دا بىدەنەنە كىچدىمى؟

مئھرىيانلىقلا منه باخىب دئى: هلە چوخ شىشى وار. گرک يول گئتمىيدىنiz. من بىر ياغ، بىر آز دا آغريكسىجى وئرەجەم. آياغىنiza وورارسىنiz. بونو دئىپ پىشتاختانىن آرخاسىنا كىچدى. من باخىشلا اونو اىزله دىم. بىر اىستakan سو و ده رمانلا قايتىتى. درمانى آتدىم. اىستakanى قايتاراندا اليمه بىر باشقى مكتوب وئردى. باخىشلارىمىز توققوشدو. هر شئى گۆزلىرىمىزدە عكس اولونوردو. دايىشماغا احتىاج يوخ ايدى. آغرينى ياددان چىخارتمىشىدىم. هئچ كىمى گۈرموردوم. اطرافىمداكى هر شئى بىر دومان بوروموشدو. سىلىرى درك ائتميردىم. آىرى بىر دونيادا سئير ائديردىم. نه قدر گۆزلى بىر حيس ايدى! بىردىن پروانەنин دىرسە يىينىن ضربە سىلە اوزومە گلدىم. هە، ندى؟ نه اولوب؟ اورايى باخ. اورايى باخ. قاشلاربىلا شوشەنин او طرفىنى گۆستردى. يئريمىدە قوروپوب قالدىم. اورىيم چىرىپىنماغا باشلادى. على شوشەنин آرخاسىندا دورموشدو. اللرىنى اوزونون ايكى طرفىن دن توتوب ايچرى باخىردى. پروانە منه باخىب دئى: نه اولدو؟ اوزون نىيە ساپسارى اولدو؟ سونرا قالخىب داواخانادان چىخاراق چاغىردى: على! على! گل كۈمك ائله. مقصومەنن آياغى آغريسىر من كۈمك ائده بىلمىرم، على

غضبله پروانه یه باخدی و قاچدی. پروانه قاییدیب چینلرینی یوخاری آتیب دئدی: ائله باخدی کی، ائله بیل کللهمی قوپارتماق ایستیردی... مین بیر چتین لیکله ائوه چاتاندا هاوا تقریباً قارآل میشدی. آخشم اولموشدو. الیم قاپینین زنگینه چاتمامیش قاپی آچیلدی. بیر نفر منی ائوین ایچینه چکدی. پروانه نه باش وئردینی باشا دوشمه دی. آرخامجا ایچری گیرمک ایستیردی کی، آنام اونا طرف هوجوم ائدیب چوله ایته له دی و دئدی: سنی بیر ده بو طرف لرده گؤرمک ایسته میرم. باشیما نه گلیرسه، سنین اووزوند ن گلیر.

من قاپینین آغزیندا کی پیللەلردن حیطین اورتاسینا دوشدو. علی ساچلاریمی الینه دولا ییب اوتاغا طرف چکیردی. اما منیم فیکریم پروانه ده ایدی. او تاندیغیم دان بئرین دیبینه گیرمک ایسته بیردیم. چیغیردیم: بوراخ، آخماق! آنام او تاغا گیریب قیشقیرا - قیشقیرا سؤیوردو. قولوم دان مؤحکم چیمديک گؤتوردو. قیشقیردیم: نه او لووب آخی؟! نییه هامینیز دلی اولموسونوز؟

نه او لماغینی ایسته بیردین، پوزغون قیز؟ او یئرە چاتمیسان کی، هامینین گۆزو قارشیسیندا اوزگە کیشیله مازاقلاشیرسان؟ نه او زگە کیشی؟ آیاغیم آغزیبردی، دواخانانین حکیمی آیاغیما باخیب درمان وئریردی. آغزیدان اولوردوم. حکیم کی محروم دی... حکیم! حکیم! نه واختدان بری طبابت دوکانینین شاگیردی حکیم او لووب؟ سنجە، من بو قدر ائششە یەم کی، سنین آیاققا بینین ایچینه قوم گیرسین، من ده گؤرمە یەم؟ آنا، بو نه سؤزدو دئیرسن؟ علی منه بیر تپیک ووردو و بوینونون دامالاری شیشه - شیشه خیریتیلى سسلە دئدی: او زوم هر گون سیزى ایزلە بیرم! او آوارا او غلان ماغازانین قاباغین دا دورور. هئی اویان - بويانا باخیر کی، خانیملا ری گؤرسون. دوستلاریمین هامیسى بیلیر. دئیرلر، باجین و رفیقه سی او اوغلانلا مازاقلاشیر. آنام باشیما مؤحکم بیر قاپاز ووردو: اینشاللاھ، سنی اؤلو بويان تاختاسینین اوستوندە گؤررەم. گؤر نه بیابیرچى ليق اتمیسەن! ایندی آتان، قارداشlarینا نه دئییم؟ یئنە قولوم دان بیر چیمديک گؤتوردو. همین آن او تاغین قاپیسی آچیلدی. احمد قیزارمیش گؤزلری و دویونلنمیش یومروغو ایله منه باخدی. آیدین ایدی کی، سؤزلری ائشیتیمیشدی. بوغوق سسلە دئدی: آخر کی، آزو نا چاتدین؟ آنا جان، بويور، تحويل آل. من اول دن بیلیردیم کی، بونون آياغی تئهرانا چاتسا، هر گون او زونو بزه بیب - دوزه بیب بو قیزلا كوچه لرە دوشە جك. آخردا دا بیزى بیابیر ائدجىك. بويور، ایندی هانسى او زله قونشولارین او زونه باخاجاق سان؟ من قیشقیردیم: آخى من نئیلمیشەم؟ كوچه نین اورتاسیندا بیخیلیردیم. منی دواخانایا آپاردىلار، درمان وئردیلر. آنام آیاغیما باخدی. آیاغیم موتكىكە كیمی اولموشدو. ال وورماق ایستە دی، فریادیم گؤئیه چىخدی. احمد: ياخشى گۈرك، بو

قدر آبیرسیزلیق دان سونرا هله بیر سنه کۆمک ده ائدک؟! دئدی. یئنه «آبیرسیزلیق» دئیبر. من آبیرسیزلیق ائتمیشەم، ياخىن ؟ سەن کى ھەر گئجه ائوه ایچكىلى گلەرسن، ارلى قادىنلا گۈرۈشۈرسەن. احمد اوتابىغىن اورتاسىينا آتالاندى و آغزىما ائله بير يومروق ووردو كى، آغزىم قانلا دولدو. دلى اولمۇشىدوم. چىغىردىم: يالان دئیبرىم؟ اوزوم گۈرۈدوم، ارى ائودە اولماياندا يواشجا ائوينە گىردىن. ھەم دە بىرىنجى دؤنە دئىيلە. اىكىنچى يومروق گۈزۈمۈن آلتىنا دە يدى. گۈزلىيمىن قاباغىندا اولدۇزلار پارلادى. بىر آن كور اولدوغۇمو فيكىرلىشىدیم. آنام قىشقىراراق دئدی: قىز، سوس! حيان اولسون! اگر بونو اونون ارىنە دئمەسەم... آنام سىچرايىب آغزىمى توتدو: سنه دئمېرم، سوس؟! باشىمى اونون اللرىن دن قورتارىب بوتون حىرىصىملە و گوجسوزلو يوملە قىشقىرىدىم: مگر سىز بىلمىرسىز كى، او، ھەر گئجه ائوه ایچكىلى گلەرى؟ اىكى دؤنە آداما بىچاق چكىپ، پولىسە آپارىيلار. بونلار آبیرسیزلیق دئىيل؟ اما من يازىق بىر دؤنە داواخانادە درمان آلمىشام، بو، آبیرسیزلیق دى؟ بىر - بىرىنىن دالىنجا دە يەن اىكى شىللە قولاغىمىن اىچىنى آغريتىدى. اما ساكىتلىشمە ك بىلمىردىم.

سوس، قىز! او، كىشىدى، سنسە قىزان! آنام اللرىنى گۈيە توتوب آغلادى. اللە، سەن اۋزۇن کۆمک ائله. كىمە پناھ آپارىيم؟ سەن تىكە او لاسان. اوتابىغىن اورتاسىندا حالسىز دوشۇشىدوم. اۋزومۇ چوخ چارەسىز گۈرۈرۈدوم. گۈزلىيمىن ياشى اۋز - اۋزونە آخرىدى. على له احمد دە حىيطەدە پىچىلداشىرىدىلار. آنامىن بوغوق سىسى مطبخ دن اونلارىن سۆزلىرىنى كىسى: على، بىسى! سوس! على، بىسى. گئت، كوچە باشىندان چۈرك آل، گىتىر. آخر كى، آنام اليىنин بويىنون آرخاسىن دان ووراراق كوچە يە گۈئىردى. آتامىن «يا اللە!» دئىهن سىسىنى ائشىتىدىم. ھەر دؤنە اىچرى گىرەن دە بئلە ائله يېرىدى. ائويمىزدە بىزدىن باشقا قادىن اولماسا دا، آتام يئنە دە اىچرى گىرەن دە اۋز گلمە يىنى اعلان ائدىرىدى. آنام سوروشدو: موصطاپا بى، نە تئز گلەمىسىنىز؟ بى سوپۇقدا هېچ كىم آلوئە گلەمىر. دئىيم، تئز باغلايىم. ندى؟ نىيە ال-آياغم بىر - بىرىنە دولاشىر؟ حوووضۇن قىرغانىندا اوتوران احمدى؟ ياخشى، دئمەلى، او دا گلېپ. محمود نىئجە؟ يوخ، محمود ھەلە گلمە يىپ. اوナ گۈرە دئىيم. ھەميشە محمود سىزدىن تئز گلەرىدى. يوللار چوخ پىس دى. موتوسىكىلەتتىنى دە گۈئۈرمە يىپ. گىرك ماشىنلا گلە. يقىن، ماشىن تاپمايىپ. بۇ قار - بوزدان دا جانىمىز قورتارىمىز. ائله بىل بۇ اىل قىش قورتارماق اىستە مىر. خانىم، تعطىل دى كى، اوشاقلار ائوه گلېلىر؟ آتام احمدەلە چوخ آز دانىشىاردى. كىنايەلردى دە دىواردا دئىرىدى، قاپى ائشىتىسىن. احمد دىللەن دى: تا كى بۇ ائودە منىم تكلىفىم قبول اولۇنمايىپ، من اىشە گئتمە يە جە يەم. آتام اليىن قاپىنин چىچىوهسىنە دايىيىب آياققاپىلارىنى چىخارتدى. دەلىزىن چىرغانىنین نورو اوتابىغىن بىر قىسمىنى ايشيقلاندىرىرىدى. من قارانىقىدا كورسونون كانارىندا يىخىلىپ قالماشىدیم. او، منى دوز

عمل لى گؤره بیلمیردی. مسخره ايله دئدی: عجب. بیز بو آغايا سوز دئمك عوضينه، او، بیزه تکلیف وئریر سیزینله يوخ، او پوزغون قیزلا! آتامین رنگی كرپیچ کیمي آغاردي: اوتان! هئچ بیلیرسن نه دانیشیرسان! باجینین ناموسو سنین ناموسوندو. او تانمیرسان؟ بسدى، آتا. بو قیز بیزده آبیر قویمايیب. باشینى يئرین آلتیندان چیخارت و منه آز ایلیش. سنین روسواچیلیغینین سسینى بوتون محله ائشیدیب. سنسه قولاقلارينا پامبیق تاخمیسان کى، ائشیتمەيەسн. تئز وضعیتى اله آلدی: بسدى، بسدى! آخشام يئمه يىنى حاضيرلا يیرام. گل سوفرهنین اوجوندان توت. فاطى هاراداسان؟

بوتون بو واخت عرضین ده فاطمه ياتمیشدی، اونون وارلینىنى هئچ کیم حیس ائتمیردی. تلسیک مطبخه قاچیب بوشقاپلارى آنامدان آلاراق كورسونون اوستونه قویدو. آتام دوداقلارىمى، قالى بورنومو تزهجه سیلیب قورتارمیشدی.

مندن سوروشدو: بونو کیم ائدیب؟ احمد؟ الین سین سین، ناكىشى! من اؤلموشەم کى، منیم آرواد - اوشاغىملا بئله داورانىش ائدیرسەن. شومر ده خالقىن آرواد - اوشاغىيلا بئله داورانىش ائتمىزدى. احمد دونقولداندى: به - به! ايندى خانىم پاک اولدو، بیز اولدوق شومر. آتا، سنین قیزین بیزده آر - ناموس قویمايیب، سنه واجیب دئیلیسە، منه واجیب دېر. هله آداملار آراسىندا حورمتىم وار. قوى على گلسىن، اوزون دن سوروش، نه گۈرۈپ؟ خانىم داواخانا شاگىردىلە ھامىنین گۈزو قاباغىندا مازاقلاشىر. من قىشىقىرىدىم: آتا! آلالاها آند اولسون کى، يالان دئىير. ننه مىن تورپاغىنا آند اولسون. آياغىم آغريسىرىدى. بىرینجى گون سينان دا آغرييان کیمي آغريسىرىدى. كوچەنин اورتاسىن دا بىخىلىرىدىم. پروانه منى داواخانا يا آپاردى. اورادا آياغىمى يوخارى قويدولار، درمان وئردىلر. على ده اورادا ايدى. پروانه نه قدر چاغىردى ، دئدی، گل كۈمك ائله، آپاراق ائوه، گلمەدى، قاچدى. من ائوه چاتار - چاتماز دوشدولر جانىما... آغلاماغا باشلادىم. آنام اوتقاڭدا بوشقاپلارى دوزوردو. محمود دېرسىيىنى تاخچايانا دايابىب منیم باشىمین اوستوندە دورموش دو. ساكيتلىكلە بو گرگىنلىيە باخىرىدى. احمد وحشى کیمي اوتاباغىن قاپىسىنا چاتىپ ايکى طرفى توتدۇ و قىشىقىرىدى: دى، دى، کيم سنين آياغىنى ماسانىن اوستونه قویوب اوووردو؟ سن ده گولوردون، عىشوه كارلىق ائلىرىدىن. دى، دى، کيم سنين آياغىنى ماسانىن اوستونه قویوب اوووردو؟ سن ده گولوردون اوزو دئۇن دو. قىزاردى و دوداغىنین آتىندا نسە دئدی. آتا، بو بىركتە (على ھەمین واخت قولتوغۇندا تزه چۈركلە اىچرى گىردى. يئنى چۈرپىن اىبى اوتاغا دولدو) آند اولسون کى، يالان دئىير. من بىليرم کى، او، گىزلىنجە پروين خانىمین ائۋىنە گىندير، اونا گۈرە بو سۆزلىرى چىخاردىب. احمد يئنە منه هوچوم ائتدى. آتام اللرىنى قاباغا توتوب دئدی: الينى سال آشاغى. بو

سوزلر مقصومه يه یاراشماز. مودیره‌لری دئییردی، بوندان عقیلی و نجیب خانیم مکتبه‌لرین ده یوخدور. هه ده، بوتون مكتب نجیب خانیم‌لارلا دولودور! سوس! نه دئدینی بیل! علی دیللەن دی: دوز دئییر، آتا، اوژوم گۆرددوم، آیاغینی قویدو ماسانین اوستونه، اووخالادی. يوخ، الالاها آند اولسون، آتا، آیاققاپیم‌دان یاپیشمیش‌دی. آیاغیم دا ساریقلی دیر آخى، هئچ کیمین علی آیاغیما ده يمز. حکیم نامحرم دئییل آخى. ساده‌جه، آیاغیمین هاراسى آغريديغينى سوروشوردو سن دئدین، بیز ده ایناندیق! سن الله، ۲۰ کیلو لووق قیز بیزى بارماگین دا اوینادیر. بیز اوژوموز بو ايشلرین اھلییك. آتاني ائششک يېرىنه قويورسان! سوس، احمد! يوخسا آغزیندان ائله وورا رام! گل، گل، نېيە دایانيرسان. آنجاق بیزى وورا بیلىرسن! علی، نېيە سوسموسان؟ گل، منه دئییكلریني بونلارا دا دى. علی دیللەن دی: اوژوم گۆرورددوم، بو دواخانا شاگىردی يولون اوستونده دایانیر، بونلارا سالام وئریر، بونلار دا جاواب وئریر، بىر بىريلريله پىچىلدايىب گولورلر. يالان دئییر، من اون گوندو، اوخولا گئتمىرم. او، پروانه‌نىن آناسىنى تانىيىر. درمانلارينى پروانه‌يە وئریر. اونا گۈرە ده سالام وئریر. آنام سىنه‌سىنه دؤيوب دئدى: پروانه‌نىن قبرى اودلانسىن. بايقوش! هر نه وار، اونون باشىنин آلتىنдан چىخىر. نېيە بىس اونو ائوه گىتىرىرسن؟ من دئدیم آخى، او، بیزه گلمەسىن. نئينىم آنا، گلىرىك، درس اوخويوروق. علی احمدى چىكىدۇ و قولاغينا نسە دئدى. نېيە يواش دئىيرسن؟ دئنهن، هامى ائشىتىسىن. علی دئدى: كىتاب دئییل، آنا، باشقىا شئىلدە. او گونو اوتاقلارينا گىتىدىم، كاغىزلارى آياقلارينىن آلتىندا گىزلىتى. ائله بىلدىلر، اوشاغام، دور، دور، كىتابلارينى آختار. گۆر تاپا بىلرسەن. آنام دئدى: قىز گلمە مىش آختاردىم. هئچ نه يوخ ايدى. اورييم شىتلە چىرىپىندى. اگر چانتامى آختارسالار، هر شئى الدەن گئنەجڭىدە. يواشجا گۆزوملە آختاردىم. آرخاما دوشموشدو. يواشجا اونو كورسو يورغانىنин آلتىنا اىتە لدىم. محمودون سوپۇق سىسى بىر آن سوكوتۇ سىندىردى: نسە وارسا، چانتاسىندادى. يورغانىن آلتىنا ايتلەدە. ائله بىل بىر وئدرە سوپۇق سوپۇ باشىما تۈكىدۇلر. بەدەنیم قورودو، دىلييم لال اولدو. علی بىر حمله ايلە چانتامى چىخاردىب اىچىن دەكىلىرى كورسونون اىچىنە تۈكىدو. هئچ نه ائدە بىلمىردىم، ايفلىج اولمۇشدو. مكتوبالار كىتابلارىمین آراسىندان يئرە دوشدو. احمد حمله ايلە ھامىسىنى گۆتۈردو. تله سىك بىرىنى آچدى. ائله بىل دۇنيانىن ان بئۇيوك موكافاطىنىي آلمىشىدى. ھىجان دان سىسى تىتىرىرىدى: بويور، بويور، آتاجان، قولاق آس. كئف ائله. «مۇحترم خانىم قىز، هله اوژومە ايجازە وئرمە مىشەم...» حىرص، قورخۇ و اوتانجىدان قىورانىرىدىم. يئر - گئى باشىما دولاپىرىدى. بعضى يېرىلىنى اوخويما بىلمىردى. ايندى بورايىا قولاق آس. «سىنەم

بیلمیرم ندی سنین قمینین قوبارین دان. بیر گولوش دو بو آینادان... آی شرفسیز! آنانی... بیر گولو گؤسترین اوزو د هزر وئردن منه». باخ،

بو دا جواهی دیر. به - به، خانیم جواب دا یازیب؟ محمودون بوینونون دامالاری شیش دی، رنگی قیزاردی، چیغیردی: دئمه دیم؟ بیر قیز کی هئی اوزونه باخ، حجاب سیز کوچه لره، یوللا را دوش، تئرانین مکتبین ده اخلاق سیز اولار؟ بو قدر قوردلارین آراسیندا سلامات قالماز. ائله هئی دئدیم، بونو اره وئرك. دئدیلر، یوخ، گئتسین اوخولا، عاشيقانه مكتوب یازماق اوبرهن سین. هئچ بیر مدافعه مومکون دئیلدي. ائله سلاح سیز ایدیم کی، قورخو و نیگارانچی لیقلاتاما باخدیم. رنگی قاچمیش دی. دوداclarی تیتیردی. هر آن یئره بیخیلا جاغینی فیکیرلشیردیم. مات و قارالمیش گۆزلرینی منه طرف دیک دی. گۆزلدیمین عکسینه، اونلارین ایچینده هئچ هیرس یوخ ایدی. بلکه درین بیر سارسیتى آخمايان گۆز یاشینین ایچین ده پاریلدا ایبردی. دوداعینین آلتین دا دونقولدان دی: بو ایدی منیم سنه چکدیم زحمتین عوضی؟ وئردىن سؤزه یاخشى عمل اشتن. یاخشى قورو دون ناموسومو! بو باخیش و بو کلمه لر یئدیم بوتون کوتکلردن آغریلی ایدی. ائله بیل اورییمه بیر خنجر ووردولار. آغلادیم. بوغولموش و تیتره یەن سیسیمله دئدیم: الالها آند اولسون کی، هئچ نه اشتممیشەم. آتام آرخاسینی منه چئوریب دئدی: بسدی، سوس. پالتوسونو گۆتوروب ائدهن چیخدی. گئتمیینین معناسینی آنلا دیم. او حمایه سینی چکیب، منی ائدکیلرە تاپشیردی. احمد هله ده مكتوب لار اویان - بوبان ائدیردی. بیلیردیم کی، دوز - عمل لى اوخويا بیلمیر. اما اوزونو ائله گؤستریردی کی، گویا هامیسینی آنلا بیلر. چالیشیردی سئوینجینی غضینین آرخاسیندا گیزلتسین. اوزونو محمودا تو توب دئدی: ایندی بو باشیمیزا گلن آیرسیز لیقلاتا نئیلیک؟ حرامزاده فیکیرلشیر کی، بیز ده اونلار دانیق. صبیر ائله، اونا ائله بیر درس وئریم کی، حظ آلسین. قانینی تؤکمینجه دایانیا یاجاغام. قاچ، على، قاچ، بیچاغى قویموشام یوخارى داکى دولا با! یئنه قیزیشیب قورخوبلار قیشقیردیم: اونونلا ایشینیز اولما سین. او کی هئچ نه اشتمه بیب! احمد گوله رک اوزونو آناما تو توب دئدی: گورور سەن، آنا، اوز معاشو قونو مدافعه ائدیر؟ بونون دا قانى حالالدى، محمود، ائله دئیل؟! آنام گۆزو یاشلى باشینا اللرینى چیرپیب دئدی: الله، گۆردون باشیما نه توریاق الله دین؟ جیرین یانسین، قیز! بو نه آیرسیز لیق دی؟! کاش زرینین یئرینه سن اؤلئیدین. گۆر باشیما نه اویون گتیردین؟! على بیچاقلا آشاغى قاچدى. احمد گوندەلیک ایش دالینجا گئدن کیمی بئردن قالخدى و بیچاغى على دن آلدی. بیچاغین اولگوجو چیراغین ایشیغینین آلتین دا پاریلدادی. اونو منیم

قاباغیما توتوب دئدی: هاراسینی ایسته بیرسن گتیریم؟ بونو دئیب سیرتیقجا گولدو. چیغیردیم: يوخ، يوخ! اونون آیاغینی قوجاقلاییب يالواردیم. سنی آند وئریم آلاها، اونونلا ایشین اولماسین.

من آیاغیندان ساللانمیشدیم، محل قویماییب قاپیبا طرف گئتدی. قاپیبا چاتاندا بیر موردار سؤیوشله آیاغینی مؤحکم ترپه دیب اللریمدن چیخارتدی. اونون آرخاسینجا قاچان علی مؤحکم بیر تپیکله منی پیللەلرین اوستوندن حیطین اورتاسینا آتدی. احمد قیشقیردی: آغ جیبه رینی گتیرهجه یهم! سونرا قاپینی مؤ حکم باغلادی. حیس ائله دیم کی، قایبرغالاریم سین دی. نفس آلا بیلمیردیم. اما اصل آغری اورییم ده ایدی. ایندی سعیدله نئجه داوراناجاقلاری فیکری باشیمدان چیخمیردی. او جا سسله آغلاییردیم. حوووضون قیراغین دا قارلارین اوستونده اوتورموشدو. بدهنیم تیتریبردی،

اما اوشوموردوم. آنام ماحمودو چاغیردی کی، بوندان آرتیق بیاپرچیلیق چیخارتمادان منی اوتابغا آپارسین. محمد ایسته میردی منه ال وورسون. ایندی اونون نظرین ده من نجیس کیمی موردار ایدیم. تا کی قریبه بیر آجیخلا پالتاریمدان یاپیشیب، مؤحکم بیر حرکته منی حوووضون یانیندان آپریب حیطین ایکی پیللەسیندن یوخاری چکدی، اوتابغین اورتاسینا آتدی. باشیم قاپینین قیراغینا ده يدى. قانین ایستیلیینی اوزومدھ حیس ائدیردیم. آنام ماحمودا دئدی کی، گئت احمدین دالینجا. قویما باشینا ایش آچسین. قورخما، نه ایش گۆرسە، حاقیدى. بونو دا گرک اولدوره. سونرا ائودهن چیخدی. ائوی سوکوت بورو دو. آنام دیلینین آلتین دا اوزویله دانیشیب آغلاییردی. من هیققىلدا ماغیمین قارشیسینی آلا بیلمیردیم. فاطمه نین رنگى سارالمیشدی. اوتابغین بیر کونجوندە دایانیب دیرناقلارینى یئیه رک منه گۆز دیكمیشدی. باشیم دا قریبه حیس فیرلانیردی. زامانین کئچمه بینی بیلمیردیم. نه قدر واخت کئچدیینی بیلمیرم، قاپینین سسیله اوزومە گلدیم. دەشتله پئریمدىن آتىلديم. احمد قیزارمیش گۆزلىرى و چىركىن گولوشو ايله قاپینین اورتاسین دا دایاندى. قانلى بىچاغى گۆزلىرىمین قاباغینا توتوب دئدی: گل، ياخشى باخ بۇ، سئین معشووقونون قانى دىر . او تاق باشىما دولاندى. قارا بیر پرده تدریجەن گۆزلىرىمین قاباغینى توتدو. درین بیر قويوبا دوشدو. اطرافىم داکى سسلىر آزالىردى. دایانىنغا هئچ حالىم يوخ ايدى. زرى اولوردو. او زونون رنگى فرقلى ايدى. چتىن نفس آپىردى. سينه سى خىشىلدا بىردى. قارنى تئز - تئز آشاغى - یوخارى چو خالدىردى. من ده يورغان دؤشه بىن آرخاسین دان باخىردیم. دیرناغىمى چئىنه بىردىم. حیطە دە سسلىر قورخومۇ گئدیردی. موصطا فابى، حالى چوخ پىس دىر. گئت، حكيم گتير... نەم دئىردى: هئچ نە اولماز. او غلومون اورە بىنى او زمە. سەن ھە شئىي چوخ بؤيودورسەن. اوت - علف قايناتمىشام، ايندی وئرەم، سەن گلنە قدر دوزەلر. گئت، بورادا دایانينا، گئت،

ننه، خیالین راحت اولسون. قیزلار اؤلمزلر. زری الیمی توتموشدو. بیر قارانلیق ماغارانین ایچین ده قاچیردیق. احمد بیچاقلا آرخامیزجا گلیردی. هر قدهمله نئچه مئتر بیزه یاخینلاشیردی. ائله بیل اوچوردو. بیز قیشقیریدیق. اما اونون اوجا سسله گولمیی ماغارادا عکس - صدا وئیردی. دئیردی: باخ، قان! ننهم دملدیکلرینی زورلا زرینین بوغازينا تۆکوردو. آنام باشینی قوجاقلایب بارماقلاریلا آغزینین ایکی طرفینی سیخیردی. زری حالسیزدی، هئچ ترپه نمیردی. ننهم مائینی اونون آغزینا تۆکوردو، اما او اودا بیلمیردی. آنام اووزونه اوفلییردی. زرینین نفسی کسیلدی. اللرینی، آیاقلارینی ترپدیب، اینانیلماز بیر سسله نفس آلدی. آنام آغلاباراق دئدی: عوذرلا خانیم دئیرلرکی، حرمهین یاخینلیغیندا بیر حکیم وار. گرک اونون یانینا آپاراق. قلت ائدیر، قالخ آیاغا، یئمکلرینی دوزلت. ایندی ارین اوشاقلارین گله جک.

ننهم زرینین باشینین اوستوندە دوعا اوخوبوردو. زرینین رنگی قارآلماشیدی. اینانیلماز - قرايب سسلر چیخیردی بوغازیندان. ننهم حیطه قاچیب چیغیردی: طیبیه! طیبیه! قاج، حکیم گتیر. سونرا زرینین الینی توتوپ، ساچلارینی سیغاللادی. رنگی قارالمیشیدی. کیرپیکلرینی بیر بیریندن آرالادی. گۆزلری بؤیوموشدو. گۆزلرینین آغى قانلا دولو ایدی. منیم الیمی سیخدی. قان گۆزلریندن ائشییه گلیردی قورخدوم. بالیشدان آیریلدی. باشى يئرە دوشدو. الیمی زورلا الیندن چکدیم. قاچیب يورغان - دؤشە بین آرخاسیندا گیزلنديم. ال - آياغى ترپه نمیردی. قولاقلاریمی توتوپ، باشیمی بالیشا سیخدیم. ننه اود دولا ندیرانی حیطین اورتاسیندا تۆوا لایبردی. اود دولا دیران هئى بؤیوبوردو، اندازه سی حیطي توتموشدو. ننهمین سسی قولاغیمدا ایدی، دئیردی، قیزلار اؤلمزلر. زری یاتمیشدى. ساچلارینی اوخشاییردیم، اما او، سعید ایدی. باشى بالیشدان دیغیرلانیب يئرە دوشدو. چیغیردیم، اما سسیم بوغازیمدان چیخمادی. کابوسلارين سونو يوخ ایدی. هر نئچە واختدان بیر اوژ چیغیرتیم دان ترلمیش حالدا يوخودان اويانیردیم و يئنه ده قويوبا دوشوردوم. بیلمیرم نه قدر واخت ایدی كى، من بو حالدايدیم. بیر گون آياغیمین یانیناسیيلا اوياندیم. سحر ایدی، ایسپیرتین ایسی اوتاغى بوروموشدو. بیر نفر منى دئندریب دئدی: آییلیب. خانیم، باخین، آللaha آند اولسون، آیيق دیر. منه باخیر. اوزلر هلە آیدین دئیلدی، اما سسلری تانییردیم. ایلاھى، اوزون دادیمیزا چات! خانیم، اوزون نوزه گلین. سولو بیر شوربا دوزلدىن، بوغازينا تۆکون. بیر هفتە دیر، هئچ نه يئمە بیب. معدە سی ضعیف دیر. گرک ياواش ياواش يئمک وئرە سینیز... گۆزلریمی يومدوم. هئچ کسی گۆرمک ایستەمیردیم. ایندی توپوق سوبو خاصیر اولار. آللaha يوز مین دئنە شوکور. بو مودت ده بوغازينا نه تۆکۈمسمە، قایتاردى. دونەن دن قیزدیرماسى ائنیب. بیلدیم كى، آییلاجاق. يازىق اوشاق! بىلى دئیيل، بو قده ر سایقلااما هارادان بو اوشاغين بىدەنинه تۆكۈلوب، واى، پروین خانیم،

گؤورورسنهن، نئجه بدبختهم؟ بو نئچه گوندە من ده بو اوشاقلالا يوز دئونه اولوب ديريلميشهم. بير ياندان گؤزومون قاباغين دا سولوب گئدير، ديگر ياندان دا بو قارداشلارينين طعنەسى... آبرىمى تۈكۈرلە كى، بو قىز ندى، دوغومسان. جانيما اود قالانىب...ھېچ آغرييم يوخ ايدى. حالسىز يورغان -دۇشكەدە اوزانمىشىدىم. حرڪت ائده بىلمىرىدىم. اليمى يورغانىن ئىتىندان چىخارتماق اىستەيەن دە ئەلە بىل بىر داغ آشىرىرىدىم. چوخ ضعيفلە مىشىدىم. كاش كى ئەلە بئەلە جە ضعيفلە يىب اولىدىم. منيم بۇ دونيادا ايشيم يوخ ايدى. بىر دئونه ده اۆزومە گەلندە آنام باشىمى دىزىنин اوستونه قويموشدو. اىستە بىردى زورلا آغزىما شوربا تۈكە. اونا مقاومت گۈستەرىپ ترپدىرىدىم. قوربان اولوم، بىر قاشيق ايج. گۈر نە گونه دوشموسن. الله سنين دردىنى منه وئرمەسىن! بىرينجى دەن بىل بىر دە كى، اوندان بئەلە سۆزلىر اشىدىرىدىم. منه نە واختسا بئەلە شىرىن سۆزلىر دئىينى خاطىرلامىرىدىم. همىشە جانىندان چوخ اىستىدى بؤيوک اوغلانلارى ايلە مشغۇل ايدى. من اورتادا ايتمىشىدىم. نە بىرينجى ايدىم، نە سونونجو، نە دە اوغلان. بلکە دە زرى اولماسایدى، ايندىيە قدر اوندولموشدو. فاطمه كىمى بىر كونج دە گىزلىنرىدىم. ھېچ كس اونو گۈرموردو. ھېچ اونون دونيايا گلمە يى يادىمدان چىخمير. ننه مە دئىيەندە كى، اوشاق قىزدى، ننهم اۆزۈن دن گئتمىشىدى. فاطمه دن اول آنامىن اىكى اوشاغى دوشموشدو. دئىيردىلە كى، بو باشىئەن قىز اۆزۈن دن اول اىكى اوغلانىن باشىنى يىسيب. باشا دوشە بىلمىرىدىم كى، او اوشاclarin اوغلان اولدوغۇنو بىزىمكىلەر نئچە بىلىلىر. فاطمه بىزىم ائويمىز دە بىر كۈلگە كىمى ايدى. شوربا يورغانىن اوستونه تۈكۈلدو. آنام دوردو، دئىينە دئىينە اوتقادان چىخدى. گۈزلىرىمى آچدىم، آخشام ايدى. فاطمه يانىمدا اوتۇرموشدو. بالاجا اللريلە ساچلارىمى كنارا سىغاللايىرىدى. او نئچە سادە و معصوم ايدى! اونا باخديم. ئەلە بىل اۆزوم ايدىم -زىرىن باشىنин اوستوندە دايامىشىدىم. گۈز ياشىنин اىستىلىكىنى ياناقلارىمدا حىس ائله دىم. فاطمه آغلادى: بىلىرىدىم كى، اويا ناجاقسان. سن الله، اولمە باجي! آنام اوتابغا گلىرىدى. گۈزلىرىمى يومدوم. گئچە ايدى. هامىنин سىسىنى اشىيدىرىدىم. ...سحر گۈزلىنى آچدى. اۆزونه گلمىشىدى. اما نىيلەيىم سە، آغزىنا بىر قاشيق دا تويوق سويو توڭە بىلمە دىم. حالى يوخدۇ يېرىن دن ترپەنمه يە. بىلمىرىم كى، بو قدر گوجو هارادان تاپىر؟ سحر پروين خانىم دئىيردى كى، آرتىق داوا - درمانلا چوخ ساخلاماق اولماز. اگر يئمك يئمەسە، اولر. آتام دئى: بىلىرىدىم كى، بئەلە اولاجاق. آنام حاقلى ايدى. بىزە قىز دوشمور. ساغالسا دا، بىر فرقى يوخدور. بو ناموسىسوزلوق دان سونرا... د اها ھېچ نە اشىيتىمە دىم. ئەلە بىل ھەشئى اۆز اليم دە ايدى. اىستەيەن ده گۈرۈب اشىيدىرىدىم، اىستەمەيەن ده سوكوتا قرق اولوردوم. اما كابوسلار منيم اليم دە دئىيلدى. تصویرلە گۈزلىرىم دە اوينا يىرىدى. احمدىن بىر الين ده قانلى بىچاق، ديگر الين ده ده فاطمه نىن كسىلىميش باشىنى گۈروردوم. منه طرف

قاچیردی. فاطمه‌نین باشینی منه طرف آتدى. چالىشدىم توتوم، اما آلينمادى. دره يه دوشدو. آشاغىبا باخدىم. زرى و سعيد سينميش و قان ايچيندە، آشاغىدا ايدىلر. اوز قىشقىرېق سىسيمە اوياندىم. بالىشىم جومجولوق سو ايدى. آغزىمدا پىس قورولوق حىس ائدىردىم. آنامىن سىسى گلدى: نه دى، ننه؟ يئنە باشلادىن؟ قوياجاقسان آدام كىمى ياتاق؟! سونرا الين دەكى سوپىو بوغازىما تۈكىدۇ. اىختىيارسىز اودوردوم. سحر ھامىنин سىسەلە اوياندىم. يئمك يئيردىلر. آنام دئىيردى: دونەن گئجه يئنە قىزدىرماسى قالخىميش دى. چىغىردى. سىسينى ائشىتىدىنىز؟ محمود: خىئىر، دئى. احمد: قوياجاقسان بىر تىكە بو زھريمار بوغازىمېزدان كىچسىن؟! - دئى. احمدىن سىسى خنجر كىمى اورىيىمە گىردى. ايمكانىم اولسايدى، قالخىب اونو تىكە تىكە ائدردىم. ھامىسىنا نىفترت ائدىردىم. آرخامى چئويرىب اوزومو بالىشا سوخدوم. كاش تىز اولىدىم. بو داش اورك اينسانلاردان قورتولاردىم. اينهنىن سىزىلتىسىنداڭ گۆزلىرىمى آچدىم. ياخشى، اويانمىسان. گۆزلىرىنى يالاندان يومما. ائشىتىدىم، هله دە هەچ نه يئمېرسن. اىستە يېرسن گۆزگۆ گىتىرىم، اوزونو گۆرەسەن؟ ائسکەلەت كىمى اولموسان. گەندىب «كا روان» قىنادىسىن دان بىسکوبىت آلمىشام. چايلا الا گئدر. خانىم صادقى، مصصومە اويانىب. چاي گىتىر، اوزو دە بؤيووك اىستكان دا. مات مات اونا پروپر خانىما باخىردىم. بو قادىنن نىتجە آدام اولدوغۇنو بىلەمەردىم. ھامى آرخاسىنجا دانىشىردى. دئىيردىلر، ارىننىن گۆزۈن دن دئۇنە اونو گۆرەن دە نىفترت حىس اتتىمىرىدىم. بو چىركىنلىكلىرى اونون وجودوندا گۆرمۈردىم. سادەجە، بونو بىلەردىم كى، اونونلا اىلگى دە اولماق اىستە مىرم. آنام دو لو اىستكان چايلا اىچىرى گىردى: آللەها چوخ شوکور، چاي اىچىمك اىستىير؟ بلى، بىسکوبىتلە چاي اىچىمك اىستىير. قالخ، خانىميم، قالخ. الينى كورىيىمە قويوب، منى دىكىلتى. آنام بىر نىچە بالىشى آرخاما قويدۇ. اىستكانى آغزىما ياخنلاشىرىدى. اوزومو چئويرىدىم، آغزىمى مۇحكىم باغلادىم. ائلە بىل بوتون ائشىئىمى بونا گۆرە ساخلامىشىدىم. آنام دئى: قويومۇر. او قدر آغزىنى آچماياجاق كى، ھامىسى تۈكولەجك. سىز ناراحات اولماين. من وئرەم. گون اورتايىا قدر بورادا اوتورارام. اىچمەيەنە قدر گئتمەم. سىز گەندىن. راحات اولون. آنام دئىينە دئىينە اوتاقدان چىخىدى. گۆزل قىز! ياخشى قىز، آغزىنى آچ، بىر قاشقى يئ. او گول كىمى درينە حئىيف دئىيلەم، ساركۈك كىمى سارالىب؟ او قدر آغلامىسان كى، فاطمه سىدن اتلى جانلى گۆرونور. سىنن كىمى گۆزل بىر قىز گرک هله چوخ ياشايىا. اگر يئمك يئمەسەن، ائلە جىكسن . بىلەمەر، باخىشىمدا نه گۆردو كى، دوداقلاريندا بىر طعنەلى گولوش حىس ائلە دىم. ساكىتجە منه باخدى. سونرا نسە يئنى بىر شئى تاپان آدام كىمى دئى: بلى، سە بونو اىستە يېرسن. سە اۋلەمك اىستە يېرسن. من نە قدر

ائششەيەم. نىيە بونو تئز آنلامامىشام. بلى، سەن اىستە يېرسن كى، اولەسەن. اما نىيە؟ مگر عاشيق دئىيل سەن؟ بلکە اىستىينە چاتدىن... آللەها اينانميرسان؟! نىيە اوْزۇنۇ اوْلدۇرمك اىستە يېرسن؟ سعيد ناراحات اوْلار ھا... سعيدىن آدینى ائشىت جك گۆزلەيم آچىلدى. نە دى، اولمايا، اونون سنى سئومە دىينى فيكيرلشىرسن؟

قورخما ، عشقىن دە شىرىنلىگى بئلە شئىلەردىر. پروين خانىم بونو دئىيب الينى قاباغا اوزاتدى، چايى آغزىما تۈكمەيدە چالىشدى. بوتون گوجوملە الينى توتوب اوْزۇمدىن كنارا اىتە لە دىيم: دوزۇنۇ دئەن. مگر سعيد ساغدى؟ البتە، نىيە فيكيرلشىرسن كى، او اوْلوب؟ آخى احمد... نە احمد؟ احمد اونو بىچاقلادى. دوزدو، اما اوْنا بىر شەئى اولمادى. سەن او واخت قانلى بىچاغى گۇرۇب اوْزۇن دن گىتتىمىسىن. گئجه چىغىرماقلار دا بونا گۈرەدىر. من بىدېتىن اوتاغىنinin دىوارى دا سىنىن دىوارينا يايپىشىقدى. هر گئجه سىسىنى اشىيدىردىم. دئىيردىن: «يوخ! يوخ! سعيد! سعيد!» آنان آغزىنى توپوردۇ. يقىن، فيكيرلشىردىن كى، احمد سعيدى اوْلدۇرۇب، ھە؟ اوشاقسان. احمدىن بئلە باجاريغى يوخىدۇ. هئچ ائلە بىر شەئى او لا بىلەرىمى كى، بىر نفر گەدىب آدام اوْلدۇرە، سونرا دا اورتالاردا گزە؟ يوخ، جانىم، راحت اول. او گئجه، سادەجە، قولونون اوستونە و اوزونە بىر جىزىق چىكمىشدى. سونرا ماغازا صاحبلىرى و جناب حكيم بىر بىرلىرىن دن آيىرىمىش دىلار. حتى سعيد پولىسى دە شىكايت ائتمەدى. حالى ياخشىدى. اۋزۇم سحر داواخانانىن قارشىسىندا گۇرۇدوم. ائلە بىل بىر ھفتەدن سونرا نفسيمەن يولو آچىلدى. گۆزلەيمى يوموب اورىسىم ده آللەها شوکور ائتدىم. اۋزۇمو بالىشلارىن اوستونە آتىپ، باشىمى اىچىنە سوخاراق او جا سىسلە آغلادىم.

بايراما قدر عادى حالىما قاىىتدىم. آياغىم تمام دوزلىمىشدى. هله دە چوخ آرىق اىدىم. مكتبدن هئچ خبرىم يوخ اىدى. حتى اونا گۈرە بىر سوال وئرمەيدە دە ايمكانييم يوخ اىدى. سحرلر ائودە اوبيان بويانا گەدىردىم. حاماما گىتتىمەيدە دە ايجازەم يوخ اىدى. آنام ائودە سو قىزىدىرىدى، يوپۇنور دوم. اطرافىمدا آجي و سوپىق آب -ھاوا واردى. من، اصلىينىدە، دانىشماق اىستەمیردىم. او قدر كدرلى و فيكيرلى اىدىم كى، اطرافىما دقت ائتمىرىدىم. آنام دا ھەمین داوادان سونرا هئچ نە دانىشماماڭا چالىشىردى. باخماياراق كى، هەرن آغزىندان نسە چىخىر، اوريىمى آغزىدىرىدى. آتام منه، عمومىتىلە، باخمىرىدى. ائلە بىل يوخ اىدى. قالانلارى ايلە دە آز دانىشىردى. همىشە توتقۇن و عصبى او لور دو. گۆزومە همىشكىندىن قوجا گۈرۈنور دو. احمدەلە محمود

چالشیردیلار کی، ایمکان اولدوقجا منیمله اوزبه اوز اولماسینلار. سحرلر تلسیک یئمکلرینی یئیب گئدیردیلر. گئجه احمد ائوه همیشکین دن گئچ و ایچکی لی گلیردی. هئچ کیمله دانیشمادان گئدیب یاتیردی. محمود دا تلسیک نسه یئیب مسجى ده گئدیر، یا دا اوتابغین دا گئجه یاریسینا قدر ناماز قیلیب، دوعا اوخويوردو. اونلارى گئرمیمیمه راضی ایدیم. ساده‌جه، علی همیشه منه اذیت وئریر، پیس سؤزلر دئیردی. محل قويموردوم، اما آنام اونونلا دالاشیردی. منیم یئگانه تسللیم بالاجا فاطمه ایدی. مكتب دن گلنده منی اوپوردو. نیسگیللە منه باخیردی. نه یئیردی، منه گتیریردی و ایصرارلا یئڈیزدیردی. حتی بعضن پولونو بیغیب منه شوکولاد آئردى. ایندی ده او، منیم اوئمیم دن قورخوردو. بیلیردیم کی، آرتیق اوخولا گئتمک قئیری مومکوندو. اما اوميد ائدیردیم کی، بايرامدان سونرا درزی لیک كورسونا گئتمەیه قويارلا. بونونلا بئله، درزی لیک كورسون دان هئچ خوشوم گلمیردی. اما قاپینین او بىرى اوزون ده کى حیط ده اوميد و آزادلیغا آتدیغیم آددیمین تک باجاسى ایدی. پروانه يه گئرە چوخ عذاب چکیردیم. بیلمیردیم کؤنلوم اونو گئرمک ایسته بىر، يا سعیدی. قریبە ایدی. بوتون بو چتین لیکلردن، منیمله سعید اوچون دئیلهن او موردار تدیرلردن سونرا آرامىزدا باش وئرەنلەر گئرە پئشمان دئیلەدیم. هئچ بونو گوناه دا حساب ائتمیردیم. بلکە ان صداقتلى و پاک حیس ائله بو ایدی. توکنمز بىر عشق ایدى قلبیم ده کى. یاواش - یاواش پروین خانیم بیزیم ماجرا ریمیزین هارا گئدیب چیخدیغینی دانیشدی. حتی پروانه نین مؤحتەم عايىلەسینە ده زيان دیمیشدى. من هوشسوز اولدوغوم گئجه لرده احمد ایچکی لی حالدا اونلارین ائوینه گئدیب و پروانه نین آتاسینى سوئیوب. دئیب کی، پاپاغینى یوخارى قوى، قیزین اخلاق سیزدى. ایسته بىردى بیزیم قیزى دا يول دان چیخاردا. مینلەر بئله موردار سؤزلر دئمیشدى. بونلارى دوشوندوكجه بدهنیم ترلیپردى. بوندان سونرا پروانه نین آتاسینین اوزونه نئجه باخا بیلردىم؟ خبر سیزلىك منى دلى ائدیردی. ان سونوندا، پروین خانیم دان داواخانايَا باش چكمە بىنى و سعیددن خبر گتیرمە بىنى خاھیش

ائتمیردیم. پروین خانیمین بئله شئيلردن خوشو گلیردی. اما احمد دن قورخوردو. دوشونمزدیم کی، واخت گلر، بىر گون پروین خانیم منیم سیرداشیم اولار. البتە، هله ده اوندان خوشوم گلمیردی. آمما نه چارە؟ او، منى دونیا يالا ایلگى ده ساخلايان یئگانه وارلىق ایدی. هئچ کیم ده او نا اعتراض ائتمیردی. پروین خانیم سحرى گونو منى گئرمەیه گلدی. آنام مطیخ ده یئمک بیشیرمکله مشغول ایدی. هيچان و نیگارانلىقلار سوروشدوم: پروین خانیم، نه خبر؟ گئتدىن؟ گئتدىم بونلارى آلدیم و

حکیم‌دن سوروشدوم: «بس سعید خان هاردادی؟» دئدی: «گئدیب اوز شهرلرینه، داها بورادا قالا بیلمزدی. بازیق اوغلان دا آبیر قویمادیلار. تهلوکه‌لی ایدی بورادا قالماگی. دئدیم، بیردن گنجه‌نین بیرین ده بیچاقلاییب ائله يرلر، اوندا نئجه او لار؟ جاون ليغينا حئيفىدى. قىزى دا وئرمىزدىلر او دلى قارداشلارى. او دا هلەلیك تحصىلىنى بوراخىب، اورمىيايا -عاييلەسىنین يانينا گئتدى».

گۆز ياشلاريم اوزومو يوبوردو. پروين خانىم دئدی: بىسى ده، يىنە باشلاما. يادىن دا قالسىن، سن فيكيرلشىردىن كى، او اولوب. ايندى دوعا ائله كى، او، ساغدىر. بىر آز صىبىر ائله. ائله كى سولار آخارينا دوشدو، او دا ترپنر. اما منه قالسا، اونو اونوتسان ياخشىدى. منجە، بونلار سنى اونا وئرمىزلىر. احمد هئچ راضى اولماز. بلکە آتاني راضى سالارسان. هر حالدا، صىبىر ائله، گۈرك اوندان بىر خبر اولا جاق، يا يوخ...

ايلىن بايرامىنин بىرجه گۆزلەيگى وار ايدى كى، منى ايكى دؤنە ئوهدەن باييرا چىخارتىدىلار. بىر دؤنە بايرام آخشامى حامامينا گئتىدىك. اوندا دا سحر ائركەن دن يېر توتموشدولار كى، كوچەدە هئچ كىمى گۈرمە يىم. ايكىنچى دؤنە ايسە عباس امينىن ائويىنه بايرام گۈرۈشونه گئتىدىك. نىچە هفتەدن سونرا كوچەلرى گۈرمە يىن باشقۇ گۆزلەيگى وارايدى. هاوا هلە ده سرین ايدى. او ايل باهارىن گلمە بى ده تاخىرە دوشموشدو. بايرامىن اىي هر يېرى توتموشدو. ئوده -ائشىك ده ائله بىل ھاوا تميز - ايلى، نفس آلماق قولايلاشمىشدى. عمى يولداشىملا آنامىن آراسى ياخشى دائىل دى. قىزلارى بىزىملە قايىايىب - قارىشمىردىلار. عمىمىن بؤيووك قىزى ثوريا دئدی كى، بوى آتمىشام. عمى يولداشىم سۆزۈنۈ كسىب دئدی كى، آريخلامىشام. و خستە اولدوغومدان قورخوب: يوخ، بابا، چوخ درس اوخوماق داندى. آتان دئىير، سن چوخ درس اوخويورسان و بىرىنچى شاگىردسەن. باشىمى آشاغى سالدىم. بىلمىردىم نه دئىيم. آنام كومكە چاتدى: آياغى سىنمىشدى، اونا گۈرە آريخلايىب. سىز ده هئچ حالىنى سوروشماغا گلمە دىنiz. نىيە؟ آتام دئمىشدى. من دئدىم، گئدك گۈرك، اما عمىم دئدی، حالى ياخشى دائىل. سىزى گۈرمك اىستە مز. نىيە آياغىن سىنمىشدى؟ قاردا يېرە دىميشىدىم. آنام سۆزۈ دىشى دى: ثوريا خانىم مكتبى قورتاردى، نىيە اره وئرمىرسىز؟ واى! هلە گرک اوخوسون. اونيۋەرسىته گىرسىن. هلە تئزدىر. تئزدىر؟ نه دئىيرىسن؟ گئجىدى آرتىق. حؤكمەن ارتاپىن. چوخ ارتاپماق اولار. اىتە داش آتىرسان، اره دىير. اما ثوريا كىمى بىر قىز هر كسى بىنمىر. منىم عايىلەمەن دەنەنەن اوكىيەندى. قادىن و يا كىشى. اىالتەن دەنەنەن فرقلى اولاقا. ثوريا دا خالاقىزىلارى كىمى اوخويوب حكيم اولماق اىستەئىر. بىزىم عايىلەن دەنەنەن گۈرۈشلىرىمېزىن آتماجاسىز كېچمە بى مومكون

دئیبلدی. آنامین ایفراط حساسلیغی و آجیدیل لیگی هامینی اوzacلاشdiبربردی. بیبیم همیشه آنامین دیلینین تیکانلى اولدوغونو دئیبردی. من اونلارلا صمیمی اولماگی سئویردیم. اما کئچمیش دن قالان دوشمهن لیکلر هئچ واخت بیزی راحات بوراخمازدی. بايرام تعطیلی بیتدى. من هله ده ائوده ایدیم. منیم درزی لیک کورسلارينا گئتمە يالواريشلاریم دا نتیجه وئرمەدی. محمودلا احمد ائودهن چیخماگیما راضی دئیبلدیلر. آتام دا قاریشمیردی. ائله بیل من اولموشدون. ائله کى ائو ایشلری بیتیردی، من يوخارى قوناق اوتاغينا گئدیردیم و پنجره دن كوچه يه باخیردیم. منیم دونیا يلا ایلگىم، ساده جه، بو يانپنجره ایدی. اگر قارداشلاریم بیلسه يدیلر، اونو دا مندن آلاردىلار. بوتون آرزوم پروانه ايله سعیدی بورادان گۈرمک ایدی. ايندی ياخشى بیلیردیم کى، بو ائودهن چۈلە چیخماگیم آنجاق ارە گئتمکله مومكون اولا بىلدى. بو ائوین بوتون كونج بوجاقلارينا نیفترت ائدیردیم. اما بورادان قورتولماق دان اوترو باشقى زىندانا گئتمە بى ايسته مىردىم. عزيز سعیديمه خيانات ائده بىلمىزدىم. اولومه قدر اونو گۈزلەمك ايسته بىردىم. حتى منى دار آغا جينا چك سەلر بئله...

بىرینجى دئۇنە بىزە ئائچى گلنلار اوچ قادىن، بىر كىشى ایدى. آنام جىددىتىلە ائۇي تمىزلەمكىلە و اشىالارى دوزمكىلە مشغۇل ایدى. محمود قوناق اوتاغينا بىر دست قىرمىزى مئېل آلدى. احمد مئيوه يله شىرىنى گتىردى. اونلارين بىرلىك دە حرکتى چوخ اينانىلماز ایدى. بللى ايدى کى، بو ئائچىنى الدەن وئرمک اىستىمىرىدىلر. سودا بوغولان آدام كىمى سامان چۈپۈن دن يابىشىرىدىلار. اونلارى گۈرەن دە، دوغرودان، بىلدىم کى، سامان چۈپۈن دن آرتىق دئىللەر. منه ئائچى دوشەن كۆك، بالاجابى كىشى ایدى. ساچالارينين قاباغى تؤكولموش دو. او تۈز ياشى اولا ردى. بازاردا محمودلا ايشلە بىردى. مئيوه يئين دە آغزىندان سىس چىخىردى.

خوشبختلىك دن، اونلار منى بىهنه دىلر. اونلار كۆك بىر قىز آختارىرىدىلار. او گئجه سئونىنج و ساكىتلىكىلە ياتدىم. سحر آنام ئائچى لىگى اطرافلى اولا راق پروين خانىما دانىشدى. اونون بئله حسرت چكمىيئە گولمىيئە توتدو: چوخ حىيف. بو قىزىن بختى قارادى. كىشى هم پول لو ايدى، هم ده عايىلەسى ياخشىدى. اول ده ائولەنەمە يىب. هم ده گنج ايدى. گولمە يىم توتدو. كىشى مندن اىكى دئۇنە ياشلى ايدى. هم ده كەچلىكىدی. آما، پروين خانىم، آرامىزدا قالسىن، حاقلارى وار. بو قىز دا چوخ آرىق دىر. اوغلانىن آناسى دئدى كى، يقين، قىزىنىزىن بىر خستەلىكى وار. كۆپىن قىزى اوزو ده ائله ائلمىشدى كى، لاب

خسته گؤزه ده یسین. ائله بیل ایبرمی یاشین دا اوغلان ایدی. کوچه ده گوردوم اونلاری. یاخشی کی، بیهندمه بیبلر. مخصوصه یه حئیف دئیل کی، بو بالاجابوی تؤسمه رک آداما گئده؟ نه دئییم، پروین خانیم؟ بو قیز اوچون نه آرزولاریمیز وار ایدی؟ هله من هئچ، آتاسی دئییردی، مخصوصه گرک بیر دوزاغیل لی آدامین آروادی اولا. بو آیرسیز لیقلاردان سونرا کیم بونو آلاجاق؟ یا گرک ایکینجی آرواد اولا، یا دا گرک اوژون دن آشاغی آداما گئده. خانیم، بو نه سوزدو؟ قوبون سولار یئرینه آخسین. هامینین یادین دان چیخاجاق. نه یادین دان چیخاجاق؟ میلت سوروشوب اویرهنه جک. هانسی دوز - عقل لی اوغلانین آنا - باجیسى قوبار کی، او اوغلان منیم قارابخت قیزیملا ائولهنسین؟ محله ده هامینین اونون آیرسیز لیغین دان خبری وار. سیز صبیرلی اولون. یاددان چیخاجاق. نیبه بو قدر تلسیرسینیز؟ قارداشلاری دئییرلر، او، بو ائوده اولدوغو مودت ده بیزه ساکیت چی لیک یوخدو. آداملارین یانیندا باشیمیزی قالدیرا بیلمیریک. مگر میلت بئله شئی یاددان چیخاردار؟ بوز ایل ده کئچسە، قاپی قونشودان سوروشسان کی، بو قیز نئجه دی، هر شئی اورتا یا توکه جک. محمود دا آرواد گتیرمک ایستیر. اما دئیر، بونا اعتبار یوخدو. بیردن منیم آروادیمی دا يول دان چیخاردار. نئجه یعنی؟ الله اوzac ائله سین. بو کى اوشاق دان دا مخصوص دور. او دا موھوم بیر شئی دئیل. اونون کیمی هر گؤزل قیز بو یاشدا بیر عاشيق تاپیر. قیزی او اوغلانین اوندان خوشو گلدىینه گوره گوناهلان دیرماق اولماز کی؟ بونون گوناهی دئیلیدی. بلی. من قیزیمی یاخشی تانییرام. دئمیرم کی، هر شئی یئریندەدی، اما اوریي آلاھلادیر. او گون دئییردی، آرزم بودو، زیارتە گئدیم. قومدا اولاندا هر هفتە حضرتی مخصوصه نین زیارتینه گئدردیک. چوخ راضیلیق ائدردی. هامیسى او اود توتموش پروانه نین تقصیری ایدی. یوخسا منیم قیزیمین آلاھا آند اولسون، هر گون توپوق - پلوو دوزلدىرم. قلهم شوربا، حلیم. هر گون علینی كلله - پاچا آلماغا گئندرىرم. بلکه بیر آز کوکله و بو خسته لیک دن چیخا. الله دان قاباغينا بیر دوز - عمل لى آدام چیخاردا. اوشاق لیق دا ائشیتىدیم ناغیللار یادیما دوشدو. دیو بیر اوشاغی اوغۇرلا يېر. اما چوخ آریق اولدوغونا گوره يئمیردی. اونا گوره ده دیو اونا هر گون یاخشى يئمكلر وئریر کی، تئز کوکلسىن.

بلکه اوندان یاخشى خۇرك آلينا... منیم عاپىلەم ده ایستە يېردى کی، منى كۈكلىپ دیوین قاباغينا آتسىنلار. او گونلر منه، بیر نؤو، "ائندىرىيەم" ائله مىشدىلر. ائلچى لیک بىزىم اوچون جىدى بير پروقرام ایدى. بوتون آداملارا تاپشىريلمىشىدی کی، منه یاخشى بير ار تاپسىنلار.

بعضیلری او قدر پیس ایدیلرکی، حتی احمدله محمود دا بیهندیردیلر. هر گئجه ناماز اوستونده دعوا ائدیردیم کی، سعید تاپیلسین. پروین خانیمدان خاهیش ائدیردیم کی، هئچ اولماسا هفتهده بیر دؤنه گئدیب اوندان خبر گتیرسین. بیر دؤنه حکیم دئیب کی، اورمیایا مکتوب گئندریب. اما مکتوب گئری قاییدیب. دئیبلر کی، عونوان سهودی. سعید ایتیب -باتمیش دی. سو اولوب یئره گیرمیش دی. بعضی گئجه لر ناماز قیلماق و آللaha دانیشماق اوچون قوناق اوتاغینا گئدیردیم. سونرا دا بیر مودت پنجره نین قیراغین داکی کؤلگەلرہ باخیردیم. نئچه دؤنه اوزبه اوچون تاغینین آلتین دا بیر کؤلگە گئروردوم. فیکرلشیردیم، یقین، سعیددیر. منی گئرمک اوچون اورادا دوروب. ائله کی پنجره نی آچیردیم، هئچ کیم اولموردو. یاشایشیمین رؤیاسی بو ایدی آجی و چبرکین یاشایشی یادیمان چیخاریردی، او یوخودا گۆزل، کیچیک بیر ائوده من سعیدله بیرلیک ده یاشایردیم. هر گئجه ائوین شکلی، اوتاقلارین اشیالارینین دوزولمه بینی تصوور ائدیردیم. بو بالاجا ائو منیم اوچون جنت ایدی. او شاقلا ریمیزی ساغلام و خوشبخت تصوور ائدیردیم. یوخولا ریمدا عشق و سعادته دولو ایدی. سعید نومونوی یاشایش بولداشی، خوشبخت، مئھریان، شعورلو بیر کیشی ایدی. هئچ واخت منی تحقیر ائتمیردی. اونو چوخ سئویردیم. هئچ بیر قادین هئچ بیر کیشینی منیم سعیدی سئودیم کیمی سئوه بیلمزدی. کاش همیشه یوخودا یاشایا بیله دیدیم. ایون آینین اورتالارین دا، سیناوا لار قورتاران کیمی پروانه نین عاییله سی بیزیم محله دن گئندریلر. بیلیردیم کی، ائولرینی دیشە جکلر، اما بئله تئزیکله او لا جاغینی بیلمیردیم. سونرا لار داها تئز گئتمک ایستدیکلرینی ائشیتیدیم. ساده جه، او شاقلا رین مکتبینه گئرە قالمیشدیلار. آتاسی دئیردی کی، بو محله چوخ پیس اولوب. داها یاشاما ق اولمور. اونلار دوز دئیردیلر. بورا اونلار اوچون پیس یئر ایدی. بورا منیم قارداشیم کیمی آداملارین یئری ایدی. سحر ایستی ایدی. اوتاقلاری سوپوروردوم. هله حصیر پرده لری سالمامیشدیم کی، پروانه نین سسین ائشیتیدیم. قاپیما طرف قاچدیم. پروانه ساغوللاشماغا گلمیشدی. فاطمه قاپینی آچدی. آنام مندن تئز چاتدی. قاپینی آچیق ساخلا دی. مکتوب فاطمه نین الین ده ایدی. اونو پروانه يه وئریب دئدی: تئز گئت. ایندی قارداشلاری گلر، یئنه داوا دوشر. بیر ده بونلار دان گتیرمە. خانیم، مکتوبا، ساده جه، ساغوللاشمما و تزه عونوانیمیزی يازمیشام. اوزونوز او خویون. گرە ک دئیبل.

قاپینین آرخاسین دان ایکى اللریمله يا پیشیدیم. زورلا آچماق ایسته بیردیم. آنام قاپینی مؤحکم ساخلامیشدی. منی آیاغی ایله ایچری ایتلیردی. چیغیردیم: پروانه! پروانه! هیجانلا دئدی: اونونلا بئله داورانما بین. او هئچ بیر پیس ایش گئرمە بیب. آنام قاپینی باغلا دی. من او تروروب زار آغلادیم. حیس ائدیردیم کی، آخر پناھیمی، سیرداشیمی الدەن

وئرمیشهم. آخرینجی ائلچی احمدین دوستو ایدی. بعض فیکیرلشیردیم، نتجه اولور، بو آداملاری تاپیرلار؟ مثلن، احمد دوستونا نتجه دئیر، منیم باجیم ائله‌نمەیە حاضیردی؟ منی رئکلام ائدیرلر؟ ایکی آدام منیم حاقیقىدا دانیشیرلار؟ بونو بیلیردیم کی، او آدام هئچ سئومەلی بیری دئیل. قصاب عسگر بى ياشدان و داورانىشدان احمد کىمی کاساد ایدی. بارى بابات بیر ساوادى دا يوخ ایدی. دئیردی، کىشى گرک قولونون گوجو ايله چئرك يئيه. نه اينكى اوخوموشلار کىمی بير طرفده او توروب هئى كاغىز قارالا. احمد دئیردی، او هم پوللودو، هم ده بو قىزى ياخشى يېغىشىرىا بىلر. منیم آريخلىغىما گوره ده دئىب كى، عئىبى يوخ، بئله‌سینە ياغلى -اتلى يئمه ك وئررەم، بير آيا كوبە كىمی اولار. بيرجه بو مسئله واردى كى، او، شورگۇزدو. بير بدهىت قوجا آناسى دا وار ایدی. مجلسىسىن اولىن دن آخرىينا كىمی يئدى و اوغلونون سۆزلىرىنى تصديق ائتدى. بو ائلچىنى هامى يىهن دى. بو اوغانلىغىنا اولمادىغىنا و جاوانلىغىنا گوره آنام دا يىهن دى. احمد ده دوستو اولدوغونا، «جمشيد» كافىسىنىن داوسىندا اوغا خىمانىدا اونا خىمانات انتدىيەن، اونو حبسخانايىدا دوشىمەيە قويىمادىغىنا گوره اونون چوخ مۇتبەر اولدوغونو دئيردی. آتام دا قصاب ماغازاسىنىن ياخشى گلىرى اولدوغونا گوره راضىلېق وئردى. محمود دا دئى: ياخشىدى، صاحىيكاردى، گوجو ده وار. بو قىزا صاحبلە بىلر. ايرى آددىم آتماغا قويىماز. بو كىشى نه قدر تئز قورتارسانىز، ياخشى اولار. منیم فیکریم هئچ كىمە ماراقلى دئیلدى. من ده اونلارین هئچ بىرینە بو جور شعورسوز، كيفير، ساواسىز، حتى ائلچىلىك گونو ات ايى وئرەن آداما نىفترت ائتدىيمى دئمە دىم. سحر پروين خانىم نىڭارانچىلىقلا بىزىم اويمىزه گلىب دئى: ائشىتىمىشەم، مقصومەنى قصاب عسگرە وئرىرسىنىز؟ سىز الله، بونو ائتمە يىن. بو كىشى بىچاق چكەن، آراق اىچنин بىرىدى، اوستەلىك ده آروادىزدەر. هئچ اولماسا آراشدىرىن. يئرسىز دانىشما، پروين خانىم، سن ياخشى بىلرسىن، يوخسا احمد؟ اوزۇ ھەشىئى بىزە دئىب. احمد دئمىشكەن، كىشىلر ائلنمە مىشدن اول مىن بير ايش گورلرلر. ائله كى آرواد آدىلار، هر بير ايشىن باشىنى بوراخارلار. آتاسينا آند اىچىب، بىغىنن بير تىلىنى ده گىرۇو قوپۇب كى، ائله‌نمە دن سونرا هئچ بير پىس ايش گۈرمەسىن. بوندان ياخشىسى تاپىلماز. گنجدى، ايلك آروادى دى، ایکى قصاب دوكانى وار، قىئىتلىدى. داها نه اىستە بىرىك؟

پروين خانىم بوندان سونرا ائله يانىقلى صىفتله منه باخدى كى، ائله بىل ائلومە محکوم اولونمۇشا باخىردى. سحرى گون پروين خانىم منه دئى: من احمدە چوخ يالواردىم كى، بونو ائتمەسىن. آما قانمير (بىرىنجى دؤنە ايدى كى، پروين خانىم اونولا ايلگىسىنى اعتىراف ائدىرىدى)، دئىر كى، بوندان سونرا اونو ائودە ساخلاماق ياخشى دئیل. اوزۇن نىيە هئچ نه

ائتمیرسن؟ ائله بیل باشینا نه گلدبینی بیلمیرسن؟ دوغرودان، بو جور کیشینین آروادی اولماغا خاصیرسان؟ نه فرقی وار؟ نه ایستیبلر، ائتسینلر. فیکیرلشیرلر کی، منی اره وئریرلر. بیلمیرلر کی، سعیددن سونرا هانسیسا کیشی، ساده‌جه، منیم جنازه‌مه ال وورا بیلر. الله منی اولدورسون! دaha بئله شئیلر دانیشما. گوناه‌دی. گرک بئله فیکیرلری باشیندان آتاسان. هئچ کیم سعید اولماز. اما بوتون کیشیلر ده بئله پیس دئیبللر. بیر آز واخت ایسته. بلکه ياخشى ائلچى تاپیل‌دی... چینلریمی يوخارى آتیب دئیم؛ منه فرقی يوخدور. پروین خانیم نیگارانلیقلا چوله چیخدی. مطبخین قارشیسیندا آناما دانیشدی. آنام اوزونه ووردو. اوندان سونرا مندن بیر آز موغایات اولماغا باشلادیلار. بوتون درمانلاری الیمین آتیندان گوتوردولر. اولگوجه -بیچاغا ال وورماقا قویموردولار. يوخارى مرتبه‌یه گئندنده تئز بیر نفری آرخامجا گۇندریردیلر. گولمه بیم توتوردو. نه قدر سادلۇوح ایدیلر. فیکیرلشیردیلر کی، من او قدر آخماقام کی، بو آلچاق ائودهن اوزومو آشاغى آتیم. منیم دaha ياخشى پلانلاریم وار ایدی. توی و نیکاح موداکیره‌لری سورعتله گئتمیردی، چونکی به بین باجیسى ارى ايله كىرمانشاهدا ياشاييردى و اون گونه تهرانا گله بیلمزدی. عسگر بى ده دئیردی: «باجیم به يه نیب ایجازه وئرنه قدر اولماز. اونون آناليق حاقى وار بوبنومدا...» سحر ساعات ۱۱ ایدی. حیطى سوپوروردوم. بیر نفر تلسیک قاپینی دؤیوردو. منیم قاپینی آچماق ایجازهم يوخ ایدی. فاطمه‌نى سسلىدیم. آنام مطبخ‌دن: ئىئبى يوخدو، بو دئونه آچ. گۇر کیم‌دی گلیب، دئیه قىشقىردى. قاپینی تام آچمامیش پروین خانیم حیطین اورتاسینا آتىلدى. قىز، بختىن وارمیش! سنه بیر ائلچى تاپمیشام گول دسته‌سیدى. من مات معطل باخیردیم. آنام مطبخ‌دن چىخىپ دئى: پروین خانیم، نه خبر؟ خانیم، موشتولوغۇمو وئر. بیر ائلچى تاپمیشام آى پارچاسى. بى دى. عايىلەسى كۆك‌لودور. ساوادلی، آلالاها آند اولسون، بیر تئلى مین بو لات -لوته دىر. دئیم، آخشام گلسىنلر؟ صبيح ائله، گۈرۈم نه دئیرسن؟ بونلار كىم‌دیلر؟ هارادان تاپمیسان؟ ده يىلى آدامدیلار. من اون اىلدى، تانىسیرام. چوخلو پالتار تىكمىشەم آنا - باجیسىنا. بؤيوک باجیسى چوخدان ائولنیب. ارى تېرىزىن بؤيوک مولكدارلاريند آندير. اورادا ياشاييرلار. منصوره اىكىنجى قىز اونيۋئرسئتە گئدىردى. ايکى ايل بوندان قاباق ائولەندى. ايندى گۆزل بير اوغلو وار. اوچونجو قىز هله مكتب‌دەدی. ھم آلالاچىدىرلار، ھم موعاصر. آتalarى تقاعودچودور. بير شئيلرى ده وار، بیلمیرم، فابریکادى... يوخ، او كى كىتاب اوندان چىخىر ائ، اوندان. آدینى بیلمیرم. اوغانان اۋزو ندیر؟

اوغلانى دئمە! چوخ ياخشىدى. اونيۋئرسئتە گئدىب. بیلمیرم نه اوخويوب، اما ايشلىير. او يئر باباسينىن دى. كىتاب دوزلدىرلر. او تو ز ياشينا ياخىندى. گۈرۇنۇشو ده ياخشىدى. من گئتمىشدىم آناسىنین پالتارىنى يوخلايم، بير نظر گۈرددوم. ماشاللاھ، بوى

بوخونو دا ياخشیدي. قاش - گئزو ده قارادي. بير آز قاراشين دی. ياخشی، بس معصومه‌نى هارادا گئروبلر؟ گئرمە بىيلر. من تعریفلمىشەم. نه قدر ياخشی قىز اولدوغونو، گۆزل اولدوغونو، ائو قىزى اولدوغونو دئمىشەم. آناسى اوغلۇنو ائولنديرمك اىستىير. منه تاپشىرمىشدى كى، ياخشى قىز تانىسام، دئىيم. ايندى دئىيم، آخشام گلسىنلر؟ يوخ، بىز عسگر بى له دانىشمىشىق. باجىسى گلن هفتە كىرمانشاهدان گله جك. سىز ھله دانىشيق ائتمەميسىز كى، مىلت كېين كىسه ندن سونرا پېشمان اولور، سىز كى هئچ نه ائتمە مىسىنiz. احمد نئچە اولسون؟ الله بىلىر، نه اوپۇن چىخاردار؟ حاقيدا وار. بىايير اولار. نئچە ده اولسا، اوナ سۆز وئریب. سۆزۈندن قاچا بىلمىز آخى. نىڭاران اولما، احمد منلىكدى. واى، اوتان. بو نه سۆزدۇ، دانىشىرسان؟ لا الله الا الله! بو نه سۆزدۇ، دانىشىرسان؟ خانىم، پىس فيكىرلشمە. احمد بىزىم حاجىلا دوستدو. اوندان سۆز اشىيدر. اوナ دئيرەم، اورتالىغى دوزلدر. بو معصوم قىزى فيكىرلش. من بىلىرم كى، بو كىشىنин ووران إلى وار.

آراق ايچنده هئچ نه گئرمور. ايندى ده بير معشوقةسى وار كى، جانى اوナ باغلىدى. فيكىرلشىرسن كى، اوندان ال چىرى؟ نه يى وار؟ بو دئىين ندى؟ هئچ نه. يعنى بير باشقى آروادلا گئروشور. ياخشى، بس بونو نئيلىر؟ اىستىير بو دا رسمي آروادى اولسون، اوشاق دوغسون. اوئون اوشاغى اولمور. سن بونو هارادان بىلىرسن؟ خانىم، من بئله آداملارى تانىسiram.

سن هارآدان تانىسirsان؟ مگر سن نكارەسەن؟ بو سۆزلر قباختىر. ائىشە! سىز ده ائله هئى پىس فيكىرلشىرسىنىز. منىم قارداشىم دا بئله ايدى. من ده بو جور عايىلەدە بؤيۈمۈشەم. سىز الله، قويىماين بىز بازىق چالادان چىخىپ قويۇيا دوشىسون. ايندى سىز قويۇن اونلار گلسىنلر. گئرون آداملار نه قدر بىرىرىنندن فرقلىنيلر. گرک اول آتاسى ايلە دانىشىم. گئروم نه دئىير؟ ايكنىجىسى، بونلار بئله ياخشىدەرلارسا، نىيە اوز طايفالارىن دان قىز آلمىرلار؟ واللاه، نه بىلىم؟ بو دا معصومەنин اوغورونداندى. الله اوئو چوخ سئوير. تعجب و اينامسىزلىقلا پروين خانىما باخىرىدىم. بو آروادىن ايشلىرىنى بئىنىمە حل ائده بىلىمەردىم. داورانىشىن دا تضاد وار ايدى. بىلىمەردىم كى، نىيە منه بو قدر كۆمك ائدىر؟ اوزوم ده دئىيم، يقىن، بو ايشين آتىندا بىر ايش وار. گون اورتادان سونرا آتاما آنام بير - بىرىلە صۆحبەت ائتدىلر. محمود دا بير آز اونلارىن صۆحبەتلەرنە قارىشىدى. ان سونوندا، دئىي: جەنمە اولسون، نه ائدىرسىز ائدىن. اما اوئو تىزلىكلە رد ائدىن گىتسىن، بىز ده راحات اولاق. هامىدان ماراقلى احمد ايدى. او گئجه چوخ گئچ گلدى. سحر ده آنام اوئونلا دانىشاندان سونرا هئچ اعتراض ائتمەدى. چىنلىرىنى يوخارى آتىپ دئىي: من نه بىلىم. اوزونۇز نه ائدىرسىز، ائدىن. دوغرودان، پروين خانىمەن اوئون اوستوندە بؤيۈك نفوذۇ واردى. او گونون سحرى يئنى ائلچىلەر گلدى. احمد ائودە دئىيلەر. محمود دا قادىن اولدوقلارىنى و حجابلارىن دوز اولدوغونو بىلىپ اوتاغا

گیرمه‌دی. آتمالا آنام آلیجی گوزویله اونلارا باخیردی. هر ایشی پروین خانیم ائدیردی. اورتا‌دا اویان -بویانا گئدیردی. اوغلانین اوزو گلمه میش‌دی آناسی و باجیلاری ایدی. آناسینین باشیندا قارا چارشاب وار ایدی. اما باجیلارینین حجابلاری یوخ ایدی. دوغروداندا، او بیریلریندن فرقله‌نیردیلر. پروین خانیم بعضن قیزیشدیربردی. من چای گتیرهن ده دئدی: گورورسونوز، نئجه گوزلدی؟ هله قاشلارین گئتورسه، نه او‌لار؟ کئچه‌ن هفتنه‌نین سویوقدیمه‌سین‌دن و قیزدیرماسین‌دان بیر آزجا آریخلاییب. من قاشقا‌باق و تعجله باخدیم. بؤیوك باجی دئدی: من هئی آشاغی -یوخاری گستمییم. تئز -تئز دانیشیب سورعتله قاباغا گئدیردیلر. دئدیلر کی، اوغلولاری حقوق فاکولته‌سینین آخیرینجی ایلینه کیمی اوخویوب، اما هله دیپلومونو آلماییب. آنام دئدی: نییه معاشینی آخیرا کیمی آلماییب؟ آتم گوزونو آغاردیب دئدی: خانیم، او، حقوق درسی اوخویوب. آنام باشا دوشدو کی، سهو دانیشیر، ساکیت‌شیدی. ایندی کیتاب نشری اؤین ده ایشله مشغولدو. اصلینده، اورانین یاریسى آناسینیندیر. معاشی دا پیس دئیل. خانیمینی و اوشاق‌لارینی ساخلایا بیلر. ائوی ده وار. البتة، اوزوونون دئیل. ننه‌سینیندی. آشاغی‌دا ننه‌سی اوترورور، یوخارینی دا حمیده دوزلت‌میشیک.

بیلرسیز، اوغلانلار تئز موستقیل اولماق ایستییرلر. بو دا بئله اوغلاندی. هر نه ایسته‌ییب، ائتمیشیک. یاخشی، ایندی هارادا یاشایرلار. نه واخت اونلاری زیارت ائده بیلریک؟ اوغلوم هر شئی بیزه تاپشیریب. دئییر، سیز به ینسز، من ده بیهنه‌جهم. ایندی ده ماموریت‌دهدی. گئدیب سفره. آتم دئدی: اینشاللاه، نه واخت قاییداجاق؟ بالاجا باجی دئدی: اینشاللاه، توى گونو و کبین کسیله‌ن ده. آنام تعجبله دئدی: یعنی کبین کصحنه کیمی بیز به یی گورمه یجییک؟ یعنی بى اوزو ایسته میر گلینی گورسون؟ باخماق کی حالال‌دی... بؤیوك باجی ساکیت دانیشماغا چالیشیردی کی، آنام مساله نی یاخشی آنلاسین. دئدی: واللاه، مسئله حلال - حارامدا دئیل. مسئله اوندادی کی، ایندی حمید يوخدو. شکلینی گتیرمیشیک کی، خانیم قیز بیهنسین. بیز ده خانیمی بیندیک. حمیدین ده نظری عینی بیزیم نظریمیزدی. مگر ائله شئی او‌لار؟ بلکه بیین عئیبی وار؟ خانیم، دیلینی دیشله. اوغلوم شیمشاد کیمی دیر. الله ائله‌مه‌سین، نسه اولسون. ائله دئیل، پروین خانیم؟

پروین خانیم: بلى! بلى! دئدی. من گورموشهم. هئچ بیر عئیبی يوخدور. چو خدا ياراشیقلی دیر. شکلی آنامین گوزو قاباغین دا تو توب دئدی: باخین، ماشاللاه، نه بى دی! ایندی شکلی خانیم قیزا گؤسترین، اگر بیهنسه، اینشاللاه، گلن هفتنه‌یه کیمی ایشی قورتاریریق. آتم دئدی: خاهیش ائدیره‌م، خانیم. هله من سیزین بو تلسدیینیزین نه دنینی آنلامامیشام. نییه صبیر ائتمیرسینیز کی، اوزو گلسین؟ سیزدن گیزلی دئیل، جناب، بیزیم واختیمیز يوخدو. دوزو بودور کی، منیمله آتاسی گلن هفتنه

مککه یه گئدیریک. ایسته بیریک کی، بوتون ایشلریمیزی گئرک، آنجاق حمیددن نیگارانیق. اگر اونون آروادی اولسا، من ده راحات اولام.

قدیم ده دئیردیلر، مککه یه گئدیرسنسه، گرک یاریم ایشین قالماسین. هر شئین تکلیفی گرک آچیقلانا. سیزین قیزدان صؤحبت دوشنه نده من ایستیخاره ائتدیم، یاخشی گه لدی. ایندیه قدر هنچ بیر قیزا یاخشی گلمه میش دی. بونا گئرہ بیلديم کی، گرک گئتمه میش دن ایشی قورتاراق. بلکه داها قاییتمادیم. اينشالاه، ساغ-سالامات قاییدارسینیز. آنام قالخیب شکله باخدی: ساغ-سالامات گئدیب قاییداسیز. کاش بیزه ده قیسمت اولا الله ائوینه گئتمک. آنام شکلی گؤتوروب یانیما گلدى. گل باخ. دوزدو، بیزه یاراشمیرلار، اما بیلیرم کی، سینین بئله آداملاردان خوشون گلیر. بختین گئیریب. الیمله شکلی قایتاردیم. بوتون سؤزلر سورعتله دانیشیلدی. اصلینده، آتام دا دوشونوردو کی، به بین اولماغی گرھ ک دئیبل. چوخ اینانیلماز ایدی. دوغرودان دا، اونلار بیر هفتنه نین ایچین ده تویو ائله مک ایستییردیلر. آنامین بیر نیگارانچیلیغی واریدی، او دا بوتون ایشلری واختیندا گئرہ بیلمه مک. پروین خانیم کمکینه چاتدی و هر شئی اوز بوبونا گؤتوردو: سیز نیگاران اولمایین. صباح آلیش- وئریشه گئدیریک. اوزومده ایکی گوندھ پالتارینی تیکرەم. او بیری درزی لیکلرینیز ده اوز- بوبونوما. اما جئھیزی نتجه او لا جاق؟ دوزدو، من قیزلاريم اولان گوندن آیین- اویون آلب قیراغا قویموشام، اما یئنه ده کم- کسیری چوخدو. چوخ شئیلری ده قومدادی. گرک گئدیب گئیرک. خانیم، سیز فیکیرلشمیین. قوبون گئتسینلر ائولرینه، دوواق قاپمانی بیز قاییداندان سونرا ائدیریک. او واختا کیمیده کم- کسیرلری دوزلتمه يه چوخ واخت وار. حمیدین ده بعضی شئیلری وار. سحرى گونه او زوک آلماق قرارينا گلدىلر. دعوت ائتدیلر کی، نه واخت واختیمیز اولسا، بیز قارداشلارلا گئدیب اونلارین ائوینی گئرک و یاشایشلاری ایله تانیش اولاق. اوریم دؤیونمه يه باشладی. ائله بیل ناغیل گئرچک او لموشدو. اینانا بیلمیردیم. ایختیارسیز دئدیم؛ سعید، دادیما چات. بونلارین قاباغیندا نتجه دایانیم؟ چوخ هیرسلی ایدیم. حیس ائدیردیم کی، پروین خانیمین كلله سینی دیدمک ایستییرم.

آتام دئدی: من صباح او زوک آلماغا گئدھ بیلمەرم، اونون دا آناسی گلمە يه جک. مقصومه ده تک گئدھ بیلمز. پروین خانیم، سن اونونلا گئت. گؤزوم او سته، گرک پالتارینین پارچاسینی دا آلاق. دوغرودان، یادینیزدا قالسین، سیز ده گرک بیه او زوک آلاسینیز. بیلمیرم، بو بی نییه اوزو قاباغا گلمیر. اورینیزه پیس شئی گتیرمیین، بی. آللaha آند اولسون، من تانیسیرام. بیلمیرسینیز نتجه یاخشی آدامدی. راحت اولسون دئیه عونوانلارینی وئریلر. گئدین آرشدیرین. موصطاوا بی، جئھیزینی

نئیلیک؟ گرک سیز بیر دئنه اوغلانلارلا قوما گئدە سینیز. میس و چینی قابلاری و نئچە دست يورغان دئشە بى باجىنیزىن زىرزەمى سینىن گتىرە سینیز. اما قالانىنى نه ائدك؟ اۆزونۇزو اوزمە يىن. اۆزلىرى دئدىلر كى، بو، سورون دئىيل. تلسىمك اونلارين تەصىيرىدى. بعضى كم -كسىرلرى ده قويون اونلارين بويۇندا. آتام ناراھاتچىلىقلا دئدى: من كى قىزىمى لوت يوللاما ياجاغام ار ئوينە. بعضى شئىلر وار. قالانىنى دا سونرا فورصت اولاندا يوللايارىق. بو دانىشىقلاردا سوال وئرمە يەن، دقت گؤسترمه يەن بىرچە نفر وارىدى كى، بو دا من ايدىم. او گئچە سحرە قدر آيىق او توردوم. قم، اىضطيراب، نىگاران چىلىق بوتون وجودومو تىتردىردى. الله دان اىستە بىردىم كى، منه اۋۇم وئرسىن و منى زورلا ارە گئتمىكىن قورتارسىن. سحر حالىم چوخ پىس ايدى. اۆزومو يوخولغا ووردوم. هامى ائدهن گتىدى. آتامىن سىسىنى ائشىتىدىم. آناملا دانىشىردى. اىستىردى او گون اىشە گئتمە يېب، بوتون گوجون دن اىستىفادە ائدرك اونلار حاقىندا بىر آراش دىرما آپارسىن. سونرا دا دئدى: پولو تاخچا ياقويموشام، اوزوک آلماق اوچون. آنام دا پوللارى سايىب دئدى: بوندان چوخ اولماز، يقين كى. آتام على ايلە گتىدى. خوشبختلىك دن، ياي گىرەن ده آتام علېنى اۆزۈ ايلە دوكانا آپارىرىدى. بونا گۈرە ده بىزىم ساكىتچىلىقلىكىز وار ايدى. يوخسا، الله بىلىرىدى، باشىما نه گلردى؟ آنام باشىمەن اوستونە گلېپ دئدى: بو گون اۆزۈم سنى او ياتما دىم كى، گومراھ اولاسان. يئرىمە او توروب، دىيزلىرىمى قوجاقلاياراق جىددىتىلە دئىيم: من گئتمىرم. كىشىلر ائودە اولمايان دا من شىر اولوردوم. دور، اۆزونو ازدىرمە. من هئچ يېرە گئتمە يە جە يەم. قلت ائل يە جە سەن. ايندى كى بختىن گتىرىپ، هئچ ايجازە وئرەم كى، اۆز بختىنە تېپىك ووراسان؟ هانسى بخت؟! سىز هئچ بىلمىرسىنىز بونلار كىيمدىلر. اوغلان كىيمدى كى، حتى اۆزونو گؤسترمه يە ده حاضىر دئىيل. هەمین واخت قاپىنин زنگى چالىنىدى. پروين خانىم بىزنىب دوزنىب، قارا چادرالىا اىچرى گىرىدى و دئدى: تئز گلدىم كى، گۈرۈم ايشىنىز وارمى؟ بىر گۈزل گلىن دونونون دا مودئلىنى تاپمىشام. گرک اونون پارچاسىن دان دا تاپاق آلاق. گۈرەمك اىستىرسىنىز؟ پروين خانىم، اليم اتىين ده، بو قىز يېنە دلى اولوب. گل بونو يولا گتىر. پروين خانىم ھوندوردابان آياققاپىلارينى چىخاردىب او تاغا گىرىدى و گولەرك دئدى: گلىن خانىم، سالام. دور ال-آياغىنى يو. ايندى گلېپ چاتارلار، دئىه رلر، نه تىبل گلىنىمىز وار.

پروين خانىمى گۈرەنده اىچىمە حىرص آلۋولاندى. چىغىردىم: سىن كىيم سەن؟ نه قدر آلمىسان كى، اونلارا دلاللىق ائدىرسەن؟ آنام الينى اوزونە چىرپدى: قىز، سوس! بو قىز لاب شىرىنى او دوب، حيانى قوسوب، دئىيب اوستومە گلدى.

پروین خانیم الیله اونون قاباغینی آلدى: عئیبی یوخدو، هیرس لیدى، من اوژروم اونونلا دانیشарам. سیز گئدین، حاضیرلانین، بیز ده یاریم ساعاتدان سونرا حاضیر اولا جاغیق. آنام گئدندن سونرا پروین خانیم قاپینی باغلاپیپ اونون آرخاسیندا دایاندی. چادراسی باشیندان اوژولوب يئرە دوشدو. باخیشى منه دیکیلدى. اما بللى ایدى كى، منى گۆرمور. او، او تاقدان چوخ اوzac بير يئرە باخیردى. بير نئچە دقیقەدن سونرا من تعجلە اونا باخماقدا داوام ائدیردىم. او دانیشماغا باشلاياندا سسى منه تانىش دئیلەدی. همیشه كى زینگیلتىسى یوخ ایدى. آجى و توتقۇن ایدى: آتام آنامى ائودەن بايىرا آتاندا من اون اىكى ياشيندا ایدىم. بئشىنجى صىنيفەد اوخويوردوم. اوژومدن كىچىك اوچ باجى قارداشىمین آناسى اولدوم. منه آنا كىمى باخىردىلار. گرک ائوين تامامىنى دولاندىراردىم. يئمك حاضيرلا ياردىم، پالتار يوباردىم، ائو سوپوروب، اوشاقلارا باخاردىم. آتام آردادا آلاندا دا منیم ايشلىرىم آزالمادى. آنالىغىم او بىرى آرودلار كىمى ایدى. دئمیرم، بىزە ايشگەنجه وئرېرىدى، يا دا آج قويوردو، اما اوز اوشاقلارينى بىزدن چوخ ايستە يېرىدى. بلکە دە حاقى وار ایدى. اوشاقلارىقان منه دئمېشىدىلەر كى، سىنин گۆبىنى امير حسینە كسىلىر. بونا گۆرە عميم اول دن ده منه «گۆزل گلينىم» دئيردى. بىلمىرم نە واختدان، يادىما گلنەن اميرە عاشيق ايدىم. آنام گئدنده تك اوميدىم و خوشلۇغوم او ايدى. امير دە منى چوخ سئويردى. هر بەھانە ايلە ئوييمىزه گلېپ حوووضۇن قىراغىندا او تورور، منه تاماشا ائدردى. دئيردى، سىنن اللرىن ھله چوخ بالاجادى. نئجە بو قدر پالتارى يويا بىلىرسىن؟ من ده بوتون چتىن ايشلىرى ساخلاپىردىم. اونون گۆزونون قارشىسىندا گۆروردوم. اونون اوركلە منه باخماغىندا لىذت آليردىم. او دا عميم و عمى يولداشىما منیم نە قدر چتىنلىك چىكىدىمى دئيردى. عميم دە هر دئونە بىزىم ائوه گلنەن آتاما دئيردى: «كىشى، بو اوشاقدا يازىقىدى. سن ظلم ائديرسەن بو قىزا. آرودىنلا سن دالاش ميسان. بو بىدېختىن تقصىرى ندىر كى، بونا عذاب وئرېرسىن؟ شىطانىن ائشىشىن دن آشاغى ائن، گئت آرودىنин قولوندان توت گىتىر، ايشىنى گۈرسۈن». آتام دئيردى كى، يوخ، قارداش، مومكۇن دئىيل. او آرودادىن آدینى منیم يانىمدا چىكىمىن. اونو اوچ دئونەلىك بوشامىشام كى، بىر داھا گئرى دئونە بىلمەسىن. عميم دئيردى، ياخشى، بىر فيكىرلىش، بىر تدبىر گۆر. بو اوشاقدەن گئدىر. ساغوللاشاندا عمى يولداشىم منى قوجاقلاپىردى. باشىمى اونون سينەسىنин اورتاسينا قويوردوم. آنامىن اىينى وئرېرىدى. بىلمىرم نىيە، ايستەمەيدەر كى گۆزلىيمدن ياش آخىردى. بلکە دە عزىزلەننيردىم دئىيە بئله اولوردو. هر حالدا، آتام فيكىرلىشدى، گئتدى، آنالىغىمى گىتىردى. اونون كئچمىش ارىن دن اىكى اوشاقدا يارىدى. ئوييمىز باغچا كىمى ایدى. آلتى نفر موختليف ياشدا اوشاقدا كى، ان بؤيوپو من ايدىم. دئمیرم كى، ائوين بوتون ايشىنى من گۆروردوم. ايكىمىز دە سحردىن آخشاما قدر قاچىردىق، يئنە ايشلىرى يارىمچىق

قالیردی. اوزو ده آنالیغیم بیر آز واسواسی ایدی. عمیم و عمی یولداشیم دان دا زهله سی گئدیردی. اونلار آنامین طرفینی ساخلایردیلار آخی. اول عم اوغلومون بیزه گلمینین قارشیسینی آلدی. آتاما دئدی: «ائششک بوی دا اوغلان هر دونه گلیب بورادا دایانیر، بیزه باخیر. قیز دا بؤیویوب. گرک اوزو نو توتا». بیر ایلدهن سونرا عمیمگیله گندیشگلیشیمیزی تمام کسدیک. اونلاری گورمه یه بیر یولوم واریدی، او دا بیبیمگیله گئتمک. بیبیقیز لارینا دئیردیم کی، گئجه منی ساخلاسینلار. آنالیغیم دئیننه سین دئیه باجی -قارداشلاریمی دا یانیمدا ساخلامالی اولوردوم. بیر ایل ده بئله کئچدی. هر دونه امیر حسینی گوره نده باخیردیم کی، بیر آز دا یاراشیقلی اولوب. بیلرسن نتجه گۆزل ایدی؟! کیرپیکلری چتیر کیمی گۆزلرینه کوئلگه سالیردی. شئیر یازیردی. سئودی تصنیفلدن آلیردی. دئیردی، سسین گۆزلدی. بونلاری اوبرهن، اوخو. مه نیم ده کی دوز عمل لى ساواهیم دا يوخ ایدی. اوخولا گئتمدیم گوره بیلديکلریمی ده اونودوردوم. دئیردی، منه اوزو درس دئیه جک. گۆزل گونلر ایدی. یاواش - یاواش بیبیم ده بیزیم اورا گئدیب قالما غیمیزدان یورولدو. اریده دئیننیردی. مجبور اولدوق کی، بیر بیریمیزی آز - آز گورک. گلن ایل بايرامدا عمیمگیلین گۆروشونه گئتمک اوچون چوخ يالواردیم. آتام راضی اولوردو کی، آنالیغیم دئدی: «من او عیفریته نین ائوینه آیاق باسمارام!» بیلمیرم، آنالیغیملا عمی یولداشیمون آراسیندا نه کئچمیشدی کی، بیر - بیریلرینه بو قدر نیفرت ائدیردیلر. من یازیق اورتادا قالمیشدیم. آخرینجی دونه اونو گوره نده بايرام ایدی. بیبیمین ائوین ده ایدیم. بیبیم ائله قورغو قورموشدو کی، آتاما عمیمی بیرسلدیریب اونلاری باریش دیرسین. هامی یوخاریدا قوناق اوتاباغیندا اوتورموشدو. بیزلری اوتابدان چیخارتدیلار. منیمله امیر آشاغی اوتابدا اوتورموشدو. اوشاقلار دا حیطده اوینايردیلار. بیبیقیز لاریم دا مطبخ ده چای سوزوردولر. بیز تک ایدیک. امیر الیمی توتدو.

بوتون بدهنیم تیتردی. اونون دا اللری ایستی و نم ایدی: «پروین، آتاما دانیشدق. قرارا آلديق کی، بو ایل مكتبی بیتیره نده ائلچیلینه گلک. بابام دئیر، کبینی کسریک، سونرا من عسگرلییه گندرهم». ایسته بیرددیم اوزو مو اونون قوجاغینا آتام و سئوندیمیدن آغلایام. نفسیم کسیلدی. دئدیم: «یعنی ائله بو یای؟» «بلی، اگر من درسلدن قالما سام، مكتب بیته جک». «سن الله، قالما». «سوز وئریم، سنه گوره ده اولسا، بو ایل یاخشی درس اوخویا جاغام». الیمی سیخدی. ائله بیل کی، قلیمی اووجون دا توتوب سیخیردی. دئدی: «داها سندن اوzac دا قالماغا طاقتیم یوخدور...» نه دئیم. او قدر بو صحنه نی یادیما سالمیشام کی، بوتون بونلار کینو کیمی گۆزومون قاباغین دادیر. اوز عالمیمیزه ائله فرق اولموشدو کی، بیلمدیک، نه واخت داوا باشладی. دهليزه چاتاندا آتام و خانیمی سؤیوش سؤیه - سؤیه پیللله لری ائنیردیلر. عمی یولداشیم

پیللەلرین نرده سین دن ایلیب آنالیغیمین سؤیوشلرینه جواب وئریردی. بیبیم ده آتامین آرخاسینجا قاچیب يالواربردی:

«بئله اولماز. سیز گرک بو يئنى ايلدە كىنى قىراغا قويوب بارىشاسىنىز. سنى آند وئریرم آنام و آتامىزىن روحونا! بو ايشلەرن ال چكىن! سیز قارداشسىنىز -ايکى قارداش بير -بىرىنин اتنى يېير، اما سوموپۇنو اشىيە آتماز...»

منیم گۆزل آرزو لارىم، يوخولا رىم بىر دقىقەدە پوج اولدو. بىر كۈپۈك كىمى داغىلدى. او ندان سونرا آنالیغیم قطعىتلە منیم داغىمی اونلارين اورىيىنده قويماق ايستەدى. دئىيردى، من ياشدا اولاندا اونون اوشاغى وارىدى. منیم كىمى گونو او لماغىنا ائودە خۇوصىلەسى چاتميردى. هاجاغا همین واختلار منیم ئىلچىلىيمە گلدى . آنالیغیمین اوزاق اقربالارين دان ايدى. او واختا كىمى ايکى دونه عايىلە قورموشدو. دئىيردى، اوشاغى اولمادىغينا گۈرە بوشايىب آرۋادلارينى. بو دونه اىستىير گنج خانىمی اولسون كى، اوشاق دوغسون. آخماق حتى فيكىرلشمىردى كى، سورون اۋزون ده اولا يىلر. آخى كىشىلرین عىبىي اولا بىلمىزدى. او دا كى پوللو كىشى اولا. او واخت اونون قىرخ ياشى وارىدى. مندن اىيرمى بئش ياش بؤيوك ايدى. آنالیغیم دئىيردى، بىر دونيا ما، پولو، بازاردا چوخلو دوكانى وار. قزوين ده مالى -مولكو وار. خلاصە، آتامين آغزىنин سوبو آخدى.

دئى: «اگر اوشاغى اولسا، پولدا بوغول آجاق». منى كىبين كىسمە سوفرەسىنinin آرخاسىندا اوتوردان دا حالىم سندن ده پىس ايدى. بىر بىلينىز نقطە يە باخىردىم. آغلابىرىدىم... نىيە اۋزونو اۋلدورمدىن؟

چوخ آسان اولدوغونو فيكىرلشىرسىن؟ جورتىم يوخ ايدى. سن ده بو يېرسىز فيكىرلرى اونوت. هر كىسىن بىر آلین يازىسى وار. بونونلا موباريزه آپارا بىلمىزسەن. اۋزونو اۋلدورمكەدە بؤيوك گوناھدىر. آنام يومروقا قاپىنى ووروب دئى: پروين خانىم، گنج او لار، ساعات اونون يارىسى دىر. پروين خانىم گۆز ياشلارىنى سىلىب دئى: قورخماين، خانىم. واختىندا حاضىر او لا ريق. منیم يانىمدا اوتوردو: بونلارى دانىشدىم كى، سنى آنلامادىغىمى فيكىرلشمە يەسەن. بىس نىيە منى يازىق ائتمك اىستە يېرسىن؟ بونلار سنى، هر حالدا، ارە وئە جىكلە. بىلمىرسىن، احمدىن نه پلانلارى وار؟ دوغرودان، نىيە احمد سىنيلە بو قدر پىس دى؟ اونا گۈرە كى آتام منى اوندان چوخ اىستە يېر. بىردىن -بىرە اىختىارسىز دئىيىم سۆزۈن آرخاسىندا تەھلۈكەنى حىس ائلە دىم. هئچ واخت بو حادىھە يە بئله باخمامىشىدىم. بلى، آتام منى اوندان چوخ اىستە يېر. زىينىن اولدوبىو گونو خاطىرلا يېرام. آتام اىشىدەن قايبىتىمىشىدى. قاپىنinin چىچىوهسىنده دورموشدو. آنام قىشقىريردى. نەنم قوران او خوبوردو.

حكىم باشىنى ترپىدib نىفترتە قاپىدان چىخىرىدى كى، آتاما او زاۋىزە گلدى. حىرصلى حالدا دئى: بو اوشاق اوچ گوندو، جان وئرير. ايندى خبر اندىرسىنىز؟ بو معصوم اوشاقلارين يئرىنە او غلانلارىنىزدان بىرى اولسايدى، يئنە بئله ائدردىنىز؟ آتامين

رنگی کیرج کیمی آغارمیشدی. بیخیلیردی. قاچیب بالاجا اللریمله آیاقلارینی قوجاقلا دیم، ننه می سسلى دیم. یئرده او توروب منی قوجاقلا دی. باشینی ساچلاریما دایا بیب اوجا سسله آغلادی. ننه گلدی: دور، او غلان، دور سن کیشیسین. سن قادین کیمی آغلاممالیسان. آدام گرک آلاهین ایسته بی قارشیسیندا دایانینایا. آتام با غینب دئدی: سن دئدین کی، هئچ نه يو خدو. قویمادین حکیم گتیریم. او واخت دا فرق ائتمزدی. اگر قیسمتینده واردیسا، حیاتدا قالاردى. اگر اولماسايدى، ان ياخشی حکیم ده اونو قورتارا بیلمزدی. بو، طالتعدی . بیزه قیز دوشمز. بو سفته سؤزلر ندیر؟ هامیسى سنین تقصیریندی. بیرینجى دئیدی کی، آتامین آناسینین اوستونه قیشقیردیغینی گئر دوم. دوزونو دئسەم، چوخ خوشوما گلدی. او واختدان آتام منی قوجاقلا بیب آغلادی. من اونون چینلرینین ترپەنمه سین دن بیلیردیم. زری دن اسیرگەنيلەن محبت منه چاتدى. احمد هئچ واخت بو فرقى اونوتمادى و باغيشلامادى. هميشه او شاقليغىم دان احمدىن غضبلى باخىشى آرخامجا ايدى. آتام ائودەن چیخان کیمی منی کوتکلیردی. ايندى احمد مورادينا چاتمىشدی. من آتامين گۆزۈن دن دوشموش دوم. اونون اعتبارينا خيانات ائتمىشدىم. مني اۆز-اۆزومله تك بوراخمىشدى. بو، احمدىن بو نئچە ايلىرىن ايتىقامىنى آلماسى اوچون ياخشى فورصت ايدى. پروين خانىم دئدی: خبرىن يو خدو، باشىنا نه بلا گله بىلر. بىلمىرسن، او كۆپك اوغلو نه موردار اينساندى. اينانما کى، كيمىسى دادينا چاتاجاق. بىلمىرسن، نه قدر رول اويناميشام، احمدى راضى سالام کى، او كىشىسيه رد جاوابى وئرە. اورىيم سىدن اوئترو او دلانمىشىدى. سن منیم اون بئش -ايگىرمى ايل بوندان اوولكى حالىم ايدىن. اونلار سنى، سادەجە، ارە وئرمك اىستىيردىلر. قئيرتسىز سعىدىن ده هئچ خبر اولمادى. بلکە، اينشاللاھ، بئله سىنى سئوه بىلدىن. اگر اولماسا، سن ده اۆز يولونو گئدرسەن. آجي و زهرلى بىر سسلە دئدیم: سنین کیمی؟ كىنایه ايله منه باخدى: بىلمىرم. نئچە اورىين اىستىير. هرە حياتدان ايتىقامىنى بىر جور آلير. وضعىتى بىرتەر اۆزونه او بىغۇن ائدىر. هر حالدا، من او گون او زوک آلماغا گئتمىدىم. دئدىلر، سوپۇق دىيىب. پروين خانىم بارماقىمدا او لان گوموش او زوپۇ گئتونوب اۆزو ايله آپاردى کى، او زوک، پارچا و آيرى شىئىلىرى آلسىن. ايکى گون سونرا آتام، محمود و على قوما گئدىپ بىر ماشىن جەھىز لە قايتىدىلار. قاپىنин آغزىندا آنام دئدی: صىبىر ائله يىن. بونلارى ايچرى گتىرمىسىن. ائله بىردەلېك اۆز ائوينه آپارىن. پروين خانىم سىزىنلە گىدر، اورانى گئسترر. دور آياغا، قىز، دور. سن ده اونلارلا گئت، ائوينى گئر. گئت، باخ گئر كم كسىرىن ندیر؟ نئچە دوزلە جىك سەن. دور! من غضبلى چىينلىرىمى آتىب دئدىم: گرە ك دئىيل، دئنهن، پروين خانىم گئتسىن. منیم ارە گئتمك فيكىريم يو خدو. بئله گئر وونور کى، او، چوخ تله سىر. سحرى گون پروين خانىم پالتارى اولچويه گتىيردى.

من هئچ جور گئینمه يه راضی اولمادیم. عئیبی يوخ، مندہ سنین پالتارلارینین اولچولری وار. ياخشی اولار بیلمیردیم نه اندیم. اوريیم دؤیونوردو. يئمک يئیه بیلمیردیم، ياتا بیلمیردیم، ياتاندا دا آنجاق کابوس گئوردوردو. دوراندا چوخ يورغون اولوردور. اؤلومه محکوم اولونموشلار کیمي هر ثانیبه اولومومون ياخینلاشماغینی حیس اندیردیم. ان سونوندا، نه قدر چتین اولسا دا، آتمالا دانیشماق قرارينا گلدىم. ايسته ييرديم يادلارينا دوشوم بلکه اوريبي رحمه گلر.اما هامى هر وجهله چالىشىرىدى كى، آتمالا بىزى تك قويىماسىن. اوزو ده مندن قاچىردى. بير معجزه گۆزلە ييردىم. فيكىرلىشىرىدىم كى، گۆيدن بير ال منى بورادان قاچىرداJac. هئچ نه اولمادى. هر شئى پلانلا ايرەلى گىتىدى. وعده گونو يئىشىدى. سحردن ائوين قاپىسى آچىق ايدى. احمد، محمود، على گىندىب گليردىلر. حيطىن ده دؤورەسىنه ماسا اوستونده مئيوه، شىرنى قويوردولار. گلن قوناقلار آز ايدى. آنام تاپشىرىمىشىدى كى ، قومدا هئچ كيمه دئمەسىنلر. اولمايا، كيمىسى گلر، بىزىم بو گونوموزو گئور. بىبىمە ده دئمېشىدىلر، توى ايکى هفتەدن سونرادىر. خبر ائدە جىيك. عباس عمى دن باشقۇا، هئچ كيمه دئمە مىشىدىك. اصليندە، اوندان باشقۇا، قوهومىلاردان هئچ كيم يوخ ايدى. نئچە عايىلە بى قوهوملارىندان ايدى. بير نئچە نفر ده قاپى قونشو گلەمىشىدى. نه قدر ائتسەلر ده، گۆزلە يك سالۇنونا گئتمىدىم. پروين خانىم اوزو منى بزهدى. اوزو قاشلارىمەن آلتىنى گئتوردو، ساچلارىمى بوردو. اوزومو آلدىغى واختدا گۆزلىرىمدىن ياش آخىردى. عمى يولداشىم سحردن كمكە گلەمىشىدى. دئىيردى: نه دىيمە - دوشرسەن. اوزون ده هئچ توک يوخدو كى، بى قدر نىبە آغا لايىرسان؟ آنام دا دئىيردى: قىز او قدر ضعيفدى كى، دئۆزە بیلمىر. پروين خانىم دا آغا لايىردى. آرادا ساپ دىيشىمك بەھانەسى ايلە گۆزۈنۈ سىلىرىدى. ساعات ۵ ده كېيىن كسىلەجكدى. ۴ اولان دا به يىن عايىلەسى گلدى. هاوا اىستى اولدوغونا گئورە كىشىلەر حيطە آغا جلارىن كەلگەسىن ده او تورموشىدلار. خانىملار بئۇيوك او تاقدا او توردولار. سوفەنى بئۇيوك او تاغا سالمىشىدىلار. من آرخا او تاقدا ايدىم. آنام تلىسىك او تاغا قاچىب دئىدى: سن هلە پالتارىنى گئىينمەمىسىن؟ تىز اول، بىر ساعاتا آغا گلەجك. بوتون بىدەن ئىتىرىرىدى. اوزومو آياقلارينا آتدىم. يالواردىم كى، بونو منه ائتمەسىنلر: من اره گئتمك اىسته مىرم. بى كىشى كىمدى بیلمىرم. سىز الله، قويىماين. قورانا آند اولسۇن، اوزومو اولدورەجەيەم، قوى گىندىم، آتمالا دانىشىم. من كى «بلى» دئىهن دئىيلەم. ايندى گئرجىكسىنىز. يا اوزونۇز داغىدىن، يا دا من هامىنinin اىچىن ده دئىيەجەيەم كى، راضى دئىيلەم! الله منه اولوم وئرسىن، سوس! بۇ نه سۆزلىرى! يئنه باشلادىن؟ بۇ دونە ده هامىنinin اىچىن ده بىاپىرچىلىق ائتمك اىستىرسەن؟ قارداشلارين قىيىما-قىيىما ائدجىكلەرنى. احمد سحردن بىچاغى جىيىنە قويوب، دئىيب اگر بىر كلمە سەھو حركت ائتسە، اولدورەجەيەم. بىر آز آتانىن شرفىنى فيكىرلىش. سكتە ائلە يىب اولەرە.

آخى من ايسته ميرم! سوس! يواش دانيش، ائشيدرلر! آنام منه طرف گلدى. قاچىب ياتاغين اوزاق نقطهسىن ده قىورىلىپ قالدىم. بىقدىلر آچىلىپ اوتاغا داغىلدى. آنام قىشقىرىدى: سنى گۈرۈم جاوان اولەسەن. گل ائشىيە! موردىشىرخانادا گۈرۈم سنى، اينشاللاھ! گل ائشىيە. آخىردا منى اۋلۇرەجكىسىن. ايسته ميرم! سنى آند وئىريم احمد و محمودون جانينا. اگر اونلارى چوخ ايسته بىرسىنسە، بو توبىو لغۇ ائله. دئنهن كى، من ايمتىنا ائدىرەم بو توبىدان. آنام ياتاغين آلتىنا گىرە بىلمىرىدى. الينى اوزادىپ ساچلارىمدان يايپىشىدى، ياتاغين آلتىندا منى چۈلە چىكدى. همىن آندا پروين خانىم اىچرى گىردى: كول باشىما، بونون باشىندا ساج قويىمادىن قالسىن! آنام دا نفس درە -درە دئدى: گۈرۈرسەن، نېيلىپ؟! ايسته بىر آخىرىنجى دقىقەلرده بىزى بىابىر ائلهسىن. نېفترلە اونلارا باخدىم. باشىمدان قوپىمۇش بىر چىنگە توک آنامىن اووجوندا ايدى. هامىسىنا نېفتر ائدىردىم. نىجه «بلى» دئدىم يادىما گلمىرى. آنام قولومو برك - برك سىيخىب دئىيردى: «بلى» دئنهن، «بلى»! آخىر كى، كىمسە «بلى» دئدى و هامى ال چالدى. محمود قارداشىم و اونونلا آرخادا اوتوران كىشىلر صالاوات چئويرىدىلر. بعضى شىئىلر ده دانىشىلدى، اما من ائشىتمىدىم. گۆزلۈرىمەن قارشىسىنى بىر پرە توتموشدو. هر شئى دوماندا ايدى. سىسلر بىر -بىرىنە اوخشار، قارىشىق و درك ائدىلەمىز ايدى. اوژولمۇش حالدا بىر نقطەيە باخىردىم. يانىمدا اوتوران كىشىنин ايندى منىم ارىيم اولماسىنى قبول ائدە بىلمىرىدىم. نه گۈرۈنۈشۈ، نه كىيم اولماسى منه واجىب دئىيلدى. هر شئى قورتاردى و سعيد گلەمەدى. بوتون يوخو و خىلالارىم آجي بىر شكىل ده سونا چاتدى. اوژومە گلنە اوژومو او كىشىنин ئوپىن ده، ياتاق اوتاغين دا گۈرۈم. آرخاسىنى منه چئويرىب چارپاينىن اوستوندە اوتورموشدو، قالستوكۇنو آچىردى. حىس اولونوردو كى، او، قالستوك باغلاماغا اوپىرشمەسىب. اوژومو اوتاغين كونجونە سىخىدىم. باشىما اورتىوكلەر آغ چادرانى سىنەمە سىخىدىم. يارپاڭ كىمى تىترىپىردىم. اورىيەم چىرىپىمىرىدى. چالىشىردىم ھەنج سى چىخارتمايمى كى، او، بو اوتاقدا اولدوغۇمۇ حىس ائتمەسىن. گۆزلۈرىمەن ياشى سىنەمەن اوستونە دامجىلايىردى. الله، بو نه عنعنەدىر؟! دونيانىن او بىرى اوچونا گئتمەيە حاضىر اولدوغۇم بىر كىشى ايلە ايکى كلمە دانىشىدىغىيم اوچون منى -اۋلۇرمك اىستىپىرىدىلر. ايندى ايسە حاقىن دا ھەنج بىر شئى بىلمىدىم، قورخودان باشقىا ھەنج نە حىس ائتمىدىم كىشى ايلە ياتاغا گىرمەيە مجبور ايدىم. اونونلا ياتاغا گىرمەلى او لا جايىمى دوشونەنده اىرەنېرىدىم. حىس ائدىردىم كى، منه تجاوز ائتمىك ايسته بىرلر، اما ھەنج كىم كۆمك ائتمەيەجك. اوتاق يارى قارانلىق ايدى. ائله بىل باخىشىم اونون بويىنون آرخاسىنى ياندىردى. منه طرف دؤندو. بىر آز تعجلە منه باخدى. سونرا توتولمۇش حالدا و تعجلۇ سىسلە سوروشدو: ندى؟ ندى قورخورسان؟ مندى؟ سونرا زارافاتلا: زحمت

اولماسا، منه بئله باخما، دئدی. قوزونون يادينا سالیرسان کى، گۆزونو قصابا دیكىب. بير سۆز دئمك اىسته دىم، اما دىلىم تو تولموشدو. ساکىت اول، قورخما. ايندى اورىيىن دايياناچاق. راحات اول.

سەنيلە ايشىم يوخدور. من حيوان دېيلەم. تو تولموش ازلەلرلەم بير آز آچىلدى. راحات نفس آلدىم. او، يېرىندەن قالخدى. يئنه اۆزومۇ دیوارىن كونجونە سىخىدىم. باخ، جانىم، قوزوم، منىم بو گىنجە ايشىم وار. گرک دوستلارىمین يانىنا گىنىم. ايندى گىئىدم. گل سن بىر راحات پالتار گىئىن و يات. سەن سۆز وئرىرم، قايتىسام دا، سەنин ياخىنينا گلمەيەجهىم. شرف سۆزو وئرىرم، او، آياققاپىلارىنى گۇتوردو، اللرىنى تسلىيم علامتى اولاراق يوخارى قالدىرىدى و دئدی: باخ من گىنتىدىم. ائلە كى قاپىنин باغانلىغىنى ئىشىتىدىم، فتر كىمى بوكولو يئرده او توردوم. او قدر بورغۇن ايدىم كى، آياقلارىم بىدەنەمین چكىسىنە دۆزە بىلمىرىدى. ائلە بىل داغ داشىمىشىدىم. بىر مودت همین وضعىت دە قالدىم. سونرا نفسىم دوزلدى. آينادا اۆز گۆزومە اىرى -اوپرو گۇرۇنوردوم. گۇرەسەن، دوغرودان، بو، من ايدىم؟ قارىشىق ساچلارىمین اوستو بىر پىس شكىلەدە اىرى دورموشدو. آجيخلال تورو باشىمدان آچدىم. پالتارىمین آرخاسىنداكى دويمەلری آچا بىلمىرىدىم. پالتارىن ياخاسىنى چكدىم و دويمەلر قىرىلدى. تلسىك پالتارىمى چىخارتدىم. او تاماشا نىكاھىن نىشانلارىندا خلاص اولماغا چالىشىدىم. چارپاپىنин اوستوندە توند قىرمىزى رنگ دە راحات پالتار قويولموشدو. اۆز اۆزومە دئدىم: بو دا پروين خانىمین آليش - وئريشىدىر. اويان -بويانا گۆز آتىب اۆز چامادانىمى اوتاغىن بىر گوشەسىنە تانىدىم. بؤيوك و آغىر ايدى. چىتىلىككە ترپدىب آغزىنى آچدىم. ائو پالتار لارىمین بىرىنى گىئىدىم و اوتاقدان چۈلە چىخىدىم. بىلمىرىدىم، آياق يولو هارادادىر. بوتون ايشىقلارى ياندىرىدىم و بوتون قاپىلارى آچدىم. آخر كى، آياق يولونو تاپدىم. باشىمى سوپون آلتىنا تو توردوم، اۆزومۇ بىر نىچە دئنە صابونلا يودوم. ال او زىيوبانىن قىرغىندا كىشىنин تاراش شئى -شويلىرى وارىدى. گۆزوم اولگوجە دە يدى. بلى، من اۆزومۇ آنحاق بوللا قورتارا بىلرەم. گرک اۆزومۇ خلاص اندىم. خىاليمدا گۇرۇم دا گۇرۇم كى، منىم جانسىز جسەدىمى آياق يولون دا تاپپىلار.

موطلق او قىربىه آدام بىرىنچى منىم اۋلۇموملە اوزلشەجك و موطلق قورخاجاق. اما ناراحات اولماياچاق. آنام اىسە منىم اۋلۇيۇمۇ بىلەندە قىشقىراجاق، منىم ساچلارىمى نىچە يولماگى، ياتاغىن آلتىندا سورومىي يادينا دوشەجك. يالوارىشلارىم يادينا دوشەجك. ويجدان عذابى چكەجك. سئوبىندىم. خىاللارا دالماغا داوام ائلە دىم. آتام نە ائدجك؟ الينى دىوارا تو توب ، باشىنى اونون اوستونە قويوب آغلاياچاق. منىم درس او خوماق آرزۇم يادينا گلەجك. او خوماغى چوخ اىسته

بیردیم و اره گئتمک ایسته میردیم. منه ائتدیی طولمدن اذیت چکه جک. بلکه ده خسته لنه جک. آینایا باخیب گولوردوم. نه گؤزل اینتیقامدیر! یاخشی، باشقالاری نئیلییه جک؟ سعید! آه سعید! او شوک اولا جاق. باغیریب گوز یاشی تؤکه جک.

اوزونه لعنت او خویاجاق. نیبه واختیندا منه ائلچی گئندرمدی؟ منی نیبه بیر قارانلیق گئجهده او غورلامادی؟ عؤمرونون آخرینا کیمی قم و افسوسلا یاشایاجاق. اصلیند، اونون بو قدر عذاب چکمه بینی ایسته میردیم. اما اوز گوناهی ایدی.

نیبه اوزونو ایتیردی؟ نیبه داها منی آختاریب تاپمادی؟ احمد! احمد ناراحات اولما یاجاق، اما گوناهکار حیس اندجک اوزونو.

خبری اشیدنده بیر مودت مات قالاجاق. اوتاناجاق. سونرا پروین خانیمین ائوینه قاچیب بیر هفتھ سحردن آخشاما قدر آراق ایچه جک. اوندان سونرا بوتون گئجهلرینی منیم اونا باخان باخیشلاریملا کئچیردە جک. کؤلگەم اونو راحات قویما یاجاق.

محمود قارداشیم باشینی ترپدیب دئیه جک: آی بد بخت! گوناه گوناه دالینجا. ایندی نه اودلاردا یانیر! اما ذره قدر ده اوزونو موقصیر گئرمەیه بونونلا یاناشی، بیر نئچه سوره قوران او خویاجاق، ناماز قیلاجاق. و اوز مسلمانلیغی ایله فخر اندجک کی، نه گذشتلى و مئھریبان قارداش دیر کی، او قدر گوناهلاریما قارشیلیق يئنه الله دان منیمچون عفو ایسته بیر!

علی! علی نئیله یە جک؟ موطلق اول ناراحات اولا جاق. بیر آز اوزونه قاپاناجاق. کوچەدە کی او شاقلاڭ آرخاسینجا گلنده اویناماقلا مشغول اولوب هر شئی او نو داجاق. اما یازیق بالاجا فاطمه. او، يىگانه آدام دیر کی، هئچ گوناه حیس ائتمەدن، سادەجە، منیمچون گوز یاشی تؤکه جک. ایندی اونون حالی منیم زرینین اولدوبو و اختدا کی حالیم کیمی دیر. گله جک ده منیم طالئیم اونوندا یاخاسیندان تو تاجاق. حئیف کی، او زامان من اولما یاجام کی، اونا کۆمک ائدیم. او دا تک قالاجاق. هئچ بیر کۆمکچیسى اولما یاجاق. پروین خانیم منه «آفرین» دئیه جک کی، اولومو بو پیس یاشایشدان اوستون تو تۈرمۇ. و اوزو حسرت چکە جک کی، نیبه او زامان اوزو بونو ائدە بىلمەدی. پروانە منیم اولمیمەدن گئچ خبر تو تاجاق. آغا لیاراق مندن قالان نیشانەلری دؤورەسینە بیغیب ھمیشە كدرلە جک. آه، پروانە! سیننچون او قدر دارىخىميشام کی. سنه چوخ احتىاجىم وار. آغلاماغا باشلادىم. اینتیقام خولیالارىم سونا چاتدى. اولگوجو گئتۈرۈپ بىلىميمين اوستونه قوپىدوم. اما چوخ ایتى دئىيلدى.

گرک گوجله چكىرىدىم. اورىيىم گلمىرىدى.

قورخوردوم. چالىشىرىدىم غضبىمى، او مىدىسىزلىگىمی يادىما گتىرىم. احمدىن سعىدە ووردوغو يارالارى يادىما گتىرىب دئىيدىم؛ بير. ايکى. اوچ! اولگوجو چكىرىم. قورخولو آغرىدان اولگوجو اليمدن دوشدو. و قان آخماغا باشلادى. اولگوجو او بىرى اليمە گئتۈرۈدوم. او بىرى اليمىن دامارينا وورماق ایسته دىم، اليم او قدر آغرىسىرىدى کی، اولگوجو ساخلايا بىلمىرىدىم. دئىيدىم، عئىبى

یوخ، بیر آز زامان آلاجاق، اما، ان سونوندا، بدهنیمین بوتون قانی بو قولومدان چیخار و قورتولارام. یئنه ده اوز خولیالاریما قاپیلديم. اليمين آغريسي آزالدى. اونا باخدىم، قانىم كسىلىمىشىدى. يارانى سىخىدىم. آغريدان آه چكدىم... بير نىچە دامجىدا قان واننايا تؤكىلدو. یئنه ده كسىلىدى. فايداسى يوخ ايدى. يارا چوخ درىن دېيىلىدى. دامارى تامامىلە كسممىمىشىدى. اولگوجو گۇئورىدوم. يارا چوخ آغريدىرىدى. نىچە عىنى يئرى بير ده كسە بىلدىم كى؟ كاش كى باشقا يولو اولاردى. بو قدر آغرى و قاناخما اولمايىدى. دينى صۇحبىتلەدە خانىملارىن دانىشدىقلارى سۆزلىر يادىما دوشدو: الله بئله چىركىن عملى باغيشلاماز. اونو ابدى جەنم دە زھىلى ايانلارىن يانىندا ساخلايارلار، جەنم مأمورلارى شاللاقلا عذاب وئرلر... او واختلار بو سۆزلىرى ئاشىدين دن سونرا بير هفتە گئجهلر كابوس گۈرۈر، يوخودا قىشقىرىدىم. يوخ، من جەنم عذابينا دۆزه بىلمىزدىم. بىن مىنیم اطرافىم دان آلاجاغىم اينتىقام نىچە اولاجاق؟ نىچە اونلارىن جانىنى آجيذا جاغام؟ منه ظلم ائتدىكلرىنى اونلارا نىچە باشا سالاجاغام؟ گرک اونلارىن منه ائتدىكلرى عذابى من ده اونلارا وئرمە. گرک ياشايىشلارىنىن آخىرینا قدر قارا گئىينىب، قوشە لى اولسونلار. اما، گۈرەسەن، اونلار عۆمۈرلەرنىن آخرىينا قدر آغلار قالاجاقلارمى؟ مگر زرىيە گۈرە نه قدر آغلادىلار كى؟ او كى گوناه ئىلمىشدى. هله ايلدهن -ايلى دە لەپ اونودورلار اونو، يادلارينا دا دوشمور. بىر هفتە اولمايىش «آللاھىن اىستە بى بى ايدى» دېيىلر. «اونون اىستە بى قارشىسىندا هئچ نه ائتمك اولماز. اونون رضايسىنا راضىق. تقدىرى ايلاھىدىر. ناشوكىرلوك ائتمە بىن. الله سىزى سىناغا چكىر. آللاھىن ياخشى بندەسى او دور كى، سىناۋدان باشى اوجا چىخا. اوزو وئرىب، اوزو ده آلىر. سىز وسىلە سىنiz، طلبكار دئىيلسىنىز». يعنى هامى آللاھىن اىستە بىنى قبول ائتدى. اونلارين بوندا هئچ بىر گوناھى و رولو يوخدور. ائله مندە ده بو جور اولاجاق. بىر هفتە دن سونرا ساكىتلەشى جىڭلەر. چوخو بىر -ايلى ايلدهن سونرا اونوداجاق. اما من ابدى عذابدا قالاجاغام. بوندان سونرا تكىھ منى چوخ اىستە يەنلەر و منه كۆمك ائدنلر تك و مايىس قالاجاقلار. اولگوجو قىراغا آتدىم. بو ايش منلىك دېيىل. من ده پروين خانىم كىمى بو طالىيىمە اىيلەللىيەم. اليمين قانى كسىلىمىشىدى. بىر دسمال قويوب ياتاق اوتاباغينا قاييتدىم. ملفەنин آلتىنا گىرىپ اوجا سىسلە آغلادىم. من گرک بو گئرچىلىگى قبول ائدىم كى، سعىدى ايتىرمىشەم. او، منى اىستەمەدە. عزيزىنى تورپاغا تاپشىران اينسان كىمى، من ده سعىدى قلىبىمین ان درىن يئرىنە باسىرىدىم و ساعاتلارلا اونون اوستوندە آغلادىم.

۲ ینجی بؤلوم

گونشین بو قدر یوخارى قالخماسى سحرین چوخدان آچىلدىغىنى خبر وئيرىدى رؤيا گۈرمە دىيىم اوزون بىر يوخدان اوياندىم . سرسىلمىش حالدا اطرافىما باخدىم، هئچ نه تانىش دېيىلىدۇ. من هارادا ايدىم؟ نئچە آى كىچەندن سونرا باشىما گلن ھر شئى يادىما دوشدو. من او قربىه آدامىن ئوين ده ايدىم. اطرافىما باخدىم. اوتاغىن قاپىسى آچىق ايدى. درىن بىر سوكوت گۈستەرىدى كى، مندن باشقى، او ئوده هئچ كىس يوخدور. قربىه بىر حىسىم وارىدى. سويوق، ماراقسىز بىر حىس بوتون وجودومو بوروموش دو. بوتون او حىرص و عصيان كى، آيلاردىر منىملە سۈنۈشدو. هئچ تأسىف و دارىخما حىسى، ئويمىزە و عايىلەمە كى، اونلاردان آيرىلمىشدىم، يوخ ايدى. هئچ بىر باغليليق دا بو ئووه يوخ ايدى. حتى نىفترت حىسىمەدە يوخ ايدى. ائلە بىل اورە بىم بىز بوز تىكەسى كىمى مونظم و آز سرعتلە چىرىپمىرىدى. فيكىرلىشىرىدىم، گۈرەسەن، بو دونىادا بىر دئونە دە نسە منى سئۇندىرىجەتكىم؟ يئرىمدەن قالخدىم. اوتاق دونەن گئچە گۈردويمىدەن دە بؤۈك ايدى. چارپايسىنى عكس ائتدىرەن پالتار دولابى تېتىزە ايدى. هله دە مېئىل ياغىنinin ابى گلىرىدى. يقىن كى، ايسراغاگون آتامىن آدىغى دئىبىسى مېئىللەر ايدى. چامادانىمین آغزى آچىق ايدى و پالتالار بىر -بىرىنinin اوستوندە گۆزە دېيردى. اوتاغىن بىر طرفىنە دە بىر صاندىق وار ايدى. آغزىنى آچدىم. بىر قدر ملفە، بالىش اوزو، دسمال، حامام دسمالى و باشقى شىئىر وارىدى. اونلارى يېرىدە يېرىدە بىلەمە مىشىدىر. اوتاقدان بىر دۈرددۈشەلى يېرى گىرىدىم. ظاهردە آنبارا اوخشىيان باشقى بىر اوتاق ايدى. سول طرفە بىر يېكە شوشەلى قاپى ايدى. پنجرەلەرنىڭلى شوشەلردىن ايدى و مطبخ، آياق يولو ايلە اوزىبە اوز ايدى. يېرىن اورتاسى قىرمىزى خالى ايلە بىزدىلىمەشىدى. دىوارا ياپىشدىرىيالان رفلر كىتابلا دولو ايدى. شوشە قاپىنinin بىر يانىندا قدىم بىر گولدان وارىدى. باشىمى سوخوب مطبخە دە باخدىم. بالاجا بىر يېر ايدى. كىرىجىن تىكىلىميش بىر سككى وارىدى. سكينىن بىر يانىندا اوج پليتەلى گۆى رنگلى بىر چىراق وارىدى. بىر يانىندا دە اىكى شعبەلى تزە قاز اوجاجى. آلتىندا دا بىر قاز بالونو وارىدى. بالاجا، تاختا بىر ماسانىن اوستوندە قىرمىزى گوللو چىنى قابلار بىر -بىرىنinin اىچىنە دوزولموشدو. بو قابلار منه ياخشى تانىش ايدى.

اوشاقلیقدا بیر دئنه تئهرا نا گلنده اونلاری منیمله زرینین جئهیزی اوچون آلمیشیدیلار. مطبخین اورتاسیندا کی بؤیوک قوتودا میس قازانلار، موختلیف اولچولرده کفکیر، آغیر، بؤیوک تئشت واریدی. بونلارا داها موناسیب یئر تاپا بیلمه میش دیلر. حیس اولونوردو کی، بورادا کی تزه اشیالار منیم جئهیزیم ایدی، قالان شئیلر ایسه او قریبیه اوغلانا عایید ایدی. اوشاقلیق دان منیم اوچون آلینیب بیغیلان جئهیزین اورتاسین دا دایانمیشیدیم. مطبخ اشیالاری، یاتاق اوتاباغینین آوآدان لیغی منیم یاشایشیمین بوتون آماجلاری بو اشیالاردا گئرونوردو. بو اشیالار ثبوت ائدیردی کی، مندن طلب اولونان شئی اریمه مطبخده و یاتاق اوتاباغیندا خیدمت ائتمکدیر. بو، چتین بیر وظیفه ایدی... گئره سهن، باجارا جاقدیم می؟ بوتون گونو بو مطبخ ده بیشیریب دوشوروب، او خوش‌اگلمز، قریبیه آداملا بیرلیک ده یاشاماغین عۆهدەسین دن گله بیلچکدیم می؟ بونلاری دوشوندو کجه حالیم پیسلشیدی. اما آجیخالانمەیه بئله حالیم بوخ ایدی. شوشە قاپینی آچدیم. بیزیم خالچالارین بیری ده بورادا ایدی. تاخچادا ایکی دنه لاله شکلین ده شامدان و آردی، اوستوندن قیرمیزی شوشەلر آسیلمیش دی. بیر حاشییه سیز، رنگ سیز آینا واریدی. یقین کی، بو آینا و شامدانلار منیم ایدی. اونلاری کبین سوفره سین ده گئردو يوم یادیما گلمیردی. اوتاباغین بیر طرفیندە کی اوزونسوو ماسانین اوستونه رنگ روفو گئتمیش بیر اورتوك الینمیش دی. اوستون ده قەھوی رنگ ده بؤیوک رادیو واریدی. رادیونون اوستوندە ایکی دنه سوموک رنگ ده دویمه واریدی. دویمەلر ایکی بؤیوک گئز کیمی منه باخیردی. بیر دئرددونج قوتو منه ماراقلى گلدی. قاباغا گئتدیم. ماسادا بیر نىچە بؤیوک و بالاجا ظرفلر، ظرفلرین اوستلرین ده موسیقى قروپلارینین شکیللری واریدی. تانیدیم. بو، قرامافون ایدی. پروانە گیلده ده وار ایدی. قاپاغینی آچدیم. قارا، گىرده خطلر بیر بیرلیرینی احاطه ائتمیشیدی. الیمی چکدیم. حئیف کی، اونو ایشە سالماغى باجارمیردیم. ظرفە باخدیم. یقین، بو قریبیه آدام خاریجی موسیقىلە ده قولاق آسیر. محمود قارداشیم بیلسە... بو ائده تکجه بو قرامافون و کیتابلار منه ماراقلى گلیردی. اوز اوزومە: کاش منی بونلارلا تک قولالار، دئدیم. یوخاریدا داها هئچ نه بوخ ایدی. ائوین باشقۇا بیر قاپیسینی آچدیم. قارشىمدا بالاجا ائیوان واریدی. بیر طرفى پىللەکەن ایدی. پىللەلرین بیر حىسەسى حىطە ئئنیر، بیر حىسەسى ده داما قالخىردی. حىط كېپىجى دئشىمېشىدی. حىطىن اورتاسیندا بیر يومرو ھوووز واریدی سويو تزهجه دىشىلەمېشىدی. ایکی طرفیندە ده بیر اوزون، ياشىل دار بول واریدی، کنالارین دا گیلاس آغاچلاری اکیلمیش دی. باشقۇا بیر آغاچدا وار ایدی کى سونرا خورما آغاچى اولدوغۇنو بىلدیم. دیوارین قیراغیندا دا يورغۇن، قوجا تىنك آغاچى وار ایدی. قىزىل گول كوللارینین يارپاقلارینى تۈز توتموشدو. بىنانىن اوز دیوارلاری قیرمیزى كېپىجىن ایدی. یاتاق و قوناق اوتاباغینین پنجرەلری حىطىن گئرونوردو. حىطىن ایچىن ده قدىم

بیر توالئت وار ایدى. بونلاردان قومدا دا وار ایدى. اوتفالارдан بیرینين قاپیسى باغلى ایدى. پنجرەلدن باخماغا چالىشدىم. هامىسینىن حصىرلى پردهلى وارىدى، پنجرەلرين يوخارىسىندا بىغمىشىدىلار. بيرىنин پرده سى آچىق ايدى اللريمى اوزومون قيراقلارينا توپوب اىچرىيە باخدىم. اىچرىيە بير قىرمىزى خالى، بير نىچە موتىككە، بير دست ياتاق وارىدى. ساماوار و چاي دسگاهى دا گۆزومە ده يدى. قاپىيا كۆھنە و بؤيوك بير قيفيل وورولموشدو. يقين، بورا او قرييە اوغلانىن ننه سىنин ئۇنى دئىيەسەن، بير سىككە ايدى. يقين، اونو اۋزلىرى ايله آپارىيلار كى، گلينله بى بير نىچە گون تك قالسىن. گلين و بى؟! زهرلى بير تېسىسولمه گولو مسىيەرك، آشاغى ائىپ زىرزەمىنин يانىنداكى باغلى بير قاپىيا باخدىم. ائسىز پنجرەلر ائيونانين آتىنداكى زىرزەمىيە ايشيق سالىردى. پنجرەلدن باخدىم. چوخ قارانلىق ايدى، اىچرىنин توزلو و داغىنيق اولدوغو حىس اولونوردو. آيدىن ايدى كى، چوخدان دىر هەنج كيم اورايانا گىرمە يىب. گۆزلىرىم توز باسمىش قىزىل گوللەر دوشدو. اورييم ياندى. سوسپەنى هوووز سوبو ايله دولدوروب اونلارى سولادىم، ساعات بير اولموشدو. آجمىشدىم. مطبخه گىردىم. تويدان قالما بير قوتو شىرنى وارىدى. بيرىنى آغزىما قويدوم، چوخ قورو ايدى. كۈنلۈم سرین بير شئى ايستەدى. قدىم، آلچاق، آغ سوپىدو جونون قاپىسىنى آچدىم بير قدر پىندىر، ياغ، بير آزدا مئىوه قويىموشدولار. بير شوشە ده سو. بونلارى گۆتوردوم، پنجرەنин قارشىسىندا اوتوردوم. يئىه -يئىه اطرافيما باخدىم. مطبخ داغىنيق و چىرك لى ايدى. قالخىب بير كىتاب گۆتوردوم. اۆزومو چارپاينىن اوستونه آتدىم. اما فيكريم اۆزومە دئىيلدى. كىتابدان اوخدوقلاريمدان بير شئى آنلامىردىم. ياتماغا چالىشدىم، اما آلىنميردى. نه اندە جە يىمى فىكىرلشدىم. يعنى، دوغرودان، بوندان سونرا ياشايسىشىم بو قرييە آداملا كئچەجك؟ گئجه يارىسى هارا گىتدى؟ يقين، آنا -آتاسىنин ائوينه گىنديپ، بلکە ده مندن شىكايىت ائدىپ. اگر آناسى گلىپ منىملە داوا ائتسە، اوغلۇنو نىيە ئوهدەن چىخارتىيەمى سوروشسا، نه دئىيم؟ بير مودت موختليف فىكىرلرلە او طرف -بو طرفه دئندوم. سعيدى و باشقۇ شىئىلرى اونوتىماغا چالىشدىم. چالىشدىم اونو دوشونمە يىم. اۆز -اۆزومە دئىيم: گرک داها بونلارى فىكىرلشمە يىم. اۆزومو اۋلدورە بىلمە مىشەمسە، گرک حركتىرىمە فىكىر وئرىم. پروين خانىم دئىيلەم كى، راحاتلىقلارىمە خيانىت ائدىم. اگر اونون كىمى اولماق اىستە مىرمىسە، گرک سعيدە فىكىرلشمىم. اما بو فىكىر منى راحت بوراخمىردى. ان سونوندا، أغلىما گلدى كى، تدريجهن درمانلان يېغىب بير كناردا احتياط ساخلايم. اگر بو ياشايسىدا دۆزه بىلمەسەم و پىس يولا دوشىسەم، درمان اۋلمىك اوچون ان آغرىسىز واسىطەدىر. أغلىما گلدى كى، ساعاتلاردى ياتاقدايم، حتى مورگولمېشىدەم

ده. زالا کئچدیم، دیوارداکی بؤبۈك ساعات دئردون يارىسىنى گۆستەردى. حۇوصلەم بىر تىكە اولمۇشدو. اوز-اۆزومە دئدیم، گۈرەسەن، بو قىرييە آدام هارا گىئىپ؟ گۈرەسەن، منىملە نە ائتمك ايسە بىر؟ كاش منه ھەنج نە ئەلەمەدن بورادا ياشاماغا قويابىدى؟ بو ائودە كىتاب، موسىقى، راديو واردى. هر شەئى دن اول، ساكىتلىك، تكلىك و آزادىق وارىدى. عايىلەمى گۈرمە يى ذەرە قدر دە اىستەمېرىدىم. او قىرييە اوغلانلا بو ائودە اىكيمىز دە سربىت ياشايا بىلەرىك. آه! اگر بو تكلىفى قبول ئەلەسە، من ائوبىن بوتون ايشلەرىنى گۈرەم. هر بىرىمېز اوز يولمۇزلا گىئىرىك. پروين خانىم يادىما دوشدو. او دئمىشىدى كى، بلکە بىر گۈن اونا باغانارسان. يوخسا سندە اوز يولۇنلا گىئەجىكسەن. كورىيم تىترەدى. اونون مقصدىنى ياخشى بىلېرىدىم. گۈرەسەن، دوغرودان، او، گوناھكاردىر، يا من خايىنلىك ائدىرەم؟ كىمە خايىن چىخمىشام؟ نە يە گۈرە؟ ھانسى خيانىت؟ اىستە مدېرىم، تانىمادىغىم بىر قىرييە آداملا ياتماق؟ اونون اليىن منه دە يەمە يىنى اىستە مېرم. باشقالارى بىر نېچە كلمە اوخويوب و منه زورلا «بلى» دئدىرىدىيلر. سئودىم بىر كىشىنин عشقى منىمچون هر شەئى ايدى. منىم آرزووم اونونلا ياشاماق ايدى. باشىم شىشىمىشىدى. بئىنەم دە اينانىلماز فيكىرلەر وارىدى. گىرك بىر ايشلە مشغۇل اولايدىم. گىئىپ راديونو آچدىم. اوز سىسىمدىن باشقا سىس ائشىتمە يە احتىاجىم وارىدى. ياتاق اوتاغىندا گىئىپ، سورعتلە چاربايىنى بىغدىم. قىرمىزى ياتاق پالتارىنى ساندىغىن اىچىنە آتدىم. دولابداكى پالتارلار داغىنېق ايدى. چوخو آسقىلاردان يېرە تۈكۈلمۇشدو. ھامىسىنى چىخارىپ، اوز پالتارلارىمى دا چاماداندان بوشالدىپ، ايشكەفى ايکى يېرە بؤلۈم. اوز پالتارلارىمى بىر طرفە، او قىرييە آدامىنگىندا بىر طرفە آسىم. خىردارى دا آينالى دولابىن سىگىرمەلرینە قويدوم. اىچى، سادەجە، كىتابلارلا دولو آغىر ساندىغى اوزىبە اوز اوتاغىن بىر كونجونە سورودوم. اورانى دا سلىقە ساھمانا سالدىم. هاوا قارالمىشىدى. ايکى اوتاق آرتىق حاضىر ايدى. بىلېرىدىم كى، نە بى هارا قويموشام. يئنه آجمىشىدىم. اللرىمى يوپۇپ مطبخە گىردىم. بورادا چوخ سلىقەسىز ايدى. آمما سلىقە يە سالماغا حالىم يوخ ايدى. سوپا قايناتدىم، تئز بىر چاي دوزلتدىم. ائودە چۈرك يوخ ايدى. شىرنىلرین اوستونە بىر آز پئندىر و ياغ چكىپ چايلا يئدىم. كىتابلارا باخدىم، بعضىلەرىن قىرييە آدلارى وار ايدى كى، آنلامىردىم. بعضىلەرى دە حقوق كىتابلارى ايدى. قىرييە آدامىن درس كىتابلارى. بىر نېچە دنە دە رومان و شئىير كىتابلارى وارىدى. سعىدەن منه وئىدىي شئىيرلەر كىتابى يادىما دوشدو. بالاجا بىر كىتابىيە گۈئۈرۈدوم: فوروغون «اسىر» آدلى كىتابى. واى! بونون جسارتنىن باخ! بو قادىن بوتون حىسلەرىنى قله مە آلىپ - قورخمايىب! اوخودوقجا منه ئەلە گلىرىدى كى، بو سۆزلىرى اوزوم يازمىشام، بىر نېچە شئىرى اىشارە لدىم، بىرىنى اوجا سىسلە

او خوماغا باشلادیم: بیر قفیل فورست دوشە الیمە بو زینداندان اوچوب قاچام، حبستان نظارتچی سینین اوزونه باخیب گولەم

و سینین

یانیندا يئنى ياشايىشا باشلايام... اوز-اؤزومە: اوتان! دئدیم. ساعات اونو كىچمىشىدى كى، بير كىتاب گۈتۈرۈب چارپاپىسا دوغرو گئتدىم. چوخ يورغۇن ايدىم. كىتابىن آدى «زېبىلىك مىلچە يى» اىدى. چوخ ماراقلىيىدى اليمەن يئرە قويا بىلمىرىدىم. كىتاب منه اوز تكلىيىمەن و ائودكى قرييە آدامدان قورخىماماغا كۆمك ائدىرىدى. نە واخت يوخويما گىئتىيىمى بىلمە دىم. كىتاب اليمەن دوشدو و چىراق يانا-يانا قالدى. صباح گون اورتايما ياخىن اوياندىم. ائو هله دە درىن بىرسوكت و تكلىيە بورونموشدو. اوز-اؤزومە دئدیم: اوزگەلردن اذىت گۈرمەن ياشاماق نە گۈزلىميش! ال-اؤزومو يوپۇب، چاي دملدىم. يئنە دە همین بايات شىرنىلردىن يئدىم. فيكىرلىشىدىم كى، بو گون بىرىنجى گون دور. بوتون دوكانلار آچىق دىر. اگر بو قرييە آدام گلەمەسە، اوزوم گئىىب بير آز آلشىش-ۋئرىش ئەليرەم. اما ھانسى پوللا؟ دوغرودان، او گلەمەسە، من نئيلىيىم؟ يقىن، بو گون ايشە گئىىب. آخشام قايىدار، اينشاللاھ. گولەم بىم توتدۇ: «اينشاللاھ» دئمىشىدىم. يعنى من اونون قايتىماغانىنى ايستىرم. گۈرەسەن، او، منىم بارەمدە نە دوشۇنوردو. قادىنلار ژورنالىندا اوخودوغوم بير حىكاىيە يادىما دوشدو. بير قىزى منىم كىمىم زورلا ارە وئرمىشىدىلر. توى گىچەمىسى ارىنە دئمىشىدى كى، من باشقاسىنى سئوپەرم، سىنيلە اولا بىلمە رەم. كىشى دە اونا ال وورمايا جاغىينا آند اىچمىشىدى. بير نىچە آيدان سونرا قىز كىشىنин گۈزىل، ياخشى آدام اولدوغۇنو گۈرمۇش و سئوگىلىسىنى اونوتىموشدو. ارىنە وورولموشدو. اما ارى آندىنى سىنديرماق ايستىمە مىشىدى. و هەنج واخت آروادىنا ال وورمااميشدى. يعنى او دا بئلە بير آند اىچە بىلەرمى؟ نە ياخشى! اىچىمەدە اونا قارشى هەنج بير حىس يوخ اىدى. اما قايتىماغانىنى ايستە بىردىم. بىرىنجى، بو تكلىكىن قورتولاردىم، بير دە كى، ياشاماق اوچون پولا احتىاجىم وارىدى. اوچونجوسو، آتام اتىينە قايتىماغانى هەنج ايستە مىردىم. راديونو آچىب، ائو ايشلىرىنە باشلايىم. او گونون چوخ حىسىسى مطبخ دە كىچىدى. نىچە دە دەمير قاپىلى دولاب تمىزلىدىم. اىچىنە قىئتلەر سرېب بوشقاپلارى و خىردا -خوروشو دوزدۇم. نىچە دە ناخىشلى پارچا واردىسا، ھامىسىنى گۈتۈرۈب قوناق اوتاباغىنین مېئىللەرىنین، راديو، قرامافونون اوستونە سالدىم. صحىفەلەرى و كىتابلاريدا دوزدۇم. بير آز قرامافونلا اللشدىم، آنچاق ايشە سالا بىلمە دىم. اويان -بويانا باخدىم. ائو دىيىشمىشىدى. خوشوما گلدى. جىطە باخدىم آغاچلار چوخ سوسوز و قورو گۈرۈنوردولر. آشاغى دوشوب اونلارا سو وئردىم. حىطى و پىللەلەرى يودوم. هاوا قارانلىقلاشاندا يورغۇن و تىلە مىش حالدا ايشىمى بىتىرىدىم. يادىما دوشدو كى، ائودە حامام وار. باخىما ياراق كى، سو سوبوق

ایدی و من نئفته اولان قیزدیریجینی یاندیرا بیلمیردیم، اما یئنه ده قنیمت ایدی. بوتون توالتنی یوباندان سونرا سویوق سو ایله دوش آلدیم. باشیمی تئز یویوب، بدنه نیمه صابون چکه رک حامامدان چیخدیم. پروین خانیمین تزه تیکدی گوللو ائو پالتارینی گئیندیم. ساچلاریمی باشیمین آرخاسیندا بیغدیم. آینادا اوژومه باخدیم. چوخ دیشمشیدیم. داها اوشاق دئیلیدیم. ائله بیل بو نئچه گوندہ بؤیوموشدو. حیط قاپیسینین سسی گلنده اورییم دؤیوندو. پنجره نین کنارینا گئندیم. اوغلانین آتاسی، آناسی، بالاجا باجیسی و ننهسی ایچری گیردیلر. باجیسی

ننهسینین قولتوغوندان یاپیشیب چالیشیردی کی، یوخاری قالدیرسین. آناسی قاپیسی باغلی اوتابغا گئندی کی، قیفیلی آچسین. اما قریبیه اوغلانین آناسینین اوژونو تئز ائوه چاتدیرماق ایسته دیی حیس اولونوردو. قلبیمین دؤیونتسوسو آرتدى. ال - آیاغیم تیترییردی. قاپینی آچدیم و درین بیر نفس آلیب، سalam وئردیم. به - به! سالام، گلین خانیم! حالین نئجه دیر؟ کورکەن هارادادیر؟ من جاواب وئرمە میشدن قاباق اوژو سسلەدی: حمید! حمید! هاراداسان؟ راحات نفس آلدیم. اونلار بیلمیرلر کی، حمید گئدیب و هله قاییتمایب. یاواشجا دئدیم: ائوده دئیل... هارا گئدیب؟ دئدی، دوستلارینا باش چكمە یه گئدیر. قاینانام باشینی ترپتدى. ائوین اویان - بويانینا باخماغا باشلادى. هر يئرە باخدى. بیلمە دیم، باشینی بولاماسى نه آنلاما گلیردی؟ ائله بیل طلبکار بیر معلم سینا و رقمه باخیردی. اورییم دؤیونوردو. اونون نسە دئمە بینى گۆزلىیردیم. الینى ناخىشلى خالچالارین قیراغينا چكىپ سوروشدو: اوژون توخوموسان؟ يوخ، دئدیم. ياتاق اوتابغينا گىرېب پالتار دولايىنین قاپیسینى آچدى. دولابلارين سليقهلى لىگى اوژومون ده خوشوما گلدى. یئنه باشینی ترپتدى. مطبخ دەکى دولابدان بير قاب گۇتوروب، آرخاسینى چئوپرېب سوروشدو: «مسعود» داندى؟ بلى، دئدیم. آخر كى، باخىب قورتاردى. زالا قاپىدېب چادراسینى آچدى. موتکە یه سوپىكەندى. من چاي دملە دىم. بير آز دا شىرنى دن قابا قويوب زالا گىتىرىدیم. قىزىم، گل، اوتور. ساغ اول، حظ آلدیم. پروین خانیم دئدیي کىمی، هم گۆزلەن، هم تمیز، هم ده سليقهلى. ياخشىدی ايکى گونون ايچىنده بورادا هر يئرى قايدا يا سالمىسان. آنان دئىيردى کى، بير - ايکى گوندن سونرا گئدك، كۈمكلىشىب ائوى تمىزله يك. اما گرە ك اولمايا جاق. آيدىن دى کى، ياخشى ائو قادىنيسان. راحات نفس آلارام. ياخشى، دئدین حمید هارا گئدیب؟ دوستلارينين يانينا باخ، قىزىم، قادىنىن گرک قادىنلىغى اولا. گرک ارينى اووجوندا توتىماگى بىلە. ياخشى بىغىشىدیرا اونو. آغلېنى يىخ باشىنا. منیم بو حمید آدلى گولومون تىكانلارى دا وار. تىكانلارى دا بو دوستلارى دىر. گرک نسە ائسەن کى، اونلاردان آيرىلا. سن ده گرک بىلە سەن کى، اونون دوستلارى اوزوپولا آداملار دئىل. هامى دئدی کى، اگر اولنديرسن، باشى آرواد اوشاغا

قاتیشاچاق و دوستلاردان ال چکهجک. ایندی بو، سنین بويينونا دوشور. ائله اوژونه طرف چکهسنهن کی، هئچ بيلمه يه گونو نئجه کئچیر. دوققوز آيدان سونرا بيرينجي اوشاغى، او بيرى دوققوز آيدان سونرا دا ايکينجي اوشاغى قوجاغينا وئرهسنهن. خلاصە، گرک اطرافينى ائله دولدوراسان کي، بو خيال دان اوذاقلاشا. من اوز سوزومو دئىيم. قالانى سنتىك دى. ائله بيل گۆزلىريمىن قاباغىنداكى پرده دوشدو. يازيق قريبه اوغلان. اونو دا منيم كىمى زورلا كىين سوفرهسىنە اوتوردوبلار. او دا منيملە ياشاماغا حاضير دئىيل، بلکە او دا باشقاسىنى سئوير. اما اگر او سئويردىسە، نېيە او قىزى آلمايىبىلار؟ بونلار آخى اوغلانلارينا و اونون ايستكلرىنه چوخ بويون اييرلر. او كى منيم كىمى دئىيلدى. كيمىن سە اونا ائچى گلمە يىنى گۆزلەمېرىدى کى! كىمى ايستەسە، آلا بىلدى. آتا - آناسى دا کى اونون عايىلە قورماقىنى آرزو لا يېرىدىلار. سۈزۈنۈن اوسنۇن سۆز دئمىزدىلر. بلکە ده او، اولنمىمىن علەھىنە ايدى؟ بو يوكون آلتىنا گىرمك ايستەمېرىدى. اما نېيە؟ گور نئچە ياشى وار؟ يعني، سادەجە، دوستلارينا گۈرە؟ آناسىنىن سىسى منى فيكىرىمدەن آيىرىدى: بو گون سبزى قووورما بىشىرىمىشەم. حميد چوخ سئوير. اورييمىن كئچدى کى، او دا يئسىن. بير قاب دا سىزە گتىرىدىم. سنين هلە سبزى سەچمك سىرىيىشتەن اولماز. دويونۇز كى وار... تعجلە چىنلىرىمى چكدىم. او دئى: زىزىمى دەدە. ائله بورادا، آشاغىدا. آتاسى هر ايل اوژوموزە دە دويو آلير، نئچە كىسىدە دە نەيە و حميدە گتىرىر. آخشاما بير كته حاضيرلا. حميد دن - دن اولان دويونو سئومىر. كته خوشلايىر. بىز ده صباح گئچە گئىچىمىزە گۈرە نەنەنى بورا گتىرىدىك. يوخسا اىستە بىرىدىك نئچە گون ساخلاياق. چوخ اذىتسىز خانىمدىر. هردن بير اونا باش چك. اوز ايشلىرىنى اوزو گۈرور. اما هردن سن اونا باش چكسەن، يئمك آپارسان، پىس اولماز، ثاوابدى. همین واخت منىزە و آتاسى دا اىچرى گىرىدىلر. من قالخىب سالام وئردىم. آتاسى مەھرىيان لىقلا گولدو: سالام، قىزىم، نئچەسەن؟ كەفين نئچەدەر؟ پروين خانىم دوز دئىپىرىدى، چوخ گۆزلىسىن. باخ بير گوندە نە او - ائشىك دوزلدىپ؟ ايندی ياتمىشىدىنiz. آنانگىلە ال اوپىمە يە دە گئتمىسىنىز... هارا گئتمەلى ايدىك؟ مگر توى دان سونرا ال اوپىمە يە گئتمىزلە؟ گئتمىدىنىز؟ يوخ، بىز بىلمىرىدىك. هامى گولدو. ياخشى، بىلىرىك كى، حميدىن بو رسمىيت دن باشى چىخمىر، بو يازيق قىز دا هارادان بىلسىن؟ ايندی کى بىلىرسىز، گرک گئدىسىنىز. اونلار گۆزلىپىرلار. هە، سىزە هەدىيە دە وئەجڭلەر. يادىندادى، آنا، منصور گىل بىزە گلنە سن اوندا بە يە بير گۆزلى بويونباغى وئردىن. هە، يادىمدادى. گلىن، مككە دن نە اىستىيرىسن، دىء، گتىرىم، اوتانما، دىء.

هئچ نه... دواوققاپما دا بیز گلنده ن سونرا اولسون. یئنه ده سن فيکيرلش. اگر صاباحا قدر نسه ایسته سنه، دئ. خانیم، دور، دئیه سنه، حمید گلمه یه جک. چوخ یورغونام. اينشالله، حمید صباح بیزه باش چکر. بلکه ده هاوا لیمانینا گلدی. قیزیم، ساغولالاشما دا قالسين صاباحا. منى قوجاقلايیب اوپدو. کؤورلیب دئدی: قیزیم، حمیدیمی سنه تاپشیریرام. سن الله، اوندان موغایات اوول. قويما باشينا نسه گلسین. منیزه یه ده باش چکین. اونلار گئندن سونرا راحت نفس آلديم. ایستکانلاری، بوشقابلاری بیغیشیدیردیم. آشاغیدان دویو گنیرمه یه گئتدیم. آجلیق دان اوريیم گئديردی. ننه منى چاغيردی. سلام وئردیم. او دا منى باش دان - آياغا سوزوب دئدی: سلام اولسون او آى کيمى اوزونه. اينشالله، خوشبخت اولارسان. قیزیم، بو اوغلانین دا ال - آياغینى بیغیش دیر. باغيشلايin، بو زيرزه مينين آچاري سيزده دیر؟ یوخ، قیزیم، قاپينين اوستوندە دير.

يئمك بیشیرجه يهم. بر كاللاه، دوزلت. سیزه ده گتیرره. یوخ، قیزیم، من گئجه يئمك يئميرم. اما صباح چئرك آلسانيز، منه ده آلين. گۆزۈم اوسته. اوز - اوزومه دئدیم؛ اگر قرييھ نوهن گلمه سه، من نئجه چئرك آلاجام. كته و سبزيقوورمانين اي ايشتاھامى آچدى. آخىرنىجى دۇنە عمللىي - باشلى يئمك يئدييەم يادىما گلمير. ساعات اوندا يئمك حاضير اولدو. قرييھ اوغلان دان خبر چىخمادى. گئزلمك ايسىتمىرىدیم. يئمه يىمىي ايشتاھايلا يئىيب، قابلارى يودوم. قالان يئمك دئردى نفرە چاتاردى. سوپودوجويا قويدوم. بىر كىتاب گۆتۈرۈب ياتاغا گىردىم. سون اوچ گئجه دې بىرەنچى دۇنە چوخ تئز يوخوبا گئتدیم. سحر ساعات سككىزده اوياندىم. ياواش - ياواش ياتىپ دورماغىم قايدا يدا دوشوردۇ. داها اوتقىق منه قرييھ گلمىرىدى. بىر آز ياتاغىمدا اويان - بويانا چئورىلدىم. سونرا دوردوم، ياتاغىمى دوزلەرك اوتقادان چىخدىم . بىردىن يئرىمەدە قورو يوب قالدىم. قرييھ اوغلان زالدا موتىكەلرین قىرغىندا، بىر دؤشكچەنин اوستوندە ياتمىشدى. بىر آز باشينين اوستوندە دوردوم. درىن يوخودا يىدى. الينى آلنينا و گۆزلەرنىن اوستونه قوبىوشدو. اوزون بىغى دوداقلارىنин اوستونو توتموشدو. قىورىم ساچلارى چوخ سليقه سىز حالدا بالىشىن اوستونه تۈكۈلموشدو. اوچابوى، قاراشىن آدام يىدى. اوز - اوزومه دئدیم؛ يىنى بو، منىم ارىيمدى؟ اونو كوچەدە گئرسىيەدیم، تانيمازدىم. دوغرودان، نئجه قرييھ يىدى. سىسىز جە ال - اوزومو يودوم، ساماوارى ياندىرىدیم. اما چئرك آلمالى يىدىم. ان سونوندا ، آغلىما بىر فيكير گلدی. ناماز چادرامى باشىما آندىم، ياواشجا قاپىدان چىخدىم. نه هوووزدان سو گۆتۈرۈردو. سلام وئردى: سلام، گلىن خانىم. تىبل حميد هله يوخودان دورما يىپ؟ یوخ، اىستىيرم گئدىم چئرك آليم. سىز ده، يقين كى، هله سحر يئمە يىئمە مىسىنیز. یوخ، قیزیم، هله تلسىميرم. چئركخانا هارادادىر؟ قاپىدان چىخاندا ساغا دۇن. كوچەنин باشينا چاتاندا دا سولا دۇنرسەن. يوز آددىمدا قاباغا گئتسەن، چئركخانانى

گؤره جک سه ن. بیر آز ترددود ائله بیب، سونرا دئدیم: با غیشلایین، سیزده خیردا پول اولماز؟ ایسته میرم حمیدی اویادام. بیردن چورکخانادا خیردا اولماز. بلی، ایچریده تاخچانین اوستونده وار. گئت، گؤتور، قیزیم. من ائوه قاییدان دا حمید هله یاتیردی. چایی دمله دیم. دونوب سویودوجو دان پئندیر چیخار دیردیم کی، اونونلا او زبه - او ز گلديم. او زومدن آسیلى او لمایاراق واى! دئدیم. او، تئز گئری چکيلدی. يئنه ده اللرینی تسلیم او لموش کیمی قالدیریب دئدی: يوخ، يوخ، سن الله، قورخما. من آدام يئینه نەم؟ او زومدن او میدیمی او زدوم داها يعنی بو قدر قورخونجام؟ گولمه بیم تو تدو. منیم گولمه بیمی گؤره نده ساکیت شدی. اللرینی قاپینین يوخاری سیندان چکیب دئدی: ائله بیل بو گون حالین ياخشیدی... چوخ ساغ اول. بیر نئچه دقیقه دن سونرا سحر يئمه بی خاصیر اولا جاق. به - به! سحر يئمه بی؟ بورالاری دا تمیز لە میسەن. بوش يئرە آنام دئمیردی کی، ائده قادین اولسا، هر شئی تمیز و يئریندە اولار.

آنjacق الله ائله سین، او ز اشیالاریمی تاپا بیلیم. منیم بو قدر سلیقه - ساھمانا عادتیم يو خدور. وانبا طرف گئتدی. بیر نئچه دقیقه دن سونرا سسینی اشیت دیم: باخ... حامام دسمالی بورادا ایدی. هارا قویموسان؟ قاتلادیغیم دسمالی آپاریب اونا وئردیم. حامام قاپیسیندان باشینی چیخار دیب دئدی: دوغرو دان ای، سینین آدین نه دیر؟ دیکسیندیم. او، منیم آدیمی بئله بیلمیر. كیبن كسەن ده آدیمی بیر نئچه دونه دئدیلر. او واخت او ز فیکیر لرینه نه قدر قاپیلی بیمیش کی، آدیمی دا اونوت موشدو. ساکیت جه تئیم: معصومه. آها، معصومه. ایندی من سنه معصومه دئیم، يا معصوم؟ فرقی يو خدور. اما هامی منه معصوم دئیم. او زومه باخیب دئدی: ياخشیدی، ياراشیر. تو تولدوم. او دا، سعید ده منه بئله دئمیش دی. اما اونون عشقی هارا، بونون سویوق لوغو هارا؟ او طرف گلدى. قارا، مئھریبان، گولر گوزلری واریدی. قورخماگی بیر دفه لیک يادیر غادیم. به - به! نه قشنگ سحر يئمه بیدی! تزه چئریمیز ده وار. بو دا آرواد آلماغین گۆز لیکلرین دن دیر. حیس ائله دیم کی، بونو منه خوش اولسون دئیه دئیم. ایستیردی کی، آدیمی اونوت دوغونا گؤره عوذر خاھلیق ائتسین. چایی قاباغینا قویدوم. بارداش قوروب او توردو. پئندیری چئرین اوستونه ياخیب دئدی: ياخشی، دئ گؤرم، نیبیه مندن قورخورسان؟ من قورخولویام، يا او گئچه او تاغینا ار آدیلا گیرەن هر کس قورخولو ایدی؟ فرقی يو خدور، هر کس قورخولو ایدی. اور بیم ده دئدیم کی، سعید اولسایدی، هئچ قورخماز دیم. بس نیبیه اره گئدیردین؟ مجبور ایدیم. نیبیه؟ عایلهم بئله دوشوندو کی، اره گئتمک واختیمدی.

اما سن چوخ گنجسەن، سنجە، واختى ايدى؟ يوخ، من درس اوخوماق ايستە ييردىم. ياخشى، بس نېيە اوخومادىن؟ دئىيردىلر كى، قىز ۶ ايل اوخوسا، بسىرى. من اوزومە سالىپ بو قدر اوخوموشام، سنى مجبور ائتدىلر كى، كېين سوفەرسىنин باشىندا اوتوراسان؟ قويىمادىلار حاقىن چاتان اوخولا گىئەسەن؟ بلى. نېيە مقاومت گؤسترمه دىن؟ نېيە قاباقلارين دان قاچدىن؟ نېيە عصيان ائتمە دىن؟ رنگى بىر آز قىزارمىشدى. چىلغىنلىقلا: سن گرک زورلا حاقىنى طلب ائله ييردىن! اگر اينسانلار زوراکىلىغا اوزىلر تسلىيم اولماسالار، دونيادا بو قدر زوراکىلىق اولماز. اينسانلارين مظلوملوغودور ظولمو بئله مؤھكمەن دىرەن. حىرتە اونا باخدىم. منه ائله گىلدى كى، او، گئرچەك دن چوخ اوزاق دوشوب. گولمە يىم توتدۇ. كىنيا يە ائله گوللوب دئىيم: بس سىز نېيە بو زوراکىلىغا تابع اولدونۇز؟ ساكىتلىشىدۇ. تعجىلە منه باخىب دئى: كىيم؟ منى دئىيرىن؟ بلى، سىزى ده زورلا او كېين سوفەرسىنە اوتورتىدولار.

بونو كىيم دئىير؟ بىلىرم. بو ايزديواجى آرزو لا ديغىنېزى دئىيە بىلمىزسىنiz. يازيق آنانىز سىز آرواد آلاسىنېز دئىيە نە قدر اذىت چىكدى. بونلارى آنام دئىيب، ائلهمى؟ ياخشى، البته كى، دوز دئىيب. بىلىرسن، حاقلىسان. من ده مجبور اولدوم. زوراکىلىق همىشە كوتىك، داوا، ايشگىنجىلە اولمور. بعضى واختىلار دا عشق، محبتىن كمكى ايلە زوراکىلىق ائلهمك اولور. آدامىن ال - آياغىنىي باغلايىرلار. اما او واخت من آنامىن اورە يى خوش اولسۇن دئىيە ائولنمىي قبول ائدن دە فيكىرلىشمە دىم كى، هانسىسا قىز بئله شرايطة دە منىملە اولەنە بىلەر. بىر مودت ساكىتىجە يئمك يئدىك. سونرا چاي فينجانىنى الين دە توتوب، موتىكە يە سۈيكتەنەرك دئى: اما سن ده چوخ زىركىسەن ها. خوشوم گىلدى. باشلادى گولمە يە. من ده گولدوم. بىلىرسن نېيە ايستەمېرىدىم كى، ائولەنەم؟ يوخ، نېيە؟ چونكى عايىلەلى آدامىن ياشايىشى اۋزۇنۇن دئىيل. ال - آياغى باغلىدى. ايدەللارىنىي فيكىرلىشە بىلمىر. اونلارين آرخاسىنجا گىئە بىلمىر. بىر نفر دئىير كى، كىشى آرواد آلاندا دايانيز بىرىنچى اوشاق دونيا يَا گىلندە دىز چۈكۈر. ايكىنجى اوشاق دوغولاندا سەج دە يە گىئىر. البته، آداما خوش گلىرى. سحر يئمە يىم حاضىر اولور، ائويم تمىز اولور، بىر آدام پالتارلارىمى يوپۇر. اما بونلارين ھامىسى اينسانىن اۋزۇنۇ چوخ سئومە يىنى و كىشى حاكمىتىنىي گؤسترىر. من اينانىرام كى، قادىنا گرک بو جور باخما ياسان.

منىم فيكىريمىجە، قادىنلار ان چوخ زوراکىلىغا معروض قالان اينسانلاردىرلار. همىشە بىر واسطە كىمىي اىستىفادە اولونوبالار. و هله ده اولونورلار، سۆزلىرى كىتاب سۆزلىرى كىمىي ايدى، من بعضى سۆزلىرى، مثلن، «ايستىشمار» يەن معناسى نى ياخشى بىلمىردىم، اما چوخ خوشوما گلىرىدى. خصوصىلە «تارىخ بوپۇ ان چوخ اذىت چىكمىش اينسانلار قادىنلاردىر» جملەسى

دئنهنیمده حک اولوندو. بونا گؤرە آرواد آلماق ایستەمیردینیز؟ بلی، ایستەمیردیم ال -آیاغیم باغانسىن. چونكى بو عنعنه لرلە قورولموش ایزدیوجلاڭاردا ایکى طرفين خاصىتلرى بىر بىرى ايلە توتماز. ايندى اگر ھم يولداش اولسايدىق، ھم عقیدەمیز بىر اولسايدى، باشقۇ جور اولاردى. ياخشى، نېيە عىنى عقیدەدە اولدوغۇنۇز بىرى ايلە عايىلە قورمادىنیز؟ بىزىم قروپۇن قىزلارى بو راحاتلىقلا ارە گئتمىرلە. اونلار اۋزىلە رىنى آماجلارينە حصر ائدىيلە. آنام دا بىزىم اوشاقلارا نىفرت ائدىر. دئىيردى، اگر اونلارين بىرى ايلە ائولەن سەن، اۆزۈمۈ ئۆلدۈررەم. سىز اونلاردان بىرىنى سئويردىنیز؟ نە بى سئويردىم؟ يوخ، ائلە دئىيلە. من بونو دئمك ایستەمیردیم كى، بىرىنە عاشيق ايدىم، آنام اونو ایستەمە دى. يوخ، بىزىم آرامىزدا هئچ بئلە شىئىلە يوخىدۇر. اونلار ايسىرار ائدىيردىلە كى، من ائولەنەم، من دە بىزىم قروپدان بىر قىزلا ائولەنمك ایستە بىردىم كى، فعالىتىمە مانع اولماسىن و داوا -زاد ائلە مەسىن. اما آنام فيكريمى بىلدى و قويىمادى. سىزىن قروپدان؟ يعنى نە دئمك ایستىيرسىنیز؟ خصوصى بىر قروپ دئىيل. ھامى يېغيشىب دە بىرى اولان بىر فعالىتىلە مشغۇل اولور. بو ايشلەر مىللەتىن خىرىنەدیر. اورادا ھر كسىن عقیدەسى، آماجلارى وار، بونا اوېغۇن حرڪەت ئىلىپەرلە. سىنин ھدفىن نە دىر؟ سن نە اشىمك ایستىيرسىن؟ اول فيكريم درس اوخوماق ايدى. ايندى بىلەيمىرمە. اولمايا، عۇمرۇنون آخرىينا قدر ائۇ تمىزلەمك - ایستە بىرسىن؟ يوخ. بىس نە؟ اگر ھدفىن درس اوخوماق دىرسا، اوخو. نېيە فيكرينەن داشىنېرسان؟ آخى ارە گئدن قىزى اوخولا قويىمۇلار؟ يعنى سن بىلەيمىرسىن كى، درس اوخوماغىن باشقۇ يوللارىدا وار؟ مىلن، ھانسى يول؟ ياخشى، گئىت گئىچە كورسلارىنا. فردى سىناوا لا گىر. آدامىن اوخولا گئىتمە بى موطلاق دئىيل كى. بونو بىلەيمىرمە. اما سىزىن اوچۇن سورۇن اولمايا جاق؟ يوخ، نە سورۇنى؟ چوخ ياخشى اولار. مندە ایستە بىرم كى، آروادىم اوخوموش آدام اولسۇن. بوندان باشقۇ، تحصىل آلماق سىنин حاقىن دىر. من كىمەم كى، سىنин بو حاقىنا مانع اولوم؟ سن دوستاق دئىلسىن، من دە دوستاخانا نظارتچىسى. مات قالمىشىدىم. بو سۆزلىرى گئىچەكدىن اشىتىمبىمە اينامىردىم. بو نىچە آدام ايدى؟ بو واختا قدر تانىدىغىم كىشىلەردىن نىچە دە فرقەلەنېرىدى؟ حىس ائدىردىم كى، ياشايىشىمدا گونش كىمى بىر چىراق يانىر. دىلىم سئوينجەن توتولموشدو. اىختىارسىز دئىدىم: دوغرو دئىيرسىنیز؟ درس اوخوماغا قويارسىنیز؟ اونو گولمك توتموشدو، اوزۇن دن راضى حالدا دئىدى: البتە، دوز دئىيرمە. بو، سىنин حاقىندى. هئچ كىمە بونا گؤرە تشىكىور ائتمە. آدام دوز اولدوغۇنۇ فيكىرلىشىدىي ھر شىئى ائتمەلى دىر. ياشايىش يولداشىنىن وظيفەسى بو دئىيل كى، سىنин ايشىنە مانع اولسۇن. عكسيئە، او، سىنин آرخاندا دايامالى دىر. بئلە دئىيل مى؟ باشىمى تىپدىپ اونون سۆزلىرىنى تصدىقلىدىم. اونون فيكرينى آنلامىشىدىم. من دە گرک اونون ايشلەرینە مانع اولمايايدىم. بو راضىلىق بىرگە ياشايىشىمىزىن

یازیلمامیش قانونو اولدو. او قانون کی، اونون کۆمکی ايله من اۆز حاقلاريمما بیه اولدوم. اما بو حاقلارين منه کۆمکی اولمادى. همین گون حميد ايشه گئتمەدى. من ده نېيەسىنى سوروشىماديم. ناهار يئمینىن اونون آتا -آناسىنین ائوينه گىتىدىك آخى گئچە سفره گىدەجكىلىر. پالتار گئىينەندە بير مودت اوتفاقدا ترددود اىچىن دە قالدىم. بىلەرىدىم نە گىيىم؟ فيكىرلىشىدىم، ھېشىھ كى كىمى يايلىغىمى باغلابىم. اگر نسە دئسە، چادرا اۇرتەرم. اوتفاقدان چىخاندا حميد يايلىغىما باخىب دئى: بو، موطلق اولمالى دىر؟ آتام ايجازە وئەن دن يايلىق باغلامىشام. اما سىز ناراحات اولورسونوزسا، چادرا اۇرتەرم. يوخ! بو دا چوخ دور. البتە، او زونۇز بىلەسىنىز. نئجە ايستە يېرسىنىز، گئىينىن. بو، سىزىن حاقىنىزدىر. او گون اوزون مودت دن سونرا اوزومو ياخشى حىس ائدىرىدىم. حىس ائدىرىدىم كى، آرخام وار. بوتون ايمكان سىز آرزو لاريم مومكۇن اولموشۇ. آراملا اونون يانىندا آدىملا يېرىدىم. دانىشىرىدىق. او داها چوخ دانىشىرىدى. بعض سۈزلەرى چوخ ادبى اولوردو. ائله بىل بىر معلم شاگىرە درس دئىرىدى. اما بو خوشوما گلىرىدى. او، دوغرودان دا، ساوادى ايدى. من تجرووبە و تحصىل جەت دن اونون شاگىرە دە اولا بىلمىزدىم. اونون دانىشىغينا وورولموشۇم. ائولرىنە چاتدىق. ھامى باشىمۇزى يېغيشىدى. بؤيوک باجىسى مونىر اىكى اوغلو ايله تېرىزدىن گلمىشىدى. اوغلانلار اۆزلىرىنى قرييە آپارىرىدىلار. قاينايىب -قارىشمىرىدىلار. بىر -بىرلىرى ايله توركە دانىشىرىدىلار. مونىر خانىم باجيلارىندان فرقەنېرىدى، اونلاردان چوخ بؤيوک ايدى. منه گۇرە باجىدان چوخ، خالا ياخشىرىدى. حميدلە مەھرىيان دانىشىدىغىمىزى گۈرۈپ سۈپىنرىدىلر. حميد آناسى و باجيلارى ايله زارافات ائدىرىدى. اونلارا آتماجا آتىرىدى. ھامىسىندان ماراقلى او ايدى كى، اونلارى اوپوردو. منى گولمك تو توردو. تعجب ائدىرىدىم. بىزىم ئودە كىشىلەر قادىنلارلا چوخ دانىشىماز لار بئلە، او كى قالدى زارافتالاشىب گولسونلار. اونلارين ائولرىن دە كى موحىطدن خوشوم گلدى. اردشىر منصورەنин اوغلو ايمكلىرىدى. چوخ شىرىن و سئويملى ايدى. اوشاق، اوزونو منىم قوجاغىما آتدى. گولدوم. حميدىن آناسى دئى: الحمد لله، گلينىمiz گولمك ده باجارىرىمىش. بىز ايندىيە قدر گولمە يىنى گۈرەمە مىشىدىك.

منصورە آناسىنین سۈزۈنۈ تصدىقلەدى: اۆزو ده گولنەدە نئجە گۈزلىشىر. ياناقلارين داكى چۈكە بى ده اونا چوخ ياراشىر. آلالاھا آند اولسون، اگر من سىنن يئرinen اولسايدىم، ھېشىھ گولردىم. قىزارىب باشىمى آشاغى سالدىم. منصورە دئى: قارداش، خوشونا گلدى؟ گۈردون، نە گۈزلى قىز تاپدىق؟ حميد گولە -گولە دئى: اللرىنىز آغرىيماسىن. منىزە قاشقا باغىنى ساللا بىب دئى: ندى، ائله بىل آدام گۈرەمە مىسىنىز. گۈرەمە مىش كىمى داورانىرسىنىز. بونو دئىب اوتفاقدان چىخدى. آناسى دئى: فيكىر وئرمە بىن. ايندىيە كىمى بو ھېشىھ قارداشىنین عزيز دوردا نەسى ايدى. اونا گۈرە بئلە قىسقانىر. اما من چوخ سئوينىرم.

سیزی بیر یئرده گؤردوم راحات اولدوم. آلاها مین دؤنه شوکور. ایندی آلاهین اوین ده نذيرلریمي آرخایين وئره بیلرەم. بو واخت آناسی ایچرى گيردى. بیز قالخىب سالام وئردىك. آناسی ايكمىزىن ده آلیندان اوپدو. من قىزاردىم: ياخشى، گلين خانىم، كئفين نىچەدىرى؟ اوغلوم سنى اينجىتىمىرى كى؟ اگر اينجىتىسى، گل اوژومە دىئ. قولاغىنى ائله چىركەم كى، بير ده جورات ائتمىز. زارافتاجا حميدىن قولاغىنى چكدى. حميد گولوب دئى: آتاباجان، چىكمە. او قدر قولاغىمى چىكمىسىن كى، ائشىك كىمى اوزونقولاق اولموشام. ساغوللاشاندا آناسى منى بير كونجه چكىب دئى: قىزىم، باخ قدىمكىلىر دئىبىلر، پىشىي مسجىد قاپىسىندا اولدورلر. ايندی دن قاباغىندا مؤحىم دايىان. داوا ائلمىكلە يوخ، خوش داورانىشلا. سن خانىمسان آخى. عىشۋئىلە، نازلا، خاهىشلە، بير سۆزلە، قويما گئچەلر ائوه گئچ گلسىن.

سحرلر ده ايشە واختىندا گۈندەر. گرک دوستلارينىن آياغىنى اونون اوينىن كىسىن. اينشاللاھ، تىز ده اوشاغىن اولسۇن، اۆزو ده بير -بىرىنин آردىنجا. ايکى اوچ اوشاغىن اولسا، اونون داها بىلە شىئىلە واختى قالماز. گۈرۈمە سىنىن باجارىغىنى! قايداندا حميد سوروشدو: آنام نه دئىيردى؟ دئىيردى، سىدن موغايات اولوم. هە، بىلىرم. موغايات اول كى، من دوستلاريملا گۈرۈشە بىلەمە يىم، هە؟ سن اونا نه دئىين؟ هئچ نە. نە دئىيم؟ گرک دئىيردىن كى، جەنم مأمورو دئىيلەم كى، حياتىنى زهرە دئوندرىم؟ من بىرىنچى گوندن قايناناما نىچە بىلە سۆزلىر دئىيە بىلرەم كى؟

آمان بو قدىم آروادلارين اليىندىن. بىرگە حياتىن اصل معناسىنى درك ائتمىرلىر. آروادى زنجىر كىمى كىشىنин ال آياغىنى باغلاماق اوچون آلىلار. بىرگە حياتىن معناسى، اصلين ده، بىرگە حرڪت ائتمك، بير -بىرىنى آنلاماق، برابر حقوقا مالىك اولماقدى. ندى، سن باشقىا جور دوشۇنورسۇن؟ يوخ، سىز حاقلىسىنىز. اورييىم ده اونون بؤيوكلىوبونه حىزان قالمىشدىم. گئچ چاتىق ائوه. او دانىشىمادان بالىش و ملفهسىنى گۈتۈردو و اوز ياتاچاق يېرىنى دوزلتىمە يە باشلادى. اذىت چكىرىدىم. بىلمىرىدىم نە اندىم. او تانىردىم -من چارپايدا ياتىرىدىم، او ايسە ناراحات يېرددە. بير آز اويان -بويانا وورنۇخوب سونرا دئىيم: بىلە چوخ پىسىدىر. سىز راحات ياتمىرسىنىز. سىز گلين چارپايسىا، من يېرددە ياشاباچاغىق؟ حىسلرىم قارىشمىشدى. اونا هئچ بير وورغۇنلوق اوتاباغينا گئتدىم، فيكىرلىشىدىم كى، بىز نە واختا قدر بىلە ياشاباچاغىق؟ حىسلرىم قارىشمىشدى. منىم تحصىلىمە ايجازە وئرمىكلە ان حىسىم يوخ ايدى. لاكىن اۆزومۇ اونا بورجلۇ بىلىرىدىم. او، منى آتا اوويىم دن قورتارمىشدى. منىم تحصىلىمە ايجازە وئرمىكلە بؤيوك لوطفو ائتمىشدى. زالا كىچدىم. باشىنин اوستوندە دوروب دئىيم: لطفاً، قالخ، گل، يېرىنده يات. ماراقلى، سورغولو و درىن بير باخىشلا بير نىچە دقىقە گۈزلەرنى منه دىكدى. گولومسىهيرك اليىنى منه اوزاتدى. منىم كەمكىملە يېرىنندىن قالخدى و

او گئجه‌دن اصل اریم اولدو. همین گئجه او یوخویا گئدن دن سونرا من ساعاتلارلا آغلادیم. ائوده او باش بو باشا گئدیب - گلديم. بيلميرديم منه نه اولوب. اوزومو باشا دوشه بيلميرديم. بير نئچه گوندن سونرا پروين خانيم گوروشومه گلدی. هيچان لى ايدي. دئدى: نه قدر گۆزلدىك اوزون گله سن، گلمه دين. گوردون كى، داها دۆزه بيلميرم، اوزوم گلديم. گوروم نه حالداسان؟ ياخشىيام. پيس دئيلەم. دانىش گوروم، ارين نئچه دير؟ سنه اذىت وئرمەدى كى؟ بيرينجى گئجه نه اولدو؟ سنى كى او حالدا گوردون، دئدىم، اوريين توتاچاق، اولەجكىن. دوزدو، حاليم پيس ايدي. او دا بيلدى. ائله كى منى او جور گوردو، ائودهن چىخدى. گئتدى كى، من راحات ياتىم. نه ياخشى آدامدى؟! آلاها چوخ شوکور. بيلرسن، نئچه نىگاران ايديم؟ گوردون، نئچه مدهنى كىشى دير؟ ايندى سن قصاب عسگرین آروادى اولسايدىن، الله بيلير، باشينا نه گىزيرىدى. دئ گوروم، راضى سان؟ هه، چوخ ياخشى اوغانلىدى. عايىلەسى ده ياخشىدى.

الحمدوللاه، گورورسەن، سينين قاباڭى ائلچىلىرىن دن نئچه فرقلىنيرلر؟ سنه بورجلويام. ايندى ياواش - ياواش منه نئچه ياخشى ليق ائتدىيىنى آنلاييرام. يوخ، يوخ. من نئيلدىم كى. اوزون ياخشى ايدىن كى، بونلار سنى بىهندىلر. ايندى، چوخ شوکور كى، راحاتسان. اوز اوغورون ايدي. من بدېختىدە بو اوغۇر يوخ ايدي. سينين كى حاجى ايلە سورونىن يوخدور. يازىغىن سينىلە ايشى اولمور آخى. هە!! سن اونو ايندى گورورسەن. ايندى قوجالىپ، خستە لىپ. بيلميرسن، او واختلار نئچە قورد ايدي. بيرينجى گئجه نئچە منه هوچوم ائلمىشدى. تىترەبب آغلادىغىما گۈرە نه قدر دئبۈلۈمۈشەم، او واختلار پول لو ايدى. هله فيكىرلىشىردى كى، اوشاغىنин اولماماغى قادىنلاردان دى. چوخ قادىنلارلا اوتورو بىدوروردو. آلاها بىنە دئىيلە. باشىما ائله بىلار گىزيرىدى كى، دئمەلى دئىيل. ائله كى قاپىنин سىسى گلىرىدى، بيلميردىم كى، او گلدى. بىنەن تىتىرىرىدى. من ده اوشاق ايدىم. اوندان چوخ قورخوردوم. اما، الحمدوللاه، ائله كى موڤلىس اولدو، بوتون مالىنى الدەن وئرىدى، حكيملى ده اونا دئىيلر كى، سورون اوزون دەدى و هەنج واحت اوشاغى او لا بىلمىز. ائله بىل او فورولمۇش تىكىھ اينه باتىرىدىلار. بىردىن اىيرمى ايل قوجالدى. هامى اونو بوراخىب گئتىدى. من ده بؤئييوب گوجلنىمىشدىم. دىلىم اوزانمىشدى. قاباگىن دا دورا بيلميردىم. قورخوردو كى، من ده بوشانىب گئترەم. او دور كى، ايندى ايشلىيمە قارىشمىز. ايندى آتىنى چاپماق نۇوبەسى منىم دير. اما اليم دن آدېغى جاوانلىغىمى، ساغلاملىغىمى نه ائدىم؟ اونو كى قايتارا بىلمرەم. آرایا سوكوت چۈكىدۇ، باشىنى ائله ترپتىدى كى، ائله بىل كئچمېش فيكىرلىرى اوزون دن اوzaقلاش ديرماق اىستە بير. سونرا دئىى: دوغرو دان، سن نىيە آتا - آنانى گۈرمە يە گلمىرسن؟ نىيە گلىم كى؟ آخى اونلار سينين آتان - آنان دىلار. اونلار منى ائودهن قوودولار، داها اورا گلمرەم.

بئله دانیشما. گوناهدی. اونلار سنی گؤزلىپىرلر. يوخ، پروين خانيم، گله بىلمىرم. داها دانیشما. اوچ هفتەدن چوخ ايدى كى، بىرلىكده ياشاييردىق. بىر گون سحر چاغى قاپىنин زنگى سىلسەن دى. تعجوبلىنىم. منيم هئچ كىميم يوخدو كى، منى گۈرمە يە گلىسين. قاچىب قاپىنى آچدىم. آناملا پروين خانيم قاپى آرخاسىندا ايدىلر. دوندوم. سوبوق سالام وئرىدىم. پروين خانيم: سالام، خانيم. بو قدر واختدى گئتمىسەن، قولاغىنinin دالىنا دا باخميرسان. آنان ائودە قم قوشەدن آغلاييردى. دئىيم، گل گىدك، اوزون گۈر كى، ياخشىدى. آنام: هاراداسان، قىز؟ دئى. نىگاران چىلىق دان اولورم. اوچ هفتەدىر، گۈزۈمۈز قاپىيا باخماق دان قوروپوب. سىدن هئچ خبر چىخمادى. دئمە دين، آنام - آتام وار. بعضى عنعنەلر وار آخى! هانسى عنعنەلر؟ دئىيم. پروين خانيم باشىيلا دانىشماماغىمىي اىشارە ائتدى: واى! آى قىز، آداما بىر «بوپۇر، كىچ» دئىلر. يازيق آنان بو اىستى ده نه قدر يول گلىب. اولمايا، بىزى ائوينه بوراخمايا جاقسان؟ ياخشى، بويورون. آنام پىللەلدەن يوخارى چىخا - چىخا دئىين دى: توى دان بىر گون سونرا ايت ياتانا قدر اوتوردوق كى، كوركەن يىمېز بىزى گۈرمە يە گله جك. خبر چىخمادى. دئىك، بلکە سونراكى گون گىلرلەر، بلکە جومعە گونو گىلرلەر. اوچ هفتە كىچدى، دئىيم، يقىن، بو قىز اولوب، باشىينا بلا گلىب. آدام آتاسىنinin ائويندىن گىدە، آرخاسىندا باخمايا بئله شئى اولار؟ ائله بىل كى، آتا - آنانين اونون بويونون دا حاقى يوخدور. دۆزه بىلمە ديم. باغىردىم؛ حاقىنiz وار؟ هانسى حاق؟ ائله كى قىز اولدوغومو بىلدىنiz، دونيايا گىتىرمىنiz پىشمان اولدۇنۇز. منه نه اتتىمىسىنiz كى؟ يالواردىم كى، قويون درس اوخويوم، يالواردىم كى، منه ائولندىرىم بىن! نىچە آى او ائوى منه زىندان اتتىنىز! آنام زار - زار آغلاييردى. پروين خانيم قورخو ايچىن ده ايدى. اما من اوزومو ساخلايا بىلمىرىدىم؛ آغلىم كىسەن دن دئيرسىنiz كى، قىز اوزگە مالىدىر. سونرا دا زورلا اوزگەنلى ن الينه وئرىدىنiz. منه باشىنىزدان ائله مك اىستە بىردىنiz، كىمە وئرمىنiz دە سىزە فرقى يوخ ايدى. مەگ سىز دئىيلدىنiz ساچلارىم دان يايىشىپ چارپاينىن آلتىندان سوروبەن؟ من دە گئتىدىم. اوزونۇز قوودۇنۇز منى. اولدوم اوزگە مالى. ايندى گلمىمى گۈزلىپىرسىنiz؟ مصصومە ، بىسى! اوتان. بو ندى، دئيرىسن؟ نه دە اولسا، آتا - آناندىرلار، زحمت چكىيلر، سنى بؤيودوبىلر. آتان سنى نىچە چوخ اىستە بىر! ائله آنان دا. من شاهىدەم، سەن خستە اولاندا بو آرود نلر چكدى! گئچەلر سحرە قدر باشىنىن اوستوندە گۈز ياشى تۈكۈردو... من بىر آز ساكتىلشمىشىدىم، حىس ائدىرىدىم كى، يونگوللشمىشەم. منه چىيان كىمى عذاب وئرەن نىفترت و كىن بىتىمىشىدى. آنامىن دا گۈز ياشلارى يارامىن اوستونە ملھەم كىمى ايدى. أغريمى آزالدىرىدى. هە، اولسون. من اوز وظيفەمىي يئرینە يئتىرىجە يەم. اگر ايشىنىز اولسا، گۈرەجە يەم. اىستە

میرم کی، سیزه بورج لو اولوم. اما مندن باشیما گتیردیکلرینیزی اونوتاماغیمی ایسته میین. آنام آغلاماگینی کسدی. دئدی: گئتم، بیچاق گتیر. سنین ساچلارینی یولان الیمی کس. آلاها آند اولسون کی، بئله داها راحت او لارام. آز آعری چکره م. گوندہ یوز دؤنه اوزومه دئیرم، الین سینایدی، نئجه الین گلدى، او یازیق اوشاغی بئله ووراسان؟ اما بیلیرسن، اگر بو ایشی گورمسئیدیم، قارداشلارین سنی قییما-قییما دوغراياجاقدیلار. بیر یانداندا او هفتہ آتانین اوره بی آغريیبردی. داوا درمانلا آیاغا دورموشدو. رنگ -روفو قالمامیشدی. قورخوردوم کی، سکته ائله يه. یعنی سیز منیم اره گتتمه بیمی ایسته میردینیز؟ نیبه ایسته میردیم؟ گوندہ یوز مین دؤنه ایسته بیردیم کی، بیر یاخشی آدام تاپیلا، سنین الیندن توتا. ائله بیلیرسن من گورموردوم کی، سن او دوستاخدا گون به گون سارالیب سولوردون؟ باخاندا او ریم پارچا -پارچا اولوردو. او قدر نذیر دئمیشدیم کی، سنه بیر یاخشی ار تاپیلسین، قورتاراسان اورادان. سنین دردین منی اولدوروردو. او ریمین بوزو اریبردی. دئدیم: یاخشی، آغلاماپین... قالخیب شربت گتیردیم. پروین خانیم صؤحبتی دیشتمک ایسته دی: به - به ، نه سلیقه ساهمان لى اودی! دوغرودان، آفادان لیقدان خوشوم گلدى؟ اونلاری من سئچیب آمیشام. آنام دئدی: دوزدو، پروین خانیم چوخ اذیت چکیب. سیز الله، ائله دئمه بین. ایندیه کیمی بئله آیش - وئریش ائتمه میشدیم. آتان سنین خطرینی چوخ ایسته بیر. احمد تتر - تتر منیمله داوا ائدیردی کی، نیبه آتاما بو قدر خرج ائتدیریرسن؟ لاکین اونون اوره بی ایسته بیردی. دئیردی، ایسته بیرم آیېلی اولسون، ارینین طایفاسی یانیندا باشی آشاغی اولماسین. ایکی گون سونرا باشینا وورماسینلار کی، جئھیزین یوخ ایدی. آنام هؤنکورتو ایله دئدی: آتان سنی گؤزله بیر. آه چکدیم: یاخشی، ایندی حالی نئجه دی؟ نه دئیم، قیزیم، یاخشی دئیل. آنام لچینین اوجلاری ایله گؤزلرینی سیلدی: منی گورمک ایسته مهسهنه، عئیسی یوخدور، اما آتان قم قوصه دن سولور. اوده داها هئچ کیمله دانیشمیر. یئنه ده باشلایب سیقارئت چکمه يه. اوزو ده بیر بیرینین دالینجا. داوملی دا اوسمکورور. قورخoram باشینا بیر بلا گلر. اونا گؤره ده ائوه بیر باش چك. قورخoram سونرا گورمه يه سنه، پشمان اولاسان. یاخشی، بو هفتہ ایچین ده گلرهم. گوروم حمیدین نه واخت واختی وار. اگر واختی اولماسا، او زوم تک گلرهم. یوخ، بئله اولماز. گرک ارین دن ایجازه آلاسان. ایسته میرم کی، او ناراحات اولسون. یوخ، ناراحات اولماز. فیکرینیز راحت اولسون. او زوم دوزلدرهم. حمید بیر داها منه باشا سالدى کی، عایله مله گئدیش - گلیشه نه واختی، نه ده حؤوصله سی وار. ایصرارلا منه دئدی کی، او زوم موستقیل یاشاییم. آتوبوسلارين یوللارینی، نؤمره لرینی، تاکسیلارین یاخشی گئتدی بیلاری منه او بیرتدی. بیر نئچه گون سونرا، ایول آینین آخریندا، حمیدین ائوه گلمه يه جینی بیلدیم بیر آخشم گئینیب اونلارا گئتدیم.

ماراقلی ایدی. بو او تئزیکله اونلارین ائوی اولموشدو. داها منیم ائویم دئیلیدی. بیرینجى دونه ایدی کى، ائودهن تك چىخىردىم. آتوبوسلا اوزون يول گئتىديم. بير آز هيچانلى اوسلام دا، آزادلىغىم دان خوشوم گلىرىدى. اوزومو شخصىت كىمى حىس ائدىرىدىم. اوز محلەمېزه چاتاندا چوخ هيچانلى ايدىم. سعىدى فيكىرلشمك اورييىمى سىخىردى. پروانە گىلىين ائولرىنىن قاباغىن دان كىچەن ده داها چوخ دارىخىدىم. كوچەنин اورتاسىن دا آغلاماق دان قورخاراق، آدىملارىمى يئىنتىتىديم. اما ائوه ياخىنلاشاندا آياقلارىم سوستلىشدى. او محلەنин آداملارى ايله اوزلشمك اىستمېرىدىم. هامىدان اوتابىرىدىم. فاطمە منى گۈرەن ده قوجاغىما آتىلىب زار -زار آغلادى، كۈرۈلدىم. على يئرين دن ترپەنمەدى. فاطمەنин اوستونە قىشقىرېب دئى: اولاما! گئت، جورابلارىمى گتىر! احمد آخشامچاغى گلدى. كىفلى ايدى. گىچ -گىچ منه باخدى. محمود دوداغىنinin آلتىن دا سالامىمى آلىب پىللەلری يوخارى قالخدى. آناما دئىديم: آنا، گۈردون، من گرک بورايىا گلمىيىدىم؟ ايلده بير دونه ده گلسەم، بونلار ناراحات اولا جاقلار. يوخ، سەن فيكىر وئرمە. محمودون ناراحاتلىغى باشقادى. بير هفتەدى هئچ كىملە دانىشمىر. نىيە؟ نە اولوب كى؟ خېرىن يوخدۇ؟ كىچەن هفتە گىئىنib -كىچىنidiك، شىرنى زاد آلىب قوما، بىيىنин ائوينه گئتىدik كى، محبوبەنى اىستە يك. نە اولدۇ؟ هئچ، بللى اولدۇ كى، قىسمت دئىلىميش. اوندان قاباقكى هفتە محبوبەنىن ئىلچىلىگى اولوبموش. بىزى ده سىنин توپونا اونلارى دعوت ائتمىدىمېز گۈرە چاغىرمامىش دىلار. البتە، ياخشى اولدۇ. من اول دن بو توپا راضى دئىلەدىم. كوركەنلری معاصر آدامدى. چوخلۇ مالى -ثروتى وار. يازىق محمودا بىچاق وورسايدىن، قان چىخمازدى. ائله قورخوردوم كى، باشىنا بير بلا گلر. آناسى آتماجا آتدى بىزە -ايشاللاھ، محبوبە يەئىدى گئچە -گوندوز توى ائدىجىك. هر يئرە چىراق تاخاجاغىق. آدام گرک قىزىنى ايفتىخارلا ارە وئرە... آتام گلنده اوتقاڭدا ايدىم. دىوارىن قىراغىن دا داياندىم كى، منى گۈرمەسىن. اوتقاڭدا قارانلىق ايدى. آتام بىر ئىنى قاپىيا دايابىپ، بىر آياغىنى او بىرى دىزىنinin اوستونە قوياراق آياققابىسىنinin بندىنى آچماغا باشلادى. يواش سىسلە: سالام، دئىم. ياريقارانلىق اوتقا دا سىسىن صاحبىنى آختاردى. قاباغا گلدىم. بىر نىچە دقىقە مئھرىيانجا گولومسە يەرك منه باخدى. سونرا اوزونه گلدى. يئنە آياغىنى دىزىنinin اوستو نە قوبوب باغى آچماغا باشلادى. ھوندوردن: نە عجب، بىزى يادا سالدىن؟ دئى. ھمىشە منىم يادىمداسىنىز، دئىم. باشىنى ترپتىدى، ائو آياققابىلارىنى گىئىن دى. دسمالىنى ئىنى اوزاتىدىم. گۆزلىرى دولدو. كدرلى -كدرلى منه باخىب دئى: فيكىرلشمىرىدىم، بو قدر وفاسىز اولارسان. بوغازىم توتولدو. بو، اونون ان سئوگى دولو سۋەزى ايدى. يئمك واختى هر شئى منىم قاباغىما قويوردو. تئز -تئز دانىشىرىدى. هئچ واخت بو قدر چوخدانىشان گۈرمە مىشدىم اونو. محمود گئچە سوفرە باشىنا گلەدى. آتام

سوروشندو: ياخشى، دى گۈرۈم، ارينه شام -ناهار نه وئيرىسن؟ بىشىرە بىلىرىسن؟ ئىشىتىمىشەم، ارىننىڭ شىكايىت ئەلەمك ئىستىيئر؟ كېيم؟ حميد؟ او يازىق هئچ واخت يئمكدىن شىكايىت اتتمز. قاباغينا نه قوى سام، يېئىر. هله منه دېيىر كى، واختىنى يئمك بىشىرەمە يە صرف ئەلەمە. بس ئىليلە ملىسىن؟ دېيىر، تحصىلىنە داۋام ئەلە. اورتالىغا سوکوت چۈكىدۇ. ھامى تعجلە منه باخىردى. آتامىن گۈزلەرنى دىرىپ شئى ئىشىلدادى. آنام دئىدى: بس ائو -ئىشىن نىجەه اولا جاق؟ بونا نە وار كى؟ ھامىسىنى چاتدىرا بىلىرەم. حميد دېيىر، ناهار، شام، ائو ايشى -بۇنلارىن هئچ بىرى موهوم دېيىل . سەن گۈرك سئۇدىن ئىشلىرى گۈرەسەن. خصوصىلە درس اوخوياسان. بو چوخ واجىب دىرى. على دئىدى: سئۇينمە، بالا، سنى داها اوخولا بوراخمازار، نىيە؟ گىتىمىشەم، دانىشمىشام. گىتجە كورسالارينا گىئەجەم. آتام سئۇينەر كى دئىدى: آللە چوخ شوکور! آنام تعجوبىلە اونا باخدى. سونرا مندىن سوروشندو: سىن ئىتابالارىن ھارادادى؟ ھامىسىنى بىغىشىدىرىپ گۈئى چانتادا زىزەمىيە قويموشام. على، قالىخ، اونلارى گىنەر. منه نە؟ اۆز ال-آياغىن يوخىدۇ؟ آتام ايندىيە قدر گۈزۈنەمە يەن عصىلىكىلە اونا طرف چئورىلدى. ئىننىن آغزىنى شىلەلە ووراجاقمىش كىمى اللرىنى يوخارى قالدىرىدى. ساكيت! خانىم باجىنلا بىر دە بئلە دانىشىدىغىنى گۈرمە بىيم! آغزىنا ئەلە وورارام كى، دىشلىرىن ھامىسى آغزىنا تۈكۈلرە. ھامىمېز مات -معطل آتاما باخىردىق. على ازىلمىش و اينجىمېش حالدا آياغا دوروب قاپىيا طرف گىتتى. فاطىما اۆزۈنۈ منه سىخىب دوداغىنinin آلتىندا گولدو. ساغوللاشاندا آتام هئچ كېيم ئىشىتىمەسىن دئىيە ساكيتىجە: گلن دئنە نە واخت گلە جىك سن؟ كورسا گىتىمك اوچون گىتجىكمىشىدىم. پايدىز كورسالارينا يازىلدىم. سېرىزلىكىلە درسلرىن باشلانىماغانىنى گۈزلىرىدىم. بو مودت دە چوخلۇ واختىم اولدو. ائودكى كىتابلارى اوخودوم. رومانلاردان باشلادىم. سونرا شئىر كىتابلارىنى دقتلە اوخودوم. نۇوبە فلسەفە كىتابلارينا چاتدى. چوخ چتىن و يوروجو ايدى بو كىتابلار. ان سونوندا، آخىردا مجبور اولدوم حميدىن درس كىتابلارىنى دا اوخويام. كىتاب اوخوماق چوخ ماراقلى ايدى، واختىم كىچىرىدى. حميد، دئمك اوЛАر كى، گىتجەلر ائوه گلمىرىدى. بعض گۈنلەر تاپىلىمېرىدى. اوللار يئمك بىشىرىپ، سوفە حاضىرلا يىب اونو گۈزلىرىدىم. دونھەلر لە سوفەنەن قىراغىن دا يوخوا گىتىرىدىم. اما يئنە دە بونو تكرارلا يېرىدىم. تك يئمك ئىمە يە نىفترت ئەدىرىدىم. بىر دئنە گىتجە يارىسى ائوه گلدى. سوفەنەن قىراغىن دا منىم يوخولا ماغىمى گۈزۈب عصبيلىشدى: سىن ئىمك بىشىرمەكدىن باشقا ايشىن يوخىدۇ؟ اونون عصبىلىشمىيەن دن و داۋانىشىن دان دېلخور اولدوم. سحر او، منه اوزۇن بىر نىطق سؤيلەدى و آخىردا دئىدى: چالىش ساوادىسىز و كۆھنە آروادلارىن ادارالارىن دان ال چك. منى دە عشق -محبت زنجىرى ايلە باغلابا جاگانىنى دوشۇنەم. من اينجىمېش و عصىسى سىسلە دئىدىم: منىم هئچ بئلە مقصىدىم دە يوخ ايدى. اما

آخشامalar تکلیکدن يورولورام. تک يئمك ده يئيه بىلمىرم. سونرا دا فيكيرلىشدىم كى، سن گون اورتا يئميرسن، هارادا اولدوغون دا بللى دئىيل، هئچ اولماسا گئجه ياخشى بىر شئى يئيهسەن. بلكه ده بىلەركدن ئالمىرسن، اما بئله شئيلرىن هدفى كىشىنى باغلاماقدىر. يوخ! من سىنين ال -آياغىنى باغلاماق ايسته مىرم. اما فيكيرلىشدىم كى، آخى بىز ار -آروادىق. دوزدو، سئوگىلى دئىيليك، اما دوشمهن ده دئىيليك. ايسته بىردىم سىنلە دانىشىم، سىدن نسە ئوبرەنەم. اوز سىسىمدىن باشقابىر سىس اشىيدىم. سىن ده هئچ اولماسا ائو يئمە بى يئيهسەن. هم ده آنانين اىصرارى ايدى بو، نىڭاران ايدى كى، سىنين گونلەر دىلينىه ايستى يئمك ديمىر. گۈردون؟! بىلېرىدىم كى، آنامىن سنه ائتكىي وار. بىلېرىم، بونلار سىنين تقصىرىن دئىيل. آنامىن تعليماتلارىدىر. يوخسا سىن بىرىنجى گوندىن قطعىلەشىرىمىشدىن كى، هئچ واخت منه مانع اولمايا جاقسان. آناما دئنهن، نىڭاران اولماسىن. بىزىم هر گئجه ايجلاسىمىز اولاندا يولداشلارين بىرى يئمىمىن مسولىتىنى بويۇننا آلير. چو خدا ياخشى يئمكلەر دوزلدىر... بو دانىشىق دان سونرا داها گئجهلر اونو گۈزلىدىم. اونون ياشايىشى گۈرونەمەين دوستلارىندان عبارت ايدى. همین اورتامىن نئچە اولماسى بارەدە هئچ بىر تصوورو روم يوخ ايدى. بىلېرىدىم، دوستلارى كىمدىلر، نئچە فيكيرلىشىرلەر، هارادان دىلار. بو قدر فخر ائتىدىي اىدەاللارى ندن عبارتدىر. آنحاق بونو بىلېرىدىم كى، حميدىن اوستوندە اونلارىن ائتكىيى مندن، عايىلەسىن دن يوز دونه چو خدور. درسلرىم باشلايان دا ياشايىشىم نىظاما دوشدو. واختىمەن چو خو درس اوخوماقلا كىچىردى. اما تكلىك و ياشايىشىمىن بوشلۇغۇ، سوكوت و سوپۇق منى اينجىدېرىدى. بىزىم ياشايىشىمىز موخارىبەسىز، داوسىز، اذىتسىز، ان سونوندا هيچان سىز كىچىردى. منىم تك اىلەنچەم هفتەنин سون گونلەر حميدىلە اونون آناسىنین ئۆينە گئتمك ايدى. يواش -يواش باشا دوشدو دن كى، باشىمى باغلاماغىمدان خوش گلەمىر. بونو دا ترگىتىدىم كى، بلkeh منى ده اوزولەر گئتىدىي محلىسلە آپارسىن. اما اونون دوستلارى قويىمودولار. حميدىن ايسە دوستلارينا اولان حسساسلىغى منه قارشى اولدوغون دان چوخ ايدى. منىم تك هەمصۈحەتىم حميدىن قوجا نەھىسى ايدى. اونون يئمە يىنى وئرىرىدىم، قايغىسىنى چكىرىدىم. چوخ ساكيت و مئھرىيان قادىن ايدى. اما قولاقلارى آغىر ائشىدىرىدى. قولاقلارى ائشىتىمىرىدى، اما ائله داورانىرىدى كى، ائله بىل گۈزلى ده گۈزموردو. حالى ياخشى اولاندا منه كىچمىش دن دانىشىردى. ياخشى كىشى اولان ارىن دن -حاجاغادان بحث ائله بىردى. او اولن دن سونرا نەھىن اورىي بوز باغلامىش دى يايда دا اوشويوردو. اوشاقلارى اونا آز باش چكىرىدىلر، هامىسى اوز ايشىن ده گوجون ده ايدى. حميدىن آتاسىنinin دجللىكلىرىن دن دانىشىردى. قايىناتام اونون ان سئويملى و بؤيوك اوشاغى ايدى. گاھ دا ائله آداملاردان دانىشىردى كى، اونلارىن چوخ

اولموش دو. بئله گؤرور دوم کی، ننه اوزو بیر واختلار خوشبخت قادین ایمیش، اما ایندی او خوشبخت لیکدن هئچ بیر ایز قالمامیش دی. ایندی تکجه اولمو گؤزله بیردى. اصلینده، ننه او قدر ده قوجا دئیلەدی. تعجبلو بو ایدى کی، قالانلارى دا اوندان اولومونو گوزلیپردىلر. دیل ده دئمه سەلر، سايغىدا قوسور ائله مەسەلر ده، حىس اولونوردو کی، ھامى اونون اولومونو گؤزلیپر. من آرادا كىچمىشى خاطىرلاپىرىدىم. ننه يە پروانە دن اۋترو نه قدر دارىخىدىغىمى دئىپردىم. بير گون پروانەنى آختارماق قرارينا گلدىم. پروين خانىم دان كۆمك اىستەمەلى ايدىم. بير گون آنامگىلە گئىندە پروين خانىم دا اورادا ايدى. اوندان خاهىش اىتدىم کی، تانىشلارىن دان سوروشسون، اونون عونوانىنى منه تاپسىن. اوزوم او محلەنин آداملارى ايلە صۇجىت ائله مەيە او تانىردىم. فيكىرلىشىردىم کی، اونلار منه باشقۇ گؤزلە باخىرلار. پروين خانىم چوخ آختاردى، اما هئچ كىمین پروانە گىل دن خېرى يوخ ايدى. يا دا قىصداً اونلارىن عونوانىنى پروين خانىما وئرمىردىلر. بىلىپردىلر کی، احمدلە اونون آراسىندا نسە وار. حتى قونشو لاردان بىرى دئمىشىدی کی، ندى، اونلارىن دا اۋىينە الى بىچاقلى آدام گۈندررسىنىز. بير گون سندلىرىمى مكتبدن آلماق اوچون اورا گئىندە بىلدىم کی، پروانە بوتون سندلىرىنى گۈتۈرۈب گئىدip. ادبىات معلمىمیز منى گۈرەندە سئويندى. تحصىلىمى داوم اىتدىرە جە يىمى بىلەندە چوخ سئويندى. قىشىن ايلك سوپوق گونلرىنىن بىرىنە بىكارچىلىقدان دارىخىردىم کی، حميد ائوه چوخ تىز گلدى. منه اونونلا بىرلىكىدە شام ائله مک شرفىنى وئرىدى. بىلمىردىم سئويندىم دن نه ائدىم؟ خوشبختىكىن، او گون سحر آنام منى گۈرمە يە گلمىشىدی. آغ باليق گتىرمىشىدی. حميدىن شام يئمىنەد ائودە او لا جاغىنى بىلەندە باشلادىم سبزىپلۇو بىشىرەمە يە. بىرىنجى دۇنە اوچون پىس اولمادى. بوتون باجارىغىمى ايشە سالمىشىدىم آخى. قىزارمىش بالىغىن اىي حميدى اىشتاهايَا گتىرمىشىدى مطبخى دۇورەمە دولانىب، هر شئى بارماقلابىرىدى. من ده اورىيمىدە گولە - گولە اونونلا داوا ائدىردىم. اول ننهنىن پاپىنى وئرىدىم، حميد آپاردى. سونرا ائودە نه واردىسا سوفرە يە دوزدوم. ائله بىل ائويمىزدە، ھم ده اورىيمىدە قوناقلىق مجليسى قورولموشدو. منى خوشبخت اتىمك، اصلينده، او قدر آسان ايدى کى! حميد تىز اللرىنى يوپىوب گلدى: سبزىنى گرک ال له يئيه سن. دئمە کى، اللە يئمك اولماز! بالىقلارىن سوموكلىرىنى چىخارتماغا باشلادى. اوزومدىن آسىلى اولمادان دئىمە: نە ياخشى گئىجە دىر. سن اولماسايدىن، قارانلىق، سوپوق گئىجە دلى او لاردىم. او، بير آز سوساندان سونرا دئىدە: اوز واختىندا ياخشى اىستىفادە ائله. درسلرىن وار، ائودە بو قدر كىتايىم وار، او خو. سن ياشدا اولاندا من آرزو لاپىرىدىم کى، واختىم اولسۇن، او توروب بو كىتابلارى او خوپۇم. كىتاب قالمايىب کى، او خوپۇم. ھامىسىنى او خوموشام، دوغرو دئىپرسن؟ ھانسىنى او خوموسان؟ ھامىسىنى. حتى سىن دىرس كىتابلارىنى دا زارافتات ائله مە.

نسه قانمیسان اونلاردان؟ بعضیلریندن چوخ شئی باشا دوشمه دیم. ایسته بیردیم آنلامادیغیم شئیلری سندن سوروشوم. رومانلاری دا اوخودون؟ هه، چوخ ماراقلی دیر! چوخ واخت اوخوياندا آغلایبرام. نه قدر كدرلى دى چوخو. اينسانلارین باشينا ائله شئیلر گلیر کى... بونلار ياشایشىن گئچكلىرى دير. حکومت سیستئملری يازيق ميللتى ایستىشارە ئىتمىكلە، اوز قودرت و گە لىرىنى چوخالتماقلا اونلارين زحمتلرینين منعىتىنى اوز جىبلەرنە دولدورور. بو عدالتسىزلىپىن اوجوباتىن دان خالقلار اذىت چكىر. چوخ آغرىلىدى. بس بىز نه اىتمە لىيىك؟ موباريزە آپارمالىسىق. هر كسىن بورجودور بو ظلمون قارشىسىنى آلماق. هر آزاد اينسان عدالتسىزلىكە موباريزە آپارمالى دير. تا بو سیستئم يىخىلانا قدر. بو تارىخىن حاق حئسابى دير. دونيانىن بوتون سېتەمىنى چكمىش اينسانلارلا بىرلىك اولوب، بو عدالتسىزلىكلىرى آرادان قالدىرا جاقلار. بىز گرک بو قىامدان كناردا قالماياق. اونون سۆزلىرنە مات قالميشدىم. او دانىشدىقجا ائله بىل كىتاب اوخويوردوم. اىختىيارسىز دئىيم: اگر من آياغا قالخسام، سن آياغا قالخسان، هامى قالخاجاق. اگر سن ده اوتورسان، من ده حرڪتسىز قالسام، اوندا كىم قالخاجاق؟ كىم دوشىمەنلە دۇئىشىجك؟ بر كاللاھ. ساغ اول. بعضى شئیلری سن ده بىلەرسن. بعض ائله سۆزلەر دانىشىرسان كى، سنين ياشىنلا، ساوادىنلا اوينون گلمىر. ائله بىل سنى ده يولا گتىرمىك اولار. بىلەرسىم كى، اونون بو سۆزلىنى تعرىف، يوخسا تحقىر كىمى قبول ائدىم. هر حالدا، ایستەميردىم كى، بو گئجهنى كورلا يام. او زونە وورمادىم. يئمكىن سونرا حميد موتتكە يە سۈيكتىب دئىي: دوغرودان، چوخدادلىدى. چوخدان ايدى، بئله ياخشى يىمك يئمە مېشدىم. يازيق اوشاقلار، گۈرەسەن، بو گئجه نه يئىپپەر؟ يقين، ھميشكى كىمى پىندىر چۈرك. اونون اوزو گوللىپىن دن ایستىفادە ئىدرك دئىيم: نىيە بىر گنجە دوستلارىنى ائوه يئمە يە دعوت ائتمىرسەن؟ فيكىرلى -فيكىرلى منه باخدى. نسه دوشوندو. اما قاشقاپاق توڭىمەدى. او زومو الە آلىپ دئىيم: دئمىردىن كى، هر گئجه بىرىنىز يىمك ايشىنى اوز بوبۇنۇزا گۇئتۈرۈرسوز؟ بىر گئجه ده سن گۇئتۈر اوز بوبۇنۇا. قوى اوشاقلار دا ياخشى يىمك يئسپىنلەر. ياخشى اولار. شهرىزىد دا نىچە واختدىر سنى گۈرمىك ایستە بىردى. شهرىزىد؟ هە، ياخشى دوستلارдан بىرىدى. ساوادىلى، اعتىقادلىدى. بئله شئیلری ده بىزدىن ياخشى آنلايىر. قىزدى؟ البتە. آخى «شهرىزىد» دئىيرم، مگر شهرىزىد اوغانلار اولا بىلر؟ يوخ، يعنى اونو سوروشورام كى، ائولىنىپ، يا سوبايىدى؟ هە، سنين ده بئله دانىشماغانين اولمايا. بلى، ائولىنىپ. يعنى مجبور ايدى. چونكى عايىلەسىنinin نظارتىنندن چىخمالى ايدى. بس اونون يولداشى آروادىنinin سىزىنلە يولداشلىق ئەلمىيىنندن اينجىمير؟ كىم؟ مئھدى؟ يوخ، جانىم، او اوزو ده بىزدىن دير. اونلارين اىزدىوا جالارى قورا شىدىرما يەدى. او زوموز بئله قرارا گلدىك، چونكى بئله اولاندا ايشىمىز قولايلاشىرىدى. حىس ائلىپرىدىم كى، بئله قريبه بىر مسئله ده ده

گرک آرتیق -اسکیک سوال وئرمییم. او، بیرینجى دؤنه ایدى كى، اوز دوستلاریندان، قروپلاریندان دانیشىردى. شهرىزادى گۇرمىي چوخ اىستە بىردىم. سن الله، بىر دؤنه ائله ائت، او، بىزە گلسىن. گرک بو بارهده فيكىرلىشم. اوشاقلارلا گە بىشە، گۈرۈم نە دئىيرلە؟ بو خوشبخلېك منه اىكى هفتەدن سونرا نصىب اولدو. قرارا گلمىشىدلەر كى، شنبە گونو بىغىشىب بىزە گلسىنلەر. بوتون هفتە اۆزومو اودا -كۈزە ووردوم. قاپىلان، شوشەلرى، پردهلرى يودوم. نئچە دؤنة مېئىللەرين يئرینى دىشىديم. يئمك ماسامىز يوخ ايدى. حميد دئىدى كى، اونلارا ماسا گرە ك دئىيل. يئرده سوفە سالارىق، بىسلىدى. ھامى يېرلەر. راحات اولارىق. اون اىكى نفر ياخىن دوستونو دعوت ائتمىشدى بىلەمىرىدىم ھانسى يئمكلىرى بىشىرىم. چوخ ھىجانلى ايدىم. بىر نئچە دؤنة حميدىن سوروشدوم. او دئىدى كى، واجيب دئىيل. دئىيم كى، منه واجيبدىر -اونلارين ھانسى يئمكلىرى خوشلادىغىنى بىلەمىك اىستىرىم. حميد: من نه بىلىم، دئىدى. ھەر بىر شئى خوشلائىر. سن ھامىسىنى بىشىرىمە يە مجبور دئىيل سەن آخى. ياخشى، شهرىزاد نە خوشلائىر، اونو دى. سبزىقووورما. اما مەهدى قىيمەدن اۋترو اۋلۇر. اکبرە سەنин بىشىرىدىن سبزى بالىق دان دانىشمىشام، ھەلە دە حسرتىنى چكىر. سوپىق آخشاملاردا ھامىنinin كۆنلۈنە آش دوشۇر. بىر سۆزلە، او قدر شئى وار كى. اما سن اۆزونو چتىنە سالما. نە راحاتدىسا، اونو بىشىر. چىشىنە آخشامىن دان آلىش -وئرىشە باشلادىم. ھاوا سوپىق ايدى. آستا -آستا قار دا ياغىردى. احتياطلا يېرىرىدىم كى، يئرە يىخىلسام، باشىما بىر ايش گلسى، قوناقلىغىمۇز پۇزولار. ائله بازارلىق ائلمىشىدىم كى، هئچ واخت سىسى چىخمايان نە دە اعتراض ائلهدى: قىزىم، ائله بازارلىق ائله مىسىن كى، ائله بىل يىددى محلە نى قوناق چاگىرا جاقسان. جومە آخشامى يئمكلىرىن بىشىرىنى بىشىرىدىم. حميدىن آتا -آناسىنinin ائۋىندىن قايىدان گونو دە باشقا يئمكلىرە باشلادىم. او قدر يئمك بىشىرىمىشىدىم كى، اونلارى قىزدىرماق سەردىن گون اورتايى قدر زامان آلاردى. صباحا، سادەجە، دويولرىمى دەملەمك قالىمىشىدى. خوشبختلىكىن، ھاوا سرین ايدى، من دە راحاتجا يئمكلىرى ائيوانا دوزموشىدوم. آخشام حميد گىتىدى، گىتىنە منه دئىدى: اگر ايشىم چوخ اولسا، گىتجە ئوھ گلەمە يە جەم، صباح گون اورتايى ياخىن اوشاقلارلا بىرلىك دە گلرەم. سەر تئزدىن يوخودان دوردوم. ھەر يئرین تۆزۈنۈ آلىب، دويولرى دەملەيم. يىسلەرىم بىتهن دن سونرا تىزجە دوشما گىردىم. ساچلارىمى بوردوم، ان گۆزل سان پالتارىمى گىئىنەيم، دوداقلارىما پومادا چىكدىم. اىستە بىردىم هئچ قوصوروم اولماسىن كى، حميد منى اونلارا تقدىم ائتمىكدىن اوتانماسىن. اىستە بىردىم نىكاحدانكىنار اوشاق كىمى ئوھدە گىزلىتمەسىن. اونون دوستلارى منى اوز قروپلارينىن اىچىنە گىرمە يە لا يېق گۈرۈسۈنلەر. ساعات اون اىكىدە قاپىنinin زنگى چالىندى. اورييەم اوزولدۇ. بو زنگ منى خبر ائتمىكدىن اۋترو ايدى، يوخسا حميدىن اوز آچارى وارىدى. تلسىك

اونلویومو آچیب اونلاری قارشیلاماغا قاچدیم. سازاق واردی، اما من حیس ائله میردیم. پیللەلرین یوخاریسیندا حمید اونلارین هامیسینی منه تقدیم ائله دی. دئردو قادین، قالانی کیشی ایدی. تقریباً هامیسی بیر یاشدا ایدیلر. ائده اونلارین پالتولارینی آلدیم. ماراقلا قادینلارا باخدیم. کیشیلردن چوخ فرقله نمیردیلر. هامیسی شالوار گئینمیشدی. گئن، کۆنه پولووئلرلی ده اونلارا یاراشمیردی. ساچلاری چوخ قیسا ایدی. آرخادان باخسایدین، کیشیلرلە سەھو سالاردین. هئچ بیرینین بزبى یوخ ایدی. شهریزاددان باشقۇا هئچ بیرى منه جدى يانا شمادى. باخما ياراق کى، هامیسی ادبلى و تواضۇعكار گۈرونوردو. شهریزاد يئگانه آدام ایدى کى، منى اوپوب باشدان - آیاغا سوزدو: به - بە، نه گۆزل خانیمین وار، حمید! دئمە میشدىن کى، خانیمین بو قدر گۆزل گئینەندى. هامى دئنوب دقتە منه باخدى. بير نئچەسینین اوزون ده گۈروننمە يەن بير گولوش و مسخرە حیس ائله دیم. هئچ بير خوشالگىم سۆز دئمەدیلر، اما بىلمىرم، داورانىشلاریندا نه واردی کى، من قىزارىب اوتاندیم. بلکە حمید ده اوتاندى. چالىشدى سۆزو دىيىشسىن. دئدى: بىسى، گىرین اوتاغا. چاي ايچك. بعضىلرى ديواندا، قالانلارى يئرده اوتوردۇ. تقریباً يارىسى سىقارەت چىكىرىدى. حمید تلسىك دئدى: ائدکى كولقاپىلارين هامیسینى وئر. مطبخە كىچىب كولقاپىلارى گىتىرىدىم. حمیدە وئردىم. ال آياغىم بير - بىرىنە دولاشا - دولاشا چاي تۈكمە يە باشلادىم. حمید تزەدن مطبخە گىرىپ آجىخلا دئدى: اوزونو نه گونه قويىموسان؟ نئيلميسەم کى؟ بو نه پالتاردى گئینميسەن؟ كوكالالارا اوخشاپىرسان. گئت، ساده بير شئى گئىن. اوزونو ده يو. سادەجە، دوداغىما بوبىا چىكمىشەم. بىلمىرم، نئينەميسەن، اما ائله ائت کى، بر - بزه بىن گۆزە دىمەسىن. كۆمور سورتوم اوزومە؟ سورت! گۆزلىيم دولدو. هئچ واخت بىلمىرىدىم اوونون نظرىنده نه پىس دىر، نه ياخشى. قفيلىن يورغۇنلوق حیس ائله دىم. بوتون هفتەنین يورغۇن لوغۇن ايندى حیس ائلىرىدىم. محل قويىمادىغىم سوپۇقدىمە ايندى حىددتەندى. باشىم گىچلەندى. اوتقادان سىس گلدى: چاي هارادا قالدى؟ چايلارى سوزدوم. حمید اىستكانلارى اوتاغا آپاردى. من ياتاق اوتابغىنا گىرىپ پالتارىمى چىخارتدىم. بير مودت چارپاپىدا اوتوردوم. اوزون بير اتك، کۆنه كوفتا گئىنىدىم. ساچلارىمى باشىمین آرخاسىندا يېغىدىم. بير تىكە پامېقلا دوداغىمدا قالان پومادانى سىلىدىم. چالىشدىم بوغازىمدا قالان قەھرى اودوم. قورخوردوم، گۆزوم آينيا ساتاشسا، آغلابا جاقدىم. چالىشدىم فيكىرىمى جملىيەم. يادىما دوشدو کى، دويونون ياغىنى تۈكمىشەم. اوتقادان چىخدىم. قىزلارين بىريلە اوز - اوزه گلدىك. منى گۆرهن ده قىز دئدى: دئكىرۇنون نېيە دىيىشدىن؟ هامى اوتقادان باشىنى چىخاردىپ منه باخدى. قولاقلارىما كىمى قىزارمىشدىم. حمید ده مطبخ دن باشىنى چىخاردىپ دئدى: بئله داها راحاتدى. مطبخ ده خىلى اللشدىم. هئچ كىمین منلە ايشى یوخ ایدى. ساعات اىكىدە سوفرە

آچیلدی. بوتون یئمکلر حاضیر ایدی. قوناق اوتابغینین قاپیسینی با غلامیشدیم کی، زالدا سوفره‌نی یاخشی دوزل ده بیلیم. او جا سسله دانیشیدیقلارینی ائشیدیردیم. سؤزلرینین یاریسینی آنلايا بیلمیردیم. ائله بیل باشقان دیلده دانیشیدیلار. بیر مودت «دیالكتیکا» دئیبلەن شئى دن دانیشیدیلار. «خالق»، «توده» كلمەلرینى دورمادان ايشلدىردىلر. بیلمیرم، نېيە «میلت» دئمیردیلر. ان سونوندا، ناهار حاضیر اولدو. بئلیم برك آغريپيردى. بوغازىم يانىرىدى. حميد سوفره‌يە باخىب، ھامىنى یئمە يە دعوت ائتدى. ھامى یئمکلرین اىيندن، رنگىندن و نىچە نؤو اولماغانىدان تعجبىلنمىشدى. ايشتاھايلا يئمە يە باشلادىلار.

تئز - تئز منى تعرىفلىپيردىلر و بير - بىريلرینە یئمک سيفارىش ائدىردىلر. شەھرىزاد منیم بو قدر زحمت چكمىمەن ناراحات اولموشدو: يورولماياسان. دوغرودان، چوخ زحمت چكمىسىن. بىز بير پىندىر - چۈركلە ده دوياردىق. كىشىلرین بىرى دئى:

پىندىر - چۈرپى ھمىشە يئىپيرىك. ايندى بير دئنه ده گلدىك بو بورۋانىن اۋىنە، گۆرك او، نه يئىپير. ھامى گولدو. فيكىرلىشىدیم کی، دئىھەسەن، حميدىن بو سؤزدن خوشو گلەدی. یئمکدىن سونرا ھامى قوناق اوتابغىنا قايتىدى.

حميد بير دسته بوشقاب گۇئىتىرۇپ مطبخە گلدى و دئى: بو قدر یئمک بىشىرمەك نە يە گەرە ك ايدى؟

نېيە، پىس ايدى کى؟ يوخ، اما گرک بوندان سونرا دونيانىن آخرىينا قدر اونلارا جاواب وئرىم. بير - ايکى دئنه حميد چاى آپاردى. من سوفره‌نى يېغىشىرىپ قابلارى يودوم، یئمکلری يېرە يئر ائتىدىم. مطبخى قايدايا سالدىم. ساعات بئشىن يارىسینى كېچمىشىدى. بئليمىن آغريسى كېچمىردى. حىس ائدىردىم کی، قىزدىرمام وار. هەنج كس منى سوروشموردو.

اوندولموشدو: یاخشى بىليردىم کی، اونلارا بير ياماق كىمىيەم. نه اونلار كىمى صۇجىت ائده بىليردىم، نه ده سؤزلرینى كسىب، نه اىستدىكلىرىنى سوروشما بىليردىم. يئنە چاى سوزوب، خامالى شىرنىلە اوتابغا آپاردىم. ھامىسى تشكىر ائتدى.

شەھرىزاد دئى: يورولماياسان. باغيشلا، كۆمك ائتمە دىك. بىز بو ايشلرى باجارتىرىق، دوغروسو... چوخ ساغ اول. ائله بير ايش گۆرمە دىم. نىچە يعنى هەنج نە ائتمەميسەن؟ بىزىم بونلارين بىرىنى ده گۆرمە يە ايمكانىمiz يۇخدور. گل بىزىم يانىمizدا اوتور. گل منیم يانىما. گۆزۈم اوستە. ايندى گليرىم. اما ايجازە وئرىن، واختى كېچمە مىش نامازمى اوخوبوم، سونرا گلەم، راحات اوتوروم. ھامى يئنە تعجبىلە منه باخدى. حميد قاشقا باغىنى ساللادى. بیلمیردىم، يئنە نە دئىدىم کی، بونلارا بو قدر قربىيە گلدى. باياق حميدە «بورۋا» دئىهن اكىر: به - به، هله ده ناماز قىلان آدام وار؟ چوخ سئويندىم، خانىم، سىز جىدىنىزىن ائتىقادىنى قورو بورسونۇز؟ نېيە ناماز قىلدىغىنىزى دئىھە بىلرسىنىز؟ اينجىدىم، ال - آياغىم بير - بىرىنە دولاشدى. دئىدىم: البتە، موسىمانام، هر موسىمان دا ناماز قىلمالى دىر. بو، هر موسىمانىن بورجودور. بو عۆھەدەلىگى سىزىن اوستۇنۇزه كىم قويوب؟

تکجه منیم یوخ، بو بورج هامینین اوستونه قویولوب. اوز پیغمبری و قورانی قویوب بو عۆهده لیگى.

يعنى دئیرسن، بير نفر يوخاريدا اوترووب عۆهدهلیكلرى يازىب، آتىر پیغمبرين قوجاغينا. ائله عصبيشمىشىدىم كى، باشىم هرلەندى. باخىشلاريندا حميدىن كۆمك اىسته يېرىدىم. اما حميدىن باخىشىندا غضب وارىدى. قىزلارىن بىرى دئدى: اگر ناماز قىلmasان، نه اولا جاق؟ دئىيم: گوناھدى آخى. مثلى، بىز ناماز قىليمىرىق، سى دئىهن كىمى، دوعا ائتمىرىك. باشىمiza نه گلەجك؟ دىشلىرىمى بير -بىرىنە سىخىب دئىيم: اولىدن سونرا جەنم عذابىنا دوچار اولا جا سىنېز. آها، جەنم. دى گۈزۈم، جەنم نىچە بىر يئردى؟ بوتون بىرىنىم تىترىرىدى. اونلار منیم اعتقادىمى لاغا قويىمۇشدولار. دىلىم توتولا -توتولا دئىيم: جەنم اوددان دوزلىپ. يقىن، ايلانى، عقربى ده وار. هامى گولدو، من يالوارىشلا حميدە باخدىم. اما او، باشىنى آشاغى سالىمىشىدى. گولمەسە دە، هەچ نه دئمېرىدى. اكىر حميدە طرف دۇنوب دئىدى: سى كى آروادىنин گۈزۈنۈ آچا بىلمەمىسىن، بو خالقى نىچە خورافاتدان قورتاراجاكسان؟ آجىخلى حالدا دئىيم: من خورافاتچى دئىيلەم! نىيە كى، لاپ ائلهسەن! سىنە گوناھ يوخدو. بئىنېنى يوپىلار. بو ايشلىرىن خالقا هەچ بىر خېرى يوخدور. بو اينام سى باشقالاريندان آسىلى ائدىر. بونلارى سى قورخوتماق اوچون فيكىرلىشىلىرى كى، هر نه وار، اونا قانع اولاسان. اولمايان شئىلىرى طلب ائلهمەيدىسىن. بو اومىدله ياشاياسان كى، او بىرى دونيادا بونلارى سىنە وئرەجىلر. سىنەن او شئىلىرە اعتقادىن وار كى، اونلار سى اىستىئىمار ائتمىك دن اوترو يارانىب. خورافات بودو. حىس ائله دىيم كى، حالىم پىسلشىر. آجىغلۇ حالدا دئىيم: كوفر دانىشمايمىن! گۈرۈرسونۇز، اوشاقلار؟ آداملارىن بئىنېنى نىچە يوپۇرلار؟ بونلارين گوناھى يوخدو. بو اينانجلارى اوشاقلارىقىدان بونلارين ذئھنinin دە اكىرلر. بىزىم ايشىمiz بونلارلا موبارىزە آپارماقدى. بو، ناركوتىك كىمى بىر شىئىدى. اونون سۈزلەرنىن گئىرىسىنى اشىتىمە دىيم. بوتون ائو باشىما دولانىرىدى. فيكىرلىشىدىم كى، اگر بىر دقىقە ده اورادا داياسام، قوساجاغام، تلىك آياقيولونا قاچدىم. اورىيم بولاندى. بئلىم و قارنىمدا دەشتلى درجه ده آغرىرىدى. آياقلارىم ايسلاندى. تعجلە آياقلارىمین آلتىنا باخدىم بوتون توالىت قان اىچىن دە ايدى. صىفتىم آلىشىب -يانىرىدى. آشاغىبا باخىرىدىم. اودون شۇعلەلرى منى اوز طرفينە چكىرىدى. چالىشىرىدىم قاچىم، اما آياقلارىمدا حركت یوخ ايدى. چىركىن ايفريتەلر اوزون دېرناقلارىنى قارنىما سوخوب منى اودا طرف چكىرىدىلر. اطرافىمدا اينسان باشلى ايلانلار منه گولوردولر. آغ، قربىيە بىر او تاقادا گۈزۈمو آچدىم. برک اوشوبوردوم. گۈزۈرىمى باغلايىب اوزومو يېغىشىرىدىم و تىترىدىم. بىر آدام يورغانى اوستومە چكىب، اىستى اليله آلنىمى يوخلادى. بىرى دئىى: قىزدىرماسى دوشوب. قانا خىماسىدا كسىلىپ. اما بىدەنى ضعيفدى. آنامىن سسىنى اشىتىدىم: حميد خان، ايجازە وئرين، اونو بىر هفتە

اویمیزه آپاراق. بیر آز اوژونه گلسين. بئش گون ده آنامگیله ياتدیم. فاطمه پروانه کیمی باشیما دولانیردی. آتام هئى اینانیلماز -قرایب یئمه‌لی شئیلر آلیردی. دئدیننه گوره، هامیسی منی گوجله‌ندیرمک اوچون ایدی. گۆزومو آچان کیمی آنام آغزیما نسه قویوردو. پروین خانیم سحردن آخشاما کیمی یانیمدا اوتووردو. منیمله دانیشیردی، اما اونو دینله‌مەیه حؤوصلمه يوخ ایدی. حمید هر آخشام منی گورمەیه گلیردی. ناراحات گۆرونوردو. اونا باخماق ایسته‌میردیم. ئئنه ده اطرافیمداکیلا رلا دانیشماق چتینلشمیشدی. آنام دئیردی: قیزیم، بولیلو اولدوغونو نییه دئمیردین؟ نییه بو قدر زحمت چکدین، ایشله دین؟ نییه قویمادین کمکینه گلیم؟ نییه قویدون سویوق ده يسین. آخى بیرینجى آیلار گرک بو شئیلدەن قوروناسان. اما قم یئمه. بیلیرسن، من نئچە اوشاق سالمیشام؟ بو دا آللاهین حیكمتى دیر. حمید منصوره‌نین ماشینی ایله دالیمجا گلمیشدی. آیریلاندا آتام بوبنوما بیر قیزیل زنجیر تاخدى. تشكکور ائله‌مەیه حالیم اولمادی. حمید ایکى گون ائوده قالیب منه باخدی. بیلیردیم، بو، اونون نظرینده نه بؤیوک بیر فداکارلیقدی. اما ایچیمده هئچ بیر مینتدارلیق حیسى يوخ ایدی. آناسى و باجيلارى منی گورمەیه گلدىلر. آناسى دئدی: منیم ده ایکینجى اوشاغیم دوشموشدو. اما اوندان سونرا اوچ ياخشى و ساغلام اوشاق دوغدوم. يئرسیز كدرلەنمە. هله سیز گنجسینیز. واختینیز وار. من بیلمیردیم کى، سینیرلاریمین پوزولماگینین نه دنى ندیر. تكجه اوشاغا گوره دئیلەدی. چونکى هله او واختا قدر ایچیمده نسه قیریلمیش و بولیلو اولدوغومو هئچ کیمە دئیه بیلمە میشدیم. هله ده اوژومو بیر مكتبلی قیز کیمی گۆروردوم -بیرینجى وظیفهم درس اوخوماق ایدی. ایندی ده عذبالاریمین کۆکو -گوناه حیسى ایدی. ایناندیغیم شئیلرە شکك ائله میشدیلر. بو شککى ائشیدننە دەشتە گلمیشدیم. اوژومو جزا گورمەیه لاپق بیلیردیم. بلکە اوشاغى ایتیرمیمە ده بو نه دن اولموشدو.

حمید مندن: سن نییه منه بولیلو اولدوغونو دئمە دین؟ سوروشدو. آخى اوژوم ده بیلمیردیم، دئدیم. هم ده فيکيرلشمیردیم کى، سن بونو ائشیدننە سئوینەجکسەن. اوشاق اولماگینین سنه نه فرقى وار کى؟ بیلیرم کى، سینین دردین تكجه اوشاق دئیلەل. سن باشقۇ شئیلرەن اینجیمیسەن. ساييقلاباندا بیلەدیم. من، شهرىزاد، مئھدى بو بارەدە چوخدانىشدىق. او گونو سن هر ياندان ائتكى آلتىندا ايدىن. هم يورغۇن ايدىن، هم سوپوقلامیشدىن. اوشاقلارین آخرینجى سۈزلىرى ده سنه خربە اولدۇ. گۆزلریم ياشلا دولدو: سن منى هئچ مدافعە ائتمدىن. منى لاغا قويوب گولدولر. منیملە آخماقミشام کیمی داورانىردىلار. سن ده اونلارین يانىندا ايدىن. يوخ، اينان، هئچ كسىن خصوصى بير مقصدى يوخ ایدى. بیلیرسن، او گوندن سونرا شهرىزاد نە قدر اکبرى دانلادى؟! او گون ده بوتون گونو منیملە برابر خستخانادا سىنин باشىنین اوستوندە ایدى. هامى سىدن

نیگارانیدی. اکبر ده ایسته بیر گلیب سندن عذر ایسته سین. گونون صاباحی شهریزادلا مئهدی شیرنیات آلب، منی گورمه يه گلمیشیدیلر. شهریزاد یانیمدا او تورووب دئدی: چوخ سئویندیم ساغالماگینا. بیزی چوخ قورخوتدون. با غیشلاین، او زومده ن آسیلی اولمادی. یوخ، بئله دئمه. سن گر ک بیزی با غیشلایسان. بیزیم گوناهیمیز ایدی. بیز او زوموز موباحیثه ائله يهنده ائله سرت سؤزلر ایشلديريک کی، باشقالارینی دا او زوموز کیمی بیلیریک، کیمی سه اينجی ده بیلچیمیزی دوشونموروک. اکبر ده همیشه ائششک کیمی دانیشیر. اما اونون دا هئچ بیر مقصدى یوخ ایدی. ایسته بیردى گلسین. من دئدیم، گره ک دئیيل. سنی گورر، یئنه حالی قاریشار. یوخ، اوندا گوناه یو خدو. گوناه من دهدی کی، بیر کلمه ایله ایمانیم قاریشدی. او زومو مدافعه ائله يه بیلمدیم. ياخشی. سن چوخ جاوان سان. من سینین یاشیندا او لاندا آتاما دا او زبه او ز موباحیثه ائده بیلمیردیم. گئت- گئدہ بئیودوم، مؤحکم اعتقادلار تاپدیم. ائله اعتقادلار کی، کؤکو بیلیک دن، مو طالیعه دن، دوشونجه دن باشلایر. اما قوی بیر شئیي اعتیراف ائدیم. بو آیدین فیکیرلیرین سؤزلرینه چوخ اونم وئرمیردیم اونلارین دا اورکلریندە اینانجلار وار. چتین آنلاریندا ایسته مه يه رک آلا لاها پناه آپاریرلار. حمید بیر مجمیي چایلا قاپینین آغزیندا دوروب گولوردو. شهریزاد دئنوب دئدی: ائله دئیيل، حمید؟ سن بوتون دینی اعتقادلارینی بیرده لیک یاددان چیخاردا بیلمىسن؟ آلا لاها اینانجینی اوندا بیلمىرسن؟ هر دارا دوشەننده اونون آدینی چكمىرسن؟ یوخ. اصلیندە، گره ک دا گورمۇرمەم. بیلمىرم، نېيە او شاقلار بو مۇوضۇدا بئله ایصرارلیدىرلار؟ منیم نظریمده مذهبی، اعتقادی اولان اینسانلار آرخایین، او مىدىلىدیلر. تنهالیق دان او زاق دىرلار. من سوروشدوم: یعنی سن منیم اینانجلاریمی، ناماز قىلماگىمی خورافتات بیلمىرسن؟ یوخ! حتی بعضن سنه پاخليليغىم توتور. شهریزاد گولوب اونون دئدیكلرینی تصدیقلەدی: یادیندا قالسىن، ناماز قىلاندا بیزه ده دوعا ائله. اونو قوجاقلا بیب اوپدوم. همین حادىه دن سونرا حمیدین دوستلارى ایله گوروشوموز محدودلاشدى. اونلار منه حۇرمەت ئىدىرىدیلر، اما منی او زلرینین آراسیندا گورمۇر دولر. منیم یانیمدا دین دن، الله دان دانىشمىرىدىلار. من يانلارین دا او لاندا راحات دئىيلدیلر. من ده داها اونلار دان او لماغا ایصرارلى دئىيلدیم. تكجه شهریزادلا مئهدی هر دن دوست کیمی بیزه باش چكىرىدیلر. اما من ھله ده اونلار دان او تانىرىدىم. شهریزادا حۇرمەتىم و محبىتىم وارىدى. چوخ كامىل بير خانىم ایدى. حتی كىشىلر اونا حۇرمەت ئىدىرىدیلر. ساوادىلى ایدى، دونيا گوروشو زنگىن ایدى، اعلا ناطيقلىگى وارىدى. هئچ كىمدىن قورخموردو. هئچ يئردىن، هئچ كىمدىن آسیلی دئىيلدی. بو قدر گوجلو اولماسىنا رغمن چوخ كۆورك ایدى. بعضى شئىلرە گۆز ياشى آختىمادان قولاق آسا بیلمىردى. اونولا مئھدىنین موناسىبىتلرى منه همیشە تاپماجا کیمی گلیردی. حمید اونلارین تشکىلاتىن مصلحتىنە گۈرە ائولندىكلىرىنى

دئسه ده، آرالارندا بعضى حیسلر اولدوغونو دویوردوم. مئهدی چوخ غیللى ار و آز دانیشان آدام ایدى. صؤحبتلەر آز قاریشاردى. اوز باجاريغىنى آز نومايىش ائتديردى. معلم كىمى اوشاقلارين درس دانىشماغينا قولاق آساردى. هامىنин داورانىشىنى نظارتى ده ساخلايدى، اوزو ايسە ساكيت قاليردى. تىزلىكىله بىلدىك كى، شهرىزاد اونون سۈرچىسو رولۇنۇ اويناپىرىپ. بوتون دانىشىقلاردا گىزلىنجە، گۈزآلتى اونا باخاردى. مئهدى باشىنى ترىپتمكلە اونون سۈزلىرىنى، حركتلىرىنى تصديقلىرىدى. قاشلارينى ترىپەدن ده شهرىزاد صؤحبتى يارىمچىق كسىردى. اينانمازدىم كى، آرالارىندا سئوگى اولمايان آداملار بىر -بىرىنى بئلە آنلايا و تقدىر ائلر. بىليردىم كى، حميد اوچون ده ايدەآل ياشايىش يولداشى بئلە بىر قادىن ايدى. شهرىزادا بونا گۈرە هەنج پاخىلىق ائلهمىرىدىم. اونو اوزومدن چوخ اوستۇن بىليردىم. اوزومو هەنج اونا پاخىلىق ائتمەيە ده لاپىق گۈرموردوم. اما اونون كىمى اولماغانين حىرتىن ده ايدىم. يازىن آخىرى ايدى، اونونجو سىنفيين سيناولارى ارفەسىنده بىر دئونە يوخلۇ -يوخلۇ اورىيىم بولاندى. باشا دوشىدم كى، بويلوياام. بونا باخماياراق، سيناولاىدان ياخشى كىچدىم. بو دئونە اىستەيدەك، ھوسله اوشاغىمین اولماغانىنى گۈزلەيم، اوشاق كى، هەنج اولماسا، منى بىتمەيەن بو تكلىكىن قورتارا بىلردى. حميدىن عايىلەسى بويلو لو خېرىندىن چوخ سئويندىلر. بونو حميدىن يولى گلەك نىشانەسى بىلدىلر. من ده اوستۇن وورمادىم. اگر آغزىمى آچىپ حميدىن اولكى كىمى اولدوغوندان بىر سۈز دئسە يىدىم، اونا خيانات اتىمىش اولار، اونو ھەميشەلىك ايتىرە بىلردىم. ھم ده موقصىر يئنه اوزوم اولاجاقدىم. چونكى حميدىن آناسى بئلە دوشۇنوردو. ھر بەانە ايلە منه دئىيردى كى، باجاريقلى قادىن اريينىن آياغىنى ئوه باغلايا بىلر. اوزونو نومونە گۈستەرىدى كى، جاوانلىقدا سولچو اولان ارىنى يولى گىتىرىپ. ھمين ايلين يابىي محمود خalam قىزى ايلە ائولەندى. من اونلارين ايشلىرنە قارىشماق اىستەمىرىدىم. خوشختلىكىن دن، بويلو لو قوم دا كومكىمە چاتدى. هەنج كىم مندىن هەنج نە اىستەمىرىدى. اما آنام چوخ سئوينىرىدى و تئز -تئز گلىنىنىن گۈزلىيىندىن، محبوبەدن ياخشى اولماغانىندان دانىشىرىدى. محمودسا او قدر قاشقا باقلائى ايدى كى، ائله بىل كى، ياس ائونىنە گلەمىشىدى. باشىنى آشاغى دىكىپ هەنج كىملە دانىشمىرىدى. توى ھم آتامىن ئوين ده، ھم ده پروين خانىمین ئوين ده كىچىرىلىرىدى. كىشىلەر بىزىم ئودە، قادىنلار پروين خانىم گىلدە اوتوردو. ائولەندىن سونرا محمود بىر گون ده آتامىن ئوين ده قالمادى. بازارىن ياخىنلىغىندا بىر ائو كىرایە گۈئۈرموشدو، گئجه گلىنى او ئوه آپاردىلار. قاپپىا رنگلى چىراقلار آسمىش، دىوار بويو مشعللىر ياندىرىمىشدىلار. پروين خانىمین حيطى بىر آز بؤيوك ايدى دئىيئە ئىمكلىرى اورادا بىشىرىدىلر. اما موسيقى اولمادى. محمود، خalamىن يولداشى بونون قطعى علئىھەدارى ايدىلار. من ده پروين خانىمین ئوينىدە قادىنلارين آراسىندا اوتurmوشدوم.

اوزومو يئللىيردىم. قادىنلار كىريمك بىلمەدن دانىشىر و مئيۇ، شىرىنيات يئىيردىلر. كىشىلر ياندان هېچ سىن گلمىردى. سادەجە، هەرن بىر نفرىن امرى ايلە ھامىنин صالاوات چئويەدىنى ئاشىيدىرىدىم. پروين خانىم ائله هئى دئىينىرىدى كى، بو نە توى دور؟ ائله بىل آتامىن ئەلمىنин ايلدۇنومودور. اما خالام گۆزونو آغاردىب: «استغۇروللاھ»، دئىى و پروين خانىم ساكيتلىشدى. خالامىن دوشۇنجهسىنه گۈرە، دونيادا اونون اوزون دن باشقا ھامى گوناھكار ايدى. اوندان باشقا هېچ كيمىن اوروجو، ناماژى دوز دئىيلدى. پروين خانىم دان دا زەھلەسى گىنديرىدى. ائۇ پروين خانىمین اولماسايدى، ايندى قولون دان توتوب بايپرا آتمىشىدى. گئچە احمدەن خېر چىخمادى. آنام تئز-تئز علینى كوچەنин باشىنا يوللايەرىدى كى، گۈرسون احمد ھارادا قالىب. علی قايىدىب احمدىن گلمە دىيىنى دئىئەندە اليىنى اليىنە ووروب: بونا باخ، هېچ ائله بىل بونون قارداشىنин تويو دئىيل! دئىيە سىزىيەنارىدى. يازيق آتام تك قالمىشىدى. پروين خانىمین دا ائله بىل دردى آچىلىميشدى: آنان دوز دئىير. سن گىندىن دە احمد لەپ پىس دىيىشىب. بعضى اينانىلىماز آداملاڭلا اوترووب دورور. حاقىدىر، آدام كى بو قدر آخماق اولسا، باشىنا گلن دە اوز حاقىدىر. گئچە بىيىم دە تويما گلدى. محبوبەنى سورۇشىدۇم: اوندان اوترۇ چوخدارىخەمىشام. كاش او دا گلەئىدى. محبوبە بورادا يوخدور. دئىى كى، اونون يئرىنە عوذرخاھلىق ئەلىيەم. دونەن ارى ايلە سورىيايا گەتىدىلر. بىلىرسن نە ياخشى ارى وار؟ محبوبەدن اوترۇ اوڭلۇر. نە ياخشى! نىيە بىس سورىيايا گىنديلىر؟ هارا گەتسىينىر؟ دئىيرلر، سورىيا چوخ گۈزىلدى. ياخىن شرقىن ان گۈزلەرلەرىن دنديرى. محبوبە نىچە نجى آيىندا دىير؟ يېرىكلەمەسى وار؟ يوخ، چوخ آزدى. هېچ ناراحاتلىقى يوخدور. حكىم دە ايجازە وئرىدى سفرە چىخماغا. اما منه حكىم ايجازە وئرمىر چوخ حرکت ائلەمەيە، اىيلىپ قالخىماغا. اوزوندن موغايىات اول. سن چوخ ضعيفىسن. اما، ماشاللاھ، گۈزلىش مىيسن. اوشاغىن اوغانلىنى. ايندى دى گۆرۈم، اريندن راضىسان؟ بىز دە كى او شاههزادنى گۈرمە مىشىك. ائله تلسىك وئردىلر كى سنى! نىچەدى يولداشىن؟ ياخشىدى، بىسى، مەھرىيان دى. ئاشىتىدىم، كېين سوفرەسىنە كىمى كوركەنى گۈرمە مىيسن... دوزدو، اما شكلىنى گۈرمۈشىدۇم. شكىلە ارە گەتمىرىدىن كى! يعنى سن ائله بىر شكىلە اونو سئودىن؟ واللاھ، ايندى هېچ قومدا دا بئلە قىز ارە وئرمىرلر. محبوبەنىن قابىناتاسى، اوزو دە موللادىر، ائلچىلىيە گلننده دئىى كى، قىزلا اوغانلار بىر بىريلە دانىشا بىللىر. تا كى بىر بىريلەرىنى سئودىكلىرىنە امین اولسۇنلار. او واخت جاواب دئرىلر. محبوبە هېچ اولماسا بئش دؤنە مؤحسون خانلا تك دانىشىدى. نىچە دؤنە بىزى ائولرىنە دعوت ائتدىلر، بىز دە اونلارى دعوت ائتدىك. قومدا ھامى اونلارى تانىيەرىدى، اما بىز يئنە سورۇشوب اۋىرنىدىك. آدام قىزىنى يولدان تاپمايىب كى... بىلىرم، بىسى، اما قارداشلارىم چوخ تلسىردىلر. من راپسى دئىيلدىم. قلت ائدەرىدىلر. سن اونلارىن يئرىنلى دارالتمىشىدىن؟ اولدى سنىن

بو آنان اوغلانلارینى چوخ عزىزلىيير. محمودون ايشى جاناماز سويا چكمىدى، احمد ده كى بللى دئىيل هارادادىر... اما، بىيىجان، ايندى ناراضى دئىيلەم. قىسمت بو ايدى. حميد ياخشى اوغلاندى. عايىلەسى ده ياخشىدىر، كمكىمە چوخ چاتىرلار. وار -دؤولتى نئجەدىرى؟ پىس دئىيل، كورلوق چكمىرىك. اوغلانين اوز ايشى ندىرى؟ بىر كىتاب چاپخانالارى وار، يارىسى آتاسىينىنىدى. حميد ده اورادا ايشلىيير. سنى سئورى؟ مئھرىيان دولانا بىلىرسىنىز؟ باشا دوشورسن ده نه يى دئىيرمۇ؟ دوشوندوم. هئچ واخت اونون منى سئوبىب، يا سئومدىينى فيكىرلشمە مىشدىيم. البتە، من اونا قارشى لاقىد دئىيلدىم. او، سئوپىلمەلى و اوره يە ياتان آدام ايدى. حتى اونو آز -آز گۈرەن آتام دا حميدى چوخ ايستە يېرىدى. اما آرامىزدا سعىدله اولان كىمى -عشق يوخىدى. قدىمكى موناسىيتلىرىمۇز دا داها چوخ وظيفەمۇزى ايچرا ائتمك ايدى. بىيىمين سىسى منى فيكىريمەن آپىرىدى: نېيە فيكىرە گىتتىدىن؟ اونو سئورىسن، يا يوخ؟ بىلىرسن، بىبى، ياخشى كىشىدىر. منه دئىير، درس اوخو، نه ايش ايستە يېرىسن، اونو ائله. كىنۇيا، قوناقلىغا گىنە بىلىرە م. يازىق هئچ نه دئمیر. من بو كىشىلىرى ياخشى تانىيىرەم. ائله محبوبەنин ارى، هم اللهلىدىر، هم ساوادىلىدىر، هم موعاصىرىدىر، هم ده محبوبەيە عاشيق. گۆزۈنو اوندان آپىرمىر. بويلو اولدوغونو بىلەندىن اونا اوشاق كىمى باخىر. دئورد گۆزلە موغاييات اولور كى، گۆرسۈن ھارا گىتتىر، هارادان گلىر. اوز آرامىزدا قالسىن، بعضى واختلار دا قىسقانىر. يقىن، سىنин ارىنده قىسقانىر، ائله دئىيل؟ حميد؟ حميد و قىسقانجلۇق؟ اوزو ده منى؟ امین ايدىم كى، ائله شئى يوخدور. اگر ايندى دئىسم كى، بوشانىماق ايستە يېرم، چوخ سئوپىن. اولىلىك اونون اوچون زنجىرەن باشقا بىر شئى دئىيل. باخماياراق كى، او، ھله ده آزاددىر، ائوه نه واخت ايستىير گلىر. حميد؟ يوخ، حميد هئچ واخت منى قىسقانماز. پايزىن باشلاماغى ايلە حالىم بىر آز دوزلدى. قارنېيم ياواش -ياواش بؤيوبوردو. اون بىرىنچى سىنەن كورسلارىنا يازىلدىم. آخشاملاڭ آغىر -آغىر آدىملاياراق كورسا گىتتىردىم. سحرلر پردهلىرى قىرغاغا چكىپ، آياقلارىمى اوزادىپ بىبىم گۈندرەن لا واشلارى يئىه -يئىه درس اوخويوردوم. بىلىرىدىم كى، سونراڭ درس اوخوماغا چوخ واخت تاپمايا جاگام. بىر گون حميد سحر ساعات اوندا ائوه گلدى. تعجوبلىنىدىم. ايكى گئجه ايدى كى، ائوه گلمە مىشدى. فيكىرلشدىم، يقىن، خستە لنىپ. يوخسا مندىن نىگاران قالمايا جاڭدى كى؟ سوروشدوم: سىنەن نه عجب بو واخت ائوه گلمىسىن؟ گولە -گولە دئىى: ايستە مىرسن ائوه گلمىسى؟ يوخ، سادجه، ماراقلىدى. بو گون خبر وئردىلىرى كى، تىئەنۋۇن قوشماغا گلەجكلىر. من ده بىلەمە دىيم، ائودە پۇل وار، ياخشى ئىچىمىسى؟ يوخ، سادجه، ماراقلىدى. تىئەنۋۇن؟ دوغرو دئىيرىسن؟ بىزە تىئەنۋۇن چكمك اىستە يېرلر؟ نه ياخشى؟ مگر بىلەمە دىيم؟ پۇلونو چوخدان وئرمىشدىم. من نه بىلەم؟ سەن كى منلە دانىشمىرسان . اما ياخشى اولدو. ايندى ھامى ايلە دانىشا بىلەم.

داریخمارام. يوخ، اولمادی، معصوم خانیم. تئلفون واجیب ایشلر اوچوندو. خانیملار اونونلا چنه وورسونلار دئیه چکدیرمیرم. منه تئلفون بعضی واجیب ایلگی لر اوچون گره کدی. گرک همیشه آچیق اولا. یادیندا قالسین، نؤمره نی ده هئچ کیمه وئرمە. یعنی دئیرسن، آنا -آتاما بیزیم ائوین نؤمره سی اولماي؟ یاخشی، عصیلشمە. البتە، بیر شئى اولسا، خبر ائده بیلرسەن. دئمک ایسته بیرم، اییرمی دئورد ساعات تئلفونو مشغول ائتمە. منیم کیمیم وار کى؟ یولداشیم دا يوخدو. آنامگىلەدە تئلفون يوخدور. گرک پروین خانیم گىلدن زنگ ائدلر. قالیر سنین آنان -باجین. يوخ -يوخ، اولمايا اونلارا نؤمره وئرەسەن! ھر دقیقە ائوده اولوب -اولمادیغىمى يوخلاياجاقلار. آخر کى، تئلفونو قوشدولار. سویوقلار دوشەندەن اطراف موحىطله ایلگىم كىسيلىمىشدى ايندى بىرپا اولدو. ھر گون پروین خانیملار دانىشىرىدىم. بعضن آنام اونلارا گلىرىدى، اونونلا دانىشىرىدىم. حمیدىن آناسى تئلفون چكىلىپىنى بىلەندەن سونرا گىلئيلىپ نؤمرەنی آلدى. ائله بىليردى کى، نؤمرەنی اونا من وئرمک ایسته مىرم. من ده دئیه بىلمىرىدىم کى، اوغلۇنون امرى دى. نؤمرەنی آلاندان سونرا گوندە آزى اىكى دئونه زنگ ائدىرىدى. اونون زنگ ائلىيئەنە امین اولاندا تئلفونو گۆتورموردوم. او قدر يالان دئمىشىرىدىم کى حمید توائىتىددى، گىئىپ بازار، كوچە يە چىخىپ اوغانىرىدىم. قىشىن سویوق گئجه يارىلارپىن بىرپىنە دوغوش سانجىسىنى حىس ائله دىم. قورخۇ و نىڭارانچىلىق بوتون جانىمىي آلمىشدى. حمیدە نئجه خبر ائدىم؟ اۆزومۇ الە آلماغا چالىشىرىدىم. چالىشىرىم حكيمىن سۈزلىپىنى يادا سالىيم. اۆزومۇ بىغيشىرىدىم. حمیدى تاپماغا چالىشىرىدىم. منه وئردىي تئلفون ايش يېرىپىن ايدى. بىليردىم کى، گئجه واختى اورادا هئچ كىم اولمۇر، اما زنگ ائله دىم. هئچ كىم گۆتورمەدی. دوستلارين دان هئچ كىمین نؤمرەسی يوخ ايدى. او، قرييە بىر ايصرارلا هئچ يېرده دوستلارپىن عونوانىنى، نؤمرەسینى يازمىرىدى. چالىشىرىدى ياديندا ساخلاسىن. باشقا چارەم قالمادى. پروین خانىما زنگ ائله دىم. نؤمرەنی بىغدىم، اما هئچ كىم گۆتورمەدی. بىليردىم کى، ھم ارىپىن قولاقلارى، ھم ده اۆزونون يوخسو آغىرىدى. اليم يوروولدۇ، دستە بى يېرىنە قويدۇم. ساعات اىكى ايدى. گۆزۈم ساعاتدا قالمىشدى. آغلىما گلدى کى، حمیدىن آناسينا زنگ ائدىم. اما نئجه دئىيم کى، حمید ائوده دئىيل؟ آخى آخشام دئمىشىرىدىم کى، حمید گلىپ و گىئىپ ننهسینە باش چكىسىن. ايندى حمیدىن گلمىدىنى دئىئىدىم، آناسى دلى او لاردى. ھم ده منىملە دالاشاردى. نىفترت اندىرىدىم ھر شئى، بئزمىشىرىم. منیم و بو اوشاغىن اولدو-قالدىسىنин حمیدە هئچ بىر دخلى يوخ ايدى. ساعاتا باخدىم، دئردون يارىسى اولموشدو. بىر ده پروین خانىما زنگ ائدىب دستە بى ساخلادىم. اما فايداسى يوخ ايدى. فيكىرلىشىرىم، پالتارىمى گىيىپ اۆزومۇ كوچە يە چاتدىرىم. بىر ماشىن تاپارام، منى خستخانا يا چاتدىرار. اۆزومەلە اوشاغىن چانتاسىنى اون گون قاباق دان

حاضرلارمیشديم. ايچيندهكيلري تؤکوب او حكيمين يازديغى كاغىدى آختارديم. بير ده هاميسىنى قاتلايىب چانتىيا قويدوم. آخرىم تزهدن باسلامىشدى. اما بو دئونه فاصيلهلىرى نىظاملى دئىيلدى. چارپاپىسا اوزانديم. فيكريمى توپلاماغا چالىشىديم. آخرىنин گوجوندن يئريمدن آتلاندىم. سحر يىدىينين يارىسى ايدى. ائله بىل آغريلارىم بير آز ساكىتلىشمىشدى. منى يوخو آپارمىشدى. تلسىك تئلەفونا طرف گئتدىم. پروين خانىمین اوينه زنگ ائله ديم. قرارا گلمىشىديم كى، دسته يى بير نفر جواب وئرنە قدر يئرە قويمايام. اون دفعه زنگ چالاندان سونرا پروين خانىمین يوخولو سىسى گلدى. بير باشقۇ آدامىن سىسىنى اشىيدىنە قەرلندىم: پروين خانىم، دادىما چات، آغريلارىم باشلايىب! الله منى اولدورسون! گئە خستخانايى، بىز ده گلېرىك. نئجه گئدىم بو قدر اشىيايلا؟ حميد يوخدور؟ يوخ، ائوده يوخدور. گئجه ائوه گلمەيىب. گئەدن ايندىيە كىمى يوز دئونه زنگ ائلمىشەم سنه. الله اىستەدى، اوشاق بو واختا قدر گلمەدى... سەن حاضيرلاش، بىز ايندى چاتىرىق. گئدىم آنانى گۈئورۇم، گلېرىك... پروين خانىملا دانىشاندان سونرا آغريلارىم اولسا دا، ساكىتلىشمىشدىم. خستخانايى چاتىدىم. آغريلارىمەن دۆزولمز اولدوغونا باخماياراق، حكيم دئىيردى كى، هله تئزدىر. آنام اللريمى توتوب دئى: آخرى چكەن قادىن نە دوعا ائلهسە، الله تئز قبول ائدر. دوعا ائله كى، الله گوناھلاريندان كىچسىن. گوناھلارىم؟ نە گوناھىم واردى كى؟ تكجه بير گوناھىم وارىدى. او دا بىرىنى سئومك ايدى. بو، ياشايىشىمەن ان گۈزل خاطىرەسى ايدى. اىستەميردىم كىمسە اونو سىلە. گون اورتا اولدو، دوغا بىلمىردىم. درمانلار، اينهلىر وورولوردو، اما فايداسى يوخ ايدى. پروين خانىم ھر اوتابا گىرەندە دەشتىلە

منه

باخىردى، مىنинجى دئونه سوروشدو: آخى بو حميد بى هارادادىر؟ قوى آناسىنinin اوينه زنگ ائدك. بلکە اونلار بىلرلر؟ آغريدان قوورولا -قوورولا دئىيردىم: يوخ، بونو ائله مئىين. اوزو گلنده زنگ ائدر. آنامىن ھيرصىنەن قانى قانىنى يئىيردى: نىيە؟ ننهسى گلېپ گۈرمىلىدى كى، نوهسىنinin باشىنا نە گلېر. نىيە هەنج بىرىنinin وئجيئە دئىيل؟ آنامىن دورمادان دئىينمە بى منى لاب عصىلىشدىرىرىدى. گون اورتا ساعات دۆرد اولدو. ساعات بئشى كىچەندەن سونرا حميد گلدى. اونو گۈرمكەلە ائله بىل آرخا تاپدىم. گوجىلندىم. دوغرودان دا، بئلە آنلاردا ار قادىن اوچون ان گوجلو آرخادىر -سئومەسە دە، مەھرىيان اولماسالار دا. حميدىن آنا -باچىلارينىن خستخانايى نە واخت گلدىكلىرىنى بىلەمە ديم. آناسى طىب باجىسى ايلە داوا ائدىردى كى، بىس بو حكيم هارادادىر؟ اوشاق الدەن گئدىر. بىليردىم كى، اونون نىڭارانچىلىغى نوهسىنە گۈرەدىر، يوخسا منه گۈرە؟ طىب باجىسى منى موائىنە ائدنە آجيقلاندى: بو نە شىوهندى سالمىسىز؟ حكيم خانىم دئى كى، واختى چاتاندا گلەجك. آخشام ساعات اون

بیر اولدو. داها نفس آلا بیلمیردیم. منی او بیری اوتابغا آپارديلار. حکیمین دانیشیغین دان باشا دوشدومن کی، اوشاغین نفس آلماسیندا سورون وار. حکیم تلهسه -تلنه الجکلرینی گئیندی. طیب باجیسی داماری تاپا بیلمدیینه گؤره حکیم اونون اوستونه چیغیردی. اوندان سونرا نه اولدوسا، یادیما گلمیر... اویاناندا تمیز و ایشیق لی بیر اوتفاق دا ایدیم. آنام باشیمین اوستونده اوتوروشدو، مورگو ووروردو. آخریم یوخ ایدی. اما چوخ یورغون، حالسیز ایدیم. سوروشدو: اوشاق اولدو؟ دیلینی دیشله، قیز! الله ائله‌مه‌سین. اوشاغین گول کیمی بیر اوغلان دی. اوغلان اولدوغونو بیلهن ده نئجه سئویندیم، بیر بیل‌سهن. قاینانام یانیندا باشیم اوجا اولدو. اوشاق قوصورلو دئیل کی؟ یوخ، الله ائله‌مه‌سین. ایکینجی دؤنە گۆزومو آچاندا حمید اوتفاقا ایدی. گولوب دئدی: موبارکدی! چوخ چتین اولمادی کی؟ اوزومدن آسیلی اولماياراق آغلادیم؛ تک قالماق بوندان دا چتین ایدی. باشیمیم قوجاقلايیب، ساچالاریمی سیغاللادی. بوتون تک لییمی، اینجیکلیگیمی اونوتدم، سوروشدو: اوشاق ساغدیر؟ هه، اما چوخ بالاجادر. نئچه کیلودور؟ ایکی کیلو یئددی یوز قیرام. بارماقلارینی سایمیسان؟ دوزدو؟ برکدن گولوب: البته، دوزدو! دئدی. اوشاغی شوشە آتیندا ساخلايیرلار. نفه‌سی قایدايا دوشمه‌لی دیر. اما چوخ شیطان دیر. شوشەنین ایچین ده ال -آیاغینی دینج قویمور. سحرى گونو اوزومو چوخ ياخشى حیس ائلیردیم. اوشاغی گتیردیلر. یازیق اوشاغین اوزون ده يارا و جیزیق یئری گئورونوردو. دئدیلر، فورسئب‌سین یئری دیر. آلالاها چوخ شوکور کی، اوزونه زیان ده يمه يیب. اما ائله هئى آغلایيردی. دؤشوموتتا بیلمیردی. ضعیف‌لیک و یورغونلوق حیس ائدیردیم. آخشام اوتابغیم دولو ایدی. هر کس اوشاق حق دا بیر شئی دئیردی. حمیدین آناسی دئیردی کی، ائینه‌ن حمیددی. آنام دئیردی، داییلارینا چکیب. سونرا آنام حمیددن سوروشدو: آد فیکرلشميسينىز؟ نه قوياجاقيسىنىز؟ هه، فيكيرلشميшиك. سیامک قوياجاغيغىق. سونرا حمید آتسينا باخدى. آتسى گولوب باشىنى ترىپتى. من قورخdom. بىز ھئچ واخت اوشاغين آدىنا گؤره دانیشماميشىق. بو آد دا کى ھئچ واخت آغلیما گلمە مىشىدى. نه؟ سیامک؟ من چوخ گۈزل آدلار تاپميشام. نېيە سیامک؟ آنام دئدی: سیامک نه دى؟ آدام الله، پىغمبر آدلان قويار کى، عاقيبىتى خىير اولسون. آتام اىشاره ائله‌دی کى، قارىشماسىن. حمید جدى و قطعى دئدی: یوخ، سیامک ياخشىدیر. سونرا دا عقللى آداملا ر سفەلەر باخان كىمى منه باخىب دئدی: آدام گرک اوشاغينا بئيوک آداملارين آدىنى قوييسون.

آنام سوال دولو نظرلرلە منه باخدى. چىنلريمى چكدىم کى، بیلمیرم. سونراalar بیلدیم کى، اونلارین دستەلرین ده اوشاقلا را بو جور آدلار قويورلار. دئدیكلرینه گؤره، كوممونىست آدلاريدىر. خستخانادان چىخىب آنامگىلە گئىتدىم. اون گون اورادا قالدىم، يواش -يواش اوشاغا باخماقى اوپىرندىم. اۆز ائوييمه قايىتدىم. اوغلوم سالامات ايدى، اما داوملى آغلایيردی. گئچەلر سحرە

کیمی آیاق اوسته دولانیردیم، پروین خانیم، دئمک اولار کی، هر گون گلیردی، آنام دا تئز تئز باش چکیردی. چوخ کؤمک ائدیردی. بوتون آلیش -وئریشیمی اونلار ائلییردیلر. من ائودهن چیخا بیلمیردیم. حمید ده هئچ بیر مسولیتی بوینونا آلمامیش دی. پروقراملاریندا بیر دیشیکلیک وار ایدی کی، گئجهلر اوه گلیردی. بالیشینی -بۇرغانینی گۆئىرۇب قوناق اوتاباغیندا یاتیردی. سونرا دا پیس یاتدیغین دان گیلئیله نیردی. نئچە دونه اوشاغی پروین خانیملا حکیمە آپاردیم. حکیم دئییردی کی، فورسېسلە دونیایا گلن اوشاقلار عصبي اولورلار. اما خصوصى بیر سورونى يوخدور. باشقى حکیم دئییردی، بلکه آجىر، سودوم اونو دويدورمور ، كۈمكچى سودلردن وئر. بۇرغونلوق، خىيفلەمە، آز ياتما، اوشاغین دورمادان آغلاماڭى، خصوصىلە دە تکلىك گونبىگون عصبلارىمى پۇزوردو. اۆزومە قاپانیردیم. هئچ كىملە دە دانىشا بیلمیردیم. اینانیردیم کی، حمیدىن ائوده اولماماسینا تقسىر كار منهم. تامامىلە اۆزومە اینامى ايتىرمىشدىم. ھامىدان زھلەم گىئىردى. حىس ائدیردیم کی، دونيا منيم اوچون قورتارىب. هئچ واخت بو زحمتىن، مسولىتىن آلتىندان چیخا بیلمىجىكدىم. اوشاق آغا لىاندا منيم ده گۆزلىرىم ياشى دايامىرىدى. حمید هئچ اوشاغا باخميردى. گئجه -گوندوز اۆز ايشلىرى ايلە مشغۇل ايدى. دۆرد آى ايدى كى، ائودهن چۈلە چىخمامىشىدىم. آنام دئیيردى، ھامىنин اوشاغى اولور، اما هئچ كىم سنىن كىمی اۆزونو بوتونلوكە اوشاغا وئرمىز، ائوده اوتورماز. بير مودت كىچىدى. ھاوانىن قىزىشىمىسى، اوشاغين بؤيۈمە يى منيم ده حالىمى ياخشىلاشىرىدى. داها اۆزومە قاپانما، حالىمین دىشىمە يى آزآلماشىدى. ماى آيىنن گۆزل گونلارىنин بىرلىن ده اۆزومە سۆز وئردىم. آياغا قالخىغا قرار وئردىم. من آنا ايدىم. اوشاغىما گۆرە مسولىت داشىيىردىم. گوجلو اولمالى ايدىم. اۆز آيقلارىمین اوستوندە دورمالى ايدىم. اوشاغىم ساغلام و شاد موحىطىدە بؤيۈمەلى ايدى. بونونلا چوخ شئى دىشىدى. ياشايىشىن نشەسى قانىمى قايناتدى. ائله بىل اوشاق دا بونو بىلمىشىدى. آز آغلابىرىدى. بعضى واخت دا منى گۈرەن ده گولوردو، اللرىنى منه طرف اوزادىرىدى. بو زامانلار بوتون قم -قوصەلرىمى اونودوردوم. هله ده بعضى گئجهلر سحرە كىمى ياتماغا قويىردو، اما عادت ائتمىشدىم. بو وضعىتى قبول ائلمىشدىم. هردىن اوتوروب ساعاتلارلا اونا باخىردىم، اونون ھر حرکتىنин منيم اوچون خصوصى معناسى وارىدى. ائله بىل تزه بير دونيا كشف ائتمىشدىم. گونو -گوندىن گوجله نيردىم. هر گون اونو لاب چوخ سئويردىم. ائله بىل آتالىق عشقى بوتون عصبلارىمى ساغالتمىشىدى. بو گون دونەندىن ده چوخ سئويردىم اونو. بوندان بؤيۈك عشق اولا بىلمز، دئيردىم. اما صباح حىس ائدیردیم کی، بو گون دوننكىنندن ده عزيزدىر. داها اۆزوملە دانىشىماغا احتىاج قالماشىدى. اونا دئيردىم سۆزلىرىمى، ماهنى اوخويوردوم، سىامك ايرى گۆزلىرى ايلە منه باخىب، ھانسى شئىرى خوشلادىغىنى داها چوخ حىس

ائلتديربردي. هر گون آخشم اونو اوشاق آراباسينا قويوب، ائويميزين اطرافين داکى كوچه لرده، قديم آغا جلارين آلتين دا گزيشيرديم. سيا مك ده بو گزينتيلري خوشلاييردي. فاطمه موختليف بهانه لرله بيذه گليردي. مكتبلر تعطيله باشلاياندان گئجه لر بيذه ياتيردي. اونون ياني مدا اولما غى منه بؤيوک كۆمك ايدي. يئنه ده جومعه ناهار لاريني حميدين آتا - آناسينين اوپين ده ائله مه يه باشلا ديق. سيا مك مئه بيريان اوشاق اول ماسا دا، هامينين قوجاغينا گئتمەسە ده، حميدين عاييلەسى اونا عاشيق ايدي. جومعه گونونون پروقراميلى پوزا بىلە جك هئچ بير بهانه نى قبول ائتميردiler. ان ماراقلisi آتاما لا سيا مكين موناسيتلىرى ايدي. آتام اوللر بيذه چوخ آز گلردى. اما ايندى مين بير بهانه ايله بيذه گلمە يه چاليشيردى. سونرا هئچ بهانه ده آختاراميردى، گلېپ سيا مكله اوينايير، چيخىب گندىردى. سيا مك دوغولاندان سونرا حميدين ياني مدا اول ماماسىنى داها آز حيس ائديردىم. بوتون گونومو اونا يئمك وئرمك، چيميز ديرمك، اونا ماھنى او خوماقلا كېچيريردىم. بو بالاجا شيطان بوتون سئوگىمە صاحب اولموشدو. درسى، سينا ولارى بير كنارا بوراخىشىدىم. حميدين آتاسى سيا مك كۆرە بيذه تئلۈزۈر ھدىيە ائتمىشىدى. يايىن آخر ھفتەلرین ده بير دونه حميدين آتا - آناسى ايله سفره گئتىدىك. عۆمۇمۇن ان خوش ھفتەلرین دن بيرى اولدو. حميد آناسينين قارشىسىندا ترك - سلاح اولدو. مين بير بهانه گتىردى كى، گئتمە يك. اما هئچ بيرينه با خمادىلار. بيرينجى دونه ايدي كى، شىمala گئديردىم. او شاقلا ر كىمى هو سلى ايديم، سئوينيردىم. سيا مك ايلك دونه ايدي كى، آتاسى ايله بو قدر واخت كېچيريردى. اونون قوجاغيندان دوشوب منه گلمىردى. حميدين باش بارما غىنى بالاجا اللرین دن بوراخىمیردى. حميدين آتا - آناسى نوهلىرىنىن بو حر كتلىرىندن چوخ سئوينيردىلر. آناسى بير دونه سئوينجك منيم قولاغىما دئدى: گۈرۈرسەن، حميد بوندان سونرا اوشاق دان ال چكە بىلر؟ اي كىنچى سىنى ده تئز وئر قوجاغينا. گونون آلتىندا ميس كىمى يانمىشىدىم. بير آرا گۈرۈدم كى، حميدين آناسى اونون قولاغينا نسە دئىير. حميد ده دونوب تئز تئز منه با خير. او زومو بىغىشىدىم. چو خدان ايدي كى، چادرانى، يايلىغى ياددان چىخار تمىشىدىم. البتە، گئىيمىمە چوخ دقت ائديردىم كى، آچىق - ساچىق اول ماسىن. اما او گون نازىك، قولو آچىق، ياخاسى آچىق بير دون گئىينميشىدىم. اۋز - اۋزومە دئىيەم كى، حاقلا ر وار. نئچە ده آبيرسىز اولموشام. حميد يانىما گلنده نىڭارانلىقلار سوروشىدۇم: آنان نە دئىيردى؟ هئچ نە. نئچە يانى هئچ نە؟ گۈرۈدم آخى، او، منيم بارەم ده نسە دئىيردى. دى، من ده بىليم... ايلاھى، دوغرو دان، بو قايىنانا - گلىن مسئلە سىنى سىزىن آغلىنىز دان چىخار ماق مومكۇن دئىيل. اصليندە، او، منه پىس هئچ نە دئمەدى. ناحاق يئرە نارا حات اولور سان. بىس نە دئىيردى؟ هئچ، دئىيردى، خانىمىن گونش ده قارالىب، گۈز لىشىب، بونو دئىيردى. دوغرو دان؟ بىس سن نە دئىرسىن؟ من؟ نە دئىيم؟ دوز دئىيرلر،

سن چوخ گؤزلسنهن و گونبگون گؤزلشیرسن. بیرینجی دونه ایدی کی، اریم منی تعریفیلیردی. اوژومو او یئره قویمادیم: یوخ، جانیم، گونشه گوئرده دیر. منیم رنگیم چوخ آغدی آخی. کئچهن ایل اوژون دئیردین کی، رنگین خستهالدی. خستهال دئیلیدی. اوشاق رنگی کیمی دی. ایندی بؤیوموسنهن. بیر آز کؤكلمیسн. بو گونش ده سنه دوشوب، رنگین چوخ خوش اولوب. ساچلارین، گوزلرین آچیلیب، ایشیلداير. بیر سوئله، گوزل، کامیل خانیما دؤنموسن. او گوزل، ایستی و گونسلی گونلر ياشاییشیمین چوخ قاراء، سویوق گئجه لرینه دوزمه يه وادر ائله دی. منیم سیامکیم چوخ شیطان، گوزل اوشاق ایدی. حمید گولوب دئیردی: خاریجیلرین بیر مثالی وار. دئیرلر، اوشاق دا گوزل نه وارسا، آنادا دا او وار. تئزیلکله گئری قاییتديق. حمیدین آناسینین فیکیرلشدیینین عکسینه، بو اوشاق حمیدی عایيله ياشاییشینا باغلايا بیلمه دی. بیر ایل کئچه ندن سونرا یئنه درس، مكتب یادیما دوشدو. ان سونوندا، سیامک ایکی یاشین دا اولاندا من اون بیرینجی سینفین سیناولا رینی وئرہ بیلديم. اورتا مكتبی بیتیرمیم بیر ایل قالمیشدى. بیر نئچه آيدان سونرا دهشتله فرقینه واردیم کی، یئنه بولیلویام. بیلیردیم کی، حمید بو خبری اتشیدنده سئوینمه يه جك. اما بئله غضبلی رئاك سیيما وئرجینی هئچ دوشونم زدیم. او، عمل لى -باش لى داوا سالدى. دئدی کی، نیبه درمانلاریمی واختلى -واختیمدا ایچمه میشەم. بو درمانلارین منه دوشمدیینی نه قدر دئسم ده، اینانمیردی: بوش -بوش دانیشما! هامی درمان ایچیر، نیبه هامیبا دوشور، بیر سنه دوشمور؟! دئنهن کی، جوجه چیخاران تویوق اولماقدان خوشوم گلبر. فیکیرلشیرسن کی، هر ایل بیر اوشاق دوغماقلا منی موباریزه مدن اوزا فلاشدير بیلسەن؟ مگر ایندیه کیمی بو اوشاغا چوخ اذیت چکمیسн؟ ایندی ده ایکینجی اوشاغا واخت خرجله مکدن قورخورسان؟ سن نه واخت اوشاقلارینین قایغیسینا قالمیسان کی، ایندی ده ناراحتلیغین آرتا؟ ائله تکجه وارلیغینیز آدامین ال آیاغینی باغلاير! منی بوجورسونوز. ایکینجینین ده سسینی، مدققیلتی سینی اشیتمه يه حالیم يوخدو. نه قدر کی گئچ دئیل، بیر شئی فیکیرلش... یعنی نه فیکیرلشیم؟ گئت، آبورت ائلتدير. منیم تانیش حکیمیم وار. یعنی اوشاغیمی اولدوروم؟ بو نه سفائح سوئزلردى؟ اوريیمی بولاندیررسان! بو، ساده جه، بیر هوچئرهدیر. ائله «اوشاغیم» دئیرسن... آغلایب دئدیم: من اوشاغیمی اولدور مردهم. او، سین ده اوشاغیندی. نئجه اوریین گلبر؟ دوز دئیرسن، گوناه منده دی. اولدن گرک سنه ال وورما بایدیم. ایلده بیر جه دونه ده سنه یاخین دوشسەم، بولیلو قالیرسان. داها بو سھوی تکرار لاما رام. سن ده نه قلت ایسته بیرسن، ائله. ایندی دن دئیرم کی، منه اوميد اولما. هئچ نه ده ایستەمە. گویا ایندی سندن نه ایسته بیرم کی؟ سن منیم اوچون نئیله می سەن؟ بیرینجی اوشاقدا هانسى مسویتى بويونوا آلمیسان کی، ایکینجی سین ده ده ایستەيم؟ هر حالدا، ائله بیل کی، من يو خام.

بو دئنه ایشیمی بیلیردیم. اولجدهن تداروک گورموشدوم. پروین خانیم آنامگیلی تلهفون چکدیرمه يه مجبور ائلمیشدی
کی، راحات زنگ ائله يه بیلیم. داهما کئچهن دفعه کی کیمی قورخموردو. خوشبختلیکدن، بو دئنه دوغوم یایین آخرینا
دوشه جکدی مکتبلرین تعطیل واختینا. قرارا گلمیشدیک کی، بولیو لیغیمین آخرینجی ایکی هفتنه سینی فاطمه بیزده
قالسین. من قفیل خستخانایا گئندنه سیامک تک قالماسین. اوشاغین هر شئینی حاضرلامیشدیم. اصلینده، چوخ شئی ده
گره ک دئیلدی. سیامکدن قالان شئیلر هله ایستیفاده يه یارارلی ایدی. آنام تئز -تئز سوروشوردو: حمید بی یوخدو؟ نییه بو
قدر نیگاران سان؟ حمیدین ایشلرینی بیلمک اولماز. هردن چاپخانا دا قالیر، هردن ده قفیل ماذونیته گئدیر، يا دا سفرده اولور.
کئچهن دئنه نین عکسینه، بو دئنه هر شئی راحات حل اولوندو. ایندی امین ایدیم کی، گرک اوژ آیاقلاریم اوستوندہ دورماگی
باجارام. داهما نیگاران دئیلدیم. آغريم باشلاياندا حمید یوخ ایدی. دوغوش دان ایکی گون سونرا خبر توتموشدو. آنام چوخ
آجیخلانیردی، دئیردی: بیزیم باختیمیزدا ارلر آرواد دوغاندا یانیندا اولماسالار دا، سحری گون گلیردیلر. آروادینین باشینا،
قولاغینا بیر سیغال چکر، بیر هدیه وئرددیلر. دئیردیم: باشینی بوراخ. یاخشی کی، یوخدور. اونون دا مین جور ایشی وار.
ایشیله مشغولدو. آرتیق بیر دئنه بئله بیر شئی اولموشدو دئیه اوژومو داهما آرخایین حیس ائله بیلردم. راحات دوغا بیلردم.
آغیلاریم چوخ ایدی، يئنه ده دوغماگیم اوزون چکدی، اما اوشاق اولاندا هوشوم باشیمدا ایدی. اوشاغین آغلاماگینی
اشیدن ده قریبه بیر حیس کئچیردیم. حکیم دئدی: موبارکدی. داهما بیر توپیوش اوغول. بو دئنه آنالیق حیسینی بدهنیمین
بوتون هوچئرلرین ده حیس ائلیردیم. کئچن دئنه نین عکسینه، داهما اوشاغین هئچ بیر شئی منه قریبه و قئیری -عادی
گلمیردی. او آغلامايان دا ال آیاغیم بیر -بیرینه دولاشمیردی. اوْسکوروب -آسقیرماسیندان دهشتہ گلمیردیم. گئجه
یوخوسوزلوقلاردان قورخموردو. الته، سیامکه باخان دا، بو اوشاق چوخ ساکیت و صبیرلی ایدی. اوشاقلاریمین خاصیتلری
منیم بولیلوق واختلاریمدا کی اووقاتیما اوخشایردی. بو دئنه خستخانادان چیخان کیمی بیرباشا اوژ ائویمه گئتدیم. ائله
همین واختدان ائوین بوتون ایشلرینی اوژ عۆهدەمە گۆتوردوم. ائو ایشلری، ایکی اوشاغی بؤیوتىمك. بیلیردیم کی، حمیده
بئل باغلاماگین معناسی یوخدور. او نئچه ایل آختارىغى بەهانەنى تاپمیشدی. منى گوناھكار بىلەرک راحتلامیشدی. بوتون
مسولىتى منیم بونۇما آتمیشدی. ایندی گئجه لر ائوه آز - آز گلیردی. یاتاق اوتابىغى دا آیيرمیشدی. بیزیملە هئچ
ماراقلانمیردی. منیم ده قوروروم ایجازه وئرمیردی کی، اوندان بیر شئی ایستەيەم. بیلیردیم کی، يئرسىزدى. اوستەلیک
سیامک اونا رقیب گتیردیمە گۆرە منى باغيشلايا بیلمیردی. ائله کی خستە خانادان اوشاق قوجاغیمدا ائوه گىردىم، ائله بیل

ان بؤیوک خیانتی اونا ائله میش اولدوم. نه مندن آسیلیدی، نه یاخینیما گلدی. قاچیب چارپایینین آرخاسین دا گیزلهندی. اوشاغی فاطمه‌یه وئریب، اونون آرخاسینجا قاچدیم. قوجاغیما آلیب، اونو نئجه سئودیمی دئدیم. قاباقجادان آلیب گیزلتدمیم ماشینی الینه وئریب: بونو بالاجا قارداشین آلیب، دئدیم. اینامادی، اما گلیب قارداشینا باخدی. اما او گوندن سونرا داها عصبی اولدو. ایندی دانیشیغیندا دا چاتیشمازلیق یارانمیشدی. اصلینده، او، ایکی یاشیندا راحات دانیشا بیلیردی. ایسته دینی دئیه بیلیردی ایندیسه چوخ پیس اولموشدو. تئز - تئز اوزونو ایسلاديردی. اونا باخاندا اورییم آغريیبردی، ائله بیل عصبدن آغلامیشدی. بیلمیردیم نه ائدیم. حکیم دئیردی کی، چالیش اونون یانیندا او بیری اوشاغی قوجاغینا آلم. اونو او ایشلرینه اویرت. اما یانیمدا هئچ کیم یوخ ایدی کی، اوشاغا سود وئردن ده سیامکی بیزدن اوزاق توتسون. گون به گون اونون آریخلايدیغى گۇروردوم، تک باشینا اونون یاشایشینین بوشلوغونو دولدورا بیلمیردیم. اونون آتايا احتیاجی وار ایدی. بیر آی کئچمیشدی، بیز ایکینجى اوشاغا هلە آد قویمامیشدیق. بیر دۇنەن خانیملا بیزە گلنده دئدی: او قئیرت سیز آناسی اوشاغینا آد قویماق ایستمیر؟ نیبە فیکیرلشمیرسینیز؟ گوناھدى آخرى. قیرخ گونلوبونه آز قالیب. گرک آد قویاسینیز. اۆزومدن آسیلی اولماياراق: من اونا سعید دئیرم، دئدیم. پروین خانیم حئيرتلە منه باخدی. گۆزوندە ياش گىله لهندی... آنام ھر شئى دن خبرسیز اولدوغونا گۇرە مسالە نى باشا دوشەمەدی: پیس دئیل. گۈزل آددیر. سیامکە ده ياراشیر. بیر ساعاتدان سونرا ياتاق اوتابغین دا اوشاغا سود وئریردیم، پروین خانیم یانیما گلیب دئدی: بونو ائله مییم؟ اوشاغینین آدینى سعید قویما. نیبە؟ گۈزل آد دئیل؟ اۆزونو تولكولویه قویما. ياخشى بیلمیرسەن، من نه دئمک ایستتىرم. بیلمیرم، بلکە بو بوز باغلامیش ائودە تانیش بیر آد اشىتىمک ایسته بیرم. بیلمیرسەن، نه قدر تکەم، سئوگىيە ائله احتیاجىم وار كى. بو ائودە بیر اينه او جو قدر سئوگى گۇرسئىدیم، اونون آدینى اونوداردیم. اما اوشاغا اونون آدینى قویسان، هر سىللەيەن ده يادينا دوشەجك. یاشایشین داها دا چتىنه دوشەجك. بیلیرم. باشقۇ آد قوى. بیر نئچە گوندن سونرا فورصت دن ایستىفادە ائىدېب حمیددن سوروشدوم؛ اوشاغا سند دوزلتىرىمك ایسته میرسەن؟ گرک اونا بیر آد قویاقد. هئچ بو بارەدە فیکیرلشمیرسەن؟ هە، فیکیرلشمىشەم. آدى روزبئە او لا جاق. بیلیردیم کى، بئلە بیر آد سئچەجك. منیم اوچون بو آدامىن قەرمان، يا خاين اولماغىنین فرقى يوخ ایدى اوشاغىما بئلە بیر آد وئرمىجىكدىم. دئدیم: اوشاغىمین گرک اۆز آدى اولا. بو دۇنە قويىمارام سن اۆز آداملارىنىن آدینى قویاسان. ایستتىرم کى، اوشاغىمین ائله آدى اولسون كى، اونو سىللەيەن ده سئوينىم. هە دۇنە اۇلن آدامىن آدینى چاغىرماق ایسته میرم.

اولن آدام؟ او، موباریز، قهرمان ایدی. الله رحمت ائله‌سین. آمما من اوشاغیمین قهرمان اولماگینی ایسته میرم. ایسته بیرم کی، خوشبخت اولسون، والسلام.

دوغرودان دا، سن ده کوتله تفککورو وار. اینقیالابن ده یرلریندن، قهرمانلارین دان خبرین يوخدو. آنجاق اۇرونو فيکيرلشىرسن. سن الله، بسى. سين قهرمانلارين داها زه هلەمى تۈكۈپ. بلی، من کوتله‌يەم. سادەجە، اوزومو و اوشاقلاريمى فيکيرلشىرمى. چونكى هئچ كىم بىزى فيکيرلشمىر. سن ده هئچ بىر مسولىتى بويىنونا گۆتۈرمە دىن. اما آد قويماق گلنده يادينا دوشور كى، آتساسان؟ خىير، بىر دئونه اوشاغىمین آدىنى اوزوم سئچميشەم. آدى مسعود اولاچاق. سىامك اوچ ياش دۇرد آيليق، مسعود سككىز آيليق اولاندا حميد ايتدى. البتە، اول اونون گىتمە يىنى ايتكىنلىك بىلەمە دىم، او، منه دئىدى كى، بىر -ايکى هفتەلىك اوشاقلارلا اورميايا گىدىر. اورميا؟ بلکە تېرىزە ده گىدىب، مونىرە خانىما دا باش چىرسەن؟ يوخ، منه دانىشىرسان؟ اونلارين هارادا اولدوغومو بىلمەلرینى ایسته میرم. آتان چاپخانادان ائيرەنەجك سين بورالاردا اولماگىنى. ائله سورون ده بوندادىر. مجبور اولدوم دئىيمى كى، بىر نفرىن كۆھنە كىتابلارى وار، بغضىلرىنى ساتاجاق، بغضىلرىنى ده يئنه چاپا وئەجك. گىدىرم موداكىرە ائتمەيە. ايندى اون گونلوك ايجازە آدىم. گۈرۈم سونرا نه اولاچاق. يعنى سفرىنин نه قدر چكە جە بى بللى دئىيل. سن ده سىن سالما. اگر آلينسا، چوخ قالاجايقى. يوخ، بىز دئين اولماسا، بلکە بىر هفتەدن ده تئز قايتىدىق. اورادا نه اولوب كى؟ كىمىنلە گىدىرسن؟ سن نه اوزونچو آدامسان؟ آدام دا بو قدر سوال وئرر؟ باغيشلا، اصلىنده، هارا گىتمە يىنى دئمىن ده گەرە ك دئىيل. بىز سين نىينىك كى، ايشلىرىنى ده خېرىمىز اولسون. ياخشى، آغزينا گله نى دانىشما. يادىندا ساخلا، سىس سوراق چىخارتما. سوروشان اولسا، دئىين ماذونىتە گىدىب. ان چوخدا آناملا احتىاطلا داوران. ائله ائت كى، نىگاران قالماسىن. ايکى -اوچ هفتە بئله كىچدى. بىز حميدىن اولماماسينا ائيرىشمىشىدىك دئىيە هئچ بىر ناراحتلىغىمىز اولمادى. بىز بىر آيليق پول قويوب گىتمىشىدى. بىر آز دا اوزومدە وار يدى. بىر آيدان سونرا آتا -آناسى نىگاران قالماغا باشلا迪لار. اما هر دئونه اونلارى ساكيتلىشىدىرىدىم. دئىيردىم، اوندان خېرىم وار، تزەلىكچە زنگ ائدىب دانىشمىشىق. دئىير، بىر آز ايشىم وار، هر شئى ياخشىدىر. ايون آينىن اوللارى ايدى. هاوا بىردىن -بىرە يىستىلىشىدى. اوشاقلارين آراسىندا بىر خستەلىك يايىلدى. دئىيردىلر، وبایا اوخشايىر. من نه قدر دقت ائله سەم ده، اوشاقلارى مى بو موصىبىت دن قورۇبا بىلەمە دىم. هر اىكىسى بىردىن -بىرە بىرگ خستەلەندى. ائله كى مسعودون قىزدىرىمىسى و مەدە پوزۇنتوسونو گۆرددۇم، ال -آياغا دوشىدۇم. هر اىشە گۈرە پروين خانىمى اينجيده بىلمىزدىم. چتىنلىكلە هر ايکى سىنى حكىمە آپاردىم. درمانلارى آليب ائوه قايتىدىم.

گئجه ایکی سینین ده حالی لاب پیسلشدى. نه درمان وئیردیم، قایتاریردیلار. قیزدیرمالاری هر دقیقه آرتیردی. مسعودون وضعیتی لاب پیس ایدی. سئرچه کیمی نفس آلیردی. قارنى و سینه‌سی ائتب - قالخیردی. سیامکین یاناقلاری قیقیرمیزی ایدی. ال - آیاغینی بیویوردوم. آنینا ایسلامنیش پارچا قویوردوم. اما هئچ کۆمک ائله‌مەدی. مسعودون دوداقلاری آغاپاقدا اولموش و قوروموشدو. ایچیمده بیر سس منه دئدی کی، بیر آز دا گۆزلەسن، اوشاقلارینی ایتیره بیلرسن. ساعاتا باخدیم. گئجه اوچون یاریسی ایدی. بیلمیردیم نه ائدیم، دهشتدن دیرنالاریمی آغزیما سوخموشدو. گۆز یاشلاریم اللریمه سوزولوردو. اوشاقلاریم! بو دونیادا منیم یئگانه والیقلاریم ایدی اونلارین گرک کۆمکلرینه چاتایدیم، بیر ایش گۆریدیم. گوجلو اولمالییدیم. کیمە زنگ ائدیم؟ گۆزلەمەیه ده واخت بودور. بیلمیردیم کی، تختى - جمشید خستخاناسیندا اوشاق بؤلمەسی وار. گرک تله‌سەم. پالتار گئین دیرمەیه ده واختیم يوخ ایدی. هرھسینه بیر اوشاق بئزى گئیدیریب، ائدکى بوتون پولو چانتا ما قویدوم. مسعودو قوجاقلادیم، سیامکین ده الیندن تو توب ائدەن چىخدىم. كوچەدە اینس - جىنس يوخ ایدی. سیامک اوشویوردو. قیزدیرما ایچیندە ایدی، یئریببے بیلمیردی. ایکیسینی ده قوجاغیما آلماغا چالشیردیم. اما او آغىر چانتا ايلە چوخ چتىن ایدی. مجبور اولوردوم، سیامکى آرادا یئرە قويوم. اوشاقلارین هئچ آغلاماگا دا حاللارى يوخ ایدی. اساس بولا چىخا بیلمیردیم - سیامک حالدان دوشور، الینى چكىردی. آياقلارى یئرلە سورونوردو. یانىمدا بیر ماشىن ساخلادى. هئچ نه دئمەدن قاپىنى آچدىم، اوشاقلارى ماشىنا بېئلىشىرىپ دئدیم: تختى - جمشىددەکى اوشاق خستخاناسینا. سىز الله، تئز اولون! سوروجو حىالى بیر کىشى ایدی. آینادان منه باخىب سوروشدو: نه اولوب؟ آخشامدان برى حاللارى قارىشىپ، ايسەلالارى دا واردى. ايندى قیزدیرمالان آرتىب. سن الله، تئز اول. اوريييم شدتله دۈيونوردو. ماشىن سرعتلە بوش يوللاردا شوتويوردو. کىشى: بس نىيە تكسىنیز؟ دئدی. آتالارى هارادادىر؟ سىز آخى تكباشىنا اوشاقلارى ياتىردا بىلمىزدىنiz. نىيە؟ من بونا وردىش ائلمىشىم. يعنى آتالارى يو خدور؟ يو خدور، دئىيىب ھيرصلە اوزومۇ چئوپىرىدىم. خستخانانىن قارشىسىندا کىشى دوشوب سیامکى قوجاغىندا آلدى، من ده مسعودو ماشىندان دوشورتىدوم. تعجىلى ياردىم بؤلۈمۈنۈن حكىمی اوشاقلارى گۆرەن کىمی قاشقا باغىنى ساللايىپ دئدی: نىيە بئلە گىچ گىتىرمىسىنیز؟ مسعود تامامىلە هوش سوز حالدا قوجاغىمدا ایدی. حكىمە يالواردىم: حكىم، سىزه قوربان اولوم، اوشاقلارىمى قورتارىن! اليمىزدىن نه گلسە، ائدجييىك. سىز گئدىن، قبول شعبەسىنده قىيدىيات دان كئچىن. قالانى الله كريمى دى. کىشى تأسفلە منه باخىردى. داها اوزومۇ ساخلايا بىلمىدىم. ايستولون كنارينا اوتوردوم، اللریمە باشىمى تو تىدوم. آغلاياندا گۆزوم آياغىما ساتاشدى. آياغىمدا چىكلەك وارىدى.

اوشاقلاری خستخانا یا یاتیزدیرماق اوچون پول گرە ک ایدى. کىشى دئدى: منیم پولوم وار. اما من راضى اولماديم. اوستومده اولان پولون ھامىسىنى وئریب دئدىم کى، يارىسىنى دا صباح وئرەم. قبول شۇعې سىنده اوتونان يوخلو آدام، آخىر کى، بىزى قبول ئىلهدى. بىزى گتىرەن کىشىبى دئدىم کى، چىخىب گىتسىن. تلىكى تعجىلى شعبە يە قايتىدىم. اوشاقلارىم خستخانا چارپايسىنин اوستوندە بالاجا و ضعيف گۈرنوردولر. سىامكە سىستئم قوشموشدولار. اما مسعودون دامارىنى تاپا بىلمىردىلر. بوتون بىدنىنە اينە سوخارىدۇلار، اما اوشاغىمەن سىسى دە چىخمىرىدى. او اينەلرین ھر بىرى اورىيىمە اوخ كىمى گىرىرىدى. اليمى آغزىما توتموشدوm کى، آغلاماغىم حكىم و طىب باجىلارىنىن ساكتىلىنى پوزماسىن. بىلمىرم ئىيلدىم کى، حكىم منى گۈردو. باشى ايلە طىب باجىسینا بىلدىرىدى کى، منى اوتقادان چىخارتىسىن. طىب باجىسى الينى چىنيمە قوبىدو. زورلا، اما مئھرىيانجاسىنا منى اوتقادان چىخارتىدى. سوروشدوm: خانىم، نە اولدو؟ اوشاغىم اولدو؟ يوخ، خانىم، اوزولمە بىن. دعا ئىدىن. اينشاللاھ، ياخشى اولار. سىز الله، دوزونو دئىين، وضعىتى چوخ پىس دير؟ البتى، وضعىتى ياخشى دئىيل. اما اگر تئز دامارىنى تاپساق، وضعىتى ياخشى اولار، يعنى بو قدر طىب باجىسى، حكىم بىر اوشاغىن دامارىنى تاپا بىلمىر؟ اوشاق چوخ ضعيفدىر. قىزدىرما، سوسوزلوق اولاندا دamar دا نازىلىر الله، ايندى من نە ئىدىم؟ هەچ نە... اوتون، دعا ئىله. منه آچىق ھاوا گرە ک ايدى. گۈيىو گۈرمەلى ايدىم. گۈيىو گۈرمەدن آلاھلا دانىشا بىلمىرىدىم. آنجاق اوزبه وز دعا ئىدە بىلدىم. قاپىدان چىخدىم. سحرىن سرین ھاواسى اوزومە دە يىدى. گۈيە باخدىم، قارانلىق آيدىنلىقدان چوخ ايدى. بعضى اولدوزلارى گۈرمەك اولوردو. آياقلارىم داها بىدەننەمین آغىرلىغىنا دۆزموردو. گۈيە باخىب: الله! دئىىم. بىلمىرم، منه بو دونىا يە گتىرمىسىن؟ سنىن منه وئىدىن طالئە راضىيام، اما اوشاقلارىمى مندن آلسان، سنه شوکور ائتمە يە هەچ نىيىم قالماز. بو عدالت سىزلىكدىر. اونلارى مندن آلما. اونلارى منه باغيشلا. نە دئىىمى بىلمىرىدىم، اما بىلەرىدىم کى، او، منه ائشىدىر. يئنە سالونا قايتىدىم. اوتاغىن قاپىسىنى آچدىم. گۈرددوم سىستئم مسعودون آياغىنا باغلايىپىلار. آياغىنى دا گىپسە قويموشدولار. نە اولوب؟ آياغى دا سيندى؟ دئىيە سوروشدوm. حكىم گولوب دئىيى: يوخ، جانىم. گىپسە قويموشوق کى، آياغىنى ترىپتەسىن. مسعوددان آرايانىب، بئويك اوغلۇما ياخىنلاشدىم. سىامكىن آرام-آرام سىلەنەمىسى، مسعودون باشىنин حرکتى منه اوميد وئريردى. سحر ساعات دوقۇزون يارىسى ايدى کى، اوشاقلارى تعجىلى ياردىم شعبە سىنەن چىخاردىپ پالاتايى آپاردىلار. حكىم دئىى: دئمك اولار کى، تەللوکە كىچدى. اما گرک چوخ موغاييات اولاق. سىستئم سىامكىن اليندن، مسعودون آياغىن دان چىخىمالى دىر. سىامكىن سىستئمەنى نظارت دە ساخلاماق داها چتىن ايدى. بو واخت آنام، پروين خانىم، فاطمه

او تاغا گیردیلر. آنام او شاقلا ری گوره ن کیمی آغلاما غا باشلا دی. سیامک میققیلدا بیردی. بیر نفر گرک دور مادان اونون الینی ساخلا یایدی. اما مسعود هله ده حال سیز ایدی. بیر ساعات دان سونرا آتام دا گلیب چاتدی. سیامک آتامی گوره ن کیمی اللرینی اونا او زادیب آغلاما غا باشلا دی. اما بیر نئچه دقیقه دن سونرا آتامین نوازیشی اونا یاخشی اشکی ائله دی، او شاق ساکت جه یو خویا گئتدی. حمیدین آناسی، منصوره و منیژه ده گل دیلر. آنام غضبله اونلارا باخدی. آناما گوزومو آغار تدیم کی، هئچ نه دئمه سین. اونلار اوزلری ده چوخ ناراحات ایدیلر. منصوره، فاطمه، پروین خانیم، منیژه یانیمدا قالماق ایسته دیلر. اما من دئدیم کی، تکجه پروین خانیم قالسین. فاطمه او زو هله او شاق ایدی. منصوره نین او شاغی واریدی. منیژه ایله ده صؤحبتیمیز چوخ تو تموردو بوتون گنجه پروین خانیملا اویاق قالدیق. پروین خانیم سیامکین الینی الین ده ساخلا میشدی. من ده مسعودون چارپایی سینین یانیندا او تور موشدو. اونو ائله قو جا لاما میشدیم کی، سیستم آیا گیندان آیری لماسین. اوج گون چکهن عذاب - اذیتلردن سونرا ائوه قایت دیم. او چوموز ده آری خلامی شدیق. دؤرد گنجه ایدی کی، یاتما میشدیم. گوزلری مین دؤوره سینه بیر قارا حالقا چؤكموشدو. یاناقلا ریم باتمیشدی. پروین خانیم دئیبردی کی، نار کومانلارا او خشایر سان. فاطمه ایله پروین خانیم یانیمدا قالدیلار. او شاقلا ری یو یون در دوم. او زوم ده بیر آز دوشون آلتیندا دور دوم. ایسته بیر دیم بو نئچه گونده چکدیم اذیتی وجود دوم دان یو یوم. اما بیلر دیم کی، بونلار هئچ واخت یادیم دان چیخ ما یاجاق. حمیدی هئچ واخت بئله بیر زاماندا یانیمدا او لمادینه گوره با گیش لاما یاجا غام. ایکی هفت دن سونرا حیاتیمیز او ولکی قایداسینا دوشدو. سیامک همین دجللینی، نادین جلیلینی داوم ائله دی. بیر مودت ایدی کی، مسعودون والی یغینی قبول ائتمیشدی. اما حیس ائدیر دیم کی، مندن اوری قیری لیب. مسعود خوشدا ور انبیش و گوله ر او زیدی. او زونو هامینین قو جاغینا آتیردی. هئچ کسه او گئی داورانمیردی. گونو - گوندن شیرین و ایسته مه لی اولوردو. اللرینی بوینوما سالیب، یاناقلا ریم دان او پوردو. بالا جا دیشلری ایله او زومو دیشلی بیردی. اونون محبتینی بئله ایفاده ائده بیلمک با جاریغی چوخ خوشوما گلیردی. سیامک هئچ واخت بئله ائل مه میشدی. ائله بیل سئو گیسینی گؤستر مکدن اذیت چکیردی. نئچه اولوردو کی، عینی عایله ده دوغولوب - بؤیویه ن ایکی او شاق بیر - بیرین دن بو قدر فقله نسین. حمیدین گئتمیین دن ایکی آی کئچمیشدی. اوندان هئچ بیر خبریمیز یو خ ایدی. البته، منه خبردار لیق ائل دینه گوره نیگاران دئیبلدیم. اما آتا - آناسی دایانا بیلمیردیلر. مجبور اولوب اونلارا دئدیم کی، حمید زنگ ائلمیشدی. اما نه واخت گله جه بی بللی دئیبل. آناسی عصبلشمیش حالدا دئدی: آخی بو نه ایشدی؟ آغا، سن بیر

گئت چاپخانایا، گؤر اونو هارا گوئندربیلر؟ نییه ایش بو قدر اوزاندی؟ ایکی هفتە ده کئچدی. بیر گون بیر کیشى ائویمیزه زنگ ائدیب سوروشدو: عذر ایستە بیرم، شهریزادلا مئھدی دن خبرینیز وارمی؟ شهریزاد؟ سیز کیمسینیز؟ من قارداشیام. چوخ نیگارانم. بیر - ایکی هفتە لیک مشھدە گئتمیشدیلر. ایندی ایکی آی یاریمیدیر، اونلاردان خبریمیز یوخدور. آنام چوخ نیگاران دیر. گئجە - گوندوزو یوخدور. مشهد؟ هە، مگر باشقابیر یئرە گئدبیلر کی؟ بیلمیرم. من ائله بیلیردیم کی، اورمییا یا گئدبیلر. اورمییا هارا، مشھد هارا؟ دئدییمه پئشمان اولموشدو. دیلیم توپوق ووردو: یوخ، بلکه من سهو ائدیرەم. سیز بیزیم تئلفونو هارادان تاپمیسیز؟ قورخماپین، شهریزاد اوزو وئریب نؤمرەنیزی منه. دئدی، یئگانە تئلفون دور کی، بیزە جاواب وئرە بیلر. مگر بورا حمید سلطانینین ائوی دئیل؟ اورادى. اما من هئچ نه بیلمیرم. سیزدن خاهیش ائدیرەم، اگر نسە خبر توتسانیز، لطفاً، دئدییم تئلفوننا زنگ ائدین. آنام نیگاراندی، خستەدی، اگر مجبور اولماسايدیم، سیزی اینجیتىمزايدیم. یاواش من ده نیگاران اولماغا باشلادیم. بونلار هارا گئدبیلر؟ هارادادیلار؟ یعنی بیر زنگ ده ائده بیلیرلر کی، عایلەلری نیگاران قالماسین؟ بلکه حمید اوچون بیزیم نیگاران قالماگیمیزین فرقى یوخدو، اما شهریزاد بو قدر قایغیسیز اولا بیلمز. بلکه باشلارينا بیر بلا گلیب؟ نئچە واخت ایدى کی، پولوم قورتارمیشدی. حمید وئرەن پولو دا، ائودە گیزلتىمیدە، آتامدان بورج آلدیغىمى دا خرجلمیشدیم. ایستەمیردیم حمیدین آناسى ايلە دانیشام، اونون نیگارانلىغىنى آرتىرا بیلردىم. آخرینجى دئنە پروپن خانىمدا بورج آلمیشدیم. او پول دا قورتارپىرىدى. یعنی حمید دوشۇنمور کی، بیز نئچە كئچىنيرىك؟ يا دوغرودان دا، باشىنا نسە گلیب؟ اوج آی کئچدی. داها آناسىنى ساکىتلەشىرە بیلمیردىك. من ده داها يالان دئىه بیلمیردیم. چونكى اوزومون ده گونو - گوندن نیگارانلىغىم آرتىرىدى. آناسى ائله هئى آغلابىپ دئىپىرىدى: بیلیرم، اوشاغىمین باشىنا نسە گلیب، يوخسا زنگ ائدردى، بیر - ایکی كلمە يازاردى منه. قايناتم منه هئچ نه دئمپىرىدى. اما بیلیردیم کی، منى گوناھكار بیلیر. هئچ بیریمیز جسارت ائدیب توتولوغۇ احتىمالىنى اىرلى سورە بیلمیردىك. آخر کى، منیزە دئدی: گئدک، پولىسە خبر وئرك. آناسى ايلە من دەشتىلە بیر - بیریمیزه باخديق: یوخ، يوخ. بو لاب پىس اولار. آناسى حمیدین دوستلارينا دورمادان قارغىش ياغدىرىرىدى. آناسى دئدی: مقصومە، سەن اونون دوستلاريندان ھانسىنېسا عونوانىنى، يا تئلفونونو بیلمىرسن؟ بلکه بیر سوراقلاشاق؟ یوخ. ائله بىل ھامىسى بیر یئرده گئدبیلر. بىر مودت اول بىر نفر زنگ ووردو، دئدی شهریزادىن قارداشىدى. اونلار دا نیگاراندىلار. بیزدن خبر آلماق ایستە بىردىلر. اما بىر قرييە سۆز دئدی. دئدی شهریزادلا مئھدی گئدبیلر مشھدە. اما حمید منه دئمپىشىدى کى، اورمییا گئدبیلر. بلکه بىر یئرده دئىللەر؟ فرقلى یئرلەر مادۇنېتە گئدبیلر؟ مادۇنېت؟ نە بیلیم...

قاییناتام ایشاره ایله منی بیر کنارا چاغیردی: نباده حمیدین ائوده اولماماغین بیر آداما دئیهسه‌ن. اما هامی بیلیر کی، او، سفرده‌دیر. دوزدو، اما ایتمه‌سینی هئچ کیمه دئمه. دئنهن کی، اورمیادا ایشی اوزون چکیب، بیزه تئز - تئز زنگ ائدیر. من اوزوم اورمیایا گندیب سوراقلاشارام، گوروم نه اولوب. یاخشی یادیما دوشدو، سنین پولون وار؟ حمید سنه خرج‌لیک وئریب؟ باشیمی آشاغی سالیب دئدیم: یوخ، اوشاقلار خسته‌لنده‌نده نه وار ایدی، حکیمه وئردیم. بس نیبه هئچ نه دئمیرسن؟ سیزی ناراحات ائله‌مک ایستمیردیم. آتا - آنامدان آلدم. قاییناتام پول چیخاریب منه وئردی: تئز گئت، بورجلارینی وئر، دئنهن، حمید گؤندریب... قاییناتام سفردن بیر هفتة سونرا قاییتدی. یورغون و فیکیرلی ایدی. مونیره خانیمین اری ایله بوتون آذربایجانی سرحده کیمی آختارمیشدیلار، اما هئچ بیر ایپوجو تاپامامیش‌دیلار. لاب نیگاران قالدیم. هئچ فیکیرلشمزدیم کی، بیر گون حمیده گوره نیگاران اولا بیلره‌م. ائولیلیمیزین بیرینجی گونون دن مندن اوزاق گزمه‌یه وردیش ائلمیشدی. اما بو دئنه هر شئی فرق‌لی ایدی. آرادان چوخ زامان کنچمیشدی. وضعیت شوبهه لی ایدی. شهریور آبی ایدی - بیر گئجهه یاریسی سسه اویاندیم. هاوا هله ایستی ایدی، بوتون پنجره‌لر آچیقیدی. دقتله قولاق آسدیم. تانیمادیغیم سسلر اشیتیدیم. دهشتله فیکیرلشیدیم کی، حیطده اوغرو وار. ننه گئجه‌نین بو واختی سس ائله مزدی. دئرده اون دقیقه ایشله بیردی. اوزومه اورک - دیرک وئریب، ساکیتجه پنجره‌یه طرف گئتدیم. حیطه بیر ماشین و اوج کیشینین کولگه‌سی دوشوردو. بعضی اشیالاری ماشین‌دان چیخاریب یئریه یئر ائدیردیلر. چیغیرماق ایستدیم، اما دیلیم توتولموشدو. دقتله باخدیم. فیکیر وئردیم کی، اونلار ائویمیزدن بیر شئی آپارمیرلار، عکسینه، ماشین‌دان بعضی شئیلری چیخاریب زیرزه‌میه قویورلار. یوخ، اوغرو دئیل دیلر. چالیشیدیم سسیمی چیخارماییم. اون دقیقه‌دن سونرا ایشلری قورتاردی. دئردونجو کیشی ده زیرزمیدن چیخدی. حتی قاتی ظولمت‌ده بئله اونون حمید اولدوغونو گئردو. ماشینی ایتله بیب حیطده ن اشییه چیخارت‌دیلار. حمید قاپینی بالغاییب پیللەلری قالخدی. قریبه حیسسلىریم واریدی. چوخ عصبی ایدیم، اما اونون گلمیینه سئوینیردیم. آیاغینی ایچری قویان ووروب سونرا قوجاقلایان آنا کیمی ایدیم. حمید سس سالماماگا چالیشیدی. ایسته دیم اونو اینجیدیم. آیاغینی ایچری قویان کیمی چیراغی یاندیردیم، دیکسیندی، دهشتله منه باخدی: سن اویاقسان؟ هه. سندن نه عجب؟ یول آزمیسان؟ به - به، نه گؤزل قارشیلامادیر! هله قارشیلاما دا گئزله بیرسن؟ نئینک؟ اولماسین؟ بو قدر واختدا هارادایدین؟ اوزونه زحمت وئریب بیر زنگده ائله مه دین. فیکیرلشمه دین کی، نیگارانچیلیقدان اوریمیز اوزولور؟ آیدین دیر. چوخ اورین اوزولوب، نیگاران قالمیسان. بلى، من آخماق نیگاران ایدیم. هله من هئچ، او یازیق آتا - آنانی فیکیرلشمه دین؟ سنه دئمیشدیم آخر، سس

سالما. بلکه ایشیمیز چوخ چکر، دئمیشدیم. هه، اون بئش گون، بیر آی اولا بیلردى، دؤرد آی بوخ. یازيق قوجا کیشى هر یئرى گزىب. قورخوردوم باشينا بير ايش گله. آتام هارا باش چكىپ؟ هر يئره. خستخانا لارا، مورقلارا، پوليسه. دهشتله يئرinden آتىلدى. پوليسه؟! اىچىمده بير شيطان اوياندى. اونو اينجىتمك اىسته بىردىم. هه، شهرىززادىن قارداشى و قالان دوستلارينىن قوهومالارى ايله شكىللارينىزى قىزىلر وئرپىلر. اوزونون رنگى كىرج كىمى آغاردى: بونلارين باشى خارابدى. سن بير ايشين عۆهدەسىن دن ده گله بىلمە دين؟ تلسىك يئرين دن آتلانىب، آياققاپىلارينى گىئىنمه يە باشلادى. ايندى هارا؟ اۇزۇم پوليسه خبر وئرەم كى، گلەمىسىنىز.

اۇزو دى دولو. منه ائله دهشتله باخدى كى، گولمە يىم توتدو. نه دانىشىرسان؟! هامىمېزى اولدورمك اىسته بىرسن؟ بوخ، بورا داها امين يئر دئىيل. گرک اوشاقلارا خبر ائله يىم. گۈرك باشىمېزا هارانىن داشىنى تۈكۈرۈك؟ قاپىنى آچىپ چىخماق اىستەدى. دئىيم: گرە ك دئىيل. پوليسه خبر وئرمە مىشىك. اما آتان اورمىيمايا گىتىدى، هئچ بير ايز تاپمادى. راحات نفس آلىب دئىى: باشىن خارابدى؟ آز قالا اولجىكدىم قورخودان ياخشى اولور سنه. تكجه بىز قورخاسى دئىىلىك كى؟ ياتاغىنى قوناق اوتاباغىندا سالدىم. دئىى: آرخا اوتاباقدا ياتارام. اورانى اوشاقلارين اوتاباغى ائلمىشەم. آغزىمدا سۆزۈم قورتارما مىشىدى كى، اينىنده كى تورپاقلى پالتارلا درىن يوخوا گىتىدى.

٣ ونجو بؤلوم

آیalar سرعتله كىچىرىدى. اوشاقلار گونو - گوندن بؤيويوردولر. فرقلى اولدوقلارى او دقيقە حىس اولونوردو. سياىمك قورورلو، ساواشقان، تئز آجىغلانان و دويغولارينى گؤسترمك ده چتىنلىك چكەن بير اوغلان ايدى. مسعود، ترسينه، دؤزوملو، مئھرىيان، ساكىت ايدى. بو ايکى اوشاق بىر-بىرىنى قرييە شكىلده تاماملايىرىدىلار. سياىمك امر ائديردى، مسعود عمل ائديردى. سياىمك لاغ ائديردى، مسعود گولوردو. سياىمك ناغىللار اويدوروردو، مسعود اينانيردى. سياىمك كوتىك ووروردو، مسعود يئيردى. چوخ واخت اورىييم يانيردى، قورخوردوم مسعودون مئھرىيان و ساكىت شخصىتى گلهجك ده سياىمكىن سرت اللرىيندە اووولا، قىريلا. اما هئچ واخت جسارتىيم چاتميردى مسعودا قاھمار چىخماغا. حتى بير بالاجا ايشاره ده بس ايدى كى، سياىمك حيرص و پاخىلىق دان پارتلايا.

تكجه بير يول وار ايدى: بو حركتلىرىن قارشىسىنى آلماق. اونو باشقى، جذبئىجى ايشلە مشغۇل ائتمك. سياىمك ھم ده مسعود اوچون بير سىپر ايدى. كىمسە اونا بير بالاجا اذىت ائتىسىدى، سياىمك دلى اوЛАردى. مسعودون اۆزو دوشەن»**«اينى** قارداشىنин اليىندن آلمالى اوЛАردى. اصلين ده، «دوشەن»، عادتهن، قولامەلى اوЛАردى، محمودون اوغلو. حميد دئيردى كى، بو، بير نۇءۇ، اوغلانلارين اويناماقلارى دىرى. چوخ واختلار اوغلانلار بىر-بىرى ايلە بو جور ايلگى قورورلار. اما من بونو آنلاميردىم. محمود مندن بير ايل سونرا عايىلە قورسا دا، اوج اوشاغى وارىدى. ايلكى قولامەلى ايدى. سونرا زهرى دوغولموشدو مسعوددان بالاجا ايدى. آخىرىنجى اوغلو دا بير ياشيندا ايدى. محمود همىشكى كىمى قاراقاباق ايدى. جاوانلىقدا كى واسواسىليغىنин اوستونه بير آز دا قويىمۇشدو. سعادت همىشكى اوندان شىكايىتلەنيردى. احمد چوخدان ايدى كى، عايىلە عوضولويوندن چىخمىشىدى. هئچ كىم اونا گۈرە پروين خانىم قدر نىڭكاران دئىيلدى. قادىن تئزتئز دئيردى: گۈرەسەن، او، بو گئىشلە هارا گئىدەجك؟ سىز بىلمىرسىز، او، اىچكى دن باشقى شئىلەرە ده دادانىب. اما آنام بونلارا اينانماغا حاضير دئىيلدى.

چالیشیردی دعوا -جادویلا اونو شیطانین و پیس دوستلارین الیندن قورتارسین. آتام تماماميله اوندان اوميدينى اوزموشدو، على بئیوموشدو. او دا او بیرى قارداشلارى كىمى اورتا مكتبى بىتيره بىلمەدى. بىر مودت احمدىن يانىندا ايشلەدى. آتام داها دايانيتادى و چالىشدى كى، اونو احمدىن اوذاقلاشىرىسىن. ايش يئريندە بىر واختلار همكارلارى احمدىن شاگىردى اولماقلان خر ائىدىلر. ايندى اونو لاغا قويوب گولوردولر. بونلارى گؤرهن على اوز راضىلىغى ايله احمدىن آيرىلدى. محمدون يانىندا ايشلەمەيە باشلادى گله جك ده آلاھى تانىيان و پول قازانا بىلەن بىر تاجير اولماق اوچون. فاطمه حساس، طريف بىر قىز اولموشدو. دوققۇزونجو سينفه كىمى اوخودو. سونرا بوتون نجىب قىزلار كىمى درزىلىك كورسونا گىئىدى. اوزو ده اوخومaga چوخ مئىيللى دئىيلدى. سىامكى اوخولا واختىن دان بىر ايل اول قويدوم، بىلىرىدىم كى، يادداشى ياخشىدى، ذئھنى گوجلودور. درس اوخويا بىلەجك. ايستە بىرىدىم كى، تئز اوخولا گىرسىن، بلکە داورانىشى ياخشىلاشا. ائئرژىسينى ياشىدلاريندا خرجلەسىن. ائوده بىزە آز اذىت ائلهسىن. اوخولا گىتمە بىدە او بىرى ايشلارى كىمى چتىن ايدى. اوللر اونونلا بىرلىك ده سينفه گىرمەيە مجبور اولوردوم. بىر آز اوپىرەنەندن سونرا ايجازە وئرىدى ساعاتلارلا حيطەدە دايانتام، ائله دايامالى ايدىم كى، او، منى پنجرەدن گۈرسون. بىلىرىدىم كى، قورخور. اما قورخماغىنى داوا -دالاشلا گۆستەرير. قربىئە اوشاق ايدى آنچاق آغلاياندا اونو اوپىمك، قوجاقلاماق اولوردوم. باشقۇ واختلار اوزونو ائله گۆستەريردى كى، ائله بىل محبته احتىاجى يوخدو. اما من بىلىرىدىم كى، اونون سئوگىيە نه قدر احتىاجى وار. بىلىرىدىم كى، آتاسىنى چوخ سئوپر. اونون يانيمىزدا اولماماقى سىامكى آغرىدىردى. اما بو وضعىتلە هەنج بارىشمېرىدى. پىسيخياترىيا بارەدە چوخلو كىتاب اوخويوردوم، داورانىشىنا نظارت ئىلىرىدىم. حميد ائوده اولاندا سىامكىن داورانىشى دىشىرىدى. تكجه اوナ قولاق آسىرىدى. چوخ گئچ باشا دوشىدوم كى، اونون گئچەلر ياتماماغىنinin نه دنى آتاسىنى گۈزلەمەسى ايمىش. حميد ائوده اولاندا بىرچە دونە الينى اونون باشينا چكەن كىمى ساكىتجە يوخويا گئىردى. بونا گۈرە حميدە «يوخو درمانى» لقىبىنى وئرمىشىدىم. خوشبختلىكىدىن، آتاملا دا چوخ مئھرىيان ايدى سىامك. آتام حميدىن يئرىنى تام توتا بىلەسە ده، تسلى وئرمىش اولوردوم. سىامك هەنج كىملە قاينايىب قارىشىماسا دا، آتام گلنده اونون باشينا فيرلانىرىدى. فورصت تاپان كىمى قوجاغىن دا اوتوروردو. آتام اونونلا ساكىت و سانكى آغىر بىر كىشى ايله دانىشىرىمىش كىمى داورانىش ائىرىدى. سىامك اونون سۈزلىرىنى سورغۇسوز قبول ائدىرىدى. اما او، سئوگىنى بولۇشمېرى خوشلامېرىدى. منىم دقتىمى قارداشى ايله بولۇشە بىلىرىدى. اما آتاسى ايله باباسىنinin محبتنى تكجه اوزونە اىستىرىدى. بو آداملا را موناسىيتىدە هەنج بىر رقىئە دۆزە بىلمىرىدى. حميدلە سورون يوخ ايدى. او، هەنج واخت مسعودا خصوصى دقت آىبرىمېرىدى. آتامدا چالىشىرىدى

سیامکین یانیندا مسعودا خصوصی بیر محبت گوئسترمەسین. بونا گۆرە ده سیامکین اونلارا سئوگىسى آرتىرىدى. ان سونوندا، سیامک اوخولا گىتمە بى قبول ائتدى و اوئىرشى. اما هر آى منى اونون داوسينا گۆرە اوخولا چاغىرىرىدىلار. سیامکين ايشلىرىنى قايدا ياسالاندان سونرا يئنه اوز درسلرىمى خاطىرلاديم. ايندېيە كىمى مكتىبىمى بىتىرە بىلمەمېشىدىم. ايلك فورىتەت دەيئە باشلايدىم. سحرلر تئز دوروب ايشلىرىمى گۈروردوم. سیامک گىتن كىمى مسعود اويانسادا، اونونلا هەنج بىر سورونىيم اولمۇردو. ساعاتلارلا رنگلى قلهملرلە اوينايير، شكىل چكىرىدى. هاوا ياخشى اولاندا حىطىدە چارخ سوروردو. من ساكىتىجە درسلرىمەلە مشغۇل اولا بىلىرىدىم. كورسا گىتمە يە چوخ احتىاجىم يوخ ايدى... گون اورتادان سونرا سیامک گلىر و ائويمىزدە زلزلە باشلايىرىدى. قايغىلارىمین بىرى دە آرتىمىشى اونون درسلرىنە حاضىرلاشماسىنا كۆمك ائلهەمك. حاضىرلاشىپ قورتارانا قدر منه دىنجلىك وئرمىرىدى. بىر گون سحر مسعودلا ائودە ايدىم، پروين بىزى گۆرمە يە گلمىشىدى. فيكىر وئردىم كى، بىر آز هيچانلىدىر. بىلدىم كى، نسە خبر گىتىرىپ. بئلە خېرىلى اوزو اوز - بە اوز منه دئىرىدى. تىڭىفون دا دئمكلە اورىي سوپوموردو. منىم رئاكسىيامى اوز گۈزلىك اىرى گۈزو ايلە گۆرمك اىستە بىرىدى. آخر كى، دۆزەمە بىب سوروشىدوم: ياخشى، دئ گۈرۈم، نە خېرى؟ كىم دئىير، خبر گىتىرىمىشەم؟ حالىن، داورانىشىن. هامىسى قىشقىرير كى، تزە خبر وار. سئوينجىك اوتونوب دئى: هە، چوخ ماراقلى خبر وار.

اولجە گئت بىر چاي گىتىر. بوغازىم قورۇيوب. بو دا اونون وردىشلىرىندىن ايدى. آدامى نىڭارانچىلىقىدان اۇلدۇرەندىن سونرا دئىرىدى خېرى. گىتىپ چايدانىن آلتىنى ياندىرىدىم. اوتاغا قايىدىپ: ياخشى، ايندى دئنەن، دئدىم. چاي حاضىر اولانا قدر اوزون چىك. سوسوزلوق دان يانىرام، دانışما بىلمىرم، دئى. آجيخلاندىم. مطبخ دن بىر اىستكان سو گىتىرىپ دئىدىم: ياخشى، دئى. قوى اولجە چاي اىچك، دئىرەم. ياخشى، گەرە ك دئىيل، دئمە. ائشىتمك اىستە مىرم. كوسمه. بىلىرسن، بو گون كىمى دئى. گۆرمۈشەم؟ گۆزلىرىم بؤبۈدو. سعيدى؟ ياخشى، آى قىز. سن هلە ئىنى اوندان اوزەمەميسىن؟ ائلە بىلىرىدىم، بو اىكى اوشاق اونو سنه اونوتدوروب. اوتاباندىم. اوزوم ده ائلە فيكىرلىشىرىدىم. اىستەمە يەرك اونون آدى گلمىشىدى دىلىمە. يوخ، ائلە - بئلە دئىدىم. ياخشى، كىمى گۈردون؟ پروانەنин آناسىنى. سن الله، دوز دئىرسن؟ هارادا ايدى؟ اوزو يە دانىشىن؟ بىر - بىر دئىسىم د. سو قاينادى، دور، چايى دملە. ايشىنى گۈر، من ده اطرافلى دانىشىم. بو گون گىتمىشىدىم سىپەسالار باغيىنин آرخاسىنا. بىردىن ماغازالارين بىرىنinin شوشەسىندىن بىر خانىم گۈردىم. باخدىم كى، خانىم احمدىيە اوخشايىر. اول اينانمادىم. دوزو، چوخ دوشىمۇشدو. گىتىدىم هەمين ماغازا ياسالىم. باخدىم، اوزو ايدى. اول منى تائىمادى. تائىشلىق وئەندىن سونرا بۇتون قۇنشۇلارى

سوروشدو. منی ده سوروشدو؟ دوزونو ایسته‌سەن، بوخ. اما من اوزوم صۆحبتى سەندن سالدىم. دئىيم کى، سنى تئز - تئز گۈرورەم. اره گىتمىسىن، اوشاغىن وار. او دئى کى، اونلارين ائولرىنده حۇرمەتە لايق بىرى واردىسا، او دا او قىز ايدى. قارداشىنinin ائله دىيىنى ھله ده اونوتىمامىشىق. محلەدە بىزى بىابىر ائله‌دى. او گونە كىمى هەنج كس آغا احمدى ايلە ائله دانىشىمماشىدى. يازىق پروانە يە نە بؤھتانلار دئى. او محلەدە باشىمېزى قالدىريپ جاماعاتىن اوزونە باخا بىلمىردىك. اونا گۈرە تعجىلى كۆچوب گىتتىك. اما پروانە او قىزدان اۋترو جانىنى وئيرىدى. نە قدر گۈز ياشى تۈكىدۇ، دئى، اونلار مقصومەنى ائلدورەجىلەر. نەچە دونە قاپىلارينا گىتتى اونو گۈرسۈن دئىيە، اما آناسى قويىمادى. بىر دونە اوزوم گۈرۈم، گلمىشىدى، آنام قويىمادى گۈرۈشك. او بىريلرىنەن خېرىم يوخدۇ. توپونا دعوتىنامە ده گۈنۈرىبىمېش. منه وئرمە بىيلەر. نىيە منه دئمە بىيلەر؟ يقىن، آنان قورخورموش كى، يئنە دىيىشىلەسەن. اىكى اوشاقلا؟ دۆز، پايلارىنى وئرەجەيدەم، ھله ده مننەن اوشاق كىمى داورانىش ائدىرلەر. او واخت ھله مسعود دوغولما بىبىمېش. چوخدانىن مسئلەسىدە. دئىرەت ايل اوЛАر. يعنى دئىرەت ايلدى پروانە اره گىتتىپ؟ هە. تورشوسونو قويىمايا جاقدىيلار كى؟ نە تورشوسو؟ اوونون نەچە ياشى وار كى؟ سىنيلە ياشىدىر. سن يئددى ايلدىر ائولىسىن. من يازىغى مجبور ائتدىلەر. پروانە مجبور دئىيلەدى آخى. كىمە اره گىتتىپ؟ اوغلان آتاسىنinin بىبى نوهسى دىر. آناسى دئىيردى كى، مكتبى بىته‌ندن سونرا قىزا چوخلۇ ائلچى دوشوب. بو اوغلان حكىمەمېش، آلمانىيادا ياشايىرمېش. ائولنېپ، اورا گىندىيلەر. يعنى پروانە آلمانىيادا ياشايىپ؟ هە، ائولەنن كىمى اورا كۆچوبىلەر. چوخ واخت يايда گلىر بورا. اوشاغى دا وار؟ هە، اوچ ياشىندا بىر قىزى وار. اونو نە قدر آخىتاردىغىنى، نەچە دارىخىدىغىنى آناسىندا دئىيم. قادىندا زورلا تئلەغۇن نۇمرەلەرنى آلدىم. سونرا لار هەنج واخت پروانە كىمى رفiqueم اولماشىدى. بىيلەردىم كى، عۆمۇرۇمۇن آخرىندا كىمى دە بئلە دوست تاپمايا جاڭام. آناسىندا زنگ ائتمە يە اوتابانىردىم. بىلمىردىم نە دئىيم. آخر كى، زنگ ائله دىم. آناسىنinin سىسىنى اشىدين كىمى بوغازىم توتولدو. تانىشلىق وئرېپ دئىيم: خانىم، بىلمىرم، سىزىنلە هانسى اوزلە دانىشىرام، سىزدىن اوتابانىرام. منى و عايىلەمى باغيشلايىن. پروانەنى گۈرمك اىستىيرم. ائله بىر گون اولمور كى، او يادىما دوشىمەسىن... قادىن منىمە سرت دانىشىمادى. جىسارتلىنېپ تئلەغۇنومۇ وئردىم كى، پروانە نە واخت گلسە، منه زنگ ائله سىن. آتىئستات سىناولارى، اىكى اوشاقلا درس اوخوماڭ، مىن جور ائو ايشى آسان دئىيلەدى. گىتجە، اوشاقلار ياتاندان سونرا درس اوخويوردۇم. سحرە ياخىن حميد ائوه گلنە منى اوخويان گۈروردو. تعجوبلىنېپ دئىيردى: نە ياخشى چالىشقا نىلەيغىن وار! اىستە بىرم سىامكىن سىناولارىندا سونرا من ده سىناوا وئرېم. نەچە ايللىك آرزو ما چاتىم، حميدىن فعالىتى گونو - گوندىن داها قورخونچ اولوردو.

من اونلارین ایشلرینین اصیل ماھیتیندن خبرسیز اولسام دا، بو قورخونجلوقو دویوردوم. او سفردن سونرا اونلارین قروپلارى داھا دا مؤھكمىنىشى، ایشلرى دوزه نلنمىشى. بعضى ايلگى لر قورموشدولار. من نه قدر خبرسیز اولسام دا، بىليردىم كى، بئله، داھا راحات اولارام. حميد ائوده گىزلىن يوللار قازميش، قاچماغا يئر دوزلتىمىشى. تەلوكه اوزونو چوخ گۈزلىتمەدى. ياي گونو ايدى. تئلەفون سىسلەندى. حميد اوزونو مندن قاباق چاتدىرىدى. ايکى كلمه دانىشى. رنگى آغاردى، دەشتىلە دسته يى یئرىنه آسىد. بىر دقيقە چكدى اوزونه گلمه يى. دەشتىلە اونا باخدىم. سوال وئرمە يە جسارت ائلهمىرىدىم. حميد سرعتلە گرە ك اولان اشىالارى و ائوده اولان بوتون پولو يېغىشىرىپ بىر چانتىيا تۈكىدو. چالىشىرىدىم ساكيت اولوم. اونا داھا چوخ اذىت وئرمە يىم. آخر كى، سوروشدوم: حميد، يىشا اولۇنۇشۇنۇز؟ دئىيەسەن. بللى دئىيل، نه اولوب؟ اما اوشاقلارين بىرىنى توپلار. هامى تدبىر گۈرور. كىمى توپلار؟ سن تانيمىرسان. تزە عضووموز ايدى. او، سىنى تانىيىر؟ اوز آديملا يوخ. اويمىزى تانىيىر؟ خوشبختلىكىن، يوخ. بىزىم هەنج واخت بورادا ايجلاسىمiz اولمايىب آخى. اما باشقالارينى دا توتا بىلرلر. سىنин هەنج دن خېرىن يوخدو. اوزونو قورخوتما. اگر بئله داھا راحات اولاJacسسا، گئىت آتانگىلە. سىامك سىسيمىزه گلدى . گۈزلىنى حميدىن چكمىرىدى. هىجانىمiz اونادا ائتكى ائله مىشىدى. حميد دئىدى: ايندى بىلەرىم كى، هارا گئىدەجەم. يئرىم بللى دئىيل. بىر هفتە ايلگى ساخلاما ياجاغام. سىامك حميدىن آياقلاريندان يايپىشىپ يالوارىرىدى كى، اونو دا آپارسىن. حميد اونو اوزوندن قوپارداراق دئىدى: اگر بورا گلسەلر، ائوده نه تاپسالار، دئىهن، منىم دئىيل. خوشبختلىكىن، سن چوخ شئى بىلەرىسىن. سىامك يئنه اونون آياغىندان يايپىشىدى: آتا، من ده گلىرم. حميد آجيغلا اونو آياقلاريندان قوپارىپ دئىدى: اوشاقلارينى يېغىشىرىپ. پول گرە ك اولسا، آتامدان آل. هەنج كىملە ده بو بارەدە دانىشما. قورو يوب يئرىمەدە دايامىشىدىم. اورىيىم چىرپىمىرىدى. بىزى گۈزلىيەن تەلوكهنى فيكىرلىشىرىدىم. سىامك آجيخلالا اوزونو دیوار، قاپىيا چىرىپىرىدى. قاچىپ اونو قوجاقلادىم. منه تېيك، يومروق آتىپ قوجاغىمدان چىخماق اىستەدى. قولاغينا دئىيىم: آنايا قولاق آس، سىامك. بىز گرەك ساكيت اولاق. بو سىردى هەنج كىمە دئمىيە ك. يوخسا آتانا چوخ پىس اولار. بىردىن ساكيت اولوب دئىدى: نه يى دئمىك؟ دئمىك كى، آتان بو گون قفىل گئىتدى. هەنج كىمە دئمە. ائله ائت كى، مسعود دا بىلەسىن. بىز گرەك قورخماياق. گوجلو اولاق. آتان حميد ده چوخ گوجلودور. ياخشى بىلير كى، نىلەمك گرە كدىر. هەنج كىم اونو تاپا بىلمىز. آرخايىن اول. بىز ده اونون عسگەرلىيەك. گرەك ساكيت و سىر ساخلايان اولاق. اونون بىزىم كمكىمizه احتىاجى وار. ياخشىمى؟ ياخشى. اوندا گل بىر سېرىمىزه سۆز وئرك كى، هەنج كىملە دانىشما ياجاغىق. سىس ده سالما ياجاغىق. ياخشى؟ ياخشى. بىليردىم كى، او، سۆزلىيە باشا دوشمور،

اما اساس بو دئیلیدی. بیز داها بو بارده دانیشمدایق. او گوندن سونرا من فیکیرلی اولاندا او دا ساکیت اولوردو. منه طرف گلیب اللریمی توتور، بیر کلمه دانیشمدان منه باخیردی. بو زامان چالیشیردیم نیگارانلیغی اوژومدن اوزاقلاشدیریم، اونا گولومسییردیم. قولاغینا: نارات اولما، آتان آرخایین یئردهدیر، دئیبردیم. او دا اویناماغا باشلاسییردی. مئیللرین آرخاسینا آتیلیردی. اویونجاق توفنگی ایله اینانیلماز سسلر چیخاردیب، اویان-بویانا گوئله آتیردی. قورخولو گونلر کئچمک بیلمیردی. چالیشیردیم عاغیلسیز ایش گئرمه بیم. هئچ کیمه نه اولدوغونو دئمه دیم. بیر آز پولوم واریدی، اونونلا کئچینیردیک. اوژومدن سوروشوردوم کی، اگر اونو توتسالار، باشیما نه اویون گتیره جکلر؟ گئردهن، آخى اونلار نه ایش گئرولبر کی؟ بلکه قزتلرده يازیلان شئیلر ده بونلارین ایشی دیر؟ تهلوکەنی هئچ واخت بو قدر ياخین دان حیس ائله میشیدیم. ایلک واختلار اونلارین ایجلاسلازینا خیاللارین توپلاشماغی کیمی باخیردیم. اما ایندی هر شئی باشقان جور ایدی. يابدا او گئجه ياریسى بیزیم ائویمیزه گتیریب گیزلتیب شئیلر دهشتیمی داهادا آرتیردی. او گئجه دن برى زیرزمیده کی آرخا اوتابغین قاپسینا بؤیوك قیفیل تاخیلمیشدى. اوندان سونرا هئچ واخت زیرزمیب دوشمه میشیدیم. نئچە دئنە حمیده اعتراض ائله دیم. اما هئچ نه يه نایل اولا بیلمه میشیدیم. حمید گئندنده منه دئمیشدى کی، اگر بیر شئی تاپسالار، دئنهن، منیم دئیل، خبریم يوخدور. دئمەلی، اوراداکى شئیلر گیزلی و تهلوکەلی دیر. بیر هفتەن سونرا گئجه ياریسى قاپینین سسینه اویاندیم. اوژومۇ زالا آتیب، چیراغى ياندیردیم . حمید توتولموش بیر سسلە دئدی: کئچیر، کئچیر ایشىغى! اونون يانيندا ایکى نفر چادرالى، اوزويانلى خانىم واریدی. آیاقلاريندا كىشى آياققاپلارى واریدی. اوچو ده قوناق اوتابغينا گىردى. حمید قاپىنى باغلابىب منه طرف دئندو: ايندی او بالاجا چيراغى ياندیر و خبرلارى دى. بورادا هئچ نه اولمايسىب. بير خبر يوخدور. بونو بیلیرم. اما سەن هئچ شوبەھلى بير شئى گئرمەمیسن؟ حىس ائتمەمیسن؟ يوخ.أئودەن چىخمىسان؟ دئمك اولار کى، هر گون چىخمىشام.سەنین آرخانجا هئچ کیم گلەمیردی کى؟ كۆچەدە يېنى بير ماشىن گئرمەمیسن کى؟ قونشولار دېيشىلمەيىب کى؟ يوخ، من هئچ نه گئرمەمیشەم.امىنسىن؟ بیلیرم. من شوبەھلى بير شئى حىس ائتمەمیشەم.ياخشى، ايندی گئت يئمەي بير شئى گتىر. چاي، پئن دير، چۈرك، گئجه دن قالان يئمك. هر نه اولسا.گئدب چاي دانىن آتىنى ياندیردیم، سئوينىردىم، آلالاها شوکور ائلىپىردىم کى، او، ساغدىر. اما بونو دا بىلېردىم کى، هله ده باشىن دا تهلوکە فيرلانىر. چاي دم آلان كىمى ائودە اولان بوتون چۈرىي، پئندىرىنى، گئيرتىنى، ياغى، تزە بىشىردىم موربىھنى بير مجىمەي بىغىب اوتابغا آپاردىم. اما ايچرى گىرمدىم. قاپيدان حمیدى سسلە دیم. حمید مجىمېنى مندن آلېب دئدی:سەن گئت يات. چوخ ساغ اول دقتله اونا باخدىم آرىخلامىشدى، ساققالى

چیخمیشدی، بیر آز دا آغارمیشدی. اونو اوپمک ایسته بیردیم... یاتاق اوتابغينا کئچیب، قاپینی باغلادیم کی، اونلار راحات اولسونلار. آیاقیولاوندان، حامامدان ایستیفاده ائسینلر. یئنه آلاها شوکور ائتدیم کی، بو دونه ده اونو ساغ -سالامات گئوروردوم. اما هله ده نیگارانلیق منی اینجیدیردی. ان سونوندا، ناراحات بیر یوخوا گئتدیم. سحر ائرکەندن اویاندیم. یادیما دوشدو کی، ائوده چؤریمیز یوخدور. ال -اوژومو یوبوب ساموواری یاندیردیم، پالتاریمی گئیب کوچه یه چیخدیم. من قاییداندا اوشاقلار دورموشدو لار، اما قوناق اوتابغینین قاپیسی هله باغلی ایدی. سیامک آرخامجا مطبخه گیردی. مسعود ائشیتمه سین دئیه آستادان سوروشدو: آتام گلیب؟ هارادان بیلدن؟ بورا بیرتهردی. او اوتابغین قاپیسی باغلی دیر. شوشەنین آرخاسیندا کوچک گئوردو. هه، آتان گلیب. اما ایسته میر کیمسه بیلمسین. بیز ده گرک اونون سۆزونو یئرە سالمایاق. آتام تکدی؟ یوخ، اوج نفردیلر. سن موغایيات اول، مسعود بیلمه سین. سن کیشیسین، اما مسعود هله اوشاقدی. باشقى یئرده دانیشا بیلر. هه، بیلیرم. قویمارام قوناق اوتابغينا طرف گئنده. سیامک قوناق اوتابغینی او قدر قورو یوردو کی، مسعود لاب چوخ ماراقلانیردی. بیلمک ایستیردی کی، اورادا نه وار. بیردن حمید اوتابقادان چیخدی. مسعود قورو یوب قالدى. سیامک اونون یانینا قاچیب آیاقلارینی قوجاقلادی. او تور اوشاقلارین یانیندا، سحر یئمیینی گئیریم. یاخشى، قوى ال -اوژومو یویوم، سن ده يولداشلارین یئمیینی حاضیرلا. دئر دوموز سوفرهده او توراندا اوژومو ساخلايا بیلمه بیب آغلادیم. دئدیم: چوخ شوکور. قورخوردوم داها هئچ واخت بیر یئرده اولمایاق. حمید مئھربیانجا باخیب دئدی: هله لیک بئله بیر شئی یوخدور. سن هئچ کیمله دانیشمامیسان؟ یوخ، هئچ آتا -آنانا دا دئمه میشەم. نئچە دونه سنى سوروشوبolar. یادیندا اولسون، موطلق اونلارا زنگ ائله. یوخسا یئنه عالم دیه جک بیر -بیرینه. سیامک ھوسله مسعودو گؤستریب دئدی: آتا، من ده هئچ کیمە دئمه میشەم. ائله ائله دیم کی، بو دا بیلمه سین. حمید تعجوبله منه باخدی. باشیملا ایشاره ائتدیم کی، نیگاران اولماسین. دئدیم: هه، سیامک چوخ کؤمک ائدیب. یاخشى سیرر ساخلاياندیر مسعود قیشقیردی: من ده سیرر ساخلايانام. من ده ناهارا بیر شئی سن اوشاقسان، قانمیرسان. من اوشاق دئیلهم، بیلیرم. حمید: ساکیت اولون، اوشاقلار. مقصومه، سن ده ناهارا بیر شئی حاضیرلا، گئت آتان ائوینه. نه واخت زنگ ائله سم، گلرسەن. نه واخت زنگ ائدجکسن؟ بو گئجه قalarسان اورادا. آخرى اونلارا نه دئییم؟ دئیه جکلر کی، کوسوب گلمیسەن. عئیسى یوخدور، قوى فیکیرلشیسینلر کی، کوسموسەن. اما من زنگ ائلمیینجە گلمە. سینین بو ایشلرین آخریدا باشیمیزا ایش آچاچاق. الله رحم ائله سین. بو بیر هفتەنی نیگارانلیقдан گئجه -گوندوزۇم یوخ ایدى. سن الله، بو ائوده نیین وارسا آپار، چوخ قورخورام. سن گئتسن، بیز هر شئى آپاراجاغیق. سیامک اینجیب دئدی: آتا،

قوی من قالیم. باشیملا حمیده ایشاره ائتدیم کی، اونونلا دانیشسین. اوژوم مسعودلا مطبخه کئچدیم. اونلار اوزبه اوز اوتورموشدو لار. حمید ساکیت و جدی دانیشیردی. سیامک ده دقتله قولاق آسیردی. او گون آلتی یاش یاریمی او لان سیامکین داورانیشی اصل کیشی داورانیشی ایدی. بیلبردی کی، بوینونا مسولیت قویولور. حمیدله ساغولالاشیب آتمین اؤینه گئتدیک. بوتون یولو سیامک ساکیت و سس سیز یئریدی. بیلمیردیم اونون آغلیندان نه کئچیردی. آتمگیله ده اوینامادی. هئچ سس سالمادی. حوووضون قیراغیندا اوتورموشدو. قیرمیزی بالیقلارا باخیردی. آخشامچاغی سعادت گلنده، قولامعلینی گؤره نده ده هیجانلانمادی. داوا، یا دجلیک ائتمه دی. آتم ایشارئیله سوروشدو: نه اولوب؟ هئچ نه، بؤیویوب. کیشی اولوب. گوله رک اونا باخدیم. باشینی قالدیریب منه گولدو. ایندی منیم، سیامک و حمیدین آراسیندا اورتاق بیر سیرر واریدی. و بو چوخ موھوم سیرر ایدی. مسعود دا ھامیمیزین اوشاغی ایدی. آنام بیزیم واختسیز گلمه بیمیزدن تعجلندی. بوتون یولو فیکیرلشمشیشدیم کی، اونا نه بھانه دئییم؟ بیزی گؤره ن کیمی سوروشدو: اینشالاھ، خئیردی می؟ نه اولوب کی، بو طرفله گلمیسینیز؟ حمید ائوده کیشی قوناقلیغی وئریر چاپخانانین ایشچیلرینه. منه ده دئی کی، گتسه، اونلار راحات او لار لار. بیر نئچه سی باشقا شهردن گلیب. گئجه قالاجاقلار. حمید دئی، اونلار نه قدر کی بورادادیلار، ائوه گلمه. اونلار گئدن دن سونرا اوژوم دالینجا گلرەم. نه ياخشى! بیلمیردیم کی، حمید بئله قئیرتلى دیر. کیشیلر بیغیشاندا آزاد اولماق ایسته بیرلر. بیر ده منیم بیر آز پارچام وار ایدی، ایسته بیر دیم فاطمه تیکسین. گۈرۈم، ائله بو ياخشى فورصت دیر. آنامگیله قالماگیم ایکی گئجه، اوج گون چكدى. بو مودت عرضیندە نیگاران قالدیغیما با خما یاراق، آتم ائویندە خوش واخت کئچیرتدىم. پروین خانیم منه گۆزل بیر کؤینكلە اتك، فاطمه ایکی گوللو ائو پاتتارى تیکدی. دانیشديق، گولدوک. آنام کئچەن هفتە قومدان گلمیشدى، قوهوملاردان، قونشو لاردان خئيلي خېر گتیرمیشدى. او واخت بیلدیم کی، محبوبەنین بیر قىزى وار، ایكىنچىسىنە ده بويلودور. آنام دئیيردی: يقين، بو دا قىزدىر. بیلمیرسەن، او واخت سەنیللە محمودون اوغلانلارینى تعرىفلىييردىم، نئچە آليشىپ يانىرىدىلار. محبوبەنین قىزى دا اوز اوشاقلۇغى كىمى آغ و دوزسوزدور. آنا، نه دانیشىرسان؟ محبوبە اوشاقلۇغىندا، قیورىمساچى، چوخ گۆزل و نازلى قىز ایدى. ايندی قىزلا اوغلانىن فرقى يوخدور، نىيە منیم، محمودون اوغلولاننا پاخيليق ائله سین؟ نئچە فرقى يوخدو؟ سىز اليىنیزدە اولانىن قىمتىن بیلمیرسینىز. بىبىن قىزى گىل لاب قودوروبالار آرخالارينا دئييرلر كى، منيملە گلمە، سەندن اىبى گلىر. ائله كى محمودون گلىرىندەن، ائو ائشىين دن دانیشىرام، پاخىللىق دان پارتلايىلار. آنا، سەن الله، بىسىرىدەن ياخشى، اما اوئلارىن بىزى گۈرەن گۈزو يوخدور. بىبىن دئييردی، محبوبەنین ارى بو اىل اوئلارى خارىجە آپارماق

ایستیرمیش. اما محبوبه ایسته‌مه بیب. نیبه؟ نیبه گئتسین خاریجه؟ اورادا هر یئر مورداردی. هه، سنه بیر شئی ده دئییم: سعادتین عمیسینی ده توتوبالار. محمود چوخ نیگاران دیر. قورخور اونون دا ایشینه ائتكی ائده. نیبه توتوبالار؟ دئیه‌سنه، مینبره چیخاندا بعضی سؤزلر دانیشیب. نه واختدان توتوبالار؟ بیر -ایکی هفتہ اوЛАر. دئییرلر، ماققاشلا بدنه‌نینین اتینی ذره ذره! قوپاربیلار حبسخانادا. کوریمین آراسیندان شدتلى بیر آغرى کئچدی. اورییم ده دئییم، ایلاھی، سن اوزون حمیده رحم ائله! اوچونجو گونون آخشامی حمید بیر سان ماشینلا بیزی آپارماغا گلدی. اوشاقلار اونو و ماشینی گؤره‌ن ده چوخ سئوین دیلر. بو دونه حمید تلسمیردی. حیطده اوترووب آتملا چای ایچدی، صؤحبتلشدی. ساغوللاشاندا آتام دئدی: چوخ شوکور، راحات اولدوم. فیکیرلشیردیم، داوانیز دوشوب. نیگاران ایدیم. اما بونو دا دئییم کی، بو اوج گونده چوخ خوش اولدو، سیزی بورادا گؤردم روحوم تزه‌لندي. آتام دان بئله سؤزلر ائشیتمه‌یه آیشمامیشیدیم، ائتكیلندیم. قاییداندا سعادتین عمیسینین توتولماسینی حمیده دانیشیدیم. باشینی ترپدیب دئدی: بو اجلاف ساواک چوخ هارینلایب. بوتون حرکاتلارین اوستونه دوشوب. ایسته مدیم سیامکین یانیندا صؤحبتی داوم ائتدیرسین. صؤحبتی دیشیدیم: ماشینی هارادان آلمیسان؟ هلله‌لیک منیم ایختاریم دادیر. بعضی یئرلری گرک تمیزله‌یهم. اوندا، لطفاً، بیرینجی اوز اویمیزدن باشلا. او ایش قورتاردی. ائو ساریدان آرخایین اولدوم. بو بیر هفتهد چوخ قورخوردوم. اگر گلسه یدیلر، هامیمیزی اعدام ائدجک دیلر. حمید، سن الله، بو گوناه‌سیز اوشاقلارا رحمن گلسين. آرخایین اول، بیر مودت ان ياخشی یئر بیزیم اویمیز ایدی. حمیده ایشاره ائله دیم کی، اوشاقلارین یانیندا چوخدانیشماسین. حمید آرخا اوترواجاقدا اوترورموش سیامکه باخیب: او کی داها اوشاق دئیل، اصل کیشی‌دیر، دئدی. من اولماياندا او، سیزدن موغایات اولاجاق. سیامکین قورور حیسیندن گؤزلری ایشیلدا اییردی. ائوه چاتان کیمی زیرزه‌مییه دوشدو. آرخا اوتاباغین قاپیسیندا داها قیفیل بوخ ایدی. اوز -اورومده دئییم: صباح سحر گرک گون ایشیغیندا هر یئره باخیم کی، هئچ نه قالماسین... سیامک حمیدی دابانقیرما ایزلىیردی. حتی من اونو چیمیزدیرمک ایسته‌یه‌نده ده قویمادی. دئدی: من کیشی‌یهم. آتملا حاما گئده‌جه‌یهم. حمیدله بیر -بیریمیزه باخیب گولدوک. من مسعودو چیمیزدیره‌نده سونرا اونلار حاما گیردیلر. سسلری حاما مین ایچیندە عکس صدا وئریردی. حمید اویمیزدە نه قدر آز اولسا دا، آتا -اوغل بیر -بیرینه چوخ باغلی ایدیلار. حمیدین ایشی چوخ اولسا دا، ایش قورتاران دان سونرا واختینی ائوده کئچیریردی. ائله بیل داها گئتمه‌یه یئری یوخ ایدی. دوستلاریندان دا خبر چیخمیردی. بوتون کیشیلر کیمی سحر ایشه گئدیب، آخشم ائوه قاییدیردی. بو حال اونو یورموشدو . من ده فورصت‌دن ایستیفاده ائدیب، اونو اوشاقلارلا کوچه‌یه يوللا بیردیم. فیکیرلشیرم

کی، او گونلر اوشاقلاریمین ياشاييشيندا ان گؤزل گونلر ايدي. آخیر کي، عينى واختدا هم آتالارى، هم آنالارى واريدى. بو خوشبختلىك او قدر قاپىلمىشىدىم کي، حميدە دئىيم: گل شىملا بىر سفره گندك. يوخ، اولماز. من خبر گۈزله يېرم. يا ئوده اولمالىيام، يا دا چاپخانادا. ايكيجه گونلوغىه گئدك. ايندى ايکى آى يارىمىدىر کي، هئچ بىر خبر يوخدور. گلن هفتە دە مكتىبل آچىلاجاق. گئدك. قوى اوشاقلاردا ياخشى بىر خاطره قالسىن. هئچ اولماسا عۆمۇرلىرىن دە بىر دئونە آتا - آنالارى ايلە سفر اتتمە لىدىرلر. اوشاقلار حميدىن بويتون دان آسيلىيالار. مسعود يالوارىرىدى. سياكم دانىشمىرىدى، اما حميدىن الينى توتموشدو. يالوارىش دولو گۈزىلرلە اونا باخىردى. بىلىرىدىم کي، ائله بىر باخىش اونو يومشالادا جاق. منصورەنин ارى شىمالدا بؤيووك ويلالا آلىپ. او، هميشه دئىير کي، بورا ھامى گلىپ، سىزدىن باشقا. اىستەسەن، آتا - آنانى دا اۆزۈمۈزلە آپارارىق. اونلارىن دا حاقلارى وار سىن بويتون دا. اوغوللارى ايلە سفره گەتىمك اىستىيرلر. بو ماشىنلا دا گئدە بىلىرىك. يوخ، بو ماشىنن ائله چتىن يوللارا تاب گىتىرن جانى يوخدور. ياخشى، آراز يولويلا گئىرىك. اۆزۈن دئىيردىن، تزە ماشىندى. ياواش - ياواش گئىرىك. اوشاقلارين يالوارىشى سىنگىمېرىدى. سياكم حميدىن الينى اۋپىنەدە ايش غلبە ايلە بىتدى - بىز اوددوق. حميدىن آتا - آناسى بىزىمە گلمەدى. آمما نىچە اىلدەن سونرا بىر عايىلە كىمى سفره گەتىمىيمىزە چوخ سئوين دىلر. منصورە شىمال دا ايدى. تىئىغۇنلا حميدە دانىشىدى. سئوينەرك عونوانى وئرىدى. ان سونوندا، يولا دوشدوک. شهردن چىخان كىمى ائله بىل باشقا بىر دونيايا آياق باسىق. اوشاقلار داغلارا، درەلرە، دوزنگاھلارا ائله آلودە اولمۇشدولار كى، اوزون مودت ھەرسى بىر پنجرەيە ياپىشدى. سىسىلىرى دە چىخىمىرىدى. حميد بىر ماھنى مىزىلدا نىزىرىدى. من دە اونا سىس وئرىدىم. سئويندىيىمدن نە ائدە جىيىمى بىلىمېرىدىم. گون اورتا يئمىينە كوتلىت حاضيرلامىشىدىم. خوش منظرەسى اولان بىر يئرده دايانيپ ناھار ائله دىك. اوشاقلار قاچدى - توتدو اوينادىيالار.

حميدە دئىيم: سياكمىن داورانىشى چوخ دىيىشىپ. گۈرۈرسەن، نىچە ساكىتلىشىپ؟ اوزوپولا، مئھرىيان اولوب؟ آخىرىنجى دئونە منىملە دالاشىدىغى دا يادىما گلمىر. ائله بىل هر گون موحارىيە ئەلەين اوشاق دئىيل. بىلىمېرم، نىبىه بىر اوشاقلا بىر قدر سورونىن وار؟ چوخ ياخشى اوغلاندىر. بئلە چىخىر کى، من اونو سىندىن ياخشى باشا دوشورەم. يوخ، عزىزىم. سن اونو اۆز واختىن اولاندا گۈرۈرسەن. اصليندە، سون اىكى آيدا گۈرۈپون اوشاقلا اصل سياكم يئرلە گئى قدر فرقلىنir. سن اونا ساكىتلىشىدىرىيچى درمان ائتكىي باغيشلايىرسان. بئلە دئمە. هئچ كىمىن منه بىر قدر باغلانماسىنى اىستە مىرم. اما سنه باagli اولان، سنى سئوەن او قدر آدام وار كى. بونو فيكىرشىمك بئلە منىم اوچون چوخ آغىردى. ياخشى، اىستە بىرسن داها بىر بارەدە

دانیشماياق. بو گؤزل گونلرین دادینى چىخاراق. منصوره پنجرەلرى دىنیزه طرف آچىلان گؤزل بىر اوتقا حاضيرلامىشدى بىزە. حميد اونلارين يانىندا ياتاغىنى گۇئتوروب باشقۇ يئerde ياتا بىلمىرىدى. مجبور اولوب منیم يانىمدا ياتمالى ايدى. هامىمىز گونشدىن، دىنېزدىن لىذت آلىرىدىق. چالىشىدىم كى، يئنە درىم گونون آلتىندا يانسىن. ساچلارىمى آچىب داغىنېق ساخلايىردىم. ياخاسى آچىق، خوش رنگلى پالتارلار گئىنېرىدىم. ايستە بىردىم حميدىن دقتىنى اۋزوومە چكىم. محبته چوخ احتىاجىم وارىدى... آخر كى، اوچونجو گىچە داها دايانا بىلمەدى و نىچە ايللىك آندىنى سىندىردى. بو سفر بىزى بىر -بىرىمىزە ياخىنلاشىدىرى. بىلىرىدىم كى، مندىن ائۇ ايشلىرىندىن باشقۇ شېئىرددە گۈزلىرى... باجاردېغىم قدر موطالىعە ائدىرىدىم. بو نىچە اىلده اوخودوغوم كىتابلارдан دانىشىرىدىم. چالىشىرىدىم اونونلا ھمفىكىر اولوم، اجتماعى سىاسى مسئلەلەر حاقىندا دانىشىم - دوستلارينىن يانىندا اولمادىغىنى حىس ائلهمهسىن. او، يواش يواش اينانىرىدى كى، منىمدا بعضى سىاسى مسئلەلەردىن باشىم چىخىر، حتى اينانىرىدى كى، من گوجلو حافىظە يە مالىكەم. داها اونون نظرىن دە اوشاق، يا دا گئرىدە قالمىش قادىن دئىلىدىم. بىر گون بىر كىتابىن اونون يادىندا قالمايان حىسەسىنى اونا دانىشىرىدىم. دئىدۇ: سن دە بو اىستەداد واركەن گرگ درسىنى داوام ائتدىرىھەن. نىيە سن سيناواردا اىشتىراك ائتمىرسەن؟ امېنەم، اگر درس اوخوسان، اىرلى گئدە بىلرسەن. قبول اولا بىلمە يە جەم، اينگىلىس دىلىم ياخشى دئىيل. بىس اوشاقلارى ئىتلىيەم؟ ايندى اوشاقلار بىر آز دا بۇئۈيوبىلر. ال -آياغىن آچىقدىر. اينگىلىس دىلىنى اۋېرەنمك اوچون دە كورسا گئت. يا دا كونكور كورسالارينا يازىل. سن نە ايستەسن، ائدە بىلرسەن. سككىز اىلده ن سونرا عايىلە ياشايىشىنин معناسىنى درك ائدىرىدىم. بوتون وجودوملا بو گؤزل دقىقەلەردىن حظ آلىرىدىم. او پايزىز حميدىن گون اورتادان سونرا دا اۋەدە اولماغىندان اىستىفادە ائدىب كورسا يازىلدىم. بىلىملىرىدىم، نە قدر داوام ائدەجك. اما چالىشىرىدىم بوتون بو راحات گونلەردىن سون درجە اىستىفادە ائدىم. اورييەم دئىرىدىم، بلکە اونلارين تشكىلاتى داغىلىپ و بىز همىشەلىك بئلە ياشايىجاڭيق. اما حميد چوخ عصبي ايدى، نىگاران ايدى و زنگ گۆزلە يېرىدى. ان سونوندا، بو وضعىت دە بىتدى.

من اونلارين تشكىلاتلارى بارەدە هەنج نە بىلىملىرىدىم. بىر دئونە سىاسى موبابىتە ائندەدە اونا بو بارەدە سووال وئردىم. دئىدۇ: يوخ، بىزىم اوشاقلارىمېزى و فعالىتلەرنى سوروشما. سەنە اينامىم اولماماڭى مسئلەسى دئىيل، اما نە قدر آز بىلسەن، سەنە داها چوخ خىيردى. و من داها بو بارەدە هەنج واخت ماراقلانمادىم. ايلىن پايزىزى و قىشى ساكيت كئچدى. يواش -يواش حميدىن پروقراملارى دېشىرىدى. هفتەدە بىر -ايکى دئونە زنگلە گلىرىدى. او، بىر -ايکى گون ايتىرىدى. يازدا منى امېن ائتدى

کی، ختا کئچیب. اوندان هئچ یئرده هئچ بیر ایز قالمایب. هامی امین یئرده یئرلشیب. یعنی بوتون بو مودت ده یئر - یوردلاری يوخ ایدی؟ يوخ، قاچاق ایدیلر. او نئچه نفرین توتولماغین دان سونرا بوتون عونوانلار اوئرنيلمىشدى، اوشاقلار ائولرينى ترك ائدبىت گئتمەلى اولدولار. یعنى شهرىززادلا مئھدى ده ائولرينى ترك ائدبىلر؟ ان بىرىنجى ائله اونلار ترك ائدبىلر. بوتون اشىالارينى الدەن وئردىلر. چوخ شىئىرى وار ایدی؟ البتە! شهرىززادين عايىلەسى ايکى ائو قدر جئھيز وئرمىشدى. البتە، بو مودت ده چوخ شىئى پايدامىشدىلار، اما يئنه ده چوخ اشىا قالمىشدى. ائولريندن چىخىب هارا گىتدىلر؟ نئيلەدىلر؟ بىسى. داها درينه گئتمە. ايلين يازىندا حميد بير نئچە دۇنە اوزون سفرە چىخدى. احوالى ياخشى ایدى. من احتياطلا داورانىردىم کي، هئچ كيم اونون گئتمە يىنى بىلەمىسىن. اوزوم ده جد -جهدله درسلرىمى اوخويوردوم. سيناولا را حاضىرلاشىردىم. منيم قبول اولماغىم منله حميدى سۈيندىردى قدر عايىلەلىرىمىزىن تعجبونە نە دن اولموشدو. موختليف رئاكسييالار گىليردى. آنام دئى: اونيۋئرسىتە نېيە گىتدىرسن؟ حكيم اولماق اىستىيرىسن؟ اونون نظرىنده اونيۋئرسىتە آنجاق حكيم اولماق اوچون گىرېردىلر. آتاب قورور و سۈينجەلە دئى: مودىرىنىز دەمىشدى کي، سن چوخ اىستعادىلىسان. من بىلەدىم. كاش کى بو اوغلانلارين بىرى هئچ اولماسا سىن كىمى اوЛАرى. عليلە محمد اينانىردىلار کى، من هله ده پىس -پىس ايشلىرىمدىن ال چكمە مىشەم. اريمىن ده قىيرتى آزدىر، منيم قارشىمى آلا بىلەمىر. هر شئى اىستە دىيىم كىمى گىتدىرى. بؤيوڭ بىر قوناقلىق وئردىم. منىزه نئچە واخت ايدى توى ائلمىشدى، اونا آياق آچدى ائده بىلە مىشدىم، اونو دا چاغىردىم. نئچە ايلىردىن سونرا بو قونالىقدا منىملە حميدىن عايىلەسى بىر -بىرىنин يانىنا يېغيشمىشدى. محمودلا على مجلسى ده حجابسىز خانىملار اولدوغۇنو بەhanە گىتىرىپ گلەمەدىلر. اما سعادتلە اوشاقلارى گىلدىلر. او قدر سۈينجلى ايدىم کى، هئچ نە گولوشومو كورلايا بىلەمىرى. ياشابىشىم تزه آخارا دوشىمۇشدو. مسعودون آدینى ئوبىمىزىن ياخىنلىغىندا كى باغچا يازدىردىم. گىتجەلر ايشلىرىمى گۈروردوم کى، سحر راحات اونيۋئرسىتە گىدىم. حميدىلە اوشاقلارين هئچ بىر ناراحتلىغى اولماسىن. هاوا سوپوق ايدى. پايزىز كولە بى آغاچلارين قورو شاخەلەرنى پنجرەيە ووروردو. نارىن بىر ياغىش ياغىماغا باشلامىشدى. سونرا قار دا ياغىماغا باشلادى. حميد تزه يوخوا گئتمىشدى. اۆز -اوزمە دئىيەم: قىش بىردىن باشلادى. ياخشى كى، قىش پالتارلارىنى چىخارتمىشام... گىتجە ساعات بىرە ياخىن ايدى. ياتماغا حاضىرلاشىردىم کى، قاپىنин زنگى منى ئىرىمە قوروتىدو. اورييمىن چىرىپىنماغى ايکى قات آرتدى. بىر آز دايىنib اۆز -اوزمە دئىيەم: يقىن، سەھو ائشىتىمىشەم... گۈرددوم کى، حميد زالىن اورتاسىندا دوروب، بىر -بىرىمىزە باخدىق. بوغازىمدان چتىنلىكلە چىخان سىسلە دئىيەم: سن ده

ائشیتدين؟ هه. ايندي نئيله يك؟ شالواريني ائله پيزامانين اوستوندن گئينه رك دئدى: باجاريغين قدر اونلاري دايandir. من دامين آرخا يولوندان گئدرهم. سونرا قاپيني آچ. اگر گئرسنه كى، ختاوار، بوتون ايشيقلارى ياندир. ژاكئتىنى گئينىب دام يولونا طرف قاچدى. ديان! دئدىم. پالتو گئتور.

واخت يوخدو، گئت. چالىشدىم ساكيت اولوم. اوزومو يوخودان اويانان كيمى گئستريم. يورغانى بدهنىمه بوکوب پىللە لردن دوشدو. تىترىيردىم. قاپينى آرتىق يومروقلا ووروردولار. ايشىغى يانديردىم كى، حميد كنارдан ياخشى گئرسون. قاپينى آچدىم. قاپينين آرخاسىندىكى آدام تلسىك قاپينى ايتە لهىب اوزونو حيطە سالدى. آرخاسىنجا قاپينى بالغلادى. بير قادين ايدى. گوللو ناماز چادراسينا بورونموشدو. دهشتله، مات -مات اونا باخديم. ايسلانميش چادرا چىنلىرىنه دوشدو. بيردن قىشىقىردىم: شهرىزادا! او، بارماقىنى سوكوت علامتى اولاق بورنونون اوستونه قويوب دئدى: ايشىغى سؤندور. نىيه او دقيقە ايشىغى يانديرىرسىنىز؟ داما طرف باخىب ايشىغى سؤندوردوم. شهرىزادىن ساچلارى، پالتارى ياش ايدى. دئدىم: گل ايچرى. سنه سوبوق اولاق. سىسى... ساكيت اولون. بير نئچە دقيقە قاپينين دالىندا دايىنب، كوچەدەكى سىسلە قولاق آسدىق. هر يئر ساكيت ايدى. بير آزدان شهرىزاد قفيلىدۇن سوستالدى، قاپىيا سؤىكتىرك، يواش -يواش يئرە سوروشدو. اللرىنى دىزلىرىنىن اوستونه قويوب، باشىنى اللرى آراسىندا گىزلىتدى. ساچلاريندان سو دامجيلايردى. قولتوغوندان توتوب چتىنلىكىلە يئردىن قالدىرىدىم. يئرييە بىلمىردى. چادراسىنى گئتوروب، اليىن توئاراق آرخامجا چكدىم. حالسىز، ايراده سىز آرخامجا گلدى. پىللەلرى قالخدىق. بدهنىنى قورو لا، دئدىم. خستەلەنمىسىن؟ باشى ايلە تصديق ائتدى. سو اىستىدى. كىنج دوشون آلتىنا. پالتارلارىنى اورادا قوى، سنه پالتار گتىرىرم. سىسىز حاماما گىردى. پالتارلارىمدان سئچىب اونا آپاردىم. اوتاغىمدا اونا يئر سالدىم. حامامدان چىخىب پالتارلارى گىيدى. هئچ دانىشىمادى. باخىشىندا چارهسىزلىك وارىدى، اوزو اومىدىسىز و آزمىش سالدىم. يقين، آجسان؟ سوروشدو. باشىنى «يوخ» علامتى اولاق يئللەدى. دئدىم: سنه سود قىزدىرىمىشام. گرک اىچەسن. سىسىز جە سودو اىچدى. اونو قوناق اوتاغىينا آپاردىم. ياتاقدا يئرىنى راحاتلامامىش اونو يوخو آپاردى. قاپينى اورتوب چىخدىم. حميد يادىما دوشدو. يعنى او، هله ده يوخارىدادىر؟ پىللەلرى يواش يواش چىخدىم. حميد دام يولونون كنارىندا آرتىرمانىن آلتىندا چۈمبىتمە اوتۇرموشدو. بىلدىن كىم ايدى؟ دئدىم. هه، شهرىزادى. بىس نىيه بورادا دورموسان؟ شهرىزاد كى، قورخولو دئىيل. بىلمك اولماز. گئزلىرىم، گئرۈم اونو تعقىب ائدن وار، يا يوخ. سنجە، اونون گلمىيىنەن نە قدر كئچىب؟ يارىم ساعات. يوخ، قىرخ بئش دقيقە. اگر آرخاسىنجا گلسىيەيلە، ايندىيە قدر خبر اولا ردى، ائله دئىيل؟ يوخ، بعضى

گۆزلیپلر کی، هامى بىغىشسىن. بدهنىمە لرزە دوشدو. اگر ائوه گىلسەلر، هامىنى توتاچاقلار؟ قورخما، سنين کى بو ايشلەرە آيداتىن يوخدۇ. توتسالار دا، هئچ بير شئى بىلمىرسن آخى. بوراخارلار سنى. هارا دان بىلەجكلىرى کى، هئچ نه بىلمىرم؟ مىن جور ايشگەنچەدن سونرا؟ اوشاقلار نئچە؟ بو يېرسىز فيكىرلىرى باشىندان چىخارت. بو قدر آسان دېيىل. سن گىرك گوجلو اولاسان. ياخشى، دئ گۈرۈم، شهرىزىد نئچەدىر؟ نه دئى؟ هئچ نه. اصليندە، دانىشا بىلمىر. منجە، چوخ خستە دىر. سويوقلايىب. اونلارى هامىدان چوخ تانىيىردىلار. هامىدان اول اونلارين ائولرىنە تۆكۈلۈپلر. بير ايل يارىمىدىر کى، گىزلى ياشايىلار. نئچە واختدىر، باشقۇ شەھىلدە ايدىلر. اونلارا امين يېر دوزلتىدىك، گىئىپ اورادا قالدىلار. يقىن، اورانىدا تانىيىلار. يعنى بير ايل يارىمىدىر، بو يازىقلار آوارادىپلار؟ هە. ارى هارادادىر؟ مئھدى؟ بىلمىرم. بير يئرده ايدىلر. يقىن، نسە اولوب کى، بير -بىريلرىندن آيرىلماغا مجبور اولوبلار. بلکە دە توتولوب. اورييىم اوزولدو. آغلىما گلن بىرىنجى فيكىر بو اولدو کى، مئھدى بىزىم ائوى تانىيىر. او گىچە سحرە قدر حميد دام يولوندا كىشىك چىدى. اونا اىستى چاي، اىستى پالتار آپاردىم. سحر همىشكىنдин تىز اوشاقلارى اويدىب، يئمكلرىنى وئرىدىم، اۋزوم اونلارى اوخولا و اوشاق باغچاسينا چاتدىرىدىم. يولدا دقتله اطرافا باخىرىدىم کى، گۈرۈم شوبەھلى بير شئى نظرىمى جلب ائدىر، يا يوخ. آداملارين هر باخىش و حركتىنده گىزلى بير شئى آختارىرىدىم. بير قدر آلىش -ۋئىش ائدىب ائوه قايتىدىم. حميد دامدان ائتمىشىدى. منى گۈرەن كىمى دئى: بىلمىرم نئيلىيم. چاپخانايَا گىئىم، يا يوخ؟ منجە، همىشە کى كىمى داوراناق کى، هئچ كىيم شوبەھلەنمە سىن. كوچەدە خصوصى بير شئى گۈرمدىن کى؟ يوخ، دئىهسن، هر شئى عادى اىدى. بلکە بو عادىلىين اۋزو قىيرى -عادى دىر. اىستىپلر کى، بىز شوبەھلەنمە يك. ياخشى، داها بو قدر خىالپىست اولما. بير آز صىبىر ائلە، شەھرىزىدلا دانىشىن. شەھرىزىدلا دانىشىم، گۈرۈم نه اولوب. سونرا گىئىم. بلکە منلە ايشى اولار. اوياتمىرسان اونو؟ يوخ، يازىقدىر. چوخ يورغۇندو، خستەدىر. اىستىپسىن چاپخانايَا زنگ ائلە، دئەن، بو گون گلمەيەجكىن سن دە بير آز استراحات ائلە او اويانانا قدر. يوخ، گەرە ک دېيىل. شەھرىزىد گون اورتا ساعات بىرە كىمى ياتدى. شالقاڭلى بير شوربا بىشىرىدىم. بير آز دا كابابىلىق ات حاصىپلادىم. بلکە دە او زامان زامان ايدى کى، ائو يئەن بىرە كىمى ياتدى. آخىرىنجى دۈنە گۈرۈمدىن بىر چوخ آرىخلامىشىدى. اونا آغرى كىسيجى، قىزدىرما درمانلارى آلدىم . اوشاقلارين درىدىن گلمىيىنە آز قالمىشىدى. مجبور اولوب اونو اوياتماغا گىتتىدىم. ياواشجا اليمى آلىنينا قويدۇم. هله قىزدىرىمىسى وار ايدى. قورخاراق يئرىنىدەن آتلاندى. ياد باخىشلارلا منه و اطرافينا باخدى. دئىهسن، هارادا اولدوغۇنو، زامان آنلايىشىنى اونوتموشدو. قورخما، منم، معصومە. بورا امين يېرىدى، راحات اول. بىردىن ائلە بىل هر شئى يادىنا دوشدو. درىندىن بير نفس

آلیب، اوزونو بالیشین اوستونه آتدی. چوخ ضعیفلەمیسین. دور، شوربا بیشیرمیشەم. داوا درمانلارینى دا ایچ، بئنه يات. برک سویوقلامیسان. قىزدىرمادان يانان ایرى گۆزلىرى قم و كدرله دولو ايدى. دوداقلارى تىتىرىدى. هئچ نه دئمدىم، اوتقدان چىخدىم. حميد زالدا او باش -بو باشا گىدىپ -گلىرىدى. اوياندى؟ گرک اونونلا دانىشىم.صبير ائله، قوى بىر آز اوزونە گلىسىن. بىر شئى يئىسين، سونرا. شوربايلا درمانلارى اوتاباغا آپاردىم. ياتاغىندا اوتورموشدو. گىتجە باشينا باغلادىغىم دسمال آچىلمىشىدی. ساچلارى هله ده نم ايدى. سىز باشلايىن. شوربانىزى اىچىن. من گىدىم داراق گتىرىم. آغزينا بىر قاشيق شوربا قويوب، گۆزلىرىنى يومدو: ايلاهى، اىستى يئمك. اوزو ده شوربا. بىلىرسن، نه واختداندى اىستى يئمك يئمه مىشەم؟ توپولوم. بىر سۆز دئمە دىم. اوتقدان چىخدىم. حميد صېرىسىزلىكىله گۆزلىرىدى. ندىر؟ نىيە بىر قدر تلسىرسن؟ بىر آز صبرىن اولسون. يئمك يئمه مىش اونونلا دانىشماغا اىجazole وئرمە يەجهىم. داراقلا اوتاباغا قايىتدىم. پىرتلاشىق ساچلارى چتىنلىكىله دارانىردى. دئى: يوز دونە اوز -أوزومە دئمىشەم كى، گىدىم ساچلارىمى دېيىندىن قىرخىم، اما واخت اولمايىب. نىيە؟ بو گۆزلىكىدە ساچلارى دېيىندىن قىرارسان؟ كىچل قادىن چوخ چىركىن گۆرۈنر.فيكىرىلى حالدا دئى:قادىن؟ دوغرودان، من ده قادىنام؟ يادىمدان چىخىب.ايستەھزا ايلە گولوب شورباسىنى اىچدى... شوربا بىتدى. دئىدىم:بىر آز دا كاباب بیشیرمیشەم. گرک يئىھەن كى، گوجلنەسەن.ايىدى يوخ، سونرا. آخى قىرخ سككىز ساعاتدىر كى، هئچ نه يئمه مىشەم. گرک ياواش يئىم. بىر آزدان سونرا يئنە شوربا وئرسەن. حميد اۋەددىر؟ بلى، سېزىنلە دانىشماغانى گۆزلە بىر.ياخشى، دئنەن، گلىسىن. حالىم دوزلىب. ائله بىل اوزومە گلمىشەم.قابلارى گۇئتىرۇب، قاپىنى آچاراق حميدە دئىدىم: گىر اىچرى.حميد اوتاباغا كىچىب، ائله شۇوق، ادب و حۇرمىتلىھ سلام وئردى كى، ائله بىل رىسى ايلە دانىشىر. قاپىنى باغلادىم. بىر ساعاتدان چوخ اوتفادا دانىشدىلار.اوشاقلار مكتىدىن قايتىدىلار. سىامك گىرەن كىمى ايت ياد آدامى ھىسىن ائدن كىمى دئى: آنا، اۋەدە كىم وار؟ آتائىن دوستلاريندان بىرى. اما هئچ كىمە دئمە.بىلىرم...سىامك اوزونو قوناق اوتاباغىنین قاپىسىنinin دالىندا اوينىيان گۆئىتىرىدى. اما بىلىرىدىم كى، بوتون وجودو ايلە قاپىقا قولاق كسىلىب. اىستە بىر نسە ئىشىتىسىن. اونو چاگىرىپ دئىدىم: آل بو پولو، گىئت، دوكاندان سود آل، گتىر. يوخ، گىئتمىرم! دئى و تلىسيك يئرىنە قايتىدى. حميد اوتفادان چىخاندان سونرا الين ده اولان كاغىزدارى پىنجىيىن جىيىنە قويدو. آياققابىلارىنى گئىھەر ك دئى: شهرىزاز ھەلەلەك بورادا قالاجاق. من گىدىرم. اگر گئىجىكىسم و يا گلمەسم، نىڭاران اولما. صباح موطلق گلەجهىم. قوناق اوتاباغينا گىتىدىم. شهرىزاز اوزانمىشىدی. دئىدىم: درمانلارىنى اىچمىسىن؟ اوتاباراق يئرىنەدە اوترووب دئى: سىزى اينجىتىدىم؟ گرک باغىشلاياسان. چالىشارام تئز گىدىم. ده

یمه ز. اوزونو ائویندەکی کیمی حیس ائله. سن گرک دینجه له سن. بورا اوز ائوین کیمی دیر. ایشینیز بىردەلیک دوزەلنە قدر قويىمارام بورادان گئدە سينىز. قورخورام سىزە سورون يارانا. بو نئچە ايللرده چالىشىرىدىق كى، بو ائو سن و اوشاقلارين اوچون تەلەوكەسىز اولسون. اما دونەن گئچە باجارا بىلمە دىم. گرک باغيشلاياسان. ايکى گئچە ايدى كى، بو دلىكىن او دلىيە گىرىرىدىم. بختىمدەن هاوا بىردىن سوپىوب قار-ياغىش اولدو. حالىم چوخ پىس ايدى. قىزدىرمام قالخمىشىدى. قورخدوم كى، كۆچەلدە يىخىلام. چارەم يوخ ايدى، يوخسا گلمىزدىم. ياخشى ائله دينىز، گلدىنiz. ايندى دە هەنج نە فيكىرلەشمئىين. ياتىن. راحات اولون. سن الله، منىملە بو قدر رسمي دانىشما. ياخشى! اوز اليم دە دېيلىدى، بىلمىرىدىم اونونلا نئچە داورانىم. اوشاقلار دا ماراقلا قاپىنىن آراسىندان شهرىزادا باخىردىلار. شهرىزاد دا گولوب بارماقلارىنى ترپەدەرك اونلارا سالام وئرىدى: ماشالاھ، اوغانلارىن نە قدر بؤيوپىبلەر. هە، سىامك اوچونجو صىنيف دەدىر، مسعود دا بئش ياشىندادىر.

بىر اىستكان سو گتىرىپ، درمانلارىنى وئرىدىم. شهر... قفيلىدەن شهرىزادىن باخىشىنى گۈرۈپ بىلدىم كى، گرک اونون آدینى چىكىمىم. بىر آز ترددوددن سونرا اوشاقلاردا دئىدىم: گلین، شهرى بىبىنېزە سالام وئرين. شهرىزاد قاشلارىنى قالدىرىپ گولدو. بو آد اونا چوخ گولونج گلمىشىدى. اوشاقلار سالام وئرىدىلەر. سىامك ائله دقتلە باخىردى كى، شهرىزاد اوزونو ايتىردى. حتى سىنه سىنه باحدى كى، بلکە آچىق دير. دئىدىم: ياخشى، بىسىر. هامى چۈلە چىخسىن. بىبى گرک استراحتات ائده. اوتاقدان چىخاندان سونرا دئىدىم: موغاييات اولون. سىس ائتمە يىن. هەنج كىمە دە بىبىنېن بورادا اولدوغۇنو دئمېين.

اوژۇم بىلىرم. دوزدور، اوغلوم، اما ايندى مسعود دا بىلمەلەدىر. بىلدىن، اوغلوم؟ هەنج كىمە گرک دئمەيەن، بو بىر سىردىر. ياخشى، آنا. بىر نئچە گوندىن سونرا شهرىزاد دوزلدى. هلە دە قورو اوڭىزلىرى وار ايدى. گئچەلر ياتا بىلمىرىدى. چالىشىرىدىم دادلى و فرقلى يئمكلىرى بىشىرىپ ايشتاهاسىنى آچىم. بلکە ايتىرىدى چكىسىنى قايتارا بىلە. حميد دايىم هاراسا گئدېپ - گلېرىدى. قاپىنى باغانلىيپ شهرىزادلا اىشلەرى مۇذاكىرە اتدىر، يىنى فرمانلار آلىپ قايدىرىدى. بىر هفتە بئلە كىچىدى . شهرىزاد اوتاقدا يئرىپىرىدى، اما پنچەرە يە ياخىنلاشماماغا چالىشىرىدى كى، حىيطىن گۈرۈنەمەسىن. بو مودت دە من اونىۋەرسىتەتە گئتمە مىشىدىم، مسعودو دا باعچا يە گۈندرىمىرىدىم. چونكى بىلمە بىب اورادا نسە دانىشا بىلەدى. او، ساكىتىجە ائودە اوينابىرىدى . مسعودلا شهرىزاد چوخ تئز دوستلاشدىلار. بوتون واختىلارىنى بىر يئرده كىچىرىپىرىدىلەر. مسعود شهرىزاد اوچون شكىللەر چىرى، اوپۇنچاق ئولۇر دوزلدىرىدى. شهرىزاد خصوصى بىر شفقتلە اونو قوجاقلايىرىدى. مسعود دا اعتراض ائتمەدن اونون قوجاغىندا اوتوروردۇ. اما سىامك شهرىزادلا ادبلى و احتىاطلا داورانىرىدى. من و حميد شهرىزادلا نئچە داورانىرىدىقسە، ائله، من

شهریزادی چوخ سئوریدیم. چالیشیردیم اونونلا راحات، صمیمی اولوم. اما بیلمیرم نییه، اونون یانیندا اوژومو مكتبلی کیمی گؤروردوم. او، منیم گؤزومده سیاسی شعور، گوج، شاهانه‌لیک تیمثالی ایدی. بو خصوصیتین بیرلیگی اونو منیم گؤزومده هامیدان فرق‌لی گؤستریردی. او، همیشه منیمله مئھریبان و صمیمی ایدی. اما من بونو یاددان چیخاردا بیلمیردیم کی، او، منیم یاشاییش یولداشیمدان دا چوخ بیلیردی. اونا امر وئه بیلیردی. حمیدله شهریزاد دائم بیر سیریلری ایله دانیشیردیلار. من ده چالیشیردیم کی، اونلاری راحت بوراخیم، اینجیتمیم. بیر گنجه، اوشاقلاری یاتیراندان سونرا اوژوم ده کیتاب اوخوماقلا مشغول اولدوم. اونلار فیکیرلشدیلر کی، من یاتمیشم. زالدا بیر سیریلری ایله دانیشیردیلار.

حمید دئدی: دوغرودان، بختیمیز گتیریب. عباس هئچ واخت بیزیم ائویمیزه گلمه میشدی. نامرد قیرخ سککیز ساعات دا دؤزه بیلمه‌دی. من اولدن بیلیردیم کی، او، ضعیف آدامدیر. یادیندادیر، بیز اوئیرنهن واختار نه قدر دئینیردی؟ منه گون کیمی آیدین ایدی کی، او، ایناجلارینا چوخدا باغلی آدام دئیل. نییه بونو مئھدییه دئمدين؟ دئدیم، اما او دئدی کی، ایندی داها اونو سیرادان چیخارا بیلمریک، چونکی هر شئی دن خبری وار. دئیردی، گرک اونو اوپردک. اما من اوریسمین درینلیندە همیشه اوندان ناراضی ایدیم. هه، یادیمدادیر. سن سرحده گئنده کیمی اونو آپارماغا قارشی ایدین. اونا گؤره کی مئھدی ده اداملارلا آز اوز به اوز اولسون. مثلن، او، سین حاقین دا هئچ نه بیلمیر. حتی سین آدینیدا. ائوینین، یا چاپخانانین عونوانینی دا بیلمیر. بو، بیزه چوخ کۆمک ائدیر. بلی. بیزیم بختیمیز اوندا گتیردی کی، او، تئهراندا یاشایان دئیلدی. یوخسا هر نه جور اولسا، یئریمیزی تانیاردی. دئیرلر، اگر او نامرد قیرخ سککیز ساعات دایانا بیلسئیدی، هر شئی خلاص ائده بیلدیک. بئنه ده، چوخ شوکور کی، مرکز اوشاقلاری تئهران دا توتولماییلار. قالان سلاحلار دا بس ائدر. سونرا دا دوشمه‌نین سلاحلارینی موصادیره ائده بیلریک. اونورغمدان بیر آغری قالخدی. آنیما سویوق تر گلدی. بونلار نه ایش گۈرمک ایسته بیرلر؟ هارادایدیلار؟ هانسى پلانلاری وار؟ الله، من هارادا، نه جور آداملارلا یاشاییرام؟ بیلیردیم کی، اونلار دئولت علیهينه فعالیت گؤستریرلر. اما بیلمیردیم کی، بو قدر قاباغا گئدیلر. همیشه فیکیرلشیردیم کی، اعلان چاپ ائدیرلر، مقاله یازیر لار، کیتاب یازیب -اوخويورلار، يا دا بیر بئره بیغیشیب دانیشیرلار. ضیالی آدامدیرلار، ناراضیلیقلارینی ایفاده ائلیلرلر. حمید یاتماغا گلنده دئدیم: من سیزین سۆزلرینیزی ائشیتیدیم. آغلادیم. يالواردیم کی، بو ایشلردن ال چکسین. اوشاقلاری، یاشایشیمیزی فیکیرلشیسین. او دئدی: داها گئجدیر. من گرک عایله قورما یايدیم، بونو مین بیر دیللە دئدیم. اما سن قبول ائتمە دین. من

ایناندیقلاریما گؤرە ياشاییرام. سادهجه، اوز اوشاقلاریمى فیکيرلشه بىلمىرمەم. مىنلرلە بدېخت اوشاقلار بو ظلمون، جلالدىن اليين آتىندا ياشایيرلار. اونلاريدا اونۇدا بىلمىرمەم. بىز خالقىمیزىن قورتولماسى اوچون آند اىچمىشىك. اما پلانلارينىز چوخ تەلوكەلەدير. دوغرودان، فیکيرلشىرسىنىز كى، دۋەرد نفر آدام بو قدر پولىسى، حربچىسى اولان ساواكىن قارشىسىندا دايانا بىلرسىنىز؟ هامىسىنى آرادان قالدىرىپ مىللەتى قورتارا بىلرسىنىز؟ بىز گرک ائله بىر ايش گۈرك كى، دونيا بىلسىن: بورا ساكىت و ثابت بىر آدا دېيل. گرک اونون كۆكۈنو تىتردىك. تا كى مىللەت اويانانا و قورخودان جانىنى قورتارانا قدر. خالق اينانمالىدير كى، حتى بو قودرت دە يىخىلا بىلر. اوندا اونلار دا تدرىجەن بىزە قوشولاجاڭلار. سىز چوخ ايدئالىستىسىنىز. اينانميرام كى، نە يەسە نايىل اولاسىز. آنچاق اوزونزو محو ائدجىسىنىز. حميد، من چوخ قورخورام. چونكى سىنن اينانجىن يوخدور. سىن - كوى سالما. ائشىتىدىكلەرین دە، سادهجه، سۆز سوپىھىسىنەدەي ر. ايندىيە قدر يوزلرلە بئلە پلان جىزمىشىق. لاكىن هئچ بىرى ايجرا اولۇنمايىب. اوزونو و اوشاقلارى بوش يئرە اوزمه. يات. شەھرىزادا دا هئچ نە دئمە. اون گون گئەت-گەلدن، سۆز آپارىپ -گتىرەندن سونرا قرار بو اولدو كى، شەھرىزاد ھله ائودەن چىخماسىن. و بىز دە نورمال ياشايىشىمىزا داۋام ائدك. سادهجه، سورون بو ايدى كى، گرک هئچ كىم ائويمىزە گلىپ گئتمەسىن. اصليندە، بىزە چوخ گلىپ گئدن اولمۇردو. بعضن آتا - آنالارىمىز، پروين خانىم، فاطىمەنин گلمە يى سورون يارادا بىلدەي. قرارا گلدىك كى، تىز-تىز حميدىن آتا - آناسينا باش چىكك. ننهسىنى دە اوزومۇزلە آپاراق كى، اونو گۈرمك اوچون بىزىم ائوه گلمەسىنلر. اوز عايىلەمە دە دئدىم كى، بوتون هفتە اونىۋەرسىتەدەيەم. نە واخت فورصت تاپسام، اوزوم اونلارا باش چكەجهىم. بوتون بو تىبىرلەرن سونرا اگر كىمسە بىزە گلسە دە، شەھرىزادى قوناق اوتاغىنا سالىب، قاپىنى قىفيلاياردىق. دېيردىك كى، آچارى ايتىرمىشىك، اوتاغا گىرە بىلمىرىك. بئلەلىكىلە، شەھرىزاد يانىمىزدا قالدى. چالىشىرىدى ائو اىشلىرىنە منه كۆمك ائلهسىن. اما ائو اىشلىرى بارەددە هئچ بىر آنلايىشى يوخ ايدى. اوزو باجارىق سىزلىغىنا گولوردو. اما اوشاقلارلا ياخشى آنلاشىرىدى. دئمك اوЛАر كى، مسعودون بوتون اىشلىرىنى هوسلە او ئەلىپىرىدى. آخشاملار سىامك مكتبىن گلنده اونون درسلرى اىلە مشغۇل اولوردو. درس سوروشوردو، دىكتە ئەندرىدى. من دە راحاتجا اونىۋەرسىتەت، سوروجولوك كورسالارينا گىنديرىدىم. اونلار فیکيرلشىرىدىلر كى، اگر سوروجولوك اوئىرەنسەم، بلکە گرە ك اولاندا كۆمك ائده بىلرەم. حميدە موقتى وئريلەن ماشىن حىطىدە، چادىرىن آتىندا ايدى. حميدەلە شەھرىزاد بى ماشىندا اىستىفادە ائده بىلەمىرىدىلەر. مسعود شەھرىزاددان آيرىلەمىرىدى. شەھرىزاد اوچون بىر ائو رسمي چىكمىشىدە. شەھرىزادا دئمىشىدى كى، بۇ، منىملە سىنن اتوبىن دىر. من بؤيوېن دە بئلە بىر ائو دوزلەجەم و سىننلە ائولەنەجەيەم. بىر يئردى

یاشایاریق. شهریزاد همین رسمی دیوارا یاپیشیدیرمیشدی. مسعود مننهن گزمه یه گئندنه اوزو سئودی یئمکلردن شهریزادا دا آلیردی. او فصیل حیطده آرتیق گول قالمامیشدی، اما او، بیر دونه تیکانلارلا دولو بیر گول کولو تاپیب، ایکی -اوج قونچه قیرا بیلمیشدی. گوللری گتیریب قانلی اللری ایله شهری بیبیه تقدیم ائله‌دی. شهریزاد همین گوللری چوخ قیمتلى بیر شئی کیمی ساخلایردی. اونونلا بیر ائوده یاشادیغیمیز مودتده شهریزادین اینسانی خصوصیتلرینی چوخ یاخیندان تانیدیم. چوخ ساده قادین ایدی. گؤزل اولماسا دا، چوخ جاذیبه دار و اوريه یاتان ایدی. بیر دونه حامامدان چیخاندان سونرا مندن ساچلارینی کسمیمی خاهیش ائله‌دی. کستدن سونرا دئدیم، قوى ساچلارینی فنله بیم. اعتراض ائتمه‌دی. ساچلارینی قورو لا دیغیم مودتده ساکیتجه دوروب باخدی. مسعود دا دایانیب اونا باخیردی. او، گؤزل لیگى چوخ سئوریدی. قادینلارین بزنمییندن خوشو گلیردی. نه واخت دوداقلاریما پومادا چکیردیمسه، موطلق تعریفلی بیر سۆز دئیردی. اما اوزو قیرمیزی پومادانی چوخ سئوریدی. ائله کی ایشیم قورتاریدی، مسعود بیر پومادا گوتوروب دئدی: شهری بیبی، بوندان وور. شهریزاد تعجبله منه باخدی. دئدیم: وور، نه او لاجاق کی؟ یوخ، اوتانیرام. کیم‌دن؟ منیمله مسعوددان؟ نییه اوتانیرسان کی؟ بیلمیرم. عاییب دئیل، اما منیم اوچون پیسدى. بیر آز یونگول حرکتدى. بو نه سۆزدۇ؟ بیهم بو واختا قدر هئچ بزنمه میسەن؟ جاوان اولاندا بزنیردیم. یاخشى دا یاراشیردی. اما نئچە ایللرdir کى... مسعود يئنه ده ایصرارلا دئدی: بیبی، وور. اگر باجارمیرسانسا، قوى من ووروم. پومادانی گوتوروب اونون دوداقلارينا ياخدى. او زاق دان دوروب باخدی. سونرا ال چالا - چالا گولوب دئدی: بیبی، نه گؤزل اولدون. سونرا قوجاغینا آتلانیب، برک - برک اونون یاناغیندان اوپدو. شهریزادلا خئیلی گولدوک. بیردن شهریزاد سوستالدى. مسعودو يئرە قويido. مظلوم - مظلوم دئدی: سنه پاخليليغىم توتوور. سن چوخ خوشبخت قادينسان. كيمە؟ منه؟ سن منه پاخليليق ائديرسن؟ ھە. بلکە بيرينجى دونه‌دیر، بئله فيكيرلشىرم. يقين، زاراتات ائديرسن. اصليندە، من سنه حسد آپاريرام. هميشه سنين كيمى اولماق ايستميشهم. سن چوخ فرقلى بير قادينسان. بو قدر ساوادين، قرار وئرمك باجارىغىن وار. هميشه فيكيرلشىرم کى، حميد سنين كيمى بير قادينى آرزو لا يېب. یوخ! يقين، زاراتات ائديرسن. من اوزومو هئچ سنه پاخليليق ائدجك سوبيه ده ده گۈرمورەم. نه دانىشىرسان؟ من هئچ كيمەم. سن مندن ھە یاخشى، ھە كاميل سن. خانىم - خاتىن سان. سئومەللى و یاخشى بير یاشايىش يولداشى. مئھرىيان و قاناجاقلى آنا. عايىلەنە گۈرە فداكارلىق ائله يە بىلىرسن... او كۈكسونو ائتوروب آياغا دوردو. حيس ائتديم کى، چوخدارىخىر. بىلدىم کى، يولداشى ايله گۈرۈشمە بى آرزو لا يېر. سوروشىدوم: مئھدى بى دن نه خبر وار؟ چوخدان دىر کى، گۈرمورسن اونو؟ ھە، چوخدان دىر. تخمىنا اىكى آيدىر. بورا

گلمه میشدن ایکی هفته قاباق مجبور اولوب هرمهیز بیر طرفه قاچدیق. اوندان خبرین وار؟ هه، یازیق حمید تئز - تئز سؤزلریمیزی بیر - بیریمیزه چاتدیریر. نییه بیر گنجه، گنجه یاریسی بورا گلمیر کی، بیر - بیرینیزی گورسینیز؟ تهلوکه لی دیر. گرک احتیاطلی اولاد. حمید دئییر کی، سیزین بیرگه حیاتین یز تشکیلاتین فرمانی ایدی. اما من اینانمیرام. نییه؟ چونکی سیز ار - آرواد کیمی بیر - بیرینیزی سؤبرسینیز. بو، همکارلیق موناسیبیتی دئیيل. هارادان بیلیرسن؟ چونکی من قادینام. سئوگینی تانیسیرام. حیس ائدیرهم. سیز او قادینلاردان دئیلسینیز کی، سئومدیینیز آداملا بیر یاتاغا گیره سینیز. دوزدور، من همیشه اونو سئومیشهم. بیر - بیرینیزی تشکیلاتی ایسلرده تانیمیسیز... باغیشلاین. بو سورونو وئرمه میش اولوم! یوخ! سورون دئیيل. بیلیرسن، منیم یولداشیم یوخ ایدی کی، اونونلا دردلریمی بؤلوشوم. البتہ، بعضی آداملار واریدی، اونلاری همیشه دینلییردیم. اما اوزوم بارهده هئچ نه دانیشمیردیم. سن ایلک آدامسان کی، اوزوم بارهده نسه دانیشا بیلیرم. منیم ده بیرجه یولداشیم وار ایدی. اونو بیر نئچه ایل اول ایتیردیم. بیزیم بیر - بیریمیزه چوخ احتیاجیمیز وار. سندن چوخ منیم احتیاجیم وار. چونکی سنین، هئچ اولمسا، عایلهن وار، اطرافیندا آداملار وار، اونلارلا دانیشا بیلیرسن. من ده هئچ بونلار دا یوخدور. بیلیرسن، نه قدر سیاستدن، فلسفه دن دانیشماق اولار؟ هردن فیکیرلشیرم، ائویمیزده نه باش وئریر؟ گورورهم کی، گورمک ایستیریم. نه قدر سیاستدن، فلسفه دن دانیشماق اولار؟ هردن فیکیرلشیرم، ائویمیزده نه باش وئریر؟ گورورهم کی، قوهوملارین بعضیلرینین آدینی دا اونوتوموشام. یقین، اونلار دا منی اونودوبالار. من آرتیق هئچ بیر اؤین عضوو دئیلهم، مگر سیز بوتون خالقین، دونیا زحمتکئشلرینین عایله سینه عایید دئیلسینیز؟ گولدو: سن ده یاخشی اویره نمیسنه. اما من اوز عایله مدن اؤترو چوخاریخمیشام. یاخشی، ایندی سن مندن نه سوروشدون؟ سوروشدون کی، سیز بیر - بیرینیزله هارادا تانیش اولدونوز؟ او نیوئرستنده. مئهدی ایکی کورس مندن یوخاریدا اوخويوردو. یاخشی درک ائتمه و ایداره ائتمه با جاريغى واریدی. هامى اونو قبول ائدیردى. ائله کی بوتون او داغیدیلان اعلانلارین و یا یاتاقخانادا یازیلان شوععارلارین اونون ایشى ولدوغونو بیلديم، او، منیم اوچون بیر قهرمان اولدو. یعنی او واختا کیمی سن سیاست حاقدا فیکیرلشمردین؟ فیکیرلشیردیم. نئچه اولا بیلر کی، طلبه اولاسان، آیدین فیکیرلی اولدوغونو ادعا ائده سن و سیاست حاقدا فیکیرلشمه يه سهن؟ بو حاكمىتلە موخاليفتە اولماق و سولچو اولماق ھر طلبه نین بورجو ایدی. حتى صمیمی اعتقادلاری اولمايانلار بئله اوزلرینى سولچو کیمی گؤستریردیلر. مئهدی کیمی ایدئالیست آدام آز ایدی. او واخت منیم موطالیعەم ھله چوخ آزیدی. دقیق بیر عقیدەم یوخ

ایدی. مئهدی منیم فیکیرلریمه، دوشونجه مه فورما وئردى. دیندار عایله‌دن اولدوغوما باخماياراق، مارکسین، ائنگئل‌سین و باشقالارینین بوتون کیتابلارینى اوخوموشدو. چو خدا ياخشى ائتكى ائديردى. سیزى تشکیلاتا مئهدی چكدى؟ او واخت هله تشکیلات يوخ ايدى. سونرا ار تشکیلاتى بېرلیکده ياراندىق. بلکه او اولماسايدى، من باشقا يولا گئدردىم. اما بونو بیلیرم كى، هئچ واخت سیاستدن چوخ آيریلمازدیم. نئجه اولدو ائولنمیيىز؟ قروپوموز تزه يارانمیشدی. عایله‌م عننه‌لره چوخ صادق ايدى. چوخ قىزلار كىمى، من ده نه دن سیز ائودەن چىخا، يا دا گئچ قايیدا بىلمىزدیم. اوشاقلاردان بېرى دئدى كى، من بوتون واخت قروپوموزون يانيندا اولوم دئىه بېرى ايله ائولنمیيىم واجىدى. مئهدی ده بو مساله نى تصدىقلەدی. ائوييمىزه ائلچى گلدىلر. بو، سنى سئويندىرىدى؟ نه دئىيم؟ بلکه ده اوريييمين درىنلىيندە اونا ارە گئتمىي، دوغرودان دا، ايسته بېردىم. او واختلار هله جاوان و رومانتىك ايدىم. آخماق بورۇوا ادبىاتينين ائتكىي آلتىندا ايدىم. بوز باغلامىش بېر قىش گئچەسىنده بوتون تەلەوكەلرە باخماياراق، گئچە ساعات بېرده مئهدى بىزە گلدى. حميد كیتاب اوخويوردو، من تزه يوخوا گئتمىشدیم. قاپىنин آچىلدىيغىنى اشىيدىب يئرىمدەن قالخدىم. حميد دئىيم: ائشىتىدىن؟ قاپى سىسى ايدى. بېر نفر قاپىنى آچدى. گئت. بىزە دخلى يوخدور. يعنى سىنين خبرىن وار؟ كىمسە گلمەلى ايدى؟ هە، ائوين آچارىنى مئھدىيە وئرمىشدیم كى، گلسىن. اوزون دئميردىن كى، تەلەوكەلى دىر؟ نئچە واختدىر، ايزىنى ايتيرىيلر. بىز ده چوخ احتياطلا داوارانىرىق. شهرىزادلا ايشى واردى. ايشلىينه گۈرە گرک بېر بېرىيلر ايله دانىشالار. سونرا قرارلاشىلار. من داها اونلارين سۆزلىرىنى بېر -بېرىلىينه آپارىپ گتىرە بىلمىردىم. مجبور اولدوم كى، بېر گۈرۈش تشکىل ائله بىيم. گولمە بىيم توتدو. بو نئجه جوتلوكدور؟ بېر بېرىنى گۈرمك اوچون دارىخدىقلارينى يوخ، سىاسى مسئلەلری بەhanه گتىرىيلر. دوشونوردو كى، مئهدى سحر آچىلان كىمى گئتسىن. اما گئتمە دى. حميد دئى كى، هله صۈحبىتلرى قورتارمايىپ. من گولدوم و ايشىملە مشغول اولدوم. آخشام حميد قايداندان سونرا اوج نفر ساعاتلارلا اوتاقدا صۈحبت ائتدى. شهرىزادىن اوزوندە گول آچمىشدى. چوخ سئوينجلى و ائئرژىلى ايدى. اما منىملە گۈز-گۈزه گلمك دن چىكىنيردى. بىنى يئتمە قىز كىمى اوتنابىرىدى. مئهدى اوج گون بىزده قالدى. دۈردونجو گئچە گلدىي كىمى ساكىتجە چىخىپ گئتدى. بىلەر، سونرا دا بېر -بېرىلىرى ايله گۈرۈشه بىلدىلرمى، يا يوخ؟ اما امينەم كى، او نئچە گون اونلارين ياشايىشلاريندا ان شىرىن چاغلار ايدى. مسعود دا اونلارين يانينا آياق آچمىشدى. مئھدىنinin قوجاغىن دان شهرىزادىن قوجاغينا گئديردى. بوتون شىرىنلىينى، باجارىغنى ايشە سالىپ اونلارى گولدوروردو. حتى بېر دۇنە شوشەنىن آرخاسىندان گۈرۈم كى، مئھدى مسعودو بئلىنده اوتوردوپ اوتاباغىن دۈورەسىنده

دولاندیریر. منه چوخ قریبه گلیردی. هئچ واخت فیکیرلشمزدیم کی، بو قدر جدی آدام اوشاقلارلا بئله ایلگی قورا بیلر. او باغلى او تاقدا سولچولار اوژلری اولوردولار. مئهدى گىندىن سونرا شهرىزاد ایکى -اوج گون حؤوصىلەدن چىخدى. ائله هئى كىتاب او خويوردو. بىزىم بوتون كىتابلاريمىزى او خوموشدو. فوروغون شئىير كىتابىنى بالىشىنин آلتىنا قويوردو. مارت آيىنин اوللرى ايدى. منه دئدى كى، او نا بىر نئچە دنه كۈنىك، شالوار، بىر بؤيوك چانتا آليم. هر آلدигىم قادىن چانتاسينا باخىب: بالاجادىر، دئىيردى. آخىردا دۆزمەيىب: سنه چانتا آليم، يوخسا چامادان؟ دئىه سوروشدوم. آى ساغ اول. بىر چامادان آل چوخ بؤيوك اولماسىن. آداملارين باخىشىنى جلب ائتمەسىن، اىچىنە دە هر شئىيم يئرلىشىسىن. اورييمىدە دوشوندوم كى، اونون سلاھى دا وار. بونو بىرينجى گوندن بىلىرىدىم. بوتون بو واخت عرضىنده دەشتىلە دوشونوردوم كى، بىرده ن اوشاقلار اونون سلاھىنى تاپارلار. شهرىزاد يواش -يواش گىتىمىيە حاضيرلاشىردى. اما او نا قرار گرە كى ايدى. او قرار نووروز بايرامينا آز قالميش چاتدى. كۆھنە پالتار و چانتاسىنى بىزدە قويوب، منه تاپشىردى كى، بونلارى آتىم. قالان شئيلرىنى تزە چانتايما قويدو. مسعودون رسميى دە چانتانىن اىچىنە، سلاھىن يانينا قويدو. قریبە حالدا ايدى. ائودە قالماقدان، گىزلى و حركتىسيز ياشاماقدان چوخ يورولموشدو. هاوايا چىخماڭى آرزو لا يىرىدى. اما ايندى گىتمىك واختى چاتمىشىدى دئىه چوخ كدرلى گۇرۇنوردو. ائله هئى مسعودو قوجاقلايىب دئىيردى: بوندان نئچە آيرىلىم؟ دولموش گۆزلىرىنى اونون ساچلارىندا گىزلىدىردى. مسعود اونون تىزلىكلە گىندىجىنى حىس ائتمىشىدى. هر گىتجە ياتماق واختى و يا ائودەن چىخاندا اوندان سۆز آلىرىدى كى، او گلنە قدر ائودەن گىتمەسىن. هر فورىتىدە سوروشوردو: بىلىرم، صباح سحر من دوراندا سن گىتمىش او لا جاقسان. گىتجە ساعات بىرین يارىسىندا شهرىزاد ائودەن چىخدى. او گىئن كىمى اورىيىم دارىخدى. يئرىنى بوش گۆردوم. ساغوللاشاندا منى قوجاقلايىب دئىدى: هر شئىه گۆرە چوخ ساغ اول. مسعودومو سنه تاپشىريرام. موغايات اول، او چوخ حساسدیر. اونون گلچىيندن نىگارانام. سونرا او زونو حميدە توتوب دئىدى: سن خوشبخت كىشىسن. بو ياشابىشىن قدرىنى بىل. ياخشى خانىمەن، سئومەلى اوشاقلارين وار. ايستە مىرم بول ائوبىن، عايىلەنин ساكىتلىكى پوزولسون. حميد تعجلە او نا باخىب دئىدى: باشا دوشورىن، نە دئىرسىن؟ باشىنى بوراخ، گل گىدك. گىتجى داها. سحرى گون او تاغى تمىزلىيەن دە اونون ياتاغىنىن كنارىندا فوروغون شئىير كىتابىنى گۆردوم. صحيفەلرین بىرېنىن آراسىنا قلم قويوب، اىكى سطرين آلتىندا خط چكمىشىدى: هانسى داغ، هانسى او جاليق؟ منه يول گؤسترىن، ائى مودرىك، ساده قادىنلار... اوزوملە باجارا بىلەمەيىب آغلادىم. مسعود قاپىنىن كنارىندا كدرلە باخىب دئىدى: او گىتىدى؟ هە، او غلوم. آخى او، آخىردا اۆز ائوينه گىتمەلى ايدى. مسعود باشىنى

چینیمه قوب آغلاماغا باشلادی. او هئچ واخت شهری بیسینی اونوتمادی. حتی ایللر سونرا، گنج اوغلان اولاندا دا دئیردی: هله ده يوخودا اونا دوزلتدييم ائوی گۈرورەم. گۈرورەم کى، اونونلا بير يئرده ياشاييريق. شەھرىزىد گىندىن سونرا من اۆزومو ايش -گوجە وئرمىشىدىم. بايرام آخشامى ائو تميزلەمك، ائوه گرە ك اولانلارى آلماق، اوشاقلارا بايرام پاتنالارى، تزە ملفەلر تىكمك، اوتفاقلارين پرەدلەينى دىيىشمك... بو ايل بايرامىن اوشاقلار اوچون چوخ هيچانلى اولماسىنى ايسته يېرىدىم. سىامك بوتون عادتلرى يئرينە يئتىرمك ايسته يېرىدىم. بو بايرامىن اوشاقلارىما ياخشى بير خاطرە قالماسىنى ايسته يېرىدىم. گۈيرتىديم سمنى لرى سولايىرىدى. مسعود يومۇرتالارى رنگلىيەردى. حميد گولوب دئيردی: بو ندى؟ نىيە اوزونه بو قدر اذىت وئرىرسن؟ اما بىلىرىدىم کى، اورىينىن درىنلىيەنە او دا هيچانلى دىر. بايرامىن گلمە يىنە سئوينىرىدى. بوش واختىنин چوخونو بىزىملە كىچىرە -كىچىرە معىشتە دوغمالاشمىشىدى. ايستر -ايستمز ماراق گۈستەرەردى. بير نفر كۈمكچى تاپدىم. بوتون ائوی دامدان زىرزەمىيە قدر يوپۇب -پارلاتدىق. بايرامىن قوخوسو هر يئرى بوروموشدو. او ايل بير عايىلە كىمى بايرام گۈروشلىينە گىتدىك. بوتون نوروز پروقراملارىندا ايشتىراك ائتدىك.

حتى بايرامىن اون اوچونجو گونو مراسىمەنى ده شەھردن كناردا حميدىن عايىلەسى ايلە كىچىردىك. بو ياخشى تعطىل دن سونرا من هوسلە درسلرىيم و سىامكىن سيناولارى ايلە مشغۇل اولدوم. حميد ائوده داها چوخ زنگ گۈزلىيەردى. عصىي و دىلخورىدى. اما اليىنەن باشقۇا هئچ نە گلەمەردى. من ده اونون ائوده چوخ اولماغىنيدان راضى ايدىم. او ايل سيناولار قورتارىب، ياي گلن كىمى اوشاقلار اوچون استراتەت پروقرامى دوشۇندوم. ايسته يېرىدىم بوتون يابى بير يئرده اولاق. سۆز وئرمىشىدىم - مادام كى سوروجولوك وثيقەمى آلمىشام، هر گون اورتادان سونرا اوشاقلارى كىنويما، پاركا، قوناقلىغا، يا باشقۇا ايلەنچەلى يئرلە آپارىم. اوشاقلار شاد و سئوينچلى ايدىلر. منىم ده اىچىمە درىن بير راضىلىق حىسى وار ايدى.

همىن آخشام اوشاقلارى پارك دان قايتاراندا يولдан قىئت، چۈرك و بىر آز باشقۇا شىيلر آلدەم. حميد هله ائوه گلمە مىشىدى. آلىش -وئرىشىمى يئربە يئر ائدبى قزئىن اوستوندە چۈركلەر كىسىكىلە مشغۇل ايدىم. قزئىدە بير يازى دقتىمى جلب ائلەدى. تىز چۈرە يى كنارا چىكىدەم. كلمەلر خنجر كىمى گۈزومە باتىرىدى. معناسىنى ياخشى باشا دوشۇمۇرۇم. ئىلەكتىرىك وورموش كىمى يئرىمەدە قوروپۇب تىتەرىرىدىم. قزئىدەن گۈزومو چكە بىلەمەردىم. بىئىنەمەدە توفان باشلامىشىدى. اوشاقلار حالىمى گۈرۈپ منه طرف گىلدىلر. سۆزلىنى آنلامىردىم. بو واخت قاپى قەقەن آچىلدى. حميد تلسىك اىچرى گىردى. باخىشلارىمىز توققۇشدو. خبر دوزىدى. سۆزە احتىاج يوخ ايدى. حميد اىكى دىزىنى يئرە آتىب، آياقلارىنى يومروقاڭلادى: يوخ!

اونون حالى او قدر پیس ایدى كى، من اۋزو مو اونوتىدوم. اوشاقلار قورخاراق گۆزلىنى بىزه دىكمىشىلر. اونلارى گوجله چۈلە چىخارتدىم. آرخالارينا باخا -باخا چىخدىلار. حميدە طرف گىتدىم. اوشاق كىمى باشىنى سينەمە قويوب بركىن آغلادى: نېيە؟! نېيە منه دئمەدىلر؟ نېيە منه خېر و ئەرمەدىلر؟ ايكمىز ده آغلادىق. بير آزدان حميد قېيلدن ائله بىل اوزونە گلدى. اوزونو يوبوب دلى كىمى چۈلە آتىلدى. اونون قارشىسىنى آلا بىلمىرىدىم. تكجه: اوزون دن موغايات اول! دئىه بىلدىم. هامىنى اىزلىيە بىلرلر. احتياطلى اول. قزتى يئىدين اوخدوم. بير پارتىزان حرkatىندا شەھرىزاد بىر نىچە آداملا محاصرەيە دوشموشدو. ساواكىن الينه دوشىمەمك اوچون اللرين ده اولان قومبارا ايلە اۋزلىنى پارتلاتمىشدىلار. قزتى گىزلىتدىم كى، سىامك گۇرمەسىن. گىتجە يارىسى حميد يورغۇن، اومىدىسىز، علاجسىز قايىتدى. پالتارلى پالتارلى اۋزونو ياتاغا آتدى. دئى: هر شئى بىر -بىرىنە دىيىب. بوتون ايلگى واسطەلر يىمىز كسىلىب. اما اونلاردا سنين تىلئفونون وار. گرە ك اولسا، زنگ ائدرلر. بىس نېيە بو مودت ده زنگ ائتمەدىلر؟ بىر آى كئچىب، هئچ بىر ايلگى ساخلاما يىبىلار. عملياندان دا خېرىم اولمايىب. من ده اورادا اولمالىيىدىم. بو ايشە ان چوخ اوغۇن اولان من ايدىم. نىچە واخت ايدى، مشق ائدىرىدىم. بىلمىرم، نېيە منى كىنارلاشدىرىدىلار ؟ باشا دوشمورەم، نه اولوب؟ بلکە من يانلاريندا اولسايدىم، بئلە اولمازدى... يعنى سن اونلارى محاصرەيە آلان او قدر حربچى ايلە ساواشاجاقدىن و هامىنى قورتارا جاقدىن؟ اگر سن ده اورادا اولسايدىن، سن ده اؤلەدىن. اما اۋز -اۋزو مە فيكىرىشىدىم كى، دوغرودان، نېيە اونا خەر ائتمە بىيلر؟ بو شەھرىزادىن ايشى اولماسىن؟ حميدى اونا گۇرە كىناردا ساخلايىب كى، اونو و عايىلەسىنى قورو سون؟ اىكى -اوج هفتە كئچمىشىدى. حميد يوخوسوز، عصبي ايدى، دورمادان سيقارت چكىرىدى. تىلئفونون هر زنگىنە يئىيندن آتىلىرىدى. اۋزونو اودا -كۆزە ووروردو كى، اساس رەبىرلەرن بىرىننى، يا دا مئھدىنى تاپسىن. اما هئچ بىر اىپ اوچو يوخ ايدى. هر گون بىر قروپۇن تو تولماسى خېرى يايلىرىدى. حميد دامىن يولۇنۇ و باشقۇ گىزلى يوللارى بىر ده نظردن كىچىرتدى. شىركتى، چاپخانانى دا تمىزلەدى. هاوادا نسە بىر تەللو كە وارىدى. اما هله ده بىر خېر يوخ ايدى. بىر گون حميدە دئىيمى: يقىن، هامى گىزلىنىب. بلکە ده گئدىلىر. گل سن ده هاراسا گئت. هر شئى ساكىتلىشەندىن سونرا قايىدارسان. هله سنى هئچ كىم تائىمىرى. اولكەدن چىخا بىلرسن. من هئچ واخت خارىجە گئتمەرم. هئچ اولماسا باشقۇ شهرە گئت. بىر مودت اوزاق يئرده قال. بو سس -كۈرى ساكىتلىشىسىن. من بو ائوين تىلئفونوندان و شىركىتدىن هئچ يئرە ترپەنمه يەجه يەم. هر آن منىملە اىشلىرى اولا بىلر. چالىشىرىدىم ياشايىشىمىزى همىشكى حالىنا قايتارىم. اما روحوم ياسا باتىمىش دى. حميدىن تەللو كسىزلىيىندن و اۋز ياشايىشىمىزىدان نىڭاران ايدىم. شەھرىزادىن اوزو، نىچە آيدا بىر يئرده

کئچیردیمیز خاطره‌لر بیر آن فیکریمدن چیخمیردی. او گونون سحریسی سیامک قزتى تاپمیش، داما آپاریب اوخوموشدو. من مطبخده ایدیم، سیامک رنگ -روفو آغارمیش، الین ده قرئت گلیب قارشیدما دوردو. اونا طرف گئدیب سوروشدوم: اوخدون؟ باشینی اتیمه قویوب آغلادی. دئدیم: احتیاطلی اول. مسعود بیلمه‌سین. اما مسعود ایلک دقیقه‌لردن بیلمیشدی. کدرلی ایدی، اوزونه قاپانمیشدی. بیر کونجده اوتوروردو. داها شهری بیی‌سینه هئچ نه دوزلمه‌دی، اونون اوچون رسم چکمه‌دی. حتی اونو سوروشموردو. چالیشیردی اونون آدینی چکمه‌سین. بیر مودت سونرا گوردون کی، او، رسملرین ده قارا رنگلرله قریبه شکیللر چکیر. او رنگلر و تصویرلری هئچ واخت قاباقجادان اونون ایشلرین ده گورممیشدیم. هئچ بیر شئی دن بحث ائتمیردی بو شکیللر. اونون بو کدری حضم ائتمه بی اوزون چکدی. اما هئچ واخت اونوتمادی. قورخوردون کی، او دانیشمایان کدر اونون بیر پارچاسینا چوریله. او گولمک، سئومک اوچون یارانمیشدی. اما نئیله‌یه بیلدیم؟ تاسیسوف کی، او اوشاقلاریمی بو اوزونتولو تجروبه‌لردن قورویا بیلمیردیم. بو آجی گئرچکلیکلرله چوخ تئز اوز -اوژه گلديلر. بو دا اونلارین بؤیومینین بیر قیسمی ایدی. حمیدین وضعیتی اوشاقلاردان دا پیس ایدی. باشینی ایتیرمیشدی، اوز چئوره‌سیندە چابلا‌ییردی. بعضی واخت گونلرله ایتیردی. قاییداندا ائینی پیس وضعیتده اولوردو. بیلیردیم کی، ایستدیینه چاتماییب. آخرینجی دۆنه بیر هفتە بیزى خبرسیز قویدو. حتی ائوه ده گلمه‌دی. زنگ ائدیب اونونلا ایلگى ساخلاییب -ساخلامادیغینی دا سوروشمادی. گونلریم ایضطیراب و قورخو ایله کئچیردی. شهریزاد اولن دن سونرا قزت آلمیردیم، قورخوردون، اما چارهم يوخ ایدی. هر گون سحر تئزدن قزت کؤشكونه گئدیب، قزتین گلمه بینی گوزلییردیم. قورخویلا قزت آچیردیم. ائله کی گوردوروم خبر يوخدور، ساکیتلشیردیم. ائوه قاییدیردیم. اصلیندە، قزتى خبر توتماقدان اوترو آلمردیم. ایستمیردیم. خبرسیزلیکدن امین اولماق ایسته بیردیم. یاپین اورتا آبی ایدی. آخر کی، قزتده ایستمیردیم خبری گوردون. قزت دسته‌سینی آچماغا ماجال تاپامیشیلار کی، بیرینجى صحیفه‌ده کی ایرى و قارا حرفلر منى يئرە میخلاadi. آیاقلاریم تیتریردی. نفسیم کسیلیردی قزتى آلب، اوزومو ائوه نئجه چاتدیرماگیم یادیما گلمیر. تلسیک پیللەلرله يوخارى چیخدیم. قاپینی آرخامجا باگلا迪م. قزتى آچدیم. اورییم آغزیما گلیردی. خبر بیر تئرور تشکیلاتینین داغیلماغین دان ایدی: «عزیز اولکەمیز بو خاپین عونصورلردن تمیزلنیب». آدلار گوزومون قاباغین دا سیرایلا يازیلمیشدی. اون نفرین آدی واریدی. بعضیلرینی تانیمیردیم. اما مئھدینین آدی خصوصیله قئید اولونموشدو. آدلاری بیر ده اوخدوم. حمیدین آدی يوخ ایدی. آز قالا اوزومدن گئدجکدیم، نه حیس ائتدییم بیلمیردیم، اورییمده بیر اوميد واریدی. آدلارین آراسیندا حمیدین آدی يوخ ایدی.

یقین، هله ده ساغدی. بلکه قاچیب، بلکه هله تانینماییب. اوه قاییدا بیله جک. الله، سنه چوخ شوکور! اما بیردن توتولس؟ باشیمی ایتیرمیشدیم. او میدسیز حالدا شیرکته، چاپخانا یا زنگ ائتدیم، اما جاواب وئرمه دیلر. ایش واختینین قورتارما غینا هله بیر ساعت قالمیشدی. حیس ائدیردیم کی، بو ایضطیرابلار، نیکارانچیلیقدان دلی او لاجاغام، بئله جه، ایکی گون کئچدی. دلی کیمی ایشلییردیم کی، باشیم قاریشسین. بیر گئجه تزه جه یوخلا میشدیم. گؤزلریمی اوندا آچدیم کی، ائوین ایچین ده بیر دسته آدام وار. سیامک دهشتله منه طرف قاچدی. بیر نفر قیشقیران مسعودو قوجاغیما آتدی. عسگرلرین بیری سلاحینی اوچوموزه طرف توتموشدو. بیز یاتاغین اوستونده تیتریردیک. بیلمیرم، نئچه نفر ایدیلر. ائوین هر طرفینی بوروموشدولر. الینه کئچهن هر شئی اوتابغین او رتاسینا آتیردیلار. آشاغیدان ننه نین قورخموش سسی گلیردی. ایشکافلاردا، مطبخ ده، کیتابخاناد، چامدانلاردا نه واردیسا، هامیسینی یئره تؤکموشدولر. یورغانلاری، دؤشكىلری بیچاقلا جیریردیلار. بیلمیردیم، نه آختاریرلار. اوز -اوزومه دئیردیم: حمید ساغ دیر! هله تو تولماییب. بونا گؤره بورا گلیب اونو آختاریرلار. بلکه ده تو توبلار، ایندی کیتابلاری، سندلری دلیل کیمی بیغیرلار. بیزیم ائوین عنوانینی اونلارا کیم وئریب؟ آغليمدا هر شئی بیر بیرینه قاریشمیشدی. مسعود اوزونو منه سیخیب اونلارا با خیردی. سیامکین الینی تو تدوم. بوز کیمی سویوق ایدی. گیزلی تیترتمه سی واریدی. اوزونه با خدمیم. باش وئرەنلرە دقت کسیلمیشدی. اونلارین بوتون حرکتلىرنی ایزلىیردی. اما اونون با خیشیندان قورخودان ساوايی هئچ نه یوخ ایدی. و بو، منی قورخودوردو. دوققۇز ياشلى اوغلانین گؤزلریندن کین، نیفترت فیشقیریدی. او گئجه سیامکین گؤزلریندە کی ایفادە عۆمروم بوبو یادیدان چىخما دی. بیردن ننه یادیما دوشدو. اوز -اوزومه دئیدیم: «نه واخت دیر سسی گلیمیر. بیردن اولر؟ گؤره سەن، باشینا نه گلیب؟» بیزی چارپا ییدان قالدیردیلار. یورغان دؤشیبی آختاردیلار. دؤشیبی بیچاقلا جیریدیلار. یئنه ده امر ائتدیلر کی، اورادا او توراق. گون تزه چىخمىشدى کی، اونلار بیر قدر دفتر، کیتاب، کاغىذلا ائويمىزى ترك ائتدیلر. ياریم ساعات ایدی، مسعود یوخلا میشدی. اما سیامک رنگ -روفو آغارمیش قالدا ساکیت او تورموشدو. بیر آزادان جورات لنیب، ساکیتىجە چارپا ییدان قالخديم. هله ده فيكيرلشىردیم کی، اونلارдан بیری ائوده دیر، گیزلىنجە بیزه با خیر، سیامک آرخامجا گلدی. قاپینی آچدیم. حيطە چىخدیم. هئچ کیم یوخ ایدی. تلىسيك پىللەلری ائنیب، ننه نین اوتابغينا قاچدیم. قاپىلار آچىق ایدی. ننه یاتاغین بیر طرفینه دوشموشدو. دوشوندوم کی، اۋلوب. اما يانينا چاتاندا گۈرددوم کی، هله چتىن لىكلە نفس آلیر. بیر ايستakan سو گتىردیم، آغزىنا تؤكمە يە چالىشدىم. آرخاسىنا ایکى بالىش قويىدوم کی، اونلارا سۈيکەن سىبن. داها نسە گیزلىتمە يە يئر قالما میشدی. بیر سىرر قالما میشدی کی، اونون آچىلماغىنidan

قورخوم. تئلئفونو گؤتوروب حمیدین آتاسینین ائوینه زنگ ائتدیم. آتاسی چالیشیردی ساکیتلىینى قوروسون. اما حیس ائتدیم کی، بو خبر چو خدا گؤزلىلمز او لماییب. ائله بیل او، بونو چو خدان گؤزله بیردی. هر يئرە باش چكديم. ائوین هر يئری بیر - بیرینه دیمیشدی. فيکيرلشیردیم کی، هئچ نه يئنیدن يئرینى تاپمايا جاق. ائویم ايشغال ائدیلمیش، دوشمنین ده ترک ائتدیم بولکە يە او خشاپىردی. هئچ نه اۆز يئریندە دئیلەدی. گؤره سەن، بوندان سونرا نئجه او لا جاقدى؟ ننه نين او تاقلارىندا اشىالار بیر - بیرینن او ستوونە بېغىلمىشدی. تعجلە دئدیم: بو قدر گرە كسىز شىيلر نئجه بو ايکى او تاقدا يئرلە شىب؟ كۆھنە پردهلر، ماسا اورتوكلىرى، كۆھنە تىرمەلر، پارچا قالىقلارى. سارالمىش كۆھنە چنگللىر، سينيق كاسالار. دوغرودان، ننه بو قدر شىئى نىيە ساخلامىشدی؟ بونلارين هر بیرینن اىچىنده ياشابىشىنин ھانسى طرفينى آختارىردى؟ زىزمىدە سينميش كورسولر، قىريلميش سود، شربت شوشەلرلى يئرە داغىلمىشدی، بېرىتىلمىش دويو كىسه لرىندىن بالاجا تې عملە گلمىشدی. حمیدین آتا - آناسى ائوه گىرەن ده گۈزلىرنە اينامادى. آناسى ائوین حالى نى گۈرەن ده چىغىرىپ آغلاماغا باشلادى: او شاغىمین باشىنا نە گلىپ؟! حميد ھارادادى؟! مات - مات باخىردىم. آغلاماق دا او لاردى. اما من بوز كىمى دونموشىدۇم. ائله بیل فاجعەنин درىنلىنى بىلمك اىستەمېرىدىم. قايىناتام تىز ننهنى ماشىنا قويدۇ. قايىنامى دا زورلا ماشىنا آپاردى. كۆمك، يا تسللى اوچۇن گوجوم يوخ ايدى. بىدەنیم سوستالمىشدی. بېر يئرده او تورا بېلىمېرىدىم. بېلىمېرم، نه قدر چكدى، سونرا حمیدین آتاسى قايتىدى. سىامكى قوجاقلايىپ آغلادى. من ائله باخىردىم، ائله بیل اونونلا آرامدا كىلومئترلە مسافە وارىدى. بېردىن مسعود قورخو اىچىنده چىغىرىدى. تلىسيك پىللەلرە طرف قاچدىم. اونو قوجاغىما آلدىم. تردن ايسلانمىشدی، تىتىرىپىرىدى. دئدیم: هئچ نه او لماییب، او غلومن، قورخما. قايىناتام دئدى: اشىالارىنى يېغ، گىندك، بېر - ايکى گون بىزدە قالارسىنiz. يوخ، ساغ اولون. بورادا داها راحاتام. بورادا قالا بېلىملىنىز. ايندى چوخ تەلەتكەلى دىر. يوخ، قالارام. بلکە حمیدىن بېر خېر اولدو. بلکە منه احتىاجى اولدو. باشىنى تىپدىپ قىتىلە دئدى: يوخ! احتىاج يوخىدۇر. هر شىئى بېغىشىدىر، گىندك. اگر آتان ائوی سە داها راحات او لا جاقسا، سنى اورا آپارىم اوندا. ايندى بىزىم ائويمىز ده چوخ آرخاين يئر دئىيل. بىلدىم کى، اونون چوخ شىئى دن خېرى وار. اما سوروشماغا جورت ائتمىرىدىم. بىلمك اىستەمېرىدىم. بېر چانتا تاپدىم. او شاقلارىن پالتارلارين دان گۈزۈمە دېنلىرى اىچىنە بېغىدىم. اۆزۈمە ده پالتار گۈتوردۇم. ياتاق پالتاريمىن او ستوندن ناماز چادرامى باشىما اورتوب، پىللەلرلى ائندىم. حمیدین آتاسى قاپىلارى قىفيلاладى. بوتون يولو بېر كلمە دانىشىمادىم. حمیدين آتاسى او شاقلارارلا دانىشىرىدى، چالىشىرىدى باشلارىنى قاتسىن. سونرا منه دئدى: قىزىم، بېلىرم، قورخموسان، هيچانلانمىشام سىزە چوخ چتىن بېر ضربە اولدو. اۆزۈنە گل. گرگ

گوجلو اولاسان. نه واختا کیمی بئله مات و ساکیت او تورا جاقسان؟ او شاقلارینین سنه احتیاجی وار. گرک اونلاردان موغایات او لاسان. آخر کی، دونوم آچیلدی. گؤزلریمین ياشی سئل کیمی آخدی. آغلایاراق سوروشدوم: حمیده نه اولوب؟ آناسی باشینی ماشینا دایابیب دینمه‌دی. یئنه سوروشدوم: اولوب؟ ائله دئیبل؟! یوخ، قیزیم. ساغدی. بونو بیلیریک. سیزین اوندان خبرینیز وار. منه ده دئین. آللaha آند اولسون، هئچ کیمە دئمە يەجه يەم. چاپخانا دا گیزلنیب، ائله دئیبل می؟ یوخ، ایکی گون اول چاپخانا دا هر شئی بیر بیرینه ووروب، اورانی دا باغلاییبلا ر. بس نیبه منه خبر اتمدینیز؟ حمید ده اورادایدی؟ تقریباً... او ياخنلیقلاردا ایدی. ياخشیدی؟ نه دئیم؟ تو تولوب. هئچ نه دئیه بیلمدیم. بیر قدر سوسدوم. اوزومدن آسیلی اولما یاراق دئیم: اصلین ده، اولمک ائله بودور. او، حبسدن اولومدن بئتر قورخوردو. یوخ، بئله فیکیرلشمە. او میدین اولسون. الیمدن گلنی ائدجه يەم. دونه ندن بری مین بئر گئتمیشەم. بؤیوکلردن نئچە نفرلە گوروشموشەم. بو گون بیر و کیلله ده دانیشمیشام. هامى دئییر، او میدینیزی ایتیرمیشین. سن ده منه کۆمک ائله. ایلگى نی اوزمە. ایندی لیک گرک آللaha شوکور ائدک کی، هله ساغدی. اینشاللاه، قالانی دا دوزھلر. آتاب اثویندە نئچە گون ایدی کی، او زوقویلو دوشموشدو. خسته دئیلەدیم، قیزدیرمam یوخ ایدی، اما او قدر يورغون ایدیم کی، هئچ نه ائده بیلمیردیم. ائله بیل اوتەن آیalarین نیگاران چیلغى، او زونتولرى و بو آخرینجى ضربە بوتون ائشزیمی و گوجومو آلماشىدی. مسعود باشیمین اوستوندە او توروب منه نوازیش گؤستربردى. چالیشیردی منی یئمک یئمە يە مجبور اتسین. سیامک ساکیتچە حوووضۇن دؤورەسیندە دولانىردی. نه بیر آداملا داوا ائدیردی، نه دجل لیک ائدیردی، نه بیر شئی سین دیرردى، نه ده اوینا بىردى. باخیشلاریندا نسە خوشاكلمز بیر شئی پارىلدا ایيردى. اونون بو حالى منى داها دا قورخودوردو. بیر گئچە ده اون اوښش ياش بؤیوموشدو. عصبي، آحى بیر حالى وارىدى. اوچ گوندن سونرا يئريمدن قالخديم. باشقۇ چارەم یوخ ایدی حیاتا قايتىمالى ایدیم. اما هله ده چوخ حالسىز ایدیم. محمود تزه خبر توتوب، آرواد اوشاغى ايلە گلمىشىدی. سعادت دور مادان نسە دانیشیردی. اونا قولاق آسماغا حۇوصىلەم یوخ ایدی. محمود مطبخ ده آناما صۇحبەت ائدیردی. بیلیردیم کی، خېر تو توماقدان اۇترو گلىپ. فاطىمە چاپى يئرە قويوب يانىمدا او تورموشدو كى، بىردىن سیامكىن عصبي چىغىرتىسى گلدى. ائله بیل توفان باشلامىشىدی. پنجرە يە طرف گئتدىم. سیامكىن او زو پۇرتوب قىزارمىشىدی. او، نېفتەلە ما حامدو سۈپۈر، اونا داش آتىردى. بىردىن قايدىب قولاملىنى ھوووزا ايتە لدى. تېيكلە حوووضۇن قىرغىندا كى گولدىنى سيندىردى. بیلیردیم، اونو نه بو قدر قضىلدىرمىشىدی، اما اینانىردىم کى، نه دنسىز دئیبل. حتى آرخاين ايدىم ان سونوندا، اوچ گوندن سونرا عصبلرىنى بئله ساکىتلىشىدىرردى. بو واخت

علی علینی قالدیریب دئدی: کۆپک اوغلو، سوس! سیامکین آغزیندان وورماق ایسته‌دی. دونیا گۆزومده قارالدی. چیغیریب دئدیم: علینی آشاغی سال! پنجره‌دن اوزومو حیطه آندیم. علییه طرف آتیلیب دئدیم: منیم اوشاقلاریما الينى قال دیرسان، سنی تیکه -تیکه ائدرەم! حیرصیندن تیتره‌ین سیامکی قوجاقلادیم. هامى تعجبله منه باخیردی. علی بىردن اۇرۇنۇ ایتیریب دئدی: من ایسته دیم اونو ساکیتلشدیریم. باخ گۆئر نه ائله يېب؟ اوشاغین باشینا نه اویون گتیریب؟ قولاملى سويا دوشموش سیچان کیمی آناسینین یانیندا دوروب بورنونو چكىردی. علی اونو گۆستىردى: گۆرمە دین نئچە سؤپوردو دايىسىنا؟ سن ده اوتابانمیرسان، بؤیوک قارداشىنى بو بالاجا اوشاغا ساتىرسان؟ دوغرودان دا، سن هئچ واخت آدام اولمايا جاقسان. آتام گلنده ائوده وضعیت ساکیتلشمىشىدی. محمودلا آرود اوشاغى گتمىشىدلر. علی يوخارى مرتبەدە اۆز اوتاباغىندا ايدى. آنام آغلاييردى. بىلمىرىدى كى، منیم طرفىمى توتسون، يا اوغلانلارين. فاطمه دۈورەمە دولانىب، اوشاقلارين اشىالارىنى يېغماغىما كۆمك ائديردى. آتام دئدی: ئىليلىرسن؟ گئدەجەم. اوشاقلارىمى بورادا ازىلمە يە قويىمايا جاغام. نه اولوب كى؟ آنام دئدی: نه دئىيم، آغا؟ يازيق محمودون اورىي يانىرىدى، مطبخ دە منىملە دانىشىرىدى كى، بو اوشاق اشىيتىدى. بىلمىرسن، نه قارا-قىشقىريق سالدى، باجى -قارداشلارين آراسىنى ووردو. آتام دئدی: ياخشى، نه اولوب، اولوب. قويىمارام او ائوه گئدەسەن.

يوخ، آتا، گئدەجەم. اوشاقلار بىر هفتەدن سونرا اوخولا گئدەجكلر. ياخشى، گئت، اما بو گئچە يوخ، اۆزۇ دە تك. فاطمه دە منىملە گله جك. به -به، عجب كىشىكچى تاپمىسان. بوندان بؤيوپو يوخ ايدى؟ يعنى بىر كىشى يوخدور كى، گلسىن، سىزە كىشىك چكسىن؟ بلکە يئنه گلدىلر؟ اولماز، ايکى قادىن اورادا تك قالا بىلمز. صباح ھامىمېز بىر يئرده گئدرىك. او، حاقلى ايدى. بو گئچە صىبىر ائله مەلى ايدىك. يىمك دن سونرا آتام سیامکى اۆز یانیندا اوتورتىدو. اۆز اوشاغى كىمى اونونلا صۈحبەت ائتمە يە باشلادى. اوندان سوروشدو: ياخشى، اوغلوم، ايندى دوز -عمللى دانىش گۆرۈم، نه اولدو كى، سن بو قدر عصىلىشىدىن؟ سیامك بوتون صۈحبەتى يادىندا ساخلامىشىدی. محمودون دانىشىغىنى يامسىلادى: اۆزۈم اشىيتىدىم، ننە يە دئىيردى، کۆپک اوغلۇنۇ، بو گون صباح اعدام ائدجكلر. منیم اولدىن اونلاردان خوشوم گلمىرىدى. بىلىرىدىم كى، نسە بىر خارابلىغى وار. پروين خانىم تاپان ائلچى بوندان ياخشى اولماز، نه قدر دئىيم، اونو ھاجاغايا وئرين. دئىينىز، ياشى چوخدور، آروداى وار، دئىمدىنiz كى، الله آدامى دىر، دوكانىندا نه قدر مال وار. بىر كوممونىست جوجه سىينە وئردىنiz قىزى. ياخشى ائله بىرلر الله سىزا، گرک اونو اعدام ائدلر. آتام سیامکين باشىنى سىنه سىينە قويىب، ساچلارىنى سىغاللاياراق اۋىپدو. دئدی: سن اونا قولاق آسمى. بونلارين آغلى چاتمير. سىنин آتان چوخ ياخشى آدام دىر. اورىين راحات اولسون. اونو اعدام ائتمە يە جە كلر. بو

گون بابانلا دانیشدیم. دئدی، وکیل توتوب. اینشالله، ایسلر دوزهله جک. بوتون گئجه بونو فيکيرلشیدیم. حمیدسیز نتجه ياشایاجاclar؟ اوشاclar نه دئیجهه؟ نتجه اولاجاق؟ جاماعاتین دیلینی آغزینی نتجه باغلایاجام؟ سحر آنام، پروین خانیم، من و فاطمه ائویمیزه گئتدیک. آتام ائوین وضعیتینی گؤروب ائتكیلهندی. گئندنه دئدی: دوکانین شاگیردلرینی يوللایارام، کۆمک ائدرلر. بو، تک سیزین ایشینیز دئیل. جیبین دن بیر آز پول دا چیخاریب دئدی: آل. نه واخت احتیاج اولسا، دی. يوخ، آتا، ساغ اول. هلهلیک احتیاجیم يوخدور. قفیلدهن يادیما دوشدو کی، حمیدین عایله سینین وضعیتی ده ياخشی اولماياجاق. دوغرودان، من ائوین خرجینی هارادان آلاجاقدیم؟ گؤره سه، من همیشه لیک آتامدان، يا دا حمیدین آتاسیندان، اوزگەلدەن آسیلی اولاجاغام؟ يئنه اوريیم دؤیونمه يه باشلادی. اوزووه اورک - دیرک وئردىم. دوشوندوم کی، چاپخانا يئنه ايشه باشلاياجاق. اونون اورادا بیر آز سهمی وار. من، فاطمه، پروین خانیم، اوشاclar، دوکانین شاگیردلری، آتام و آنام ایشلديك. آخر کی، ائوی اوللکی حالينا قایتاردیق. حمیدین أناسی و باجيلارى ننهنین اشیالارینی يېغىيلار. اونون ائوینی ده يېغىشىدېرىدىلار. ننهنی خستخانادان چیخاردیب اونلارین ائویننده ياتيرتىمىشىدிலار. آنباردا اولان هر زىر - زىبىلى تۈكۈم ائشىيە. فاطمه گولوب دئىيردى: الله ساواكين آتاسينا رحمت ائلهسىن. اونلارا گۈرە ائوی ياخشىجا يېغىشىدېرىدىن. سونراکى گون گئدیب اوشاclarin آدینى اوخولا يازدىرىدىم. مسعود چوخ هوسله بېرىنجى سىنيفه باشلادى. سىامكىن عكسيئە، او چالىشىردى كى، منه سورون ياراتماسىن. بېرىنجى گون مدرەسە يە گئندە باخىشلارىندا بېر قورخۇ وارىدى. اما ھېچ نه دئمەدى. ساغوللاشان دا دئدیم؟ سن ياخشى اوغلان سان. چوخ تئز دوست تاپاچاقسان. موطلق معلمىن ده سنى سئوەجك. دالىمجا گله جك سن؟ البته! من مئھربىان، عزيز اوغلومو ياددان چیخاردارام؟ يوخ، قورخورام اىتەسەن. من ايتەرم؟ يوخ، آنام، بئويك آداملار ايتىمېلر. ايتەن دن سونرا دا تايىلمىرلار. گۈردون، شەھرىزادىن اولومون دن سونرا بېرىنجى دونە ايدى كى، مسعود اونون آدینى چكىردى. بىلىمدىم نه دئىيم. اونو قوجاغىما آلېب دئىيم: يوخ، اوغلوم، آنالار ايتىز. اونلار اوشاclarinin اىينى تانىيىلار. هارادا اولسالار، تاپارلار. ياخشى؟ ياخشى. اما من اولمايان واخت آغالاما ها. يوخ، بالام، آغالامارام، نه واخت آغالامىشام كى؟ همىشە آغاڭىرسان. مطبخ دە تك اولان كىمى آغاڭىرسان. بو بالاجا اوشاقدان دا ھېچ نه بى گىزلىتمك اولمور... قەر بوغازىمى توتدو. دئىيم: آغالاماق پىس شئى دئىيل. هەردن گەرە كدیر. آدامىن اوربى يونگوللشىر. اما داها آغالاما ياجاغام. اوندان سونرا مسعودلا ھېچ بېر سورونىم يوخ ايدى. چالىشمالارينى واختىندا ائدىرىدى، درسىنى اوخويوردو. ائله ائله بېرىدى كى، من ناراحات اولمايم. ايکى آى كىچىدى. اونيۋئىستلر آچىلدى. فيكيرلشىمە دىيىم تك

شئی اونیوئرستئه گئتمیم ایدی. هر گون حمیدین آتاسی ایله موختلیف آداملارين گؤرۈشونه گئدیردیك. سیفارىش آلېرىدىق، يالوارىرىدىق. تانىش آدام تاپىرىدىق، روشت وئرىرىدىك. حتى شاهين آروادى فرح خانىمین ايش دفترىنه ده مكتوب يازدىق كى، اوно اعدام ائتمەسىنلار، جىخارتسىنلار. اوно عادى حبسخانايىا گۈندرسىنلار. سۆز وئرمىشدىلر. اما بللى دېيىلدى، بو قدر چالىشماغىمىزىن بىر نتىجەسى واردىمى؟ حمیدين نه وضعىتده اولدوغۇنو بىلمىرىدىك. بىر مودت سونرا آچىق محكمه كىچىرىلىدى. حميد سلاحلى عملياتدا اىشتىراك ائتمىيئەن گۈرە اعدام تەھلوکەسىنдин قورتولدو. اون بئش ايل حبسه محکوم ائدىلىدى. بىر مودتن سونرا اونا يەمك، پالتار آپارماغا، مكتوب يازماغا ايجازه وئردىلر. هر اوچونجو گون بىر بئويوك چانتا يەمك، پالتار، كىتاب، يازماغا دفتر -كاغىز آپارىرىدىم. چوخون او ائله همین واخت قايتارىرىدىلار. آدىقلارىندان نه قدرى حمیدين اليئەن چاتىرىدى، بونودا بىلمىرىدىم. بىرىنجى دونە چىركلى پالتارلارينى يومماغا وئرەنده تعجوبىنىدىم. قريبه بىر اى گلىرىدى پالتارلاردان چىرك، قان، بدېختلىك اىبى. دەشتىلە پالتارلارا باخىرىدىم. چىرك، قان لکەلرى منى دلى ائدىرىدى. حامامىن قاپىسىنى باغلابىب، سوپو وانلارين اوستونە آچدىم و برکدن آغلادىم. گۈرەسەن، اورادا نه چكىر؟ او دا شهرىزاد، مئھدى و قالانلارى كىمى اۋلسە، بلکە داها ياخشى اولادى؟ گۈرەسەن، ايندى هر دقيقە اۋلۇم آرزو لا يير؟ تدرىجەن پالتارلارдан اوونون يارالى يئرلىرىنى تانىسىرىدىم. بىلىرىدىم، هانسى چوخ درىن دىر، هانسى ياراسى ساغالىر. زaman كىچىرىدى. شىركەت و چاپخانانىن آچىلماغىنىدان هەچ بىر خېر يوخ ايدى. حمیدين آتاسى هر آى منه بىر قدر پول وئرىرىدى. اما بو وضعىت نه واختا قدر داوم ائدجىكدى؟ گرک بىر قرار قبول ائدرىدىم. اۆزۈم اىشلەمەلى ايدىم. نه اوشاق ايدىم، نه السىز -آياقسىز. قادىن ايدىم، اوستومدە اىكى اوشاغىن مسولىتى وارىدى. اىستەميردىم اونلار كىمىنسە مىرەتىنە سىغىنىسىنلار. بىز گرک شرف و باش اوجالىغىلا ياشا يايدىق. اوز آياقلارىمىزىن اوستوندە دورمالى ايدىك. اما نئجە؟ من نه ايش گۈرە بىلىرىدىم؟ بىرىنجى آغلىما گلدى كى، پروين خانىمین اليئەن آلتىندا درزىلىك ائدىم. فاطمهنىن كمكى ايله ايشە باشلادىم. اما بو ايشى سئومىرىدىم. بو ايشە گۈرە هر گون گرک آنامىن و پروين خانىمین ائۋىنە گئدىدىم. على و يا محمودلا اوزىبە اوز گلىدىم. آنام هر گون باشىما قاخىنج ائدیردى: گۈردون، دېيىرىدىم، درزىلىك هر شئى دن واجىب دىر، سن قولاق آسمىرىدىن؟ يئرسىز اوخولا گئدib درس اوخويوردون؟ هر گون آخشام قىئتلەر اوخويوب شىركىتلەر، ايدارەلرده ايشچى آختارانلارا باخىرىدىم. خصوصى شىركىتلەر چوخو كاتىبە اىستىرىدى. حمیدين آتاسى بعضى شىركىتلەر دىكى مسئلەلر بارەدە گۈزلەرىمى آچمىشىدی. اۆزۈم دە حىس ائدیردىم. بعضى يئرلەرde آداما ائله حریص باخىرىدىلار كى، ائله بىل ايشچى يوخ، معشوقە سئچىرلار. بىر مودت

یازی ماکیناسی کورسالارینا گئتدیم. بعضی شئیلری اوئرنیب، باشینی بوراخدیم. چونکی اورا وئرمەیده نه پولوم وار ایدى، نه ده ایتیرمەیده واختیم. حمیدین آتاسی منه کۆھنە بیر یازی ماکیناسی وئردی. گئجهلر اونونلا مشق ائدیردیم. اوزومنى دؤولت یدارەسین ده دوستلارینین بیرینە تکلیف ائلهدی. موصحابیيە گەدن گون اوتوز بیر -اوتوز ایکى یاشیندا بیر کىشى ايلە اوزبە اوز گلدىم. قربىه سواللار وئریردى، ایستىيردى كى، اونا دئمدىكىلىمى اوزو باشا دوشسون. مندن سوروشدو: بورادا يازمىسىمۇز كى، عايىلە ليسينىز. يولداشىنىز نه ايش گۈرۈر؟ بير مودت ترددود ائله دىم. فيكىرلشدىم كى، حمیدین آتاسى بىزى تانىش ائدىب. وضعىتدىن خېرى وار. اما، دئىيەسەن، او، هېچ نه بىلمىرىدى. دىلىم توپلۇدۇ: ايشى آزاددى... اونون كىنایە ايلە گولمە يىندىن باشا دوشىدوم كى، سۆزومە اينانمادى. منسە يورغۇن و عصبىي ايدىم. دئىيم: ايشلەمك اىستەيەن منهم. سىزىن منىم يولداشىملا نه ايشىنىز وار؟ بىزە دئميشىدىلر، سىزىن باشقا يېردىن گلىرىنىز يوخدور. كىم دئميشىدى؟ جناب حمیدى. موعاوبىن. سىزى بىزە او مصلحت گۈرۈپ. اگر باشقا گلىرىم وارسا، منى ايشە گۈتۈرمەيدەجك سىنىز؟ سىزە ايشچى گە ك دئىيل؟ نىيە، خانىم، گە ك دىر. اما ايش اىستەيەن ده چوخدور. اونلارین تحصىلى، تجروپەلری داها ياخشىدیر. اصليندە، بىلمىرىم، نىيە جناب حمیدى سىزى مصلحت گۈرۈپ؟ اوزو ده بئلە اىصرارلا... نه دئىيجىيمى بىلمىرىدىم. حمیدین آتاسى دئميشىدى كى، ايش آختاراندا يولداشىنىن حبس ده اولدوغۇنو دئمە. اما يالان دا دئىيە بىلمىرىدىم. چونكى بىلىرىدىم، تىزلىكلە اوستۇ آچىلا بىلدەن: ايش اىسە منه چوخ گە ك ايدى. بورا هەر جەتدىن منه موناسىب ايدى. يورغۇن و اومىدىسىز ايدىم. اوزومو ساخلايا بىلمىدىم: ايکى دامجى گۆز ياشىم دىزلىرىمین اوستونە دامجىلاڭىدە. اوزوموندە چتىنلىككە ائشىتىدىم سىسلە دئىيم: يولداشىم حبس دەدەن. آدام قاشلارىنى چاتىپ، گۆزلىرىنى قىياراق سوروشدو: نه يە گۈرە؟ سىياسى فعالىتلارينە گۈرە. ساكىتلىشدى. دانىشماغا اورك ائله مديم. او دا هېچ نه سوروشىمادى. يازماغا باشلادى. بير قدر سونرا باشىنى قالدىرىپ، مكتوبو اليمە وئردى: ارينىزىن مسئلەسىنى هېچ كىملە دانىشماين. بو مكتوبو يانداكى اوتاغا آپارىپ خانىم تبرىزىيە وئرين. او، سىزە وظيفەلرینىزى اىضاح ائدر. صاباحدان دا ايشە باشلايىن. منىم ايش خېرىم ائودە بومبا كىمى پارتلادى. آنام حدقهسىن دن چىخان گۆزلىرى ايلە دئىى: يعنى سن ده كىشىلر كىمى ايدارەدە ايشلەيدەجك سەن؟ بلى، دئىيم. كىشى ايلە قادىنин فرقى يوخدور. الله منى ائلدورسون! بو نه سۆزدۇ؟ قىامت گونو گلىپ! اينانمیرام، قارداشلار ملا آتان اىجاھە وئرمىز بونا! اونلارا دخلى يوخدور. هېچ كىمین حاقى يوخدور كى، منىم و اوشاقلارىمین ياشايىشىنا قارىشا. ايندىيە قدر باشىما گىتىرىدىكلىرى بسىر. ايندى منىم يولداشىم وار. او كى اۋلەمەيىب. اىختىارييما اوز اليمەدەدەر! هامىسىنىن دىلى آغزى باغانلىنى. اصلين ده، آتام چوخدادا قارشى

چیخمازدی. چونکی نئچه دؤنه گۆرموشدو م کی، او، منیم اوز آیاغیمین اوستونده دورماغیما و قارداشلاریما مؤحتاج اولماماغیما سئوینیر. بو ایش منه یاخشی ائتكى ائلهدى. اوزو مو آرخایین حیس ائلییردیم. اصل شخصیت اولموشدو. دوزدور، چوخ يورولوردوم، آمما هئچ کیمه مؤحتاج اولماماغیمدان قورورلانيردیم. ایدارهده کاتىبىه، يا او فيسىن مسئول ايشچىسى كىمى چالىشىردیم. هر اىشى گۆروردوم. يازىرىدیم، تئلەفونلارا جواب وئرىردیم، قوولوقلارى يېرىپئر ائدىردیم، ترجمەم ائدىردیم... اوللر هر شئى منه چتىن گلىرىدى. داغىنيق و آغىر اىش گۆروردوم. ايکى هفتە كىچمەدى كى، هر شئى اوپىرنىدیم. ايندى مودىرىيم اولان جناب زرگرى دقت و حؤوصله ايله گرە كى مصلحتلىرى وئرىرىدى. ايشلەريمە گۆز قوبوردو. اما هئچ واخت شخصى ياشايىشىم بارىدە سوال وئرمىرىدى. حميد مسئلەسىنە خصوصى ماراق گۆستەرمىرىدى. يواش -يواش اوپىرنىدېكجه منه گلن يازىلاردا قوصورلارى توتماغا باشلادىم. آخى ادبىيات فاكولتهسىنین طلبەسى ايدىم. بو اون ايلده واختىمین يارىسى كىتاب اوخوماغا گەتتىمىشدى. بئلە اولاندا، مودىرىيمىن يانىندا حؤرمىتىم آرتدى. تدرىجەن مكتوب لارى يازماقى دا منه تاپشىرىدى. ايشىمدىن چوخ خوشوم گلىرىدى. اما ايندى باشقۇا بىر سورونىم يارانمىشىدى. داها هر هفتە زىنданا گىئە بىلمىرىدیم. اوج هفتە ايدى كى، حميدىن هئچ خېرىم يوخ ايدى، نىڭاران ايدىم. بىر گون اوز -اوزو مو دئىدىم: بو هفتە موطلق گىئە جەم. بىر گون اول هر شئى خاضىرلادىم. يئمك بىشىرىدیم، شىرنى، مئيوه، سىقار و پول قويىدوم. سحر تىزدن اوزو مو زىنданا چاندىرىدىم. قاپىدا دوران نظارتچى كىنايە ايله اوزو مو باخىب، منى لاغا قويدۇ: ندى؟ گىچە ياتمايسان؟ من بو واخت سنى اىچرى بوراخا بىلمەم. خاھىش ائدىرەم، من ساعات سككىزدە ايشىدە اولمالىيام. نظارتچى ائلە بىل بو سۈزۈمو گۈزلىرىدى. منى و يولداشىمى تحقىر ائتمەيە باشلادى. بو واختا قدر هر جور ادب سىزلىكىلرلە اوزلشىمىشىدىم، اما هئچ كىمدن بئلە چىركىن سۈپۈشلەر اشىتىممىشىدىم. حيرصىمدىن بوتۇن بىدەنىم تىتىرىرىدى. اونو تىكە -تىكە ائتمك اىستە بىردىم. اما حتى بىر كلمە دئمەيە دە جورتىم يوخ ايدى. قورخوردوم كى، نسە دئسەم، حميد بىر مكتوب دان، يئمك دن و پالتاردان محروم اولار.

دوداقلارىمى دىشلەيىب، آغا لىا اىشە گەتتىدىم. جناب زرگرى حالىمى گۈرۈپ منى اوتاغينا چاگىرىدى. منه يوخلامالى اولدوغۇم مكتوبو وئەندە سوروشدو: خانىم صادقى، بو گون حالىنiz ياخشى دېيىل؟ گۆز ياشلارىمى سىلەرك، حادىھنى قىسا شكىل دە دانىشىدىم. او، عصبىلىكىلە باشىنى تىرىپتىدى، بىر قدر سوساندان سونرا دئىدى: سىز گرەك بونو منه اول دن دئىرىدىنىز. بىلەسىنiz، اگر بو هفتە دە سىزدىن اونا خېر چاتماسا، اونون وضعىتى لاب پىىسلەھىجك. تئز گىدىن، اونا آپاردىقلارىنىزى تحويل وئرمىش قايتىماين. بوندان سونرا دا هر اوچونجو گون اول اونا باغلاما آپارىن، سونرا ايدارەيە گلىن. ياخشىمى؟

یاخشی، اما بعضی واختلار گون اورتایا کیمی چکه بیلر. اوندا تئیلیم؟ بو ایشی الدهن وئرمک ایسته میرم. سیز ایشینیزدن نیگاران اولماپین. من بو مساله نی یولونا قوبارام. بو، بیزیم اوز جانلاریندان کئچهن او آداملار اوچون ائده بیلچیمیز ان خیردا ایشدير. بو کیشی نه قدر حساس، مئھریبان، آدامی باشا دوشەن آدام ایدى. اونون بعضی خاصیتلرى مسعودوما اوخشاپيردى. فيكيرلشىردىم کي، مسعود بؤيوپەندە اونون کیمی اولا بیلر. تدریجەن يئنى ياشايىشيمىزا اوئرشمىشىدىك. اوشاقلار بىلەرك اۋزلىپىنى تمكىنلى آپارىردىلار کى، منه باشقۇقا قايغى ياراتماسىنلار. سحرلر بىر يېرده يئمك يئىيب حاضىرلاشىردىق. من حمىدىن قالان ماشىنلا اونلارى اوخولا چاتدىرپىدىم. يوللارى چوخ اوزانق دئىلەدی. گون اورتا اۋزلىپى ئوه قايدىردىلار. قايداندا يولدان بىر چۈرك آلب، آخشامدان حاضىرلا دېغىم يئمكلەرى يېپىرىدىلر. بىر قدر ده نەھىيە آپارىردىلار. يازىق نە خستخانادان قايداندا سونرا چوخ خسته اولموشدو. اوز ئۆينىن باشقۇقا دا هېچ يئرە يوووشموردو. اونا دا بىز باخمالى ايدىخ. آخشاملار قايداندا دا آلىش -ۋئىش ائدىردىم، ائۋى بىغىشىرىر، قابلارى يوپوردۇم، نە يەل بىر آز صۇجىت ائلىپىرىدىم. يوماق، تمىزلەمك، صاباحىن يئمىنى حاضىرلاماق، اوشاقلارين يئمىنى وئرمك، درسلرىنە باخماق -آز قالا اون ساعات چكىردى. سونرا مئىيت کیمی يوخوا گىدىردىم. بو وضعىت ده تحصىلىمى داوم ائتدىرە بىلچىمى فيكيرلشمىردىم. بىر اىلى الدهن وئرمىشىدىم. او بىرى ايللىرى ده بىلە داوم ائلهمەيە مجبور ايدىم. همین ايل فاطمە ارە گىتتى. محمود منیم ارە گىتمىيىمند آغزى يانىقلى ايدى بئىنинە وئرمىشىدى کى، فاطمەنى تاجىرە، ايمانلى آداما ارە وئرسىن. ارە گىئرجى آدام فاطمەنین خوشونا گلمەسە دە، او چوخ عاجىز اولدوغۇندان اعتراض ائلهمەيە قورخوردو. نتيجەدە اونو مدافعە ائتمك ده منیم بوينوما دوشموردو. عايىلەدە منه «دۇبىشكەن خورۇز» آدى وئرمىشدىلر. بو دۇنە چوخ فيكىرلشەن دن سونرا ايشە قارىشىدىم. محمودلا آنامدان خېرسىز آتاملا صۇجىت ائتدىم. فاطمەنین فيكىرىنى دئىم و اوندان خاھىش ائله دىم کى، مجبورەن ارە وئرپىپ، قىزىنى بىدېخت ائلهمەسىن. بو دۇنە آتام قرار وئرەندە آرتىق منیم مسئلەمەن درس آدېغى حىس اولۇنوردو. بونا گۇرە محمود منه داها چوخ نېفت ائلهدى. هر حالدا، بو اىزدىواج باش توتمادى. فاطمەمە اۋزو اىستىدى اوغلانا ارە گىتتى. فاطمەنین ارى صادق ساوادىلى، مئھریبان، خوش اوزلو اوغان ايدى، اۋزو ده ضىالى بىر عايىلەدەن ايدى. دۇولت شىركتلىرىنین بىرىنده موحاسىب ايشلە بىردى. محمودون دئىيى کیمی، ائله بىر ياخشى ايمكانى يوخ ايدى. اما فاطمەمە اونو سەچىدى اوچون اوشاقلارىمدا، من دە بو آدامى چوخ سئودىك. او دا منیم اوشاقلارىمین آتادان نىسگىللى اولدوقلارىنى باشا دوشەرك، اونلارلا دوست اولدو. چوخ واخت اونلارى گزىنتىيە و باشقۇقا ايلەنچە يئرلىپىنه آپارىرىدى. ياشايىشيمىز تقرىباً اوز یولونا دوشموردو. ايشىمى سئوپىرىدىم.

هر شئ من ایسته دییم کیمی ایدی. یاخشی دوستلار تاپمیشیدیم. ناهار و اختینی بیر -بیریمیزله زارافت، گولمک دانیشماقلاء کئچیریدیک. بئله لیکله، من او بیری ایدارهده ایشله یه نلره ده تانیش اولدوم. بیزیم عمومی صؤحبتیمیزین مؤوضوسو اساساً ریسلردن بیری ایدی جناب شیرازی ایدی. اونون اول دن مندن آجیغی گلیردی، هر ایشیمه ایراد تو توردو. هامی دئیردی کی، او چوخ حساس آدامدی، شاعردى. اما من اوندان آجیدیلیک و قاشقا باقدان باشق، هئچ نه گورمه میشیدیم. چالیشیردیم کی، اونونلا دانیشمااییم. او، دائم منه سوز آتیر، نسه ایلیشمه یه بهانه آختاریردی، کینایه ایله منه باشا سالیردی کی، اونون -بونون تاپشیریغی ایله ایشه گیرمیشەم. او شاقلا ر دئیردیلر کی، ناراحات اولما، اونون داورانیشی بودور. اما حیس ائدیردیم کی، او، هامیدان چوخ منیمله بئله پیس داورانیر. حتی ائشیتمیشیدیم کی، آرخامجا دانیشیر کی، گویا من جناب زرگرینین سئوگی لی سییم. چوخ ناراحات اولدوم. بیلمیردیم، اونون دردی ندیر؟ گئت -گئد منیم ده اوندان آجیغیم گلدی. او شاقلا ر دئمیشیدیم کی، اونا یاراشمايان تک شئ -شاعرلیکدیر. او، شاعردن چوخ جینایتکارا او خشایر. شاعر گرک اینجه روح لو اولسون . باشی آشاغی اولسون، او زون دن بو قدر راضی، بو قدر گرگین اولماسین. یقین، یازدیغی شئیلر ده او زونون دئیل. چاره سیز، یازیق بیر شاعری زیندانان سالیب و اونو بیچاقلا قور خودور کی، اونون آدیندان شئیر یازسین. هامی گولوردو. منه ائله گلیر کی ، بو سوزلر اونون دا قولاغینا چاتمیشیدی. بیر گون مین بیر اذیله دوزلتیم اون صحیفه لیک یازینی بیر نئچه سهھوی بهانه ائدب جبردی. دلی اولدوم. داها او زومو ساخلایا بیلمیردیم. چیغیردیم؛ بیلمیرم، مندن نه ایستیرسیز؟! ایشیم ده مین قوصور آختاریرسیز! سیزه نئیلمیشەم آخی؟! خانیم، سیز منه هئچ نه ائده بیلمزسینیز! من سیزین کیمیلری اووجومون ایچی کیمی تانیسیرام! ائله بیلیرسینیز کی، من ده زرگ، يا دا مؤعتمیدییم کی، منی ده بارما غینیزدا او بیناداسینیز؟ من سیزین کیمی آداملاری یاخشی تانیسیرام. بوتون بدهنیم تیتریم تیتریدی. جواب وئرمک ایسته بیردیم کی، جناب زرگری او تاغا گیردی: نه خبردی، جناب شیرازی؟ نه اولوب؟ نه اولوب؟ ایش با جارمیر. ایکی گوندو، منی گوزله دیر. ایندی ده مقاله یه با خیرام، نه قدر سهھو وار. ساوا دسیز آدامی ایشه گوتورمیین آخری بودور. گئرک هله بوندان سونرا نه او لا جاق؟ دانیشیغینا فیکیر وئر. او زونو بیغیش دیر. کئچ منیم او تاغیمما. سیننه ایشیم وار. جناب زرگری اونو او ز او تاغینا آپاردى. الـریمله باشیمی توتوب آغلاما ماغا چالیشیردیم. او شاقلا ر باشیما بیغیشیب منه اورک دیرک وئریدیلر. بیزیم مرتبه نین چاچی سی شربت گتیردی. بیر ساعت دان سونرا شیرازی او تاغا قایتیدی. او تاغا گیریب، او زونو یانا چئویردی. چالیشیدی کی، گوزلرینه با خماییم. سسی توتولا توتولا دئدی: منی با غیشلایین. و تلسیک او تاقدان چیخدی. من مات -معطل جناب زرگریه با خدیم: او دا

قاپینین آغزیندا دورموشدو، اوندان سوروشدوم: نه اولدو؟ هئچ، سیز بو مساله نی اونودون. او، بئله دیر. یاخشی و اوربی تمیز آدامدیر. چوخ عصی دیر و هر شئیه چو خدا حساس دیر. منه ده؟ یوخ، سیزه دئیل. ائله بیلیر کی، بورادا کیمسه باشقاسینین حقینی یئیر. من کیمین حقینی یئمیشهم کی؟ جدیه آلماین. سیز گلمه میشندن قاباق او، شاگیردلرینین بیرینی مصلحت گورموشدو بورادا ایسله مک اوچون. ایش آز قالا آلینیردی کی، سیزین مسئله قاباغا دوشدو. سیزله موصاحیه دن اول جناب شیرازیه سؤز وئرمیشدیم. اما بیز سنی ایشه گؤتوردوک. او دا بو «عدالت سیز لیبیه» دۆزه بیلمیر. بونا گؤره ده منه و سنه دوشمهن کسیلیب. اصلینده، حاقلی ایمیش. چونکی، دوغرودان دا، من باشقاسینین حقینی آلمیشام. بئله ایدیسه، نیبه منی ایشه گؤتوردونوز؟ او، باشقان یئرده ده ایش تاپا بیلردى. تاپدیدا. اما سیزین وضعیتینیز چتین ایدی. عذر ایستییرم، اما باياقکی صؤحبت ده مجبور اولدوم، اونا يولداشینیزدان دانیشدیم. ناراحات اولماین، اعتبارلى آدامدیر. یادینیزدا قالسین، او اوزو ده بوتون عؤمر بیو سیاسی مسئله لرله مشغول اولوب. سحرى گون جناب شیرازی رنگ -روفو آغارمیش، گؤزله رى قیزارمیش حالدا اوتاغیما گیردی. حیس اولونوردو کی، صؤحبته هارادان باشلاياجاغینی بیلمیر. ان سونوندا، دیللەندی: باغيشلايين، الیمده دئیلیدی. من سیزین حقینیزدا پیس شئی فیکیر لشمشیشهم. دوزونو ایسته سه نیز، ایشینیز چوخ یاخشیدیر. من چتینلیکله سیزین ایشینیزده اسکیکلیک تاپردم. او سهولری رسیلرین ایکی سطرلیک مكتوبالاریندا دا تاپماق او لار. همین گوندن جناب شیرازی منی حمایه ائدلردن بیری اولدو. دوستلاشدق. جناب زرگرینین عکسینه، جناب شیرازی حمید گیلین موباریزه وضعیتی، قروپلاری و توتولمالاری حقیندا ماراقلانیردی. هر فورصت دن ایستیفاده ائدب منه سوال وئریردی. اونون همدردیلین ده ائله کین -کودورت واردی کی، منی دهشتہ سالیردی. بیر دئنه صؤحبتین اورتاسیندا اونون غضبلى اوزونو گوردوم. رنگی قارآلمیشدى. نیگارانلیقلار سوروشدوم: دئیه سه ن، حالینیز پیس دی؟ یوخ، سیز ناراحات اولماين. من ده بئله حاللار چوخ اولور. بیلمیر سینیز، ایچیمده نه باش وئریر. بیلمیر سن، ایچیم نه گوندە دیر؟ قتلانلار دان سونرا ياسلى بير شهرەم. منی بو او دلو كدرلردن بير آدامين قانينا سوساتمیش. اوروج توتانلار کیمی سوسوزام... بير دئنه او، من دن ائویمیزه هوجوم اولنان گئجه نی سوروشدو. قیساجا دانیشدیم. بىر دن اوزونو ساخلامادی، قورخمادان چیغیردی: شهر بئله آدامی قاپان ایتلرله دولودو. بونلارا شئیرلە نئیلە مک اولار؟! دهشتله قاچیب اوتاغین قاپیسینی باغلایاراق يالواردیم: سیز الله، جناب شیرازی، سسینیزی ائشیدرلر. بو مرتبه ساواک چیلارلا دولودور. او گونلرده بیز همکار لاریمیزین ياریسینی ساواکچى بیلیردیك. نیفررت و دهشت ایچیندە، اما احتیاطلى داورانیردیق. جناب شیرازی هر دن شئیرلرینی گیزلىجە منه او خویوردو. من

شئیلری بوتون قانیملا، بوتون وجودوملا درک ائدیر و ياددا ساخلاپیدیم. بو آدام اوتوزونجو ایللرین سیاسى محبوسالریندان ایدى. اونون حساس، جاوان روح او زامان بو آغىر يوكلرین آلتیندا سینمیشدی. بوتون ياشایشینى محو ائتمیشدی. نیگارانلیقلا فيکیرلشیردیم، گۆرسەن، اوشاقلیق و يئنىيئتمە ياشیندا ياشانان آجى تجروپەلر بو قدرمۇ قالىجى دىرى؟ اونونلا تانىش اولاندان سونرا سیامك اوچون داها چوخ ناراحات اولوردوم. اويمىزدە آختارىش اولان گئجه اونون گۆزلریندەكى نىفرت و غضب پارىلتىسى يادىما دوشوردۇ. گۆرسەن، او دا بو جور اولاچاق؟ او دا ياشایشىن گۆزلىكلىرىنى گۆرمک يئرینە، او زونتو، نىفرت، قەھر، تکلىيە قرق اولاچاق؟ يازىق اوغلۇم! اونون اوچون نسە فيکيرلشمەلى ايدىم! يابىن آخىرى ایدى. حمىدىن حبسىندىن بىر اىلە ياخىن واخت كىچىردى. مەكمەنин وئرىدىي گۆركە او، هله اون دۇرد ايل محبس دە ياتاچاقدى. باشقۇ چارەمیز يوخ ایدى. بو وضعىتە ئۆيرشمەلى ايدىك. گۆزلەمك ياشایشىمېزىن يئگانە مقصىدى اولموشدو. اونىۋەرسەتە يازىلماق واختى چاتىردى. من گرک قرار وئرىدىم: يا ھمىشەلىك تحصىلدىن اوزاقلاشىپ آرزو لارىمداڭ ال چكە، يا دا يئنيدىن چتىنلىگى، اذىتى قبول ائدىب عالى اوخولا گىرە ايدىم. بىليردىم كى، اىلدەن -ايلىدەن درسلر چتىنلەشىجك. اونىۋەرسەتە قبول اولونماق آرزمۇم چوخ گوجلو ایدى. عايىلەم منه بو آرزو دان ال چكە بىي مصلحت گۆرۈرددۇ. قىربىه اولان بو ایدى كى، ايندى حمىدىن عايىلەسى دە اونلارلا عىنىي فىكىرده ایدى. حمىدىن آتاسى اورىي يانا -يانا دئىدە: سنين چتىنلىكىن حددن آرتىق چوخدۇ. بىر الدە اىكى قاربىز توتماق اولماز. آناسى، ھمىشە اولدوغو كىمى، بىرىنچى اوشاقلاردان نیگاران اولدوغۇنۇ دئىدە: سحردىن آخشاما قدر ايدارەدەسەن. آخشاملار دا اونىۋەرسەتە گىنەجىكسن. بىس بو اوشاقلار؟ بو معصوم طىفىللىرىن تكلىينى فىكىرلشمىرسن؟ اىچىمەدە بىر غضب قاينادى. بوتون ترددودلرىم يوخا چىخدى. گئجه اوشاقلارلا اوترووب چالىشىدىم كى، اونلارا ھەر شئىي اىضاح ائدم. ائلە كى اصل قاينىنى دئىدىم، سیامك داها منه قولاق آسمادى. مسعودا باخدىم. مسعود اوزومە باخىپ قاباغا گىلدى: آنا، سنين اورىيin چوخ اىستىير اونىۋەرسەتە گىنەسەن؟ باخ، عزىزىم، منىم اونىۋەرسەتە گىتىمەم ھامىمېزىن خىئىرنەدەرى. بىر آز چتىن اولاچاق. اما تىز قورتاراجاق، عوضىنە منىم معاشىم چوخالاچاق و بىز ياخشى ياشایا بىلەجىك. يوخ، من دئىيرىم، سىن چوخ اىستىيرىن اورا گىنەسەن؟ هە، چونكى من بو اونىۋەرسەتە گىرمىكنەن اوترو چوخ زحمت چىكىشىمەم. اوندا گئت. اىستىيرىنسە، گئت. بىز اۆز ايشلىرىمېزى اوزومۇز گۆرۈك. گئجه گىنەرىك نەنەنین يانينا كى، قورخماياق. بلکە او واختا كىمى آتام دا گلر. سیامك الين دەكى ماشىنى يئە آتىپ دئىدە: نە عاگىلسىز اوشاقسان سىن! آتا ھارادادىر كى، گلە؟ اوغلۇم، بىز گرک اوميدىمېزى ايتىرمىك. آتان ساغدىر. او دا گلەجك.

اوشاقداشی آلدادیرسان؟ بابام دئییب کی، اون بئش ایل حبس‌ده قالاجاق. آمما اون بئش ایلده چوخ ایشلر اولا بیلر. هر يئنى ایلده خوش داورانیشلىقلانا گؤره عفو وئریلیر و واختلارى آزالىر. هه. لاب اولسون اون ایل. نه خىرى وار؟ او واخت منیم ایبرمی ياشىم اولاجاق. داها آتانى ئىللىرىم؟ من آتامى ايندى ايستىيرم، ائله ايندى... يئنه ده ترددوده دوشدو، ايدارەدەكى دوستلاريم دئىيردىلر کى، بو فورصتى الدەن وئرمىيەم. جناب زرگرى ده دئىيردى کى، كورسالارا ايش واختى گئدە بىلەم، بو شرطله کى، قالان ايشلارى سونرا ائدە بىلەم. بختىمىزدن، او ارفەدە بىزە حميدله گۈرۈش وئردىلر. ھم سۇئىنېرىدىم، ھم ده نىگاران ايدىم. حميدىن آتاسى تىسىك منیم يانىما گلدى و دئى: من حميدىن آناسىنا دئمەيە جەيەم، سەن دە اوشاقلارا دئمە. بىلەمك اولماز، حميد اورادا نە وضعىتەدەدەر. بىز گئدک، ياخشى اولسا، گلن دئونه اونلارى دا آپارارىق. ناراحتاتىغىم داها دا آرتدى. گۈرۈش دن اوولكى گەچە يوخودا گۈرۈدوم کى، اونو قانلى، ازىلمىش وضعىتەدە گىتىرىپىلر گۈرۈشۈمۈزە. سحرى مىن بىر ظلمىلە آچاندان سونرا ائركەندن يولا دوشدوک. بىلەمیرم کى، اوتاغى، شوشەلارى تۆز توتموشدو، يا منیم گۈزلىرىم ھر شئىي تور گۈرۈردو. ان سونوندا، حميدى گىتىرىپىلر. گۈزلىرىمەن عكسىنە، تمىز، سلىقەلى ايدى. ساچلارى دارانىب، ساققالى دا قىرخىلەميشىدى. اما تصووور ائتمىيەم شكىل ده قوجالمىش، آريخلامىشىدى. حتى سىسى دىيىشمىشىدى. بىر مودت ھەنج بىرىمىز دانىشا بىلەمدىك. آتاسى ھامىمىزدان تئز اۋۇزونو الله آلىب، زىندانىن وضعىت و شرايطىنى سوروشدو. حميد اونا باخدى: زىنداندى دە. نە قدر چتىنلىكى اولا بىلەرسە، من آرتىق كىچمىشەم. سىز اۋۇزونۇزدىن دانىشىن. آنام، اوشاقلار ئىچە دىرلر؟ بئله باشا دوشورىدوم کى، مكتوبلارىمەن چوخو اونا چاتمايىب. دئىيەم کى، اوشاقلار ياخشىدەرلار، بؤيووبىلر، ھر ايکىسى بو ايل صىنيفەدە بىرىنچى اولوبلار. سىامك بو ايل بئشىنچى، مسعود ايسە ايکىنچى سىنە گىدىر. ايشىمى سوروشدو. دئىيەم کى، اورادا ھامى ايله ياخشى يولا گىدىرەم. آخردا اونىۋەرئەت مىئەسىنى سوروشدو. من دە باشىمى ايتىرىمىمدىن، ترددودومدىن دانىشىدەم. گولوب دئى: يادىندا دىر، بىر گون اورتا مكتبى بىتىرىمك آرزو سوندا ايدىن؟ اما سەن دىپلومدا آزدىر. او اىستعداد كى سىنە وار، گىر دوكتورلۇغا كىمى اوخوياسان. دئىيەم کى، ھم درس اوخوماق، ھم دە ايشلەمك چتىندىر. اوستەلىك اوشاقلارى ئىللىرىم؟ سەن عۆھەدىسىندن گلرسن، دئى. سەن اون -اون بىر ايل اوولكى السىز- آياق سىز بىر قىز دئىلىسەن. ايندى سەن باجاريقلى بىر خانىمسان، زەختىكىشىن. من سەنلە فخر ائدىرىم. گۈزلىرىم دولدو. دئىيەم: دوغرودان، داها منیم كىمى يولداشىن اولماسىندان اوتانمىرسان؟ من بوندان نە واخت اوتانىرىدىم کى؟ سەن منیم خانىميمىسان. گون بە گون دە كامىللشىرسەن. ايندى ھەر كىشىنин آرزو سودور کى، سەن كىمى بىر قادىنى اولسون. سادەجە، اورىيەم يانىر کى، سەن منه و

اوشاقلارا گؤره بو قدر اذیت چکیرسن. بئله دئمه. سن، اوشاقلاریمیز -منیم یاشاییشیمدا ان دیرلی شئیلرسینیز. بو واخت باشیمی اونون سینه سینه قویماق ایسته دیم. حیس ائدیردیم کی، اونون سؤزلری منه نه قدر روح وئردی. ایندی هر ایشی گؤرمە يە گوجوم چاتاردی. گۈروشدن قاییدان کیمی اوبىۋېرستەن يازىلدیم. پروین خانیم و فاطمه منه كۆمك ائدجىكلەرنە سوز وئردیلر. پروین خانیمین يولداشى خسته ایدى، هفتەدە بىر -ايکى دئنه گون اورتادان سونرا اوشاقلارین يانىندا قالىردى. اوج گئچە دە فاطمه ايله صادق باخىردىلار اوشاقلارا. فاطمهنىن بويلو لىغىنин آخرىنچى آيلارى ایدى. اونا چتىن اولوردو. ماشىنى صادقين اىختىارينا وئرمىشدىم کي، فاطمهنى بىزە راحات گتىرە بىلسىن. منسە هر فورىتىن يارارلانىب درس اوخوماق ایستە بىردىم. ايدارەدە ايش ساعاتلاريندا، گئچەلر... چوخ واخت كىتابلارين اوستوندە يوخولاپىردىم. پروقرامىن آغىرلىغى باش آغىرمى گوجىلندىرىمىشدى. اما موھوم دئىيلدى. آغرى كسىجى اىچىب، ايشلىمە داوام ائدیردىم. وظيفەلرلەرەمین چوخو آنالىق، ائين ايشى، ايدارەدە ايشلەمك، طلبە اولماق، حبس دە اولان بىر كىشىنин یاشايىش يولداشى اولماق ایدى. و من بونلارى چاتدىرىپىردىم. حمیدە محبس دە گرە ك اولاجاق شئىلری خاضىرلاماق بىر دىنى آيىنى يئرىنە يئتىرمك كىمى عنعنه يە دئۇنۇشدو. بو ايشى ئىودە ھامىلىقلا گۈرۈردوك. داها آغىر دئىيلدى. ياواش -ياواش ئويرشمىشدىم هر شئىه. ايندی من مارافونا باشلامىش یارىشچى ايدىم، یاشايىش بويو قاچىردىم. حمیدەن منه «سەننەلە فخر ائدیرەم» دئىمىي قولاغىمدان گئتمىردى. بىر گون ايدارەدە قىئتلەر باخىردىم. بىردىن گۈزۈم بىر اولوم خېرىندە كى آدا ساتاشدى. بو آدام جناب اىبراهىم احمدى پروانەنین آتاسى ایدى. گۈزلىم ياشاردى. آرادان نه قدر واخت كىچسە دە، پروانەنی ياددان چىخارما مىشىدىم. بىر نېچە ايل بوندان قاباق آنا سينا زنگ ائتسەم دە، اوندان هەچ بىر خبر آلمامىشدىم. سونرا دا اۆز قاينىلارما باشىم ائله قارىشمىشدى كى، اىلگى يارادا بىلمە مىشىدىم. من گرک ياسا گئىدىم. بلکە بىر، يېڭانە فورىتىن يئىندىن تاپا بىلردىم. آتاسىنین اولومونه گۈرە هارادا اولسا، گىلدە. مسجى دە گىرەن دە اللەرەم تىلىمەشىدى. ياس صاحبلىرىنин اىچىن دە گۈزۈم پروانەنی آختارىردى. اما اونو گۈرمۈرددۇم. يعنى او گلمە يە بىلردى؟ ائله هەمین واخت بىر كۆك، سارىساج خانىم باشىنى يوخارى قالدىرىدى. باخىشلارىمیز توققۇشدو. بو، پروانە ايدى. اون ايکى -اون اوج ايلين اىچىنده نېچە بو قدر دىيىشمىشدى؟! بىر -بىرىمیزى قوجاقلايىب آغلادىق. منى يانىندا اوتوردوب، اليمى الين دە مؤەحکم ساخلاادى. مراسىمەن سونرا منى زورلا اۆز ائولرىنە آپاردى. ائله كى ايکىلىك دە قالدىق، بىلەدىك صۈحبىتە هارادان باشلاياق. ائله منیم پروانەم ايدى. سادەجە، بىر آز كۆكلىمەشىدى، ساچىلارىنین رنگىنى دىيىشمىشىدى. مندىن: مەعصوم، خوشبخت سەن؟ دئىيە سوروشاندا مات قالدىم. دورۇخدۇم،

بیلمیردیم نه دئیم. همیشه بو سوالی اوزومه وئرنه چاشیردیم. منیم سوکوتوم چوخ چکدی. او، باشینی -ترپتدى: سنین مسئله‌لرین هئچ واخت قورتارمیر. يوخ، من ناشوکور دئیله‌م. ساده‌جه، خوشبختلیین معناسینی بیلمیرم. يوخسا منیم چوخ ياخشى شئیلریم وار. اوشاقلاریم کیمی. ایکی ساغلام، ياخشى اوغلوم وار. اریم چوخ ياخشى آدامدیر. ایشلیرم، درس اوخويورام. يادیندادی همیشكى آرزو؟ هله ال چکمه‌میسن؟ بو مكتبی بیتیرمیین ائله ده بیر معناسی يوخدو. من بیتیردیم، نئیلدیم کی؟ مكتبی چوخدان بیتیرمیشهم، ايندی طلبه‌یدم. تئهران اونيوئرسئتینین ادبیات فاكولته‌سین ده اوخويورام. دوز دئیرسن؟! سن نه عینادکارسان! دوزدو، سن همیشه زېرك شاگیرد اولموسان. اما فيکيرلشمیردیم کی، بو قدر ايلدهن سونرا ارله، اوشاقلالا يئنه ده درس اوخويلا بیلرسەن. ياخشیدى، يولداشىندا سنه قاداغا قويمىيپ. يوخ، عكسينه، او، منى هوسلنديريپ. نه ياخشى. شعورلو اينساندیر. گرک اونونلا تانيش اولوم. اينشاللاه. اون -اونبىش ايلدهن سونرا اولارسان.

نئجه يعنى؟ بورادا دئیل کی؟ يولداشىم حبس‌دهدیر. الله منى اوڭلۇرسۇن! نئيلەيىپ کی؟ سیاسى دوستاقدير. دوز دئیرسن؟ من آلمانىيادا گۈرددوم کی، بو ايرانلى موخاليفتىچىلر سیاسى زىندانلاردان دانىشىرلار، سنین يولداشىن دا اونلاردان دير؟ دئيرلر، اونلارا ايشگەنچە ائديرلر. دوزدور؟ منه بير شئى دئمەيىب. اما من قانلى پالتارلارينى چوخ يوموشام. ايندی ده نئچە واختدىر گۈروشە ايجازە وئرمىرلر. بیلمیرم نه حالدار. بس نه جور دولانىرىسىز؟ ايشلە يىرم. تك؟ يعنى اوزون ايشلەيىپ، عايىلە ساخلايىرسان؟ بو ائله ده چتىن دئیل، تكلىك چتىن دى. پروانە، بیلمیرسەن، نه قدر تكەم. بوتون گونو مشغۇلام، بير دقيقە ده واختىم يوخدور، اما تكلىگى بوتون وجودوملا حىس ائديرم. سنى گۈرمىيمە چوخ سۇينىدىم. سنه چوخ احتىاجىم وارىدى. ياخشى، ايندی دئ گۈرۈم، سن خوشبختسەن؟ نئچە اوشاغىن وار؟ ایکى قىزىم وار: لئىلى و لالە. بىرىنин سككىز، او بىرىنин دئردى ياشى وار. يولداشىم دا پىس دئیل. كىشى دير ده. دونيانىن بوتون كىشىلرى كىمى. اورادا ياشاماغا اويرشمىشىدىم. اما داها آنامى تك قويا بیلمەرم. خصوصىلە فرزانەنین ده ایکى بالاجا اوشاغى وار و باشى اۆز ياشايىشىنا قارىشىپ. اوغانلارдан دا کى هئچ نه گۈزلە يە بیلمىزسەن. خوسرووون دا نئچە واختدىر بورا گلەك فىكىرى باشينا ووروب. ايندی گرک بير قطعى قرار وئرك. فيکيرلشىرم کى، گرک قايىدىپ بورادا ياشاياق. پروانە ايلە صۈحبىتىمىز بير دئنە يە دانىشىلىپ قورتاران دئىللىدى. قرارا گلدىك کى، جومعه گونو سحردن اوشاقلارلا اونلارين ائوينه گىئدىم. چوخ گۈزل گون اولدو. عئمرومدە بو قدر دانىشمامىشىدىم. خوشبختلىكىن، زامان و اوراقلىق دوستلوغوموزا زيان وورمامىشىدى. قلىبىمین ان گىزلى نقطەلرینى ده پروانە يە آچا بیلىرىدىم. من يولداشىمۇ تزەدن تاپمىشىدىم و داها هئچ واخت اونو الدهن وئرمىجىكدىم.

اونلارین بورایا کوچمه بی چوخ تئز باش توتدو. پروانه بیرجه سفره بوتون اشیالارینی تھرانا داشیدی. يولداشی ایشه باشلاדי. اوزو ده یاریم گونلوک ایش تاپدی. پروانه منیم یاشاییشیمین ناغیلینی باشدان -آیاغا يولداشینا دانیشیدی. او دا اشتکیلنمیشیدی. بیر نؤو، بیزه گوره ده مسولیت داشیسیردی. اوشاقلاریمیز بیربیریله اوینایبردیلار، بیر -بیربیرینی سئوریدیلر. پروانه تئز -تئز اوشاقلاری کینویا، هوووزا، گزمه یه آپاریدی. بیزیم یاشاییشیمیز پروانه گیلین گلمهسی ایله ینئی بیر رنگ تاپمیشیدی. بیر ایل ده کىچدی. حمیدله گۇروشلىمیز نیظاما دوشموشدو. آيدا بیر دؤنه اوشاقلاری آپاریدیم. هر دؤنه گۇروشدن قايداندان سونرا عصبلاری كورلانیردی. نورمال وضعیته قايتىمالاری بیر هفتە چكىردى. مسعود كدرلىر و ساکىتلشىردى. سیامک عصبىلىشىر و وحشىلىشىردى. حمید هر دؤنه حىس اولوناجاق درجهده قوجالىردى. اما من بو گۇروشلە ده راضى ايدىم.

ايدارەدە رسمي ايشچى اولمۇشدو، ھامى منى قبول اتتىشىدى. جناب زرگرى او نفوذلو باخىشلارى ایله منى نظردە ساخلايىردى. بوتون اىشلىنى آرخاينلىقلا منه تاپشىرىرىدى. جناب شيرازى ده ياخىن دوستلارىمدان بىرى حساب اولونوردو. داها هئچ واخت منىملە سورونى اولمادى. بىر مودتدىن سونرا او، اولكەنلى ترک ائتدى. بىر گون ایشه گلىپ، اشیالارينى گۇئوردو و منه دئدى: او قەرمان يولداشىنىزا منیم سالامىمى چاتدىرىن. منیم آديمدان اونا دېئىن: شەhadat معراجىن دئورەسىن دە حلالجى ختم ائلهمك دئىيل، هر كى حاق سۆز گتىرىدى دىلەنە باشىن داردا گۈرمەلى دىر. جناب شيرازىنىن گئتمىي ایله ايدارەدە ساکىتلىك ياراندى. حتى اونونلا بىر دردى اولمايان جناب زرگرى دە ساکىتلىشىدى. بىر مودتدىن سونرا فاطمهنىن قىزى دوغولدو. گۈزلەر ياشىل بىر قىزى اولدۇ. آدینى فيروزە قويىدوق. اوشاقلار اونو چوخ سئورىدىلر. خصوصىلە مسعود ھمىشە اونونلا اويناماغا حاضىر ايدى. پروين خانىمین ارى اولدۇ. قادىن اونو هئچ واخت ياخشى سۈزۈرلە ياد ائلهمەدى. باشىنا گتىرىدىي اىشلەر گۈرە هئچ واخت اونو باغيشلامادى. ارى اولن دن سونرا چوخ واختىنى بىزىمە كىچىرىدىرىدى. من ائوه گئچ گىلندە اوشاقلارين يانىندا قالىرىدى. ائوبىن چوخ اىشلەر نى گۈئوردو كى، من استراحتا بىر آز چوخ واخت تاپىم، اوشاقلارلا اولماغا واخت آيىرا بىلىم. بىر نؤو، اوزونو منیم تكلىيم ده گوناھكار گۈئوردو. على ده محمودون مصلحتى ایله معتبر بىر تاجيرىن قىزينا ائچى گئتىدى. رسمي كىيىن كىسمە مراسىمى اولدۇ. گلىنىن عايىلەسى چوخ آخماق شرطلىر قويىمۇشدو. آتام اعتراض ائتدى: آخى بىز بو خرجلرىن آلتىنдан قالخا بىلەجىيىك. اما على دئدى كى، ائولەنەندىن سونرا گلىنىن آتاسىنىن حسابىنا بىر چوخ قايغىلارىمیز حل اولوناجاق. بو، بىر نؤو، گە لر ياتىرماق كىمى بىر شئى ايدى. بو حادثەلر ده

احمد ایشتیراک ائله‌میردی. هئچ کیم اونونلا دانیشماق، اوندان دانیشماق ایسته‌میردی. حتی با جاردیقجا اونون آدینی دیله گتیرمیردیلر. نئچه واخت ایدی کی، آتم رسمه‌ن اونو ائدهن قووموشدو. تکجه پروین خانیم هله ده اونو گؤروردو و گیزلینجه منه اوندان دانیشیردی. آخر کی، احمد آتمی دا اوزو ایله اوچوروما آپاردی. او زوالی لیغیمن آخرینجی مرحله‌سین ده ایدی. پول تاپماق‌دان اوترو هر ایش گؤروردو. بئله واختلاریندان بیرین ده اویمیزه گئدیر. ائودکی خالچانی بیغیشدیریر کی، آپاریب ساتسین. آتم اونونلا ال به ياخا اولور. چالیشیر کی، خالچانی اونون الیندن آلسین. ائله بو واخت اوریبی توتموشدو. آتمی خستخانا‌ایا آپاردیلار. بیر هفته خستخانا‌دا یاتدی. نئچه گون رئانیماسیادا اولدو. حالی یاخشیلاشدی. پالاتایا گتیردیلر. هر گون اوشاقلارلا خستخانا‌ایا گندیردیم. سیامک تزه‌لیکله بوي آتمیشdi. اوزوونو یاشیندان چوخ گؤستریب راحات‌لیقلا ایچری کئچه بیلیردی. اما مسعودو مین بیر خاهیش، تمه‌نا ایله ایکی دئنه ایچری آپارا بیلديک کی، آتمی گورسون. سیامک بوتون گؤروش واختی باباسینین الینی الیندە ساخلا‌ییردی. بیر کلمه دانیشما‌یاراق اونون یانیندا اوتروروردو. اونون دوزلمیینه اوميد ائدیردیک کی، تأسفله باشقابیر گوجلو ضربه آلدی و سکته کئچیرتدى. اونو یئنه رئانیماسیادا آپاردیلار. ایبرمی دؤرد ساعاتدان سونرا جانینی تسليم ائتدی. بئله‌لیکله، یئگانه آرخامی، دایاغیمی ایتیردیم. اونون اولومو ایله آتا ائوبینه اولان باغلييلیغیم بیر آز دا آزالدی. بیر هفته‌یه کیمی گؤز یاشلاریمی ساخلا‌یا بیلیردیم. اما حیس ائلییردیم کی، منیم آغلاما‌غایم سیامکین ساکیت و درین اوزونتوسونون یانیندا هئچ ندیر. بو اوشاق بیر داملا گؤز یاشی تؤكمه‌دی. پارتلاما حالیندا ایدی. آنامسا هئچ نه باشا دوشموردو: حتیف، موصطا‌فا بو اوشاغی نئچه چوخ ایسته بیردى. اما بو، بیر داملا دا گؤز یاشی تؤكمه‌دی. ائله بیل هئچ وئجینه ده دئیل. بیلیردیم کی، سیامکین روحی وضعیتی من فیکرلشیدیمدن ده پیس دیر. بیر گون مسعودو پروانه‌نین یانیندا قوبوب، سیامکله آتمین قبری اوستونه گئدیک. او چالیشیردی باشقابئره باخسین. اوزوونو زاماندان، مکاندان اوzac ساخلا‌سین. باشلا‌دیم دانیشما‌غا. یاواش اونو یانیمدا اوتروت‌دوم. او قدر آغلادیم کی، آخردا او دا پارتلا‌دی. بو آغلاما‌ق گئجه‌یه قدر -داوام ائتدی. مسعود ائوه گلن ده سیامکین گؤز یاشینی گؤروب آغلاما‌غا باشلا‌دی. آخر کی، ایکی‌سی ده آغلاییب راحاتلاندیلار. آتمین اولمیین دن اوج آی کئچمه میشdi کی، احمد ده اولدو. اونون جسدینی بلدییه ایشچیلری خیابانلارین بیرینده تاپمیشیدیلار. الینی اونون جسدینی تانیماقدان اوترو آپاردیلار. دفن مراسیمی کئچیریلمه‌دی. هئچ کیم اونون اوچون آغلاما‌دی. نه قدر چالیشیدیم کی، اونون حاقیندا نسه یاخشی شئ خاطیرلا‌ییم، اولمادی. اونون اولوموندن تاسوفلنمدیم اوچون گوناهکار حیس ائدیردیم اوزومو. علی بو شرایطده توى ائله‌یه بیلمزدی.

مجبور اولوب يولداشینى سس سىز -صداسىز آتامىن ائوينه گتىرىدى. آنام ائوين هر ايشىنى تزه گلىنە تاپشىرىدى. بىلەلىكلى، آتا ائويمىن قاپىسى او زومە بىردىفەلىك باغانلىدى.

۴-ونجو بؤلوم

۵۵ جى ایلين آخىن بير سира سیاسى جريانلارلا ياددا قالدى. ميللتىن داورانىشى، دانيشىنى بير قدر دىشىلىمىشىد. ايدارەلرده، كۆچەدە، خصوصاً اوئيورسەتلەرde قورخمادان دانىشىرىدىلار. حبسخانالارين پروقراملارى نىظاماما دوشموشدو. حميد و باشقۇا محبوسالارا چوخلو ايمكانلار وئرىلىمىشىد. پالتار، يئمك چاتدىرماق قولايلاشمىشدى. اما منیم اورىيىمەدە هله ده هئچ بىر ايشىق، اوميد يوخ ايدى. بايراما بىر نېچە گون قالمىشىد. هاوادان ياز ايى گلىرىدى. فيكىرىلى حالدا ئوه قايدىردىم كى، بىردىن اينانىلىماز بىر منظرە ايلە اوزبە اوز گلدىم. ائودە، قوناق اوتاباغىنinin اورتاسىندا بىر نېچە كىسى دوييو، بىر نېچە كىسى ياغ، بىر قدر چاى و باشقۇا ارزاقلار دوزولموشدو. تعجلە باخدىم. بعضى واختىلار حميدىن آتاسى بىزە دوييو گتىردى، اما آين ارزاقلار اولمازدى. سىامك منیم مات -معطل قالدىغىمى گۈرۈب دىدى: هەل بى دا وار، بونو دئىيب منه بىر ظرف اوزاندى. بىر ظرف دولو يوز تومەنلىك كاغىز پول ايدى. بونلار ندىر؟ هارادان گلىپ؟ اوزون تاپ. تاپ. بابا گتىرىپ؟ يوخ!پروانە گىل گتىرىپ؟ يوخ! پروين خانىم؟ فاطمه؟ يوخ، تاپا بىلەدىن. دئىيم؟ هە، تئز اول، كىيم گتىرىپ؟ على دايىم. اما دئىى كى، سنه دئىك، محمد دايىم يوللايىپ. تعجوبدن آز قالدى گۈزۈم كىللەمە چىخسىن. تىلەفونو گۈتۈرۈم، آنامىن ئوينە زنگ ائتدىم. اونون هئچ ندن خبرى يوخ ايدى. دئىيم، دستە بى وئر علييە، گۈرۈم نە اولوب؟ على منىملە چوخ صمىمىي سالاملاشدى. دانىشماڭى همىشكىنە اوخشامىردى. نە خىردى، على؟ كاسىبىلارا بخشىش وئرىرسىز؟ اىختىارىن وار، باجى. بىز وظيفەمۇزى يئرىنە يېتىرمىشىك. هانسى وظيفە؟ من سىزدىن نسە اىستە دىيم كى؟ سىز چوخ قورۇرلۇسونۇز. آنجاق بىز گر ك اۆز وظيفەمۇزى يئرىنە يېتىرك. چوخ ساغ اول، على. منیم و اوشاقلارىمەن هئچ نە يە احتىاجى يوخدور. زحمت اولماسا، گل، بونلارى آپار آپارىپ نېيلىيم؟ بىلەمىرم. اورىيىن نە اىستىير، ائلە. مۇحتاج اولانلارا وئر. بىلىرسن، باجى، بونون، اصلىنده، منىملە بىر ايلگىسى يوخدور. محمود قارداش يوللايىپ. اوزونە دىئ. تك سىزە يوللامايىپ. چوخ آداما گۈندىرىپ. من، سادەجە، تحويل وئرمىشىم. بئلە دىئ. دئمەلى، صدقە وئرىپلەر؟ بو نە سۋىزلىرىدیر، باجى؟ بوندان سونرا گل بىر خىيىر ايش گۈرددە. منیم

اوچون او قدر خئیر ایش گؤرموسونوز. تشكکور ائدیرهم. اما گل، بونلاری تئزیلکله بورادان گوتور. محمود قارداش دئسە، گلیب گوتوررەم. اونولا اوزون -دانیش. ياخشى، اوزوم دانیشارام. محمودون ائینه زنگ ائله دیم. دسته يى قولامەلى گوتوردو. سونرا آتاسینا وئردى. بير تانیش سالامدان سونرا دسته يى آتاسینا وئردى.

سالام، باجى. نه اولوب، بىزى ياد ائتمىسىن؟ من ده اىسته يېرىدىم بونو سىزدىن سوروشوم. نىجه اولدو كى، بىز يادىنىزا دوشدوڭ؟ صدقە يوللادىنىز؟ بو نه سۆزلەدیر، باجى؟ صدقە ندىر؟ حاقىن دىر. يولداشىن آزادلىقدان مدافعه ائتمك اوچون بو ايمان سىزلارلا موحارىيە ائدىب، حبسە دوشوب. بىزىم موبارىزە ائله مك گوجوموز يوخدور، حبسە گىرمك، ايشگەنچە گۈرمك گوجوموز يوخدور، هئچ اولماسا عايىلەلرە ياردىم ائلىك. حميد دۇرد ايلدىر كى، زىندان دادىر. بىز ايندىيە قدر نىجه كىچىنمىشىكىسە، بوندان سونرا دا ائله اولاجاق. حاقىن وار، باجى، حاقىن وار. اوزوموز قارادىر. يوخودا ايدىخ. قانميردىق، آغلىمىز چاتميردى. سىزلىر گرك باغىشلاياسىنىز. يوخ، قارداش، اوزوموز كىچىنە بىلىرىك. اوشاقلارىم صدقە ايلە بئۇومە يەجك. آدام گۇندرىن، بونلارى آپارسىن. بو نه سۆزدۇر؟ بىزىم ده بعضى عۆھەدلەتكۈرىمىز وار. سىزلىر بىزىم باشىمېزىن تاجىسىنىز. حميد بىزىم فخرىمىزدىر. بىس دئىيردىز كى، حميد كوممونىست اجلافدى، اعدام اولونماغا لايىقدى؟

طعنە ائله مە، باجى. سن نه كىنلىسىن؟! دئىيم كى، بىز قانميردىق. بىزە ظلملە ساواشان ھەر كس عزىزدىر. كافير اولسۇن، يا موسىمان، فرقى يوخدور. چوخ ساغ اول، قارداش. اما منىم هئچ نە يە احتىاجىم يوخدور. خاهىش ائدیرهم، گلىن آپارىن. محمود آجيخلاندى: قاپى قونشونا وئر، حيطە تۈك! هئچ كىم گلیب آپارمايا جاق! نۇوبتى آيلاردا بو دىيىشمەلر لاب چوخالدى. ايدارەدە آرتىق ھامى يولداشىمەن حبسە اولوغۇنو بىلىرىدى. بو ياخىنلارا كىمى ايش يولداشلارىم منىملە مسافەلى داوارانىرىدىلار. اوتاغىما چوخ گىرىپ -چىخمىرىدىلار. بونا ائرىنمىشىدىم. اما بو آرالار ائله بىل بوتون بو مانعەلر آرادان گوتورولموشدو. اونيوئرست دوستلارىم، يا ايدارەدە كى يولداشلار بىزىم مسئلەمېز بارەدە آيدىن دانىشىرىدىلار. حميدىن حالىنى سوروشوردولار. اونو آقىشلايىرىدىلار. بىزىمە ھەفيكىرىلىكلىرىنى گۇسترىرىدىلر. ايجلاسلاarda منى باشدا اوتوردوردولار. بو وضعىت منى سىخسادا، سىامكە چوخ ياخشى ائتكى ائتمىشىدى. ايندى او فخر ائدیردى. ائله بىل قانات چىخارتىمىشىدى. آيدىن و قورورلا آتاسىندان دانىشىرىدى. مىللەتىن ماراقلارينا و اونون تو تولماغانينا گۈرە سوالالارا جواب وئردى. البتە، ذئھنىنده چوخ خىاللار قوروب، شىشىرىدىرىدى 5. مكتىلىرىن آچىلماغانىندا اىكى هفتە كىچمىشىدى كى، منى چاغىرىدىلار. نىگاران اولدۇم. فيكىرشىدىم كى، يقىن، سىامك ھمىشكى كىمى داوا ائدىب، يا دا كىمىسىه ووروب، اما مودىرىن اوتاغىنا گىرنىدە

وضعیتی باشقا گوردوم. بیر آندا معلملىر و مكتبىن مواعاينلرى باشىما يېغىشىدிலار. حميد حاقىندا سوال وئرمە يە باشلادىلار.

وضعیتى، اينقىلاپىن گله جك پلانلارينى سوروشىدۇلار. مات فالمىشىدېم. حميدىن توتولماگى حاقىنداكى سوالالارا جواب وئردىم، اما باشقا مسئلەلر حاقىندا، سادەجە، «بىلمىرم» دىدىم. آيدىن اولدو كى، سىامك آتاسى حاقىندا او قدر آرتىق - اسكيك دانىشىپ، آداملاр بو فيكەر دوشوبىلر كى، يقىن، منيم ده او آداملارلا ايلگىم وار. معلملىرىن بىرىنин گۆزو دولمۇشدو: ائلە آتادان بئلە ده اوغۇل گۆزلەمك گرە كدىر. بىلمىرسىنىز، نىجە گۆزل و اشتكىلى دانىشىر! ماراقلىدى، او، آتاسى حاقىندا نە دانىشىر؟ او بىر بؤيوك آدام كىمى ھامىنин قاباغىندا دوروب دئى: «آتام بو سىitem چكمىش خالقىن آزادلىقى يولۇندا موبارىزە آپارىر. دوستلارينىن چوخو بو يولدا اولوب. ايللەردىر، اوزو حبسەددىر. دەشتلى ايشگەنجهلر آلتىندا مقاومت گۆستەرير. و بىر كلمە ده دانىشىمیر». ائوه قايىداندا اىچىمەدە فرقلى حىسىلر وارىدى. بىر ياندان سىامكىن بو شرايىطە ئۆزۈنۈ گۆستەرە بىلىپ، فخر ائلەمەسىنە سئۇينىرىدىم. او بىرى ياندان دا بو آرتىق -اسكيك سۆزلەرن قورخوردوم. بىزە تزەدن اذىت وئرە بىلدەيلر. ايدارەدە، او尼ۋەرسىتەتەرەن اينقىلاپى صۆحبتەدە منه ايشارە ئەدىرىدىلەر. هر سئچكىدە منى نومايندە سئچىرىدىلەر.

دئىرىدىم كى، من چوخ شئى بىلمىرم، بونو منيم تواضۇكارلىغىما يوزوردۇلار. منىم داوارانىشى دىيىشىمە يەن آدام تكجه جناب زرگرى اىدى. او، دقتەن اطرافىمداكى دىيىشىكلىيە گۆز قويوردو. بىر گون ايدارەدە اينقىلاپ كومىتەسى ياراتدىلار. آداملارىن بىرى كىسىن بىر نىيطق سۈپەلەيەرك، منيم اينقىلاپى خصوصىتىم، اينسانى دىرىلىم و آزادلىق جارچىسى اولماغىم بارەدە دانىشىدى. منى سئچكىيە نومايندە كىمى تكليف ائلەدى. يئريمدن قالخدىم. ھامىيا تشىكىور ائدىب، تكليفدىن ايمتىناع ائلە دىم. آخىردا دىدىم: من ھەچ واخت اينقىلاپى اولماشىم. ياشايسىش منيم راستىما بىر كىشى چىخاردىب. اونون سىاسى باخىشلارى اولوب. من آنچاق اونو تانىياندان سونرا اينقىلاپىن نە اولدوغۇنو آنلامىش و سئومىشەم. ھامى گولوب ال چالدى.

اينانىن، دوزونو دئىيرم. من بوتون وارلىغىملا اونون آزادلىغىنى آرزو لاپىرام. اما عقىدە و سىاسى گوج معناسىندا منيم ھەچ نىيم باشقالاريندان آرتىق دئىيل. باياق نىيطق دئىهن كىشى اعتراض ائلەدى: اما سىز اذىت چىكمىسىنىز. ايللەردىر، يولداشىنىز زىندان دادىر و سىز تكباشىنا اوشاقلارىنىزىن و اۋۇنۇزون ياشايسىشىنى ايدارە ئەدىرىسىنىز. مىڭ بۇ، سىزىن اونونلا ھەمفىكىر اولمانىز آنلامىنا گلمىرمى؟ يوخ، اگر يولداشىم اوغۇرلوق اوستوندە توتولسايدى دا، من بۇ ايشلەرى گۈرجىدىم. ھاي - كوى قالخدى. جناب زرگرىنinin باخىشلارينى گۈرەندە بىلىدىم كى، دوز دئمىشەم. بۇ دئونە ده منيم صداقتىمدىن، تواضۇكارلىغىمداڭ اشتكىلىنىب، نومايندە سئچىدىلەر. اينقىلاپ ھىجانى گونو - گوندىن چوخالىرىدى. دوشۇنوردوم كى، گۈرەسەن، شەھرىزىد و

يولداشلارينين اولومو، حميدىن ايللر بويو زينداندا چكدىي ايشگەنجهلر بونلارين هامىسىنин بير گون نتىجەسى اولا بىلرمى؟

ايلىك دئنه ايدى كى، قارداشلاريم منىملە هەفيكىر ايدى. هامىمىز عىنى سۆز و دئىيردىك.

بىر -بىرىمىزى آنلاپىرىدىق. ايلىك دئنه ايدى كى، اونلار قارداش كىمى داورانىردىلار. منى و عايىلەمى قوروپوردولار. محمود او قدر ايسىنىشمىشدى كى، اوز اوشاغينا نه آلىرىدىسا، اوندان سىامكە ده آلىرىدى. آنام آلالاها شوکور ائدip دئىيردى: حئىيف، آتانيز سىزىن بئله ياخىن اولدوغونۇز بو گونلار گۈرمەدى. هەميشە نىڭاران ايدى. دئىيردى، من اولسەم، بونلار ايللرلە بىر -بىرىنى گۈرمە يەجكلەر. قىزيمىن اليىدن توتان اولماياجاق. كاش ايندى بورادا اولاردى. گۈردى كى، بو قارداشلار باجيلارى ايله نىچە مەھرىيەن دىلار. محمود كاستەت و ا اعلانلار گىتىرىدى. على اونلارى چوخالدىر، من اونيۋەستەدە. ايدارەدە بو شەيلرى اينسانلارا پاپلاپىرىدىم. سىامك صىنيف يولداشلارى ايله كۆچەلرە چىخىب شوعارلار سىلسەن دېرىرىدى. مسعود آكسىيا ايشتىراكچىلارينين رسمىنى چكىرىدى. اونون اوستوندە «آزادلىق» يازىرىدى. او ايلين يايىن دان بىز آكسىيالارين، دانىشىقلارين، ايجلاسلارين مرکزىنە دوشموشدوک. هامىمىزىن بىر اىستە بى وارىدى. هر گون فيكىرلىشىرىدىم كى، حميدە بىر آدىم دا ياخىنلاشمىشام. ايندى حميدىن ساغ اولماغينا لاب چوخ سئوينىرىدىم. داها اونو اوزونە قاپانمىش گۈرەن ده حميدىن يولداشلارينين يانىندا قورورلا اولمىنى آرزو لا مىرىدىم. يواش -يواش اينانىرىدىم كى، اونون چكدىي اذىتلەر نتىجەسىز قالماياجاق. همین يوخولار ايندى گئرچك اولوردو. سحرلر زورلا يوخودان دوران اوغلان ايندى ائركەن دن آياغا قالخىرىدى. بىلمىرىدىم، اونون بو قدر دىيшиلىمىنندن سئوينىم، يوخسا ناراحات اولوم، پاپىزىن اىلىك آيىنن اوللىرىن ده محمود دئىدى كى، آتامىزا اىلدەنومو كىچىرتىمك اىستە بىر. آتامىزىن ايلين دن بىر آى كىچمەسىنە باخماياراق، هئچ بىرىمىز اعتراض ائتمىدىك. اونون عزيز خاطىرەسى و يا وئرىلەن صدقە اونون روحونا هر زامان دېرىلى ايدى. هامىمىز سئوينحلە بىر نىچە گون اول دن قوللارىمىزى چىرمالادىق. گلهجك قوناقلارين سايى گونو گوندن چوخالىرىدى. اورىيەم ده محموددا تشكىر ائلىپىرىدىم. گون سحر تىزدىن هامىمىز محمودون ائۋىنده ايشە باشلادىق. گوندىن -گونە كۈكەلەن سعادت نىققىلدايا -نىققىلدايا گىنىپ - گلىپىرىدى. من يئآلما سوپوردوم. سعادت گلىپ يانىمدا او توردو. دئىيمە: يورولماياسان. چوخ زحمت چكىرسن.

بو نە سۆزدۇ؟ بو دا مىللەتى بو وضعىت دە بىر يئرە يىغماغا بەنانەدیر. دوغرودان، قارداشىم ايندى نىچەدیر؟ گۆز دىمەسىن، دئىيەسەن، داها بىر -بىرىنىزىلە سورونىنىز بۇخدور. يوخ اشى، داها اوندان كىچىب. ماحمودو هارادا گۈرورەم كى، داوا دا ئەلىك؟ گلنده او قدر يورغۇن اولور، يا دا بئىنى او قدر مشغۇل اولور كى، ائوه هئچ فيكىر دە وئرمىر. واسوآسىلىغى نىچە اولوب؟

چوخ یاخشیدیر. او قدر مشغول دور کی... بیلیرسن، بو اینقیلاپ اونو چوخ ده بیشیب. ائله بیل دردینین درمانی بو ایمیش.

ایندی دئیر کی، ائله بیل الله یولوندا جیهاد ائدیرسه‌ن. اینقیلاپین بؤیوک ثاوابی وار. داها خیردا مسئله‌لره ایشی یوخدور.

یئمکدن سونرا صوچبتر باشلاندی. بیز آرخا اوتاقدا اوتورموشدو. سسلری یاخشی ائشیتمیردیک. کیشیلرین آرخاسین دا اوتورموشدو. بیز دسته آدام دا پنجره‌نین آرخاسین دا دورموشدو. بیز -ایکی نفر دانیشاندان سونرا سوز سعادتین عمی‌سینه چاتدی. ایندی او، نتچه آی زینداندا اولماگینا گؤره هامینین گؤزون ده قهرمان ایدی. اول ده او، آتامین یاخشیلیقلاریندان دانیش‌دی. سونرا عایله‌میزین اینقیلاپی تاریخچه‌سیندن سوز آچدی. او دئیردی: بو مؤحتره‌م عایله همیشه دین و وطن یولون دا موباریزه ائدیب. بو یول دا یارالار آلیب. ۴۲ جو ایلده خورداد آیینین ۱۵ ده آغاپی خومئینی توتولاندان سونرا مجبور اولوب ائولرینی و تورپاقلارینی ترک ائدیبلر. قومدان کوچوبلر. بو موباریزه یولوندا جاوان اوغوللارینی قوربان وئریبلر. گنج اوغوللاری گیزلی شکیل ده اولدورولوب، کورکه‌نلری هله ده زیندان دادیر. تعجب‌لندیم. اونون کیمدن دانیش‌دیغینی بیلمیردیم. دیرسیمه‌له سعادتین بؤیونه ووروب سوروشدو: او، کیمی دئیر؟ سین ارینی. یوخ، او بیری جاوان اوغول کیم دیر؟ احمدی دئیر ده. بیزیم احمدی؟ هه. هئچ فیکیرلشمیسن، اونون اولمیی نه قدر شوبه‌هله اولدو؟ اوج گوندن سونرا بیزه خبر ائتدیلر.

علی مورقا گئدیب اونون جسدینی تانیدی. هله دئیردی، بدهنین ده ضربه‌لر ده وارمیش. یقین، اوزو کیمی نارکومانلارلا داوا ائلیبیمیش. اولونون دالینجا بو سوزلری دانیشما. بیزیم قومدان گلمیمیز باره‌ده بو سفنه سوزلری کیم اوبدوروب؟ سن بیلمیرسن؟ خورداد آیینین ۱۵ ده باش وئرەنلردن سونرا بورا کوچدونوز ده. آتانلا محمود تھلوکه‌ده ایدی. یقین، سن اوشاق اولموسان، یادین دا دئیل. هیرصله دئدیم: یاخشی یادیمدادیر. بیز تئه‌رانا ۳۹ ینجی ایلده گلديک. محمود نتچه هامیبا یالان دئیه بیلیر؟ میلتین هیجانین دان، روحون دان ایستیفاده ائدیر؟ بو واخت آرتیق محمود دانیشیردی: ائله آتادان دا بئله اوغول گوزله‌مک اولار. ائله اوغول کی، جانینی و مالینی اینقیلاپ یولوندا خرجلییر. هئچ بیز فداکارلیق‌دان، گذشتدن، زحمت‌دن قاچمیر. سیاسی محبوس‌لارین عایله‌سینین خرجینی چکیر. بیز آتا کیمی اونلارдан موغایات اولور. او بونو دئیه‌ن ده سیامک قالخیب اونا طرف گئتدی. ائله بیل خصوصی تعلیم گئرموشدو. دقیق بیلیردی کی، نه زامان آیاغا قالخیب رولونو ایفا ائتمه‌لیدیر. محمود ایسه دانیشیردی: بو معصوم اوشاق ایسالام موجاهیدلریندن بیرینین اوغلودور. ایللر دیر کی، آتاسی حبس‌خاناد، ایشگه‌نجه آلتین دادیر. جینایتکار رئژیمین الی یوزلرجه بئله اوشاغی یئتیم قویوب. چوخ شوکور کی، بونون مئه‌ریبان، اونون اوغروندا جانین دان کئچه‌ن م Hammond صادقی کیمی دایسی وار. یوخسا، الله بیلیر، آتالاری حبسه

دوشەندە بو مظلوم عایلەنین باشینا نلر گلردى... اورىيىم بولانىيردى. حىس ائدىرىدىم كى، كۆينىيىم منى بوغور. اليمى آتىب ياخامى دارتىدىم. دويىمىسى قىرىلىپ دوشدو. ائله آجىخلا قالخدىم كى، آناما سعادت دهشته گلدىلر. سعادت چادرامىن بىر طرفىندن يايپىشىدى: او تور، معصومە. سن آتائىن روحو، او تور. محمود مولالانىن آرخاسىندا داييانىب، نىڭارانچىلىقلا منه باخىردى. ايستە يېرىدىم چىغىرىم، اما سىسىم چىخمىردى. سىامك قورخاراق، قاچا-قاچا منه طرف گلدى. اونون الينى ايتەلەيىب دئىيەم: او تانمىرسان؟ آنام دىزلىرنە دؤيدۇ: الله منى اۋلدۇرسۇن! قىز، آبرىمىزى تۈكمە، قىز. نىفترلە محمودا باخدىم. چوخ شئيلر دئمك اىستە يېرىدىم كى، مرثىيە او خوندو. ھامى قالخىب، سىيەن وورماغا باشلادى. سىامكىن اليىدىن توتوب ائشىيە چىخدىم. مسعود چادرامىن اتىين دن يايپىشىمىشىدى. آرخامجا قاچىرىدى. ايستە يېرىدىم سىامكى او قدر كۆتكلىيەم كى، قاپقا拉 قارالسىن. ماشىنин قاپپىسىنى آچىب، اونو اىچىرى اىتە لدىم. سىامك دىنجلەمەن سوروشوردو: آخى نه اولوب سنه؟! سن سىسىنى كىس! سىسىم ائله حىرصلى اىدى كى، او شاقلاڭلار ئوه چاتانا كىمى يېر كلمە دە دانىشىمادىلار. اوز-اوزومە دئىيەم كى، بو اوشاغىن تقصىرى نە دىر؟ ئوه چاتاندا اول محمودا، سعادتە، علەيە سۆيىدوم، سونرا دا او توروب زار-أغانلادىم. سىامك باشىنى آشاغى سالىپ اوزبە اوز او تورموشدو. مسعود بىر اىستكان سو گتىرىدى. يياوش - يياوش ساكىتلىشىدىم. بىلەمیرم، سن نىيە گۈرە بئلە آجىخلانمىسىن؟ اما هەر نە اولوبسا، باغيشلا. يعنى سن بىلەمیرسەن؟ نىچە بىلەمیرسەن؟ سن بوتون مراسىمەلرده محمودلا گەنديب بو ايشى گۈرۈرسەن؟ سنى ھامىيا گۈستەرير؟ او، قورور و فخرلە دئىدى: بلى. آتامى چوخلۇ تعرىفلىيەر. بئىنەمەن توستۇ چىخدى. بىلەمیردىم كى، او شاغا نە دئىيەم. چالىشىرىدىم ساكيت اولوم و اونو قورخوتمايىم. دئىيەم: او غلۇم، باخ بىز دئورد ايل آتان اولمادان ياشادىق. هەنچ واخت دا هەنچ كىمە مۇحتاج اولمادىق. خصوصاً محمود دايىسا. من جان قويورام كى، هەنچ كىمەن آسىلى اولماياق. سىز فخرلە بئىبىيە سىنىز. اوزگەننەن رحم و صدقەسى ايلە دئىيل. ايجازە وئرمىشەم، هەنچ كىم سىزە يېتىم كىمى باخسىن. ايندىيە كىمى دە اوز آياغىمېزىن اوستوندە دورموشوق. بلکە بىر آز چتىن كىچىب، اما او زىنەدە اوز قورورومۇزو، آتائىن قورورونو قوروموشوق. اما ايندى آخماق محمود اوز خىيرىنەن اوئترو سىزى بىر كوكلا كىمى نومايىش ائتىرىر. او، سىزدىن سوء-ايستىفادە ائدىر. بىر ايش گۈرۈر كى، مىلىتتىن اورىي يانسىن. بو نىچە ايلە او، بىر دئونە دە حالىمېزى سوروشىمايىشىدى. باخ، او غلۇم، سن گىر عاغىلى او لاسان. قويماياسان سىنەن اىستىفادە ائتىسىنلر. آتان بونو بىلسە، چوخ ناراحات اولا. او، هەنچ واخت اىستىمز كى، او زو، عايىلەسى محمود كىمى آداملارىن اليىدە واسطە اولسۇن. اوندان سونرا هەنچ واخت قويموردوم محمود او شاقلارى او زو ايلە او يىان - بويانا آپارسىن. زنگلىرنە جاواب وئرمىرىدىم. شەھرىورىن آخرىي اىدى. بىز تىز-تىز

آکسیالارا چیخیردیق. موختلیف یئرلره گئدیردیم. بوتون سؤزلره قولاق آسیب اونلاری دیرلهندیربردیم. هارادا کی سیاسی محبوس واردیسا، اورادا من ده اولوردوم. بیرینجی سیرادان قیشقیربردیم. اوشاقلاریمین یومروقلاری ایکی طرفیمدن بالاجا بايراق کیمی دالغالانیردی. گۆزلریم یاشلا دولوردو، اما اورییم یونگوللشیردی. هامینی قوقاقلاییب اوپیک ایسته بیردیم. ائله بیل هامی منیم اوز اوشاقلاریم، آنام، باجیلاریم، قارداشلاریم ایدیلر. حمیدین آتاسی ایندی داها تئز -تئز گلیب - گئدیردی. تلاشینی آرتیرمیشدی. هر گون بیر -بیریمیزله مصلحتلشیردیک. یاواش یاواش اوپیندیک کی، مین نفر محبوسون عفو مسئله‌سی قطعی لشیب. بیز ائله ائتمەلی ایدیک کی، حمیدین آدی دا او سیاهیبا دوشسون. بو قدر هیجان و اومید عصبلریمی ضعیفلتمیشدی. اوزومدن چوخ، اوشاقلاردان نیگاران ایدیم. قورخوردوم کی، بو قدر اومیدن سونرا اونون آزادلیغا چیخماماسی اوشاقلارا آغیر ضربه اولا، چالشیردیم اوشاقلار بو عفو مسئله‌سین دن خبر توتماسینلار. اما قاپیدان قوودوغوموز خبر بیزه پنجره‌دن گلیردی. سیامک اوزو بو خبری ائشیدیب، هیجانلا منه دئدی. اما من ساکیتجه جواب وئیردیم: «یوخ، بونلار دؤولتین تبليغى دیر کی، ميللتى ساکىتلشىدىرسىن». دئيردیم کی، اينشاللاه، اينقىلاپدان سونرا اوزوموز گئدیب، جىسخانالارین قاپىسىنى آچىب، آزادلینا چىخاردارىق اونلارى. حمیدین آتاسی دا منيملە عىنى فيكىرده ایدى. واختا آز قالىردی. اوزومدن آسىلى اولمادان حميد اوچون آلىش -وئريش ائديردیم. آلت پالتارى، كۈنىك، ائۋ پالتارى آليردیم. داها شىرىن رؤيالارىمین قارشىسىنى آلا بىلمىردىم. حمیدین آزادلېغىنidan سونرا نه ائدجييمىزى فيكىرلشىرىدىم. اما ھمین تارىخ دن بىر نىچە گون اول حمیدین آتاسى يورغۇن و توتولموش حالدا بىزه گلدى. موناسىب واخت تاپىپ دئدی: سياھى تخميناً حاضىردى. دئىهسەن، حمیدین آدی اورادا يوخدور. اما منه سؤز وئردىلر کی، اگر وضعیت بئله گئتسە، چوخ ياخىندا حميدى ده بوراخاچاclar. اما بو دئونه احتىمالى آزدىر. بو دئونه چوخ دىندار اولانلارى سالىيالار سياھىيما. قەرىمى اودوب دئدیم: بىلىرىدىم بئله اولا جاغىنى. بىر گۆز قىripىمیندا بوتون اومىدلرىم پوج اولدو. حمیدین آتاسى گىتدى. اما اوزونتومو و اومىدىسىزلىگىمى اوشاقلاردان گىزلىتمك چوخ چتىن اولدو. مسعود ائله هئى اطرافىما دولانىب سوروشوردو: نه اولوب؟ باشىن آغرييير؟ سیامک: تزه خبر وار؟ دئىه سوروشوردو. اونلارا: گوجلو اولون، دئىدیم. گرک ھله گۆزلىك. حىس ائديردیم کی، ائوين دىوارلارى اوستومە گلير. بدهنىم سىخىلىرىدى. تكلىيە و ائوين توقۇنلۇغۇنا دؤزه بىلمىردىم. اوشاقلارين الينى توتوب ائودەن چىخدىم. مسجىدەن قاباغى قالابالىغىدى. بىر دسته شوعارلار قىشقیريردى. اونلارا طرف گىتدىم. مسجىدەن حىطى ده آداملا دلو ايدى. اوزوملە اوشاقلارا بىر يول آچدىم، بىلمىردىم نه قىشقیريردىلار. منیم اوچون فرقى يوخ ايدى. منیم اوز شوعارىم

وار ایدی. قهر و آجیخلا چینیردیم: سیاسی محبوسالارا آزادلیق! بیلمیرم، سسیمده نه واریدیسا، بیر ده قیقهدن سونرا هامی بو شوعاری قیشقیریدی. او گون رسمی تعطیل گونو ایدی. هله گون چیخمامیشدی. بیلیردیم کی، تهلوکه سیزليک تدبیرلری گوجلنب. اوشاقلارا گوره گرک ائدهن چیخمايیدیم. بیلمیردیم عصبلریمی نتجه ساکیتلشیدیریم. دایانا بیلمدیم. پردهلری، مللهله ری چیخاردیب پالتاریویانا آتدیم. شوشه‌لری سیلدیم، او تقلااری سوپوردو. اوشاقلارلا دانیشماغا حؤوصلهم يوخ ایدی. حیطه اویناماغا گوندردیم. مطبخی تمیزدیم. یئمک بیشیرمه‌یه حالیم يوخ ایدی. دونه‌ندن قالانلاری قیزدیردیم. منیمله اوشاقلارا چاتاردی. ننه ده او قدر ضعیفلمیشدی، چوخ آز یئمک یئیردی. اوشاقلارا یئمک وئردیم، قابلاری يودوم. ایسته بیردیم گئدیم حیطی ده يویوم. اما گوردوم کی، داها گوجوم يوخدور. يورغونلوقدان آیاق اوسته دورا بیلمیردیم. بیرتهر اوزومو دوشون آلتینا چاتدیردیم. سویو آچیب اوجا سسله آغلادیم. بورا یئگانه یئر ایدی کی، راحات آغلايا بیلیردیم. ساعت دئرده ياخین ایدی. حامامدان چیخدیم. زالدا تلکویزورون قاباغیندا بیر بالیش قویوب اوزاندیم. اوشاقلار قاباغیمدا اوینایرددیلار. گوزلریم یومولوردو کی، گوردوم ائین قاپیسی آچیلدی. حمید ایچری گیردی. گوزلریمی مؤحکم باغلادیم کی، بو شیرین یوخو داوم ائله‌سین. اما قولاغیما هر جور سسلر گلیردی. ترددوله گوزلریمی آچدیم. یئریمندن قالخدیم. اوشاقلار مات مات ساچی، بیغلاری آغارمیش آریخ بیر کیشیبیه باخیردیلار. یئریمنده قورو دوم. حمیدین آناسینین سئوینج دولو سسی بیزی اوزوموزه گتیردی. تنتهنه ایله: بويور! دئدی. بو دا سنین يولداشین. اوشاقلار، نیبه دایانمیسیز؟ آتانیز گلیب! ایندی حمیدین بويو سیامکدن ائله ده هون دور دئیلیدی. بو ایللر عرضیند من دونه‌لرله اونو گورموشدو، اما هئچ واخت بئله آریخ، حالسیز گورممیشیدیم. اینیندکی بوتون پالتارلار اونا ایکی اوچ اولچو بؤیوک ایدی. شالوارینی کمرله او قدر سیخمیشدی کی، چیم دوشموشدو. پئنجینین چینی ساللانمیش دی، قولو بارماقلارینین اوجونا قدر چاتمیشدی. دیزلرینی یئره قویوب اوشاقلاری قولاقладی. دئرموز ده بیرلیک ده آغلابیردیق. حمیدین آناسی گوز یاشلارینی سیله‌رک دئدی: بسdi داها، قالخین. حمید يورغوندور، خسته‌دیر. ایندی زیندان خستخاناسیندان تحويل آلمیشام. قویون استراحات ائله‌سین. من ده گئدیم آناسینی گتیریم. قایناتامی قولاقلایب اوپدوم. باشیمی چینینه قویوب آغلادیم. بو قولجا کیشی نتجه مئھریبان، ضیالی، باشا دوشەن آدام ایدی؟! حمیدین قیزدیرماسی وار ایدی. کئمک ائتدیم، پالتارلارینی چیخارتدى. چوخ ضعیف، گوجسوز ایدی. آیاق اوسته چتین لیکله دوروردو. هر پالتارینی چیخارتدىقجا نظریم ده بالاجالاشیردی. آخردا بیر دری، بیر سوموک اولدوغونو گوروب دهشته گلديم. بدهنینین هر یئریندە بیر یارانین ایزى واریدی. ایستولون اوستوندە اوتورتدوم کی، جورابلارینی چیخاردیم. اما

آیاقلارینین قییری - عادی وضعیتینی، قیزارمیش نازیک دریسینی گورهنه طاقتیم قالمادی. آیاقلارینی قوجاغیمدا توتوب، باشیمی دیزلرینه قویاراق آغلادیم. اونونلا نه ائتمیشدیلر؟ گورهسهن، ساغالاجاقدی می؟ تزه پیژاما، شالوار و آلت پالتاری گئیسندیردیم. اونلار دا اونا بؤیوک ایدی، اما پئن جک -شالواری کیمی قالمیردی. احتیاطلا چارپاییدا اوزاندی. ائله بیل ایسته بیردی، بو دقیقه نین لذتینی چیخارتسین. اوستونو اورتدوم. باشینی بالیشا قویدو. گوزلرینی یوموب، درین بیر آه چکیب دئدی: دوغرودان، من اوز یاتاغیمدا اوزانمیشام؟ نئچه ایل هر گون، هر دقیقه بو یاتاغی، بو ائوی، بو دقیقه‌نی آرزولامیشام. اینانمیرام گئرچک اولماغینا. نه گوزلدی؟! اوشاقلار اونون بوتون حرکتلرینه فیکیر وئریدیلر. اونلاری سسله بیب، چارپاییدا اوتورتدوم. اونلارلا دانیشماغا باشладیم. چایی حاضیرلادیم، سیامکی چاغیردیم، چورک و شیرنی آلماغا دوکانا يوللادیم. پورتاغال سویو چکدیم. بیر آز شوربامیز واریدی ایسیتیدیم. هر دقیقه اونا یئمک اوزادیردیم. گولوب دئدی: عزیزیم، صبیر ائله. من بئیه بیلمیرم. گرک بیر مودت یاواش -یاواش بئیم. بیر ساعاتدان سونرا حمیدین آناسی و باجیلاری گلديلر. آناسی دلی کیمی ایدی. اوزوندن چیخمیش دی. پروانه کیمی حمیدین دؤوره سینه دولانیردی. آغلایب قوربانلار دئیردی. باشدان -آیاغا اوپور، سونرا تزهدن باشلاپیدی. حمیدین حتی گوزلرینین یاشینی سیلمه يه گوجو يوخ ایدی. آستا سسله دئیردی: آنا، بسدیر. سن الله، ساکیت اول. بو قارماقاریشیقليغین اورتاسیندا نئچه گون ایدی کی، آنام منه زنگ وورموردو. ايندی کثفیمیزی سوروشماق اوچون زنگ ائله میشdi. ائله کی حمیدین گلديین بیلدى، اوزوندن گئتىدی. ياریم ساعات کئچمه میشdi کی، هامیسى اللرین ده گول، شیرنیات ائویمیزه آخیشیدیلار. آنام و فاطمه حمیدی گورهنه کیمی آغلاماگا باشладیلار. محمود آرامیزا هئچ نه اولمامیش کیمی ياخینلاشیب، حمیدی اوپرک تبریک ائله‌دی. سونرا سعادته: ایستکانلاری حاضیرلا، دئدی. چوخلو چای دمله. ايندی قوناقلار گله‌جک. على، سن ده قوناق اوتابغینین قاپیسینی آچ، ایستوللاری دیوارین قیراغیبلا دوز. قابلارا مئیوه، شیرنی دوزون. من تعجبله دئدیم: بیز هئچ کیمە خبر وئرمە میشیک. سیزین خبر وئرمینیزه احتجاج يوخدور. آزاد اولانلارین آدلاری هر يئرده بیلديریلیب. میللت گله‌جک. بیلديم کی، يئنه نسە حیله‌سی وار. قطعیتله دئدیم: باخ، قارداش، حمید خسته‌دیر. استراحتاه احتیاجی وار. قیزدیرماسی يوخاریدیر. گئوررسن، سینه‌سی نئچه خیریلداپیر؟ اولمايا بیر آداما خبر ائله‌یه‌سن. من خبر ائلمیرم آخى، اوزلرى گلیر. من هئچ کسی ائوه بوراخماياجاگام، ايندیدن دئییم، سونرا هئچ کیم اینجیمە‌سین. محمود ماپوس اولدو. بيردن ائله بیل نسە يادينا دوشدو: يعني اونون اوستونه حکیم ده چاغیرماياجاق‌سیز؟ نییه کی، چاغیراجاغیق. اما بو گون تعطیل‌دیر. حکیمی هارادان تاپاجاغیق؟ منیم تانیش حکیمیم وار، زنگ، ائدرهم، گلسین. بیر

ساعات دان سونرا یانیندا ایکی نفرله بیر حکیم ایچری گیردی. هامینی او تاقدان ائشییه چیخارت دیلار. حکیم مواعاینه يه باشладی. گلنرین بیرینین الینده کامئرا واریدی. حمیدین یارالارینی چکدی. آخردا حکیم حمیدین خستلیینین خرونيکی آغجیر خسته لیگی اولدوغونو دئدی. چوخلو درمان يازدی. دئدی: گرک درمانلار واختلى واختین دا وئريله. اينه لریني ده واختین دا وورماق گره کدی. یئمه يینی ده تدریجه ن آرتیرین. محمود رئسپتی آلدی. کاغيدى علیه وئردی کی، صباح هامیسینی آلیب گتیرسین. بيردن کومئندانت ساعاتی يادلارينا دوشدو. تلسیک بیغیشیب گتتیلر. حمیدین آناسی گئتمک ایسته میردی. آتاسی زورلا آپاردى. سؤز وئردی کی، صباح ائرته دن یئنه گتیرە جك. هامى گئدندن سونرا خاهیش - يالواریشلا حمیده بير ایستکان سود ایچیرت دیم. او قدر يورولموش دوم کی، قوناقلار دان سونرا داغیلان ائو-ائشی بیغیش دیر ماغا گوجوم يوخ ایدی. او زومو چارپايسا چاتدیریب حمیدین یانیندا او زاندیم. حکیمین و وردوغو اينه لرین ائتكیین دن حمید تئزجه آغیر بير يوخويما گئندی. اونون او زونه با خدیم. یانیمدا اولدوغونا گئره آللها شوکور ائله دیم. آند ایچدیم کی، اونو اولوكی گونلرینه قایتارا جاغام، نه واخت يوخولاد یغیمی بیلمه دیم.

٥ ينجي بؤلوم

بیر هفتەدن سونرا حمیدین وضعیتى دوزلمە يە باشلادى . ياخشىلاشمىشدى، قىزدىرماسى كىسilmىشدى. ياخشى يئمك يئيە بىليردى. هله تام سا غالمامىشدى، گئجهلر ائله هئى اۆسکوروردو، دۇرد ايلين پىس يئمە يى، گۇردو يو ايشگەنچەلر اونو ضعيف سالمىشدى. اما حىس ئىلىرىدىم كى، حمیدين دردى تكجه بونلار دئىيل. اونون روحۇ عذاب چكىردى. او زونه قاپانمىشدى.

دانىشماغا سۆز تاپمىرىدى. كۆھنە دوستلارىنى گۈرمك اىستەمېرىدى. هەنج بىر سوالا جواب وئرمىرىدى. حكىم دن اونون پىخخولۇزى وضعىتىنى نه يئرده اولدوغۇنو سوروشدو. دئىى: بىر آز سورون وار، اما ناراتات اولماغا ديمز. نىچە اىلدهن سونرا قفىل دىيشىكلىك، عايىلە ياشايىشى ھامىسىنا بو، بىر آز چتىن گۇرونور. اوندا ياشايىشا سئوگى ياراتماق گە كدیر.

گىرك تزە ياشايىشا باشلايا. اونون او زونه قاپانماغانىن نه دىنىي آنلامىرىدىم. اوللر دانىشماغانىم خستەلىكى اىلە باغلا يىرىدىم. اما ايندى خستەلىكى كىچمىشدى. بىر ياندان دا اونا فورصت وئرمىرىدىلە كى، او زونه گلىسىن. او قدر آدام گلىپ - گندىرىدى - كى، يارىم ساعات دا بىر - بىرىمېزلە دانىشا بىلەمىرىدىك. ائويمىز كاروانسارا كىمى او لموشدو. موختليف آداملا رلا دولوب - بوشالىرىدى. حمیدين آناسى ايكىنجى گئجه دەن بىزىم ائويمىزدە قالدى. مونىرە - حمیدين بؤيووك باجىسى دا او شاقلا راي ايلە تبرىزدىن گلدىلەر. نه من، نه دە حميد بۇ قدر قارىشىقلىغا دۆزە بىلەمىرىدىك. بىلەرىدىم كى، بۇ قالابالىغىن يارىدان چوخونون گوناھى محموددادىر. هر گون بىر دستە آدام گتىرىرىدى. ائله بىل قىئىرى - عادى بىر جانلى تاپمىشدى. هر گون ائويمىزە يئمك يوللايىب دئىرىدى كى، آرتىغىنى دا كاسىبىلارا وئر، ھامى اونون الى آچىق لىغىنا تعجب ائدىرىدى. بىلەمىرىدىم، نه يالانلار اويدورموشدو، او زونو ائله گۇستىرىدى كى، گويا حمیدين آزادلىغا چىخماسى اونون خىدمتى دىر. خوشبختلىكى دن، جورات اتتىمىرىدى، يوخسا هر دئونە حمیدى سوپىندوروب يارالارىنى مىلتە گۇستىردى. سياسى صۇحبىتلەر تزەدن باشلامىشدى. يواش - يواش حمیدين كىچمىش دوستلارى، يىئى ھمفىكىرىلەر اوزە چىخىرىدى. هر گون يانلارىندا بىر قروپ ھوسكار گنجلەرە حمیدى گۇرمە يە گلىرىدىلەر. بۇ بؤيووك قەھرمانى ياخىندا گۈرمك اىستىرىدىلەر. اما حميد اونلارى گۈرمك اىستەمېرىدى.

اونلارىن يانىندا داها چوخ او زونه قاپانىرىدى. بىر گون حكىم موعاينە يە گلنده منه دئىى: خانىم، نىبىه ائوينىز بۇ قدر قارىشىق دىر؟ آخى دئمىشىدىم كى، خستەنىن استراحتە احتىاجى وار؟ من نىليلە يە بىلەرم، حكىم؟ او زوم دە دلى اولورام، مىلتى

چوئله قووا بیلمرهم کی؟ او زوم گلمیر آخی... اما منیم او زوم گلر. حکیم گئندنه حمیدین یانیندا کیلا لارا دئدی: سیزه دئمیشیدیم کی، بو خسته نین عصبلری گه رگیندی. استراحته، تمیز هاوایا احتیاجی وار، اما بورا همیشه میدان کیمی اولور. بئله گتتسه، حالی دها دا پیسلشه جک. هامی دهشتله او نا باخدی. حمیدین آناسی دئدی: ایندی نئیلیک، حکیم؟

اگر بو ائوین قاپسینی با غلا لایا بیلمرسینیز سه، موناسیب بیر موحیط دوزه لدین، آپارین اورا. دوز دئیرسینیز، حکیم. من لاپ اول دن دئیردیم کی، آپاراق بیزیم ائوه. اورا بؤیوک دور. بو قدر قاریشیق لیق اولماز. یوخ، خانیم. ائله بیر ائو اولسون کی، اورادا تکجه خانی می و او شاقلا را اولسون. هره بیر سؤز دئدی. هامی ائودهن چیخدی. منصوره چالیشدی آخیرا قالسین. ائله کی آرا خلوت اولدو، منه دئدی: حکیم دوز دئیر. من ده حمیدین یئرینه اولسام، دلی اولار دیم. یازیق دورد ایل تکلیبه، ساکیت لیبیه او بیشیب. بونون آنجاق بیر یولو وار. گئدین شیمالا. حمید ساغالانا قدر بیزیم ویلا دا قالار سیز. ایندی بومبوشدو.

اورا دا اولدو غونزو دا هنچ کیمه دئمریک. گؤزل بیر گونده بیغیشیب گئتدیک. شیمالین سرین کولینی ایلک دئنه حیس ائله یه نده او شاقلا را دئدیم؛ دریندن نفس آلين. بو هاوا ائلو نو ده دیر بلدر. حمیده با خدیم. او نه بو گؤزل لیگی گورور دو، نه منیم سسیمی ائشیدیردی، نه دنیزه با خیردی، نه ده او زونه ووران کولی حیس ائدیردی. منصور گیلین ویلا سینا چاتان کیمی حمید گئدیب او تاقلا ردان بیرین ده او توردو. او ز - او زومه دئدیم کی، تسليیم اولما یا جام. منیم ایختیاریمدا هله خیلی زامان واردی.

اگر بو ایمکان دان ایستیفاده ائدیب، او نا کؤمک ائده بیلمه سه، من اونون یاشاییش یولداشی اولما گلا لایق دئیله م. بیر پروقرام ترتیب ائله دیم. او ایل پاییز گونشلى ایدی، گوندو زلر مین بهانه ایله اونو حیطه آپاریدیم. مجبور ائدیردیم کی، چو خلو یئرسین. گاه دنیزین قیراغین دا، گؤزل قوم لو ساحل ده، گاه دا مئشە لیک ده. بعضی واختلار دا یولون قیراغین دان آلیش - وئریش ائدیب گزه - گزه قاییدیردیق. او، او ز فیکیر لرینه قرق اولوب آرخامجا گلیردی. اما بیر کلمه ده دانیشمیردی. منیم سوالاریمی یا ائشیتمیردی، یا باشینی ترپتمکله «هه»، یا دا «یوخ» دئیردی. اما تسليیم اولمور دوم، گولور دوم. قزئت، رادیو، تئلئو زورو قاداغان ائلمیشیدیم. چونکی بیلیردیم کی، هر خبر اونون ایضطیرابینی چو خالدیر. بو خبرلدن او زاقلیق منی ساکیتلشیدیردی. آخی نئچه واخت ایدی کی، هیجان، قورخو ایچین ده یاشامیشیدیق. او شاقلا را واختیندان تئز بؤیوموشدولر.

ایندی تزهدن او شاق لیقلارینا قاییدیردیلار. قاچیردیلار، اوینا ییردیلار. اونلارین گولدو کلرینی ائشیدنده خوشبخت اولور دوم. حمیده دئدیم؛ چو خدان دیر کی، او شاقلا را بو قدر سئونیمه بیبلر. ایللر دیر، اونلارا ظلم اولوب. اما هله ده گئچ دئیل. بونو دوز لده

بیلریک، چینلرینی چکیب، اوزونو دئندردی. اوئر - اوژومه دئیردیم کی، اوندان داها گوجلویەم. نە واختا کیمی مقاومت گؤسترە بىلهجك ؟ گوندەلیک گزیتیلریمیزی چو خالدیردیم. داها بىر قدر يول گئندن سونرا نفسی چاتمیردی. اما بىر آز کؤكلمیش، گوجلنیمیشدی. يورو لمادان دانیشا بیلریدی. سوال وئیردیم کی، يواش - يواش دىلى آچیلسین. ائله کى حىس ائدیردیم دانیشماغا حاضیردی، آخира قدر دینلیردیم. بىر هفتەدیر کی، شیمالدا ایدیخ. گونلرین بىرین ده هر شئی بیغیشیدیردیم و بىر پىکنیک پروقرامى دوزلتدىم. بىر قدر پیادا يول گئندن سونرا منظرەلی بىر تېھنین اوستوندە آدىاللارى يئرە سردیم. گونش پار - پار يانیردی. سما ايله دنیز موختليف چالارلى ره نگلری اوژون ده عكس ائتىريردی. او بىرى طرفە ده مئشه بوتون طبیعتەد اولان رنگلری، گونشىن قىزىل رنگى ايله سمايا اوزانیردی. پايىزىن مئھى رنگبرنگ بوداقلارى اوينادردی. اونون سرین لىگى ياناقلاريمىزا دىير و آداما ياشايىش باغيشلاييردی. اوشاقلار اوينايردிலار، حميد آدىالىن بىر يانىندا او توروب او فوق ده بىلينمز بىر يئرە باخىردی. تزهدم چاى او زاتدىم. دقتە باخدىم: او زونه رنگ گلمىشدى. ياناقلارى دولموشدو. ايختيارسىز گولدوم. تعجلە منه باخىب سوروشدو: نىيە گولورسن؟ سنە، اوژومە، دئورد ايلدە منى اينجىدن آخماق فيكىرلە... نە فيكىرلە؟ ياخشى فيكىرلە دئىيلدى، اونوت گئتسىن. يوخ، دئ. سۆز وئيرىسن، ناراحات اولما ياجاقسان؟ سۆز وئيرىم. فيكىرلشىردىم کى، سن اولسىدىن، داها ياخشى اولاردى. دوغرودان؟ سن ده بئله فيكىرده سن؟ ايندى يوخ. اول بئله فيكىر ده ايدىم. او واخت فيكىرلشىردىم کى، بىر ده سن ياشايىشا قاييتما ياجاقسان. يواش - يواش ارييە جىكىن. اما قفىل اولسىدىن، بىر دقيقە، بلکە ده داها آز اذىت چكجىكىن. من ده همىشە بونو فيكىرلشىرم. اونا گئورە کى بئله بىر اذىتلە اولومە لا ييق دئىيلدىم. آمما ايندى ساغسان. بو گونلر تئز - تئز شهرىزادى فيكىرلشىرم. سنى بىزە قايتاردىغى اوچون اونا مىنتدارام. دئورد ايلدەر کى، بونو فيكىرلشىرم. نىيە بئله ائتىلەر؟ نە خىانتىمى گۈرمۇشدولر کى؟ نىيە منى حادىتە يە قاتمادىلار؟ يعنى من بىر سۆزە، بىر مكتوبا دا لا ييق دئىيلدىم؟ آخىرىنجى آيلار بوتون ايلگى لريمى كسىلەر. من او عملياتا گئورە درس آلمىشدىم. بلکە منه اعتبارلارىنى ايتىرمە سىئىدلەر، اونلارين يانىندا اولاردىم. ايندى شهرىزاد، يا باشقالارى ساغ او لاردى. بلکە اونلارين اولوموندە اصل تقصىرلى منه. نئilmىشىدىم کى، بئله او زاقلاشىرلار مندى؟ باشىنى دىزلىرىمەن اوستونە قويىدو. بركەن آغلادى. اورىيەم آغرىدى. اما قورخوردوم بىرجه حركتە اونو يئنه او زونە قاپانماغا مجبور ائله يەم. سوسوب قالدىم کى، دويونجا آغلاسىن. او آغلابىپ كىرىيەنە دئىيم: اونلار سنى او زاقلاشىر ما دىلار. اونلار سنىن عزيز دوستلارين ايدى. دوزدو، منىم دوستلارىم آنحاق اونلار ايدى. منىم هر شئىئىم ايدىلەر. هر شئىئىمى آياقلارى آلتىنا آتماغا

حاضر ایدیم. بیلیرسن کی، جانیمی، مالیمی اونلاردان اسکیک ائتمیشەم. حتی عایلهمی ده اونلارا فدا ائتمەیە خاصیر ایدیم. اما اونلار منی ایستەمەدیلر. منی آتىلار. منیم کومکیمە احتیاجلاری اولاندا بیر خایین، یاد کیمی داوراندیلار. بوندان سونرا نه اوزلە یاشاییم؟! میلت دئمەیە جک کی، سن نییه اونلارلا دئیلەدین؟ نییه اونلارلا اولمدىن؟ بلکە فیکیرلشلر کی، من اونلارى الله وئرمیشەم؟ سن بیلمیرسن. حبىدن چىخاندان سونرا ھامى سورغۇ ایله، شوبەھە ایله باخیر. يوخ! عزیزیم، سەھو اندىرسەن. اونلارین سنین کمکىنە احتیاجلارى اولسا دا، سنه قىيىمادىلار. آخماق -آخماق دانىشما. بیزیم بئله موناسىتىمیز يوخ ایدى بیز خصوصى تعلمیم كىچمىشدىك. بو يولدا ساواشىب اولمەلی ایدىك. بئله سەقىح مسئلەلرین يئرى يوخ ایدى. بو مسئلەدە تىكجە خيانىتكارلار، اونلارا اينانمايانلار دايىرەن خارىج اندىلىرىدىلر. منىملە ده بو جور داورانىش ائتىلر. حميد، ائله دئیيل. سن سەھو اندىرسەن. بعضى شئىلەر بیلمیرسن. بونو شهرىزاد ائلهدى. بیزە گۆرە. نه دانىشىرسان؟ شهرىزاد اينقىلاپ مسئلەلرین ده ھامىدان جىدى ایدى. نییه اوز آداملارىندان بىرىنى الدهن وئرمەلی ایدى؟ نئچە آى بير يئرددە ياشادىغىمیز شهرىزادى سن منیم قدر تانىمامىسان. شهرىزاد اينقىلاپچى، بير پارتىبا رەبى، قەرمان دان اول، قادىن ایدى. ساکىتلىك، عایله یاشايىشى، يولداش و اوشاغىنinin يانىندا اولماق حىرىتى وار ایدى. يادىن دادىر، مسعودو نئچە سئورىدى؟ او بير قادىن، بير آنا کىمی مسعودون آتاسىز بؤۈيۈمە يىنى ایستەمېرىدى. اونون هدفى دونىانىن بوتون اوشاقلارىنinin سعادتى ایدى. بوتون اوشاقلارى اوز اوشاغى كىمى گۆرۈردو. اما او واخت کى، آنالىق حىسىنى تانىدى -اوز اوشاغىنا آين بير ايمتىياز ایستەدى. هر آنا کىمی اوز اوشاغىنinin سعادتىنى ھامىسىندان اوستۇن توتىدو. حميد بير مودت ساکىتىجە منه باخدى، سونرا: سەھوين وار، دئى. شهرىزاد چوخ گوجلو، چوخ موبارىز قادىن ایدى. اونون ايدەلەلارى وارىدى. اونو نورمال قادىنلارلا موقايىسە ائده بىلمىسىن. عزىزىم، موبارىز، گوجلو اولماق قادىن اولماغا مانع اولمۇر. سوسدو. اوزونە باخاندا بير آز راحاتلاندىغى حىس اولۇنوردو. من داۋام ائله دىم: يادىن دادى، گىتمەللى اولدوغۇ ھەمین گىچە مسعودو قوجاخلايىب، قوخۇلا ياراق نئچە آغلايىرىدى؟ گىئىنە منه دئى کى، نه اولورسا اولسۇن، گىرك عایلهنى قورو ياسان. اوشاقلارىنى گىرك ایستى موحىطىدە بؤۈيۈدەسەن. مسعود چوخ حساس دىر. آنا -آنایا احتىاجى وار. او واخت من اونون سۈزلىرىنinin معناسىنى باشا دوشىمىشىدىم. سونرا لار بىلدىم نه دئمک ایستىدىيىنى... اينانا بیلمىرم. سنین حاقىندا دانىشىدىغىن آدام شهرىزاد دئیيل. يعنى بیزیم اينانجلارىمىزا اينانمېرىدى؟ مگر اونو مجبور ائدن وارىدى، ایستە دىي واخت آيرىلا بىلردى. كىيم اونو قىنایاردى؟ يوخ، حميد، سن باشا دوشمورىسى! موبارىزە اونون روحونون بير پارچاسى ایدى. اما گىزلى بير طرفى ده وارىدى کى، او زامانا کىمى

اوزو ده خبرسیزیدی. بیزیمله قالدیغى نئچە آيدا اوزونو تانیماغا باشладى. بير طرفى سن تانیدىغىن اىدى. او، سنى اولومدن قورودو. سادهجه، بو. قالان حیسسلرینى گىزلى بير حسرت كىمى قلبىنده باسىرىدى. سنى خبرسیز قويمالارى اوزلرینى قوروماغا گوئە اىدى كى، توتولاندا چوخ شئى بىلمە يەسن. سنه عملیاتى خبر ائتمەدىلر كى، سنى قوروسونلار. حميدىن اوزونو خصوصى بير حال، ترددو، اوميد، حىرت بوروموشدو. منیم سۆزلریمى تام قبول ائتمە مىشدى، اما دؤرد اىلدهن سونرا اشىتىدى فرقلى احتىماللار اونا ايناندىرىجى گلمىشدى. بو صۈحبىتدىن سونرا تىز -تىز بو بارىدە دانىشىرىدىق. بوتون ياشايىشىمىزى، داورانىشىمىزى، ئوبىن شرایطىنى، اونون گىزلى ياشايىشىنى آچىخلادىق. دوبۇنلار بير -بىرىنин آردىنجا آچىلىرىدى. بونلارين هر بىرىنин آچىلماسى آزادلىغا بير قاپى اىدى. بير دئونە حميد دئى: سن نئچە دىيىشىمىسىن! ساوادىلى اولموسان. فيلوسوف، پسيخولوق كىمى دانىشىرىسان. دوغرودان، بو نئچە اىلده اونيوئرست سنى بو قدر دىيىشىرىدى؟ يوخ، منى ياشايىش، چىتىلىكلىرى دىيىشىدى. سن حبسە دوشەندىن سونرا اوشاقلارين مسولىتىنى داشىرىدىم. سەھو ائتمك شانسىم يوخ اىدى. خوشبختلىكىن، سەنин كىتابلارىن، اونيوئرست، ايشىم منه كۆمك اولدو. ايکى هفتەن سونرا حميد سئوينجلى و هوسلى اىدى. يواش يواش اولوكى حالينا قايدىرىدى. بدهنى گوجلهنىرىدى. اوشاقلار دا بو دىيىشىلمەنلى حيس ائلىرىدىلر. اونا اوولكىندىن داها چوخ ياخىنلاشىرىدىلار. نە دئىيردىسە، اوشاقلار او دقىقە عمل ائدىرىدىلر. بوتون گونو دئىيب -گولوردولر. بير گون حميدىن آتا -آناسى، منصورە ايلە يولداشى يانىمىزا گلدىلر. حميدىدە اولان دىيىشكىلىكلىرىن سئوينىب حىرتە گلمىشىدىلر. منصورە دئى: گۇردونۇز، دئىيم آخى تك يولو بودور؟! آناسى سئويندىيىندىن يئرىنە دورا بىلەمىرىدى. حميدىن دئورەسىنە دوروب دوعا ائلىرىدى. منه تشكىر ائدىرىدى. اونلار يانىمىزدا اولدوغو ايکى گون بويو ياغىش ياغدى. كامىنېن دئورەسىنە اوتوروپ دانىشىرىدىق. منصورەن ارى بەھمن زارافاتلارى ايلە حميدى گولدوروردو. هامى دئىيردى كى، حميد اوزونە گلېب. بير قدر موذاكىرە ائل يەندىن سونرا قرارا گلدىك كى، بير - ايکى هفتە ده شىمالدا قالاق. حميدىن آناسى قولاغىما دئى: نەننەن حالى ياخشى دئىيل. كۆھنە دوستلارى دا قاپى -قاپى حميدى آختارىپلار. اورييىم آياغىمىن آلتىنا دوشدو. قرارا گلدىم كى، باجاردىغىم قدر بو ساكىتلىگى اوزادام. بەھمن دئى كى، ماشىنى يانىمىزدا قويوب گىنە جك. اوزلرلى كىرایە ماشىنلا قايدىاجاقدىلار. بئلهلىكىله، نۇوبتى ايکى هفتەنى ده شىمالدا قالدىق. اوشاقلارا بير وولئىبۈل توپو آلمىشىدىق. حميد اونلارلا اوينايىر، قاچىر، ايدمان ائدىرىدى. اوشاقلار آتالارينا دوستلاريندان، مكتبىن، معلملىرىن دانىشىرىدىلار. سىامك اينقىلابى فعالىتلارىن دم ووروردو. حميدى تەجھىزلىرىپ فىكىرە گئىرىدى. بير گون اويناماقدان يورغۇن دوشوب، اوزاناراق

چای ایسته‌دی و دئدی: عجب اوشاقلاردى. يورغونلوق بیلمیرلر. بونلارین نه قدر ائئىزىسى وار؟! نئجه‌ديلر کى، سنجه؟
چوخ سئويملى ديلر! هئچ واخت اونلارى بو قدر سئوجىسمى فيكيرلشىمىزدىم. اونلارا باخاندا اوز اوشاقلقىغىمى، يئنىيئتمەلىگىمى
گۈرورەم. يادىمدادى، اوشاقلاردان نئجه آجىغىن گلىرىدى؟ مسعودا بويلو اولدوغومو بىلەندە يادىن دادى، نئيلدىن؟ نئيلدىم؟
گولمىيم توتدو. ايندى گىلئىلەنمك، آجي شئىلرى خاطىرلاماق واختى دئىيلدى. هئچ، بوشلا گتىسىن. يوخ، دئ. بوتون
مسولىتلرى اوستوندن آتدىن. اوزون بىلىرسن كى، منيم دردىم اوشاقدىمى، ياشاماغىما اينامىرىدىم.
فيكيرلشىرىدىم كى، يقين، گلن ايله كىمى اولەجهىم. بو شرايطده اوشاقداچى اولماق، دوغرودان، آخماق فيكير ايدى.
هئچ بىرىمىزىن خئيرىنه دئىيلدى. اگر اوشاقلار اولماسايدى، نىچە ايل بو قدر اذىت چكمىزدىن. اگر اوشاقلار اولماسايدى، منيم
موبارىزە آپارماقىما هئچ بير نه دن اولمازدى. من اونلارا گۈرە دۆزوردوم. سن فرقلى بير قادىنسان. هر حالدا، اونلارين
وارلىغىن دان چوخ راضىيام. سنه ده مىنتدارام كى، اونلارى منه وئرمىسىن. ايندى وضعىت دىيشىب. ياخشى گله جك گۈزلىر
اونلارى. داها نىڭاران دئىيلەم. بو سۆزلىرى اوندان اشىتىمك منيم اوچون ان بؤويك موکافات ايدى. گولەرك دئىيم
دوغرودان؟ بس بو دۆوردە اوشاغىمىز اولسا، سورون اولماز كى؟ داها قورخمورسان كى؟ حميد گولە كىمى يېرىندەن آتىلدى:
يوخ! سن الله، مخصوصه، يئنه بويلوسان؟ قەقەھە ايله گولدوم؛ قورخما، بو تىزلىكلە اولماز. اما بىللى دئىيل. من هله آنا اولاسى
ياشدايام. زارافات بير يانا، اگر بو شرايطده اوشاغىمىز اولسا، يئنه ناراحات اولاجاقسان؟ بير آز فيكيرلشىب دئدی: يوخ،
دوزدور، اوشاقدىم، اما داها ائلە ده قىچىقلانمارام. شخصى قايغىلارىمىز قورتاراندان سونرا اجتماعى سىاسى صۇحبىتلەر
باشلادى. هله بىز ايندى اولكە ده نه باش وئرىدىنى درك اتتىمىرىدىك. اونو نىيە آزادلىغا بوراخمىشىدىلار؟ نىيە مىللەت بئەلە
دىيشىمىشىدى؟ من اونا مىللەتن، طلبەلەرن، هەمكارلاردان، اوز تحرىۋەلەرىم دانىشىرىدىم. باشقالارىنىن ياواش - ياواش
داورانىشلارىنىن دىيشىلەمىسىن دن، جناب زرگىدىن، شىرازىدىن دانىشىرىدىم. و ان سونوندا، دئىينەن گۈرە، اينقىلاپ يولوندا
جانىن دان، مالىن دان كئچمەيە حاضىر اولان محموددان. حميد تعجلە دئدی: دوغرودان، محمود قربىيە آدامدى. هئچ واخت
فيكيرلشىمىزدىم كى، بير گون او، منهن عىنىي فيكىرده اولسون. حميد ياواش - ياواش باشقالارى ايلە ايلگى قوروردو.
خبرلەر ماراق گۆستەرىدى. ماغازادا، كوچەلرده مىللەتكە دانىشىرىدى. خەليلى دوستلار تاپمىشىدى. خبر و شاپىعەلر بىرىنچى
اونلارдан اشىدىرىدى. بئلەلىكە، ايکى هفتە ده كئچدى. اما داها اونو قاپالى بير يئرده ساخلاماق مومكۇن دئىيلدى. تەھرانا
دۇندوک. بىز چاتاندا ننه رحمتە گئتمىش، يئددىسى چىخمىشدى. اونلار قرارا گلەمىشىدىلر كى، بىزە خبر اتتەمىسىنلر.

قورخموشدار لار کی، قوهوملارین گلیب - گئتمه لری حمیدی ناراحات ائدر. تئهرانا قاییتماق حمیدی ایللر اوله قایتاردى. یئنه کیتابلار، قرئتلر... گونو - گوندن ده اطرافينا آداملار بیغیشیردی. بو آداملار اوندان زیندان گۇرموش، اذىت چكمىش قهرمان دوزلدىردىلر. باشقان اولماگى تكلىف ائديردىلر. او، اۇرونه اینامىنى يئىدين تاپمىشىدى. هر گون اولوكىنندن داها چوخ قورورلا نىرىدى. بىر رىيس كىمى دانىشىرىدى. موبارىزه يوللارينى گؤستريردى. بىر هفتەن سونرا حميد يولداشلارى ايله چاپخانايى گئتدى. مؤھورونو آچىب، قالان لوازيماتلارلا بالاجا بىر چاپخانا آچدىلار. دوزدور، ائله ده اساسلى بىر چاپخانا دئىيلدى، اما اونلارين اعلانلارينى چاپ ائتمە يە بس ائله يېرىدى. سىامك ھمىشە اونون يانىنجا گئديردى. اونون اوغلۇ اولماقلاد خر ائديردى. هر بىغىنجاقدا چالىشىرىدى اونون يانىندا اولسون. مسعود باشقۇ جور ايدى. اوزدە اولماقдан چكىنيردى. یئنه ده اونلاردان اوذاقلاشدى. يانىمدا اوترووب، اونلارين بىغىنجاقلارينىن شكىللارينى چكىردى. اما اونون رسملىرىن ده هئچ زوراکى ليق، اۇلو و يارالى اولموردو. عاشورا گونلارى ئۆيمىزه چوخلۇ آدام گلدى. بىر يئرده آكسىيايا گئتىدىك. حميد اۆز دوستلارينا قوشولوب، بىزدن آيرىلدى. حميدىن آتا - آناسى تئز قاييتدى. من، حميدىن باجىلارى، فاطمه و يولداشى صادق بى چالىشىرىدىق كى، بىر بىرىمېزى ايتىرمىك. او قدر چىغىرىپ قىشقىرمىشدىق كى، آز قالمىشىدى سسىمېز باتسىن.

بىرىنجى دۇنە ايدى كى، حميد اينقىلاپىن، مىلتىن ھاواسىنى - گۇروردو. بىر آزدان حيس ائله دىم كى، حالىم دىيىشىپ، تئز يورولورام، سحرلر يونگولوارى اورك بولانمام وار. ايندى سئۇينىرىدىم. اۆز - اۆزومە دئىيردىم، بو اوشاق باشقۇ بىر شرایطده آنادان اولاجاق. بىز ايندى عايلە يىك. گۆزل بىر قىز اوشاغى عايلەمېزه صمىمەت و اىستىلىك گىتىرە بىلر. حميد اوشاق صاحبى اولماغىن اصل لذتىنى هله بىلمىر. اما یئنە ده جورات اشتمىردىم، اونا بو خبرى وئرىم. بىلەندە گولوب دئىدی: بىلىرىدىم، سن یئنە باشىمېزا ايش آجاجاقسان. اما نئيلەمك او لا؟ پىس خېر دئىل. بو دا اينقىلاپىن مەحصولدور. اىنسان قوهسىنە احتىاجىمېز وار. اينقىلاپسا ان ھىجانلى گونلارىنى ياشاسىرىدى. ھامىمېز نسە ائله مە يە چالىشىرىدىق. محمودون، بىزىم ائولرىمېز آداملارلا دولوب - بوشالىرىدى. تىرىجەن ائويمىز آشكار سىاسى قرارگاها دۇئىمۇشدو. هله ده تەھلوکە اولسا دا، آداملارين بىر يئرە بىغىلماسى قئىرى قانۇنى حساب اولونسا دا، حميد چوخدًا احتىاط ائله مېرىدى. اۆز اىشىنندە ايدى. دئىيردى: منى بىر دۇنە ده توتسالار، قهرمان ساپىلاجام.

اونلار بو رىسکە گئدە بىلمىلر. حميد او واختىلار دوزلتىدى گىزلى يوللا قونشۇلارين ائوينە گئديردىك. گئجه يارىسىنا كىمى مودا كىرەلر ائلىرىدىك. بوتون جاماعات كىچىكىدن بؤيوىيە قدر سىاستچى اولمۇشدو. شاهىن گئتمە يى هامىنى داھا دا

هیجانلاندیرمیشدی. محمود نتجه ائدیردیسه، گره ک اولان واخت تزه خبرلری آلا بیلیردیک. سیاست حمیدله مامدو دوستلاشدارمیشدی. سیاسی آکسیالاری بیر بیریلری ایله موذاکیره ائدیردیلر. حمید موباریزه‌نی سلاحی موقاومتده، محمودسا پارتیزان حرکاتیندا گوروردو. بعض بو صوحتلر سحره قدر داوم ائدیردی. دوشمه‌نچیلیک یاددان چیخیردی. کسیله‌ن ایلگی لر تزهدن قورولوردو. مثلن، بیزیم ایرمی بئش ایل آلمانیادا یاشایان دایمیز ایندی بیزیمله ایلگی ساخلایردی. خاریجده اولان هر ایرانی کیمی هیجانلا زنگ ائله بیر، محموددان تزه خبرلری آلیردی. محمود حتی بیبیقیزی محبوبه‌نین اری ایله ده دانیشیردی. قوملا تهران بیر -بیرینه خبر اوتووروردولر. ماراقلی دیر، محمود پولونو، ثروتینی اینقیلابدان اسیرگه‌میردی. هردن فیکیرلشیردیم کی، یعنی بو، همین محموددور؟ منیم اون اوچ یاشلی سیامکیم واختین دان اول بؤیوموشدو. اوزوونو اصل کیشی کیمی آپاریر، آناسینین یانیندان آیریلمیردی. ایندی اونو آز گوروردوم. چوخ واخت گون اورتا، گنجه نه یئدینی بیلمیردیم. اما بیلیردیم کی، همیشه کیندن داها احتیاطلی دیر. مسعود قاپیلارا، دیوارلارا شوعار یازماقلا مشغول ایدی. بعض واختی اولاندا شوعارلارین کنارلارینا گولدن بوتادان چکیردی. اوشاقلاری اینقیلابین هیجانیندان اوzac توتماق مومکون دئیلیدی. چاره‌سیز قالیب اوزومده مسعودون یانینا قاچیردیم. اونون اوشاقلالارلا دولاشدیغی کوچه‌لرده کنشیک چکیردیم. اونلار راحاتجا شوعارلارینی یازیر، منسه اونلارین سهولرینی دوزلدردیم. بئله‌لیکله، هم اونو قورویور، هم ده اوغلومون اینقیلابین دا ایشتیراک ائدیردیم. مسعود بونو گوروب داها دا هیجانلانیردی. آناسینین بو تهلوکلی ایشده ایشتیراکینی گوره‌نده سئوینیردی. بو آرادا منی اوزن بیرجه شئی تزهدن پروانه‌دن اوزاقلاشمام ایدی. بو دونه بیزیم عقیده‌لریمیز فرق‌لی ایدی. پروانه او آدام ایدی کی، حمید زیندان دا اولاندا منه چوخ کۆمک ائتمیشدی. اما اریم حبس‌دن چیخاندان سونرا بیزیمله ایلگی سینی کسمیشدی. اونلار شاهین یانیندا ایدیلر و اینقیلابچیلاری پیس آدام حساب ائدیردیلر. صوحتلریمیز آلینمیردی، ایسته‌مه‌یه‌رک بیر -بیریمیزی آجیلایر و هر دونه داوا ائتمک حدینه چاتیب آیریلیردیق. یاواش - یاواش بیر -بیریمیزی گورمه‌یه گۆزوموز اولمادی. حتی اونلارین اولکەدن نه واخت چیخماغانیندان دا خبریم اولمادی. اما اونو یاشایشیم‌دان سیله بیلمیردیم. اینقیلابین شیرین، ياخشى گونلری کولك کیمی اسیب کئچدی. تئلؤیزیبا هئی ایران مارشینی چالیردی. آپاریجی فوروغون شئیرینی اوخويوردو. سئوینجدن اوزومه یئر تاپمیردیم. اوخويا -اوخويا بو اوتاقدان او اوتاغا کئچیردیک. بیر -بیریمیزی قوجاقلایردیق. بیر یونگوللوک، آزادلیق حیسى وار ایدی هامیمیزدا. حمیده دئیرددیم؛ بو یورغونلوقدان سونرا ایچدیم بیر قورتوم سو یئتمیش -سکسنهن ایلیک عۆموردن شیرین دی. مكتبلر سورعتله آچیلدی،

ایدارەلر اىشە باشلادى. هر شئى بىرىرىنه دىمىشىدى. وضعىت قىيرى -عادى اىدى. بعضىلىرى «جومەھورى اسلامى»پارتىياسىنا يازىلماغى تكليف ائلىيردى، بعضىلىرى اىسە شاه زامانىنداكى كىمى ھامىنinin عىنى پارتىياسىا عضو اولماسىنى پىس حساب ائدىرىدى. بو عرفەدە ھامىنinin دقتى منىم اوستومدە اىدى . ھامى منى تېرىك ائدىرىدى. ائله بىل اينقىلاپى من ائلمىشىدىم. ھامى حمیدى گۈرمك اىستىيردى. اونو قەھرمان كىمى قبول ائدىرىدىلر. حمید چوخ اوتانجاق اولدوغوندان بئله واختىاردا الى آياغينا دولاشىردى. حمىدىن و دوستلارىنinin سئوينجى يئرە -گۈئىه سىغمىردى.

۶-ینجی بؤلوم

گونلر بیز فاتئحلر کیمی یاشاییردیق. آزادلیغیمیزدان حظ آلیردیق. بوتون پیادا يوللاری کیتابلا، ژورناللا دلو ایدی. بیر ایل اوله کیمی بونلار قاداغان اولونموش ادبیات ایدی. ایندیسه هئچ کیم نه ساواکدان، نه ده باشقالاریندان قورخوردو. اما ایللرله داوم ائدن دیكتاتورا آزادلیق دان دوغرو ایستیفاده ائتمه بی اوئیرنهمه يه قویمامیشدی. صؤحبت ائتمیبی با جارمیردیق، موخالیفلرین نیطقلرینه قولاق آسماق مدنیتیمیز بوخ ایدی. بیز ضد فیکیرلره دوزه بیلمیردیك. بونا گوره ده بیزیم خوشبختلیمیزین عۆمۇرۇ چوخ قىسا اولدو. هر پارتىبا او بىرىنى مىللتىن، دىنин دوشىمەنى کیمی گۆستىردى. هر گون بىر تزه قروب وارلىغىنى اعلان ائدىردى. و قالانلارينى چىركابا با تيرىماغا جەد ائدىردى. او ايلين نوروز بايرامى سىاسى صؤحبىتلر، داوارلار و موباحىھلرلە كئچدى. همین گون ماھمودگىلە محمودلا حميدىن آراسىندا آغىر بىر صؤحبت باشلادى. موباحىھەنین آخرى داوايلا قورتاردى. محمود دئىيردى: مىللت دينه گوره اينقىلاپ ائله بىب. بو حاكىمت ايسالامچى اولمالىدى. يعنى نه معنادا ايسالامچى؟ حميد سوروشدو. يعنى اولكە اسلام قانونلارى ايله ايداره اولونمالىدى. دئمەلى، اولكە مىن دئرد يوز ایل اوله قايىتمالىدى، هە؟ اسلام قانۇنۇ الله قانۇنودور. هئچ واخت كۆھنە اولا بىلەمىز بىس اىسلامىن اقتضادى، حقوقى قانونلارى ندىر؟ دئمەلى، سىز حرم قورماق، دوه ايله سفر ائله مك، اوغرولارين ال-آياغىنى كىسىمك اىستىيرسىنىز؟ بونلار -آللاھىن قويدوغۇ قانونلاردىر. اوغرولارين اللرىنى كىسىئىدىلر، بو قدر اوغرۇ اولمازدى. سن دين سىزىسن. آللاھىن قانونون دان باشىن چىخمىرى؟ بونلارين ھامىسىنین حىكمتى وار. صؤحبت كىسىنلىشدى. حميد خالقلارين حاقىندان، آزادلیق دان، ثروتىن بؤلونمىيىندىن، خيانتكارلارين اينقىلاپى اعدامىندان، شورا حاكىتىندان دانىشىردى. محمود اونو دىنسىزلىك ده، الله سىزلىقدا، مورتىد اولماقدا اتهام ائدىردى. حميدسە اونون دوقماتىست، باشى بوش، ايرتىجاعچى اولدوغۇنو دئى. آخردا ماھمید حميدە «خايىن» و «جاسوس» دئى. سعادتلە اوشاقلارى، على و آروادى محمودون طرفينى ساخلايىردىلار. من ده حميدى مدافعە ائدىردىم. آنام نه ائدجيىنى بىلەمەدن اوزوونو جىرىرىدى. او، بىزىم سۈزلەيمىزدىن هئچ نه آنلامىرىدى. فاطمه ايله ارى ترددود اىچىن ده ايدىلر. بىلمىرىدىلر ھانسى جىھە ده دورسونلار. ھامىدان چوخ چاشان سىامك اولدو. او، كىمىن حاقلى اولدوغۇنو

بیلمیردی. نئچه آی اول دایی سینین، سون زامانلار ایسه آتاسینین دئدیکلری اوно چاشدیرمیشدی. ایندیبیه قدر او، بو تضادی حیسنس ائتمە میشدی. ایندی اونلارین آرالارینداکى موباحیثه اونون اوشاق خاراكتئرینی آلت-اوست ائله میشدی. داها هئچ بیرینن طرفینى ساخلاماغا جهد ائله میردی. آخردا سیامک دؤزه بیلمەبب، باشىنى سینەمە قويوب زار-زار آغلادى. اونا اورك-دیرك وئریب، نیبە بئله ائله دىینى سوروشدوم. دئدی: یعنى، دوغرودان، آتام آللاھا اینانمیر؟ آتام آغا خومئینىن دوشەمەنی دیر؟ محمود داییم، دوغرودان، اینانیر کى، آتاما دوستلارى اعدام اولۇنماليدیرلار؟ اونا نە دئىيە جىيىمى بیلمە دىيم. ياشايىشىمیز يئە كېچەن ايللەر قايتىدى. حميد يئە ئوه آز-آز گىيردى. عايىلەنى ياددان چىخارتمىشدی. دورمادان اولكەنин او طرف -بو طرفينە گئىردى. واختىنى مقاللەر يازماق، دانىشىقلار، ژورناللاردا، قىتلەرde اعلانلار چاپ ائتمىكلە كېچىرىدى. گونلر كېچىرىدى، اوندان خېر آلا بیلمىرىدىك. سیامكىن اونون يانىندا اولماغىنا اعتراض ائله میردی. اما منه ائله گلىرىدى كى، سیامک اولكى كىمى اونونلا اولماغا مئىيللى دئىيل. مكتب، اونيوئرست، ايدارەلرین آچىلماغى ايلە هامى اوز ايشىنە باشلادى. هر يئرده عقىدە صوحبتلىرى گئىردى. اونيوئرست دە هانسى قروپ اوتاباغ تىز چاتسايدى، اوز قروپونون شوعارىنى قاپىسىنا آسىرىدى. اعلان و خبردارلىق ورقەلر پاپلايىردى. سادەجە، طلبەلر دئىيلدى. معلملىر دە قروپلارا آيرىلمىشىدilar. دیوارلار بىر -بىرىنە ضد شوعارلارلا دولو ايدى. او ايل سيناولارى نئچە وئردىيم يادىما گلمير. هر شئى ايدئولوژى ساواشلارين اطرافىندا دولانىرىدى. دوننكى دوستلار بو گون بىر -بىرى ايلە ال به ياخا اولوردولار. موباريزەلدە اودوزان طرفلر سىياسى ياشايىشىدان سىلينىرىدى. آخرینجى كورسو بىتىرىدىيم گۈرە سئۇينىرىدىم. حميد گولوب دئىيردى: نە ماراقلى طلبەسن سەن؟! درس اوخوماغى ائله سئۇيرىنى كى! منى الله سالىرسان؟ بو دىپلومو اوچ ايلە دە آلا بىلردىم. اما سەن گۈرە تحصىلىمى بوراخمالى اولدوم. اما ايندی اینانيرام كى، ماگىستراتورا يادىم، دانىشىقلاردا قبول اولاجاغام. اما اونيوئرستىن داغىنېقلىغى، معلملىرىن چوخونون گىتمە يى، كورسلاشىن تشکىل اولۇنمامى اوجوباتىندان بو ايلدە اونيوئرستى بىتىرىه بىلمىدىم. ايدارە دە عىنى وضعىت ايدى. هر گون بىر دستە آداما «ساواك چى» مؤھورو ووروردولار. هامى بىر -بىرىنى عكس اينقىلاچىلىقىدا گوناھلاندىرىرىدى. بىزىم ائودە دە باشقۇا ھاوا لار چالىنىرىدى. سیامک مكتبىن گوندە بىر خېرلە گلىرىدى. ۱۹۷۹ جو ايلين شهرىور آيىنن سونون دا قىزىم دۇنيا يىا گلدى. بو دئونە حميد ائودە ايدى. اوزو منى خستاخانىيا آپاردى. اوشاق دوغولاندان سونرا گولەرك يانىمدا اوتوروب دئدی: هامىسىندان چوخ بۇ، سەنە اوخشايىر. دوغرودان؟ نئچەدىر كى؟ منجە، قارابوغادايى اولمالى دىر. هلە كى قىرمىزى دىر. نە بوغدايىسى؟ اما ياناقلارىندان قمزەسى وار. چوخ شىرىن دى. آدىنى شەھرىزەد قويىماق

ایستیرم. اولار؟ اما من ایستیرم کی، شهریزاددان فرق لی اولاراق، او، چوخ و خوشبخت یاشاسین. اوندا بو بالاجانین آدی نه اولسون؟ ایندیجه اوژون بیر آد دئدین. نه دئدیم؟ شیرین. بو دئنه امین یدیم کی، بو، منیم آخرینجی اوشاغیمدی. ایسته بیردیم کی، اونون کوریه لینین بوتون آنلاریندان لذت آلیم. سیامک اونا هئچ فیکیر وئرمیردی. اما مسعود نه اینکی اونا پاخیلیق ائتمیردی، عکسینه، بو بالاجا معجزه یه سئوگی ایله باخیردی. مكتبدن گلن کیمی باجیسینین یانینا قاچیردی. اونونلا دانیشیر، اویناییردی. شیرین ده اونو گوره‌ن کیمی ال چالیب گولوردو. بؤیویه‌ن دن سونرا دا اونون قوجاغینا آتلانیردی. شیرین ساغلام بیر قیز ایدی. او زده‌نده سیامکله مسعودون قاریشیغینا اوخشاییردی. مسعود کیمی گولر اوز، سیامک کیمی شیطان، دجل ایدی. دوداقلاری، یاناقلاری منه اوخشاییردی. قارا ایری گؤزلرینی، قارابوغدادی دری‌سینی حمیددن گوتورموشدو. باشیم او قدر اونا قاریشیقیدی کی، حمیدین تئز-تئز یوخارا چیخماگیندان ناراحات اولموردو، اونون ایشلریندن خبرسیز ایدیم. حتی سیامکدن ده خبریم یوخ ایدی. بیلیردیم کی، درسلری همیشه کی کیمی یاخشیدی. اما قالان ایشلرین دن خبریم یوخ ایدی. اوج آی آنالیق ماذونیتیندن سونرا قرارا گلدیم کی، اوژ حسابیما بیر ایلیک ماذونیته چیخیم. بو مودت‌ده ساکیتجه اوشاغیمی بؤیووده بیلردیم. درسیمی بیتیریب، ماگیستر سیناولا رینا حاضیرلا شاقدیم. عایله عضولرین دن باشقا بیر نفر ده وار ایدی کی، شیرینین وورغونو ایدی، پروین خانیم. ایندی اونون ایشی آزالمیشدی، حیطده کی ایکی اوتاباغینی کیرایه وئرمکله دولانیردی. بونا گوره ده واختی چوخ ایدی. منیم درسلریمه حاضیرلا شماق ایسته بیمی بیله‌نده شیرین دن موغایات اولماغی اوژ اوزرینه گوتوردو. اما اونیوئرستیت ده ایغتیشاشار داوم ائدیردی. بیر گون چوخ حؤرمت ائله دیمیز بیر معلمی اوتابقادان دؤیه-دؤیه قوودولار. نه دن-اونون بیر واخت شاهدان موکافات آلماغی ایدی. حالیم پیسلشیدی. بو حادثه‌نی حمیده دانیشان‌دا باشینی ترپدیب دئدی: اینقیلاپ بئله یئرسیز اورک یانینالاری خوشلامیر. اینقیلاپین بیر ایشی ده تمیزله‌مه آپارماق‌دی. هر اینقیلاپ‌دان سونرا آرخالارдан قان آخر. خالق نئچه یوز ایلیک اینتیقامینی آلیر. بیزیمکیلر هله آز ائله‌ییب. نئچه آز ائله‌ییب؟ اعدام اولوننانلارین شکیللری قزئتلردن دوشمور! بونلار نه دیر کی؟ بو بیر نئچه نفری ده اولدور مسئیدیلر، اوژلریندن شوبه‌لنه بیلردیلر. حمید، بئله دانیشما. منجھ، بو چوخ سرت تمیزله‌مه‌دی. سن چوخ حساس‌سان. سورون ده بوندادیر کی، بیزیم میللتین اینقیلاپ‌چیلیق مدنیتی یوخدور. یاواش-یاواش سیاسی-اجتماعی باخیش فرقی ائله گوجله‌ندی کی، اونیوئرستیتلر باغلانمالی اولدو. بئله گئرونوردو کی، بو دئوره‌ده من عالی تحصیلیمی بیتیره بیلمه‌یه‌جهم، ٹابت‌لیک، ساکیت‌لیمیز الدن گئتمیشدی. داخلی موحاریه قورخوسو واریدی. اؤلکەنین پارچالانماسی باره‌ده

شاپیه‌لر گزیردی. حمید تئز -تئز سفره گئدیردی. بو دؤنه بیر آيدان چوخ ایدی کی، اوه گلمه میشدی و اوندان هئچ بیر خبریمیز يوخ ایدی. نیگارانچیلیغیم یئنه باشلامیشدی. اما بو دؤنه داها كىچمیشده کی دۆزوموم قالمامیشدی. قرار وئرمیشدیم کی، سفردن قاییدان کیمی اوونولا چوخ جدی دانیشیم. آلتی هفتەدن سونرا گئجه یاریسى حمید يورغۇن، اوست -باشى چىركلى حالدا اوه گلدی. چاتان کیمی چارپايسىينا اوزانىب، اون اىكى ساعات ياتدى. ان سونوندا، صباح گون اورتا اوشاقلارین سىسینه اوياندى. اويانان کیمی دوش قبول ائدیب، يئمه يىنى يئدى، مطبخ‌دە کی ماسانىن يانىندا اوشاقلارلا دانیشماغا، اويناماغا باشладى. من قابلارى يوپوردوم. تعجبله منه باخیب دئدى: دئيەسەن، كۈلەمىسىن؟ يوخ، عكسىنە، بير آز دا آرىخلامیشام. اونو آجىلاماق ايستە يېردىم. بير نئچە آى اول قىزيمىزىن دوغولماگىنى ياددان چىخارتمىشدی. بونا گۇرە ده هئچ شىرىنى سوروشموردو. ائله هەمین واخت اوشاق آغلادى. آجىخلا دئدىم: دئيەسەن، يادىنیزدان چىخىب کی، بير اوشاغىنىز دا وار؟ او اوستۇنو وورمادى. اوشاغى قوجاغىنا آلىب دئدى: بو نئچە بؤپۈپ؟! چوخ شىرىن اوشاقدى. مسعود فخرلە باجىسىنى تعرىفلمە يە باشладى. اونون گولمە يىندن، اۇدە هامىنى تانىماغانىندان، اىكى دنه دىشىن دن و تزەلەكچە ايمكلەمین دن دانىشدى. حمید گولدو: آى كىشىنин اوغلو، من نه واختدى يوخام؟! بو ايشلىرىن هامىسىنى بو مودت ده اوپىرىنىب؟ يوخ، سن گەتمە مىشدن قاباق دىش چىخارتمىشدى. چوخ شئى اوپىرىنىشدى، اما سن گۇرە مىشدىن. او گئجه حمید اۋەن چىخىمادى. گئجه ساعات اون ايدى کى، تىلەقون زنگى گلدی. حمید يېرىن دن آتلانىب، پئنچە يىنى قاپاراق داما قاچدى. بير آنین اىچىنده كىچمیش ايللەر قايتىدىم. ائله بىل هئچ نه دىشىمە مىشدى. اورىيىم بولاندى. كىمین زنگ ائله دىسى يادىمدا دئىيل. هر نه ايدىسى، تەلەوكەلى هئچ نه يوخ ایدى. اما هر اىكىمىز قورخودان كىچىنەمىشدىك. آجى -آجى اونا باخدىم. اوغانلارى زورلا اوتابقلارينا ياتماغا گۈندردىم. حمید ده جىينىن بير بالاجا كىتابچا چىخاردىب، ياتاق اوتابغىنا گىشتى. ساكىتجە اونو سىسىلىم: حمید، قايتىت، اىلش، سىنيلە صوحبتىم وار. صېرىسىز جە دئدى: موطلق ائله ايندى ائله مەلىسىن او صوحبتى؟ بلى، بو گئجه. چونكى قورخورام داها صباح اولمايا. نه قدر شاعرانە! نه اىستىرىسىن دىء، لاغا قوى. اما من گرک بو سۈزلەر دئىىم. حمید، باخ من نئچە ايلدە هر شئى گۇرددوم، ياشادىم. هئچ واخت سىندن هئچ نه اىستىمە مىشەم. سىن اينانجىنا حۇرمەت ئىلمىشەم. فيكىرلىرىنىن چوخونو قبول ائتمەسەم بئلە. نئچە ايل تك، قورخو، نیگارانچىلېق اىچىنده ياشامىشام. ياشايىشىمىزدا سىن اىستىكلىرىنى هر شئى دن اوندە توتموشام. گئجه یارى ياشايىشىمىزىن دارماداغىن اولماگىنا دۆزموشەم، بوتون يو كو چىنیمە آلىب، اوشاقلارى بؤپۈتموشەم. ياخشى، نه دئمك اىستىرىسىن؟ منى اوياق ساخلامىسان كى،

ایندی سنه تشكکور ائدیم؟ یاخشی، تشكکور ائدیرم، سن چوخ فووقه لاده بیر قادینسان! یوخ، حمید، سینین تشكکورونو ایسته میرم. من داهما اون ینددی یاشیندا بیر قیز دئیلهم کی، سینین قهرمان لیقلارینا سیتاییش ائدیم. نه ده سن او اوتوز یاشین دا گوجلو جاوانسان کی، ساواشیب موباریزه ائده بیلهسن. اوژون دئیردین کی، اگر شاه رئیسی آرادان قالخسا، اینقیلاپ اولسا، میللت ایسته دیبی شئیله چاتاجاق. سن نورمال یاشایشا قاییدا جاقسان. راحت، شاد، بیر یئرده اوشاقلاریمیزی بؤبوده جه بیک. بیر آز اونلاری دا فیکیرلش. اونلارین سنه احتیاجی وار. داهما راحاتلان. منیم داهما گوجوم قالماییب. سنده وظیفه‌نی یئرینه یتتیرمیسن قالانینی گنجلرین ایختیيارینا بوراخ. اوشاقلاریمیزین سعادتین دن باشققا هئچ نه ایسته میرم. اوشاقلار آتا ایسته بیرلر. داهما من سینین یئرینی توتا بیلمرم. یادیندادی، او بیر آی شیمالدا اوشاقلار نه قدر خوشبخت ایدیلر؟ نتجه یوکسک احوالی -روحیه‌ده ایدیلر؟ هر شئی سنه دئیردیلر؟ اما نئچه واخت دیر بیلمیرم، سیامک نئیلییر؟ دوستلاری کیم دیر؟ او، یئنی یئتمه دیر. خطالی یاشی دیر. اونا گرک واخت آییراسان. خرجلری گونو -گوندن آغیرلاشیر. بو باهالیقلار، پول قایغیلاری ایله من داهما تک باجارمیرام. سن هئچ فیکirlشیرسن کی، بو نئچه آیدا، من معاش سیز ائده قالدیغیم واخت دا بیز نئچه کئچینمیشیک؟ اینان، پیس گون اوچون آییردیغیم او پول دا قورتاریب. سینین قوجا آتان نه واختا قدر بیزیم دردیمیزی چکه‌چک؟ او کی هر آی منیم معاشیمی سیزه وئریر... هانسی معاش؟ نیبه اوژونو آلدادریسان؟ بو چاپخانانین نه قدر گلیری وار کی، سینین کیمی هئچ واخت ایشه گئتمه‌ین آداما معاش وئرسین؟ یاخشی، سینین دردین نه دیر؟ پولا احتیاجین وار؟ دئیره، آرتیق وئرلر. بو سنى بیر آز راحاتلادیر؟ نیبه نه دئمک ایسته دیبی آنلامیرسان؟ بو قدر سؤز دانیشدیم، سن آنجاق پول دان یاپیشمیسان. اونلارین هامیسی شئیر ایدی. سینین اصل سورونین ائله بودور. سینین ذئھنین ده هئچ واخت بؤبودک ایده‌آللار اولماییب. سینین مادی تفكکورون ده خالقا خیدمت هئچ واخت پئر توتماییب. یئنه باشلادین شوعار دئمه بی ا؟ اورین خالقا، بدیخت میللتے چوخ یانیر؟ گل گئدک، مملکتین ان اوچقار یئریندە معلم اولاق. اونلارا بیر شئی اویردک، کئمک ائدک، اوژوموز ده اکینچی لیک ائدک. سینین فیکرینجه، هر ایش خالقا خیدمت دیر. هئچ بیر گلیریمیز ده اولماسین... من، ساده‌جه، ایستیرم کی، بیر یئرده اولاق. اوشاقلاریمیزین آناسی اولسون. آلالاها آند اولسون، هارا گئتسن، گلرەم. بیرجه بو نیگارانچیلیق دان، قاچماق دان، عصب موخاریبەسین دن قورتولاق. يالواریرام! یاشایشین دا بیر دئنه ده اولسا، اوشاقلارین، عاییله‌ن اوچون قرار وئر. حمید آجیخلا دئدی: قورتاردین؟ دوغرودان، سن بو قدر سادلۇوح سن؟ هله ده بالاجا قیزلار کیمی یوخولارا اینانیرسان؟ فیکirlشیرسن کی، من بو قدر عذاب چکەندن، حبس ده ياتاندان، تعليم گۈرەن دن سونرا ايندی، واختى

چاتاندا زحمتیمین، موباریزه‌مین نتیجەسینى ایکى اللى بونلارا تقدیم ائدیم؟ اوزوم ده گئدیم اوچقار بىر يئرده دؤرد نفر كندلى ايله پاخلا اكيم، يئر شوملايىم؟ منیم كورىيىم ده خالق حکومتىنин الى وار. كىم دئىير، اينقىلاپ سونا چاتىب؟ بىزىم هله قارشىمېزدا اوزون يول وار. منیم وظيفەم بوتون خالقلارين قورتولوشىدىر. سن نه واخت بونلارى باشا دوشەجىكىسىن؟ خالق حاكمىتى نه دئمكدىر؟ مگر خالق اوزو سەچمەلى دئىيل؟ اونلار بو حاكمىته سىس وئرىيلر. اوزلرى بونلارى سەچىيلر. سن كىمىنلە ساواشاجاقسان؟ بىسى، سن الله! هانسى سىس؟ بو سىس اينقىلاپ دان قورخموش، چوخ شئى دن خبرسىز مىللەتن آلينىب. اوزلرى ده بىلمەدىلر كى، نه جور تله يە دوشدولر. بىلدىلر، يا بىلمەدىلر. هر حالدا، مىللەت اونلارلا دى. و سن اونلارين وكىلى دئىيل سن. اوزلرى اىستەبىيلر. سن ده گرک اونلارين سەچىيمىنه حۇرمەت قويىسان. يعنى اوتوروب اليمى اليمىن اوستونە قويوم، هر شئى بىراد اولسون؟ من سىياسى تفكىكورلو آدامام. دوغرو حاكمىتىن يولونو تانىييرام. ايندى كى زمين حاضىردى، گرک ايشى بىتىرك. بو يولدا دا موبارىزەدن چكىنمه يە جە يەم. موبارىزە؟ كىمىنلە موبارىزە؟ ايندى كى شاه يوخدور. حاكمىت جومھورىت دەدىر . اىستىيرىسن كى، موبارىزە اىدسىن؟ ياخشى، ائله. پروقرا مالارنى، پلانلارىنى دى، دؤرد ايلەن سونرا اونلارى سىسۋئرمە يە قوى، اگر سىنين يولون دوز اولسە، امین اول، مىللەت سەنە سىس وئەجىك. آى قويدولار ها! اوزو دە هانسى مىللەت؟ او مىللەت كى، يئتمىش فايىزى ساوادىسىزدىر! آلاھىن و پىغمەرىن قورخوسوندان هر شئىلىرىنى ایکى ال لى بو دىن چىلەرە وئەن خالق؟ ساوادىلى، يا ساوادىسىز. بىزىم مىللەتىمىز بودور. سن اىستىيرىسن اوز حکومتىنى زورلا حاكمىتە گىتىرەسىن؟ بلى، اگر گرە ك اولسا، بونو دا ائدرەم. او واخت كى، مىللەت نىين اونون خەئىرىنە اولدوغونو بىلدى، بىزىملە اولاجاق. بىردىن سىزىنلە اولماسالار؟ اونلارين ايدئولوگىيالارى سىزدىن فرقلى اولسە، نئجە؟ ايندى مىن دنه آخىن وار. مملكتە اينايىلار كى، حاق اونلارلا دىر. و سىزىن حاكمىتى اىستەمە يە جىلەر. اونلارلا نئيلە يە جىكسن؟ آنحاق قەرزلى خايىنلەر خالقىن منفعىتىنى فيكىرلىشمېرلە، اونون قارشىسىندا دورورلار. اونلارى آرادان گۇئتۈرمىك گرە ك دىر. يعنى اونلارى اعدام ائدجىكسن؟ بلى. اگر گرە ك اولسا. بو سۈزلىرىن يئرى دئىيل. بو گون موطلق ھامى ايله برابر نامازا گئت. ايدارەدە ھامى گۈزلىرى كى، گۈرسۈن سن نه جور ناماز قىلىپسان. هر گون بىر دستە آدامى اىشىدەن چىخاردىرىدىلار. آدلارىنى اعلان يئرلىرىنە يابىشىدىرىدىلار. ھامىمىز نىڭارانچىلىقلا بو اعلان لۇوھەلىرىنە باخىردىق. ائله كى آديمىزى گۈرموردوك، راحات نفس آلىرىدىق. او گونو «ياخشى گون» آدلاندىرىدىق. موحارىيە باشلانان گونو بومبالارين سىسىنى ائشىدر-ائشىتمىز اوزومۇزۇ ايدارەنин دامىنا آتدىق. ھەچ كىس نه اولدوغونو بىلمىرىدى. بعضىلىرى بونون يېنى اينقىلاپ چىلار اولدوغونو دئىير، بعضىلىرى ده

دئیردی، چئوربیلش اولوب. اوشاقلارا گؤر نیگاران ایدیم. تلسیک ائوه قایتدم. همین گوندن منیم داها بیر قایغیم واریدی موحاریبه. گنجه‌لر ایشیقلاریمیز سؤنوردو. بئنزین، یاناجاق تاپیلمیردی. اوشاقلارین اوتاغینین پنجره‌سینه قارا پارچا یاپیشدیرمیشدیم.

گنجه‌لر ایشیقلار کسیله‌نده و گؤیده هوچوملار گوجلننده هامیمیز اورایا بیغیشیب، شام ایشیغیندا دهشتله ائشیک‌دن گلن سسلره قولاق آسیردیق. حمیدین یانیمیزدا اولماگى بیزه چوخ كۈمك ائده بىلدى. اما او، همیشكى کیمی ان واجیب مقامدا یانیمیزدا دئیبلدی. بیلمیردیم کى، هارادادیر. اما داها اورییم اوندان اوترو دؤیونموردو.

یاناجاغین آزلیغى، بئنزینین تالونلا وئریلمى گئدیش -گلیش سیستەمینى بير -بیرینه وورموشدو. چوخ زامان پروین خانیم بیزیم ائویمیزه گلمەيە ماشین تاپا بیلمیردی. بولو پیادا گلیردی. او گون همیشە کىندن گئچ چاتدیم ایشه. گىرەن کیمی قئیرى عادى وضعیتله اوزلشدیم. نظارتچى اوزونو چئوردی. سalam وئرمەدى، هئچ سالامىمین جاوابىنى دا وئرمەدى. ایدارەنین بير نئچە سوروجوسو گىزلىنچە منه باخدى. منىملە اوزبە اوز گلنلر باخىشلارینى گىزله دىر، اۆزلرینى گۈرمىزلىيە قويوردولار. ائله کى آياغىمىم ایچرى قويدوم، يئريمدە قورو دوم. هر شئى بير بیرینه دىمېشىدی. سىگىرمەلرین ایچىن دەکى هر شئى ایستولون اوستونه بوشالمىشىدی، كاغىذلار هر طرفه تۈكۈلموشدو. دىزلىيم تىترەمەيە باشلادى. قورخو، نیگارانچى ليق ایچىمی او دلا بيردى. جناب بىزگىنین سىسى منى اوزومە قايتاردى: باخىشلابىن، خانىم صادقى، زحمت اولماسا، منیم اوستونه بوراخىدیم، او، بير مودت دانىشىدی، اما من هئچ نه ائشىتمىردىم. بير مكتوب وئردى. اوزومە گلیب، مكتوبو آدیم: بو ندیر؟ مرکزى ایدارەنەمە كومىتەسىندن گلیب. يعنى؟ يازىلېپ كى، سىز اىشدن آزاد اولۇنور سونۇز. سادەجە، باخدىم. آغلامادىم. حىرصىن بوز كىمی اولموشدو. گۈزلىيم آلىشىب يانىرىدى. بئينىمە مىن جور فيكىر بير بیرینه قارىشىمىشىدی. نىيە؟ دئىيە سوروشدو. دئىيەم آخى. سن كوممۇنىستلىرىن طرفىنەسн. اونلارى دىتكەلەمكە نە دن يولداشىنىزدىر. اونون ايشىن دن منه نە؟ مىن دئونە دئمېشەم كى، من اونون كىمى فيكىرلىشمىرم. اونون گوناهىنى منیم آياغىما نىيە يازىرسىنىز. دوزدور. البتە، سىز اعتراض ائده بىلرسىنىز. اما دئيرلر كى، ثبوتلىرى وار. آداملار دا شاهىدلەك ائدىيلر. هانسى ثبوت؟ هانسى شاهىدلەك؟ من نئىلمىشەم؟ دئيرلر، ۶۵ ينجى ايلىن مارتىندا يولداشىنىزى ايدارەيە گىتىرمىسىنىز، سوال

-جاواب ایجلاسی تشکیل ائتمیسینیز، عکس ینقیلاپچی قزتلر پایلامیسمیز. او، منیم دالیمجا گلمیشدی. اوشاقلار اوزو زورلا اونو یوخاری دارتديلار. بیلیرم، بیلیرم. هر شئی یادیمدادیر. ائله بیلمیین کی، من اونلار کیمی فیکيرلشیرم. من اونلارین قرارینی آچیقلایرام. سیز اعتراض ائده بیلسینیز. اما من تهلوکه حیس اندیرم. هم سیزه، هم اونا گوره. یولداشینیز ایندی هارادادیر؟ بیلمیرم. یئنه ده بیر آیدیر کی، اوندان هئچ بیر خبر یوخدور. یورغون، پرت شکیلده اشیالاریمی بیغماغا قاییتیدم. اوزومو آغلاماقدان گوجله ساخلاییردیم. ایسته میردیم دوشمه نلر منیم بو ضعیفلییمه شاهید اولسونلار. بیزیم مرتبه نین چایچیسى عباسلى چایلا اوتابغا گیردى. تأسفله منه و داغیلمیش اوتابغا باخدى. یاواشجا: خانیم صادقى، آللها آند اولسون، بیلمیرسن، نه قدر ناراحاتام. اوشاقلاریمیزین جانی اوچون، بو حاجت قیبله سینه آند اولسون، بیز هئچ نه دئممیشیك. بیز سندن یاخشیلیقدان باشققا هئچ نه گورمیشیك. اوشاقلارین هامیسى ناراحات دیر. آجي -آجي گولوب دئدیم: بلی، اونلارین داورانیشى و شاهیدلیکلرین دن گورونور. یئددی ایل بوتون گونلریمیزی بیر یئرده کتچیرتدمیمیز آداملار بئله آياغیمین آلتینی قازدیلار. ایندی هئچ اوزومه ده باخا بیلمیرلر. يوخ، خانیم، آللها آند اولسون کی، بئله دئیل. اونلار قورخورلار. بیلمیرسن کی، سعادت و خانیم کنانی سیزین دوستلارینیزا نه بادالاقلار ووروبلار. بو گونلرده اونلارى دا ائشییه آتارلار. يوخ، بو قدر ده اولا بیلمز. دولو چانتامى گۇئتوردوم. یئرده قالان بیرجه قوولوغو دا قولتوغوما ووروب گئتمە يە حاضیرلاشدیم. چاي چى دئدی: خانیم، سن الله، بیزدن اوریینیز سینماسین. حالال لیق -ۋئرین بیزه. حالیم قاریشیردی. شیرازینین شعیرى یادیما دوشدو: ایچیم وبا خسته سینى گورموش کیمی... پیللەلری ائندیم. بیر آز كوچەلدە سرگەردا دولاشتیم. گون اورتایا کیمی دولاشتیم. یاواش -یاواش نیگارانچیلیغیم آرتیردی. گله جکدن نیگارانچیلیق، حمیددن، اوشاقلاردا نیگارانچیلیق. بو دھشتلى باهاچیلیقدان نیگارانچیلیق. معاش سیز، گلیرسیز نئیلە يە جە يەم؟ ایکى آیدیر کی، چاپخانانین هئچ بیر گلیرى یوخدور. حمیدین آتاسى هئچ بیر یئرده اونا معاش دوزلده بیلمە میشدی. باشیم آغريشیردی. چتىن لىكلە اوزومو ائوه چاندیردیم. پروین خانیم تعجلە دئدی: نېبە بئله تئز گلدىن؟ سحر ده گئچ گئتمیشدىن. بئله اولسا، سنى قوواجاقلار. قوودولار آرتىق. نە؟ سن الله، دوز دئیرسن؟ نېبە؟ الله منى اولدورسون. هامیسى منیم گوناھیم دیر. سحر گئچ چاتدىن، اونا گوره؟ يوخ، هئچ کیمی گئچ گلمیینه گوره ایشدن چیخارتمیرلار. منى اونا گوره ایشدن چیخارتمیرلار کی، ائشىشك کیمی ایشلیرم. ایشىمى باجاریرام. منى ایشدن چیخارتماغا مجبور ایدىلر. ایدارە تمیزلەنمەلیدى... بیر نىچە گون حالیم چوخ پیس اولدو. باشىمین آغريسى بیر آن دا کسمىردى. پروین خانیم هر گون منه آغريكسىجى ووروردۇ. حمید كىچەن هفتە كوردوستان سفرىندىن

قاییتمیشدی. بیر ایکی دؤنه ائوه باش چکدی و ایشینین اولدوغونو دئیب گئتدی. گئجهلر چاپخانادا قالیردی. خبرلر گونو - گوندن پیس گلیردی. دهشتیم گونو گوندن آرتیردی. بیر گئجه یاریسی ائویمیزه تؤکولدولر. صوحبتلریندن بئله باشا دوشدومن کی، عینی واختدا چاپخانا دا آداملار گئندریلر. حمیدله قالانلارینی توتوبلار، همین سویوشلر، همین قورخو، همین نیفرت... بدهنیم ده همین ایرنج تیترتمه باشلامیشدی. بو دؤنه سیامکین اون بئش یاشی واریدی. حساس ایدی، حیرصدن قیوریلمیش دی. مسعودون رنگ روفو آغارمیش دی. شیرینی ساکیتلشديرمه يه چالیشیردی. هر شئی یئنیدن باشلامیشدی. سحر تئردن منصوره يه زنگ ائتديم. دئدیم کی، باجاردیغى قدر ساکیتجه آتاسینى مسئله دن آگاه ائتسىن. بير ساعات دان سونرا آتاسى زنگ ائتدى. اونون دردلى، توقون سسى اورييمى آغريتدى. دئدیم: آتا، گرک یئنیدن باشلاياق. اما بىلمىرم، هارادان. آدامينيز وارمى، اوندان بير اىز تاپا، بير خبر گتىرە؟ بىلمىرم، دئدی، قوى گوروم بير آدام تاپا بىلرەممى؟ ائوده هامىمیز گرگىن و عصبي ايدىك. سیامك شير كيمى باغيريردى. قاپىيا، دیوارا يومروق، تېپك آتىردى. يئرى - گئيو سؤيوردو. مسعود قوناق اوتاباغين دا مئبلىن آرخاسىن دا اۆزونو يوخلۇغا وورموشدو. بىليردىم کى، آغلابىر. ايستمير كى، هئچ كيم اونون خلوتده آغلاماغين دان خبر توتsson. شيرين هئچ بير نه دن اولمادان آغلابىردى. اۆزوم تبدن چىخمىشىدیم. بير ياندان بىزى قارا گونه قويىوش حميده سؤيوردوم. بير ياندان دا اۆز - اۆزومه دئىيردىم، يعنى ايندى ده ايشگەنجه وار؟ گئرهسەن، حميدىن وضعىتى نئجه دير؟ او دئىيردى كى، ايندى ايشگەنجلەرين ان پىسىنى وئيرلر. گئرهسەن، او شالالقلاردا دۆزه بىلە جكمى؟ آياقلارى تزه - تزه دوزلمىشىدی. اونو ايندى ندە گوناھلاندىردىلار؟ اونو ايندى نه ايله موحاكىمە اندىچكدىلر؟ قىشقىرماق اىسته بىردىم. تكلىيە احتياجىم وار ايدى. او تاغا گىرىب قاپىنى باغلادىم. قولاقلارىمى توتدوم كى، اوشاقلارين سىسىنى اشىتىميم. دويونجا آغلادىم. ايندى من نىيلملىدىم؟ قاچماق اىسته بىردىم. اگر اوشاقلار اولماسايدى، داغا - داشا قاچاردىم. اۆزومو اۆلدۈردىم. اما بونلارى نىيلىيم؟ باتان گمىنин كاپيتانى كيمى ايدىم. سرنىشىنلرین ھامىسى اوميد دولو گۈزلەرە منه دىكمىش دىلر. اما اۆزوم گميمدن ده چوخ سىنمىشىدیم. بير قورتولوش قايىغينا احتياجىم وار ايدى. منى اوذاق بير يئرلە آپاراجاق خىلاصكار قايىغا. يوخ، داها بو آغىرلىق دا يوكو چىكمە يه گوجوم يوخ ايدى. اوشاقلارين آغلاشماسى آرتىردى. بو اىختيارسىز قالخىب اللرىمین دالى ايله گۆز ياشلارىمى سىلدىم. هئچ بير چارە يوخ ايدى. اوشاقلارين منه احتياجى وارىدى. بو گمىنин مندن باشقا كاپيتانى يوخ ايدى. تىئلفونو گۆتۈرۈپ پروين خانىما زنگ ائتدىم. اولانى قىسا دانىشىدیم. اونا دئدیم کى، اتونىن ده اولسون كى، من شيرينى اونون يانىندا قويوم. تىئلفونون او بىرى او جوندا چىغىردى. دسته بى آسىدم، شيرين

مسعودون قوجاغین دا ساکیتلشميشدى. بىلىرىدىم كى، او، باجىسىنин آغلاماگينا دۆزه بىلمىز. سىامك مطبخ ماساسىنин آرخاسىن دا اوتوروب، يومروقلارينى، دىشلرينى سىخىرىدى. گىچگاهىن دا دامالارينين ترپنمي گۇرۇنوردو. يانىندا اوتوروب دئىيم: باخ، اوغلوم، اگر ايستىيرىس، چىغىر، او قدر چىغىر كى، بوشالاسان. غضبىلە چىغىرىدى: گىلدىلە، ياشايىشىمىزى بىر - بىرىنە ووردولار. آتامى حبسە آتىدilar. بىز آخماقلار دا سىسيمىزى چىخارتماديق! نه ائدە بىلدىك؟ نه اتىميمىزى ايستىيرىدىن؟ قارشىلارينى آلا بىلدىك؟! يومروقلارينى ماسايا چىرىپدى. بارماگىنinin قىرغانى قانادى. اللرىنى توتدوم. سؤيوردو، چىغىرىرىدى. دئىيم: سىامك، سن اوشاق اولاندا ھامى ايله داوا ائدىردىن، عصبيلىشىرىدىن. او زامانلار سنى قوجاقلايىرىدىم. او قدر منه تېپك، يومروق ووروردون كى، اورىين بوشالىرىدى. اگر ايندى ده بو، سنه كۆمك ائدجىكسە، ائله. اونو قوجاقلايدىم. مندن بىر باش قدر اوجا ايدى. چوخ گوجلو ايدى. راحتلىقلا قوجاغىم دان چىخا بىلدى. اما ايستەمېرىدى. باشىنى چىنيمە سىخىب آغلاماگا باشلادى. بىر قدر سونرا دئىى: آنا، سن نه قدر ساكيت و گوجلوسەن! مسعود گۈزۈياشلى بىزە باخىرىدى. شىرىن اونون قوجاغين دا يوخولا مىشىدى. ايشاره ايله اونو چاگىرىدىم. اوشاغى يئرە قويوب، يانىما گىلدى. قوجاغىما چىكدىم، اوچوموز ده بىر يئرده آغلائىرىدىق. بىر نئچە دقىقەدن سونرا اۋزو موكتارا چكىپ دئىيم: ياخشى، اوشاقلار. واخت ايتىرمەلىيىك. آغلاماق، زارىماق آتايما كۆمك اتىمەيەجك. گىرك جىدى بىر ايش گۈرك. حاضىرسىنىز؟ اشىالارينىزى يېغىن، بىر-ايکى گون گىندىن آنامگىلە. شىرىن ده پروين خانىمگىلە دە قالار. بىس سن نه ائدجىكسەن؟ من ده گىرك بابانگىلە گىندىم. اونونلا آتان دان بىر ايز تاپماغا چالىشا جاگىق. هر يئرە باش چكملىگىك. چوخ يئر وار باش وورمالى. مىن دنه اينقىلاپ كومىتەسى و حربى دوشە رىگە وار، سىامك دئىى: من ده سىزىنلە گلەجهىم. يوخ. سىن گىرك باجىن و قارداشىن دان موغاييات اولاسان. آتان دان سونرا بى عاىيلەنن باش چىسى سىنسىن. بىرىنچىسى، من نننمگىلە گئتمەيەجەيەم. چونكى على دايىنин آرودى ناراحات اولور. منى گۈرەن ده اوزونو چئويرىر. ايكىنجىسى، پروين خانىم شىرىنندن موغاييات اولا جاق. مسعود دا بؤيۈك اوغلاندى. منه احتىاجى يوخدور. او، حاقلى ايدى. اما قورخوردم. اونون گنج، حساس روحو بعضى گۈرۈشلەر دە اولا جاق شىئىلەن سارسىلا بىلدى. بىلەمېرىدىم، بى دئىنە شرایط ئىچەدىر. دئىيم: يوخ، اينانمېرام كى، محمود نسە ائلهسىن. بى قالسىن سونرايىا. ايکى گون اوخولا گئتمىيىن. بىرىگون ده جومەدىر. اينشاللاھ، شنبە يە كىمى هر شئى آيدىنلاшىشار، هەئچ نه آيدىنلاشمادى. حتى داها دا قارىشدى. بى ايکى گوندە حميدىن آتاسى بوتون تانيدىغى آداملا را آغيز آچدى. اما فايداسى اولمادى. مؤوقىي اولانلار آرتىق اولكەدن چىخمىش دىلار، قالانلار يە قاچاق دوشموشىدولر، يە دا اونلارا اليمىز چاتمىرىدى. حميدىن آتاسى دئىيرىدى: ايندى

وضعیت دیشیب. بیز داها هئچ کیمی تانیمیریق. چاره یوخ ایدی. اوزوموز آختارماغا باشلادیق. پولیسلرین هامیسی مسولیتی باشلاریندان آندیلار. اینقیلاپ کومیته‌لرینه گئتمەلی ایدیک. کومیته‌لرده حمیدین هانسی نه دنله تو تولدوغونو سوروشوردولار. بیلمیردیک نه دئیک. اوتنا -اوتنا، دهشتله دئیردیک کی، یقین، کوممونیست اولدوغونا گۆرە. هئچ کس اوزونو جاوابدەج بیلمیردی. بلکه تەلەکەسیزلىيە گۆرە اونون هارادا اولدوغونو دئمیردیلر. ایکى گوندن سونرا يورغون، اوشاقلارдан نیگاران حالدا آنامین ائوینە گئتدیم. اوشاقلار و فاطمه ده گلدىلر. هامى نیگارانلىقلا گۆزلىبردی. سیامک قینايجى حالدا دئى: بیزه بیر خبر وئرە بیلمیردین؟ یوخ، عزیزیم، وئرە بیلمیردیم. بیلمیرسن، نه وضعیت ده ایدیم. مین يئرە گئتدیک. بیل کی، ياخشى خبر آلان کیمی ایلک بىلەجک آدام سن اولا جاقسان. ایندی گئدین، اشیالارینیزى بىغىن، گرک ائوه قایيداق. سونرا اوزومو عليه توتوب دئدیم: على، سینىلە محمودون کومیته‌لرده بو قدر تانیشىنیز وار. اونون هارادا اولدوغونو تاپا بیلمىزسەن؟ باجي، دوزونو اىستەسەن، محموددان، عومومىتلە، دانىشما. او، حمیدین آدینى ائشىتمك بىلە اىستە میر. اوزومدە تك آختارىش آپارا بیلمەرمە. نئچە اولماسا، ارىن کوممونىستدىر. صباح بیزه مین جور ياماق يايپىشىدارلار. اما گىزلى -گىزلى بیر آز آختارارام. پرت اولدوم. جاواب وئرمک اىستىيردیم، اما اوزومو بىغىشىرىدىم. نئچە اولسا دا، اونلارين كمكىنه احتىاجىم وار ایدى. فاطمه دئى: صادق ده تانىدېغى هر کس دن سوروشار. سن اوزونه بو قدر عذاب وئرمە. سینىن كى اليىن بىر ايش گلمىر. ايندی نېيە ائوه گئتمک اىستە بىرسن؟ گرک گئدیم، باجي. ائو -ائشىك بىس گوندەدېر. اوشاقلاردا ایکى گوندۇر، اوخولا گئتمەسىلەر. بىرينجى گوندن گئتمىلىدىرلر. ياخشى، شىرىنى منیم يانىمدا قوى. اويان -بويانا گئتمک اىستەسەن، ال -آياغىنى باغلاماسىن. گۆرۈرسن كى، فيروزه ده اونو چوخ سئوپىر. اوينايار اونونلا. بئش ياشلى فيروزه گۆپچىك و سئويملى بىر قىز ایدى. فاطمه اىكىنچى بويلو لىغىنин دئردونجو آىينى كئچىرىرىدى. دئدیم: یوخ، عزیزیم، سن اوزون بو وضعیت ده اوشاق ساخلايا بیلمىزسەن. اوشاقلار يانىمدا اولاندا من اوزوم ده راحات اولورام. اما پروين خانىم گلە بىلسىئىدى... پروين خانىم ایکى گون ایدى كى، شىرىنى ساخلايىرىدى. ايندی سۆزلىرىمى ائشىندە تئز يئرىندە قالخىب دئى: من؟ البتە، گلرەم. ياسا باتمىشىدىم كى، بو اوشاغى سن آپاراندان سونرا نئيلەيەجه يەم. سینى اوزونون ايشىن يوخدور؟ اينجىتىرمەم سنى؟ یوخ، جانىم، نه ايشىم اولا جاق؟ بو گونلارده هئچ كىم پالتار دا تىكدىرىمىر. گلىپ بىر هفتە، لاب ايشلىرىن يولونا دوشەنە قدر يانىندا قالارام. جومعه گونوم ائوى تمىزلەمكە كىچىدى. پروين خانىما دئدیم: او دئنە بونلار ائويمىزە تؤکولەندە آنام رحمتلىك نئچە نفرى كمكە گۈندرمىشىدى. گۆرۈرسن، ايندی نئچە كىيمسەسىز، آرخاسىز اولموشام؟ مسعود يانىما قاچىب دئى: آخى ايندی بىز وارىق، اوزوموز

کۆمکلشیریک. سن الله، کدرله‌نمە. اونون ساچلارینى سىغالالادىم: بىليرم، عزيزيم. سىز منيمىلەسىز دئىه هئچ بىر دردىم يوخدور. بو دونه داها ننهنин ائوى ايله زىرزە مى ايشى يوخ ايدى. ايش بىزىم ائولە بىتدى. هئچ اولماسا، ائوى بىر آز آبىرا سالا بىلدىم. گئجه اوشاقلارى حاماما گۈندىرىدىم. مجبور ائله دىم كى، ايكى گون عرضين ده بوراخدىقلارى درسلەرە خاضىرلاشىنىلار. سىامك اوزونه يئر تاپمىرىدى. على ايشە ياتمىرىدى. بىليردىم كى، حاقلىدىر. آمما اوزومو او يئرە قويىمادىم: گۈرورسونۇز، من نه قدر مشغۇلام؟ نه قدر فيكريم، دردىم وار؟ نېچە شئى بارەدە بىردىن فيكىرلەشمەلىيەم؟ من سىزسىز هئچ نه ائده بىلمەرمە. اگر سىز منه کۆمك ائتمەسەنىز، نىگارانلىيەمى آرتىرماق اىستەسەنىز، الدهن دوشەجەيەم. سىزىن ان بؤيووك كەمكىنiz بىر اولار كى، درسلەرەنىز ياخشى اوخوياسىنىز. هئچ اولماسا بو ايشىدە منه کۆمك ائدىن. مسعود جان دىللە، سىامك ايسە ترددو دەلە سۆز وئردىلر. بىرينجى گون بىر نېچە يئرە باش چىكدىم. حميدىن آتاسى يورولموشدو. بىر نېچە گون عرضىنده نېچە ايل قوجالمىشىدى. اونا چوخ اورىيەم يانىرىدى. چالىشىردىم اونو اوزوملە آز يئرە آپارىم. قاج ھا قاچىمىز نتىجەسىز ايدىم. هئچ بىر دوز جاواب آلمىرىدىم. محمودون يانينا گەتىمكىدن ساوايى چارەم قالمامىشىدى. ايندى قورورومو فيكىرلەشمەملى ايدىم. اىكراھىمى بوغوب، اونون ائوينە گەتىدىم. سعادت منى سوپۇق قارشىلادى. قولاملى حىيطەدە منى گۈرەندە اول سئويندى. سالام وئردىم. ائله بىل قېيلەن اوشاغىن يادىنا دوشدو كى، گرک منيمىلە سالاملاشمايىدە. قاشقا باغىنى تۆكمەرك دونوب گەتىدى. سعادت دئى: بىليرم، منى گۈرمە يە گلەمىسىن. اگر ما حامدو گۈرمە يە گلەمىسىن سە، او، ائودە يوخدور، بو گئجه دە گلەمەيەجك. گئت، دئەن، اونونلا ايشىم وار. ائودە اولدوغۇنو بىليرم. اوزوم ائوه گلەمە يىنى گۈردىم. محمود نە واخت گلېپ كى، من بىلەمەيىشەم؟ سن، دئىهسەن، هئچ واخت ائوين دە نە اولدوغۇنو بىلەمەيىشەن. گئت، اونا دئەن، ايكى دقىقەلىك ايشىم وار اونونلا. سعادت گۈزۈنونو قىيىب، چادراسىنى دؤورەسىنە دولاياراق اوتاقدان چىخدى. من اوندان اينجىمېرىدىم. بىليردىم كى، او، محمودون امرلىينى اىجرا ائدىر. ايكى دقىقەدن سونرا قايىدىب دئى: محمود ناماز قىلىر. بىليرسن كى، اونون نامازى اوزون چىكىر. ياخشى، گرک گۈزلىك. گۈزلىم. سحرە قدر دە اولسا، گۈزلىيە رەم. ان سونوندا، اوزون مودتەن سونرا محمود ادب سىزىجە اىچرى گىرىدى. دوداغىنinin آلتىن دا «سالام» كىيى بىر شئى دئى. بو ائودە اولماق دان اىرەنېرىدىم. تو تولموش حالدا دئىدىم: قارداش، سن منيم بؤيوپۈمىسىن. منيم سىدن باشقا هئچ كسىم يوخدور. آتام منى سەنە تاپشىرىپ. گرک منيم آرخام اولاسان. سنى آند وئيرىم اوشاقلارينىن جانىنا، قويما اوشاقلارىم يېتىم قالسىنىلار. کۆمك ائله. منه نە؟ منيم اليمىن نە گلېر كى؟ من نە كارەيەم؟ سعادتىن عمىسى كومىتەلرەدە و اينقىلاپ مەتكەلرەن دە گرە كلى آدامدى. سن منيمىلە اونا بىر

گؤروش جورلا. حمیدین هارادا اولدوغونو بیلمک، نه حالدا اولدوغونو بیلمک بسیم دیر. سن، ساده جه، منی اونون یانینا آپار. سن نه دانیشیرسان؟ گئدیم دئییم کی، بو کافیر، الله تانیمایان منیم قوه هوموم دور؟ با غیشلا. يوخ، جانیم، من آبریمی يول دان تاپمامیشام. سن دانیشمايا بیلرسن. او زوم اونونلا دانیشرام. ایسته میرم اونو آزاد ائتسینلر، يا با غیشلا سینلار. لاب عؤمورلوک حبس وئرسینلر. ساده جه، ایشگەنجه، اعدام ائتمەسینلر. بىردىن آغلاديم. ما خمود قینانج با خیشلارلا منه با خدى: ياخشى، قويويا دوشەندە بىزى يادا سالىرسىز؟ ايندييە كىمى موللا لار پىس ايدىلر. الله، پىغمبر يوخ ايدى... قارداش، قورتار. من نه واخت دئميشەم کى، الله يو خدور، پىغمبر يو خدور؟ ناما زىمى بير دونه ده اوئتۇرمىشىم. منیم اونون ايدئيالارى ايله ايشىيەم يو خدور. هر نه اولسا، او شاقلا رىمین آتاسىدىرى. گرک بىلیم هارادادىر، نه وضعىت دەدىر؟ سنى آند وئرىم او شاقلا رىنین جانينا، كۆمك ائله. دور، باجى، دور. سن هئچ بیلرسن، نه دئيرسن؟ يولداشىن ايسالامىن، آلاھىن عليهينه قىيام اندىب. مورتدىرى. اىستىرسن، بونا گئرە اونا هئچ نه ائله مەسینلر؟ اينصافلا دى: اگر اونون ئىن دە حاكمىت اولسا يىدى، بىزىم بىرىمېزى ساغ قوياردى؟ نىيە دينمېرسن؟ او، آلاھا موخارىبە اعلان اندىب. اونون اۋلۇمو واجىب دىرى. يوخ، من هئچ واخت بو ايشە قول قويمارام. آلاھىن، دىنин دوشەنىنى جزا سىز بورا خماق اولماز. گۆزلىرىم يانىرىدى. حىرصىم دن اود تو تموشدو. او زومە سۈپۈرۈم كى، بورا نىيە گلدىم؟! نىيە بو الله دان خبرسىز، رياكار، ايکى اوزلۇ آدام دان كۆمك اىستە دىم؟ دىشلىرىمى بىر بىر يىنه سىخىب، او زە اوز داياندىم. سونرا سۈۋە سۈۋە، قاچا - قاچا اۋدهن چىخدىم. بوتون سوموكلىرىم تىتىرىدى. ايکى هفتە دن سونرا بىلدىم کى، حميد زىندان دادىر. هر گون حمیدين آناسى ايله، يا دا تكجه، چادرامى باشىما سالىب، جىسخانانىن مسئۇللارى ايله گئروشمە يە چالىشىرىدىق. اونون گوناھى بىللى ايدى. اوندان چوخلۇ شكىل، مقالە و دانىشىقلار قالمىشدى. هئچ نه بى اينكار ائتمك اولمۇردو. بىلمدىم، مەحكمەسى اولمۇشدو، نه زامان اولمۇشدو؟ تو تولما غىن دان بىر آى يارىم كىچمىشدى. بىر دونه زىندانا مراجعتىمiz زامانى بىزى بىر اوتاغا يۇنلتدىلر. حمیدين آناسىنىن قولاغىنا دئىيم: بلکە ده گئروشە ايجازە وئرىپىلر. هر ايکىمiz هىجانلا دايانيب گۆزلىرىدىك. بىر نىچە دقىقە دن سونرا مأمورلارىن بىرى اوتاغا بىر با غلاما گىرىدى. اىستولون اوستونه قويوب دئى: اونون اشىالارى دىرى. مات - مات با خدىم. بىلمىرىدىم نه دئىير. آدام سىبىرسىز جە دئى سىز حميد سلطانىنىن قوه مىلارى دئىيلسىنىز؟ سراغا گون جەنەمە واصليل او لدو. بو دا اشىالارى دىرى. ائله بىل بدهنىمە ئىڭىتىرىك قوشۇلار. بدهنىم تىتىرەمە يە باشلامىشدى. حمیدين آناسىنا با خدىم. كىرج كىمى آغارمىشدى. قفيلىدن قىورىلىپ يىخىلدى. اىستە دىم اونا طرف گئدیم. اما آياقلا رىمدا گوج يوخ

ایدی. باشیم گیحلله‌ندی. داها هئچ نه دئیه بیلدمیم. تعجیلی یاردیم ماشینین سسی ایله اوژومه گلدیم. گؤزلریمی آچدیم. حمیدین آناسی خصوصی رئانیماسیبیادا یئرلشدیریلمیشدی. من ده تعجیلی یاردیم قیسمینده ایدیم. گرک خبر وئریدیم. منصوره ایله فاطمه‌نین تئئفونو یادیمدا ایدی. طیب باجیسینا وئردیم. او زنگ ائله‌دی. حمیدین آناسینی خستخانادا یاتیرتیلار. من گنجه ائوه گلدیم. اوشاقلارین گوزونه باخا بیلمیردیم. نه دئمک گره ک گلدیینی بیلمیردیم. دانیشماغ، حتی آ Glamamaga دا حالیم یوخیدی. او قدر ساکیت‌لشدیریجی اینه وورموشدو لار کی، تئزیکله درین بیر یوخویا گئتدیم. اوج گوندن سونرا شوکدان اوژومه گلدیم. اوج گون موباریزه دن سونرا حمیدین آناسی، ان سونوندا، اوژومه او دوزدو. همیشه‌لیک ساکیت‌لیک و آزادلیغا چاتدی. تکجه بیر شئی دئیه بیلردمیم کی، ایندی او، خوشبخت ایدی. جانی قورتارمیش‌دی. او زامان هر کسدن چوخ اونا قیبته ائدیردیم. آتا ایله اوغولون یاس مراسیمی بیر اولدو. بیز قورخما یاراق آ Glamamaga بیلديك. اوغلانلارین آرق بدنه‌لری، آ Glamamاق دان شیشه‌ن گؤزلری، گورکه‌ملری اوریسمی یاندیریدی. قالان واخت اوژومده اولمادان مات مات شیمال‌دакی بیرگه یاشاییشیمیزی دوشونوردوم. بیزیم عایله‌دن تکجه آنام و فاطمه گلمیشدی. یئددیمه کیمی حمیدین آناسینین ائویندە قالدیق. بیلمیردیم شیرین هارادادیر؟ آرادا بیر دؤنه فاطمه‌دن سورو شدوم. اما جاوای ائشیتمیردیم. حمیدین آناسینین حالی چوخ پیس ایدی. فاطمه دئیردی کی، بو موصیت‌دن ساغ چیخما یاجاق. بیر کلمه ده دانیشمادی. دورمادان آغا لایردى. گاه اوغلانلاری قوجاقلا بیب دئیردی، حمیدین ای گلیر، گاه دا قىشش ائدیب اوژون دن گئندردی. گاه دا يولداشينا گئرە گۆز یاشى تؤکوردو. بیلردمیم کی، اوشاقلار بورادا عذاب چکىرلر. فاطمه‌یه دئدیم کی، اوشاقلاری بورادان گؤئتوروب آپارسین. سیامک منیم ایشاره‌می گؤزلریدی کی، بو ائودهن قاچسىن. اما مسعود مندن یاپیشیب دئیردی: قورخورام کی، بیز گئدن دن سونرا سن داها چوخ آ Glamamaga سان. اونا سۆز وئردیم کی، اوژومدن موغایات او لا جام. اوشاقلارین گئتمە بى ایله ائله بیل اوریمین اوستوندن بیر بئیوک داغ گؤئرولدو. اونلارین یانیندا اوژومه آ Glamamaga ایجazole وئرمیردیم. ایندی ھیچقىرا -ھیچقىرا آ Glamamaga باشلا دیم. ائوه قاییداندا بیلردمیم کی، بوندان چوخ یاس ساخلاماغا حاقيم یوخدور. واختیم گئدیر. ایشیم حدن آرتیق چوخ ایدی. اوشاقلار مكتب‌دن گئری قالمیش‌دیلار. سیناوا لاری یاخینلاشیردی. یاشایشیم داغیلمیشدی. هر شئی دن پیس او ایدی کی، هئچ بیر گلیریم یوخ ایدی. ایشیمی الدهن وئرمیش‌دیم. بو نئچه آیی دا حمیدین آناسینین کوئمه کی ایله کئچینمیش‌دیک. گرک ائوین خرجینی فیکیرلشیدیم. بیر ایش تاپا دیم. فیکریم نئچه یئرە گئتدی. بو بیر هفتە ده حمیدین آناسینین ائویندە میراث بؤلمە صۇحبىتلاری گئدیردی. بیر دؤنه عمى سینین خانىمی ایله حمیدین بىبىسى من

طرفة باخا -باخا ننهنین ائوی حاقین دا دانیشیردیلار. او واخت بیلديم کی، بیزیم یاشادیغیمیز ائو حمیدین بیبیلرینین و عمیلرینین دیر. حمیدین آتاسی ایندیبە قدر ائوین خرجینی وئریرمیش. اما ایندی اوز ائولرینی گئری ایستە بیردیلر. یاخشیسی ائوی ساتیب هر کسین پایینی وئرمک ایدى. نئچە گون سونرا دا حمیدین باجیلارینین ارلرینین صۆجبىتىنە شاهید اولدوم. مونىرەنین ارى دئىيردى: قانونا گۈرە، اوغلان آتادان تئز ائلوبسە اوغولون عايىلەسىنە هېچ نە دوشمور. كىمەن اىستىرسىنىز، سوروشۇن. گله جك دن قورخماق، تەلوكە حىسى منى واختىن دان تئز ياسدان چىخارتدى. حمیدى ايتىرمىيمىزىن اشتكىسىنىز آزالتدى. گئچەلریم جان آلان اىضطيرابلا كىچىردى. يوخويا گئدە بىلمىردىم. ساكىتلىيم قالماشىدى. ائوين اطرافىندا دولاپىرىدىم، فيكىرلىشىرىدىم. دليلر كىمى فىكىرلىزمى اوجا سىلە دئىيردىم. حىسىن ائىردىم کى، بوتون قاپىلار اوزومە باغانىب. ايشسىز، حمیدسىز، حمیدین آتاسى اولمادان، ائوسىز، ميراشىز قالماشىدىق. آننەدا «كافيرین آروادى» مۆھورو وارىدى. بوقدر دردىن آراسىندا اوشاقلارىمى نئجه قورو ياجاقدىم؟ آه، آتابجان، هاراداسان؟ گۈردون، دئىيكلەرین نئجه دوز چىخدى؟ قىزىن يالقىز، آرخاسىز قالدى؟ بىلمىرسن، سنه نە قدر احتىاجىم وار؟! گئچەلرین بىرىنده يوخودا گزەنلر كىمى دولاپىرىدىم کى، تئائغۇنون سىسى منى اوزومە گتىردى. تعجلە دستە بى گۈتوردوم. اوذاقدان بىر سىن سوروشدو: مخصوصە، سنسن؟ قوربانىن اولوم، دوزدور کى، حمید... ائلوب؟ پروانە ايدى . گۈز ياشلارىمى ساخلايا بىلەدىم. سن هاراداسان؟ كىمند اشىتىمىسىن؟ دئمەلى، دوزدور؟ بو گئچە راديو لارىن بىرىندىن اشىتىدىم. هە، دوزدور. ھم اۆزو، ھم آتاسى. آتاسى نىيە؟ آتاسى سكتە كىچىرتدى، كىردىن اولدو. الله منى اولدورسون. چوخ تك قالمايسان. ايندى، احتىاجىن اولان واختدا قارداشلارين سنه كۈمك ائدرلر؟ نە قارداش؟ هېچ ياسا دا گلەمەدىلر. قورو تسللى دە وئرمەدىلر. هېچ اولماسا، بو ياخشىدى کى، ائزۇن ايشلىرسن، هېچ كىمە احتىاجىن يوخدۇر. ائە، هانسى ايش؟ قوووبىلار منى ايشدەن. نئجه يعنى قوووبىلار؟ يعنى قوووبىلار، والسلام! الله منى اولدورسون! نىيە؟ ايندى اىكى اوشاقلا نئيلىرسن؟ اىكى يوخ، اوچ... نە؟ نە واخت اوچ اولدو؟ اىكى ايل يارىمىدى، مندى خېرىن يوخدۇ. ايندى قىزىمەن بىر ياش يارىمى وار.

گۈرورسەن، بىر -بىرىمىزدىن نئجه آرالى دوشدوک؟ سن اونلارا قاھمار چىخىرىدىن. بىزە دئىيردىن کى، خاينىك. بويور! ايندى ياخشى اولدو؟ ياخشى، دوغرو دان، اگر پول اىستەسەن، كۈمك گرە ك اولسا، اۆزومە دى، ياخشىمى؟ قەھر بوغازىمى توتموشدو. نىيە دىنلىرسن؟ بىر شئى دى. دوشىمەنلىرىن طعنەسىندىن قورخوم يوخ، منى دوستلارىن رەھىيە مۇحتاج ئىلەمە. او، بىر نئچە ئانىيە سوساندان سونرا ناراحتىقلا دئى: عذر اىستىيرىم، مخصوصە. منى باغيشلا، اۆز اليمە دئىيل. سن کى منى

تانيييرسان؟ اورييمده سؤز ساخلايا بيلميرم. او قدر اورييم يانير كى، بيلميرم نه دئييم. من سنين اوzonتنونو هئچ واخت گؤره بيلمرم. اورييم راحت ايدي كى، سن ايستديينه چاتميisan، ياخشى ياشاييشين وار. فيكيرلشميرديم، بئله اولاچاق. بيليرسن، سنى نه قدر سئويرم؟ منه باجي دان چوخ ياخينسان. اگر بئله واختدا بير -بيريميزه كۆمك ائلمىسک، داديمىزا كيم چاتاجاق؟ سن اوشاقلارينين جانى ، اگر بير شئى گره كدىسه، منه دى. چوخ ساغ اول، موطلق دئيرهم. منه زنگ ائلمىسين ده چوخ بئويوك كۆمك ايدي. هلهلىك هر شئى دن چوخ معنوى كمكه احتياجيم وار. سادهجه، خاهىش ائديرهم، ايلگىنى كسمه... موختليف شئيلر فيكيرلشىردىم. درزىلييه گئتىدىم. ائله بيل بو ايش آننما يازىلەمىشدى. پروين خانىم سؤز وئرىدى كى، منه كۆمك ائدجك. چوخ تىز باشلاديم. اما اونون ايشى ده ياخشى گئتمىردى. بوتون موشتىرلىرى گئتمىشدى. گرک درين دن فيكيرلشىدېم. بيليردىم كى، هئچ بير دؤولت ايدارهسىن ده منى ايشه گۆئۈرمە يىكلەر. بالاجا، اوزل شىركتلەر ده مراجعت ائتىدىم. اما فايداسىز ايدي. فيكيرلشىدېم كى، بير آز تورشو دوزلەپ، دوكانلارا وئريم. يا دا تورت، شىرنى، ساده يئمكلە سيفارىشى آليم. اما نئچە؟ منيم هئچ بير تجربىم يوخ ايدي. هر ايشين ده اوزونه گۈرە سورونلارى و محدوديتلارى وار ايدي. بو گونلرين بيرين ده جناب زرگرى زنگ ائلهدى. سىسى هر زامانكىن دان داها هيچانلى ايدي. احوالىمى سوروشدو. حميدىن اولمىي خبرىنى تزه ائشىتىمىشدى. تسللى وئريب، بىزه گلمك اوچون ايجازه اىستەدى. صباحى گون بئش نفر ايش يولداشىملا بىرلىك ده ائوييميزه گلدىلەر. اونلارى گۈرەن كىمى بوتون دردىم تزەلندى. اىستەمە يەرك آغلاماما باشلاديم. قادىنلار منىملە برابر گۈز ياشى تۈكۈردىلەر، اما جناب زرگرى، سادهجه، قىزارىب دوداقلارىنى دىشلىپەرى. چالىشىردى باخىشلارىنى مندن گىزلىتسىن. هئچ واخت اونو بئله گۈرمىشىدېم. ائله كى هامى ساكىتلىشدى، او دئى: بيليرسىنiz، دونەن گئچە كيم زنگ ائدip سىزه باشساڭلىغى وئرىدى؟ يوخ، كيم؟ جناب شىرازى. آمئىكادان زنگ ائله مىشدى. اصليندە، خىرى بىز اوندان ائشىتىدىك. دئمەلى، او، آمئىكاداپىر. فيكيرلشىردىم، اينقىلابدان سۇنرا قايدار. دوزدور، قايتىمىشدى. بيليرسن، نه حالدا ايدي؟ ايندىيە كىمى هئچ بير آدامى بئله سئوبىنجىك گۈرمە مىشىدېم. اينان، نئچە ايل جاوانلاشمىشدى. ياخشى، بس نىيە گىتدى؟ بيلميرم. گىتنىدە دئىدىم كى، هارا گئتىرسىن؟ سن كى آرزوナ چاتميisan. بيليرسن نه جواب وئرىدى؟ يوخ، نه دئىدى؟ دئىدى كى، ياشاييش سۈزدىن باشقا بير شئى دئىپىلە. يا اولوم آرزوسو، يا آرزو اولومو. گرک اونو ايدارەدە ساخلاياردىنiz. ائه، قىزىيم، بىز داها اوزوموزو ده او ايدارەدە ساخلايا بيلميرك. سىز نىيە؟ خانىم مۇالو دئى: خبرىن يوخدۇر؟ جناب زرگرييە ده تله قوروبالار؟ نه تلهسى؟ اولمايا، سىز ده بير ايش گۈرمۇسونۇز؟ هە، سىز گۈردوپۇنۇز ايشى گۈرمۇشەم.

آخى سىزە بىر شئى ائدە بىلمىلر. جناب محمدى دئى: نىچە ائدە بىلمىلر؟ بىر باشدان -آياغا طاغوتى دىر. هامى گولدو. منىم ده گولمه يىم توتدۇ. جناب زرگرى مندن سوروشدو: ياخشى، سىز دئىين، گۆرك نه ايش گۈرۈرسونۇز؟ هئچ، قاپى -قاپى ايش آختارىرام، تاپا بىلمىرم. هئچ نىبىم ده قالمايىب خىرجلەمەيدە. گىچە يئىدىن جناب زرگرى منه زنگ ائدىب دئى: اىستەمېرىدىم كى، اوشاقلارين يانىندا دئىيم. آمما اگر، دوغرودان، اىشە احتىاجىنىز وارسا، بلکە موقتى بىر شئى فيكىرلىشمك اولار. البتە، احتىاجىم وار. بىلمىرسىنىز نه وضعىتدىيەم؟ سىز موطلق اىشلەمىسىنىز. ھەللىك بىر نىچە مقالە و بىر كىتاب رئاكىته ئەللەمەيدە راضى اولسانىز، ياخشى اولار . پولو آزدىر، اما پىس ده دئىيل. دايىمى ايش تاپانا قدر كۆمك اولار سىزە. جناب زرگرى، ائله بىل الله سىزى منه خىلاصكار ملک گۈندرىپ. اما من او ايدارە ايلە نىچە ھەمكارلىق ائدە بىلرەم؟ اگر بىلسەلر، سىزە پىس اولار. بىلمەلرلىك گە ك دئىيل. باشقۇ آدلا اونلارلا موقاوile باغلارىق. يازىلارى من اوزۇم سىزە چاتىرىرام. بو طرفارە گلەمىنىزە احتىاج يوخدۇر. بىلمىرم، سىزە نىچە تشكىر ئەدىم؟ تشكىر گە ك دئىيل. سىز ياخشى ايشچىسىنىز. ادبىيات اوزرە سىزىن كىمى ساوادى آدام آزدىر. اما بىر يازى ماكىناسى تاپىن. صباح آخشام سىزە ايشلەرى گتىرەم. سئويندىيىمن بىلمىرىدىم نه ائدىم. اما ماكىنانى هارادان تاپا جاقدىم؟ بو واخت منصورە زنگ ائللەدى. حميدىن بو باجىسى هامىدان مئھرىيان، هامىدان قاناجاقلى و كۆمكلىك اىدىن ايدى. اوندان حميدىن آتاسىنىن ماكىناسىنى سوروشدو . دئى: صىير ائله. من بەھمەندىن سوروشوم. بلکە اونلارين شىركتىن ده موقتى سنه وئە بىلە جىكلەرى بىر ماكىنا اولار. دستە يىئىنە قوياندان سونرا يونگوللوك حىس ائدىرىدىم. بو گون ياخشى گون ايدى. بئلە لىكلە، بىر مودت ائودە ھم درزىلىك، ھم ماشىنلا يازماق و ھم ده رئاكىتورلۇق ائدىرىدىم. پروين خانىم منىم كەمكىم، ايش يولداشىم اولموشدو. چوخ واخت گلېپ شىرىنى ساخلايىرىدى و بىرىلىك ده تىكىش تىكىرىدىك. زحمت حاقىمى دقتلە حسابلايىب وئىرىدى. اما بىلىرىدىم كى، حاقىمدان چوخ پول وئىرى. او، ھله ده گۈزل و شوخ ايدى . اينانمېرىدىم كى، احمدەن سونرا اونون باشقۇ دوستو اولمايا. اما نه واخت احمدەن دانىشىسا، گۈزلەر دولوردو. او قدر دوزگون اينسان ايدى كى، اۋز راحاتلىغىندان، ساكتىلىيىندن كئچە بىلىرىدى. يازىق فاطمە دە اليىدىن گلن ھر كەمكى ائدىرىدى. اما اۋزونون ده اىكى بالاجا اوشاغى وارىدى. اريين معاشى محدود ايدى. بو گونلار ھر كىس بىر شكىل دە سورونلارە ساواشىرىدى. گونو -گوندىن وضعىتلەرى ياخشىلاشان آداملار آنجاق محمودلا على ايدى. گون بە گون ثروتلەرى چوخالىرىدى. آتامىن دوكانداكى پاينى دان تالون ماللارى آلىپ، آزاد بازاردا اىكىقات باها قىمتە ساتىرىدىلار. آنام ھمىشكىن دن داها يورغۇن ايدى. چوخ قوجالمىشىدى. اونو آز -آز گۈرۈر دوم و بو گۈرۈشلىرىم ده چالىشىرىدىم

قارداشلاریملا اوزبە اوز گلمیم. هئچ بیر مراسیمەد ایشتیراک ائتمیردیم. بیر گون آنام زنگ ائدیب، نئچە ایلدەن سونرا علینین خانیمینین بولیلو اولما خبرینى وئردى. منى حضرتى ابولفظل سوفرهسینە دعوت ائلهدى. دئدیم: ياخشى، موبارك اولسون.

منیم آدیم دان دا تېرىك ائله. اما بىلیرسن کى، من گلمرەم. بئله دانىشما، قىزىم. گرک گلەسەن. نە جورتە سوفره يە آرخانى دؤ ندە رىرسن؟ بىلیرسن کى، ياخشى اولماز. ایستىرسن کى، يئنه باشينا بدبختلىك گلسىن؟ يوخ، آنا، اونلارى گۈرمە يە گۈزۈم يوخدۇر. سەن اونلارلا نە ايشىن؟ گل، سوفره دە دوعا ائله، الله دان كۆمك ایستە. آنا، دوزونو ایستەسەن، منیم دە بیر سوفره دە اوتورماغا ائحتىاجىم وار. بير زيارتە گئىدip اۆزۈمۈ بوشالتماق ایستىرم. اما ایستە مىرم او قىئىرسىز قارداشلارىمى گۈرۈم.

سەن اوشاقلارین جانى، بئله دئمە. نئچە اولماسا، قارداشلاريندى. علینین نە گوناھى وار؟ من اۆزۈم شاهىد ایدىم کى، نە قدر اويان - بويانا زنگ ائلهدى. منه گۈرە گل. بىلیرسن، نە قدر واختدىر سەن گۈرمىشەم؟ پروين خانیمین ئوينە گلىرسن، اما منه باش چكمىرسن. أغلاماغا باشلادى، آخر كى، منى راضى سالدى. سوفره باشىندا بير آز آغلادىم. آلالا دوعا ائله دىم کى، روحومو و جىسمىمى گوجلهندىرسىن. اوشاقلاريمىن گلە جە بى اوچون دوعا ائله دىم. فاطمه ايلە پروين خانىم دا منىملە برابر آغلايىردىلار. سعادت قىزىللا دولو بويون - بوغازى ايلە مجليسىن يوخارى باشىندا ايلشىشىدى. مندن اوز چئويرىرىدى.

آنام دورمادان تسبىح چئويرىب دوداغىنین آلتىندا دوعا اوخويوردو. علینين خانىمى دا قورورلا آناسىنین يانىندا اوتورموشدو. قاباغينا تىز - تىز موختليف يئمكلر قويوردولار. قوناقلار گىئدن دن سونرا بير - بىغيشلا مشغول اولدوق. اوشاقلارى گزىمە يە آپاران صادق بى گلدى. آنام اوشاقلارين اوزون دن اوپوب اونلارى حىطىدە اوتورتىدۇ و آش گتىرىدى. ائله ھمين واخت ماھمود اپچىرى گىرىدى. سعادت توب كىمى دىغىرلانىب حىطە گىتىدى. آنام قويىمادى گىتىسىنلەر. محموددا دا آش تۈكۈب قولاغينا نسە پىچىل دادى. گۈرونوردو كى، صۆحبىت مندن گىتىرى. او قدر اينجىميشىدىم کى، ایستەمېرىدىم هئچ كىم موناسىتلىرىمىزى دوزلتسىن. بىلېرىدىم کى، ماھمودون كىكىنە احتىاجىم وار. بير ياندان دا ایستەمېرىدىم اوغلانلار بو صۆحبىتە شاهىد اولسونلار.

سيامكى چاغىرىب دئدیم: گل بولو اوشاغىن چانتاسىنى آپار، قوى ماشىنا، من دە گلىرم. مسعود، سەن دە گل شىرىنى گۈتۈر قوجاغىنما. آنام: اونلارلا نە ايشىن وار؟ دئدی. اوشاقلار هلە آشلارينى يئمە بىلەر. تىزه چاتىيىلار. يوخ، آنا، چوخ ايشىم وار، دئدیم.

سيامك پنجرەنин قاباغينا گلىپ دئدی: آنا، بىلیرسن، محمود دايى تىزه ماشىن آلىپ؟ بىز گىتىرىك اونا باخاقي. شىرىنى دە سەن اوزون گتىر. اوشاقلارين هامىسى ائشىيە قاچدى. آنام بارىشماق پروقرامىنى ياخشى قورموشدو. بئله گۈرونوردو كى، محمود دا

حاضر ایمیش. او جا سسله دئدی: ایمانسیز ایش گؤرمەیەنلر، خیانت ائتمەیەنلرله ایشیم بىخودو. من اۆز حاقیمەن کئچدیم، هر نه سؤیوش اولور، اۆزومۇ ائشیتىممىزلىيە وورورام. جەنمى يادىمەن چىخاردارام. حضرت بويوروب كى، مۇسلمانىن گرک گۇذشتى اولا. اما دىينىن، آلاھىن، پىغمېرىن حاقىن دان كىچە بىلمەم. حىرىصىمەن دىل دوداغىمى گەمیرىدىم. اما ماحمودو تانىدېيىمدان اونون دئىكىلرىنى بىر عوزرخاھلىق كىمى قبول ائلە دىم آنام منى سىلىپ دئدی: مقصومە، بىر دېقىھەلىيە بورا گل. پالتومو گىتىدىم. مارت آيىنن اورتالارى ايدى. هاوا اوريياتان ايدى. شىرىنى قوجاقلايىب ھوسسىز جە اوتابدان چىخدىم. آنام سۈزۈنۈ قولتارما مىشىدى كى، كوچەدن اوشاقلارىن سىسى اوجالدى. قولامەھو سىئىن مۇمۇدون بالاجا اوغلو نفس دره - درە حىطىن اورتاسىنا آتىلىپ دئدی: گلين، سىامكەلە قولامەھلىن داواسى دوشوب. مۇمۇدون قىزى آغا لىاراق دئدی: آتا، تئز گل. سىامك قولامەھلىنى اولدوردو. على، مۇمۇد و صادق تئز اۋەدەن چىخىدیلار. اوشاغى يېرە قويوب، چادرانى باشىما آتاراق اونلارىن آرخاساينجا قاچدىم. كوچەنин اوشاقلارى يېغىشىمىشىدىلار. اۆزومۇ زورلا داوانىن اورتاسىنا چاتدىرىدىم. اونلارىن دىوارا دىرىھىب سۈبۈردو. مۇمۇد اونا مۇھىم شىللەر ووروردو. مۇمۇدون اليىنن نە قدر آغىر اولدو غۇنو بىلىرىدىم. اونلارىن آغريسىنى اۆز وجودومدا حىس ائدىرىدىم. دلى كىمى قىشقىرىدىم: بوراخ!!! اونون اوستونە آتىلىدىم. چادرام يېرە دوشدو. اۆزومۇ سىامكەلە اونون آراسىنا آتىدىم. يومروغۇمۇ مۇمۇدون اوزونە توشلادىم. ائلە بىل اونون چىنинە دە يىدى. راحاتىقلا اونو تىكە - تىكە ائدە بىلىرىدىم. بو، ايکىنجى دئنه ايدى كى، منىم اوشاقلاريملا بىلە داورانىرىدى. صادق اونلارى كنارا چىكدى. اما من يومروغۇمۇ حاضىر توتوب، سىامكىن قاباغىندا دايامىشىدىم. ائلە بو واخت گۆزۈم قولامەھلىيە ساتاشدى. او، نرده نىن قىراغىندا او توروب آغا لىاراق. آناسى كورىنى اووخالا يىب، دىلىنин آلتىن دا سۈبۈردو. هەلە دە يازىق اوشاق دوز - عمللى نفس آلا بىلىمەرىدى. بىللى اولدۇ كى، سىامك اونو ايتلە يىب، او دا آرخاسى اوستە نرده نىن اوستونە يېخىلىپ، نفسى كىسىلىپ. اورييم ياندى. اىختىارسىز دئدیم: بىيىن قوربان، سنه نە اولوب؟ بىركەن اوستومە قىشقىرىدى: سەن دە، بىللى اوغلۇندا مندن ال چكىن! مۇمۇد غىصبەن دىيشەن اوزو ايلە منه باخدى: باخ سەنە يېئە دېئىرم، سەنین بو اوغلۇنۇ دا دارا چىكە جىڭلەر! بونلار دا او شرفسىز، دىن سىزىن توخوملارى دى. آخىرلارى دا اونون كىمى اولا جاق. گۆرۈم بونلار دارا چىكىلەن دە دە يومروغۇنلا بونلارى قورۇيا بىلە جىك سەن؟ آجىغلا اوشاقلارى الدەن دوشىمۇش حالدا ماشىنیما ايتلىدىم. بوتون يولدا اۆزومە سۈيدۈم كى، نىيە گەتىدىم؟ اوشاقلار خورۇز كىمى بىر - بىرىنن اوستونە آتىلىمەشىدىلار. آنامى، ماحمودو، علەنى سۈيدۈم. اۆز بىبختلىيمە آغا لىاراق. گۆز ياشلارىمى ئىمین آرخاسىلا سىلە ماشىن سوروردوم. ائدە بىر مودت آجىخلا او باش بو باشا گەندىپ گەلدىم. اوشاقلار

قورخاراق منه باخیردیلار. ائله کی بیر آز ساکیتلىشىم، سىامكە طرف دۇنوب دئىيىم: سن اوتنامىرسان؟ نه واختا كىمى وحشى ايت كىمى مىللەتىن جانينا دوشەجكىسن؟ كىچەن آى سنين اون آلتى ياشىن اولدو. نىيە آدام اولماق اىستە مىرسن؟ اوشقاق اوئسىئىدى، باشىمېزىا ھارانىن داشىنى سالاردىق؟ يا ئۇمرۇنون آخىرىنا كىمى حبس دە قالاجاقدىن، يا سنى دە اعدام ائدجىكدىلر. آنە، باغيشلا. قلت ائلمىشەم. آللاھا آند اولسۇن، داوا سالماق اىستە مىردىم، اما بىلەرسن، نه سۆزلر دئىيلر. اول ماشىنلارينىن آجىغىنى وئردىلر، بىزىم ماشىنېمىزىا گولدولر. سونرا دئىيلر، بىز بوندان دا بىبخت اولمالىيىق، چونكى موسىلمان دئىيليك. من هەنج فيكىر وئرمىدىم. مگر ائله دئىيل، مسعود؟ اما اونلار كىرىمەدى. باشلادىلار آتامىن دالىنجا سەقچ سۆزلىك. سونرا آتامىن دارا چكىلەمىنى لاغا قويىدۇلار. قولامحوسىن دىلىنى چىخاردىب بويۇنۇ اىيردى، قالانلارى دا گولوردولر. سونرا دئىى كى، آتامى حتى موسىلمانلار قىبىرىستانلىغىندا دا باسىرىمىيىلار. آتىيلار ايتلىرىن قاباغىنا، چونكى او، نجىس ايدى. اۆزۈمو ساخلايا بىلەرىم. ايكى يومرۇق ووردوم قولاغىنا. قولاملى گلدى كى، اونا قاھمار چىخسىن، من دە اونو ايتلىدىم، آرخاسى نرده يە دە يدى. آنە، يىنى سن دئىيرىن، هر نه دئىسلەر، من قىئيرتسيز كىمى هەنج نه دئىيمىم؟ اگر وورماسايدىم، بو گئجه حىرىصىم دن اولرىدىم. بىلەرسن، آتامى نه قدر لاغا قويىدۇلار. سىامك آغلاماغا باشلادى. اونا باخدىم. اىستە دىم من دە گىنديب قولاملىينىن آغزىنا ايكى يومرۇق اىلىشىدىرىم. دئىيىم: اۆز آرامىزدى، سن دە چوخ پىس وورموشدون. يازىق قولاملىينىن نفەسى گلەمىرىدى. فيكىرلىشىرم كى، قاپىرغالارينىن بىرى سىنىب. اوشاقلار دانىشىغىمدان بىلدىلر كى، وضعىتلەرنى آنلامىشام. اونلارا حاق وئيرىم. سىامك گۆزلىرىنى سىلىپ، گولەرك دئىى: اما سن دە يامان اورتايما آتىلىدىن ها... آخى سنى ووروردولار. عئىبى يوخىدو، من حاضير ايدىم كى، اون دنه دە او شىللەدن يېئىم، اما قولامحوسىنەن باشىنا دا بىرىنى اىلىشدىرىم. مسعود باشلادى منىم سىامكى قوروماغىمى يامسىلاماغا. او، مزەلى منظرەنى ائله تصویر ائدىرىدى كى، هر بىرىمىز گولمك دن بىر طرفە دوشموشدوک. نه ياخشى كى، بىز هله گولمىي ياددان چىخارتمامىشدىق. بايرام ياخىنلاشىرىدى. منىم هەنج ايش گۆرمە يە هوسىم يوخ ايدى. اما بو لىعنتلى ايل قورتاردىغىنا گۆرە سئۇينىرىدىم. پروين خانىمەن اىصرارينا گۆرە اوشاقلارا كەئىنك -شالوار تىكىدىم. بو بايرام او قدر تحقىر اولۇنمۇشدوق كى، نه ائو تمىزلىدىك، نه سوفە دوزلىتىك، نه دە سئۇيندىك. حميدىن آناسى اىصرار ائدىرىدى كى، ايل تحويل اولاندا اونون يانينا گئىك. اما منىم هوسىم يوخ ايدى. قونشۇلارىن سىسىن دن بىلدىم كى، ايل تحويل اولدو. حميدىن يئرىنин بوشلوغۇ تىكان كىمى گۆزۈمە باتىردى. اون يئددى ايل بايرامى اونونلا كەچىرىتمىشىدىم، حتى بىزىملە اولماسا دا، كۈلگەسىنى باشىمېزىن اوستۇنده حىس ائدىب

ساکیتلشیردیم. اما ایندی، سادجه، تکلیک و اوميدسيزليک وار ايدي. مسعود آتاسينين شكليني الينده توتوب باخيردي. سيامك قاپيني باغلاييب، اوتقان چيخميردي. شيرين سرگردان ايدي. ياتاق اوتابغيمين قاپيسيني باغلاييب آغلاماغا باشلاديم. فاطمه، صادق، اوشاقلار تره پالتالارى ايله، سس - صدا ايله گلدiler. فاطمه بىزى ماتم حاليندا گوروب تعجبهندى. مطبخه گلیب دئى: باجي، سنه ياراشمير. بو نه وضعىتدىر؟ اوشاقلارا گؤره ده اولسا، سن گرك سوفره سالىب، بير ايش گوريدين. حميدين آناسىگىله گئتمىدىنى دئىهن ده سئونىندىم. فيكيرلشدىم كى، اورادا ياس مراسىمى وار. اوشاقلار ناراحات اولار دئىه گىتمك اىسته مىرسن. ايندى گئورورەم كى، سن اونلاردان دا پىس سن. دور، دور، پالتارىنى گئىين. هر نه ايسه، بو ايل قورتاردى. اينشاللاه، يئنى ايل سىزىن اوچون ياخشى ايل اولار. بوتون ناراحاتلىقلارين قورتارار. بايرامدان سونرا ئوين بوشالماسى و ساتىشى باشلادى. منصوره ايله آناسى راضىلاشمىرىدىلار. اما عميلرلە عمى آروادلارى دئىيردىلر كى، ائوى ساتماق واختىدىر . قىمتلر بير آز آرتمىشىدى و اونلار اىستىرىدىلر كى، تىزلىكىلە ائوى ساتىشىلار. ائله كى خبرى منه وئرىدىلر، دئىيم كى، اوشاقلارين سيناولارى قورتارماينجا يېرىمدەن ترپەنمه يەجەيەم. اوندان سونرا بير شئى فيكيرلشىرمە. اما نه فيكير؟ اوشاقلارين يئمىنى زورلا چاتدىرىرىدىم، نئجه ائو كىرايە توتا بىلردىم؟ حميدين آناسى، باجيلارى چوخ نىگاران ايدىلر. اول دئىيلر كى، حميدين آناسى ايله بير يئرده ياشاياق. اما بىليردىم كى، حميدين آناسى اوزون مودت اوشاقلارين سس - صداسينا، شولوق لوغونا دۆزه بىلمز.

من ده اىستەمېرىدىم كى، اوشاقلارىم محدودىتىلە ياشاسىنلار. ان سونوندا، حميدين عمىسى دئى كى، قارداشىنinin پاين دان ايکى اوتقان، بير ده خارابا قاراز تعمير ائىبيب، منىملە اوشاقلارى اورايا آپاراجاق. بئەلىكىلە، ھم حميدين آناسى تك قالماسىن، ھم ده بىز آزادلىغىمىزى قوروياق. قىزلارين دا فيكىرى آنالارى سارىدان راحت اولسون. سيناولار باشا چاتاندان سونرا حميدين آناسىنinin ئويندەكى تعمير بىتدى. اما سيامكىن شوبەھلى حركتلىرى قويموردو كى، من كۈچمك حاقىندا فيكيرلشىم. يئنە كىچمىش نىگارانلىقلارىم باشلامىشىدى. آخشاملار ائوه گئچ گلىرىدى. سىاسى موباحىھەلر ائدىرىدى. قزئتلەر، خىرلە خصوصى دقت يئتىرىدى. بعضى سىاسى قروپلارا حدن آرتىق مئىيل گۈستەرىدى. اما منىم داها هئچ بير قروپا، دستەيە دۆزىمە يە حؤوصىلەم چاتمىرىدى. چالىشىدىم گوندەلىك خىرلاردىن اوشاقلارىمى قوروياق. اما ائله بىل منىم بو محدودىتلىرىم اونلارى داھادا هوسلەندىرىرىدى. حميدىلە آتاسىنinin ياس مراسىمىنى كئچىرمە يە سيامكىن تزه دوستلارى كۈمك ائتمىشىدىلر. اونلارلا تانىش اولدۇم. چوخ ياخشى و ساغلام اوشاقلارا اوخشايىرىدىلار. اما اونلارين پىچىلداماغىن دان هئچ خوشوم گلمىرىدى. ائله بىل

آرالارین دا سیرر وار ایدى. تدریجن اونلارین بیزیم اویمیزه گئدیب گلمهلى چوخالدى. من همیشه سیامکین ياخشى دوستلارى اولماسینى ايسته بىردىم. همیشه حمیدین آناسینین سىسى قولاغىما گليردى: حمیدى دوستلارى يولدان چىخارتدىلار. سیامک موجاهىدلەرن طرفدارلارىندان اولموشدو. هر تدبىرده اونلارا طرفدارلىق ائديردى. اونلارین اعلانلارىنى، قزئتلرىنى ئوه گتىريردى. منى دلى كىمى آجىخلان دىرىرىدى. همیشه سیاسى دانىشيقلارىمیز داوا ايله بىتىرىدى. نىنكى ياخشى، هر هانسى بىر نتيجه يە گله بىلمىردىك . اوغلۇم گوندن -گونه مندن اوزاقلاشىردى. ان سونوندا، بىر گون چوخ چابالا يىپ، اوزومو الله آدىم، چالىشىم اونونلا ساكيت صۈحبىت ائلىيم. آتاسىن دان، سیاسى مسئلەلەردىن زيان گۈرمىمىزدىن، او ازىتلەرن، بىختلىكىلەرن، ياشايىشىن چتىنلىكلىرىندن دانىشىم. دئدىم كى، منه سۆز وئرسىن: هئچ بىر قروپا، ياخود دستە يە گىرمەسىن. سیامک جدى -جدى منه باخىب دئدى: آنا، سن نه دانىشىرسان؟! مگر بئله شئى اولار؟! ايندى ھامى سياستچى دىر. بىزىم صىنيفەدە ھانسىسا قروب دان اولمايان آدام يوخدور. اوشاقلارين چوخو موجاهىدىدىلەر. چوخدا ياخشى اوشاقلاردىر. ھم آللەھى قبول ائدىب، ناماز قىلىرلار، ھم دە خالقىن آزادلىغى يولوندا موباريزە آپارىرلار. منيم اونلاردان چوخ خوشوم گلير. ياخشى دوستدورلار. منى قوروپۇرلار. من ھانسىسا قروب دان اولماسام، تك قالاجام.

سن گرک همیشه بىر آدام دان آسىلى اولاسان؟ دىكىلىپ اوزونو مدافعا يە كېچدى. بىلدىم كى، سەھو ائله دىم. سىيىمى آشاغى سالدىم. تو تو لاراق دئدىم: باغىشلا، پىس مقصىلە دئمېرىدىم. سادەجە، منيم داها بو ائودە باشقا بىر سیاسى اوپۇن ئاقتقىم يوخدور. يالواردىم كى، كنارا چكىلىسىن. بو دانىشىغىن نتيجه سى بو اولدو او سۆز وئرىدى كى، هئچ واخت رسمى اولاراق هئچ بىر جريانىن عضوو اولماسىن. اما آزاركىش اولمايا بىلمىز. اونون قاباغىنى تكىجە آلا بىلمىرىدىم. صادق لە آراسى ياخشى ايدى. اوندان خاھىش ائتدىم كى، سیامكىن موغايىات اولسۇن، اونونلا دانىشىسىن. وضعىت گون به گون پىسىلشىردى. ائشىدىرىدىم كى، سیامك دؤرد يولون باشىندا قزئت ساتىر. درسلرى ضعيفلىميشىدى، سيناولارىنى گوجله وئرىدى. ھله قىمتلىرىنى آلمامىشدى. اما امين ايدىم كى، كسىرى اولاچاق. بىر گون صادق خبر وئرىدى كى، احتىاطلى اولوم. سیامك اوشاقلارلا آكسىيابا چىخماق اىستىير. سحر تىزدىن دؤرد گۆزلە سیامكى اىزلىرىدىم. جىنس شالوارىنى و ايدمان آياققابىلارىنى گىئىنىدى. نېچە دئنه اىستەدى آلىش -ۋئرىش آدى ايله ائودەن باييرلا چىخسىن. اما من مسعودو گۈندردىم. ياواش -ياواش حۇوصىلەسى قاچىرىدى. حىطە گئتدى. بىر قدر گوللارە اللشدى. ياواشجا شىلانقى يئردىن گۇتۇرۇب گوللەرە سو وئرىدى. اوزونو اىشلەيەن

گؤستربردی، اما من پردنین آرخاسیندان اوナ باخیردیم. يواشجا شیلانقى يئرە قويدو، آياغينين اوجو ايله حيط قاپيسينا طرف گئتدى. من قاچىب اوزومو اوندان قاباق قاپسيا چاتديردیم. اللرىنى قاپينين چرچيوهسىنە توتوب آجىخلا چىغىردى: بىسى داها. ائشىيە گئتمك اىستىيرم، نىيە منىملىه اوشاق كىمى داوارانىرسان؟ بئزمىشەم، ال چك مندن. رنگى سارالمىشىدى. اليمى توتدو كى، منى كنارا چكسىن. بىليردیم كى، گوجوم چاتماياجاق. اما دايامالى ايدىم: منىم جنازەمین اوستوندن كىچمه مىش بو گون ائشىيە چىخا بىلمىزسەن! يېنىدىن منه هوچوم اشىدى. مسعود كمكىمە گلىب، قاباغىمدا دايىندى. سىامك منه اولان غضبىنى اونون اوستونە تۈكىدو. يومروق -تىپكىله اونون جانينا دوشدو. دىشلىرىنىن آراسىندان: جەنم اول، جوجه، سن نە واختدان آدام اولموسان؟ سن آناملا بئلە دانىشا بىلمىزسەن. گرک اوナ قولاق آساسان. سىسىنى كىس! سنه دخلى يوخدور. بونو دئىيب اونون قولاغينا مؤحىم بىر شىللە ووردو. مسعود مووازىنتىنى ايتىردى. آغا لياراق دئىيم: فيكىرلىشىردىم كى، بئويوك اوغلۇم آتاسىندان سونرا بىزىم آرخامىزدا دوراجاق. اما ايندى گۈرورەم كى، بىزى يادلا را ساتىر. سادەجە، بو گون اتودەن چىخماماغىم اىستىيرم، نىيە؟ چونكى اىستە مىرم سنى ده آتان كىمى الدهن وئرىم. نىيە آتامىن قارشىسىنى آلا بىلەدىن؟ او كى كوممونىست ايدى؟ گوجوم چاتمادى. هر شئى ائلە دىيم، اما اولمادى. او، مندن بئويوك ايدى، گوجلو ايدى. اما سن منىم اوشاغىمسان. اگر سنه ده گوجوم چاتماسا، گرک اۇلۇم. اگر گئتمە يە قويىمسان، بونو اۋلۇرەجە يەم. يوخ، سن منى اۋلۇر. چونكى سىندىن سونرا مندە اۋلەجە يەم. سىامكىن گۈزلە عصيانلا دولو ايدى. بىر قدر منه باخدى، سونرا عصبيلىكىله پىللەلە طرف گئتدى. آياقابىلارىنىن بىرىنى آياغينين كمكى ايلە چىخاردىب، اونلارى تىپكىله بىر طرفە آتدى. چارپايدا چۈمبىلتەمە اوتوردو. اون بئش دقىقەدن سونرا شىرىنە دئىيم: گئت، قارداشىنى اوپ. باخ گۈر قىلىدىرمى؟ شىرىن قاچىب چىتىنلىكىله چارپاينىن اوستونە چىخدى. اونون كانارىندا دوروب نوازىش گؤسترەمە يە باشلادى. سىامك آجيخلا اونون ئىنى ايتلەيىب چىغىردى: سن ده ال چك! گىدىب شىرىنى قوجاقلايىب يئرە قويدوم. سىامكىن يانىن دا اوتوروب دئىيم: اوغلۇم، من بىليرم، بىر قروپون عضوو اولماق، قەھمانلىق ائتمك نە قدر ماراقلى دىر. بىرىتىن، مىلىتىن نجاتىنى آزولاماق نىچە روماتىكدى. اما سن ھارادان بىليرىن كى، بوتون بونلارين آرخاسىندا نلر ياتىب؟ سن نىي دىيشىمە ك اىستىيرىن؟ نىيە گۈرە اوزونو اۋلۇمە وئرىرسن؟ سىنىن اۋلۇمۇندن سونرا بىر دستە آدامىن واردۇولت قازانماسىنى؟ يوخ، سن بىلەمىرسن. سن بو جريانى تانيمىرسان. بونلار بئلە دئىيللر. بونلار عدالتى بىر قرار ائتمك اىستىيرلر. عزيزىم، باشقالاريدا بو سۈزلىرى دئىيردىلر. آنا، سن ھەنج اونلارين كىتابىنى اوخوموسان، بىر مىتىنقلرىنە گئتمىسىن، سىسلرىنى اشىتىمىسىن؟

یوخ، عزیزیم، ائشیتمیشەم. سەن ائشیتمیسەن، بىس دىر. سەنین فيکرینجە، دوز دئىيرلۇ؟ بلى. اگر سەن دە ائشیتىسىدەن، بىلدەن. بس سەن آتائىن كىتابلارىن دان بىرىنى اوخوموسان؟ يوخ، اونلار دوز دئىيلەدە. اونلار دىنسىز ايدىلەر. اما او دا دئىيردى كى، بىشىتىن نجاتى عدالтиن بىر قرار او لماسىلا مومكۈندۈر. اما سەن اونون اوغلو اولا -اولا، اونون او خودوغۇنون مىنەن بىرىنى او خومامىسان. هەلە بىر دئىيرسەن كى، او سەھو ائدىب. بۇتون حياتىنى بىر سەھو گۆرە او دوزوب. بلکە سەن حاقلىسان. من دە سەنинلە راضىيام. اما فيكىرلش، اگر او سەھو ائللىيىسە، سەن نىيەئ ائلەمەيسەن؟ سەن كى هەلە سیاسى مكتبلەرین آدینى دا بىلمىرسەن. فيكىرلش، اوغلۇم. حیات چوخ دېرىلى دىر. بىر سەھو گۆرە اونو تەھلوكە يە آتا بىلمىسىن. چونكى اونون يئرىنى دولدورماق او لمور. سەن اونلار دان هەنج نە بىلمىرسەن. يئرسىز دانىشىرسان. فيكىرلشىرسەن كى، بىزى آداتماق اىستىرىلەر. دوزدور، عزیزیم، سەن دوز دئىيرسەن. من اونلار حاقىندا هەنج نە بىلمىرمە. اما بۇنو بىلىرمە كى، كىيم كى اۋز منافعىيندن او ترو او شاقلارىن پاڭ حىسىسلەرىنەن، سەنین كىمەلەرنەن واسطە كىمىي اىستىفادە ئەدىر، اونلار ياخشى آدام دئىيلەر. من بىلەلرینە قارشىيام. من سەنى يولدان تاپمامىشام كى، فيلانكس بىيىن قودرتە چاتماسىن دان او ترو قوربان وئرىم. او گون آخشام او لەلرین و توتولاتلارىن خېرى گلدى.

وضعيت چوخ گرگىن ايدى. سیامك هەر گون دوستلارىندا بىر نئچە سەنین حبس او لوندوغۇنۇ ائشىدىرىدى. اساس آداملاڭ ايسە قاچىب گىزلىنىمىشىدەر. اما او شاقلاڭ دستە - دستە اعدام او لونور دولار. هەر گون گون اورتادان سونرا اعدام او لونلار دان شخصىتلىرىنى و ياشلارىنى تىلئويزىيەدا اعلان ئەدىرىدىلەر. من و سیامك سياھىيى دەشتىلە قولاق آسىرىدىق. ائلە كى تانىش بىر آد ائشىدىرىدى، سیامك قفس دەكى شىير كىيمى او زونە قىسىلىرىدى. اۋز - اۋزومە فيكىرلشىرىدىم، يازىق بو او شاقلارىن آتا- آنالارى، او شاقلارىنىن آدینى ائشىدىن دە نە حالا دوشۇرلۇ؟! آلالاها شوکور ئەدىرىدىم كى، او گون سیامكىن گئتمىيىنە مانع اولدۇم.

مېلىلتىن قىرييە داوارانىشى وار ايدى. بعضىلەرى هەنج نە او لمامىش كىيمى داوارانىر، بعضىلەرى عصبي، بعضىلەرى حتى سئۇينجىك ايدىلەر. بو قدر تضادلى بىر جمعىيەتىدە بىرلىك ياراتماق اينانىلماز ايدى. بىر دونە كوچەدە كىچمەش سیاسى ھمكارىيەملا قارشىلاشىدىم. منى باشدان - آياغا سوزوب دىئى: نە خېر، خانىم صادقى؟ ائلە بىل گەملىرىن باتىپ.

چوخ كئف سىيىزىن. تعجبىلە دئىيىم: بۇ وضعىت سىيىزى ناراحات ئەلمىر؟ يوخ، منجە، نئجە او لمالى ايدى، ائلە دە او لوپ. آجي خلا دئىيىم: بۇ، صىبىرىلىك دئىيل، يال تاقلىق، قىئىرت سىزلىك دىر. كىچمەش ھمكارىيەم قاشقا باغىنى سالالادى:

ئىچە يىنى يالتاقلىق؟ لوغىتەدە ايساھى وار، دئدىم. ايل يايىن اوللەرىن دە ئودەن كۈچدۇك. اوڭ يەددىي ايلدەن سونرا چوخلۇ خاطرەلەرى اولان ئۆى ترک ائتمك آسان دئىيلدى. اورانىن ھەر بىر كريپچىنин من دە بىر خاطرەسى وار ايدى. حتى ان آجى خاطرەلەر ايللەر كېچەن دن سونرا منه شىرىن گلىرىدى. بىز ھەلە دە قوناق اوتاباغىنا «شەھرىزادىن اوتاباغى»، آشاغى اوتاباغا «نەنەنин اوتاباغى» دئىيردىك. اورانىن ھەر بوجاغىن دان حەميدىن اىبى گلىرىدى. ھەلە دە هەر دن ئۆين گىزلى يېرلەرىن دن اونا عايد اولان نسە تاپىردىم. منىم حياتىمین ان گۈزىل گۈنلەرى بو دؤرد دىوارلارلا كېچميشىدى. اما باشقۇ چارەم يوخ ايدى. بىر بىغىشى باشلادىم. اشىالارىن بغضىلەرنى ساتدىم، بىر قەدە رىنى آتدىم، بىر آزىنى باغىشلادىم. فاطمە دئى: ياخشىلەرىن اۋزونى ساخلا. بلکە سونرا بؤيوك ئۆين اولدۇ. بونلارى اينقىلابدان سونرا آلمىشىدىن. يادىن دادىر؟ ھە، او واخت اومىدىم وار ايدى. فيكىرلىشىرىدىم كى، بىزىم دە بىر شىرىن عايىلەمۇز اولا جاق. اما ايندى وئىجىمە دئىيل. منىم ھەنج واخت بؤيوك ئۆين اولمىيا جاق. اولسا دا، بو تىزلىكلە اولماز. ايندى كۈچە جەيەم، ئۆده دە بونلارى يېرلەشدىرى بىلەرمەم. چوخ بالاجادىر. يىنى اوتابىمۇز ايکى اوتاباق، بىر قاراژىدان عبارت ايدى. بىر دنە دە بالاجا حامام و توالىت وارىدى. اوتابقلاردان بىرىنى اوغلانلارا وئىدىم. بىرى دە منىملە شىرىنinin اولدۇ. چارپا يىلارى، اوشاقلارىن يازى ماسالارىنى، منىم ايش ماسامى، يازى ماكىناسى و درزىلىك ماشىنىمى بىر ايکى اوتابقا يېرلەشدىرىمىشىدىك. حيطىن او بىرى يانىندا دە حەميدىن آناسىنinin ئۆى وارىدى. ھەر شىنى آپاراندان سونرا او بوشالدى. ئۆى ترک ائدنە بوتون اوتابقلارا باش چكدىم. بوتون دىوارلارا اليمى سورتىدۇم. زېزەمىيە دوشىدوم. قوجا آغا جىلارا سو وئىدىم. پنجرەنinin دالىن دان نەنەنinin تورپاق باسمىش و داغىلىمۇش ئۆينە بىر دە باخدىم. گۈز ياشلارىمى سىلىپ، قاپىلارى باغلادىم. حياتىمین بو قىىسى: گىنجلەيم، سۇگىمەلە ويداعلاشدىم و گەندىم...

٧-ینجی بؤلوم

اوشاقلار بو يئرديشىمەدن ناراضى و ديلخور ايدىلر. بو داشينماق دان، چاخناشمادان يورولموشدو لار. سىامك چارپايىسا اوزانمىشىدى، بىر قولونو گۈزلىرىنىن اوستونه قويىمۇشدو. مسعود حيط ديوارىنىن دىبىن ده او توروب، چنهسىنى دىزىينه دايامىشدى. بىلىنمز بىر نقطەيە باخىردى. خوشبختلىكى دن، شىرىن پروين خانىمىن يانىندا ايدى، اونا گۈرە نىگاران دئىيلدىم. اوشاقلارين بو قىمى گۈرکەملرى منه عذاب وئيرىدى. بو داغىنېقلىق منى دلى ائديرىدى. تكلىك ده بو ايشلىرى گۈرمە يە هەنج گوجوم يوخ ايدى. اونلارى دا مجبور ائده بىلمىردىم. بالاجا بىر چاخماق اونلارين پارتلاماسىنا نه دن اولا بىلردى. كئچىب او تاقدا او توردوم، درين دن بىر نفس آلدىم. قەرىمى او دوب، او زومله دانىشىدىم. او زومو ساكىتلىش دىرەنە قدر بىر آز واخت كىچدى. قالخىب چاي دىلدىم، ائشىيە چىخىب كوچەنن باشىنداكى چۈركەن دن اىكى چۈرك آلدىم. سىسىز ائوه قايىتدىم. خالچانى حيطە سردىم، كرە ياغى، پىندىر، چۈرك، چاي و مئيۇه گتىردىم. اوشاقلارى چاي اىچىمە يە چاغىردىم. بىليردىم كى، آجدىلار. ساعات اون بىرده اۋدەن چىخمازدان اول ھەرسى بالاجا بىر دورمك يېمىش دىلر. تزە چۈركلە سويدوغوم خيارين ايى اونلارى اىشتاهايى گتىردى. يواش - يواش، پىشىك كىمى منه طرف گلىب يېمە يە باشلا دىلار. ائله كى دادلى يېمك يېسىب، ساكىتلىشىكلىرىنە امين اولدوم، دئىيم: باخىن، اوشاقلار، او ائۇى ترك اتىمك منه دە چتىن ايدى. اما باشقى يولموز يوخ ايدى. بىز اورادان چىخدىق، اما ياشايىش داوم ائدىر. سىزلىر جاوانسىنىز، يولون اوللىنىن سىنىز. اوز ائولرىنىز اوندان دا گۆزل او لا جاق. سىامك عصبى - عصبى دئى: اونلارين همین ائۇى اليمىزدىن آلماغا حاقى يوخ ايدى. حاقلارى وار ايدى. ائو اونلارين ايدى. آنالارى ساغ اولدوغو مودت ده او ائۇى ساتما مىش دىلار. اما او رحمته گەندى. گەنگ ميراثلارىنى بؤلۈشۈرئىدىلر. اما اونلار ھەنج ننه يە باش چىكىردىلر. بوتون ايشلىرىنى بىز گۈرور دوك. اونا گۈرە كى اورادا بىز ياشايىردىق و اورادان بىز اىستىفادە ائديردىك. بىزىم بايامىزىن ائويندىن ده پايمىز يو خدور. ھامى پاي آپارىر، بىزدىن باشقى. ياخشى، او غلۇم، بۇ، قانون دور. اوغول آتادان تىز ائلن ده اوندان ميراث آلا بىلمىر. مسعود دئى: نىيە قانون ھميشه بىزىم زيانىمىزا ايشلە بىر؟

بو نه سؤزلردى؟ سىزىن پايلا نه ايشينيز وار؟ مگر بىز آخماقىق؟ مىن يئردن ائشىتمىشىك. بىزه ده پاي دوشمهلى ايدى.

بىزىم هەچ نىيە احتىاجىمىز يوخدور. هلەلېك بابانىن ئوينىدە اوتوورووق. بو قدر پول خرجلەيىب، بو اوتفاقلارى بىزه دوزلدىيلر.

ايندىلىك بىر سورون يوخدور. بىزه نه فرقى وار؟ سىز بؤيووب اۇرونۇز ئوينىزى، ياشاسىشىنىزى دوزلەجكىسىنىز. من اىستە مىرم، اوشاقلارىم اۇلو مالى يېئەنلر كىمى پاي، ميراس دوشۇنسۇنلر. آخى اونلار بىزىم حاقىمىزى يېئىيلر. يعنى سەن بئله كۆھنە ائودە ياشاماغا راضىسان؟ هە. چونكى منىم سىزىنلە باغلى داها جدى آرزوЛАРИM وار. تەزلىكىلە اونيۋەرسىتە گىرجىكىسىنىز. ھم درس اوخوياء، ھم ايشلەيە بىلەجكىسىنىز. سونرا دا حكىم، يا دا موھندىس او لاچاقسىنىز. ائو -ائشىك دوزلەجكىسىنىز. داها بو خارابايا باخماياجاقسىنىز. او زامان من ده اصىل خانىملار كىمى بو ائودەن او ائوه ائلچىلىيە گىئدەجهىم. سىزه نه گۆزل قىزلا تاپاجاGam! اوغانلارىن قاشقا باقلارى آچىلدى. آخر كى، بو ائودە ياشاماغى قبول ائلهدىلر.

بىر هفتەن سونرا آرتىق يئر بە يئر اولموشدوقدۇق. بىر آيدان سونرا دا صفالى، گوللو باغچامىز، گۆزل هوووزوموز، رنگلى پردهلى اولان راحات بىر اتۇيمىز وار ايدى. پروين خانىم بىزىم يېرىبە يئر او لماغىمېزدان راضى ايدى. دېئىرىدى، ايندى بىزه گىئىپ - گلمە بى راحتلاشىپ. ننه ده بىزىم ائودە او لماغىمېزا سئۇينىرىدى. دېئىرىدى كى، داها قورخمور. موحارىبەنин سىس - كويو چوخالاندا، ايشيقلار سۈنهنە، تەلەوكە سىقانالارى چالىناندا تىز اۆزۈمۈز وونا چاتىرىرىدىق. اوشاقلار، بىر نۇء، موحارىبە ايلە بارىشمىش دىلار. اونو ياشاسىشىن گئرچەكلىكى كىمى قبول ائدىرىدىلر. بومبا آتىلان واختىلاردا شىرىنى مجبور ائدىرىدىك كى، بىزه شئىئر اوخوسون. جناب زرگرى تىز - تىز منه ايش گىتىرىر، بىزه باش چكىرىدى. داها منىملە ايدارەدە كى كىمى قورو داوارانىش ائلهمیردى. ياخشى دوست او لموشدوقدۇق. دردلىشىرىدىك. من اوغانلار بارەدە اوندان مصلحت آلىرىدىم. او دا يولداشىن دان، موحارىبە باشلايان دا فرانسايا قايدان قىزىنidan دانىشىرىدى. جناب زرگرى منى بىر نىچە نشرىيات شىركەتلىرىنە تقدىيم ائلهدى. ان سونوندا، بىر ژورنالدا منه ايش تاپدى. ثابت گلىرى وار ايدى. دوزدو، چوخ دېئىلىدى، اما قالان خرجلەيمى ده ائودە ايشلەمكە قازانا بىلىرىدىم. اوشاقلارى ائوين ياخىنلىغىندا اوخولا يازدىرىدىم. بىرىنجى هفتە قاشقا باقلالا گئىدىرىدىلر درسە.

دوستلارىن دان - اوذاقلاشىدىقلارينا گۈرە چوخ بئكئف ايدىلر. اما بىر آيدان سونرا او مدرەسەنى يادلارينا دا سالمىرىدىلار. سىامك چوخلو دوست تاپمىشىدى. مسعود دا كى هامى ايلە مئھرىبىان و يولاگىئەن ايدى. شىرىن اوج ياشينا گىرمىشىدى. اوينا يىرىدى، قارداشلارينىن باشينا چىخىرىدى. فيكىرىشىرىدىم كى، اونو ياخىنلاردا بىر باغچا ياق قويىم. اما پروين خانىم قويىمادى.

دئى: دئىهسەن، پولون چوخدور؟ ياخىنلىغىندا اوخولا يازدىرىدىم. اما بىر آيدان سونرا او مدرەسەنى يادلارينا دا سالمىرىدىلار.

اوزگەنین جىيىنه نىيە تۈكۈرسىن؟ مگر من اۇلموشەم؟ يواش - يواش ياشاسىش اۆز قايداسىنا دوشوردو. موحارىبە، دەشتلى خېلر آمان وئرمەسە دە، ئەلە بىل ھەر شەى بىزدىن اوzacدا باش وئيرىدى. من او قدر مشغول ايدىم كى، تەلوكە سىقانلى چالانا قدر موحارىبە يادىما دوشىمۇردو. بىلە واختىلاردا بىلە ھامىمىز بىر يئرده ايدىكىسە، نىگاران اولمۇرdom، چونكى اينانىرىدىم، بىرلىكىدە اۇلمك ان گۆزىل اولومدور. آيلار كىچدى، تئرورلار، چوخلو اولوملار اولدو. سىاسى فعالىتلر زىزەملىرە، گىزلى، قاپالى يېرلەر چكىلدى. موخالىفلەرین باشدا اولانلارى قاچدى. موحارىبە ھەلە داۋام ائدىرىدى. من اوغلانلارين گلچىن دن نىگاران ايدىم. منیم سۆزلىم و دوشەن اتفاقلار سىامكە اشىكى اتتمىشىدى. داھا موجاهىد دوستلارى ايلە گۇرۇشىمۇردو. يا دا من ئەلە فيكىرلىشىرىدىم. باھارىن گلەمە يى ايلە منیم نىگارانلىغىيم آزالدى. اوشاقلار سيناولا را حاضىرلاشىرىدىلار. اونلارين سيناوا، اونيوئرسيت مسئلهسىنى اورتاييا آتدىم. ايستە بىردىم كى، اونلار درسە، اوخولا او قدر آلىشىسىنلار، باشلارى باشقا ھەنج نىيە قارىشماسىن. بىر گەنچە هەميشكى كىمى بىر متنى يازىرىدىم. اوغلانلارين اوتاغىنин ايشىغى يانىرىدى. قېيلدن قاپىنин زنگى منى يېرىمەدە قوروتىو. قلىبىم شىتلە چىرىيىندى. سىامك اوتاقدان چىخدى. تعجلە بىر - بىر يېرىزە باخدىق. مسعود يوخولو - يوخولو اوزونو چاتدىرىدى. زنگىن سىسى كىسىلىمەردى. هر اوچومۇز قاپىسا طرف گەنتىدىك. اوشاقلارى كنارا ايتلەيىب، اۆزۈم قاپىنى آزاچىق آچدىم. بىر نفر زورلا قاپىنى ايتلەدى . بىر كاغىزى گۆزۈمۈن قاباغىنا توتدۇ. قارانلىق دا ھەنج نە گۇرمدىم و آنلامادىم. منى كنارا ايتلەيىب اىچرى گىردىلر. سىامك نەسىنин اۋىينە طرف قاچدى. اىكى نفر آرخاسىنجا قاچىپ اونون توتدۇ. چىغىرىب اونلارا مانع اولماق ايستە دىم: اونو بوراخىن! منیم دە اليمى توتدولار، چىغىردىم: آخى او نئيلەيىب؟ آرا لارىندا ان ياشلىسى مسعودا دىدى: آنانين چادراسىنى باشىينا سال. ساكيت اولا بىلمىردىم. چىغىرىب اوزومدن گەنتىدىم. مسعود اوزومە سو سېدى اوزومە گىلدىم. سىامكى آپارىرىدىلار. چىغىردىم: قويىمارام اوشاغىمىم آپاراسىنiz! او نە ايش گۇرۇب آخى؟! اونو ھارا آپارىرىسىنىز؟! اورتا ياشلى بىر ظايط جانبىيانلىقلا منه باخدى. ئەلە كى او بىريلرى سىامكى آپاردىلار، او، يواشجا منه دىدى: اۋىينە آپارىرىق. اونونلا اىشلرى يوخدور، قورخما. گلن ھفتە گل، دئەن كى، عزت اللاد حاجى حسىنى آختارىرام . اۆزۈم سەنە خېر وئرەم. سىزە قوربان اولوم، اوشاغىمەن باشىينا بىر بلا گىتىرىمىن. سىزى آند وئرېرم آلاھىنiz، اوشاقلارىنىز. ظابط باشىنى تىپدىب گەنتىدى. مسعودلا كوچەنinin آخىرينا قدر اونلارين آرخالارىنجا قاچدىق. قونشۇلار پرەلەرىنин آرخاسىن دان بىزە باخىرىدىلار. ئەلە كى ماشىن دئنگەدن بورولدو، كوچەنinin اورتاسىندا اوتووردۇم. مسعود بىرتەر منى ائوه آپاردى. سىامكىن تىتەيەن سىسى، قورخان گۆزلىرى، رنگى قاچان اوزو بىر آن منى راحات بوراخمىرىدى. بوتون گىچەنلى

سایقلایردیم. داها بیر ایتكیه دؤزه بیلمزدیم. اوغلومون جمعی اون یئددی ياشی وار ایدی. دوغرودان، گوناهسیز ایدی. اونون یئگانه گوناهی يول آیریجین دا قرئت ساتماق اولوب. سحر بیرتهر قالخیب، آیاقلاریم اسه -اسه ترپندیم. الیمی الیمین اوستونه قویا بیلمزدیم. هئچ کس کمکیمه چاتمایاجاقدی. ياشایشیم تکرار اولونوردو. اما بو دئنه گوجوم آزالمیشیدی. پالتاریمی گئیدیم. مسعود پالتاری دیوانین اوستوندہ یاتمیشیدی. يواشجا اونو سسلدیم. دئدیم کی، ایکی گون اوخولا گئتمەسین. پروین خانیم گلسین، شیرینی اونا تاپشیرسین. فاطمه خالاسینا زنگ ائدیب مساله نی دانیشسین. يوخلو-يوخلو دئدی: بو دان اوزو هارا گندیرسن؟ ساعات نئچەدیر کی؟ ساعات بئش دیر. گئدیم محمودون یانینا. ائودهن چیخمامیش اونو گۇرۇم. يوخ، آنا، يوخ، اونون یانینا گئتمە. چارەم يوخدور. اونون مین دنه تانیشی وار. نئچە اولور اولسون، اولسا مجبور ائدرەم آپارسین منی حاجی آغانین یانینا. يوخ، آنا، سن الله، گئتمە. او، هئچ نه ائله مەیەجک. مگر يادیندا دئییل؟ يوخ، اوغلوم، بو دئنه مسئله باشقا جوردو. حمید ياد اوغلو ایدی. اما سیامک اوز قانیندان دیر، باجیسینین اوشاغى دیر، اونون قوجاغیندا بؤیویوب. يوخ، آنا! آخى سن بیلمیرسن... نه یی؟ نه یی بیلمیرم؟ ایستەمیردیم سنه دئییم. من دونەن آخشام ائوه گلن ئاباطلرین بیرینى كوچەنین باشیندا گۇرمۇشىدۇم. نه اولسون؟ او، تك دئییلدی. محمود دايى ايلە دانışşa -دانیشا بیزیم ائوه باخىردىلار. دونيا باشىما دولاندى. يعنى اونو محمود ساتىب؟ مومکون دئییل. نئچە اولا بىلر؟ اوز باجىسى اوشاغىنى؟ ائودهن دلى كىمى چىخدىم. بیلمیرم، اوزومۇ محمودون ائوينه نئچە چاتدىردیم. قاپىنى گوجله چالىردیم. قولامحوسئىنەلە محمود تلىسيك قاپىنى آچدىلار. قولاملى نئچە واخت ایدى کى، جبهە يە گئتمىشىدی. محمودون اينىن ده ائو پالتارى وار ایدی. چىغىردیم: شرفسىز! بیزیم ائويمىزه پوليس گتىرىرسن؟ سن منیم اوغلومو توتدورورسان؟ سويوقانلىقلا منه باخدى. گۈزلىرىدىم کى، داناجاق. يا دا منه دئىيەجك کى، بئله شئى نئچە آغلىما گله بىلر؟ اما او، تمكىننى پوزمادان دئدی: سىن اوغلون موحايد ایدی. مگر ائله دئییل؟ يوخ، منیم اوغلومون او ياشى دئییل کى، نسە ائلىيە بیلسین. بو بير - ایکى ايلده ده اوچ دئنه فيكير دىيшиپ. هئچ واخت دا هئچ بير جريانىن عضوو اولمايىب. اوزونو آلداتما، باجي. باشىنى كولا سوخموسان، قالانلارдан خېرىن يوخدور. اوزوم گۇرۇم کى، قرئت ساتىر. ائله بو؟ ائله بونا گۇرە اونو حىسە گۈئىردىن؟ بورجوم ایدی. گۇرمۇرسن، نه خيانتلر ائدىرلر، نه آداملار اولدورورلر؟ من دىننەمى، آخىرىتىمى سىن اوغلونا گۇرە آتمایاجاچ ايدىم کى؟ يئنه اوز اوغلوم اولسايدى، بلکە ده كئچىرىدىم. آخى منیم اوغلوم گوناهسیزدىر. او، هئچ نه ائله مەيىب. بونون داها منه دخلى يوخدور. منیم بويۇمۇن بورجو بو ايدى کى، اونو تانىتدىرىم. قالانى ايسالامىن عادىل مەحكىمەسىنین ايشى دير. اگر گوناهسیز اولسا، بوراخاجاقلار.

اگر سهو اوئسەلر نئجە؟ اونلار کى معصوم دئىللر. منیم اوشاغىم بىر سهو اوستوندە آرادان گئتسىن؟ اوندا سن وىجدانىنا نه جاواب وئەجكىن؟ منه نه؟ اگر بىلە بىر سهو اوئسەلر، اوzac يولا گئتمىز. شھيد اولار، بئھىشته گئدر. روحۇ دا ابديتە كىمى مندن ممنون اولار كى، اونو آتاسىنین طالعىندىن قورتارمىشام. بونلار دين و مملكت خايىنلىرىدىر. غضبلە چىغىردىم: هئچ كىم سىنىن قدر دين، مملكت خايىنى دئىيل! سىنىن كىمى آداملار دينى، ايسالامى گۈزدىن سالىرلار. سن اوز خىيرىن دن اوئترو بوتون اىرنىج عمللىرىنى دىنин آياغينا يازىرسان. بونو دئىھەرك اونون اوزونە توبوروب اتودەن چىخدىم. باشىم آغريدان پارتلايىردى. اىكى دؤنە ماشىنى يول كانارىندا ساخلايىب آجي، سارى سو قوسدوم. اۆزۈمۈ بىرتەر آنامىن اۋىينە چاتدىردىم. على ائودەن چىخىردى. يالواردىم كى، بىر ايش گۇرسون. تانىش تاپسىن. خانىمېنин آتاسىندا كۆمك اىستەسىن. على باشىنى ترپدىپ دئىدۇ: باجى، آللاھا آند اولسۇن كى، بىلمىرسن، نه قدر ناراھاتام؟ من سىامكى چوخ اىستىيرم. اوز قوجاغىمدا بؤيۈمۈشدو. بؤيۈمۈشدو؟! ائله دانىشىرسان، ائله بىل او اۋۇوب. يوخ، ائله دئمك اىستەمېرىدىم. دئمك اىستىيرم كى، هئچ كىمین اليىندىن هئچ نه گلمبىر. اوستونە موجاهىد دامغاسى وورولان آدام گۈرەن ده هامى اۆزۈنۈ كىنارا چكىر. بىلىرسن آخى؟ آنامىن اوتاغينا كىچىپ، خالچانىن اوستوندە اوتوردوم. باشىمى دىوارا چىرپىماغا باشلادىم. آناما دئىيمىم: بو دا اوغلانلارىن. باجىلارىنин اوشاغىنین قىتلەنە فيتوا وئىرىپلەر. آخى او، اوشاقدىر! اونون جمعى اون يئدى ياشى وار. سونرا دا دئىرسن، بىر قاندانسىنىز. ائله بو واخت صادقلە فاطمە گىلدىلەر. منى آياغا قالدىرىدىلار، بىر يېرده ائوه قايتىدىق. فاطمە ده آغاڭايىرىدى. صادق حىرص دن بىغلارىنى چئىننېرىدى. فاطمە يواشجا دئىدۇ: دوزونە قالسا، صادق اوچۇن ده نىڭارانام. قورخورام دئىلەر، او دا موجاهىد ايدى. آخى بىر -ايكى دؤنە او دا على و محمودلا موباحىثە ائدىب. دئىيمىم: صادق بى، گل گئدك زىنداڭىن قاپىسىنى. بلکە بىر خېر توتا بىلدىك. بىرلىك ده گئتىدىك. بىزە جاواب وئەن اولمادى. عزت وللاھ حاجى حسېنى خېر آلدىم. دئىلەر، بو گون گلەمەيەجك. ائوه دلى كىمى قايتىدىم. فاطمە، پروين خانىم گۈزۈنۈشۈمدەن آنلادىلار كى، هئچ بىر خېر يوخدۇر. منى نسە يئمە يە مجبور ائلەدىلەر. سىامكىن اورادا نه يئدىيىنى دوشۇندوكجه بوغازىمداڭىن تىكە كئچمىرىدى. يئنە آغلاماغا باشلادىم. نه ائدىيم؟ كىمىن يانىنا گئدەيم؟ من تك قادىنام. بىردىن فاطمە دئىدۇ: محبوبە! هانسى محبوبە؟ بىبىنەن محبوبەسى. آخى اونون قايناتاسى موللادى. دئىرىدىلەر، چوخ واجيب آدامدىر. بىسى تعرىفلىيىرىدى كى، چوخ مئھرىبىان و ياخشى كىشىدىر. سودا بوغولان آداملار كىمى سامان چۈپۈن دن يابىشمىشىدىم. آياغا قالخىدىم. فاطمە سوروشدو: هارا؟ گرک اونون يانىنا گئدەيم. صىرىن اولسۇن. صباح صادقلە گلرېك، بىر يېرده گئدەيك. صباح گئچ اوئار. من اۆزۈم تك گئدەرم. ائله شئى اوئار؟! نىيە اولماسىن؟ بىبىنەن اۋىينى تانىسىرام. عنوانى

دیشمه بیب. بوخ، اما تک گئده بیلمزه ن. مسعود پالتارینی گئینمه يه باشلادی: تک گئتمیر. من اونونلا گئدیرم. سنین درسین وار، بو گون ده گئتمه میسن. بو وضعیت ده نه مكتب؟ من قویمارام سن تک گئده نه. ایندی بو اوین کیشی سی منه، شیرینی پروینه تاپشیردیم. مسعود لا ائودهن چیخدیق. مسعود تاکسی تو توب منی او تور تدو. بیبیمین اوینه چاتاندا گئجه اولموشدو. بیبیم گئجه نین او واختی بیزی گوئه ن ده تعجله ن دی. او زوموزه حیرله با خیب: الله منی اولدورسون، نه اولوب؟ دئدی. آغلاما چا باشلادیم؛ بیبی، دادیما چا. او شاغیم الیم دن گندیر! یاریم ساعات دان سونرا محبوبه ایله اری گلدی. محبوبه همیشکی کیمی شوخ ایدی. بیر آز دا کؤکلمیشیدی. اری ده یاراشیق لی، قاناجاق لی و اوره يه یانان او غلانا او خشایر دی. داورانیشلارین دان حیس اولونوردو کی، بیر - بیریلرینی سئویرلر. او زومدن آسیلی اولمادان یتنه آغلادیم. باشیمیزا گلنلرین هامیسینی دانیشیدیم. محبوبه نین یولداشی منه تسللی وئردی. او میدوئریجی سوئزلر دئدی. سوئز وئردی کی، صباح منه آناسینین یانینا آپاریب، اوندان کۆمک ایسته سین... بیر آز ساکیت شدیم. بیبیم مجبور ائتدی کی، بیر آز یئمک بیبیم. محبوبه آغیریکسیجی و ساکیتلشیدیریجی درمان گتیردی. ایرمی دؤرد ساعات آجی و آغري ایله کئچه ن گوندن سونرا یو خویا گئتیدیم. محبوبه نین قاییناتاسی یاخشی، او زو نورلو بیر اینسان ایدی. منیم گوئزلریمین یاشین دان برک ائتكى لندي. منه تسللی وئردی. بیر نئچه نفره زنگ ائله دی. بعضی آدلار یازیب مؤحسنونه وئردی. اونا تاپشیردی کی، منیمله تئه رانا قاییتسین. تئه رانا چاتار - چاتماز مؤحسنون موختليف آداملا را ایلگی یاراندی. سحره گوئروش واختی آلدی. سحر بیر یئرده زیندانان گئتیدیک. زیندان دا کى مأمور مؤحسنونله خوش بئش ائله یه ندن سونرا دئدی: اونون سولچولارا طرف اولما سی بللی دور. اما هله اونون علیه ینه اعتبارلى بیر سند تاپمامیشیق. قانونی مرحله لر کئچه ن دن سونرا آزاد ائدریک. اونون بو سوئزلری منی اون آی آیاق اوسته ساخладی. اون آی سوره ن قارا و دردلى گونلر. هر گئجه یو خودا گوئروردوم کی، او غلومون آیاقلارینی با غلابیب شاللاق وورور لار. آیاقلارینین دریسی شاللاغا یا پیشیب. چیغیراراق یو خودان دورور دوم. سیامکین تو تولما غین دان بیر هفتہ سونرا آینادا گوئزوم او زومه ساتاشدی. آری خلامیش، سولموش و قوجالمیشیدیم. ساچیمدا بیر چنگه آغ توک واریدی. حمیدین اعدامیندان سونرا او نسوز دا ساچیما دن دوشموشدو. محبوبه، اونون اری و قاییناتاسی ایله تئز - تئز ایلگی ساخلا بیردیم، دئیردیلر کی، نیگاران اولما ییم، اونو آزاد ائدجکلر. سئوینیردیم، اما بیردن یادیما دوشدو کی، بعض «آزاد» اولما گی یاشایش دان آزاد اولماق آنلامیندا دئیردیلر. بوتون بدهنیم تیتره مه يه باشلا بیردی. منی بیر طرفدن قورخو، بیر یاندان او مید اولدوروردو. چالیشیردیم با جار دیغیم قدر چوخ ایشلییم کی، آز فیکیر لشیم، او نیوئرستلرین آچیلماسی خبری یا بیلدی. قالان بیر نئچه درسلری می

بیتیریب، نئچه ایللر چکدییم زحمت نتیجەسیز قالماسین دئیه تزهden اونیوئرستئه مراجعت ائله دییم. سون درجه سویوق و قاشقاپاقلا دئدیلر: سیزین اونیوئرستئه گیرمه يه حاقینیز يوخدور. آخر من قبول اولونموشام. کورسالاریدا بیتیرمیشەم، سادەجە، سینا و ئەرمەلیيەم. خئیر، سیز اونیوئرستئدن خاریج اولونموشونوز. نیبى؟ مأمور ایستەھزىلى گولوشە دئى: يعنى سیز اۆزونوز نە دىنىي بىلمىرسىنیز؟ سیز بىر كوممۇنىستىن ياشاسىش يولداشى، بىر خاين مونافىقىن ده آناسىسىنىز.

عصىي حالدا دئدیم: من اونلارىن اىكىسى ايله ده فخر ائدىرەم، سیز ایستىدىنیز قدر فخر ائده بىلرسىنیز، اما بىزىم اسلامى اونیوئرستئدن دىپلوم آلا بىلمىرسىنیز. بىلرسىنیز، من نە قدر بوندان اوترو زحمت چكمىشەم؟ اگر اونیوئرستئلر باغانىماسايدى، من بو دىپلومو نئچە ايل اونجە آلمىشدىم. مأمور لاقئىدجه چىيلىرىنى چكدى. داها بىر نئچە نفرلە دانىشدىم، اما هئچ بىر نتیجەسى اولمادى. بوتون زەختلىرىم پوج اولموشدو. مارت آيىنن اوللرى ايدى. مولايىم هاوا وارىدى. يازىن سرین اىي هاوا دولانىرىدى. صادق ماشىنى تعميره آپارمىشدى. پىيادا ايشە گىتدىم. ساعات اىكىدە فاطمە زنگ ائلهدى، آخشام اىشدهن بىرباشا بىزە گل. صادق ماشىنى تعميردن گتىريپ. ائوه گئىب، اوشاقلارى بورا گتىرر. هوسيم يوخدور. ائوه گئىدەجەيەم، دئدیم. يوخ، موطلق گلمەلىسەن. سەنلە ايشىم وار. نە ايشىن وار؟ نسە بىر خبر وار؟ يوخ، محبوبە زنگ ائلهدى، دئى كى، تەھران دادىلار. من ده دئدیم، گلسىنلە بورا. بلکە بىر خېرلە اولدو. دستە بىي يېرىنە قويوب فيكەر گىتدىم. منجە، بو، فاطمەنин ھمىشكى سىسى دئىلەدى. يئنە ده اورييم چىرىپىنماغا باشلادى. ائوه زنگ ائدىب ، پروين خانىما دئدیم:

شىرىنى حاضىرلا. صادق گلېپ اوشاقلارى ائولرىنە آپاراجاق. گولوب دئى: گلېپ. مسعودو گۈزلىپىلر. سەن نە واخت گئىدەجەسەن؟ ايشىم قورتaran دا گئىدەجەيەم. پروين خانىم، دوزونو دى، نە خبر وار؟ هئچ بىر خبر يوخدو. اگر بىر خبر اولسايىدى، صادق بى دئىرىدى. ايشى قورتaran كىمى ايدارەدن چىخدىم، يولوما چىخان بىرىنچى تاكسىنى ساخلايىب، فاطمەنин ائوينە گىتدىم. فاطمە گىزلىتمە يە چالىشىدۇغى هيچانلا قاپىنى اوزومە آچدى. دقتلە اونا باخدىم: سالام، باجي. ندىر؟ نىبىئە بئلە باخىرسان؟ دوزونو دى، نە خبر وار؟ گرک ائله ھمىشە خبر اولا كى، سەن بىزە گلەسەن؟ فيروزە قاچاراق قوجاغىما آتىلە. شىرىن ده اۆزونو منىم قوجاغىما آتدى. مسعودا باخدىم. او دا ساكيت و فيكىرلى ايدى. اۆزومو الله آليپ اىچرى گىردىم. يواشجا مسعودا دئدیم: مسعود، نسە بىر خبر وار؟ بىلمىرم، بىز تزە گلىميشىك. منه ده هر شئى شوبەھەلى گلىر. هئى خېرىدىم. يواشجا مسعودا دئدیم: مسعود، نسە بىر خبر وار؟ بىلمىرم، بىز تزە گلىميشىك. منه ده هر شئى شوبەھەلى گلىر. هئى بىر -بىرلىرى ايله پىچىلداشىرلار. چىغىردىم: فاطمە، نە خبر وار؟ دلى اولورام آخر! سەن الله، ساكيت اول. نە اولسا، خوش خېرىدىم. اورىين راحات اولسون. سىامكەدن بىر خبر وار؟ هە، ائشىتىمىشەم، بايراما كىمى آزاد اولا جاق. دوزونو دئىرسن؟

صادق دئدی: هه، بلکه ده دها تئز... سن الله، بونو سیزه کیم دئیب؟ هارادان ائشیتمیسن؟ ساکیت اول. او تور، بیر چای گتیریم. مسعود الیمی مؤحکم -مؤحکم توتموشدو. صادق ائله هئی گولوب اوشاقلارلا اویناییردی. دؤزمدیم، بیر ده سوروشدو: صادق بی، سن الله، دوز -عمل لی دانیش، گوروم نه وار؟ واللاه، من هئچ نه دئیه بیلمرەم، باجین گرک اوزو دئیه. او دها یاخشی بیلیر. او، کیمدن ائشیدیب؟ محبوبه دن؟ هه، محبوبه ایله دانیشیب. فاطمه بیر مجمیی چایلا گلدی. فیروزه گوله -گوله، آتلانا بیر قاب شیرنی گتیردی. فاطمه، اوشاقلار، گلین او تورون. دوز -عمل لی دانیشین، گوروم محبوبه نه دئیب؟ دئیب، ایش باغلانیب. اینشالله، بو گونلرده سیامک آزاد او لا جاق. سن الله، دوز دئیرسن؟ مثن، نه واخت؟ بلکه ائله بو هفتنه نین ایچین ده. ایلاهی، یعنی بو، مومکون دور؟ هیجاندان دیوارا سؤیکندیم. فاطمه تئز بیر ایستکان سویا اورک درمانی دامجیلاتدی. ایچیب بیر آز ساکیتلشدیم. یئریمدن قالخدیم. فاطمه سوروشدو: هارا؟ گرک گئدیب او تاغینی یئریئر ائدم. او شاغیم صباح گلسه، گرک هر شئی یئریندە اولا. مین دنه ایشیم وار. یوخ، باجی. او تور، محبوبه بلکه بو آخسام بیزه گلدی. یعنی؟ نه «یعنی»؟ دوز -عمل لی دئ گوروم، نه مسئله دیر؟ دوزونو ایسته سن، محبوبه گیل گئدیبلر حبسخانایا. اگر او غلونو آزاد ائله سەلر، گتیره جکلر بورا. سن گرک عصبلرینه حاکم او لاسان. ال -آیاغیم بوز کیمی او لدو. بیر یئرده قرار توتا بیلمیردیم. بیردن مسعود قیشقیردی: سیامک!!! سیامک دیوارین آرخاسیندان چیخدی. اورییم آز قالدی سینه مدن چیخسین. اونو قوجاقلادیم. آربخلامیشدی، او زانمیشدی. نفسیم توتولدو. او زومه سو سپدیلر. یئنه قوجاقلادیم. او زونو، گوزلرینی، اللرینی حیس ائدیردیم. یعنی، دوغرودان، بو او ایدی؟ منیم سیامکیم؟ مسعود بیر ساعات سیامکین قوجاغیندا آغلادی. بو مئھریان، یاخشی او غلان بو مودت ده قورخما یاراق ائوین مسولیتینی چینینه گوتورموشدو. صبیر و ساکیتلیکله منه او مید وئریردی. بو قدر گۆز یاشینی هارادا گیز لمیشدی؟ ایکی گون ائویمیزه گلیب -گئنلرین ال -آیاغی کسیلمه دی. منصوره ایله منیزه ننه یه با خیر دیلا ر. او، گونو -گوندن هر شئی یاددان چیخار دیردی. دها سیامکله حمیدین آراسیندا فرق گورموردو. او قدر نذیر دئمیشدیم کی، بیلمیردیم هانسینی یئرینه یئتیریم. ایشلری بوراخیب دؤرددوموز ده حضرتی رضانی زیارتہ گئتدیک. سونرا دا قوما گئدیب بیسیمین، محبوبه نین، مؤحسنون بیین آدیندان حاجی آغا یا تشککور ائتدیک. گۆزل گونلر ایدی. حیس ائدیردیم کی، ته زدهن دیریلمیشەم. سیامک اون سککیز یاشینا یاخینلاشیردی. بیر ایل درسلردن قالمیشدی. اما اونو بیر ایل تئز او خولا قویموشدو: دئیه یاش با خیمیندان گئری قالمامیشدی. اما سیاسى ساییقه سینه گۆره اونون آدینی مكتبه قشید ائله مەدیلر. نه قدر اور آبورا قاچدیقس، فایدا سی اولمادی. منیم آرزو م بو ایدی،

اوشاقلاریم عالی تحصیل آلسینلار، ایندیسه اونلارین اورتا مکتبی ده بیتیره بیلمه یه جکلرینی قبول ائتمه‌لی ایدیم. سیامک عصبی ایدی. اوخولا گئده بیلمدینه گؤره دلى اولموشدو. بیکارچیلیق، مقصددسیزیلیک، ائوده اوتور ماغی، دوغرودان دا، ياخشی دئیسلدی. بو آرالار کچمیش دوستلاریندان بیر -ایکی سی ایله گئروشوردو. داها اونلارلا چوخ اوتوروب -دورماغا مئیللی اولماسا دا، اونلارین وارلیغی منی ناراحات ائدیردی. قرار وئردی کی، ایشه باشلاسین. منیم نئجه ایشلديمی گئورودو. زحمت و قناعته عایله‌می بیرتهر دولاندیریدیم. ایستیریدی کی، منه بیر آز کمکی ده یسین. اما او نه ایش گئوره بیلدی کی؟ نه گه لرسی، نه تحصیلی وار ایدی. بیر یاندان دا موحاربیه هله قورتارمامیشدی و گونو-گوندن بیزه ياخینلاشیردی. بونو دوشونوردوم کی، منصوره منی گئرمیه گلدى. سیامکه گئوره اولان نیگارانچیلیغیمی اونا دانیشدیم. دئدی: دوزونو ایسته‌سەن، من ده بونا گئوره گلمیشەم. سیامک گرک تحصیل آلا. بیزیم عایله‌دە هامی او尼ۋئرستەت اوخويوب. مگر ائله او لا بیلرمى کی، سیامک حتى اورتا مکتبیده بیتیرمه‌یه؟ آراشدیریدیم. قىیرى -رسمى سینا و ئەر بیلر. اما اوزو ايشلەمک ایستیر. دئیر، اونيۋئرستەت گىرە بیلمه یه جە یەمسە، اورتا مکتبى بیتیرمك نیمە گرە کدی؟ گرک اوزل بير ایشە گىریم. ائله ياخشىسى، ايندیدن باشلايم. مقصومەجان، دوزونو ایسته‌سەن، منیم باشقۇ پلانىم وار. بیلمىرم ، سینىن فيكرين نه اولاق، اما خاهىش ائدیرەم، هر حالدا، بۇ، ایكىمیزین آراسىندا قالسىن. و هئچ كىملە بۇ بارەدە دانىشما. تعجلە اونا باخدىم؛ ياخشى. نه مسئله‌دیر؟ بیلیرسەن، منیم اردشىرىم بير ايلدیر کی، اورتا مکتبى بیتیرىپ. گرک عسگرلىيە گئده. بۇ موحاربىه‌نىن ده بیتمە بى يوخدور. من ده هئچ جورە اونو موحاربىيە گئندىرمك ایستە مىرم. اوزون ده بیلیرسەن کی، او، اوشاقلېقدان قورخاق دىر. او قدر قورخاق دىر کی، گولەدن ده اۋەلمەسە، قورخودان اۋەل بیلر. بىز ده قرار وئردىك کی، اونو اۆلکەدن چىخاراق. اۆلکەن چىخاراسىز؟ نئجە؟ آخى بونلار اۆلکەن چىخا -بىلمىلر. ائله سورون دا بوندادىر. گرک سرحدن قانون سوز چىخارداق. بير نفر تاپىلىپ: ایکى بوز اللى تومەن آلىر، اوشاقلارى اۆلکەن چىخاردىر. من فيكىرلىشىدیم، ایکى سینى بير يئر ده گئنەرک. هر ایکى سینىن خىئىرینەدیر. بير -بىريلرinden موغاييات اوڭارلار. سینىن فيكرين ندیر؟ واللاه، ياخشىدیر. اما من گرک پولونو دوزلەم. چوخ نىگاران اولما. اسکىك -آرتىغىنى بىز كۆمك ائدرىك. بير يئر ده اولمالارى واجىب دىر. بلکە ده اردشىرىن چوخ خىئىرینە اولار. چونكى سیامک اوز چولونو سودان چىخاردا بیلر. ماشاللاھ، اصل كىشى دىر. اما اردشىرىن كمكە احتياجي وار. اگر بىلسە کی، تك دئييل، راحات گئدر. بىز ده آرخايىن اولارىق. بس هارا گئتسىنلر؟ او قدر يئر وار کى. بىز آراشدیرمىشىق. هر يئر ده قاچقىن قبول ائدیرلر. بونلار اورادا تحصیل آلا بىلزلر. اونلارا ماعاش دا وئرلر. سن ندن

نیگاران سان؟ تکجه پولا گؤره؟ يوخ، اگر بیلسم کى، اوشاغیمین خئیرینه دير، ياشاییشیمیدا ساتارام. بورج آلیب گؤندررەم، اما گرک امین اولام کى، خئیرینه دير. گرک فيکيرلشيم، اوزو ايله ده دانيشيم. منه بير هفتە واخت وئر. ايکى گون اوز-اوزومە فيکيرلشديم کى، نئيليم؟ گورەسەن، بو ياشدا اوشاغى قاچاقچىنин الينه تاپشىرماق دوز ايشدىر؟ سرحدن كىچمك نه قدر تهلوکەلى دير؟ سونرا قریب اولكەلدە ياشاماق وار، تکباشينا دونيانىن او بىرى طرفيندە ياشاماق وار. اگر كۆمك گرە ك اولسا، كىم اونون دادينا چاتاجاق؟ گرک بعضى آداملارلا دانىشاردىم. گىزلىنجە مسالەنى صادق بىه دانىشدىم. دئى: واللاھ، من نه دئىيم؟ بىلمىرم. هر ايشين بير ريسكى وار. بو دا قورخونج ايشدىر. بير ياندان دا خارىج ده ياشاماق حاقىندا منيم هئچ بير تصوووروم يوخدور. اما چوخلارينى تانىييرام کى، كىچميشىدە موھاچىر اولوبىلار. البتە، گئرى قايتارىلانلار دا وار. سحر جناب زرگى دن اىشلى تحويل آمالى ايدىم. او، خارىج ده تحصىل آلمىشدى، منه ياخشى معلومات وئرە بىلدى. مؤوضۇنۇ دانىشدىم. دئى: البتە، منيم سرحدن قانون سوز كىچمك تجروبەم يوخدور. بىلمىرم، نه قدر تهلوکەلى دير؟ بو، ريسكلى دير، آدام گرک اوزو قرار وئرە. اما اگر اونو قاچقىن كىمى قبول اتسەلر، مادى سورونلارى اولمايا جاق. حبس ده اولدوغونا گۈرە موطلق قبول ائدجىكلەر. اگر اوزونون پوتئنسىيالى اولسا، ان ياخشى تحصىلى آلا بىلر. قوربىت ده اونون تك دردى تكلىگى اولاجاق. بو دا چوخ جى دير. بو ياشدا اوشاقلار، عمومىتله، پسىخولوژى سورونلار تاپىپلار. نه اينكى درس اوخويما بىلمىرلەر، بلکە طبىعى ياشاملارينى دا ياشايما بىلمىرلەر. ايستېرىم م سنى قورخودوم، اما بو جور اوشاقلاردا جانلارينا قصد ائتمە حالى چوخ اولاجاق بىرى اولسون. خارىج ده تانىدىغىم و ايناندىغىم بير آدام وار ايدىسا، او دا پروانە ايدى. اوز ائۋىمېزدە تئلۇغۇنلارى دىنلىرىل قورخوسو ايلە منصورەنин اوينىن اونا زنگ ائلە دىم. ائلە كى حادىئنى اونا دانىشدىم، سئوينەرك دئى: هە، موطلق گلسىن. بىلمىرسن، اونا گۈرە نه قدر نىگارانام. سەن الله، نىچە اولسا، اونو گۈندر بورا. سەن سۆز وئيرىم كى، اوندان موغايات اولاجاغام. اوز اوغلۇم كىمى باخارام اونا. سەن نىگاران اولما. اونون سۆزلىرى نىگارانلىغىمى آزالدى. داها سىامكىلە دانىشا بىلدىم. بىلمىرىدىم، او نە رئاكسىيا وئەجىك؟ شىرىن ياتمىشدى. ساكيتچە اوغانلارىن اوتاغىنин قاپىسىنى آچىپ اىچرى گىردىم. او، چارپايدا اوزانىب داما باخىرىدى. مسعود ايستولونون آرخاسىندا اوتوروب درس اوخويوردو. اونون يانىندا اوتوروب دئىيم: سىزىنلە دانىشماق ايستىيرىم. سىامك دىكىلدى، مسعود دا ايشىنى داياندىرىپ منه طرف دۈندو: نە اولوب، آنا؟ تزە نسە اولوب؟ يوخ ، اوغول، ايستىيرىم سىامكىن گلچىنە گۈرە بير قرار وئرك. نە قرار؟ مگر بىز قرار وئرە بىلىرىك؟ بىزە هر نە

دئسەلر، گرک «گۆز اوستە» دئیه ک. يوخ، اوغول، ائله دئیل. من بىر هفتەدیر کى، سنى خارىجە گۈندىرمك حاقىن دا فيكىرلىشىرم. به -به! بىس پولو هارادان آلاجاقسان؟ بىلىرسن نه قدر پول گرە كدى؟ هئچ اولماسا اىكى يوز مين تومەن. ائله بىر او قدر دە موھاجىرىلىك آلماق اوچون گرە كدىر. برکاللاھ. سن هارادان بىلىرسن؟ ائه، او قدر آراشدىرىمىشام. بىلىرسن دوستلارىمین نېچەسى گئىب؟ بىس نىيە منه هئچ نه دئمەمىيسىن؟ نه دئىيىم؟ بىلىرىم كى، يوخوندور. پول سورۇن دئیل. اگر سىنин خىرینە اولسا، تاپارام. سن، سادەجە، دى گۇرۇم، اىستىيرىسن، يا يوخ؟ البتە كى، اىستىيرىم. نىيە دە يوخ؟ سن گئىب نئيلەمك اىستىيرىسن؟ گئىب درس اوخوياجاغام. بورادا منيم گلچىيم يوخدور. اونبۇئىرىستە دە قويماياجاقلار. فيكىرلىشىمىرسن كى، بىزە گۇرە دارىخارسان؟ چو خدارىخاجاغام. اما نه واختا كىمى سىنин الينىن آلتىن دا او توروب، سىنин تىكمىيىنى، يازماغانىنى گۇرۇم؟ گلچىيم نىجە او لا جاق؟ گرک سرحددىن قانون سوز كىچەسەن . چوخ قورخونجدور.

بو رىسىكى قبول ائتمەيە حاضىرسان؟ بونون رىسىكى عسگەلىكىن، جبهەيە گىتىمكدىن چوخ دئیل. دوز دئىيردى. تىزلىكلە گرک عسگەر گئىدەي. بئلە گۇرۇنوردۇ كى، بو موحارىيە ھەلە قورتارماق اىستىمير. اما اگر سنى گۈندىرسەم، بىر نېچە شرطىم وار. گە رك سۆز وئرەسەن. آند اىچىرسەن كى، يئرىنە يئتىرە جىك سەن؟ سۆز وئرىرم. بىرىنجى شرطىم هئچ بىر حالدا هئچ بىر سىاسى قروپا قوشۇلماياسان. اىكىنچى شرطىم مومكۇن اولدوغو يئرە قدر، يوخارى درجه لەر قدر او خويوب، ساوادىلى بىر آدام او لاسان. اوچونجو شرطىم بىزى ياددان چىخارتما ياسان. ائله يە بىلدىين ھەر واختدا باجىنин، قارداشىنىن دا اليندن تو توب كۆمك ائدىن. سۆز وئرمەيە احتىاج يوخدور... بونلارى اونسوز دا ائل يە جەم، ھامى بئلە دئىير. اما سونرا يادلارىنىدان چىخىر.

نىجە او لا بىلر كى، سىزى ياددان چىخاردىم؟ سىز ھامىنىز منيم حياتىمىسىنىز. منيم بىر جە آرزووم وار كى، بىر گون سىنин ياخشىلىقلارىنىن، زەھىتلەرنىن عوضىنى چىخىم. اينان، درسىلىمى ياخشى اوخوياجاغام. سىاستلە دە هئچ ايشىم يوخدور.

دوزۇنو اىستەسەن، ھەر نە سىاسى جريان وارسا، اورييىمى بولاندىرىرىر. ساعاتلارلا نىجە گىتمك، نىجە پول تاپماق، گلەجك پلانلار حاقىندا دانىشىرىدىق. سىامك ائله بىل جانلانمىشىدى. ھىجانلى و اومىدىلى ايدى. عىنى زامان دا نىگاران و يىضىطىرا بىلىدى. اىكى دنه خالچا، قالان قىزىللار، حتى توى او زو يومۇ و شىرىنىن قولباغىنى دا ساتدىم. بىر آز دا پروين خانىمدا بورج آلدىم. اما ھەلە دە آز ايدى. جناب زرگى بىر گون اللى مىن تومەن پوللا ائۋىمېزە گلدى. دئى: بونلار سىنин آوانسلارىنىدى. آخى من بو قدرلىك سىفارىش آلمامىشام. بىر آزىنى دا او زووم قويموشام. نە قدر؟ گرک بىلىم، نە قدر بور جلو يام؟ بور جمو نىجە وئرىم؟ چوخ قويمامىشام. من او زووم حسابىمى بىلىرىم. گلەجك ماعاشلارىنىدان آزالدارام. هفتە

تامامیندا منصوره یه ایکی یوز اللی مین تومهν وئردیم. قطعیتله دئدیم کی، بیز حاضیریق. حئیران -حئیران منه باخیب دئدی: بو قدر پولو هارادان تاپدین؟ من سینین اوچون یوزمین تومهν قویموشدوm قیراغا. چوخ ساغ اول. اوژوم دوزلتدم. پاکیستاندا بیرینجی آیلارین خرجی و ارزاق آلماق اوچون نئجه، اونا دا وارین دیر؟ یوخ، اما دوزلده جیهم. سن هله لیک بونو ساخلا، همین آداملا دانیش... یوخ، سرحدن کئچیرمیمین پولو وار. یاخشی، اوندا من او پولو سنه تدریجهن قایتارارام. گرہ ک دئیل. بو، سیزین اوژ پولونوزدور. اوشاقلارین پایی دیر. اگر حمید بیر هفتھ گنج اؤلسئیدی، بو ائودهن سیزه ده پای دوشەجکدی. اگر حمید اؤلسئیدی، آتا دا ایندی ساغ ایدی. بیر جاوان، آریق و قاراپالتلارلى قاچاقچى ایله دانیشماغین دا آین بیر داستانی وار ایدی. رمزی آدی مئھین خانیم ایدی. او، سادھجە، مئھین خانیمی آختارانلارا جاواب وئریردی. قرارا گلدىك کی، اوشاقلار حاضیر اولسونلار، زاهیدان شهرینه گئتسینلر. سۆز وئرمیشدى کی، دوستلارینین کۆمکلیگى ایله اونلارى سرحدن کئچیردیب پاکیستاندا، کووئیت شهرین ده کی بئینلخالق تشکیلاتلارین اوپیسینه چاتدیراجاق. دئیردیلر، اونلارا قوبون دریسی گئیدیریرلر. قویونلارین ایچین ده سرحدن کئچیردیلر. بو سۆزلری ائشیدن ده بدهنیم تیترەدی. اما چالышیردیم سیامک منیم دهشتیمی، ترددودومو گۈرمەسىن. خبر گلن گئجه اوشاقلار منصوره نین ارى بهمن خانلا زاهیدانا طرف يولا دوشدولر. ساغوللاشماق زامانی حیس ائدیردیم کی، وجودومون بیر حیسه سینی جانیم دان آییرىلار. بیلمیردیم، یاخشی ایش گۈرددوم، يا یوخ. اوندان اوزاقدا اولماق دردی بیر طرفدن، اونو گۈزلە یەن تەھلوکە بیر یاندان . او گئجه سحرە کىمی جانامازدان باشىمی قالدیرماديم. دوعا ائدیب، گۆز یاشى تۆکدوم. او غلۇمو اونا تاپشیردیم. اوچ گون دهشت و نیگارانلىقلار کئچدی. تاکى سرحدن ساغ - سالامات چاتماق خېلرینى ائشىتىدیك. اون گوندن سونرا ایسالاما بادا چاتمىشدىلار. اوژو ایله دانىشدىم. سسى اوذاق و قملی ایدی. سیامکین گئتمىی مسعودو چوخ ائتكىلندىردى. منیم گئھلر آغلاماگىم اونو چوخ اینجىدیردى. منصوره نین حالى مندن ده پیس ایدی. او، همین گونه کىمی بیر گون ده اوشاغين دان آيرىلما ماميشدی. دئرد آيدان سونرا بیر گئجه پروانه زنگ ائدیب، دسته يى سیامکە وئردی. سئوینمکدن سە چىغىريردیم. او مقصدىنە چاتمىشدى. پروانه منى امین ائله دى کی، سیامک دن موغايات اولاجاق. اما سیامک بیر مودت گرک قاچقىن كندىنده قالا يدى. اورادا ديل اوپىرەنمە يە باشلامىشدى. تىزلىكلە اوخولا، سونرا اونىۋئرسىتە گىردى. تئكىنیكى اونىۋئرسىتە تىھلىكىنە داوام ائتدى. هئچ واخت سۆزونو اونوتىمادى. پروانه ائله ائتمىشدى کی، اوغلۇم بوتۇن تعطىلىنى اونلارين ائويندە اولوردو. بئله لىكلە، موتىمادى اولاراق اونون وضعىتىن دن خبر آليردیم، پروانه اونون اوغۇرلارىندان منه هوسلە دانىشىردى. چوخ سئوینىردىم. باشى اوجا

ایدیم. حیس ائدیردیم کی، وظیفه مین اوچده بیرینی یئرینه یئتیرمیشەم. وار گوجومله ایشلیردیم. یاواش یاواش بورجلاریمى وئردیم. مسعود دقت و حساس لیقلا مندن و یاشایشیمیزدان موغایات اولوردو. ائوین آتالیق رولونو و درس اوخوماغى ياخشى یئرینه یئتیرریدى. یاشایشیمیزدا بیر ساکیتلىك يارانمیشدى. اما بیلیردیم کی، بو حال موقتیدیر. چونکى ائولر بیخان بو ابدى موحاربىه قورتامیردى. تزهدن گولمه يه آليسديغىم گونله ردن بیرین ده جناب زرگرى منه ائولىليك تكليف ائلهدى. بیلیردیم کی، اونون فرانسيز خانيمى و اوشاغى ایران دان گندىبلر، اما بوشانمالارين دان خبرىم يوخ ايدى. جناب زرگرى چوخ درراکەلى و ياخشى آدام ايدى. اونونلا عايىلە قورماق منیم بير چوخ مادى و معنوى سورونلىرىمى حل ائده بیلردى. من ده اونا قارشى لاقىيد دئىيلدیم. اورييم ده اولان شئيلرى راحاتلىقلا اونونلا دانيشا بیلیردیم. چوخدان بیلیردیم کی، اونون منه قارشى حىسلرى وار. حميدىن هئچ واخت تام گۈرە بىلمىدىم دقتى او، منه وئرە بیلردى. حميد اولىندن سونرا او، اوچونجو آدام ايدى کی، منه ائلچىلىك ائدیردى. ايکى سينى هئچ بير ترددوسوز، همين آندا رد ائلمىشىدیم. اما زرگرىيە نه جاواب وئرجىيەم بىلمىرىدىم. اونونلا ائولنمىيەم هر جهتنى ياخشى اوئاردى. اما مسعود نىچە واخت ايدى کی، منى گۆزدن قويىموردۇ. عصبي و قرارسىز ايدى. بير دئنه دئدى: آنا، بىزىم هئچ كىمە احتياجىمiz يوخدور، ائلهمى؟ هر نه اىستىين اولسا، منه دى. من تاپىپ دوزلدرەم. بو زرگرىيە ده دئىين کی، بورا گلمەسىن. داها اونو گۈرمك اىستە مىرم. من اوز وظيفەمى بیلیردیم. من اوشاقلاريمىن آتالارينىن بوش قالان یئرینى دولدورمالى ايدىم. بير نىچە گوندن سونرا جناب زرگرى دن عذر اىستە يىب، اونا رد جاوابىمى وئردیم. اما خاهىش ائله دىم کی، هئچ واخت دوستلوغونو مندن اسىرگەمەسىن.

۸-ینجى بؤلۈم

ياشايىش ائله گتىرمىشدى كى، ايندى من راحات نفس آليرديم. همىشە بئلە ساكىتلىك اولاندا آخردا نسە قفىل بىر حادثە باش وئىرىدى. سىامكىن گىتمىي ايلە ياشايىشىمېزىن اساس سورونو چۈزولمۇشدو. اوندان اوترو چو خدارىخسام دا، هىچ واخت اونو گۈندردىمە گۈرە پېشمان اولمادىم. ايستىدىم كى، گئرى قايتىسىن. شكلى ايلە دانىشىردىم. چىخلو مكتوبلار يازىردىم، ايستە بىردىم كى، اونون هر شئىدن خېرى اولسۇن، بىزى اونوتىماسىن. مسعود او قدر ساكىت و مەھرىيان ايدى كى، نە اينكى هىچ واخت منه سورون ياراتمىرىدى، عكسينه، قايغىلارىمى آزالدىرىدى. بوتون ايشلىرى چىيىنە گۇتۇروردۇ. اما اۆزۈندن تام راضى دئىيلدى. چوخ زامان نىڭاران -نىڭاران منه باخىرىدى. خستلىجىيىمن قورخوردۇ. شىرىن باجىسى بىر اوپوشلە، بىر سىغاللا اونا ايستىدىنى ئەلتىرىرىدى. مسعود اونونلا آتا كىمى داوارانىش ائدىرىدى. آدىنى اوخولا يازدىرىدى، معلملىرى ايلە دانىشىردى، اونو اوخولا آپارىب -گتىرىرىدى. مكتب لوازىماتى آلىرىدى. بومبالار آتىلاندا اونو قوجاقلايىب پىللەلرین آتىندا گىزلىدىرىدى. بوتون آنالاردان فرقلى اولاراق، اونلارين بؤيومىيىنە سئۇينمىزىدىم. قورخوردوم. موحارىبەنин داۋامى ايلە قورخولارىمدا شەھىد اولان اوشاقلار منى دەشتە گتىرىرىدى. قولاملىنىن شەھىدىلىك خېرى ايلە اۆزۈمۈ لاب ايىرىدىم، اما اۆز اليمدە دئىيلدى. قارداشىمېن ئۆينه آياق باسا بىلمىزىدىم. نىچە آيدان سونرا سعادتى آنامگىلەدە گۈرۈدوم، قوجاڭمىشىدى، سىنمىشىدى، اوزونون، بويۇنون درىسى سالالانمىشدى. اونو گۈرەن كىمى گۈزلىرىمېن ياشىنى ساخلايا بىلمىدىم. قوجاقلادىم، بىلمىزىدىم اوشاغىنى ايتىرەن آنایا نىتجە تىسىلى وئرىم. سونرالار اوزون زامان آنامى گۈرمە يە گىتمىدىم، پروين خانىمېن ئۆينه باش چكىرىدىم، اما اورىيىم ايستەمېرىدى كى، اونلارين ئۆينىن قاپىسىنى دۈйۈم. منىم ياشايىشىمېن ساكىت گونلارى موحارىبەنин اورتاسىندا، يوخسوللوقدا، ايش -گوج دن يورو لاراق كىچدى. سىامكىن گىندىشىنندن اىكى ايل سونرا حمىدىن آناسى خرچنگ خستلىكىنندن ئىلدو. او اولن ده نوهلىرىنىن بىر بىرىن دن آىرى دوشىمەلەرنى، درىدر اولمامالارىنى وصىت ئەلەدە. منصورە آناسىنین بو آرزو سونو يئرىنە يېتىرىدى. او بىرى باجىلارىنىن قاباغىندا دىوار كىمى دايىندى. ارى موھنديس ايدى، سرعتلە ننهنин اتۇينى سؤكوب، يئرىنە بىر نىچە مرتبەلى بىر ايمارت تىكدى. اىكى ايل سىس -كوى، توز -تورپاق اىچىن ده ياشادىق. تا كى گۈزل دئوردمىتىپەلى بىر ائو حاضىر اولدو. هر مرتبە يوز اللى كوادراتلىق بىر منزىل ايدى. تكجه اوچونجو

مرتبه اوچ بوز کوادرات ایدی. منصوره اورادا یاشایرددی. بیزه ده بیرینجی مرتبه ده منزیل وئردیلر. ایکینجی مرتبه مونیره ده چاتدی. منیژه ده ایکی مرتبه وئردیلر او، ایکی سینی ده کیرایه ده وئردی. سیامک بیزیم بیر مرتبه میزین اولدوغونو ائشیدن ده تئیئغون دا عصبی لیکله دئدی: گرک سیزه ده ایکی سینی وئردیلر. بیرینی کیرایه وئریب، خرجلینی اؤدیردینیز. بو، بیزیم حاقیمیز ایدی. گولوب دئدیم: آی اوشاقد، سن هله ال چکمه میسین؟ اونو دا وئرمه ده بیلدیلر. سن اونو فیکیرلش کی، بیز هئچ بیر خرج چکمه دن تمیز، گؤزل بیر منزیل صاحبی اولموشوق. بونا گؤره گرک شوکور ائلیک. ایللر سورعتله کئچدی. مسعود اورتا مکتبین آخیرینجی سینفینه چاتدی. اما هله موخاریبه داوم ائدیردی. هر ایل یاخشی قیمتلرله یوخاری سینفه کئچهن ده اورییم اوزولوردو. دئییردیم: نه تلسیرسن، اوغلوم؟ هله بیر -ایکی ایل گئچ بیتیر مکتبینی. آنا، نه دانیشیرسان؟ یعنی ایسته بیرسنه من صینیف ده قالیم؟ ایستیرم کی، موخاریبه بیته نه قدر سن اورتا مكتب ده قالاسان. یوخ، من گرک تئز بؤیوبوم. تزریکله سینین چینلریندن عایله نین یوکونو گؤتوروم. ایشله مک ایستیرم. عسگرلیکدن ده ناراحت اولما. سؤز وئبریم، اونبیئرسته گیره جهم. یئنه بیر نئچه ایل فورصتیم او لا جاق. ان سونوندا، او، مین بیر زحمتلە، گئچه -گوندوز درس او خوماقلا، یاخشی قیمتلرله اورتا مكتبی بیتیردی. بیز ایکیمیز ده بیلیردیک کی، بو عایله نین سابیقه سی ایله اونون قبول اولماق شانسی آزدیر. اما چالیشیردیق بیر -بیریمیزه بوروزه وئرمیک. گاه او، منه تسللى وئریدی: آخى منیم هئچ بیر سیاسی کئچمیشیم يو خدور.

مكتب ده هامی منی سئویردی. اگر منی آراشدیرسالار، اونلار مدافعه ائدلر. اما بو او میدلر بوشونا ایدی. او، عایله سینین سیاسی مسئله لرینه گؤره اونبیئرسته گیرمکدن محروم اولدو. بو خبری ائشیدنده یومروقلارینی ایستولون اوستونه چیرپیردی. کیتابلارینی پنحره دن ائشییه آندی. زار -زار آغلا دی. من ده اونا قوشلوب آغلا دیم. تسللى وئرمه ده گوجوم یوخ ایدی. اوندان سونرا بوتون فیکریم ذکریم اونو نئچه قوروماق ایدی. بیر نئچه آيدان سونرا عسگرلییه گتمەلی ایدی. سیامکله پروانه زنگ ائدیب دئدیلر کی، اونو دا گۈئندر گلسىن. أما اۆزو راضى اولموردو. دئییردی، سیزى تك قويا بىلمەم. بیر ياندان پولونو هارادان تاپا بىلدیک؟ سیامکین گتمەنین بورجلارین دان تزهجه قور تولموشدو. دئدیم: پول سورون دئیيل. داشین آتىندان دا اولسا، تاپاریق. سورون بیر بورادادیر کی، اعتبارلى آدام تاپمالیبیق. بو، الیته کی، ساده مسئله دئیيلدی. تك بیر ایپ او جو واردی، «مئھین خانیم» این رمزی آدى. زنگ ائتدیم. بیر کیشى گؤتورودو. دئدی: «اۆزومەم». أما او گنجین لهجه سین ده دانیشمامادی. منی سورغو -سوال ائله دی. اینا نیلماز سوالالار وئردی. بيردن آنلا دیم کی، تله يه دوشورەم. داها هئچ بیر معلومات

وئرمە دیم و دسته یى قويどوم. سیامكله اردشیرین گئتمىنى تشکيل ائدن بېمەن آغادان كۆمك اىستە دىم. بىر قدر دوشوندو. دئى کى، او دستەنин ھامىسى توتولوب. سرحدلىرى ايندى بئشقات جىددىتله گۈزلىپىرلر. بىلمىردىم نه ائدىم. على قارداشىم دئىيردى: نىيە ماڭەم توتورسان؟ مگر سنىن اوشاغىنinin جانى او بىرى اوشاقلاردان عزيزدىر؟ بوتون جوانلانن بورجودور بىو مملكتى قوروماق. مگر قولاملىنinin جانى عزيز دئىيلدۇ؟ البتە، سىزلىرىن گرک ساواشاسىنىز. چونكى بىو مملكتىن بوتون خىيرىنى سىز گۈزورسونۇز. بىزسە اوگىيىك. پول، مقام، حؤرمەت، راحات ياشايىش سىزلىرىن دىر. اما منىم اوشاغىم كىمى ايستعادلى، باجارىقلى، درس اوخويان، تحصىلىنى داۋام اشىمك، ايشلەمك اىستەيەن اوشاقلارين بىو اولكەدە حاقى يوخدور. اوزومۇ ايتىرمىشدىم. مسعودون اوزو دە منه كۆمك اشىمەردى. دئىيردى: نىيە بىو قدر ناراھاتسان؟ ايکى ايل عسگر گئتمك او قدر چتىن دئىيل. بىو، ھامىنinin وظيفەسىدىر. من دە گىئىرمە. زارافات دئىيل، اللە ئەلمىميش، اگر باشىنا بىر ايش گلسە، چىخارام. اما من راحات اولا بىلمىردىم. دئىيردىم، آخى موحارىبەدىر. سونرا راحات پاسپورت آلىپ، آز خىرجه قانونى شكىل دە اولكەدن من نىيلەم؟ بىر ياندان دا دوشونوردوم؛ كىم دئىير كى، عسگرلىيە گەندلىرىن ھامىسى اوڭور. بىو قدر اوشاق ساغلام قايدىب. هر شئىن بىر رىسىكى وار، قىيرى -قانونى شكىل دە سىنيرلەن چىخماغان قورخوسو موحارىبەنinin قورخوسوندان آزدىرمى؟ مسعود دئىيردى: آخى سەن بىلە قورخاق دئىيلدىن. سەن يئگانە قادىن ايدىن كى، ايللە بويو سىقىتال سىسلەرىنinin، بومبانىن، پولئمبۇتون سىسلەرىنەن قورخوموردون. قالان اوشاقلارين هەنج بىرینىن آناسى سنىن كىمى اوركلى دئىيلدۇ. سىز يانىمدا اولاندا هەنج نەن قورخومoram. ايندى دە منى سىزىنلە بىر يئرده عسگرلىيە آپارسالار، هەنج بىر قورخوم اولماياجاق. نە دانىشىرسان؟ اىستىرىرسەن گىئىرمە دئىيم كى، من آنام سىز هەنج يئرە گئتمىرمۇ؟ من آنامى اىستىرىرمۇ؟ همىشە بىلە ايدى مسعود. منىم نىگاران لىغىمى ھمىشە زارافاتا سالىردى. يا دا بىر اوپوشلە جاواب وئىردى. ان سونوندا، ھەمین گون گلىپ چاتدى. او دا مىنلەرلە گنج ايلە بىرلىك دە تجروبە كىچمك اوچون آتىش ساھەسىنە گىتتى. چالىشىردىم نىكىن اولوم، گىچە -گوندوز سججادەم آچىق ايدى. اللەرىمى گۆيە آچىپ دوعا ائدىردىم. يئدى ايل ايدى كى، موحارىبە قورتارمۇرىدى. اما بىو واختا قدر تەلەوكەنى، قورخونو، نىگارانچىلىغى بىلە حىس ائتمىشدىم. ھەر گون شەھىدلەرنىن جنازەلرینى باسىرماقلارىنinin شاھىدى اولوردوق. بىلمىرمۇ، او گونلر شەھىدلەر و يارالىلار چوخالمىشدى، يا ھمىشە بىلە اولمۇشدو، من ايندى حىس ائلىرىدىم. هارا گىئىرمە، من گوندە اولان آنالارى گۈزوردوم. اونلارى او دقىقە تانىيىردىم. قورخولو گۈزلىلە، بوغولمۇش سىسلە بىرپىرىمىزە تىسىلى وئىردىك، اصلىنده ايسە هەنج بىرىمىزىن اومىدى يوخ ايدى. مسعودون تجروبە مودتى بىتدى، اما موحارىبە بىتەمەدى.

بیر گون شیرینین بالاجا الینی الیمده تو تاراق، مسعودو جبهه یه يولا سالماغا گئتتیم. حربی پالتاردا او، یاشین دان بؤیوک گئرونوردو. گؤزلری نیگاران -نیگاران بیزه با خیردی. گؤز یاشلاریمی ساخلايا بیلمیردیم. ائله هئی دئیردی: آنا، اوژونو قورو. گرک شیرین دن ده موغایات او لاسان. باخ او بیری آنالار نتجه مؤحکم دایانیبلار. اما من بوتون آنالارین آغلاماگینی گئورودوم. بیز آیریلاندا مسعود بوینومو قوجاقلایب دئدی: آنا، سؤز وئر کی، من قاییدان دا همیشکی کیمی گؤزل، ساغلام و گوجلو او لا جاقسان. سن ده سؤز وئر کی، ساغ قاییدا جاقسان. گؤزدن ایتنه قدر آرخاسینجا با خدیم. اونون گئدیشینی قبول ائده بیلمیم دوز بیر هفتہ چکدی. اما اونون یئری نین بوش لو غونا اوپرسه بیلمیردیم. او گئدن دن سونرا باشا دوشدومن کی، مسعود منه نه قدر دایاق ایمیش. چینینه نه آغیرلیق دا بیر یوک گؤتوروبموش. گؤردو يوم هر ایش منه اونو خاطیرلادیردی. اوج آی کئچدی بیزیم مسعود سوز یاشاما غیمیزا اوپرسمه میز اوچون. شیرین ده داها آز گولوردو. هر گئجه بیر بهانه تا پیپ آغلایردى. من ساکیت لیگیمی تکجه نامازدا، دوعادا تا پیردیم. ساعتalarلا ناماز اوسته او توروردوم. مسعود هر ایمکان تا پاندا زنگ ائدیردی. اونونلا دانیشاندان سونرا ایرمی دئرد ساعات راحات او لوردوم. امین او لوردوم کی، او، دیری دیر، ساغدیر. سونرا یئنه یاواش - یاواش نیگاران لیقلار باشلايیردی. ائله کی ایکی هفتہ کئچیردی، اوندان خبر چی خمیردی، ال - آیاغا دوشوردوم. اونونلا بیرلیک ده گئدن دوستلارینین ائوبینه زنگ ائدیردیم. چالیشیردیم بوتون واختیمی ایشله دولدوروم. ایکی آیدان سونرا، ان سونوندا، او زومو مجبور ائدیپ، بو ایسلره باخان ایداره یه گئتتیم. چارهم يوخ ایدی. بیر خبر اوپرەنمەلی ایدیم. منی بیر قریبە او تاغا گئوندردیلر. همین او تاغین قارشیسیندا رنگلری قاچمیش، گؤزلری کدرلی قادین و کیشیلر گؤزلییردیلر. نؤوبەم چاتاندا دیزلریم تیترییردی. بوتون گوجومو توپلایب، او زومو گوجله آیاق اوسته ساخلادیم. اوریمیم سسی قولاقلا ریمدا ائشیدیلیردی. مسعودون آدینی دفترلرده آختاردیقلاری مودت منه بیر ایل کیمی گئرونندو. سیزین عسگر مسعود سلطانی ایله نه کیمی قوه هوملۇغۇنۇز وار؟ سورونونی ائشیدن ده گوجله آناسى او لودوغومو دئیه بیلدیم. جاواییم ائله بیل مأمورون خوشونا گلمەدی. بیر آز قاشقا باغینی ساللا دی. باشینی آشاغى سالیپ، یئنه دفترلری ورقەدی. سونرا ساختا بیر مئھربیان لیقلار منی ایلشىمە یه دعوت ائتدی. یئنه سوروشدو: تکسینیز؟ آتاسى سیزینله دئیل؟ اوریم آغزیما گلیردی. چالیشیدیم کی، گؤز یاشلاریمی ساخلايا بیلیم. سسیم تیترە یه - تیترە یه دئیمیم: يوخ، آتاسى يو خدور. نه وارسا، منه دئین. هئچ، خانیم، ناراحات اولما یین. بیر شئی اولما ییب. ساکیتلشین. بس منیم او غلوم هارادادیر؟ نییه اوندان هئچ بیر خبر گلمیر؟ بیلمیرم. نتجه یانی

بیلمیرم؟ اونو عسگره سیز یوللامیسینیز، ایندی ده دئیرسینیز کی، بیلمیرسینیز؟ باخین، آنا، آچیغی، اونون بؤلوبو یئنی حربی عملیاتلار آپاریب. بیزیم اورادا اولان آداملاریمیزدان دقیق خبریمیز یوخدور. آختاریریق.

من سیزین نه دئمک ایستدیینیزی آنلامیرام. دئمه لى، نسه تاپیمسیمیز. «مئیت» سوزونو دیلیمہ گئیره بیلمیردیم. اما او، منی آنلاڈی. يوخ، آناجان، ایندیه کیمی سیزین اوغلونوزون مئیتی تاپیلمایب. هئچ بیر خبر یوخدور. نه واخت خبر توتاباقسینیز؟ بیلمیرم. منطقه‌نى آختاریرلار. ایندی هئچ نه دئیه بیلمرم. بیر نئچه نفر کۆمکلشەرك منی کتیلن قالدیردیلار. منیم کیمی خبر گۆزلەین آنالاردان بعضیلری منی قاپیبا -قدر گتیردیلر. بیلمدیم، ائوه نئچە چاتدیم. شیرین ھله مكتبدن قاییتمامیشدی. بوش اوتاقلاردا گریشیب، اوغلانلاریمی چاغیریدیم. سسیم ائوین بوشلوغوندا عکس -صدا وئریردی. ایشكافین قاپیسینی آچیب، اونلارдан قالان پالتارلارینی ایله دیم. داها هئچ نه یادیما گلمیر. گۆزومو آچان دا گۆردوم کی، باشیمین اوستونده حکیم دایانیب. شیرین بیبیلرینی چاغیرمیشدی. منه بیر نئچە ساکیتلىشىرىجى اینه وورموشدولار. قاتارین سرنیشىنلرینین چوخو عسگر ایدی. اهوازا گئدیردیم. کوپىدەکى بیر کیشى و بیر قادین دا اوغلولارینی آختاراماغا گئدیردیلر. بیرجه فرق واریدی کی، اونلار اوغلولارینین يارالى اولدوغونو بیلیردیلر. اونلارین اوغلو اهواز خستخانا لارینین بیرین ده ایدی تئهران دا ياز ایدی، اما اهوازدا ایستى يای هاواسى واریدی. اورا چاتاندا سككىز ایلده ایلک دۇنە موخاربىيەنین اصل معناسینى بئله يوخ ایدی. گۆزلرین درېنلىكىنده قورخو و گىزلى بیر ایضطيراب واریدی. همىصۇحت اولدوغوم ھر كىس ائله بىل ياسدا ایدی. قاتاردا تانىش اولدوغوم خانىم و آغا فراھانى ایله خستخانا باش چكدىك. اونلار اوزون دن يارالانان اوغلولارینى تاپدیلار. آتا -آنا و اوغلون گۈروش صحنه‌سى چوخ ائتكىلى ایدی . اۆز-اۆزومە دئدیم کى، مسعودوم بوتون اوزونو الدەن وئرسە دە، من اونو دېرناقلارین دان تانىيارام. اساس اودور کى، ساغسالامات اولسون. اونو يئنيدن قولاقلاماق اوچون ھر شئىي وئرمە يە حاضير ایدیم. ھر يئری آختارارىدیم. موختليف ايدارەلرە باش چكدىم. ان سونوندا، عمليات گئچە سى مسعودو گۈرهن بير آدام تاپدیم . اونون يارالارى تزه دوزلىرىدى، ایندی اونو تئهرانا گۈندۈرىدىلر. منه اوميد وئرمک اوچون دئدى: مسعودو گۈردوم. او گئچە بېرىلىك ده قاباغا گئدیردیك. او، بیر نئچە آددیم مندن قاباق دا ایدی کى، پارتلايس باشلادى. من هوشومو ايتىردىم. داها بیلمدیم، قالانلارى باشينا نه اویون گلدى. اما ائشىتمىشەم کى، بیزیم قروپدان چوخلۇ شەھىد و

یارالى چىخىب. فاياداسى يوخ ايدى. هئچ كىم اوغلۇمون باشىينا نە گلدىيىنى بىلميردى. «ايتكى» كلمەسى چكىچ كىمى باشىما دىيىرىدى. ناعلاج ئوه قايتىتىم. دلى اولماغا باشلايىرىدىم. مسعودون پالتارلارينى اوتولىرىدىم. يانىمدا دانىشانلارا آجىغىم توتوردو. اوزومە باخمىرىدىم. حتى منى حاماما دا پروين خانىم زورلا آپارىرىدى. آنام و سعادت منه نصىحەت وئرىرىدىلر. شەھىدىلىك مقامىن دان، اونون يئرىندن دانىشىرىدىلار، آنام منى آلاھلا قورخودوردو. دئىيردى: گرک اونون رضايسىنا بوبون اىھەسەن. هر كىسين بىر آلين يازىسى وار. اما من دلى كىمى قىشقىرىدىم؛ نىيە گرک بئله پاي، بئله قىسمت منه دوشە؟ اىستە مىرم! بو قدر بلا چكمىشەم. بس دئىيل؟ نە قدر حبسخانالار گزمىشەم، عزيزلىرىمین قانلى پالتارلارينى يوموشام. گئچە - گوندوز اىشلەمىشەم كى، آخىردا بئله اولسون؟ سعادت آغلاياراق دئى: كوفر ائلەمە. بونلار آلاھىن سيناوىدىر. نە واختا كىمى سيناو وئرمەلىيەم؟ الله نىيە منى بو قدر سيناوا چكىر؟ ايلاھى، اىستىرىرسن اۆز قودرتىنى منيم اوستومدە گؤسترەسەن؟ منيم كىمى بىر بدېختىن؟ اىستە مىرم سىن سيناوين دان كئچمىي! اوشاغىمىي اىستىرىرم. اوشاغىمىي منه قايتار، قوى من سىن سيناوين دان كسىلىيم! داها گونون، آيىن، ايلين حسابى اليمدن گىتمىشدى. اوووج اوووج عصب درمانلارى اىچىرىدىم. يوخو اىلە گئرچەكلىك آراسىندا قالمىشىدىم. بىر گون سحر يوخودان دوردوم. سوسوزلوق دان يانىرىدىم. سرسەم حالدا مطبخە گىرىدىم. گۈرۈم شىرىن قابلارى يوپۇر. تعجبلە باخدىم. او، هئچ واخت بو ايشلىرى گۈرمىزدى. دئىيم: شىرىن، سن نىيە اوخولا گىتمىرسن؟ حىرتلە منه باخدى: آنا، بىر آيدىر كى، مكتبلەر تعطىل دەدەي. تعجب دن يئرىمەدە دوندوم: نئجه يعنى؟ بس من هارادا ايدىم؟ سيناولار نئجه اولدو؟ آخرىنجى سيناولارينى وئرمىسىن؟ كدرلە دئى: چوخدان سيناو وئرمىشەم. سن بىلەمەمىسىن. نە قدر آريخلامىشدى! ايلاھى، بو مودت دە من آنچاق اۆزومۇ دوشۇنۇشەم! بوتون بو مودت عرضىن دە اونو تمام ياددان چىخارتمىشىدىم. شىرىنى قولجاقلادىم. ائلە بىل چوخدان ايدى كى، بو آنى آرزو لاپىرىدى. چالىشىرىدى اۆزونو لاپ چوخ منيم قوجاغىمدا گىزلىتسىن. بىرلىك دە آغلايىرىدىق. دئىيم: منى باغيشلا، قىزىيم، منى باغيشلا. منيم حاقىم يوخ ايدى سنى اونودوم. شىرىنى بو كدرلى اوزلە گۈرمك ائلە بىل منى يوخودان اوپاتدى. آند اىچدىم كى، اونون قاينىسىنا قالاجاگام. منيم بىر قىزىيم دا وارىدى و من ايندى اونا گۈرە ياشامالى ايدىم. گوندەلىك ايشلىرىمە باشلادىم. چالىشىرىدىم شىركەت دە داها چوخ ايشلەيەم. اۆزومۇ الله آلا بىلميردىم. آند اىچمىشىدىم كى، شىرىنин يانىندا آغلاما ياجاگام. اونون سىرادان ياشايىشا احتىاجى وار ايدى، ايلەنجه، شادلىق اىستىرىدى. دوققۇز ياشىن دا اوشاق حددن چوخ ضربە آلمىشدى. منصورەدن خاھىش ائلە دىيم كى، اونو دا اۋزلىرى ايلە شىملا آپارسىنلار. اما او، منى تك قويماق اىستەمیردى. چارەسىز قالىب من دە گئتىدىم.

منصوره‌نین ویلاسی اون ایل بوندان قاباکی وضعیت‌ده ایدی. شیمال‌دا کوئنه خاطره‌لر يادا دوشدو. اوغلانلارین اوینایان یئرده سسلری گلیردی قولاغیما. حمیدین باخیشلارینی حیس ائدیردیم. ساعاتلارلا اوتوروب حمیدله اوشاقلارین توب اویناماغینا باخیردیم. حتی بیر دؤنه ایلیب توپلارینی اونلارا آتدیم. ایلاھی، او گونلر نه تئز کئچدی! عایله‌نین شیرین یاشایشین دان منیم پاییم، ساده‌جه، بو نئچه گون ایدی. قالان هر شئ آنجاق درددن، ظلمدن عبارت ایدی. هر بوجاق، هر طرف یادیما نه بیسه سالیردی. هردن اوزومدن آسیلی اولمادان قولالاریمی آچیردیم کی، اوغولالاریمی، اریمی قولاقلایام. بيردن اوزومه گلیردیم. بيردن منصوره‌نین سسی منی اوزومه گتیردی: هاراداسان؟ بیر ساعات‌دیر سنی آختاریرام. یئریمند آتلاندیم. رؤیالاریم، خاطره‌لر مندن گوجلو ایدی. قورخوردوم کی، آخردا منه قالیب گلملر. اوج گوندن سونرا بیغیشیب تهرانا قاییتدم. آوقوست آیینین ایستی گونلرینین بیرین ده گون اورتا ساعات ایکی ایدی. ایداره‌نین دهیزین ده هامی بیر -بیرینه ده یدی هامی بیر بیرینی تبریک ائدیردی. علیپور اوتاغیمین قاپیسینی آچیب چیغیردی: موخاریبه قورتاردی! یئریمند ترپنمه دیم. بو خبری بیر ایل بوندان قاباق منه دئسیدیلر، نئیلردیم؟! چوخدان ایدی کی، هئچ حرbi ایداره‌یه باش چکمیردیم. باخمایاراق کی، بو دؤنه ایتكین، ساواشچی آناسی کیمی منه چوخ حؤرمت ائدیردیلر، بو حؤرمتلر منه بیر موجاهیدین آناسی، بیر کومونیستین يولاشی کیمی ائشیتدمیم سویوشلر کیمی عذاب وئیردی. اونلاری ائشیتمه‌یه طاقیم چاتمیردی. موخاریبه‌نین بیتمیمن دن بیر آی کئچمیشدی. هله مکتبler آچیلمامیشدی. سحر ساعات اون بیر ایدی کی، اوتاغیمین قاپیسی آچیلدی. شیرینله منصوره گرگین وضعیت‌ده ایچری گیردیلر. دهشتله یئریمند قالخدیم. نه اولدوغونو سوروشماغا قورخوردوم. شیرین آغلاییردی. اوزونو قوجاغیما آتدی. دانیشا بیلمیردی. منصوره گؤزلریمه باخیردی و سسیز گۆز یاشی تؤکوردو. ان سونوندا، دیللنیب دئدی: مقصومه! او، ساغدی، ساغدی! باشیمی ماسایا دایادیم، گؤزلریمی يومدوم. اگر یوخدادا ایدیمسا، بو یوخدان هئچ واخت اوینایلماق ایسته‌میردیم. شیرین بالاجا اللری ایله اوزومه ووروردو. ساغ اولوب -اولمادیغیمی بیلمک ایستیردی. يالواراق دئیردی: آنا، دور. سن الله، دانیش! گؤزلریمی آچدیم. شیرین گولدو: زنگ ائلمیشدیلر. اوزوم دانیشدیم، دئدیلر، مسعودون آدى بئینلخالق تشکیلاتلارین سیاهیسیندا، اسیر آدلارینین آراسیندادیر. امینسن؟ بلکه سهو ائشیتیمیسن؟

اوروم زنگ ائله دیم. اونلارلا خیلی دانیشدیم. مسعودون آدى. دئدیلر، تئزیلکله دیشەجکلر. گرک اوزومو بیر بئرە چاتدیرايدیم، بیلمیرم هار؟ نسە مقدس بیر بئر اولمالی ایدی. منصوره‌نین آغلینا ایمامزاده صالح گلدى. قورخوردوم. گرک

دانیشدیغیم کوفلردن توبه ائدیدیم. ایمامزادنین قبرینین دمیرلریندن توتوب مین دؤنه دئیردیم: الله، قلت ائلمیشەم. منی باغيشلا. سن بؤیوکسن، رحملى سن. سن گرک منی باغيشلاياسان. سۆز وئيريم، بوتون قضا ناما لارىمى قىلىم، دىلەنچىلەر صدقە وئريم. اينسانين اليىنده ايترمه يە هئچ نه يى قالما دىغىنى فيكىرلەندە كوفر ائدير. خاهىش ائديرەم، منه نه ائدىرسن ائله، اما اوشاقلارىما توخونما. يئىدين جانلانمىشىدىم، دىرىليمىشىدىم. اويمىزه شادلىق قايتىمىشىدى. شىرىنин گولوشو ائوى باشينا گۇئتۈرموشدو. قاچىردى، اوينايىردى، اليى بويۇنما سالىب اوپوردو. بىلىرىدىم كى، اسىرىلىين مين دنه چتىنلىگى، اذىتى وار. بىلىرىدىم كى، مسعود اورادا نه آغريلار چكىر، اما بونلارين ھامىسى كېچەجك. اساس بو ايدى كى، او، ساغدى. هر گون اونون آزادىلەغىنى گۈزلە يېرىدىم. ائوى تميز ساخلايىرىدىم. پالتارلارينى دوزلدىرىدىم. آيرىلىق آيلارى بىر بىرىنин آرخاسىنجا كېچىردى. هر آى اوولكىنندن چتىن اووردو. اما اونو يئىدين گۈرمك اومىدىم منى آياق اوستە ساخلامىشىدى. ان سونوندا، ياي گئچەلەرنىن بىرىن ده اونو ائوه گتىرىدىلر. بىر گون اولجەدن كوچەيە، خىابانا ايشيق قوشموشدو لار. بؤیوک پارچالارين اوستوندە آدىنى يازىب، تېرىك ائتمىشىلىر. اويمىز گول، شىرنى، شربت اىي ايلە دولموشدو. اويمىز آداملا دولو ايدى. چوخونو تانىميردىم. محبوبە ايلە ارىنин گلەمىنە چوخ سئوينمىشىدىم. ائله كى گۈردمۇم، حاجى آغا دا گلىپ، اىستە دىم اليى اوپم. قوناقلارا باخماق، اورانى ايدارە اتىمك پروين خانىم و منصورگىلىن، فيروزهنىن بويۇننا ايدى. من صىبىرسىزلىك دن هئچ بىر ايش گۈرە بىلەميردىم. پروين، فاطمە، فيروزه نئچە گون قاباق دان حاضىرىلىق گۈرمكىلە مشغۇل ايدىلر. بىر گون اول فاطمە ساچالارىمى رنگلەدى، قاشلارىمى گۇئتۈردو، اوزومۇ ساپلا آلدى. فيروزه گولوب دئيردی: ائله بىل خالامىن توپودور. اۆزو ده گلىنلەر اوخشاسىپر. بلى، عزيزىم. توپومدور. هئچ توى گئچەمەدە بىر قدر خوشبخت و سئوينجك دئىيلدىم. گۈزلە، ياشىل بىر پالتار گئىيندىم. مسعود بو رنگى چوخ سئوبرىدى. شىرىنە ده چوھرايى رنگدە بىر دون آلمىشىدىم. گون اورتادان پالتارلارىمىزى گئىيب گۈزلىرىدىك. آنام، على، عايىلەسى، سعادت و اوشاقلارى بىر يئرده گلەمىشىلىر. هيچان دان دايانا بىلمە دىم. اۆزومدىن گئىتدىم. گۈزومۇ آچاندا اۆزومۇ مسعودون قوجاغىندا گۈردمۇم. اوزانمىشىدى، آرىخلامىشىدى، رنگى سولموشدو. باخيشلارى دېيشىلەمىشىدى. بىر آياڭى آخساپىرىدى. گئچەلەر گۈردو يابوسلاردان، يوخسوزلوقدان بىلىرىدىم كى، نه قدر اذىت چكىر. اما منه هئچ نه دانىشمىردى. بللى اولدو كى، او، يارالى، يارىمجان حالدا دوشەننەن اليىن دوشوب. خستخانالاردا ياتىپ. هله يارالارى دوزلمەيىب. بعضى واختىلار آغرى و قىزدىرىماسى اولور. حكىم دئىدى كى، آياغىنى عملياتلا دوزلتىمك اولار. بىر قدر گوجلەندىن سونرا عملياتا گئىدى و خوشبختلىكىن، ياخشى آليندى. اونا باخىردىم، اونزولا هر دقىقە بىر يئرده اولماغان

قدرينى بىليردىم. يوخواختى باشينين اوستوندە اوتوروب اوزونه باخىردىم. كىشى كىمى گۈزل سىيماسى يوخودا ائله بىل معصوم بىر اوشاق اوزو اولوردو. دويموردوم. يياوش -يياوش ساغالىردى. اما روحو شاد دئىيلدى. رسم چكمىردى، گلهجك اوچون هئچ بىر پلانى يوخ ايدى. بعض حرب چى يولداشلارى اونو گۇرمىدە كە لىرىدىلر. بىر آز اونلارلا مشغول اولوردو. اما سونرا تزهدن اۋزونە قاپانىردى. خاهىش ائله دىم كى، يولداشلارى اونو تك قويىماسىنلار. بىر گون اونون كىتابلارىنى بېغيشىدىرىپ يانينا گىنېرەك دئىيم: ياخشى، داها بىسى. استراتاھات بىتدى. گرک گلهجە يە گۇرە پلان قوراسان. يارىمچىق ايشلىرىنى قورتاراسان. سىنين ان واجىب ايشىن درس دىر. گرک بو گوندن باشلاياسان. يوخ، آنا، مندن كىچدى. داها باشىم ايشلە مىر. درس اوخوماغا حؤوصىلەم يوخدور. اونىۋەرسەتە گىرە بىلمە يە جەم. بو دئۇنە موطلق قبول اولا جاقسان. سىنين اۋزە ل ايمتىازىن وار. نىچە يە ئىنى؟ منىم كىفایت قدر بىلىيم يوخدوسا، بو نىچە اولا بىلر؟ اگر سن اوخوسان، هامىدان داها چوخ صلاحىتىن اولا جاق. يەنى منه حاق وئريلىر كى، باشقاسىنин حاقىنا صاحب اولوم؟ يوخ، اىستە مىرم. سن اۋز حاقىنى آلا جاقسان. او حاققى كى، اوچ -دۈرد ايل بوندان قاباق سىندەن يېرسىز آلپىلار. او واخت منىم حاقىمىي آدىقلارىنا گۇرە من دە ايندى گئىدip باشقاسىنин حاقىنىي آمالىيام؟ دوزدور؟ دوز، يا سەھو. بو، قانون دور، سن دە گرک بويون اىيەسەن. يوخسا سن اۋيرشىمىسن كى، قانون ھەميشە سىنين زيانينا اولسۇن؟ يوخ، جانىم. بعض سىنين دە خىيرىنە اولمالى دىر. سن بو مىللەت، بو اۆلکە يە گۇرە اذىت چكمىسىن، ساواشمىسىان. ايندى بو مىللەت و دۈولەت سەنە موکافات وئرمك اىستە بىر. قبول ائتمەلىيسەن. بو صۆحەبتلەر منىم خىيرىمە قورتاردى. فيروزە دە اليىدىن گلنى اسېرگە مەدى. او، ايندى اورتا مكتىپىن آخىرينجى سىنەغىن دە ايدى. كىتابلارىنى گىتىرىدى، مسعودا سوال وئرمكە اوно درس اوخوماغا مجبور اشتى. بىر يېرەدە درس اوخويور، دانىشىر، گولوردولر. گاھ مجبور ائدىرىدىم، گزمە يە گەتسىنلەر. مسعود چوخ سرعتلە اۋزونە گلىرىدى. ھەميشە آرزو ائتدىيى مئumarلىق فاكولته سىنه قبول اولدو. اوپوب تېرىك ائتدىم. گولەرەك دئىى: اۋزوموز بىليرىك كى، بو، منىم حاقىم دئىيلدى. اما يەنە دە چوخ سئۇنىرىم. مسعودون باشقابىر دردى دە ايشسىزلىك ايدى. من ياشدا اوغلان آناسىنا يوك اولور، دئىيردى. حتى نىچە دئۇنە اونىۋەرسەتى بوراخماق و اىشه باشلاماق بارەدە سۆز سالمېشىدى. مسالەنى ايندى وظيفەدە ايشلە يەن عايىلە يولداشىمۇز جناب مقصودىيە دانىشىدىم. قطعىتىلە دئىى: اونا ائله ايش تاپارىق كى، درسىنە دە مانع اولماز. مسعودا اۋزونون ايشلىدىي ناظرلىك دە ايش تاپدى. بىزىم عايىلەنین دامغاسى مسعودون آلىن دان سىلىنىمىشدى. اما اۋزو بو وضعىتىن راچى

دئیبلدی. ایندی منه ده بیر ساواشچی آناسی کیمی چوخ حؤرمت ائدیردیلر، موختلیف یاخشی ایشلر تکلیف ائدیردیلر. نه قریبه دونیا ایدی!

۹- اونجو بؤلوم

یاشاییشیمیز ساکیتچه کئچیردی. او شاقلا ریمین هامیسی ساغلام ایدی. تحصیل آلیردیلار. مادی سورونیم يوخ ایدی. اوز گلیریم یاخشی ایدی، مسعود یوکسک ماعاش آلیردی. ائو و ماشین آلماق ایمکانیدا یارانمیشدی. سیامک درسلرینی بیتیرمیشدی، ایشله بیردی. همیشه بیزه پول گوئندرمه یه حاضیر ایدی. پروانه موخاریبەدن سونرا ایرانا تئز-تئز گلیب گئدیردی. او گلنده بیز تزهندن یئنی یئتمه گونلریمیزه قاییدیردیق. پروانه هله ده شیطان و زارافتچیل ایدی. هئچ واخت او نا اولان بورجوم یادیمدان چیخمیردی. دوز اون ایل بیر آنا کیمی او شاغیم دان موغایات اولموشدو. هله ده سیامک بوتون تعطیلینی اونلارین ائوین ده کئچیررددی. ایکی ایل ایدی کی، پروانه منه او غلumo گؤرمک اوچون آلمانیا یا گلمه بیمی تکلیف ائلییردی. اما مسعودو، شیرینی تک قویوب گئدە بیلمیردیم. ان سونوندا، او ایل حیس ائتدیم کی، دوغرودان، داها دؤزه بیلمیرم. او شاقلا رین تاکیدی ایله پروانه ایله آلمانیا یا گنتدیم. گئتمک تاریخی یاخینلاشدیقجا صبریم آزالیردی. تعجبله دوشونوردوم کی، او غلوم دان اون ایل او زاقدا نئجه قالمیشام. ساغوللاشمما زامانی شیرین چوخ دیلخور ایدی. او، ایندی اون دؤرد یاشیندا قیز ایدی، او زونو چوخ عاغیلی بیلیردی. اوزو ویزا آلا بیلمدینه گؤرە دیلخور اولموشدو. فرانکفورت هاوا لیمانین دان چیخاندا دایاندیم. هیجانلا اطرافا باخدیم. گؤزل، گنج بیر کیشی قاباغیمدا دایاندی. او زونه باخاندا من آنجاق گولوشونو تانیدیم. منه سیامکدن داها چوخ، حمیدی خاطیرلاتدی. ایندی او غلوم او جابویلو، گؤركملی بیر کیشی ایدی. منی مؤھكم باغرینا باسدی.

باشیم اونون چینینه گوجله چاتیردی. اونون بدهنینین عطرینی بورنوما چکیب زار-زار آغلادیم. بیر آزدان گؤرددوم کی، بیر گؤزل قیز تئز-تئز بیزیم شکلیمیزی چکیر. سیامک اونو منیمله تانیش ائندنه اینانا بیلمه دیم. پروانه نین قیزی لئیلی ایدی. سیامکین بالاجا ماشینینا میندیک. سیامک: اولجه لئیلی گیله گئدک، دئدی، پروانه خالا یئمک بیشیریب، بیزی گؤزلىیر. اگر ایسته سن، منیم ائویمه صباح گئدریک. لئیلی گیلین ائویندن ایکی ساعاتلیق يولو وار. ساغ اول، او غول، دئدیم. فارسجا دانیشماق یادیندان چیخماییب. لهجهن يو خدور. يوخ، دیلی اونوتاما میشام. بورادا چوخلو ایرانلی وار. پروانه خالا دا کی آنجاق فارس دیليندە جاواب وئریر آداما. پروانه گیلین ائولرینه چاتمامیشدان باشا دوشدووم کی، بو ایکی گنجین آراسیندا دوستلوق دان

باشقادا بیر موناسیبیت وار. پروانه‌نین گۆزل و اوره يه ياتان بير ائوی وار ايدي. ارى خوسروو نظرىمە چوخ قوجا گۇرۇندو. اۋز-اۋزومە دئدیم، يقین، من ده اونون گۆزوندە قوجالمیشام. اوشاقلارین ھامىسى بؤيۈمۈشدو. لاله فارسجا نى لهجه ايله دانىشىردى. اردهلان اوچونجو اوشاق اورادا دونيايا گە لمىشىدی. بىزى آنلاپىردی، اما فارسجا جواب وئە بىلمىردى. پروانه چوخ ايصرار ائله‌دى كى، اونلارين يانىندا قالاق. اما بىز قرارا گلدىك كى، سىامكىن شەھرىنە گىڭىك. سونراكى هفتە، تعطىل گونلارى قايىداق. دانىشماغا نە قدر سۆزۈمۈز وار ايدى! آمما ائله كى تك قالدىق، بير مودت بىلەدىم نە دېيىم. هارادان باشلايم. سىامك قوهوملارى سوروشتۇر. من دېيىردىم، ياخشىدىلار، سالام دېيىرلر. آرامىزداكى بوزلارين ارىمەسى اوچون بير گون كىچدى. بىز دانىشماغا باشلادىق. خوشبختلىكىن، سونراكى گونلر شنبە بازارايدى. كىفایت قدر واختىمیز وار ايدى. او، آپريلىق دان سونرا چتىنلىكلىرىن دن، قاچان واختلارىنداكى تەلەوكەلردن، دوشىرىگەدە نىچە ياشاماغىندا، اونىۋئىستەن گىرمىندا، ان سونوندا، درس اوخويوب، ايشلىمىندا دانىشىدی. من مسعوددان، چىكىي اذىتلەرن، اونون قايتىغاندا دان، شىرىنinin شىطانلىقلارىندا، حاضىر جاوابلىقلارىن دان دانىشىدیم. سۆزلىرىمېز قورتارماق بىلمىردى. بىرىنجى گون او، ايشە گىئتىدى. من ده اطرافى گىزدىم. دونيانىن بؤيوكلوک و گۆزلىلىنىن حئيران اولمۇشدو. يئمك بىشىردىم. اونو اوتوروب گۆزلىرىدىم. هر گون آخشام بىر يئرە گىنلىرىدىك، اوغلۇم منه شەھرى گۆستەرىدى. سىامك بىر دۇنه آتاسىندا دانىشىدی: ايندى تئز تئز آتامى فيكىرلىشىرم. او چوخ بؤيووك اينسان ايدى، ائله‌مى؟ بىز گىرك اونونلا فخر ائدك. بورادا اونون ھمفىكىرلىرى چوخدور. منى ده چوخ سئۈرلر. اونلار آتام بارەدە ائله شئىلر بىلىرلر كى، بىز چوخوندان خبرسىز ايدىك.

چوخلارى سنى گۈرمك اىستىيرلىر كى، اونلارا آتامدان دانىشاسان. ترددولە اونا باخدىم. حميدىن روحو بىزدىن ال چىكىرىدى. اىستەميردىم كى، اونو آتاسى بارەدە ماپوس ائدىم. اما حميدە بو باغلى لىغى اونون شخصىتىنин دوز فورمالاشماغانىنى گۆستەرىدى. دئدیم: باخ، اوغلۇم. منىم بىلە شئىلرە داھا صېرىم يوخدور. سن بىلىرسىن كى، من آتانىن ايدئولوگىياسىنى قبول ائتمىردىم. او چوخ ياخشى، مئھرىيان، شرفلى اينسان ايدى. اما قوصۇرلارى دا چوخ ايدى. اونون و ھمفىكىرلىنىن فيكىرینجە، دونيا اىكى يئرە بؤلۈنوردو. اونلار كىمى دوشۇنەنلر و اونلار كىمى دوشۇنەنلر، حتى آتان منىملە داوا ائدىردى كى، نىيە فيلان موغەننيدىن، فيلان شاعىردىن خوشۇن گلىر، آخى اونلار شاهىن طرفكىشلىرى دىر. اىستىيرىم كى، سن اۆزون اۆز فيكىرینلە، اۆز ايدئولوگىيانلا، موطالىعە يولويلا پىسلە ياخشىنى بىر بىرىن دن آپرالاسان. آنا، سن نە دانىشىرسان؟!

آتام قهرمان ایدی! من قهرمان لیق اویونلارین دان بورو لموشام. کئچمیش، خاطره‌لر او قدر آجی دیر کی، اودا بیلمیرم. سن ده ال چک، گله‌جکدن یا پیش. قارشین دا یئنی یاشاییش وار. نیبیه اوزونو کئچمیش ده بو غماق ایستیرس؟ بیلمیرم، منیم سؤزلریمی او نه قدر قبول ائتدی، يا بو سؤزلر اوnda بیر ایز بورا خدی می؟ اما او صؤحبت دن سونرا بیز داها سیاست دن دانیشمادیق. پروانه‌نی، اونون عایله‌سینی سوروشدوم. دیله گلدی: بیلیرسن، لئیلی نه قدر مئھریبان و عاغیللى قیزدیر؟! بیز نئس ایداره‌چی لیگی او خویور. بو ایل درسی بیته‌جک و ایشله‌یه‌جک. اونو سئویرس؟ هارادان بیلدن؟ گولدوم: هله هاوا لیمانیندا باشا دوشدو. آنالار بو جور شئیلری تئز بیلرلر. ایستیریک نیشانلاناق. اما بعضى سورونلر وار. نه سورونلر؟ عایله‌سی. البتە، پروانه خالا چوخ ياخشیدیر، بو قدر واختدا منه بیر آنا کیمی باخیب. بیلیرم کی، منی سئویر، اما بو مسئله‌ده يولداشینین یانیندادیر. خوسروو نه دئییر کی؟ بیلمیرم. ائله بیل راضی دئیيل. قریبە محدودیتلر قویور. قویمور راحات لیقلا بیر - بیرمیزی گورک. يوز ایل بوندان قاباغین ایران کیشیلری کیمی دوشونور. هئچ ائله بیل بورادا او خوماییب، بورادا یاشاما میب. سؤزونون مغزی ندیر؟ بیز ایستیریک نیشانلاناق. ایجازه وئرمیرلر؟ نیگاران اولما. اوزوم اونونلا دانیشارام، گئرۇم سورون ندەدیر؟ پروانه‌نین منیم سیامکیملە هئچ بیر دردی يوخ ایدی. حتی سئوینیردی. سیامک منیم اوز او شاغیم کیمی دیر. ھم يئرلیمیدیر. اونونلا دردشه بیلیرم. ھمیشە او شاقلا ریمین آلمانلارا بىزەمەلریندن قورخموشام. اونلارلا ایلگى قورمالارین دان قورخموشام. سیامکە اینانیرام. بیلیرم کی، کیملەن دیر. سنین او شاغین دیر. اوزوم اونون بئیو میسینی اوز گۆزوملە گئرموشەم. بیلیرم کی، هئچ بیر پیس وردیشی يو خدور. عقل لى دیر، ياخشى درس او خویور. گئزلى گله جە بى وار. اساس بودور کی، بیر بیرلرینی سئویرلر. بورا ایران دئیيل کی، من اونلارى زورلا آییریم. آخى سورون ندەدیر؟ خوسروو سنین کیمی فیکيرلشىمیر؟ يوخ، آى قىز؟ سورون باشقادر. بیزیم او شاقلا رلا فیکير آیرىلېغىمیز وار. بیز ھله ده ایرانلىسىق. چوخ شئیلری قبول ائده بیلمیریک. لاکىن او شاقلا ر بورادا بئیو بولر. بیزیم نه دئدیمیزی آنلامىرلار. او زون مودتلى نیشانلى لیق دانیشىرلار. اگر او شاقلا ر ایستەسەلر، بیر ایل نیشانلى قالسینلار، سورون ندەدیر کی؟ بو ایران دا دا رسمي دیر ایندى. بلکە بیر - بیرلرینى تانیماق ایستیرلر، بلکە پول بىنماق ایستیرلر، يادا باشقا بیر نه دن وار؟ سن نه سادلۇوح سن. بیلیرسن، نیشانلى لیق اونلار اوچون ندیر؟ قئیرى رسمي ائولەنمك. اونلار اطرافلار مداکى جاوانلار کیمی رسمي نیکاح اولما دان بیر يئرده یاشاما ماق ایستیرلر. اونلارین فیکرینجە، او زون مودتلى نیشانلى لیق بودور. هئچ او لماسا بئش ایل. اگر بو مودت ده بیر - بیرلرینى يئنه ده ایستەسەلر، ایزدیوا جالارینى رسمیلشدیر جىكلر، يوخسا آیرىلا جاقلا ر. اگر بو آرادا او شاقلا ر او سا، سورون دئیيل. بیری

ساختایاجاق. گؤزلریم تعجبدن کلله‌مه چیخمیشدی. اینانمادیم: بیوخ! اینانمیرام، اونلار بئله فیکیرلشسینلر؟ نییه، جانیم؟ ائله بئله‌دیر. هر گئجه لئیلی آتاسی ایله بونون اوستونده داوا ائدیر. مخصوصه جان، دوزونو ایسته‌سن، بئله بیر شئ خوسرووون دا آغینا سیغیشمير. بونو قبول ائده بیلمیر. فیکیرلشمیرم کی، سن بونا راخصی اولاسان. البته کی، يوخ! نه قلتاردى بونلار! سیامکه باخ! هارادان گلدیینی اونودوب. یعنی، دوغرودان، بو قدر خارجیلشیب؟ اورادا هله ده بیر اوغلانا بیر قیزین دانیشماغینین اوستونده قان آخیدیر، باش کسیرلر. بو دا ایستییر بئش ایل اوزگەنین قیزی ایله قئیری -رسمی نیکاحدا یاشاسین. قولاقلا قورغوشون! قوربانین اولوم، مخصوص. اوزون اونلارلا دانیش، بیزیم دیلیمیزدە توک بیتیب. یاخشی، ائله بو گئجه اوترووب بیر یئرده دانیشاريق. گئجه سحره کیمی دانیشدىق. اوشاقلا درین تانیشلیغین نیکاحدان قاباق بیرلیکده اولماغینین واجیبلییندن، دیرسیز بیر ایمضانین عشقین قاباغیندا هئچ نه اولدوغون دان دانیشدىلار. بیزسە گوجلو عایيلەنین ده یریندن و بو نیکاحین ثابت اولماسین دان، قانون قارشیسیندا ده یریندن، عایيلە یاشایشیشینین حؤرمتىن دن دانیشدىق. ان سونوندا، بو نتیجه‌یه گلدیک کی، اوشاقلا بودیرسیز بیلديكلىرى ایشی بیزه گۈرە ائتسینلر. باجارماسالار، بوشانسینلار. خوسروو سئوینەرک دئدی: چوخ ساغ اولون، بو آغیر بیر يوکو منیم چینیم دن گوتوردۇن. دوغرودان دا، نه قریبە دونیادیر! هله ده حضم ائده بیلمیرم. بو سفرین گۈزلیک و شیرین لیگی سیامکله لئیلینین نیکاح مراسیمی ایله کامیللشدى. گلینیمین پروانەنین قیزی اولدوغونو دوشونەندە فرھیم دن اوزومە یئر تاپمیردیم. یاخشی ایللر سرعتله كېچیر. گۆز یوموب آچانا قدر شیرین اورتا مكتبین آخرینجى سینفینه چاتدى. مسعود دا اونیۋئىستەدە آخرینجى كورسونو بیتیربردى. دیپلوم مدافعەسى نه حاضيرلاشىردى. ايدارەدە ايشلەر ئەغىرلاشمىشدى. ائودە ده داۋاملى طراحلق ائله بىردى. اما اوشاقلا نسە نیگاران گۈرونوردولر. بىليردىم کی، نئچە واختى نه بارەدە منىملە دانىشماق ایستىپلر. تعجىلەنيردىم. چونكى بىز مسعودلا ھمىشە چوخ راحت و صميمى دانىشىردىق. بىلمىردىم مسئلە ندىر کی، او، بونو دانىشماقدان بئله چتىنلىك چكىر. ان سونوندا، بىر گئجه شیرین دوستونون آد گونونه گىتمىشدى. مسعود گلىپ يانىمدا اوترودو: آنا، اگر من سىزدىن آيرىلماق ایستەسم، آىرى بىر ائودە ياشاماق ایستەسم، سەن چوخ اينجىرسەن؟ اورييىم اوزول دو. نىيە بىزى ترك ائتمك ایستىپردى کى؟ چالىشدىم اوزومو الە آلام. دئىيم: آخردا هر اوشاق بىر گون آتا -Anaşin دان آيرىلاجاق. اما بو آيرىلەغىن نە دنى ندىر؟ مثلى، ائولەنمك. ائولەنمك؟ ىعنى ائولەنمك ایستىرسەن؟ قوربانین اولوم، نە ياخشى! ان سونوندا، قرارا گلدىن. بو، منیم ده آرزومندور. دوزو، اونون اتلۇنىمىنى چوخ فىكيرلشمىشدىم، ايللرلە آرزومندى كى، فيروزه ایله عاييلە قورسون. اونلارین اوشاقلىق دان بىر بىرلىرىنە

قانلاری قاینایردی. آلاها چوخ شوکور. قورخوردوم راضی اولمایاسان. نییه راضی اولماییم؟ موبارکدیر. یاخشی، نه واختا تعیین ائلیک توییو؟ هارا تلسیرسن؟! اولجه گرک ائلچی گندک. گئرک وئریرلر، یا یوخ.

بو نه سؤزدور؟ البته، وئرەجکلر. سندن یاخشیسینی تاپاچاقلار؟ اونلار اوشاقلیق‌دان سنی سئوپرلر. الله، فیروزه نه گوچک گلین اولاجاق؟! مسعود قاشقابغینی تؤکدو: نه فیروزه؟ فیروزه منیم باجیم‌دیر. بوز کیمی اولدوم. نئجه اولا بیلدی کی، من بو قدر سهو ائلییم؟ بیر بئله صمیمی ایلگی‌لر، بو قدر معنالی باخیشلار، چوخلو دردشمه‌لر... چالیشیب اوزومو الله آدیم. دئدیم: یاخشی، بس قیز کیم‌دیر؟ رامینین خالاسی قیزی‌دیر. ایرمى دئرد یاشی وار. چوخ گۆزلدیر. اعتبارلى و حئرماتلى عایله دیزلر. آناسی نقلیات باخانلیغینین تقاعودچوسودور. نییه بس بو واختا قدر سسین چیخماییب؟ دئیب گولدوم. ایسته دیم کی، مسعود سویوق لوغومو حیس ائله‌مه‌سین. اوج آیدیر، تانیش اولموشام. بیر آیدیر کی، بیر -بیریمیزه سئودیمیزی دئمیشیک. اوج آیدیر، تانیش اولموسونۇز و آرتیق ائلەنمەیه قرار وئرمیسەن؟ آنا، سن نییه بئله دانیشیرسان؟ میللت ائلچی‌لییه گئدیر، ایکى دئنە بیر -بیرینى گئرور، بیر نئچە دئنە بیر ئېرده گىرمە يە چىخىر و ائلە نىر. اوغلوم، یاخشى اولا کی، سیز بیر -بیرینىز تانییاسینىز. عشق گرک ائله درین اولا کی، ھر شئىي عوض ائدە بىلسىن. سنجە، بونون اوچون اوج آى آز دئیل؟ آنا، باخیشلا، سن فلسفەیە باشلا دین. دوزو، سیز سئوگى بارەدە ھئچ نه بىلمىرسىنیز. تويا قدر سن ھلە يولداشىنین او: دوز - عمل لى گئرمە مىشدىن. عشق حاقىن دا دانىشا بىلمىسىز. اورىم تىتەددى. دئدیم: سن منیم سئوگىمدىن نه بىلپىرسن آخى؟ فوروغ دئمیش، منیم بوتون يارالارىم عشق ياراسىدیر. آخى بو بارەدە بىزە ھئچ نه دانىشمامىسان. ايندى ده دانىشمىرام. ساده جە، بىل کى، بىزىم آرامىزدا سئوگىنین نه اولدوغونو بىلەن تك سن دئىلىسىن.

یاخشى، ايندى نه دئپىرسن؟ نئيلىك؟ ھئچ نه. بير آز زامان گرە ك دير. زامانىن چئشىتلى سيناولارىن دان كىچىمليسىنیز. بىزىم بئله ايمكانىمیز يوخدور. اونون ائلچىسى وار. بىز ھميشەلىك بير -بیریمیزى ايتىرە بىلرىك. بو دا او سيناولارىن بىریدىر. او، دوغرودان، اگر سنى سئوسمە، بو اىزدىواجا گىرمە يە جك. اونون وضعىتىنى بىلمىرسىنیز. عايىلەسى اونو مجبور ائدیر. مگر سیزى زورلا ارە وئرمەدیلر؟ گرک اونو باشا دوشىسىنىز. اوغلوم، او، اوخوموش، شعورلو قىزدىر. عايىلەسى ده بئله دير. منیم آتا -آنام اوتوز ايل بوندان قاباغىن آداملارى ايدى. قىزى زورلا نىكاح ماساسىينا اوتورتما ياجاقلار كى. ايندى وضعىت چوخ دىيشىلىپ. نه دىيشىلىپ؟ بىزىم عننه لىمیز ائله همین عننه لىدیر. هله ده عايىلەلر ائله بىلەر كى، قىزىن ان بئيوک هدفى ارە گئتمك اولمالى دير. بعض اوزلرى اونو مجبور ائدە بىلپىرلر. اصلىنده، اونو اون سككىز ياشىندا ارە وئرمك اىستىرىدىلر، او،

ایندیبه کیمی دایانیب. ائله ایسه او، بیر ایل ده دایانا بیلر. آنا، سن نییه بو قدر اعتراض ئئلیرسن؟ بیر کلمه دئن کی، اونونلا عایيله قورمانی ایسته میرم. من بئله دئمیرم. هله اونو گۇرمىشەم. بلکە ده چوخ ياخشیدير. سادەجە، دئیرم، بیر آز صېر ائدین. صېرە واختىمیز يوخدور. ياخشى، اوندا، بويورون. من نه ائله‌مەلىيەم؟ مسعود يئرین دن آتلاندى. قارشىما بیر كاغىذ قویوب دئى بو تىلەقون نۇمەسىنى آل، ائله ايندى زنگ ائله و بىرىگونه گۇروش تعىين ائله. اوزومو ايتىرمىشدىم. آنام يادىما دوشدو. او دا ایسته بىردى محمود باجىسى قىزىنى آلسىن. محبوبەيە ئىلچى گئتمك اوچون نه قدر تاكيد ائله‌دى. ايندى ايلك دئنە ايدي کى، مسعود بئله اىصرارلا مندن نسە ایسته بىردى. اونون سۈزۈنو يئرە سالا بىلمىدىم. اما فيروزەنин، فاطمەنин، صادقىن اوزو گۆزۈمۈن قاباغىنidan گىتىمىرىدى. بو خبر اونلارا نىچە آغىر ضربە ووراجاقدى! چارەم يوخ ايدي. تىلەقونو گۇئىتۈرۈم. حىس ائله دىم کى، زنگىمى گۇئىلىرىدىلر. چوخ ایستى دانىشىدىلار. مسعود سئۇينىرىدى. ائله بىل چىنин دن بير يوك دوشموشدو. باشىما دولانىرىدى. چالىشىرىدى منى ده سئۇين دىرسىن. اما من فاطمە ايلە فيروزەنی اونودا بىلمىرىدىم. فيروزە اونو تحصىل آلماغا هوسلىنىمىشدى. بىس نه اولدو؟ يعنى من اوغلومو تانىدىغىمى دوشۇندۇيۇم حالدا، بئله سەھو ائتمىشدىم؟ بىرینجى دئنە من و مسعود گئتىدىك. ائولرى بؤبۈك و قدىم ايدي. اوتاقلار موختليف انتىق اشىالارلا بىزدىلەمىشدى. مئبئللى، انتىق اشىالى، آغىر پرەللى ائو راحات و ساكيت ائودەن چوخ، هوتلە، رئستورانا اوخشاپىرىدى. لادەنин آناسى منىم ياشلارىمدا بىر خانىم ايدي. ساچلارىنى سارى رنگ دە بويامىشدى. ياخشى دا بىزنىمىشدى. آياقلارينا جوراب گىيمە مىشدى، هوندوردابان باشماقدا ايدي. تىز - تىز سىقار چكىرىدى. آتاسى آغىر، زهملى بىر كىشىيە اوخشاپىرىدى. ساچلارى چال ايدي. گنجە تانىشلىقلا و موختليف صۇھبىتلەر كىچىدى. اونلار گۇئىلىرىدىلر کى، من جىدى مسئلەلەر حاقىندا دانىشىم. اما حىس ائدىرىدىم کى، هله چوخ تىزدىر. ائله کى آياق يولونا گئتمك ایسته دىم، لادەنин آناسى اىصرارلا منى ائوين خصوصى حىسەسىنە آپاردى. ایسته بىردى ائولرىنин، حىطلىرىنин قالانىنيدا گۇئىستەسىن. نزاكت نامىنە دئىيمى: گۇزل ائوينىز وار. سئۇينجىك دئى: ایستىرسىنىز، قالان اوتاقلاريدا گۇئىستەمى؟ يوخ، يوخ، تشىكىور ائدىرىم. اما قادىن منه زورلا بىتون اوتاقلارى، حتى ياتاق اوتاقلارىنيدا گۇئىستەدى. ائوه قايىداندا مسعود دىلخورلوقلا دئى: نىيە دانىشىمادىن؟ نه دانىشىماق؟ هله بىرینجى دئنە ايدي. او زونو چئويردى. داها بير کلمه ده دانىشىمادى. شىرىن مسعودلا كوسولو ايدي. اما ماراغىنى ساخلايا بىلمەدى: هە، آنا، دانىش، نىچە ايدى؟ سىز نىيە منى اوشاق گۇرۇب، هر شىئى مندن گىزلىرىسىنىز. يوخ، قىزىم، بو نه سۈزۈ دور. سن به يىن باجىسىسان. او، آرخامجا گلىب چارپاينىن اوستوندە اوتوردو: ياخشى، دى. پالتارىمى دىيشە دىيشە دئىيمى: سن سوروش، من

دئییم. قیز نئجه ایدی؟ بیر آز دوشونوب دئدیم: بویو بیر آز مندن آلچاقدی. اما مندن چوخ اتلی جانلیدیر. یعنی کؤکدور؟ یوخ، دولودو. مندن اتلی جانلی اولان کؤک حساب اولونماز آخی. یاخشی، سونرا؟ دریسی، دئیهسن، آغ ایدی. اما چوخ بزنديینه و اوتقا دا ايشيق آز اولدوغونا گۆره دریسينین رنگینی تام آنلامادیم. گۆزلری ده قهوی ایدی. ساچلارینی دا آچیق قهوی رنگه بویامیشدی. نه گئینمیش دی؟ دیزینین يوخاریسىندان دار، قارا بیر اتك. بیر دنه ده قارالى -چهرايی پئن جك. آنا -آتاسی نئجه ایدی؟ آتا -آناسی حؤرمتلی آداملارا اوخشایرلار. آناسی منیم ياشلاريمدا اولاردى. اما چوخ اوزونه باخمیشدی. چو خدا قشنگ گئینمیشدی. اولرى ده دولو ایدی چینی گول دانلارلا، انتیق اشیالارلا. قیزیلى رنگ ده مئئللر و باھالى پردهل. بس مسعود بى من بعضه نده قیرتلتىر؟ ايندى ايستىير بئله بير آرواد آلا؟ واللاھ، من بىلمىرم. بونلار، دئیهسەن، ايشى بىشىرىيلر. یاخشى، بس سەن خوشونا گلدىيلر؟ نه دئییم؟ بىردىن دئنوب آرخایا باخدىم. مسعود سینەسىنى قاپپيا دايامىش، قولاق آسىردى. دولو، ناراتات گۆزلری ايله منه باخىردى. سونرا باشىنى ترپدىب، بير كلمه سۆز دئمەدن اوتابغا گىتدى. هر گۇرۇشىدە حىس ائلىيردىم كى، او عايىلە ايلە بىزىم فيكىرلىيمىز چوخ فرقلىدىر. من بو اىكى جاوانىن بير -بىرىنە ياراشماغانىنى آيدىن گۇرۇردىم. اما مسعود هئچ بير شئى گۇرۇردو. ائله والئح اولمۇشدو كى، گۆزلری اطرافىنى گۇرۇردو. منىملە دانىشماغا قورخوردو. من ده هئچ نه دئمېردىم. گۆزلىيردىم كى، اۋزو دىلە گلسىن . سادەجە، هردىن گلىپ منه دئىيردى كى، مثلن، اونلار صباح بىزى گۇرمە يە گلمك ايستىيرلر، يا دا لادەنин بؤيوك باجيىسى بىزى دعوت ائدىب. من ده هئچ اعتراض ائتمەدن اونونلا هر يئرە گىتىردىم. سۆزلىرى ائشىدەردىم. بؤيوك قىزىن كىبين اوچون اىكى يوز سىككە آلماغىن دان، لادەنин تزە اره گىئدن خالاسى قىزينا بىريليانت اوزوک آلينماغانىن دان... بير دئنە عصبىلىكىلە دئدیم: سىز بو بير هفتەدە آز قالا اون تويا گئتمىسىنىز كى. ھامىسى كىرىپىپ بير -بىرىلەرنە باخدىلار. ياواش حؤوصىلەدن اولوردولار. ايندى ده دانىشىردىلار كى، توى اوچون ان یاخشى واخت ياي دىر. بىلمىردىم نه ائدىم. نه قدر اوزوملە موبارىزە آپارسام دا، اولمۇردو. بو قىز اورييمە ياتمىرىدى. بو داياز دوشونجەلى، ھمىشە بىزكىن، پالتاردان دانىشان عايىلە ايلە موناسىبىت قورا بىلمىردىم. مسعودلا دا بونو دانىشا بىلمىردىم. اوز اوزومە دئىيردىم كى، او اوزو گرک بو فقى آنلايا. ان سونوندا، بير گون مسعود دىلە گلدى. ائله دىلخور و سوبوق دانىشىدی كى، اونو ھله هئچ واخت بئله گۇرمىشىدىم: یاخشى، آنا، بو اوپۇن نه واختا قدر اوزاناجاق؟ اوپۇن ندىر؟

نیبه لادهنین عایله‌سینه هئچ نه دئمیرسن؟ نه دئمیمی ایستیرسن؟ فیکرینی دئ. سن اوزون فیکرینی دئ. منجه، سن ده لادهنین عایله‌سی ایله تانیش اولموسان. اونلاری نتجه گورورسه‌ن؟ منیم اوون عایله‌سی ایله نه ایشیم وار؟ من اوون سئویرم.

هر آدام بیر عایله‌ده بؤبويور. اورانین مدنیتینی، تربیه‌سینی گوتورور. اونلارین مدنیتین ده نه سورون وار؟ حددن آرتیق موعاصیردیلر. نتجه یعنی حددن آرتیق؟ سنین فیکرینجه، کیم حدين ده موعاصیردی؟ بیلمیرم. سنه نه گره کدیر؟ سانبالی آدامدیلار، داها نه ایستیرسن؟ نتجه بیلدين کی، سانبالی آدامدیرلار. چو خلو انتیق گولدانلاریندان؟ یا نومایشه قوبوقلاری مئبللرین دن؟ آنجاق پالتارдан، ساج رنگلرین دن دانیشیرلار. یا دا بیربیریلرینین دالینجا قئیبت ائلیبرلر. آنا، سن اوزون چوخ گوزل لیک سئوهن ایدین آخى. همیشه منه ایراد تو توردون کی، شالوارینین رنگی کوئینیینین رنگی ایله اویغون گلمیر. ائوه بیر شئی آلماق دان اوترو يوز ماغازانی گزيردین. عزیزم، گوزل لیک سئومک، يا ائوی گوزل، تمیز، ذوق لو، اوره يه ياتان ائتمک ياشایش نیشانه‌سیدیر. من بونا اعتراض ائلمیرم. هر کسین ياشایشی اوون سلیقه‌سینین نومونه‌سیدیر. اوون فیکری، مدنیتی، دونیایا باخیشی دیر. آخى سن اونلارین ائوین ده، ياشایشلارین دا نه گوردون کی، خوشونا گلمه‌دی؟ یعنی سن آنلامادین؟ يوخ! ايندييە کيمى اونلارين ائوين ده بالاجا بير کيتابخانا گورموسەن، يا هانسيينىسا الين ده بير کيتاب گورموسەن؟ بير علمى، مدهنى، يا اينجە صنعت اثرلرين دن دانیشدقلاقلاريني ائشىتمىسىن؟ بو نه سۆزلردىر؟ هامى کيتابلارينى گۆز قاباغينا قويمور كى. سنين اونلارين کيتابلارى ايله نه ايشين وار؟ اىستە يېرىدىم گۈرۈم، اونلارين فيكىرلى نتجه دير؟ آى آنا، بىزىم ائوده مين جور کيتاب وار. كىم اونلارا باخان دا بىزىم فيكىرلىمىزى اوېرنىميش اوولور؟ درين دوشونەن آداملار باشا دوشور. نتجه؟ مىلن، كوممونىستىن کيتابخاناسىندا سولا عايد کيتابلار اوولور. ماكسىم قوركىنин، باشقۇ روس يازى چىلارينىن، رومان رولانىن کيتابلارينى گۆز قاباغينا قويور. تك - توک ده اونلارين ايدئياسينا ضد کيتابلار اولا بىلر. دينى کيتابلار ساخلامازلار. اما ائوين ده دينى کيتابلار داها چوخ اولان عايile، دئمهلى، دينداردир. اينقىلاپ دان سونرا چوخ ائولره گىرىپ يو دينى کيتابلار. مىللەتچىلىن کيتابخانالارين دا سياستچىلىن خاطرەلر، ايرانين موختليف تاريخ کيتابلارى اوولور. ياخشى، دئىك كى، بئله دير؟ اونلارين سياسى باخىشلارى سنين نه يىنه گره کدیر؟ چونكى ايندييە کيمى ياشايشىم موختليف سياسى خطلاردىن كىچىپ. من ده بئله آداملارдан بىرى اولموشام، تاثيرلىنىشەم. گرک بىليم كى، بو دئنه كىمىن يانىندايام؟ سنين سياسى اويونلارдан زھلەن گئدىردى آخى. اوزون دايما بىزدىن سۆز آلمىسان كى، هئچ بير سياسى جريانا قوشولماياق. اما هئچ واخت

سیزه دئمیشهم کی، او خومایین. منه دئ گؤروم، ایندییه کیمی لادهن او خودو قلاریندان، عقیده سین دن، دونیایا با خیشین دان سنه نسه دانیشیب؟ او غول، سن یارادیجی آدام سان. سن کیتابلا بؤیوموسن. اینجه صنعت مسئله سین ده سیزین هئچ بیر او خشار لیغینیز یو خدور. بیر ده کی، آخى سن ایمان لى آدام سان. بونلار ایسه شاه چیدیر لار، گوزلیلر و لیعهد قاییت سین. نییه؟ بلکه بونا گؤره کی، او زامان ایچکی ایچمک آزاد ایدی؟ مسعود جان، بو قیزین سینیله هئچ بیر اورتاق نقطه سی یو خدور. هئچ واخت سن ایستدیین کیمی گتینمیر. بیر یئرہ گتمک ایسته یەن ده بیر سیرینیزله داوا ائدجکسینیز. ناراحات اولما. او، منه گؤره چادرا اورتمه یه حاضیردیر. سن ده ایناندین؟ آخى بو دا دوز دئیل. بیر فیکیر صاحبی اولان، شخصیتی اولان آدام بئله مذهب سیز اولماز. ایندی ده مذهب سیز اولدو؟ منی سئودینه گؤره بئله دئیر. یوخ، آنا، سن، اصلینده، بهانه آختاریرسان. سنه گؤره هامی پیسدير، بیزدن باشقان. من نه واخت بئله سؤز دئمیشهم؟ اونلار ياخشیدیلار. بلکه بیزدن ده چوخ. اما بیزدن فرق لى دیلر. یوخ، سن، ساده جه، بهانه آختاریرسان. سن مندن سوروشدون، من ده فیکریمی دئدیم. بو، سین بوتون ياشایشین و گلچینله با غلیدیر، بیلیرسن، بو، منه هر شئی دن واجیب دیر. آنا، من اونو سئویرم. ایندییه کیمی هئچ بیر قادین منی بئله جلب ائله مه ییب. او، هامیدان فرق لى دیر. ماتیم - قوتوم قورو دو. ایندییه کیمی نئجه اولوب کی، بیلممیشهم. بلى، بو قیز مسعودو جلب ائله بیر. چونکی ياشایشین دا گؤردیو بوتون قادینلار دان فرق لى دیر. اوندا چوخ گوجلو و خصوصی قادین لیق حیسلری وار کی، مسعودون ياشایشیندا اولان قادینلار او شئلری گیزله دیر. بو قیزین بوتون حرکتلرین ده، داورانیشین دا خصوصی بیر عیشووه، ناز وار. حرکتلری نرمه - نازیک، عیشوه لى، تحریک ائدیجی دیر. بیر کلمه ایله، چوخ جاذییه داردیر. مسعودون اونون ائتكیسینه دوشمی دوغال دیر. بئله شرایطده هئچ منتیقی سؤز نتیجه وئرہ بیلمزدی. دئدیم: منیم ان بئیوک آرزوک او شاقلا ریمین خوشبخت لیگی دیر. اینانیرام کی، بو خوشبخت لیک عشق و محبتله دولو اولان ایزدیواج دادیر. من سین عشقینه حؤرمت ائدیرهم و هر نه ایسته سنه، ائدرهم. حتی اوز ایستدییم اولماسا دا. ساده جه، سندن بیر ایستدییم وار. بیر ایل نیشانلى قالین. بو مودت ده بیر سیرینیزی ياخشی تانیبا بیلرسینیز. چونکی گئدیب - گلمک محدودیتی آزالا جاق. بیز ده پول بیغیب اونلارین ایستدیی کیمی توی ائله مه یه حاضیر لا شاق. بیلیرسن کی، ایستکلری چو خدور. بو، منیم یئگانه شرطیم دیر. لادهنین عایله سی چوخ اعتراض ائله سه ده، منیم مؤحکم دایاندیغیمی گوروب شرطی قبول ائتدیلر. بیلیردیم کی، اونلارین قورخولاری بو اوزون نیشانلى لیق دان، دینی اعتقادلارین دان دئیل. بلکه داها چوخ بئلرینی مؤحکمله ن دیرمک دن او ترودور. اونلار یوخاری سویه ده بیر نیشان ائتمک ایستیردیلر کی، بوتون قوهوملاری

گلهجک بیله تانیش اولسونلار. مراسیمین تاریخینی ایکی هفته سونرا یا قویدولار. داها مؤوضونو گیزله ده بیلمزدیم. گرک هامیبا خبر وئریدیم. اما نئجه؟ بو عشق و ائچیلیک مسئله سینی فاطمه یه، فیروزه یه و صادق بیه دئمه لی ایدیم. بیر گون سحر فاطیمه گیله گنتدیم. چو خلو آلاهین ایسته بین دن، قیسمتیندن دانیشدیم، فاطمه شوبهه و تردودله منه باخدی. ان سونوندا، سوروشدو: باجی، نه اولوب؟ نسه دئمک ایستیرسن، بیرباشا دی. نه دئیم؟ همیشه آرزومن ایدی کی، گلیب فیروزه نی مسعودوما ایسته بیم. اما اولمادی. ائله بیل الله ایسته میر. فاطمه نین اوزو قارالدى. دیلخور - دیلخور دئدی: نئچه واخت ایدی حیس ائدیردیم کی، نسه اولوب. الله ایستمیر، یا سیز ایسته میرسینیز؟ بو نه سوزدور، فاطمه؟ من فیروزه نی شیریندن ده چوخ سئویرم. بو، منیم ان بؤبیک آرزومن ایدی. هر شئی چۆزولموش بیلیردیم. اما بیلمیرم کی، نه اولدو، عشق بو اوغلانین باشینا ووردو. آیاغینی بیر باشماغا دیره بیب دئییر کی، او قیزی ایسته بیرم. بیزی مجبور ائله دی کی، ائچیلیه گندک. ایندی ده قرارا گلیبلر کی، نیشانلانسینلار. فیروزه الین ده مجمبی توتموشدو، سندیرله دی. فاطمه قاچیب مجمینی اوندان آلدی. فیروزه بیر جه بونو سوروشما بیلدی: نییه؟ او تاغینا قاچدی. فاطمه قاییدیب آجیغلا منه باخدی: آخر هله بونلار اوشاق اولاندا دئدینیز کی، فیروزه مسعودون دور. آرالاری دا چوخ یاخشی ایدی. دئیه بیلمزه ن کی، مسعود فیروزه نی سئومیردی. چو خدا سئویردی. هله ده سئویر. اما دئییر کی، او نو باجی کیمی سئویرم. فاطمه آجیخلی - آجیخلی گلوب او تاقدان چیخدی. بیلیردیم، چوخ سوز دئمک ایسته بیردی، اما حئرمتیمی ساخلا بیردی. فاطیجان، آلاها آند اولسون کی، نه دئسنهن حاق لیسان. منیم الیمدن گلن بو اولدو کی، بو تویو تاخیره سالیم. ایندی قرارا گلديک کی، بیر ایل نیشانلار قالسینلار. بلکه بو اوغلانین گۆزو آچیلار. بو نه سوزدور دئییرسن، باجی؟ عاشيق اولوب، عئیبی یوخدو. اینشاللاه، خوشبخت او لار لار. سن ده پیس قاینانالار کیمی نیشان دان قاباق اونلاری آیریماگی فیکر لشمه. سن بیلمیرسن، فاطمه. اگر بیر اورتاق نقطه لری اولسايدی، اورییم یانمازدی. بیلمیرسن، نئجه باشقا - باشقا آداملاردى! دئمیرم، پیس قیزدیر. اما بیزه گؤره دئییل. ایندی اوزون گلیب گؤره جکسن. سینین ده فیکرین گره کدیر. بلکه من اول دن راضی اولمادیغیما گؤره دوز قرار وئرمیرم. من هله یاخشییام، هئچ نه دئمیرم، دؤزورهم. اما شیرین هئچ اونا طرف با خماق دا ایسته میر. یقین، او قیزدا نسه وار کی، مسعود اونو ایستیر. ایستیرسن من گئدیم فیروزه ایله دانیشیم؟ بیلمیرسن، بو او شاغا گؤره نه قدر ناراحاتم؟ فاطمه چیلنرینی آندی: بیلمیرم، بلکه ده دانیشماق ایستمز. عئیبی یوخدور. ان پیس حالدا، او تاقدان قووار. یاواشجا قاپینی آچدیم. فیروزه چارپایی دا اوزانمیشدی. گؤئی گوزلری یاشدان ایسلامنیش دی، اوزو قیقیرمیزی ایدی. منی گؤره ن کیمی آرخاسینی منه

چئوریدی کی، اوزونو گؤرمیم. بو مئھریان قیزین آ Glamagینی گؤرمەیه طاقتیم يوخ ایدی. یاتاغین کاناریندا او توروب اونو سیغاللادیم. دئدیم: مسعود هئچ سینله اولماغا لایق دئیلدی. باخ گؤر باشینا نه اویون گله جک. ایت کیمی پشمان او لا جاق. بو مسئله ده زیان گؤرهن اوزو او لا جاق! ظرفیت چینلری ترپه نیردی. اما هئچ بیر سۆز دئمەدی. من سئوگى دن سینما غین یورغون لو غونو، ازیلمیینی بیلیردیم. قالخیب کور پشمان ائوه قاییدیم. مسعودون نیشانین دان اوچ آی سونرا فیروزه اره گنتدی. بئله گؤرون دو کی، من بوندان خبر تو تان سون آدام ایدیم. اینجیمیشیدیم، اما اونلارا حاق وئردیم. بیلیردیم کی، فیروزه شعورلو، گۈزل قیزدی. چو خلو ائلچیلری وار. اما فیکیرلشمیردیم کی، بئله تېزلىكله اره گئدر. بیر گون اونو گؤرمەیه گنتدیم. سوروشدوم: عزیزیم، نیبیه بئله تلسдин؟ بیر آز گۈزلىدین. راحاتجا کیمەسە كۆنول وئردىن. ائله بیر آداما کی، سینین قدرینی بیلسین. آجي-آجي گولدو: يوخ، خالا، من بوندان سونرا داها ائله بیر سئوگى ایله هئچ کیمی سئو بیلمرم. بونا گؤره ده آنا - آناما دئدیم کی، کیمە ایسته بیرلر، وئرسینلر منی. البتە، او زومون ده سۇھراب دان خوشوم گلیر. عاگیل لى و ياخشى اوغلان دىر. منجه، گله جک ده اونو سئو بیلرەم و هر شئى او نودارام. اورىيەم ده «البتە» دئدیم، اما کاش کى بیر ایل صبیر ائدیدىن. بو نیشان چوخ چكمەیە جک. ایندیدن باشلايىپلار، يوخ، خالا، اگر مسعود ایندی، بو دقیقە گلیب ال - آياغىما دوشوب، ائلچى لیك ائله سە، قبول ائتمەم. منیم مسعودا ياراتدىغىم او براز سیندى. ایچىمە بیر شئى ائله سینىپ کى، بیر ده چتىن دوزەلە. حاقلىسان. اما بیلمىرسن، سینین گلینىم اولما غینى نه قدر ایسته بیردىم. خالا، بسىر، کاش کى بو سۆزو هئچ واخت دئمزىدىن. بو سۆزلىرى منى بدېخت ائله دى. گۈزومو آچاندان او زومو سینين گلینىن و مسعودون آروادى گۈرددوم. ایندی ده او زومو اونا خىيانىت ائله مىش قادىن کیمی حىس ائدىرەم. بىزىم بير بىرىمىز گؤرە هئچ بير عۇهدلىيمىز يوخ ایدى. اونون حاقى واردى کى، او ز گلچىنى او زو سەچسىن. خوشبختلىكى دن، سۇھراب او خوموش، گۈركەملى، مئھریان و چوخ قاناجاقلى ایدى. ضيالى بير عايىلە ده بئييەمۇشدو. فرانسادا تحصىل آلمىشدى. توپلارىن دان بير آى سونرا پاريسە گنتدىلر. فاطمە، صادق و من آغارلار گۈزەلە اونلارى يولا سالدىق. مسعودلا لادەننیں نیشانلى لىنى يئدى آى چىدى. مسعود ائله بىل کى، آغىر بير يوخ دان آيىلىدی. ائله هئى دئىيردى: بىزىم دانىشماغا سۆزوموز يوخ ایدى. من ساعاتلارلا مئمارلىق دان، رسىاملىقدان، اينجە صنعت دن، فيكىردن، دين دن، عنعنه دن دانىشىردىم. اونونسا هئچ نه يە ماراغى يوخ ایدى. فيكىرى ساچلارىن دا، پالتارلارىن دا ايدى. حتى ايدمانا دا ماراغى يوخ ایدى. تكجه من پول دان دانىشاندا ماراقلانيرىدى. قرييە آدامالار ايدىلر. آج قالماغا حاضىر ايدىلر، اما هانسىسا قوناقلىغا تزه پالتار گئىينمەللى ايدىلر. نىچە آى دان سونرا راحات بير نفس آدیم.

اما چوخ تأسفله نيرديم کي، بو آرادا گوئزل فيروزنی الدهن وئرديك. بو تأسف خصوصيله مسعودون دانيشيعيندا و داورانىشيندا حيس اولونوردو. مسعود تزهدن ايشه و درسه باغلاندی. شيرينله آراسى دوزلدى. عاييله ميز اوز كئچميшиينه قايتدى. مسعود نىچە آى ايدي کي، منى اينجيتدىينه گۈرە اوزونو قىناييردى. ايستىرىدى نئجه اولسا، بونون عوضىنى چىخسىن. بير گون سئونجىك ائوه گلىپ دئدى: آنا، موشتولوغومو وئر، ايشين دوزلىپ. منيم ايشيم؟ منيم ايشيم اونسوز دا دوزلمىشدى. يوخ، سين تحصىلىنى داوام ائتمەنى نظرده توتورام. دىپلومونو آلماق ايستىرىنى و تحصىلىنى داوام ائتمك ايستىرىنى بىلىرم. سين اونيوئرسىتەن آتىلماغان گۈزومون قاباغىن دان گئتمىر. ايندى بير نىچە نفرلە دانىشمىشام. ادبىات اونيوئرسىتەنин موعاونى، منيم ساواش يولداشىم دئىير كى، سن قالان درسلرىنى ده كئچىب، دىپلومونو آلا بىلسەن. سونرا دا راحتجا ماگىستراتورا يا گىرە بىلسەن. او اينام كى سىن ده وار، سىن لاب دوكتورلوق دا آلا بىلسەن. دونوب -قالدىم. او كاغىذى آلماغا داها هوسيم قالمامىشىدى. دئىيم: داها اونو ايسته مىرم. آنا؟! يعنى ايستىمىرسن؟! يوخ، عزيزىم. بوشونا زحمت چكمىسىن. آخى نىيە؟ نىيە؟ نىيە ايللرلە بو حاقى مندن آلدىلار؟ ايندى ده مىن مىنتت و تانىشلىقلار ايسته يېرلەر او دىپلومو منه لوطف ائدلر؟ يوخ! ايسته مىرم، ايندى منى ساوادىما گۈرە تانىسىرلار، منه رئاكتهما گۈرە پول وئيرىلار، هامى منيم ايشىمى قبول ائدىر. داها بو بير تىكە دوستلار تاپدى. من اونون گئىيب -گلمىينه، دوستلارينا نظارت ائده بىلىم دئىه تكليف ائدىرىدىم کي، توپلانتىلارنى بىزىم ائوه سالسىنلار. بئلەلېكلە، داها امين اولوردوم. اطرافينداكى آداملارى تانىسىردىم. ياواش -ياواش ائويمىز شيرىنinin دوستلارى اوچون قرارگاها چئورىلدى. باخماياراق كى، بعضن بو، منيم ايشىمە مانع اولوردو. مجبور اولوردوم کي، ائو تمىزلەمەيد، يئمك حاضيرلاماغا، قوناق يولا سالماغا بير آز چوخ زحمت چكىم. اما راخى ايديم، هامىسىنى قبول ائدىرىدىم، ايکى ايل سونرا، قىشىن اوللارين ده پروانه ايله منيم بىرىنجى نوهمىز دونيايا گلدى. بىغىشىب آلمانىياسا گئتىدىم. گوئزل و سئولىمەلى بير قىز ايدي. آدینى دورنا قويدولار. پروانه ايله اوشاغىن باشينا دولانىرىدىق. هانسىمىزىا چوخ بنزىير دئىه موباحىثە ائدىرىدىك. ننه اولدوغوما باخماياراق، اوزومو اون ايل بوندان اوللارى دن داها جاوان حيس ائدىرىدىم. اوشاق ايکى آليلق ايدي. اوندان ال چىكىچتىن ايدي، اما نوروروز بايرامينا ايرانا قايتىماغا مجبور ايدىم. شيرينله مسعودو تك قويماق ايسته مىردىم. قايداندان سونرا اطرافىمدا بعضى دىيشىكلىكلىرى حيس ائله دىم. شيرينىم مە نى بير اوغلان دوستو ايله تانىش ائلهدى.

آدی عبدالله فرامرزی ایدی. ماگیستراتورا طلبه‌سی ایدی. اونلارین آراسیندا خصوصی مئھریان لیق حیس ائله دیم. دوستلاری گئدن دن سونرا شیرین مندن اونلار بارده فیکریمی سوروشدو. باشا دوشدومن کی، محض فرامز بارده فیکریمی اوپرەنمک ایستییر. اوزوم قصدً اونون باره‌سین ده هئچ نه دئمیردیم. آخردا گلیب سوروشدو: فرامز نئجه اوغلاندی؟ او، سنی تعریفیلیردی. دئییر، او دقیقه بیلینیر کی، آنان جاوانلیغیندا چوخ گۆزل ایمیش. نه یاخشی اوغلاندیر! ائله بو؟ بئله بیر دفه گۆرمکله ده اونو نئجه تانیبا بیلرەم؟ اتوین ایکینجى اوغلودور. اونلار دا اوچ اوشاق دیالار. بیزیم کیمی. فرامز مسعود کیمی دیر. ایرمى یئددى یاشى وار. چوخ ساوادلی دیر. آناسى معلمەدیر، آتاسى دا اینشات موھەندىسى. چوخ زامان سفرده اولور. او دا آتاسینین اوفیسیندە ایشلییر. مگر سیزین فاكولته‌دە دئیيل؟ يوخ، دئمدىم کی، او، اینشات فاكولته‌سین دەدیر؟ نیگینین نیشانلىسى سوروشون چوخ ياخين دوستودور. بیز اونیوئرستەت ده اونو چوخ گۆرۈردوک. اما سن گئدن دن سونرا رسمەن بیزیم قروب‌دان بیرى اولوب. چوخ واخت بیزنهن اولور. سن ناراحات اولمورسان کی؟ یعنى من اونونلا ياخين دوست اولسام، سن ناراحات اولمازان کی؟ باخ، قیزیم، سن داها بئیوک بیر قىز اولموسان. تېزلىكلە ایرمى بیر یاشىن اولاچاق. من سنه و اۆز وئردىم تربىيەيە اینانيرام. اۆز حاق -حقوقونو دا بیلیرسن. اونو هئچ كىسىن تاپدالاما سينا ايجازه وئرمىسن. شريعت و جمعىت قانونلارينا باغلى آدامسان. هوس تورونا دوشمىزسەن. حىسلرىنى جيلوولا يايلىرىسىن دە منتىقلى فىكىرلىشىرسن و قرار وئرىرسن. مندن یاخشى حىسلرىنى جيلوولا ياي بیلیرسن. دوز دئىرسن؟ نىيە اۆزون دن شوبەھلىرىسن؟ اولمايا، تزەلىكلە حىسلرىن او قدر گوجنib کى، قورخورسان آغلىنا قالىب گلر؟ چوخ قورخoram... چوخ یاخشى. ائله بو قورخونون اۆزو سىنن آغلىنىن و منتىقىنىن ھله اىشلىيىنى گۈستىرىر. دوزونو اىستەسەن، بىلمىرم ئىلىيم. نه ائله‌مەلى سەن کى؟ سادەجە، درسىنى اوخو و اونو تانى. گلەجك پلانلارىنى قور. اۆزونە فورىت وئر کى، ھم اونو، ھم اۆزونو یاخشى تانىياسان. اما من اونو چوخ فىكىرلىشىرم. ایستىيرم اونو چوخ گۆرۈم، اونونلا بير يئرده اولوم. سن کى اونیوئرستەت ده اونو گۆرۈرسن. نه واخت اورىين اىستەسە، دعوت ائله ائوه گلسىن. البتە، من ائودە اولان واخت. من ده اونونلا تانىش اولماق ایستىيرم. قورخورسان کى، من بير دئنه... بىلمىرم... چوخ ايرلى -گئىدىم؟ يوخ! سبئله ايش گۆرمىسن. من اۆزوم دن چوخ سنه اينانيرام. بير قىز نسە ائله‌مک اىستەسە، اونو زنجىرلە ده باغلاسان، اۆز ايشىنى گۈرەجك. ھر مانعەدن قاچاچاق. آدامىن گرک اىچىننە سرحدلر اولا. ساغ اول، آنا. سن چوخ ياخشىسان. راحات نفس آلدىم. نوروز بايرامىنىن تعطىلىن دن سونرا بير

گون گون اورتادان سونرا مسعودلا ائوده تک ایدیک، یانیمدا اوترووب دئدی: آنا، حیس ائدیرهم کی، گلچیمه گؤره جدی بیر قرار وئرمەلییەم. سن نه فیکیرلشیرسن؟ نئچە واختدیر، من ده بونو سیننه دانیشماق ایستییرم. دوزونو ایسته‌سەن، منیم ائلچى لیکن ائله ده خوشوم گلمیر. ایستییرم کی، اوزون بیرینی به يەنەسەن. اوزونون ياخشى تانيدىغىن بيرينى. دوزونه قالسا، كئچەن دەھ کى سەھويم دن ائله گۆزۈم قورخوب کى، بىر ده كىميسە سئوھ بىلچىمە اينامىرام. اما بوتون دوستلارىم ائو - اتشىك صاحبىي اولوبلاز. تكجه من قالميشام. قوربانىن اولوم، خوشبخت اولماق سىنин حاقىن دير. دانىش گۇرۇم، ايندىكى نه مسئلەدیر؟ جناب مقصودىنین اىيرمى بئش ياشىندا بىر قىزى وار. كىميا فاكولته سىننин طلبەسىدیر. اونون داورانىشىن دان بئله آنلادىم کى، كوركەنى اولماغىما اعتىراض ائتمىر. جناب مقصودى ياخشى كىشى دير. عايىلەسى ده ياخشى اولار، سادەجە، بىر عئىبى وار. نه عئىبى؟ او، ناظر موعاونى دير. سىياسى وظيفەسى وار. آنا، ياخشى گۇرك. سن، دوغرودان دا، آغ ائله مىسەن. اولمايا، قورخورسان او دا توتولار، اعدام اولونار؟ نېيە ده يوخ؟ دوزونو ایسته سن، هر سىياسى اوپۇن دان قورخورام. بونا گۇرە سىندىن نىڭاران ايدىم و سۆز آلدىم کى، هەچ واخت سىياسى وظيفەدە چالىشماياسان. اگر ھامى بئله فیکیرلشىسە، مملكتى كىم دولاندىراجاچ؟ باغيشلا، اما سىنن بىر پىسيخولوقا احتىاجىن وار. آخىردا قرارا گلدىك کى ، ائلچى گئدك. ائلچى لىك گونو شىرىنلە حاضىرلاشىپ چىخىردىق کى، مسعود دئدی: سىزدىن بىر خاھىش ائده بىلرەم؟ اگر مومكۇن دورسە، جناب مقصودىنین حۇرمىتىنە گۇرە باشىنىزا بىر چادرا آتىن. آجىخالاندىم: بىزىم اوز اينانجىمiz وار. من اوزۇمۇ باشقالارينا گۇرە دىيىشە بىلەرم. بىلەرسەن، عۇمرۇمۇن اولىندىن نئچە دونە گئىيىمە كىملىرىنسە ایستە بىنە گۇرە نە قدر دىيىشىشەم؟ قومدا چادرالى ايدىم، تەھرانا گلدىم يايلىق اورتۇم. آتانلا ائلەنەندىن سونرا حجايمى قويىدۇم قىراغا. اينقىلاپ اولدو، تزەدن مانتو گئىيىب، يايلىق باغلامالى اولدۇم. سونرا لادەن خانىمین ائلچىلىينە گئىتدىم. ایستىيردىن، شىك گۇرونوم. او گون دئكولتەدە گئىيىسىدەم، آجىغىن گلمىزدى. اما ايندى رىسىنinin قىزىنinin ائلچىلىينە گئىننەدە چادرا اورتەمە بىمى ایستىيرسن. يوخ، اوغلۇم، چوخلارىنinin قاباگىن دا دايانا بىلەسەم دە، سىنن، اوغلۇمۇن قاباگىن دا سينمايا جام. اوز گئىيىمەم اوزۇم سئچە بىلەرم. بىز اولدۇغۇمۇز كىمى گئىتملىك او ائلچى لىيە. اىستر خوشلارينا گلر، اىستر گلمىز. عاطيفە آغىر، دينه باغلى، ساكيت و عقللى بىر قىز ايدى. آغ درىسى، قەھوبي، اىرى گۆزلىرى واردى. آناسى كىمى مندىن و شىرىن دن اوزونو گىزلىدىرى. قوللوق پرگار، قوناق پرور قىز بىلەرىم. بىر آز كۆكلەمىشىدى، ساچلارى آغارمىشىدى. بىز اىچرى گىرەن كىمى مسعودلا ايش بارەدە دانىشماغا باشلادىلار.

ائله بیل کی، بیز بورا ائلچیلیبے زادا گلمه میشدىك. اونون ائوی منه محمودلالينین ائوینى خاطيرلاتسادا، بو منه پیس ائتكى ائله میردى. شیرین عاطيفه ايله چوخ تئز دوستلاشىد. ائلچىلىيمىز ده راحات آليندى. يازدا توی ائله ديك. مسعود بير نېچە ايل اول آلدىغى ائوده ياشاماق ايسته سه ده، جناب مقصودينين ايصرارلارينا گۈرە اونلارين بوش ائولرىنinin بىرین ده قالاسى اولدولار. مسعود اشىالارنى يېغىب، بىزدن آيرىلان گون اۆزومۇ نه قدر توخ ساخلاماغا چالىشىسادا، آلينمادى. او ساغولالاشىب گىئن دن سونرا بوش اوتاقدا چارپايىنин اوستوندە او توردوم، دیوار، قاپى -پنجرە يە باخديم. ائو اونسوز بومبوش گۈرۈنوردو. آغىر بير قم واريدى اورىيەم. ائويمىن قوشجوغازلارى اوچور، يوواام بوش قالىرىدى. ايلك دۆنە ايدى كى، گلەجك ده تك قالاجايىم دان دەشتە گلدىم... مسعود تئز -تئز منه باش چكىرىدى. دئيردى: داها ايشلەمە. سينين استراتا خاتىن دىر. اوغلوم، من ايشىمى سئورىم. ايندى بو ايش منه ايلەنجه كىمى گلىر. اونسوز اۆزومۇ گرە كسىز حىس ائلىرىم.

اما او، هئچ نه ائشىتمك ايستەمیردى. منى تقاعوده چىخارماقدا قرارلى ايدى. ثابت گلىرىم او لا جاقدى، اما ايشلەمە يە بىلمىرىدىم. يئنه ده بعضى موقاوileلرلە باشىمى قاتىرىدىم. مسعود دا منه پول وئيرىدى. بىلەرىدىم كى، مادى وضعىتى ياخشىدیر، اما ايشىنندن راضى دئىيلدىم. همىشە دئيردىم: سن ياردىجى آدامسان. مئمارسان. نىيە بو قدر اۆزونو ايدارى ايشلەر خرجلىرىسن؟ دؤولت ايشلرین ده قازانىلان كارىئرا بوش شئى دىر. ائله كى ايندىكى آداملار گىتدىلر، سن ده باشى اوستە پئرە دىيە جىكسن. آنا، بىلەرىم، نه يى نظردە توتورسان. هئچ نىڭاران اولما، منىم بو اوپۇنلارلا ايشىم يو خدور. تئزلىكلە موستقىل بير ايش باشلا دا جاگام. قرار وئرمىشىك كى، او شاقلا لارلا شىركەت آچاق. هلەلىك ايشلەمەلىيەم كى، اۆز عۆھەدەلىكلىرىمى يئرىنە يئتىرىم. شىركتىمىزىن ايشى يولۇندا دوشەن كىمى هر شئى بوشلا ياجاگام. بئلە صۇحبىتلەرن نه قدر قاچماغا چالىشىسادا، بير نېچە آيدان سونرا شىرىنин اولىلىكى ايله باغلى جدى صۇحبىته گىرمە يە محبور اولدوم. فرامز ماگىستراتوراسىنى بىتىرىمىشدى. كانادا يە گىتمە يە خاضىرلا شىرىدى. گىتمە مىشدىن قاباق شىرىنلە رسمي نىكاحا گىرمك اىستىرىدى كى، اونون دا گىتمە يى قولايلاشىسىن. من شىرىنinin تحصىلىنى يارىمچىق بوراخماسى ايله راضىلاشمىرىدىم.

سۆز وئردىلەر كى، فرامزىن ايشى بير ايل چكە جك. و بو مودت ده شىرىن درسىنى او خوييا جاق. كېيىن كسىلدى. فرامز گىتدى كى، بىر مودت دن سونرا گلىب شىرىنى ده آپارسىن. بويىنوما دوشەن وظيفەنى، بورجو يئرىنە يئتىرىمىشدىم. او شاقلا رىمىن ھامىسى ائو -ائشىك صاحبى اولمۇشدو، آلى تحصىل آلمىشدى. آغىر بىر يو كو يئرە قويىمۇشدو. داها هئچ هدفيم يوخ ايدى. ايندى نه ائدجىيمى بىلمىرىدىم. بئلە گۈرۈر دوم كى، باشقا بىر ايشىم قالما يىب. اۆزوم اۆزومە اورك -دىرك وئيرىدىم. دئيردىم،

خوشبختلىكىن، ھله واخت وار. ھئچ اولماسا، شىرىينىن گئتمىينه ھله بىر ايل وار. اما تكلىين، قوجالىغىن قارا بولولدارى باشىمىن اوستۇنو آلمىشىدى -بىليردىم.

۱۰ ونجو بؤلوم

شیرینین گئتمک واختی یاخینلاشدیدجها، نیگارانلیغیم چو خالیردی. اوزوم اوزومله موباريذه آپاریدیم. قوجا آنالار کیمی او شاقلاردان آسیلی اولماق ایسته میردیم. چالیشیردیم کی، دوستلوق چئوره‌می گئنیشله‌ندیریم. اما بو ياشدا يئنى دوست تاپماق چتىن ايدى. اوز عاييله مله ده گئدیش -گلیشیم يوخ ايدى. آنام چوخ قوجالیب الدهن دوشموشدو. پروین خانیم دا ياشلانمیش دی، حؤوصله سیزین بیری اولموشدو. بونا باخما ياراق، يئگانه آدام ايدى کی، چتىن واختیمدا منه دایاق اولوردو. فيروزه گئندن سونرا فاطمه اوزونه قاپانمیش دی. منیمله چوخ اونسیتده اولموردو. منی او شاغینین او زاقلاشماغین دا تقصیرلى بیلیردی. هر دن بیر جناب زرگرینى گۈروردوم. او دا بیر نىچە ایل ايدى کی، ائولنمیشدى. چوخ خوشبخت گۈرۈنوردۇ. بیر تسللیم وار ايدى کی، پروانه تئهرانا قايتىمیشدى. اونونلا جاوانلیغیمیزى يادا سالیردیق، دئیردیك، گولوردو ک. او ایل پروانه‌نین آناسى خستلنمیشدى. او دا واختینین چوخونو تەھراندا كىچىريردى. پروانه دئیردی کی، شیرین گئدن دن سونرا من گرک ائوی كىرايىه وئریب او شاقلارین ائويندە قاليم. منیم سه او شاقلارىمى اينجيتمک فيكريم يوخ ايدى. يابىن ايستى گونلرى باشلامىشدى. شیرینین جەھىزىنى حاضيرلاماقلا مشغول ايدىم. پروانه ايله آلىش -وئريشە گئدیردیم. هر گون بير بەھانه ايله بير يئرده اولوردو. يابىن ايستى گونلرين دن بيرين ده تزهجه او زانمیشدىم کی، قاپىنин زنگى منى يئريمدن قالدىردى. پروانه ايدى. گۈزومو يوموب آچىنجا اوزونو پىللەلرین يوخارى سينا چاتدىردى. ياناقلارى قىزارمیش دی. آنن دا، دوداقلارین دا تر -پارلايىردى. نه اولوب؟ نه خبر؟ پروانه يايلىغىنى آچىب اوتوردو: منه سرین سو وئر. بير ايستakan سو وئریب سوروشدوم: دى گۆرك، نه اولوب؟ بىلرسن، كىمى گۈرموشەم؟ حىس ائله دىم کی، اورييم بير داش كىمى يئرە دوشدو. اونون داورانىشى، حركتى تخمىنا او توز اوج ايل بوندان قاباغى خاطىرلاتدى. بير تەر اوزومو الله آلىب: سعيدى؟! دئىه سوروشدوم. هارادان بىلدىن؟ اورييم او واختكى كىمى چىرىپىردى. او دا ائله همينكى كىمى هيچانلى و صىبرسىز ايدى. ياخشى، دى، هارادا گۈردون؟ نىچە اولدو؟ دۆز، گئتمىشدىم دواخانىا. آنامىن درمانلارىنى آلماغا. اورانىن حكىمى منى تانىشىم ايدى. قوناغى وار ايدى. هر ايكيىسى پېشتاختايىن دالىندا دورموش دولار. من قوناغين او زونو گۈرموردوم. سىسى تانىش گلدى. باشىنин دالى، بويو. اوزونه باخماغا چالىشدىم. حكىمە بوش -بوش سواللار وئردىم.

قوناق قاییدیب تعجبوبله منه باخدی. مقصومه، او ایدی. او دا سنی تانیدی؟ هه. ماشالله، نه يادداشی وارمیش! البتة، اول بیر آز دوروخدو. من تئز ائینه بیمی چیخاردیب اونا گولدوم کی، ياخشی تانیسین و سلام وئرسین. دانیشدینیز؟ ایندی ده قارداشلارین دان قورخمورام کی؟ چوخ قوجالیب؟ نئجه اولوب؟ گیجگاهلارينین توکو تمام آغاریب. قالانی دا آغقارادیر. بالاجا ائینک ده تاخمیش دی. او واخت ائینک تاخمیردی، ائله دئیل؟ یوخ، تاخمیردی. او زدهن ده بیر آز قوجالیب. اما چوخ دیشمه بیب. خصوصاً گؤزلری همین گؤزلرdir. نه دئدی؟ آتامی سوروشدو. دئیم، چوخ دان اولوب. تسللی وئردی. من ده بوتون اوزلولویومله اوندان بعضی شئیلر سوروشدو. دئدی کی، نئجه واخت دیر آمئریکادا ایمیش. اما ایندی بورادا ياشاییر. عایيله سینی سوروشدو. دئدی کی، آناسی ایيرمی ایل اول رحمته گئیب، باجيلارى دا اردهدیر. ایندی ایران دا تکدیر. عایيله سی آمئریکادا قالیب. سونرا دا تئلفون نؤمره سینی آلديم. صبرین اولسون. تئلفونو يازاندا دئدی: «دوسټلاردان نه خبر وار؟ ایلگى نیز وارمی؟» سئوینجک دئیم کی، هه. او دا سیزی گؤرمک ایستییر. گون اورتادان سونرا زنگلشک، بلکه گوروشدوک. بیلیرسن، گؤزلری نئجه ایشیلدادی؟! سوروشدو: «سورون اولماز کی؟» منجه، هله ده قارداشلارین دان قورخوردو. ایندی نه دئیم؟ ایستیرسن صباح گلسین؟ گلسین؟ هارا گلسین؟ يا بیزه، يا بورا. ساده جه، باخ گؤر صباح شیرینین ائلیهند من نه دئیم؟ ایستیرسن صباح گلسین؟ یا بیزه، يا بورا. ساده جه، باخ گؤر صباح شیرینین پلانی ندیر؟ صباح نه گونودور؟ اوچونجو گون. بیلمیرم، نه پلانی وار. عئیبی يوخدور. آنانگیلین اوینه گلر. منجه، گلمه سین. بو ايشین باشینی بوراخ. نازلانما. گؤرمک ایسته میرسن اونو؟ بیر ده کی، او، بیزیم کؤهنە يولداشيموزدو. گؤر آرادان نئچه ایل کئچیب. بورادا نه پیس ایش وار کی؟ بیلمیرم، ال -آياغیم اسیر. دوغرودان... ائله بیل هله ده يئنى يئتمەسн. اما داها اون آلتى ياشیم يوخدور، اونو گؤرمک ایسته میرم. او، منى او ياشىمدا خاطیرلايیر. منى بو وضعیتىم ده گۈرسە، قورخار، بو نه دئمک دیر؟ مگر تکجه بیز قوجالمیشیق؟ اوزو ده قوجالیب. اما سن، خوسروو دئمیش، گىردىمان خالچاسى كىمى سەن. داها دا ياخشىلاشمیشام بوش -بوش دانیشما. اوزوموز بیلیریك کی، قوجالمیشیق. پروانه مانتوسونو گئیه رک دئدی: من آخشم گلمە يەجه يەم. اگر زنگ ائله سە، صباح ساعات آتىيا آنانگىلەدە گۈرۈش دئىجه يەم. اما سن بیر آز تئز گل. تئلفونلا دانیشاريق. او تاغا گئتدیم. آینانين قاباغىندا او توردوم. او زومە ياخىندا باخدیم. چالىشىدیم اون آلتى ياشلىغىمدان او زوم ده بیر شئى تاپیم. گؤزلریمین قیراغى خىردا قىريشلارلا دولو ايدى. بورنومون يانىندا اىكى خىت دوداقلانما قدر او زانىردى. گولەندە درىنلشەن چالالار ايندی او زون ختلە دونمۇش دو. او شفاف، صاف درىم ايندی لکھلرلە دولو ايدى. خورمايى ساچلارىم

سئیرلماشیدی. رنگلماشیده با خمایاراق، دیینین آغلارى گۈرونوردو. حتى با خیشیم دا دیشیلماشیدی. يوخ، من داها او گۆزل قىز دئیلەم. سعيد اونا عاشيق اولموشدو. شیرینين سىسى منى آييلتدى: نه اولوب، آنا؟ بير ساعاتدىر، او زونه باخىرسان. بىلمىردىم بئله گۈزگۈ سئوهنسن؟ سئوگىم؟ اليمدە اولسا، بوتون آينالارى سىندىرارام. بىى، نه اولوب كى؟ شاعرين دئېمىي، او زونو سىندىر، آينا سىندىرماق خطادىر. سنه نه گۈستەر كى بو گۈزگۈلر؟ او زومو. قوجالىغىمى. سن كى قوجالماقدان قورخمودون؟ بلى. اما بعض بير حادثه، بير شكىل آدامى كىچمىشىنە قايتارىر. او زامان آينا باخىرسان. گۈرورسن كى، كىچمىش دەكى آدامدان نه قدر فرقلىرىسن. اما، آنا، سن همىشە دئىيردىن كى، هر ياشين اوز گۆزلەيىگى وار، دوزدور، اما جاوانلىغىن گۆزلەيىگى باشقىا شئىدىر. بوتون دوستلارىم دئىيرلر، آنان نئجه دە خانىم - خاتىن دى. منیم فيكريمىجە، سن همىشە هاميدان گۆزل سن. او شاق اولاندا همىشە سنه او خشاماق اىستمىشەم. سنه پاخىل لىق ائدىردىم. نئچە ايل بوندان قاباغا كىمى چوخ آدام سنه باخىردى، نىنىكى منه. گۆزلەيىم سىنين گۆزلەرین رنگىن دە دئىيل، درىم سىنىكى كىمى صاف دئىيل دئىيە كدرلەنيردىم. بو نه سۈزلىرى؟ سن داها گۆزل سن. منیم رنگىمىن آغلىغى همىشە بئله فيكىر ياردىرىدى كى، گويا خستەيەم. ايندى نه اولوب؟ گنجلىين يادينا دوشوب؟ آدام بو ياشا چاتاندا كىچمىش اونون اوچون گۆزلىشىر. حتى پىس گونلرى دە گۆزل گۈرونور. گنج اولاندا گلچىي فيكىرلىشىرىك. گلن ايل نئجه او لا جاق، بشش اىلدهن سونرا نه او لا جاق؟ تلىسىرىك كى، گونلر تئز - تئز كىچسىن و بىز تئز گلەجه يە چاتاق. اما ائلە كى ياشا دولورسان، داها گلەجك اولمادىغىندا گۈرە كىچمىشە باخىرسان. آخشام پروانە زنگ ائدىب دئىى كى، صباح گون اورتادان سونرا، ساعات آلتى يا گۈرۈش وئرېب. او گئچە سحرە كىمى او زومە ساواشدىم. او ز - او زومە دئىيم كى، ياخشىسى بودور، اونو گۈرمە يىيم. هئچ اولماسا گنجلىك خاطرەمiz و گۆزلىيمىز او زومۇزە قالار. بو اىللە عرضىنده نە واخت گۆزل پالتار گىيسىھ، او زومو بىهنسىم، آرزو ائدىردىم كى، او، منى بئله گۈرسون. ايندى سە... سحر تىزدن پروانە زنگ ائلەدى: نئجه سەن؟ سحرە قدر ياتمامىشام. بىرینجى ساچلارىنى رنگلرسن. سونرا ايستى دوش قبول ائدرىسن. سونرا بير بؤيووك كاسا سرین سو دوزلدرىسن، ايچىنە بوز تؤكىرسن. او زونو اونون ايچىنە سالارسان. او زونو بير نئچە دئنە سويا سالىپ - چىخاردارسان. سونرا من گىتىرەن ماسكالا ردان وورارسان. وور، اييرمى دقيقە گۈزونو يوم، يات. سونرا يو، سونرا او سان كىرئەمى او زونه ياخشى ياخ. ساعات بئش دە بورادا اول كى، سنى ياخشىجا دوزلدىم.

نه بی دوزلدرسن؟ تزه گلینه‌م؟ الله بیلهن مصلحتدیر. بلکه ده اولدون؟ بسدي، آي قيز. اوتان، بو باشد؟ یئنه دئیير، بو باشد.

بیر ده بئله سؤزلر دانیشسان، آلاها آند اولسون، سنی ووراجاغام، نه گئییم؟ آلمانیادان آلديغیمیز بوز دونونو.

یوخ، او، گئجه، ایلهنجه پالتاری دیر. دوز دئیيرسن. او کرئم رنگلی پالتارینی گئین. ياخشى، اوزروم بیر شئ فیکیرلشرم.

یادیندان چیخماسين. سنه دئیکلریمی ائله ها. پروانه‌نین امرلرینی آز -چوخ یئرینه یئتیردیم. ائله ماسکا چکیب اوزانمیشدم

کی، شیرین اوتاغیما گیریب تعجله دئدی: نه اولوب؟ بو گون یامان اوژونه باخیرسان. هئچ... پروانه مجبور ائدیب کی، بو

ماسکادان ایستیفاده ائدیم. من ده یوخلایرام، گئوروم نئجهدیر بونلار؟ شیرین چینلرینی آتیب گئتدی. ساعات دئردون

یاریسى خاضیرلاشماغا باشلادیم. ساچلاریمی فئنلادیم. پالتارلاریمی گئییب آینایا باخدیم. اوژ -اوژومه دئدیم، هئچ اولماسا

اون کیلو کؤکلمیشەم. بوتون پالتارلار منه قوصولو گئورونوردو. شیرین قاپینین آغزیندا دایانیب دئدی: آنا، نه اولوب؟ هارا

گئدیرسن؟ یعنی بئله گئینیب بزنمک پروانه خالایا گوره‌دیر؟ آخى بیلیرسن، پروانه بیر -ایکى نفر کوئنه دوستلاریمیزدان

دعوت ائله‌ییب، ایسته میرم اونلارین قارشیسیندا قوجا و چیرکین -گئورونەم. پروانه خالا نئچە نفر دعوت ائدیب؟ او، بیر نفرى

گئوروب. دئییب، کیمی گئرسە، چاغیرسین. ایندی بیلمیرم، اوزو تک گله‌جک، يا اون نفرله. خوشبختلیکدن، شیرین منیملە

گلمک ایستەمەدی. اوژ یاشیدلارى ایله قالماگى اوستۇن توتدو .

ان سونوندا، بیر قھویی رنگ‌ده دون گئیندیم. ھوندوردابان، قھویی رنگ آياقابىسىدا واريدى. آلتىنин يارىسىنى كىچمىشدى

کى، پروانه گىله چاتدیم. او، دقتله منه باخدى: ياخشى، قوى قالانىنى دا من دوزلدىم. باخ ایسته میرم منى اینانىلماز شكلە

سالاسان. نه وارسا، او دورا. يوخ، آي قيز. سن ائله بئله ده گئزلەن. اما بیر -ایکى قوصور وار، گل اونلارى دا دوزلدى.

درین ايسە هلە ده آينا كىمى دير. هە. اما سىنمىش آينادى. ايندی چاتلارى ائله ده گئورونمور. ائله سعيدىن گئزلرى ده

ضعيفدیر. ایستییرسن، اونو قارانلىق اوقاقدا قبول ائدك کى، گئرمەسىن... دوز ساعات آلتى ايدى کى، قاپینین زنگى

چالىندى. هر ايکىمیز یئریمیزدن آتلاندىق. پروانه دئدی: بلکه ده اون دقىقەدیر قاپینین آرخاسىندا دوروب کى، واختىن دا

زنگ چالسىن. اونون حالى بىزدىن ده بىتىرىدىر... پروانه قاپىيا طرف گئتدى. سونرا بير نئچە آددیم قايدىب، گئردو من یئريمەدە

دورموشام. الى ايلە ايشاره ائتدى کى، گلىم. من یئريمەدە قوروموشدوم. پنجرەدن گئردو كى، پروانه اونو حىطە طرف

چاغيرىر. بير آز كؤکلمىشدى. بوز رنگدە بير پىنجك شالوار گئينميشدى. ساچلارى چاللاشمىشدى هله اوزونو گئرمىشدىم.

نئچە دقىقەدن سونرا پروانه ائوه گىرېب آجيخلى حالدا دئدی: سن هاراداسان؟ اولمايا، ایستییرسن چاي مجمىسى ايلە

گیره‌سنه، گلین خانیم؟ سفع‌حلمه. اورييم آغزیما گلير. آياقلاریم قورویوب. گئده بیلمیرم. گلیرسن، يا يوخ؟! بير آز گؤزله. نئجه يعني؟ اوتان. مندن سنی سوروشدو. دئدیم، گلمیسن. نییه اوژونو اون دئرد ياشلى قیز کیمی آپاریرسان؟ گؤزله، قوى اوژومه گلیم. ياخشى، ایندی گئدیم اونا نه دئییم؟ دئییم، خانیمین اوريی گئدیب؟ اولماز آخى، تك اوتوروب. يوخ، دئنهن، آناسینین يانیندادير. ایندی گلیر. آينادا اوژومه نظر سالیب، ساچلاریما بير ال چکدیم. اوژومو الله آلب، حيطه چیخدیم. سورعتله يانلارينا گئدیب: سالام، دئدیم. سعید يئریندن آتیلیب، آياق اوسته دوردو. مات - مات منه باخدى. بير نئچه دقیقه‌دن سونرا اوژونه گلیب يواشجا دئدی سالام. بير نئچه کلمه حال -احوال دان سونرا بوتون هيچانیم كېچدی. پروانه چاي گتیرمه يه گئتدی. بيز اوزبه اوز اوتورموشدو. هئچ بيریمیز بیلمیردیك نه دئیك. قھوبيي گؤزلری هله جذب اندیجى ايدي. اوزو ده هله اوره يه ياتیملی، ياراشيقلى ايدي. اوميد ائدیردیم کى، من ده اوونون گؤزونه بئله گۈرونورەم. پروانه گلدی و صؤحبتین بوزو سیندی. يواش يواش قیزیشدق. هره اوزون دن دانیشدی. بيرینجى سعید باشلادى: اورتا مكتبى بیتیرەندن سونرا ائولنیب، آلمانیيا گئتدیم. ايکى قیزیم، بير اوغلوم وار. بؤيوک قیزیم ارده‌دیر. آلمانیا وطنداشییام. ایندی آنام خسته اولدوغونا گۈرە بورادایام. اينشاللاه، حالى دوزەلەندن سونرا اوژومله آپاراجاغام. ئوين تك اوغلو اولدوغوما گۈرە عسگرلیکدن آزاد ائله‌دیلر. اورمییا یا قاییتندیم. عمیلریمین کۈمكلىگى ايله داواخانا آچدیم. دوروموموز ياخشیلاشدی. آتادان قالان تورپاقلاریمیزین قیمتى آرتدى. باجيلاريمى بير - بير اره وئردىم. سونرا داواخانای ساتىب، آناماڭ تەھرانا گلدیم. يولداشلاریم ايستیيردیلر بير درمان شیركتى آچسىنلار. من ده اونلارلا شریك اولدوم. ايشیمیز آرتدى. سونرا شریكلریمین بيریننین باجيسي ايله ائولنديم. بير مودت دن سونرا اكىز اوشاغىمیز اولدۇ. اينقىلايدان سونرا هر شئى بير - بيرینه ده يدى. شیركتىن وضعىتى بللى دئىيلدى. موحارىيە باشلاياندان سونرا لاب پىس اولدۇ. يولداشىمین بوتون قوهوملارى موهاجيرته گئديردیلر. او دا ايکى آياغىنى بير باشماغا دىرەدى کى ، بيز ده گئدك. هر شئىمیزى ساتدىق. گئتىدik آمئىكىا. ياشابىشى صىفييردان باشلاماق منه چوخ چتىن ايدي. اما يواش - يواش هر شئى يولونا دوشدو. اوشاقلار چوخ راضى ايدىلر، سئوينىردىلر. بير - ايکى ايلدهن سونرا ھمىشەلىك آمئىكالى اولدولار. ياشابىشىمېز ياخشى ايدي. هر شئى يىمېز وار ايدي. خوشبختلىكدىن باشقان. باجيلاريمىدان، دوستلارىمدان، تەھران دان، اورمیيادان اوترو دارىخىردىم. قورخونج قریبلىك چكىردىم. موحارىيە بىتەن دن سونرا دئىيلر کى، وضعىت ياخشىلاشىپ. من ده گلدىم. گۈرددوم، شیركت يئریندەدیر. يئنيدن باشلادىم. بير آپارتىمان آلدیم. يولداشىمى گتيرمه يه گئتدیم. اما او قايىتماغا راضى اولمادى. آخىدا قرارا گلدى کى، من تەھراندا ياشابىب، پول قازانىم. نازى

د اورادا قالیب، اوشاقلاردان موغایات اولسون. آلتی -يئددى ايلدير كى، بئله ياشاييريق. اوشاقلار بؤيوپوب. هامىسى باشقا يالتلره كۆچدو. اما نازىنین هئچ ایرانا قايتىماق فيكىرى يوخدور. ايلده بىر دئونه اونلارى گۈرمىكن اوئترو گىدىرم. بىر آى اونلارلا قالىرام. قالان واخت تكلىك، ايش و خاطرهلر. بىلىرم كى، دوزگون بىر ياشايىش دئىيل. اما اوно دىيىشمه يە گوجوم چاتمير... پروانه سعيده باخىب، ماسانين آتىندان آياغىما ووروردو. اما منيم سعيده اورييم يانىرىدى. همىشە اومىدىم وار ايدى كى، هئچ اولماسا، او، خوشبختدىر. اما بئله گۈرونوردو كى، او، مندن ده تكدىر. سونرا دا من حميدله تلسىك ئولنمىيمىن، اونون نئجه ياخشى، مەھرىيان آدام اولماغىندان، موباريزەسىن دن، زىنداندا دوشمىيىندن، آزادلىغا چىخماغانىندان، يېنىدىن تو قولوب، اعدام اولونماغانىندان دانىشىدىم. اوشاقلاريمىن اوچونون ده آرتىق اوز ياشايىشلارينى قوردوغانو دئىيم. گئچە او قدر دانىشىدىق كى، زامانين نئجه كىچدىينى اونوتدق. تىلئفونون سىسى ايله اوچوموز ده يېرىمىزدىن آتلاندىق. پروانه دسته يى گۇتوروب تعجبىلە دئى: شىرىن دىر. دئىير، ساعات اوندور... دسته يى آلدىم. هاراداسان، آنا؟ نىڭاران قالمىشىدىم. عئىبى يوخدور. بىر دئونه ده سن منه گۈرە نىڭاران قال. بىز دانىشىرىدىق، بىلەدىك واخت نئجه كىچدى. ساغوللاشاندا قرارا گلدىك كى، بىر ده يېنىشاق. عونوانلاريمىزى و تىلئفونلاريمىزى بىر -بىرىمىزە وئرېپ آيرىلىدىق. ائوه گلدىم. هله پالتارلارىمى دىيىشىدىم كى، تىلئفون زنگ چالدى. پروانه ختنىن او باشىندان گولەرك دئى: تېرىك ائدىرەم. آروادى دا يوخدور. نئجه يعنى يوخدور؟ بس او بارهسىن ده دانىشىدىغى كىم ايدى؟ دئى كى، آيرىلىبىلار دا. آنلامادىن؟ يازىق. اينشاللاھ، خانىمى دا گلر، ياشايىشلارى يولونا دوشىر. بىسى، آى قىز. سن سفتحىن، يا اوزونو سفتحلىيە وورورسان؟ عزيزىيم، اونلار رسمى ار -آرواددىلار. آيرىلمايىبىلار. بوشانماق دان دا سۆز سالمادى. يعنى گرک گىدىب موطلق بىر يېرە ايمضا آتالار؟ بونلار يئددى ايلدير كى، آيرىدىرلار. سن ده بىر آغلىنى اىشە سال. بىر آز رئالىست ياخشى، اگر بئله دىرسە، نىبىه رسمەن آيرىلمايىبىلار؟ آروادىنин نىبىنە گەرە ك؟ ار بورادا ائشىشك كىمى ايشلىير، پول قازانىر، اونا گۈندرىر. اوزو ده هئچ بىر اذىت چكمىر. آدام گرک آخماق اولا كى، بئله بىر قىزىل يومورتا وئەن تويوغۇ اليىندن وئەر. بو دا كى اگر آيرىلماق اىستەسە، گرک ثروتىنى آروادلا يارى بؤلە. او دا، يقىن، بونو گەرە ك بىلىمەر. ايلاھى، سن نلر فيكىرلىشىرسىن؟ من مىنلەر بئله جوتلوك گۈرمۇشەم. اورىين راحات اولسون. چىشىنە گونونە قدر ائو -ائىسى يېنىشىرىدىم، يئمك بىشىرىدىم، اوزومە باخدىم. سونرا چوخ گۈزل بىر گون كىچىرتىدىك. گۈرۈشلىرىمىز بئله جە داوام ائتدى. حىس ائدىرىدىم كى، گىجلەيم اوزومە قايدىر. ايندى بىزنىرىدىم، پالتار آلىرىدىم، حتى بعضنى شىرىنин ايشكافينا دا ال آتىب، اونون پالتارلارين دان گئىنيردىم. حتى حىس ائدىرىدىم كى، اوزوم، درىم ده جاوانلاشىر. ايندى

تلئغونون زنگی منی یئریمدن دیک قالدیریدی. شیرینین باخیشلاریندان قاچیردیم. بیلیردیم کی، او، هر شئی گؤرور. دیشیکلیکلری حیس ائدیر. اما نه اولدوغونو آنلايا بیلمیردی. بیر هفتہ اونونلا نؤوبتی گؤروشموزدن سونرا دئدی: آنا، او کؤهنه دوستلارینی تاپاندان بری یامان دوزلمیسن. آللaha آند اولسون، حرکتلرین شوبهله‌لی دیر. نئجه یعنی شوبهله‌لی دیر؟ نئلییرم کی؟ اوللر ائلمدیین شئیلری ائلیریسن. اوزونه باخیرسان، تئز -تئز هاراسا گئدیریسن، ماھنی اوخويورسان. نسه بیرتهرسەن... آخى نئجه بیرتهەر؟ عاشيق قیزلار کیمی. پروانه ایله بئله قرارا گلديك کی، سعیدی شیرینله تانیش ائدک. بو ياشدا اوشاقلاريملا گیزلنپاچ اویناماق منه آغير گليردی. بو نتیجه یه گلديك کی، اونو پروانه‌نین عايلوی دوستو کیمی شیرینله تانیش ائدک. شیرین بیر -ایکى دئونه اونونلا اوزبە اوز گلدى. اونون سعید حاقیندا فيکرينى بیلمک ايسته بیردیم. اما شوبهله‌لرینى گوجله‌نديرمک ده ايسته‌ميردیم. ان سونوندا، اوزو بیر گون دئدی: پروانه خالا بونو هارادان تاپیب؟ اوzac قوهوملارینداندیر. اوzon ايللر بورادان اوzacدا قالیب. نئجه بىهم؟ هئچ. ماراقلی قوجادیر. قوجا؟! بلی. ياراشيقلى و شخصيتلى دى. اما پروانه خالا ياراشمير. تربىيەسيزلىك ائله‌مە، پروانه خالانين بوتون قوهوملارى ياخشى آداملاردىلار. بس نىيە اوزو بئله‌دیر؟ نئجه‌دیر؟ بير آز سفعح دير. اوتان! آدام خالاسى حاقیندا بئله دانيشماز. دئيب گولمیین نه يى پىس دير؟ او، بورادا اولاندا سىز بوتون گونو پىچىلدايىرسىنىز. سن بونا پاخىلىق ائدیرىسن؟ یعنی منیم بير يولداشىم دا اولماسىن؟ عكسىنە، سئوبىنيرم کى، سىز اوزونۇزو خوشبخت حیس ائلیرىسىز. سادەجە، او ائله بىل ياشىنین فرقىن ده دئىيل... همین يابى، دئمک اولار کى، گوناشىرى بير -بىرىمىزى گؤروردوك. عزيز، خوشبخت گونلر ايدى. اوچ كؤهنه دوست بيربىرىمىزىن يانىندا نه قدر راحات و خوشبخت ايدىك. بىر بىرىمىزىلە راحات دانىشا بیلیردیك. منیم دئمە یه جسارت ائتمدیكلەرى مى پروانه دانىشىرىدى. ان سونوندا، بير گون پروانه اوندان سوروشدو: سعید، سنه بير سوال وئرمک ايستىيرم. بوتون بو ايللر عرضىنده معصومه ایله بو سوالا جواب آختارمىشىق. نىيە سن او گئجه ايتدىن؟ نىيە قايتىمادىن؟ نىيە آنانى ائلچىلىيە گئندرمدىن؟ بو گونە کىمی ھامىمىز چالىشىرىدىق کى، او گئجه دن دانىشماياق. چونكى ھم من اوتانىرىدىم، ھم ده، چوخ گومان کى، سعید ده اوتانىرىدى. بونا گۈرە پروانەنин سوالى منى اوتاندیردى. اونا آجيقلاندىم. اما پروانه عيناد ائله‌دى: بىز كىفایت قدر صمىمى دئىيل؟ سعید، اگر جواب وئرمک ايستمیر سنسە، وئرمە. يوخ. اصليندە، من گرک بونو چوخدان دئىيدىم. همین گئجه دن سونرا باش وئەنلر بارەدە چوخدانىشماق ايسته بيردیم. اما قورخوردوم معصومه ناراحات اولار... او گئجه من هر يئردىن

خبرسیز دواخانادا ایشلیردیم کی، احمد گلدی. باشلاדי سؤیمه يه. حکیم عطایی او نا طرف گئتدی کی، ساکیتلهش دیرسین. حکیمه هوجوم ائله‌دی. من حکیمی کنارا چکمک اوچون قاچدیم. منی یومروقلاماغا، تپیکله‌مه‌یه باشلادي. اونونلا الیاخا اولماق ایسته‌میردیم. چوخ کتفی ایدی. محله‌نین هامیسی اورا بیغیشمیشدی. من چوخ اوتانجاق ایدیم. او تاندیغیم‌دان آز قالیردیم اولوم. منی مین جور سؤبیشله تحقیر ائله‌دی. دئیردی کی، باجیسینی یولдан چیخارتمیشام. سونرا بیچاغی چیخاردیب، منه هوجوم ائله‌دی. میللت تؤکولوشوب اونو توتدو. منی اورادان اوزاقلاشیدیلار. سونرا هه ده لیدی کی، اگر منی او طفرله‌ده گؤرسه، اولدورجک. البته، من اونون هه ده لریندن قورخموردو. اما حکیم دئی کی، من بیر نئچه گون ایشه گلمیم. حالیم دا پیس ایدی. یئریمدن ترپنه بیلمیردیم. بدهنیمه او قدر وورموشدو کی، هر یئریم شیشمیشدی. گؤزلریم ده شیشمیشدی. الیمه بیر نئچه تیکیش آتمالی اولموشدو لار. نئچه گوندن سونرا حکیم عطایی منی گؤرمه‌یه گلدی. دئی کی، احمد هر گئجه کتفی حالدا گلیب، دواخانانین قباغیندا سؤیوش سؤیور. سنی موعالیجه اندن حکیم تبتای حکیم عطاییه دئیمیشدی کی، سنی موعایینه ائله‌مک اوچون ائوینیزه گلیب. سنین نئچه پیس وضعیته اولدوغونو اونا دانیشمیشدی. حکیم منه مصلحت گؤردو کی، بیر نئچه آیلیق بورادان اوزاقلاشیم. تا کی آرا ساکیتلهش‌دن قاییدیب، سنه ائلچی گؤندریم. بعضن گئجه‌لر اوغرو‌لار کیمی ائوینیزین آرخاسینا گلیردیم. او مید اندیردیم، سنی پنجره‌دن گؤره‌جه‌یهم. او ایل اوئیوئرسته گئتمدیم، سیناو وئرمدیم، اورمیایا گئتدیم. حکیمین خبرینی گؤزلدیم. قرارا گلمیشده‌یم کی، کبین کسديرک، من ده عالی تحصیل آلیم. اگر قبول ائله‌سن، توی ائدک، سن ده قالاسان آنامین یانیندا. من بو فیکیرده ایدیم. آنام دا حاضیر ایدی. اما حکیم‌دن هئچ بیر خبر گلمه‌دی. اوزوم تئهرانا قاییت‌دیم، گئتدیم یانیندا. منه مصلحت گؤردو کی، تحصیلیمه داوم ائله بیم. هر شئی یئنیدن باشلایم. کدرلنمیم. ائله دانیشدی کی، ائله بیل‌دیم، الله ائله ممیش، سن اولموسنه. ان سونوندا، دئی کی، سنی تلهم - تلسیک اره وئریبلر. دونیا گؤزومده قارالدى. اوزومه گلمیم آلتی آی چکدی. سونرا یاشایشا داوم ائله دیم... اونو دینلidiکجه دوشوندوم کی، بیز دونیانین ان خوشبخت جوتلويو اولا بیل‌دیک. آه، اگر منی، ساده‌جه، بیر نئچه آی گئچ اره وئری‌دیلر... یابین گؤزل گونلری سورعتله کئچدی. اوكتیابر آیینین سرین لیگی پاییزی گتیرمیشدی. پروانه‌نین آناسینین حالی یاخشیلاشمشیشدی. حکیملر اونا سفره چیخماغا ایجازه وئرمیش‌دیلر. پروانه ده اونو اوزو ایله آپارماغا حاضیرلاشیردی. بیر گون من، او، سعید حیطده او تورموشدو. چوخ کدرلی ایدیم. پروانه نین گئدیشی منی او زوردو. اوزومو چوخ تنها حیس ائلییردیم. قفیلدن سعید دئی: بو گونلرده من ده گئدیرم، پروانه ده، من ده دونوب قالدیق. من سسیم تیتریبه تیتره‌یه

سوروشدوم: هارا گئدیرسن؟ آمئریکایا گتتمک ایسته بیرم. هر ایل یایین اوولین ده گئدیردیم، اوج آی اوشاقلارین یانیندا اولوردوم. بو ایل ده گتتملیدیم، اما ایندییه کیمی گئجیکدیرمیشه. دوزونو ایسته سهنه، گتتمک ایسته میرم. اوتوردوغوم یئرده دونوب قالمیشدیم. پروانه چای گتیرمه یه ائوه گئتدی. سعید فورصتدن ایستیفاده ائدیب، الینی الیمین اوستونه قویدو. دئدی: گتتمه میشدن اول گرک سیننه دانیشیم. اما تکلیکده. صباح گون اورتا کئچهن هفتھ گئتدیمیز رئستورانا گل. ساعات بیردە گؤزله یه جەم. موطلق گل. بیلیردیم، نه دئمک ایستییر. همین گون بیرتهر رئستورانا گیردیم. ان اوزاق کونجده اوتورموشدو. پنجره‌دن ائشییه باخیردی. اونا طرف گتندیم. آیاغا قالخدی. سالاملاشیب اوتوردوق. ناهار ائلدىك. هر ایکیمیز فیکیرلی ایدیك. هئچ بیریمیز دانیشمیردیق. یئمیمیزی تام یئیه بیلمدیك. ناهاردان سونرا دئدی: مقصوم، بیلیرسن کی، من تکجه سنی سئومیشهم. یاشاییش بیزیم قارشیمیزا مین بیر چتین لیک چیخارتدى. اما بلکه ایندی بونون عوضینی چیخماق اولار. بلکه یاشاییش بوندان سونرا بیزه خوش اوزونو گؤسترمه ایستییر. گئدیرم نازی ایله بیردفلیک دانیشیم. بوشاناق. ایکی ایل بوندان قاباق اونا دئمیشدیم کی، يا ایرانا گلسین، يا دا بوشانسین. ایندی او، بیر رئستوران آچیب، وضعیتی ده یاخشیدیر. دئییر، اورادا قالماق خوشونا گلیر. من داها بو جور یاشاییش‌دان، یاشاماقدان یورولموشام. اگر امین اولسام کی، منیمله ائولنه جکسون، راحات اولارام. راحات قرار وئرهم، قطعیتلی اولام. ایندی نه دئییرسن؟ منه اره گلر سن؟ بو تکلیفی گؤزلیردیم. اما یئنه ده اورییم اوزولدو. دیلیم دولاشدى: بیلمیرم. نئجه یعنی بیلمیرسن؟ یعنی اوتوز ایلدەن سونرا هله ده اوزون قرار وئرہ بیلمیرسن؟ سعید، اوشاقلاریم... اوشاقلاریمی نئیلیمی؟ هانسى اوشاقلار؟ هامیسی بؤیویوب. داها سنه احتیاجلاری یوخدور. قورخورام اینجیيەلر. آخى آنالاری بو یاشدا... بیر دئونه ده اوزوموزو فیکیرلشک. بو یاشاییش دا بیزیم ده پاییمیز وار، ائله دئیبل؟ گرک اوشاقلارلا دانیشیم... یاخشی، دانیش. اما منه تئز جواب وئر. واختیم یوخدور. گلن بیرینجى گونه بیلئتیم وار. سفریمی تاخیره سالا بیلمرهم. پروانه گیله گئتدیم. هر شئی اونا دانیشدیم. پروانه، بو یاشدا تزهدن اره گئدیم؟ اوشاقلاریم نه دییه ر؟ نه دئیه جکلر؟ سن جاوانلیغینی اونلارا حصر ائله دین. ایندی گرک اوزونو فیکیرلشە سن. اونلار هامیسی اوز یاشاییشلارینی قوروبلار. سیننده حاقین وار کی، قوجالیقدا بیر یولداشین اولسون. منجه، اونلار چوخدا سئوینرلر. سن بیلمیرسن... قورخورام کی، اونلار یاشاییش یولداشلارینین، دوستلارینین یانیندا اوتانارلار. یاخشی، سن الله! جاوانلیقدا آتانى دوشونوردون، سونرا ارینى، ایندی ده اوشاقلارینى. او قدر قادین وار کی، دئونه لرلە اره گئدیر. سن ده اینسانسان. سین ده اوزونه گؤره حاقین وار. گئجه اوشاقلارا نه دئیه جیمی فیکیرلشیدیم. چالیشدیم اونلارین رئاکسییالارینی گۈزۈمۈن قاباغينا

گتیریم. سحر تئزدن پروانه زنگ ائدیب سوروشدو: دانیشدین اوشاقلارلا؟ یوخ، آی قیز. گنجه باری کیمه دئیه جهیدم؟ نتجه دئییم؟ ایسته بیرسن من دئییم؟ سن؟ یوخ، اوزوم دئمه لییم. پروانه بیزه گلدی. شیرین گئینیب دئدی: من شاهنازا باش چکمه یه گندیرم. پروانه تأسفله: شیرین، من سنی گوئرمه یه گلیشم، سن هارا گندیرسن؟ باغیشلا، خالا، گئتمه لییم. شیرین گنتدی. پروانه ایله چارپاییلارا اوزاندیق. بیر آز صؤحبت ائله دیک. آخشم تئراسدا اوتورموشدوک کی، شیرین بیر تورتلا گلدی. يالواریشلا پروانه یه باخدیم. او دا باشی ایله ایشاره ائله دی کی، ساکیت اولوم. سونرا پروانه قفیلدن دئدی: شیرینجان، تویلا آران نتجه دیر؟ تویدان اوترو اوپوره. یاخشی، کیمین تویوندان صؤحبت گندیر؟ گلین کیم دیر؟ کیم اولماگینی ایستیرسن؟ شیرین چیینلرینی چکدی: نه بیلیم. اگر گلین آنان اولسا نتجه؟ شیرینین آغرين داکی چای چوئله پوسکوردو. اوجادان گولدو. پروانه ایله بیر -بیریمیزه باخدیق. چالیشدقیق بیز ده گولک. پروانه دئدی: نه اولدو؟ بئله گولمه لی دیر کی؟ البته، گولمه لی دیر، خالا! تصوور ائله، آنام بو ياشدا گلین پالتاری گئیسین، باشینا تور آتسین. يانینداکی بی ده الی عصالی. یقین، من ده گلینین اته بینی توتمالیام. سن الله، تصوور ائله. گولمه لی دئیل؟ من اوتنیب کدرله باشیمی آشاغی سالدیم. بارماقلاریمی بیر -بیرینه سیخیدیم. پروانه آجیخلا دئدی: بسدير. آنانین هاراسی ياشلیدی؟ ائله دانیشیرسان، ائله بیل یوز ياشی وار. آنان هله جاوان دیر. بی ده هله الدهن دوشمه بیب. سین فرامز بیین دن داها ياراشیق لیدی. سن الله، بوراخ بو سؤزلری، خالا. بئله دانیشما. منیم آنام خانیم دیر. بئله شئیلر اونا ياراشماز. اوزونون ایکی گلینی، ایکی نوهسی وار. ایندی ده بیر قیزینی اره وئرمک فیکرین دهدیر. نه اولدو، آنا؟ سنه قوجا دئمییم دن ناراتات اولدون؟ باغیشلا، قیزیم، پروانه خالاندی دا. گولمه لی -گولمه لی دانیشیر. پروانه آجیخلاندی: نییه گولمه لی اولور؟ آلمانیادا سکسن ياشلی کیشیلر اولنه نیرلر، هئچ کیم ده گولمور. اوشاقلاری سئونیرلر، قوناقلیق وئریرلر. پروانه خالا، سیز او طرفده چوخ اولموسونوز. بورا باشقادر. بورادا منیم اوزوم گلمز دئییم کی، آنامین تویودور. هم آنامین نیی اسکیک دیر کی، اره گئده؟ امین سن کی، هئچ نیی اسکیک دئیل؟ البته. یاخشی ائو -ائشی وار، ایشی وار. اوغلانلاری اللربنی اونون اوستون دن چکمیرلر. اوزو ده من اره گئندن سونرا گلیب منیم اوشاقلاریمی ساخلا یاجاق. من داها دوزه بیلمدیم. قالخدیم، ایستکانلاری بیغیب ایچری گیردیم. پنجره دن گوئردم کی، پروانه دانیشیر، شیرین آجیغلا اونا باخیر. پروانه چانتاسینی گوتوروب ایچری گلدی. مانتوسونو و لچینی گوتوروب یاواشجا دئدی: اونا دئدیم کی، اینسانین هر ياشدا محبته احتیاجی دا وار. دئدیم کی، بورا گلن همین آغا آنانین ائلچی سیدیر. پنجره دن شیرینه باخدیم، دیرسکلرینی ایستولون اوستونه قویوب باشینی اللری ایله توتموشدو. پروانه گئدن دن سونرا تئراسا گئتدیم.

باشینی قالدیردی. یاشلا دولو گؤزلرینی منه دیکیب دئدی: آنا، دئ کی، پروانه خالا یالان دئییر. دئ کی، بئله دئییل. نییه؟ دوغرودور. سادهجه، من هله اونا جاواب وئرمیشەم. راحات نفس آلدی: ایلاھی! پروانه خالا ائله دانیشدى کی، من ائله بىلديم، ايش بىتىپ. سن بونو ئىلمىزسەن، ائله دئییل می؟ بىلەمېرم. بلکه ده ائله دېم. آنا، بىزى فيكىرلش. بىلىرسن، فرامز سنه نىچە حۇرمەت ائله يېر. ھمىشە سنين خانىملىغىن دان، زىالىلېغىن دان دانىشىر. دئییر، بو ھەمین آنادىر کی، آياغينا سجده ائتمك اوЛАر. ايندى من نىچە دئىيىم کی، آنام اره گئتمك ھوهسىنە دوشوب؟ من جىنایت ائلمىرم کی، منه حۇرمەتى آزالسىن. شىرىن آجيخلا قالخىب اوتاباغينا قاچدى. بير نىچە دقىقەدن سونرا زالداكى تىلەقون دان گۈرددوم کی، نۇمرە يېغىر. بىلەيم کی، مسعودا زنگ اندىر. فيرتىنا باشلايىردى. بير ساعاتدان سونرا مسعود تو تولمۇش حالدا ايچرى گىرىدى. من تېراسدا او تورمۇشىدۇم. اۆزومۇ قىزت او خويان كىمى گۆستەرىدىم. شىرىن ياواش سىسلە، اما سورعتله او نونلا نسە دانىشىردى. بير آزدان تېراسا گىلىرلەر. مسعود قاشقا باغىنى ساللامىشىدى. آنا، شىرىنин دانىشىدigi بو سفعەن مسئلە دوزدۇ؟ ھانسى سفعەن مسالە؟ آنا، سىزە ئىلچى گلەمىنى دئىيىم. چوخ اينجىمېشىدىم. چالىشدىم تەكىنىمىي الدەن وئرمىيىم. دئىيىم: منه چوخ ئىلچى گلىپ. آتانىزىن اۋلۇمۇن دن سونرا منه او قدر اۋلەنمك تكلىف ائدىبلەر کى؟ من بىلەرم، سنى اىستەيدەن چوخ اولدو. سن چوخ گۈزل قادىن ايدىن. گەتجە ياتاندا دا قورخوردوم کى، بىردىن اره گىئدرىسىنىز. يوخودان دلى كىمى او يانىرىدىم. او واخت جناب زىگرىنى اۋلۇرمەك بارەدە دوشۇنوردوم. اما بىلەرمى كى، سن بىزى بوراخمايا جاقسان اينانىرىدىم کى، سن دونيانىن ان گۈزل و فداكار آناسىسان. بىزى هەنج نىيە دىيشىمىزسەن. ايندى نه اولدو کى، بىزى ياددان چىخارتدىن. من هەنج واخت سىزى اونوتىمامىشام. اونوتىمايا جاڭام دا. او واختلار سىز او شاق ايدىنىز. منىم حمايەمە احتىاجىنىز وار ايدى. سادهجه، سىزە گۈرە ياش آيىرىدىم. او واختلار سىزىن سئوينجىنىز دن و راحاتلىغىنىز دان باشقۇا، هەنج نه دوشۇنموردوم. اما داها منه احتىاجىنىز يوخدور. فيكىرلەشمېرىسىنىز کى، ايندى اۋز گلەجىمە اۋزوم قرار وئرمەلىيەم؟ بونا حاقىم وار. يوخ، آنا. خاھىش اتدىرەم، بئله دانىشما. سىز بىزىم باشىمېزىن تاجىسىنىز. هله ده منه يېر اوزوندە سىزىن عزيز بىر شئى يوخدور. نه قدر كى ساڭام، سنين نۇڭرىنەم. نه دئسەن، ئەللىرەم. سن ائولى كىشىسىن. سىز گەرك اۋز ياشايىشىنىزى، سورونلىرىنىزى فيكىرلەشمېرىسىنىز. من اىستە مېرم کى، مندىن نىگاران اولا سىنىز. اىستېرىم، گۈرسىنىز کى، تك دئىيىلەم، خوشبختەم... ائلهمە، آنا. گەرە ك دئىيىل. سن تك قالمايا جاقسان. من قويىمارام تك قالاسان. من اىستە بىرم عۆمۇمۇن قالانىنى ھمىشە آرزو سوندا اولدو غوم بىر آداملا كئچىرىم. آنا، سن بىزىم باشىمېزا نه او يون آچىرسان؟

من اویون آچاجاق نه ائدیرهم کی؟ هئچ فیکيرلشميسن کي، بو حركتين بىزى نه قدر اوتنان ديراجاق؟ قىهردن بوغولوردوم. دانيشا بيلميرديم. منيم گۆزل، پاك سئوگىمدن نئجه دانىشىرىدىلار؟ قالخدىم. باشىم چوخ آغريسىرىدى. درمان آتدىم. اوتاغىما كىچىب، قارانلىق دا اوزاندىم. مسعود گىتمەيە حاضيرلاشدى. ايچرى گىردىلر. شىرىن اونو يولا سالاندا دئى: ھامىسى بو پروانه خالانين باشىنин آلتىندان چىخىر. يازيق آنام هئچ بىلە دئىيلدە. اونون قولاغىنى او پروانە خالا دولدوروب. هئچ واخت اوندان خوشوم گلمەيىب. اۋزونو ائلە يونگول آپارىر كى. او گىتجە بىزىدە جناب مقصودىيە ال اوزاتماق اىستە يېرىدى. اۋزو آنامىن يئرينە اولسايدى، ايندىيە قدر مىن دؤنە ارە گىتمىشىدى. او گىتجەنى قىزدىرما اىچىن دە كىچيرتىدىم. ويجدان عذابى چكىردىم. مسعودون قىمى، يورغۇن دوروشۇ، شىرىنин گۆز ياشلارى منى راحات بوراخىمىرىدى. بىر ياندان دا سعىددەن كىچە بيلميردىم. سحر اولدو، اما يئريمدن قالخىماغا طاقتىم يوخ ايدى. نىچە دؤنە تئلەفون زنگ ائلەدى. شىرىن دستە يى گۇئتورودو. كىمدىسيه دانىشمىرىدى. بىليردىم كى، سعىدىر. مندن نىگاران ايدى. شىرىنلە دانىشماق اىستەمېرىدى. تئلەفون بىر دە زنگ چالدى. شىرىن سوپوق بىر سالام وئىدى و منه طرف دۇندۇ: آنا، پروانە خانىمدىر. تئلەفونو گۇئتور، دستە يى گۇئتوردوم. پروانە عصبي حالدا دئى: ايندى من پروانە خانىم اولموشام؟ آز قالمىشىدى، منى سۈيىسون. باغيشلا. عىئىي يوخدو. سن اۋزوندىن دانىش. نئجەسەن؟ چوخ پىس. باشىمىن آغريسى كىچمىر. مسعود دا بىلدى؟ نىليلەدى؟ شىرىن نه دئىير؟ اىكىسى دە چوخ پىس اولوب. نه اۋزون دن راضى اوشاقلاردىلار. تقصىر اۋزون دەدىر. او قدر اونلارىن قاباغىندا اۋزونو ياواش تانىتىمىسان كى. ايندى هئچ دوشۇنمورلار كى، سىنин دە حاقىن وار. بىلمير. هلەلىك قوى اۋزومو بىر آز توپلايىم. يازيق سعيد يارىمجان اولوب. دئىير، اىكى گون دور، او ندان خېرىم يوخدور. نه واخت زنگ ائدیرهم، دستە يى شىرىن گۇئتورور. بىلمير، بورادا وضعىت نئجەدىر. او نا دئەننەن، هلە زنگ ائلەمەسىن. اۋزوم سونرا زنگ ائدرەم. آخشام اوستو گل، اوچوموز گەندەك، پاركدا بىر آز گۈزك؟ يوخ، حالىم ياخشى دئىيل. آخى منيم بورادا اىكى گونوم قالىب. سعىدىن دە گىتمىينە چوخ قالمايىب. حالىم پىس دىر. آياق اوستوندە دورا بىلمير. مندن او نا سالام دى. سونرا اۋزوم او نا زنگ ائدرەم. شىرىن قاپىسا سۈيىكىنib، آجىخلا منه قولاق آسىرىدى. دستە يى يئرينە قويوب دئىيم: منىملە ايشىن وار؟ يوخ! بىس نىيە جەنم قاپىچىسى كىمى بورادا دورمۇسان؟ اىستە يېرىنە قويوب دئىيم: منىملە ايشىن وار؟ يوخ! بىس نىيە جەنم قاپىچىسى كىمى بورادا دورمۇسان؟

حاقىن دا بىلە دانىشماز! منيم بىر خالام وار، او دا فاطىمەدىر. بىر دە پروانە حاقىن دا بىلە دانىشىسان، اۋزوندىن كوس.

قاندین؟! آه، باغیشلا. بیلمیردیم، پروانه خانیم سیزه بئله عزیزدیر! بلی، عزیزدی. ایندیسه گئت. یاتماق ایسته بیرم. گون اورتايا ياخین سیامک زنگ ائله‌دی. سویوق سالامدان سونرا دئدی: آنا، بو نه سؤزدو، اوشاقلار دئیر؟ هانسی سؤزلر؟ اره گئتمک مسئله‌سی. یعنی بئله قلیز ایشدیر؟ البته! سن آتاب کیمی بیر آدامدان سونرا نئجه باشقا کیشیبیه اره گئده بیلسنه. بو، آتابین خاطره‌سینه خیانتدیر. مسعوددان، شیریندن فرقلى اولاراق، من اوتنامیرام. اما شهید آتابین خاطره‌سینه بئله موناسیبته دؤزه بیلمرهم. اونون طرفدارلارینین گؤزو بیزدهدیر. اونون خاطره‌سینی نئجه قورودوغوموزا باخیلار. سیز ایسه ایستییرسینیز بیر یئرسیز، کوکسوز آدامی اونون یئرینده اوتورداسینیز. اوزون بیلیرسن، نه دئیرسن، سیامک؟ آتان دان ائله دانیشیرسان، ائله بیل پیغمبر ایدی. بیر میلیون ایرانلى تاپا بیلسنه کی، آتابین آدینی دا بیلمیر. بؤیوتمه بو مساله نی. میلت قهرمان یاراتماغی سئویر. بیر نفر یارادیب، اونون آرخاسین دا گیزلنیرلر. آتابالا دا بئله اولدو. آتدیلار قاباغا، دستکله‌دیلر، اما ائله کی حبسه دوشدو، هامیسی قاچدی. ائله کی اونو اولدوردولر، هامی اونونلا ایلگی‌سینی داندی. سونرا دا باشلادیلار اونو تنقید اتمه‌یه، سهولرینی سایماغا. بیزه اونون قهرمان لیقلاریندان نه قالدی؟ اله، آنا... سن هئچ واخت آتابین موباریزه‌سینین بؤیوكلویونو، ده یرینی درک ائله مدین. اوغلوم، گؤزونو آچ، بونو سنه گؤره دئیرم. حقیقتی گور. آتان ياخشى کیشى ایدی. اما ضعیف نقطه‌لری ده چوخ ایدی. هئچ کس گوناه‌سیز دئیل. منیم آتاب هر شئی اینسانلارین قورتولوشی اوچون ائله‌دی. ایستییردی بو مملکت ده سوسیالیزم قورسون، آزادلیق، قانون، عدالت گتیرسین. بیر ده کی، من سنه سیاست دن دانیشماق اوچون زنگ ائله ممیشه. ایستییرم بیله‌سنه کی، من آتابین یئرینی هانسیسا کیشینین توتماغینا راضی او لا بیلمرهم! والسلام! بونو دئییب دسته بی آتدی. اونونلا دانیشماق فایدا‌سیز ایدی. اونون دردی من دئیلدیم، آتسا ایدی. آخشم اوستو مسعودلا عاطیفه اوغوللاری ایله بیزه گلدیلر. قالخیب مطبخه گئتدیم. مئیوه یودوم. دئدیم، قوى شیرینله مسعود راحات-راحات پلانلارینی جیزسینلار. حیس اندیردیم کی، عاطیفه‌دن گیزلدیرلر. اما اونون دا قولاغی نسه چآل‌میشدی. قفیل سوروشدو: کیم؟ کیم اره گئتمک ایسته بیر؟ مسعود چاشدی: آنانین کوھنه رفیقه‌لریندن بیری. گلینلری، کورکەنی وار. ایندی ده اره گئتمک ایستییر. واي! عجب قادینلار تاپلیرلار. نیبه بیری اونا دئمیر کی، بو یاشدا نه ار بازاریدی؟ ناما ز قیلیب، اوروج توتماق، او دونیاسینی قازانماق اوزینه، اره گئتمک هوه‌سینه باخین! من الیم ده مئیوه قابی ایله قاپیدا دایانیب، عاطیفه‌نین دانیشیغینا قولاق آسیردیم. مسعود شیرینه باخیب گؤزونو مندن گیزلنتدی. مئیوه قابینی ایستولون اوستونه قویوب دئدیم: بیردفلیک اونا دئین کی، گئتسین قبیر آلیب، دیری اوزانسین! صباح پروانه گیله گئتدیم، شیرین ده پالتارینی گئیینیب دئدی: من ده گلبرم.

گره ک دئیل. ایسته میرسن یانیندا اولوم؟ یوخ! آغليم کسه ندن منه قارووول چکیبلر. ایندی ده بئله شئیلره نیفرت ائله میرم. سیز ده اگر بو داورانیشلارینیزدان ال چکمه سه نیز، چیخیب ائله یئره گئده جه یهم کی، هئچ بیرینیزین الى منه چاتماسین. پروانه چامادانلارینی بیغیردی. اوナ هر شئی دانیشدیم. دئدی: اوشاقلار آدامین روحونو نئجه اولدورورلر. سیامکه باخ. او، نیبه باشا دوشمور؟ آنام همیشه دئیردی کی، هامینین پایینی آییریب کنارا قویورلار کی، او پایی اوزو بیئه. هردن منه ائله گلیر کی، منیم پاییم اولماپیپ. یئنی یئتمه واختنی آتاما، قارداشلاریما گؤره اوز پاییم دان کئچمەلی اولدوم. سونرا اریمه گؤره. منه يا بیر قهرمانین، يا بیر وطن خاینینین آروادی کیمی باخیردیلار. سونرا بیر موخالیفتچینین آناسی کیمی تانیدیلار. سونرا ساواشچی آناسی اولدوم. نئچه دئنه منی گاه يوخارى قالدیریب، گاه یئره چیرپدیلار. بونلارین هئچ بیری منیم اوز پاییم دئیلدی. هئچ واخت هئچ کیم منیم محض اوزومون کیم اولدوغومو، نه ایستدییمی سوروشمادی. سن اوزونو ایتیرمیسн. سن هئچ واخت بئله شیکایت ائتمەدین. سنه ياراشمیر. دایان، دۆز، اوز ایستدیینی ائله! داها ایسته میرم. اونا گؤره یوخ کی، ائله یه بیلمیرم. اما داها هئچ نه بین دیری يوخدور. اوذوزموش، سینمیش بیر آدامام من. ائله بیل اوتوز ایلده هئچ نه دیشمه بیب. بو قدر اذیت چکمیشهم، اما هئچ نه ائده بیلممیشهم. همیشه ایسته دیم کی، اوشاقلاریم منه دستک اولسونلار، منی باشا دوشیسونلر. اما ایندی اونلار اوچون منیم ایسته بیمین، سئونجیمین، کدریمین هئچ بیر دیری يوخدور. داها اوميدیم قالماپیپ. اونلارین فیکیرلری، باخیشلاری سعیده اولان تمیز حیسلیمی ده چیرکلندردی. جهنمه کی! قوى نه ایسته بیرلر، دئسینلر! سن هئچ کیمە قولاق آسمامالیسان. گوجلو اول! اوز ایشینی گؤر. بو اوميدسیزلىك سنه ياراشمیر. سین چاره ن سعیدله گۈرۈشمک دەدیر. قالخ او يازبغا بیر زنگ ائله. ایندی دلى اولوب. سعید گون اورتادان سونرا پروانه گىله گلدى. پروانه داها ایسته میردی بیزیم دانیشیقلاریمیزدا ایشتیراک ائله سین. اوز ایشلری ایله مشغول اولدو. دئدیم: سعید، چوخ تأسف اندیرەم. بیزیم ائولنمیمیز مومکون دئیل. راحات بیر عاییله گۈرمک منه قیسمت دئیل. سعید کدرلە دئدی:

بوتون گنجیلیم بو اوميدسیز سئوگى دن پوج اولدو. دئمیرم، هئچ بیر قادينا باخمامیشام. دئمیرم، هئچ واخت نازینی سئومە میشهم. اما جوراتله دئیه بیلەم کی، منیم ياشایشیمین اصل سئوگیسى سن ایدین. سنى تاپاندا فیکیرلشدىم کی، الله، ان سونوندا، منه رحمت قاپیلارینی آچیب. ایسته بیب کی، عۆمۇمۇن آخرین دا سعادتىن نه اولدوغونو گۈرۈم. ایندی سین سانیمدا اولمايا جاغینى بیلمک منه چوخ چتىندير. ایندی کئچمیشىدکىنن ده تکەم. سنه ھر زامانکىندا داها چوخ احتياجىم وار. سنه يالواريرام، بیر ده فیکیرلشە سن. سن اوشاق دئیلسن. داها اون آلتى ياشیندا بیر قىز دئیلسن کی، سین ايجازەن

آتانین اليinde اولسون. ایندی اوزون قرار وئره بىلرسەن... گۆزلەيم دولموشدو. دئدیم: بس اوشاقلارىمى نئيلىم؟ يعنى سەن اونلاردان آسىلىسان؟ اصلا. اما اونلارين اوتانماقلارينا نە دن اولماق ايستە ميرم. اوشاقلارىم منیم ان ضعيف يئرىمدىر. ایندی بئله دئدیكىرىنە باخما. سونرا بو مسالەنى اونو داجاقلار. بس اونوتىماسالار؟ بو حركتىم اونلارين اورىيىنى بىردىلىك يارالاسا نىچە؟ هەر شئى قايداسينا دوشەجك. دوشەسە، نىچە اولا جاق؟ سعادتىن دە بىر قىمتى وار. اونو اوەدمك گە كە دىر. من سعادتىن اوزىنى اوشاقلارىملا اوەدمك ايستە ميرم. گل بىر دئنه اوزونو دنيزە آت. اوزونو دنيزە آتان آدام آزاد اولا بىلر. يوخ، سعيد. من دە اوزون او دنيزە آتاجاق اورك يوخدور. منجە، اوشاقلار بەھانەدىر. سەن اوزون ايستە ميرىسن. بلکە دە. ياشايىش منى چوخ سىندىرىپ. او قدر يورغۇن و كدرلىيەم كى، بئله بىر قرار وئره بىلمەرم. اوزومۇ يوز ياشىندا حىس ائله يېرم. تأسف. اما، دوغرودان دا، من سنه «ھە» جاوابى وئره بىلمەرم. اما، معصوم، بونونلا بىزى تزەدن محو ائدجىكسن. بىليرم. بو، بىر نۇو، اينتىحاردىر. بىرىنجى دئنە دئىيل. پروانە گەتىدى. سونرا سعيدى بىر نىچە دئنە دە گۆرۈدۈم. اوندان سۆز آلدەيم كى، يولداشى ايلە بارىشىسىن و اورادا قالسىن. هە حالدا، ايستى، ياخشى اولماسا دا، عايىلە صاحبى اولماق تك اولماق دان ياخشىدىر. سعيدىن آيرىلاندان سونرا ائوه طرف گلدىم. سوپوق پايىز كولە يى اسىردى. چوخ يورغۇن ايدىم. تنهالىغىمین يوكو آغىرلاشمىشدى. قىدەملەيم سوستلاشمىشدى. قارا ژاكتىمە بوروندۇم. گۆيە باخدىم. قارشىدان چوخ سوپوق بىر قىش گلىرىدى...